GENESIS

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

Formatting by Nathan Kasimer

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/. This book includes the following texts:

- Migra According to the Masora
- License: CC-BY-SA
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
- License: CC-BY-SA
- TTLL %[[4] NICOTO Source: https://he.wikisource.org/wiki/Olive.https://he.wikisource.org/wiki/Olive.https://he.wikisource.org/wiki/Olive.https://he.wikisource.org/wiki/Olive.https://he.wikisource.org/wiki/Olive.html
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
- License: CC-BY

All these texts were retreived from Sefaria. It was typeset and formatted using IMEX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download and the EB Garamond font by Georg Duffner from http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

הפטרות הפטרת בראשית	233 233 233 233
פרשת שמות	152
פרשת שמות למנחה בשבת ויחי	152
פרשת ויחי	717
פרשה ויגש	661
פרשה מקץ	178
פרשה וישב	191
פרשת וישלח	140
פרשה ויצא	118
פרשת תולדות	103
פרשת חיי שרה	88
פרשה וירא	7 9
GLAU YL YL	77
פרשת נח	77
פרשה בראשית	I
Usage Guide	iν
Introduction	Λ

תוכן העניינים

ספר בראשית – noiroduction

הפטרת הנכה (שבת שני)	7
הפטרת שבת ראש חורש 26 הפטרת שבת מחר חורש 26 מפטיר לשבת חוכה 46 הפטרת חוכה (שבת ראשון) 27 הפטרת חוכה (שבת שני) 47	7
מפטיר לשבת חנכה	7
הפטרת שבת מחר חודש	7
הפטרת שבת ראש הודש	7
GEOTF	7
הפטרת וְיְחִי	7
הפטרת ויגש	7
הפטרת מקץ	
הפטרת וישב	7
הפטרת וישלח	7
「「 	
הפטרת תולדות	7
הפטרת לך לך	7
הפטרת וירא בייייייייייייייייייייייייייייייייייי	7
다르の다다 수 수	7
• •	

Introduction

This humash is intended primarily for learning Shnayim Mikra veEchad Targum, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minha readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the Mikra al pi Masorah project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special Mastir and Hastavot can occur on which Sabbaths is from the Koren Information on which special Mastir and Hastavot can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from Mikra al pi Masorah.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

rotes.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the Mikra al pi Masorah project, or notes in Minhat Shai. The Mikra al pi Masorah project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. Paseq is indicated with a vertical bat with a space on both sides, but the line indicating a munah legarmei has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Parsha breaks are indicated with a Dor O in parentheses. A petuha is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the keri and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical

בנקבים בָּרַאָּמָית בָּרָא אֶלְהָיִם אָש בּפוֹמון בּנֹא וֹוֹ וֹט מָמוֹא וֹנֹט

קרוופת על־פָּנֵי הַמֶּיִם: مَر فَرْ نُكِيْتِ لُلِينَ \$ُذِينِتِ וְהְאָּבֶץ הַיְהָה הֹהוּ וָבֹהוּ וָחִשֶּׁךְ

XLL: · וּיָאִמֶּר אֶּבְנִים יְנֵי אָנִר וֹיְהִי

نظرا تباهد: מור ניבבל אָלְיִים בֵּין הַאִּיר ווּבא אָלְנִים אָנַרַנֹאָנָר כִּי־

וֹגֹעַגַבַלע גום אָעַב: (G)

Π̈́ΨίςΧ: נְאַפְּבוּיִשׁ וְיָ נְהַיְרָא וּבֵּין נְחָזְא וְיָ נְתְּ נְהֵילָא וּבֵּין

נֹאַמֹּב גֹּל נִבֵּיג לִבִינֹאַ נִבִּינֹבּ

וֹנוּטֹאַ מוֹ צֹבֹם וֹוֹ מֹנַמִּבֹאַ מֹּב

וַחַשוֹכָא עַל אָפָּי הַהוֹמאַ

נאַבא בוני גבוא ובולוגא

נְׁבֵינ<u>ְ</u>בָּא:

אַפּֿג תַּנֹאַ:

רְמַשׁ וַהַנְה צְפַר יוֹם חַד: וֹלַטְׁמֵּבׁ ݣَבֹא לְיֵלֹנִי וֹוֹנִי מֹנֹב וֹלַנַמָּתָכֹּא עַבֹא לָנֹא וַנִּנִי ָ נִיקְלָא אֱלְהָים ו לְאוֹר יוֹם

> heaven and the earth. In the beginning God created the

God hovered over the face of the Tace of the deep; and the spirit of void, and darkness was upon the Now the earth was unformed and

And there was light. And God said: 'Let there be light.'

from the darkness. good; and God divided the light

And God saw the light, that it was

morning, one day. there was evening and there was the darkness He called Night. And And God called the light Day, and

ושמפס למדמ סדין (בראשימ רבס יב, מו), וסיינו דכמיב (ב, ד) בְּיוֹס עֲשׁוֹמ ס' מֵלְלְסִיס מֶבֶן וְשְׁמָיִס: אלהים. ולא אמר ברא סי, שבממלס עלס בממשבס לבלאומו במדם סדין, וראס שאין סעולס ממקייס, וסקדיס מדת רממיס ועוד שהשמים מאשומים נבראו (בראשים רבה ד, 1), על כרחך לא לימד המקרא בסדר המוקדמים והמאוחרים כלום: ברא שמים, ועדיין לא גלה המקרא בפידור הקודמים והמאוחרים כלום בריית המים ממי היחה, הא למדת, שקדמו המים לארן, ולא פירש מגיד מראשים דבר אמרים דבר. אם כן ממה על עלמך, שהרי המים קדמו, שהרי כמיב ורוח אלהים מרחפם על פני ישלוו, וכמו אָס יַמַרוֹשׁ צַּבְּקְרִיס (עמוס ו, יב), ולא פירש אס יחרוש אדס צבקריס, וכמו מַגִּיד מֵבֵאֹשִׁים אַמַרִיִּמ (ישעיס מו, י), מיבה אחח, כמו פִי לא שַבַר דַּלְמֵי בְּעֶנִי (אֹיוֹב ג, ט), ולא פירש מי הסוגר, וכמו יִשָּׁא אָם מִיל דַשָּשָׁק (ישעיה ח, ד), ולא פירש מי וגוי. ואס מאמר לסורות בא, שֶׁמֶלוּ ממלס נבראו, ופירושו בראשית סכל ברא אלו, ויש לך מקראות שמקלריס לשונס וממעמיס וגו' כמו ברמשים ברוח, ודומס לו מְּמִלַּם דְבֶּר ס' בסושע (סושע ח, ב), כלומר מחלם דבורו של סקצ"ס בְּסוֹשֵע ויחׄמר ס' חל סושע יְסִינְקְיס (ירמיס כו, מ), בַמְשָׁיִם עַמְלַבְּפוֹ (ברמֹשִים י, י), בַמְשָׁיִם דְּנָּנְךְ (דבריס ים, ד), מֹף כמון מסס מומר ברמשים ברת מלסיס סיס לו לכמוב, בכסשונס בכס סמ סשמיס וגוי, שפין לך כסשים במקכס שפינו דבוק למיבס שלפחריו, כמו בְּבֵסֹשִׁים מַמֶּלְכוּוּם מוסו ובסו ומושך וגוי, ויאמר אלסיס יסי אור. ולא בא סמקרא לסורום פדר סבריאס לומר שאלו קדמו, שאס בא לסורום, כך ב"יג) שנקכחו בַחַשִׁים קַּצּוּמְשׁׁם (יכמיס בֹּ,ג). וחס בחם בלם לפרשו כפשומו כך פרשסו, ברחשים בריחת שמיס וחרך, וסחרך סימס אלא דרשני, כמו שאמרו חז"ל (בראשים רבה א, ו) בשביל החורה שנקראם בַאִּשִׁים דַּרְפּוֹ (משלי ח, כב), ובשביל ישראל (מנחומא ונמנס לאשר ישר בעיניו, ברלונו נמנס לסס, וברלונו נעלס מסס ונמנס לנו (ב"ר): בראשיח ברא. אין סמקרא סוס אומר אומות העולם לישראל, ליסמים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקצ"ה היא, הוא בראה ומה מעם פחח בבראשיח (חוחומא כ"י יא), משום פֹח מַעַשְׁיו הְגִּיד לְעַמּוֹ לְהֶם לָהֶם נַחֵלִם גּוֹיָם (חהלים קיא, ו), שאם יאמרו (1) בראשיח. אמר רבי ילחק, לא היה לריך להחחיל אם החורה אלא מהחיד בנה לבה, שהיא מלוה ראשוה שנלמוו ישראל

רשעים, והבדילו ללדיקים לעמיד לבה. ולפי פשומו כך פרשהו, רחהו כי מוב, וחין נחה לו ולחשך שיהיו משממשין בערבוביה, (+) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל. אף זוס אנו לריכין לדברי אגדס (מגיגס יב.), בֶּשְׁסוּ שֹמינו כדמי לסשממש בו באייר, ומרחף על פני המים ברוח פיו של הקב"ה ובמאמרו, כיונה המרחפת על הקן (חגיגה עו. ב"ר), אקובעי"ר בלע"ו: ריקום ולַדוּ (אונקלום) (פֹא"א): על פני חהום. על פני סמים שעל סארץ: ורוח אלהים מרחפת. כפא כנוד עומד (2) חהר ובהר. מסי לשון מְּמַבַ ושממון, שלדס מוסס ומשמומס על בסי שבס: חהר. לשמוכדי"שין בלע"ו: בהר. לשון

(a) יום אחד. לפי סדר לשון ספרשם סים לו לכתוב יוס ראשון, כמו שכתוב בשאר סימים, שני, ושלישי, רביעי, למה כתב וקבע לוה ממומו ביום ולוה ממומו בלילה (ב"ר):

ځ۵:۵: עמום ויהי מבדיל בין מים וּנֹאָמֹר אֶּבְיַנִם וֹנֵי בֹצוֹתֹ בֹּנוֹנִב וֹאָמַר וֹן וֹנִי בֹצוֹתֹא בֹמֹגִוֹמִנִי

שמים. שם מים ד"ה הש ומים):

<u>הַּכְ בַּאַבְ</u>ׁא זְגִיבִר בוֹ:

אָלְהָים כִּי־שִּׂיב:

۵۲: (E) ۱:۱:۱۵:۱۵

שְּשֶׁה פְּרִי לְמִינֹוֹ אֲשֶׁר זַרִעּוֹ־בִוֹּ

ريخور پركترات ويولا بهزيار

تنظبه څيانت احتفها څيا

ئتن\$ں بہظھٰں تئیرےا:

" דְשָׁא מֻשֶׁר מוֹנֵיע זָּרַע עֵּיִץ פְּּרִי

הי מפריש ביו מיא

And God said: 'Let there be a

كِلْكِيمَ يَظَيُّ لَيَقِيْتُ كُيُّكُ مُرْمً مَنْهُ لِمُمْرِ كِلْكَيْمُهُ يَتَلَكُ كَلَّهُ ל ניקדל בין המום אַשֶּר מתַחת בין מיִא דְמִלְרַע לְרְקִינְא וּבֵין

خَلَكْرَمَ لَلْكِيرِ كَلِهُ

אָנוַ יַנְיֹלֶ נְתְּ נְתְּבָּר וֹנִ יִנִי בְּלִנְתְּא נְאָפֹּבְּנָתְ

נום במה נהנה צפר יום הגון: تنظته لخريده ختكرة هنده بكته لأخلكنه هنه تكني

מקחת השְּׁמִיִּם אֶלְ־מְקוֹם אֶחָד שְׁמָיֵא לְאָמַר חַד וְתִפּחָזִי נַנְאַמֶּר אֶּלְהָים וֹפֿוּנִי עַמָּוֹם נַאָּמָר זִי יִטְפּּנָמֵנוּ מִיָּא מִטְּחִוּת

וּבּהְשֹׁא וֹבִינִע כֹּן:

וּלֵבא וֹנֹ לְזַבּּהְשֹׁא אַנֹּהא

נְעַוֹאַ גָּנְ אָבָרִ טְּבִיּ

בבר זרעיה ביה על ארעא

אַגלו פֿיריו עביר פַּיריו לוָנִיה

מֹסַבֹּא בַבר זַבְמִיה מִוֹבְרַמ

וֹאַמֹּר וֹן מַדְאָית אַרְעָאַ דִּתְאָר

7

מקמנלחם ברשאים: חדשא הארץ. מחמלח ומחכםה לבוש עשבים (ר"ה יה.), בלשון לע"ו נקרח דשה הצרץ. דשליס מחולקין, כל אחד לעלמו נקרא עשב פלוני, ואין לשון לְמֶדַבֵּר לומר דשא פלוני, שלשון דשא הוא לבישח הארך כשהיא (11) חדשא הארץ דשא עשב. לא רשא לצון עשב ולא עשב לצון רשא, ולא סיס לצון סמקרא לומר מעשיב סארץ, שָמִינִי (10) קרא ימים. והלא ים אחד הוא, אלא אינו דומה עעם דג העולה מן הים בעבו לדג העולה מן הים באפמיא (ב"ר):

(8) ויקרא אלהים לרקיע שמים. שָׁל מיס (נ"ר), שָׁס מיס, לש ומיס, שערנן וה נוה ועשה מהס שמיס (הגיגה ינ.) (ק"ה

המים עד יום השלישי, והרי התחיל בה בשני, ודבר שלא נגמר אינו במלואו ומובו, ובשלישי שנגמרה מלאכת המים והתחיל הרקיע לא נאמר, אלא מעל לרקיע, לפי שהן חלויים באויר. ומפני מה לא נאמר כי טוב ביום שני, לפי שלא היה נגמר מלאכת (ק) וישש אלהים את הרקיע. מקנו על עמדו, וסוח עשיימו, כמו וְעָשְׁמָס מֶׁמּלְפֶּרְנֶיִיסְ (דבריס כה יב): – מעל לרקיע. על

ועומד מגערה המליים עליו: – בחוך הבוים. בלמלע המים (לונקלום), שיש הפרש בין מים העליונים לרקיע כמו בין הרקיע באומרו יסי רקיע, וזסו שנאמר עַמּוּדֵי שְׁמַיִס יְרוֹפְפּוּ (אֿיוב כו, יאֿ), כל יוס ראשון, ובשני יִמְמְסוּ מַגַּעַרָמוֹ, כאדס שמשמומס (6) יהי רקיע. יחחוק הרקיע (ג"ר), שאף על פי שובראו שמים ביום הראשון, עדיין לחים היו, וקרשו בשוי מגערת הקב"ה

(9) יקוו המים. מְמוּמִין סיו על פני כל סמרץ (פדר"מ ס), וסקווס במוקינוס סומ סיס סגדול שבכל סַיַמִיס:

וגמר מלאכה אחרם, פַפַּל צו כי עוצ שני פעמים, אחם לגמר מלאכם השני, ואחם לגמר מלאכם היום (צ"ר):

מחד, לפי שהיה הקב"ה יחיד בעולמו, שלה נברהו המלהכים עד יום שני, כך מפורש בברהשית רבה (ג, ח־ע):

نٹٹٹ کا:

למיס שעל הארך (ב"ר), הא למדמ, שהם מלוים במאמרו של מלך (מגיגה מו.):

וּלְמִפֿוֹע עַמּוֹם פֿבּא וֹמִּים וֹוֹבֹא יַלְבֵּיִע כּּוּיִמְּט מּוֹא פֿבֹא וֹמִמָּ

that it was good. waters called He Seas; and God saw and the gathering together of the

upon the earth.' And it was so.

kind, wherein is the seed thereof,

forth grass, herb yielding seed, and

And God said: 'Let the earth put

truit-tree bearing fruit after its

And God called the dry land Earth,

dry land appear.' And it was so. together unto one place, and let the under the heaven be gathered And God said: 'Let the waters

there was morning, a second day.

Heaven. And there was evening and And God called the firmament

firmament; and it was so. waters which were above the under the firmament from the divided the waters which were And God made the firmament, and

from the waters.' waters, and let it divide the waters firmament in the midst of the

ומיצא קאָרָץ דָּשָׁא עַשָּׁב מִוָּרָיעַ אַשֶּׁר זַרְעּוֹ־בָוֹ לְמִינָּחִוּ וַיֵּרְא אֱלֹהָים כִּי־מְוֹב:

מ"כ צמול ניהר עַבר ניהר בַבָּה יוֹם שְׁלִישֶׁי: (פ)

ולְמָנִים אָלְהִים וִהָּי מָאִרִת בּוְקֵיעַ הַשְּׁמָנִם לְהַבְּדִּילִ בֵּין הַיִּוֹם וּבֵּין הַלְּיֵלְה וְהָיָי לְאִתְת בּיִּוֹם וּלְיָמֶים וְשְׁנִים:

לְּטְאָּיִר עַּלְ־הָאָגֶרֶץ וַיְּהִי־בֵּן: מּ וְהָיִּי לְמְאִיִרִתְ בָּרְקֵיעַ הַשְּׁמָּיִם

וּיַעַשׁ אֱלֹהִים אָת־שָׁנֵי תַמְּאֹרִת • תַּנְּדֹלִים אָת־תַמְּאָוֹר תַנְּדִלֹ לְמָמְשֶׁלָת תַּיִּוֹם וְאָת־תַמְּאָוֹר תַמּטוֹ לְמִמִשֶׁלִת תִלִּילִת וּאָת

בַכּוכָבָים:

אָרֵי טָב: וְאֵילֵן עָבֵיה מִוְדְּרֵע לְוְנִיהִי וְאִילֵן עָבֵיה מִוְדְּרֵע לְוְנִיהִי וְאֵבֶּר זְרְעֵיה מִוְדְּרֵע לְוְנִיהִי וְאָפֵּיקה אָרְעָא דִּהְאָה עָסְבָּא

יִים נהַנָה רְמַטׁ נהַנָה צָפָּר יוֹם הְּלִיהָי:

נאַמר יִי יְהוֹן נְהוֹרִין בִּרְקִיעָּא הְשְׁמִיְּא לְאַפִּרְשָׁא בֵּין יְמָתִּ הְלְיְמְנִין הַלְמְמָנֵי בְּהוֹן יִמְין הְיְנְמְיִן:

וֹנִינִע כֿן: בּאָמָנִא לְאַנִינִא מַּלְ אַבְׁמֹּא וּנִינוֹ לַנְּיִנִינִין פָּבְלִּיִּמָּא

נְמְלֵבְי יְנִי נְתִיבְא נְתִּ בְּלְמְאָׁלְתְּ בִּנְתְּאָׁלְתְּ בִּלְגִּלְגֹּא וְנִׁע בְלְבְרָבְיָא יְתְ נְתִּיְרָא בַבְּא בְּלְבְרָבְיָא יְתְ נְתְּאָרָתְ בּוֹלְבָרָי יִנְ יִתְ נְתָּבְּא

And the earth brought forth grass, herb yielding seed after its kind, and tree bearing fruit, wherein is the seed thereof, after its kind; and God saw that it was good.

And there was evening and there was morning, a third day.

And God said: 'Let there be lights in the firmament of the heaven to divide the day from the night; and let them be for signs, and for seasons, and for days and years;

and let them be for lights in the firmament of the heaven to give light upon the earth.' And it was so.

And God made the two great lights: the greater light to rule the day, and the lesser light to rule the night; and the stars.

בערבובים, וכל שורש לעלמו נקרה עשב: מזריע זרע. שיגדל בו זרע לורוע ממנו במקוס הסר: עץ פרי. שיסה מעם סעך כמעם ספרי, וסיה לה עשמה כן, הלה ומולה סהרך וגוי ועך עושה פרי, ולה סעך פרי, לפירך רשנמקלל הדס על עונו נפקדה גם היה על עונה (ונמקללה ש"ה הינו ידו"ק): אשר זרעו בו. הן גרעיני כל פרי, שמהן ההילן לומה כשנומעין הומן: (12) ורוצא הארץ וגור. הף על פי שלה נהת למינה בדשלין בליווייהן, שמעו שנלמוו ההילות על כך, ונשה קל ומומר

בעלמן, כדמפורש באגדס בשמימת מולין (מולין מ.):

(*!) יהי מאדת וגר. מיוס ראשון נבראי, וברביעי לוה עליהם להמלות ברקיע (מגיגה יב.), וכן כל מולדות שמים וארן (בראי ביוס במיון, וכל אחד ואר. מיוס ראשון וברלאי, וברביעי לוה עליהם להמלות ברקיע (מגיגה יב.), וכן כל מולדות שמים וארן נבראי ביוס במונו בעיו, הוא שבמוב את השמים, לרבות מולדותיהם, ואת הארן, לרבות מולדותיה: יהי מאדת. משכ וי"ו כמיב, על שהוא יוס מאבר ליפול אמרים במינוקות (מדרש אגדס), הוא ששנינו (מענים מולדותיה ביון הדוד הרי האדת. משנינו האור הכלאון, ברביעי היו ממענים על אמכרה שלא מפול במינוקות: "להבדיל בין היום ובין הלילה. משנגנו האור הראשון, אבל בשבעת (נ"א בגי) ימי בראשית, שמשו האור והמשך הראשונים ימד, בין ביוס ביין בלילה: משנגנו האור בשהמאורות לוקין מימן רע הוא לעולם (מוכה כע.), שנאתר מאומים קשמים אל מַפְּמִּיוֹם ישרי, (ירמיה י, ב), בעשומכם רלון הקב"ה, אין אתם לבנה ולימים. שמוש המתה הלי יוס ושמיד, שעמידים ישלהי ישרות על המעדות, והם נתנים למולד הלבנה: וה'ימים. שמוש המתה הלי יוס ושמיד הלבנה הליי היוס וביום בעוך המתח הלי המעל (מ"א והורים ושנים למתח ליה למבל בנהל בהלבן הראון (פע"ו):

(15) והיו למאורת. עוד ולת ישמשו שילירו לעולם:

(1) המארת הגדולים. שויס נבראו, ונחמעשה הלבנה, על שקערגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישחמשו בכחר אחד (חולין ק:): הכוכבים. על ידי שמיעע את הלבנה, הְרְּבֶּה לבאיה להפים דעתה (צ"ר):

تِهُٰٰٰٰتِ كِٰكِيُرِ مَٰذٍ لِنَجُرُا: אָנָם אֶבְעַום בּוֹעַוֹּה וְעַב

ī¦Ŀ. äÈÈ آذٰكنـ حُكُد תַחַמֶּב וּיָרְא אָלַהִים כִּי־מִיב:

וַנְאָמֶר אֶּלְהָים יִשְּׁרְצָּי הַפָּּיִם ŢŢ!

لِغُدُا مَرِ فَتَا لَكِٰمَ لِهُمُانِهِ: هُدًا ثَوْم تَانُكُ لَمْ لِلَّهِ لَمْ يَقَلُّا مُرْكًا

לְמִינְעוּ וֹנְרָא אֶלְעָוֹם כִּי־מִּוָב: خُمُرَتَثِت لَجُن خُم_مُبِاء خُمُاء ו בַּרְמָמָּע אַמֶּר שָּׁרְצִּי עַמָּיִם ב הַנְּדֹלִים וְצֵּת כְּלֹ־נָפָּשׁ הַחַנְיָה וּוֹבֹבֹא אֶבְעַוּם אָנַרַעַעַּוּנִם וּבָבא וֹ, וֹטַ עַּוּנִוֹא בַבַּבַבוֹא

וֹבֹאֹנה יָבׁד בֹּאֶבוֹא: יוֹבְי וּמֹלְאַנּ אָטַבַעַּמָּנִםְ בּּנּמָנִם וּסִׁנִ וּמִבְוָ זִטַ מַנָּא בַּנֹמָמַנֹּא تَنْكُتُكُ عِنْهِ عُكِيَّاهِ كَعَمْدِ فَلَهِ بَحُدَكَ نَفْدِنِا نَبْرُ خُمْنَمَد قَنِمِهِ

نْتَانْتِدِ \$ثِيلًا كَمْرَئِكَ لَنْكِيرِكَلِ: پرچש חיַר למינָה בְּהַמָּה וָהֶמֶשׁ رَيْمُوْد هُجِينِات صَابِقِه لَهُدُالًا

בַּמִּכוֹא בַאַנֹבוֹב מבַ אַבֹמֹא:

וּבַלַּיְלְח וּלְמִשְּׁלַם בוממא ולבולוא

השוקא נהוא ין אַרי טָב: עאור ובון ולַאַפּוֹמא בון נִרוֹבא ובון

והָנְה רְמַשׁ וַהָנָה צְפָּר יוֹם

מַלַאַנֹמֹא מַלַ אַפּֿנ עולא ומופא ופֿבע נֹאַמֹּב !! וֹבְשֹׁמֵּן מֹּנֹאַ בַשְׁנִמֵּ

₩<u>₩</u>

מופא דְפְרַח לְזְנוֹהִי נַחָזָא יָיָ בּאַבְיוּישׁוּ מַיָּאַ לְזְנֵיהוֹן וְיָה בָּל וני פֿל נפְשָׁא חַוְהָא דְרָחֲשָׁא

נעוקא יסגי באַרְעָא:

הַמִּימִי: וְם וַהַנְה רְמִּמֵּ וַהַנָּה צִפָּר יוֹם

אַבְעָא כְזְנָה נְהָנָה כֵּן: עוְיָה לְזְנָה בְּעִיר וּרְחִישׁ וְחַיִּת וֹאַמֹּב וֹוֹ שַבּּוֹל אַבֹּהֹא וֹבֹּהֹא

> light upon the earth, frmament of the heaven to give And God set them in the

from the darkness; and God saw the night, and to divide the light and to rule over the day and over

that it was good.

was morning, a fourth day. And there was evening and there

heaven. earth in the open firmament of creatures, and let fowl fly above the gaivil to smarwe driw marwe And God said: 'Let the waters

kind; and God saw that it was good. and every winged fowl after its the waters swarmed, after its kind, creature that creepeth, wherewith sea-monsters, and every living And God created the great

multiply in the earth.' waters in the seas, and let fowl fruitful, and multiply, and fill the And God blessed them, saying: 'Be

was morning, a fifth day. And there was evening and there

٤٦

07

QΙ

Zτ

And it was so. and beast of the earth after its kind.' kind, cattle, and creeping thing, forth the living creature after its And God said: 'Let the earth bring

ומיפוֹשָׁיס ומולעיס, ובבריום כגון מולד ועכבר ומומע וכיולה בסס וכן הדגיס: (02) נפש חידו. שיסא בס מיות: שרץ. כל דבר מי שאינו גבוס מן סארן קרוי שרץ. בעוף כגון ובובים, בשקלים כגון נעלים

וסרג את הנקבה ומלחה ללדיקים לעתיד לבא, שאם יפרו וירבו, לא יתקיים העולם בפניהם. התנינם כתיב (ב"ר): בפש (IS) החנינם. דגיס גדוליס שָבַיַס. וצדברי מגדס (פרק סמפינס בבה בחרה עד:) סום לוימן ובן ווגו, שברהס וכר ונקבס,

הכושש שמיד לקללה לכך לה ברכן, שלה יהה הוה בכלל (מדרש הגדה): ברו. לשון פרי, כלומר ששו פירום: ורבו. הם לה (שב) ויברך אוחם. לפי שמחסרים אוחם ולדין מסס ואוכלין אוחס, הולרכו לברכה, ואף החיוח הולרכו לברכה, אלא מפני החיה. נפש שיש בס קיות:

מיות (עיין לעיל פסוק כי): ורמש. סס שרליס, שסס נמוכיס וְרוֹמשׁיס על סמרך ונרמיס כמילו נגרריס, שמין פלובן ניכר. (24) חוצא הארץ. סול שפירשתי (פסוק יד) שהכל נברל מיום רלשון ולל הולרכו ללל להולילם: נפש חיה. שיש בה אמר אלא פרו, היה אחד מוליד אחד ולא יותר, ובא ורבו שאחד מוליד הרבה:

נירא אָלהום כִּי־שִּוֹב: ²⁵ לְמִינְה וְאֶת־הַבְּהֵמֶה לְמִינְה וְיָת בְּעִירֶא לִוְּנָה וְיָת בְּל يبيون אֵליהים אָת־חַלָּת הָאָהֶץ נַשְּבֶּר יִיְ יָת חַיַּת אַרְשָּׁא לִזְנַה

بَارِيْمَ مِحَابَكِيْدُا: ゖヸヸヸ עַנְּם יְבְעָּנִיף תַּשְּׁמָנִם יְבַבְּהַתְּלֵי יִבְעִירָא יִבְּבְעִירָא ש בּגַלמונ בּבמנענו וובנן בבונט בבמנעלא ווְאַלְמוּן בּנוּנוּ וֹמֹא رَيْهِ مُلْ مُكِرِبُرُتُ وَيُعْمُونَ مُثِلُتُ لِهُمَا لِنُأْمُدُ فَعَرْمُنُهُ لَا يَعْمُدُ لِنُولِهِ

אַנו וַכַּר וּנְקַבָּר בָּרָא אָנָם: בּגַלְמִוּ בּגַּלֶם אֶּלְנִים בּנָא בּגַלָם אֶּלְנִים בּנֹא נִינִים עַ נַיּבְרָא אֱלְהַיָּם ו אָחַ הְאָדָם יּבְרָא יִיִ יְח אָדָם בְּצַּלְמֵיה

הַרֹמֶשֶׂת עַל־הַאֶּבֶץ: עַיָּם יִבְעָּיִף תַשְּׁעַיִם יִבְכְלְ־חַיָּהְ יַשְּׁאַ יִּבְעָרָאַ יִּבְּכָל אָט בַאָּבְאַ וֹכִבְאָנֹב וּבְרָנִנ בּבְנִנ יִנְאַנִפּוּ צָּלְנִי וּמִאַנְפוּ בְּנִנִּי אַ לַהָּם אֶלְהַיִם פְּרָוּ וּרְבָוּ וּמִלְאָוּ יִן פּוּשׁוּ וּסְגוֹ וּמָלוֹ יָת צַּרְעָא رَنْكُنُكُ عِنْصِ الْجَيْدَرِي رَدِيجَمُرِكِ بَحُدَيْكِ تُنْكِيا لِذُ يَغْمَدِ كَبِيا

דְרְהֵישׁ עַלְ אַרְעָא: יּבְבְלִי־הְהָהֶשֶׁטִּ יּבְּבְלִ צִּרְשְׁאַ יּבְבָלִ רִחְשְׁא

ַ עַּוֹעֹא בַּבְעַהָּאָ הַּבְ אַבְּהָא

גבר ונוטלא לבא נטבון:

its kind; and God saw that it was that creepeth upon the ground after after their kind, and every thing earth after its kind, and the cattle And God made the beast of the

the earth. creeping thing that creepeth upon over all the earth, and over every the air, and over the cattle, and fish of the sea, and over the fowl of let them have dominion over the our image, after our likeness; and And God said: 'Let us make man in

He them. He him; male and female created image, in the image of God created And God created man in His own

living thing that creepeth upon the fowl of the air, and over every over the fish of the sea, and over the and subdue it; and have dominion multiply, and replenish the earth, said unto them: 'Be fruitful, and And God blessed them; and God

(25) ויעש. מקנס בלביינס במקונן ובקוממן: כל לשון רמש ושרך בלשוננו קונמובי"ש (רענען):

הוה לשון רידוי ולשון ירידה, וכה רודה בחיות ובהמות, לא וכה, נעשה ירוד לפניהם והחים מושלת בו (ב"ר): כמיב ויבלמו (ב"ר): בצלמוו. בדפוס שלנו: כדמוחנו. לסבין ולסשכיל (מדרש סגדס): וידדו בדגח הים. יש בלשון ב"ר), ואֿס כמב אֿעשה אדס, לא למדנו שהיה מדבר עס בית דינו, אֿלא עס עלמו, ומשובמו כמובה בלדו, ויברא אֿם האדס, ולא מקוס למיניס לרדומ, לא נמנע הכמוב מללמד דרך ארך ומדת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונועל רשום מן הקען (סנהדרין למ: בדמומי, אם אין בדמומי במממונים סרי יש קנאס במעשס בראשימ: - געשה אדם. אף על פי שלא פייעוסו בילירמו, ויש וכן בּגְיֵיכִם עִירִין פְּמְגָעֶם וּמֵחְעַר קַדִּיִשִׁין אָמֵלְמָח (דריחל ד, יד), אף כחן בפתלים שלו נעל רשוח, חמר להם יש בעליונים שוְמְדִים שְלְיִי מִימִינוֹ וּמִשְׁמֹחְלוֹ (מלכיס ה כב, יש), וכי יש ימין ושמחל לפניו, חלה חלו מיימינים לוְכוּת וחלו משמחילים לחובה, וכשקום דן פֿס קמלכים קום נמלך בפמלים שלו, שכן מלינו בפֿספֿג, שפֿמר לו מיכה בֶפָּיִמִי פָס ק׳ יוֹשָׁב עַל פָּקָפוֹ וְבֶל לָבֶּה הַשְּׁמַיִּס (26) נעשה אדם. עגימיים של סקב"ס למדנו מכאן, לפי שסאדס סוא בדמות סמלאכיס ויתקואו בו, לפיכך נמלך בסן,

(פרכום פה. ב"ר) שנברהו שני פרלופים בריהה רהשונה והחר כך חלקן, ופשומו של מקרה, כהן הודיעך שנברהו שניהם בששי, דייקן יולרו סום: זכר ונקבה ברא אוחם. ולסלן סום פומר וַיִּקַם פַֿמַם מָצַּלְעוֹמָיו וגו' (ברפֿשים בּ, כם), מדרש פֿגדס וכן סום פומר פְּקְּבַפְּןּ בְּמוֹמֶר מוֹמֶס (פֿיוּג לֹמ, יד): בצלם אלהים ברא אוחו. פירש לך, שפומו צלס סממוקן לו, צלס (מהלים קלט, ה), נעשה במומה, כממצע העשויה על ידי רושה שקורין קוני"ן (וצכ"י קוי"ן והוא צלשון אשכנו שמעמפעל), (קב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. נדפוק העשוילו, שהכל ננרה נמהמת והוה ננרה נידים, שנהמת וַהָּשֶׁם שָלִיפַּפֶּכָה

על פריס ורביס, ולה סהשה (יבמות קה: ב"ר): (82) וכבשה. מפרוי"ו, ללמדך שהוכר כוצש את הנקנה, שלא מהא ילאנית (צ"ר), ועוד ללמדך, שהאיש שדרכו לכצוש, מלווה ולא פירש לך כילד בריימן, ופירש לך במקוס אמר:

זְגַרְעַ לְכֶּם וְהְיָהָרְ לְאָּכְלְּהָ: בותא אַמֶּב בָּנָ פַבוּבמא זְבַתּ הַּכְ_פַּהָ, כַּבְ_טַּאְבּוֹן נֹאָטַ_כַּבְ oz אָטַבְּלֶבְמְמְּבוּ זְנֵבְמַ זְנְבַת אָמָּבְ זָטַ פָּלְ מִסְבָּא דְּבָר זַּרְעַיִּ

,_וֹבׁל מֹמֶּב לְאַּכֹלְעַ וֹנִעִי._ הְאָרֶץ אֲשֶׁרְבּוֹ נָפָשׁ חַיָּה אָתַ־ oe הַאָּמָנִם וּלְכָּלוּ בוִנִּמָתִּ מַּלְ בַּאָמִנִּא וּלְכִלְ בַּבְבוֹיִתִּ מַלְ انظم بالمناه المناهد المناهد

直流流: (国) אַמֶּר עַיּהַר וְהָבָּר עַיִּבָּר עַיִּבָּר עַיִּבַר עַיִּבַר \$U_<u></u>_\$ لالأنا

" וֹכֹבָּנְ נַאָּמְנִים וֹנִאֹנֹג וֹכֹבְ וֹאִמְּטַכֹּבְנְ מִמְנֹא וֹאַבֹּא וֹכֹבְ

المُلَّمِّ لِمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ الْمُثَلِّ בּוֹנִם עַמָּבׁנְמָּנ מִכַּּלְ_מָלְאָבְעַוֹּ ֵ מְלַאְלְּשִׁי אֵׁמֶּׁר מְּמֶּׁר וַיִּשְׁבִּיל נִּבְּירְ נִּבְּירְ וְּנָּח בְּיוֹמָאִ מילאַבְּחָוֹ אֲמֶשֶׁר מְשָּׁר וַיִּשְׁבִּיל נִּבְּירְ נִּבְּירָ בְּיוֹמָאִ ווכל אָלְטִים פֿוּנִם עַמָּבוֹמָּי וֹמָוּגִּי

र्ष्य्यंतः (व) מַלַאַלשָּוּ אַמְּרַבַּבָּרָא אָלְנִים מַּבִּירָהִיה צַּבָּרָא וֹן לְמַמַּבַר: ַ וּלִבְרָּהְ אָעִוּ בֹּּג בִּוּ הָבִעְ מִבֹּבְ וֹפִבּיִהְ יִנִיהַ אָנִוּ בִּיהַ נְּנִו מִבִּבְ ַ וֹלְבַּבְבַ אָבְבִינִם אָעַבַינִם בַּאָּבִיגָּ*ו*ָ

לכון יהי למיכל: אַילָנְא דְּבָר זַרְעָיה מִיְדְרַעַ וֹנט כֿל אַנלָגֹא שַבֿיש פּיביי מוֹבׁנת בֹּמֹלְ אָפָּי כָּלְ אַבֹּמֹאַ يريخهد بهكأبَّات جيداً بِشِور كِهُم يَهِمِد إِنْ مِهِ بِمَجِرَة جُحَالًا

לבול מֹסְבָּא לְמִיכַלְ וֹבִינִׁנִ אַבְעָא דְּבֶיה נַפְּשָא חַוְּהָא יָה

אַפֿר יום שָּקִיקָי: שַׁכוּן לַטַבָּא נְבַנִיר רַמָּמָ נְבַנִיר ושוא וו יני כל בהכב ושא

היליהון:

וּלְבוּג וֹג וֹנ וִמֹא הֻּלִוּמֹאִנִי

be for food; tree yielding seed—to you it shall every tree, in which is the fruit of a is upon the face of all the earth, and you every herb yielding seed, which And God said: 'Behold, I have given

food.' And it was so. have given] every green herb for wherein there is a living soul, [I thing that creepeth upon the earth, to every fowl of the air, and to every and to every beast of the earth, and

30

there was morning, the sixth day. good. And there was evening and had made, and, behold, it was very And God saw every thing that He

finished, and all the host of them. And the heaven and the earth were

had made. day from all His work which He made; and He rested on the seventh finished His work which He had And on the seventh day God

God in creating had made. He rested from all His work which and hallowed it; because that in it And God blessed the seventh day,

(מ, ג), כירק עשב שהחרחי לחדם הרחשון, נחחי לכם חח כל: ולאכול צשר, אך כל ירק עשצ יאכלו יחד כלס, וכשצאו צני נח החיר להם צשר (מנהדרין נמ:), שנאמר כֶּל בֶמֶשׁ אֲשֶׁר הוּא מַי וגו' (92) לכם יהיה לאכלה. ולכל הית הארץ. פְּשְנְים לפס נסמות ותיות למחלל, ולה סרשה להדם ולהשתו להמית בריה

המוכן לממן מורה (שבמ פת.): שקבלו ישראל המורס נמחוקו כל ילירם בראשימ, ונמשב כאילו נברא העולם עמה, ווהו יום הששי בה"א, שאומו יוס ו' במיון) מורס (מנמומא בראשית א). דבר אחר, יוס הששי, שכלם חלוים ועומדים עד יוס הששי, סוא ששי בסיון (מ"א שביום ו' בסיון (IE) יום הששי. סומיף ס' צטטי, בגמר מעטס ברחשים, לומר שסחנס על מנח שיקבלו עליסס יטרחל חמטס חומשי

באם שבת באת מנוחה, כלמה ונגמרה המלאכה (ב"ר): הקב"ה שיודע עמיו ורגעיו, נכנק בו כחומ השערה ונראה כאלו כלה בו ביום (ב"ר). דבר אחר, מה היה העולם חשר, מנוחה, (ב) ויכל אלהים ביום השביעי. כ'שמעון אומר, נשר ודס שלינו יודע עמיו ורגעיו, לריך לסומיף ממול על סקודש, אנל

אָלְהָים אָרֶץ וֹשְׁמֶּיִם: ב בְּהַבֶּרְאָם בְּיֹנִם עַּמָּנִת יְהְנָה בִּרְ אָהָבָּרִיאִי בִּינְטָאִ דַּעָּבִרִייִי אי אַכָּה תּוֹלְדָוֹת תַשְּׁמָנִם וְהָאָהֶץ אָבֵּין תּוֹלְדָת שְׁמַנָּא וְאַרְעָא

אָלְהַיִּם אַבְעָא וּשְׁמַנָּא:

LORD God made earth and heaven. were created, in the day that the heaven and of the earth when they These are the generations of the

לְהֹּבְׁר אֶנַרַבְּׁאֲבְׁבָּׁר: י בְאָבוּלְ וְכְלְרַמְּמֶב וַמְּבֵינו מָבוּם בָאַבְּלָא וְכָלְ מִסְבָּא בַּוַלְלָא إَجَا ا اللَّهُ اللَّ

هِرْ بَرَاتُ فَرْ - بَهُدُا لَهُدُتُ لَا يُؤْلُنَا فِرْ أَنَاتِ فَقِدِهُ فَا فِهِ لِهُدُفُ יְצְּמְחְ בִּי לֹא הִמְטִּיר יְהְוָה עַר לִא צִּמָּח צַּבִּי לָא צַּחִית יִי

אָנוַבַלַבְפַּנָ, נִיאָבַלְנִי: י וֹאָר יִעְּבֶּר מִן הַאָּבֶין וְהַשְּׁבֶּר וַהַעָּבָר וַעַּנְיִאָבָ הַנְיִם סְבֵּים מִן אַרְעָּאִ

נְהֵּמָּנִי עַנִּיִם וֹנִינִי עֵאָבִם לַנָּפָּהִ עפְרִ מִן־הַאֲדְמָה נִיפָּח בְּאָפֵּיו עַפְּרָא מִן אַרְעָא וָנְפַח בְּאַפּוֹהִי נַיּיצֶר יְהְנָה אֱלֹהִים אֶת הֵאָדָם וּבְרָא יִי אֱלֹהִים יָת אָדָם

לִית לְמִפְּלִח יָת אֲדַמְמָא:

וּמֹחֲׁכֿוּ נִשׁ כֹּבְ אַפּֿוּ אַבֹּעֹטַא:

לְבִוּטַ מִמָּלָאִ: וְמַמְטִא בַּטִוּג וַעַוֹנִע בַּאָבַם

> till the ground; earth, and there was not a man to had not caused it to rain upon the yet sprung up; for the Lord God earth, and no herb of the field had No shrub of the field was yet in the

of the ground. earth, and watered the whole face but there went up a mist from the

.luos gaivil breath of life; and man became a breathed into his nostrils the of the dust of the ground, and Then the Lord God formed man

בשמי, כמו שמפורש בברחשית רבה (יה, ע): בשבת, והמקרה כתוב על שם העתיד: אשר ברא אלהים לעשות. המלהכה שהיתה ראויה לעשות בשבת, כפל ועשהה (ε) ויברך ויקדש. ברכו במן, שכל ימות סשבוע ירד לסס עומר לגלגולת, ובששי לחס משנס. וקדשו במן, שלח ירד כלל

ביו"ד, לומר שלדיקים שבחומו ומן מועמים (מנחת שם), כמו י' שסיח קטנה בחותית). רמו שירדו הרשעים למטה לרחת ולמדך כאן שהעולם הזה נברא בה"א, (מ"א רמו כמו שה"א פחוחה למטה, כך העולם פחוח לשָבים בחשובה, ועולם הבא נברא מחר בהבראם, בה' בראם (מנחוח כמ:), שנאמר בְּיָה ה' צור עוֹלְמִים, (ישעיה כו, ד) בצ' אוחיוח הללו של השם, ילר שני עולמים, (+) אלה. סלמוריס למעלס: - חולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה׳ ללמיך שכלס נגרלו ברלשון. דבר

שמו, אלסיס, שסוא שליע ושופע על כל סעולס, וכן פירוש זה צכל מקוס לפי פשומו, ס' שסוא אלסיס: גשמיס, וכשבא אדם וידע שהם לורך לעולם, המפלל עליהם וירדו, ולממו האילנות והדשאים (שם): ה־ אלהרם. ה' הוא יום ששי (חולין פ:), ולמס, כי לא המטיר, ומה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של שעילס בששי קודס שנברא אדס, וכל עשב השדה עדיין לא לממ, ובג' שכמוב ומולא, לא ילאו, אלא על פמח הקרקע עמדו עד רום מוכיח, ועוד אחר פִי עֶבֶם הִירְאוֹן (שמוח ט, ל), עדיין לא חיראון. ואף זה חפרש עדיין לא היה בארן, כשנגמרה בריאח (a) שרם יהיה בארץ. כל מרס שבמקרם לשון עד לה סוה, והינו לשון קודס, והינו נפעל לומר הערים כהשר יהמר הקדים, שחח, כס"ח ואח שקחומס מכל לדדים, ופחוחס למעס לרדח דרך שס:

(6) ואד יעלה. לענין בריימו של אדס סעלה המהום, והשקה עננים לשרות העפר, ונברה הדם, כגַבֶּל וה שנותן מים והתר

שבכולן, שנמוסף בו דעה ודבור (מונקלום): ברמשים, שיסיו מלו רביס על מלו בברימה יוס מהד (ב"ר): רובש היה. מף בסמס וחיס נקרמו נפש חיס, מד זו של מדס חיס מאורות לעליונים, בתמישי ישרצו המים לתחחונים, הווקק בששי לבראות בו מעליונים ומחחונים, ואם לאו יש קנאה במעשה מן סעליונים, לפי שביום ראשון נבראו שמים וארץ, בשני ברא רקיע לעליונים, בשלישי מראה סיבשה למחמונים, ברביעי ברא מסא לו אדמה כפרה ויוכל לעמוד (צ"ר): ויפה באפיו. עשאו מן המחחונים ומן העליונים, גוף מן החחחונים ונשמה קולעמו לקבורה (מנחומה פקודי ג). דבר החר, נעל עפרו ממקום שנהמר בו מִוְבַּח מַּבְּמֶה מַעֲשֶׁה לִּי (שמוח כ, כ), הלוחי שני יודי"ן: עפר מן האדמה. לבר עפרו מכל האדמה, מארבע רוחות (מנהדרין לת.), שבכל מקום שימות שם, תהא (ק) וייצר. שמי ילירות, ילירה לעולם הוה וילירה למחיים המחים (ב"ר), אבל בבהמה שהינה עומדת לדין, לא נכחב בילירחה כך לש את סעיפה, אף כאן וסשקה, ואחר כך וייילר (ב"ר):

المُلْمُ اللَّهُ اللّلْمُ اللَّهُ اللَّاللَّ الللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ מֹפֿבר וֹנֹמִם מֵּם אָנַר בְּאַבָר מִלְבַּוֹנִתוּ וֹאַמִּרוּ שַּׁמּּוֹ זִי אָבִם

עַּלָּן וְמֵּץ תַדַּעִת טָּוֹב נָבֶע: نشبط خمهُدُح نشاء كنتنظ خنيك ניַצְמַּח יְהֹוָה אֱלֹהִים ַ מּוֹ װְאַגְּמִּע װֵ אֶבְטִים מוֹ אַבְּמָא

לַאַּבְבָּקָה בָאָהָים: אָת־הַגָּוְ יִמִשָּׁם יִפְּבֶּר וְהָיֶה إنبتر نويد يغيا جُبَهِجابِهِ

ַנַגַּהַב: אָת בְּלְ־אָבֶץ הַחֲוּילֶה אֲשֶׁר שֶׁם בָּלְ אַרַע חֲוִילָה דְּתַּשֶּׁוֹ דַּהְבָּא: שָׁם הָאָהֶר פִּישִׁין הָוּא הַסֹבֶּב שִׁים חַד פִּישׁין הוּא מַפֵּיף יָה

הּבְּלְלַח וְאֶבֶן הַשְּׁהַם: וּוְתָּב הָאָבֶּץ הַהָּוֹא מָוֹב שָׁם וְדַהְבָּא דִּצִּרְעָא הַהִיאִ טְּבִיהָּשׁ

הַסוּבֶּב אָת כַּלְ־אָבֶץ כִּוּשִׁ: ני וְשֶׁם הַנְּהֶר הַשֵּׁנֵי גִּיחֵוֹן הַנּא וְשִׁנֹם נַהְרָא תְּנְיָנָא נִיחוֹן הנא

בְּרָנִינִי הָוּאִ פְּרֶת:

נוּמָּה וֹעוֹנִע אֶבְעַנוֹם עַּן בֹּמֹבון עִּבָּר וֹן אֶבְעַנִם עִּּנִעֹא בֹּמֹבוֹ

تَلندرا: מטפֿבה וֹבוֹנ לַאַּבֹּלֹמִי בּיהָּי באַמּבֿאַר וָר אָנָרָא יִמִּהַעָּן וֹנְעִבְאַ עַוֹנִע زور ميتا שבלגון בון שב לביש:

ببرته المركا ليفحك هدرين

למוכל לאולן שולא שמאומוש

מפוף יח כל אַרַע פוש:

בֿענלִטֹא וֹאַבׁנוֹ, בּנּבֹלָא:

וְנְהְרָא רְבִיעְאָה הוּא פְּרָת: הַהֹלֵךְ קְדְעָה צַּשָּׁוּר וְהַנְּהָר הוּא מְהַלֶּךְ לְעַדְנָהָא דַּצִּחּוּר ן וְשֶׁם ְהַנְּהֶר הַשְּׁלִישִׁי הִבְּקֵל הִוּא וְשִׁוֹם נַהְרָא הְּלִיהָאָּה דְּגְלְה

> formed. He put the man whom He had garden eastward, in Eden; and there And the Lord God planted a

> the knowledge of good and evil. nidst of the garden, and the tree of for food; the tree of life also in the is pleasant to the sight, and good LORD God to grow every tree that And out of the ground made the

heads. it was parted, and became four water the garden; and from thence And a river went out of Eden to

gold; land of Havilah, where there is is it which compasseth the whole The name of the first is Pishon; that

there is bdellium and the onyx and the gold of that land is good;

compasseth the whole land of Cush. Gihon; the same is it that And the name of the second river is

fourth river is the Euphrates. toward the east of Asshur. And the Tigris; that is it which goeth And the name of the third river is

(9) ויצמח. לענין סגן סכמוב מדבר: בחוך הגן. באמלע סגן (אונקלום): מימ סשדה (ימ), כדי לפרש וַיְבֵּחׁ חֹל החֹדם לקרות שם, וללמד על העופות שנברחו מן הרקק: מרדמס, סשומע סבור שסוא מעשס אחר, ואינו אלא פרמו של ראשון. וכן אלל סבסמס חזר וכחב וילר ס' וגו' מן סאדמס כל וגו', זסו כלל, מַמַס בריאמו מסיכן ומָמַס מעשיו, מזר ופירש וילר ס' אלסיס וגו', וילמס לו גן עדן, ויגימסו בגן עדן, וַיַפַל עליו בנו של כי יוםי הגלילי מל"ב מדות שהתורה נדרשת וזו התת מהן, כלל שלהתריו מעשה הוה פרטו של רהשון, ויברה הת ההדם (8) מקדם. במורמו של עדן נעע את הגן, ואס האמר הרי כבר נאמר ויברא וגו' את האדם וגו', ראימי בבריימא של ר' אליעור

(II) פישון. סוא נילוס נהר מלרים (זוהר א, קכה), ועל שם שמימיו ממברכין ועולין ומשקין אם הארץ נקרא פישון, כמו

ופְשוּ פְּרָשְׁיוּ (מבקוק א, מ). דבר אמר פישון, שהוא מגדל פשמן (ב"ר), שנאמר אלל מלריס ובוֹשׁוּ עוֹבְדֵי פִשְׁמִיס (ישעיס יע,

(13) גידורן. שסיס סולך וסומס וסמיימו גדולס מאד, כמו וְכִי יַבַּמ (שמות כא, כת), שמנגת וסולך והומה:

הנוכר על שם חרן ישרחל (ב"ר): עדיין לא סיו, וכמב המקרא על שם העמיד (ב"ר): קדמת אשור. למורמה של אשור: הוא פרח. המשוב על כולם, (14) חדקל. שמימיו הדין וקלין (ברכוח נמ: ב"ר): פרח. מימיו פרין ורבין (שם שם), ומברין את האדם: בוש ואשור.

نْجُرْكُمْ لِيُلْكِنَا: לְמָּבְרֵיה וְאַּשְּׁרִיִיה ניקַח יְהְנָה אֱלֹהִים אָתְ־הֵאָדָם יּדְבָר יִיָּ אֱלֹהִים יָת אָדָם

למפלעני ילמסני:

Eden to dress it and to keep it. and put him into the garden of And the Lord God took the man,

الكيلا: וּנְצֵּׁוֹ יְהְנֶה אֱלְהַיִּם עַּלְ־הֵאָהֶם וּפְּקִּיד יִיְ אֱלְהִים עַלְ אָדְם

מֶּנכָל שַּנכוּל:

the garden thou mayest freely eat; the man, saying: 'Of every tree of And the Lord God commanded

91

ממונ מנע שמנע: עאַכַל ממָנוּ כִּי בְּיָנִם אַבְלְנִ בֵּין מִב לְבִישׁ לְאַ מִיכוּל מִנִּיה

אַבׁו בּוֹמָא בַּטוּכוּל מִנֵּיה מָמָת ומִשְׁץ תַדִּעָת מַוֹּב וָדְיִע לְא וּמִאִּילָן דְאָּכְלֵי פּירוֹהִי חְכְמִין

thereof thou shalt surely die.' it; for in the day that thou eatest good and evil, thou shalt not eat of but of the tree of the knowledge of

מוב בולצו: הַיִּוֹת הְאָבֶם לְבַדְּוֹ אֵמֶשֶׁה־לִּוֹ אָדָם בּלְחוֹדִוֹהִי אַעָּבִיד לִיה ניאמר יְהוָה אֶלהִים לא־מָוֹב נאַמרין אֱלהים לא הַבוּן דִּיהֵי

I will make him a help meet for good that the man should be alone; And the LORD God said: 'It is not

God formed every beast of the field,

And out of the ground the LORD

شٰلا: יקְרָא־לַוֹּ הְאָהֶם נָפְשׁ חַיָּה הָוּא דַּהַנָּה קָרֵי לֵיה אָרָם נַפְּשָׁא שְׁמְיִּה: خلامًا لا مَا ، خَلَا الْحِرِ لِمُهُلِد خَمَانَة، مُم نَظُد، خِلِيا الْحِدِ מַּנְלְ עַמְּּמְנִם נֹּנְבֵאְ אֶלְ-עַבְאָבֶׁם צַּאָמָנָא נַאַנִינִ לְנִי אָבִם י בְּלְחַיָּתְ הַשְּׁבֶּתְ וְאָתְ בְּלִ בְּלְ חַיַּת בְּרָא וְיָת בְּלְ עוֹפָא يَرْعُبُ إِبَرَابُ هُكَابُاتُ مِنَا يَهِدِيْنِ الجَدِيْةِ إِنْ هِكَابَاتُ مِنَا هِدِيَةِ

the name thereof. every living creature, that was to be whatsoever the man would call what he would call them; and brought them unto the man to see and every fowl of the air; and

نالأثأث الأثأ חַיַּה הַשְּׂבֶה וּלְאַבְּם לְאַ־מְצֶא בָּרָא וָלְאָרָם לָאַ אַשְׁכַּח סְמָּרִ عربع، لَا خُلِيْ لِا بَرْمُ لِلَّهِ لِيَهُمِّنَ لَا بَرْكِم الْجُمْرِةِ لِهُ لَيْكُمْ لِيُلِا لِيَا انظَّلِم لِيُعْلُم شِورِين خُرُحٍ نظِّلُم مُثُمِّنًا خُرُح خُمْرِتُم

help meet for him. for Adam there was not found a and to every beast of the field; but cattle, and to the fowl of the air, And the man gave names to all

(EI) ויקח. לקמו בדברים נמים, ופמסו ליכנם (ב"ר מו, ס):

- (18) לא טוב היוח וגוי. שלא יאמרו שמי רשויים קו, הקב"ה בעליינים ימיד ואין לו ווג, ווה במחמונים ואין לו ווג (פדר"א
- יב): עזר כנגדו. זכס עזר, לא זכס כנגדו (יבמוח קג. ב"ר) לסלחס:
- מיס אשר יקרא לו סאדם שם, סוא שמו לעולם: אַל עִיר (דבריס כ, ימ), שבָּצשן מממ ידו של אדס: − וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה וגוי. מרמסו ופרשסו, כל נפש מיד בו ביום, הבימה אל המדם לקרות להם שם (מולין כו:). ובדברי אגדה (ב"ר יו, ד) ילירה זו לשון רידוי וכבוש, כמו פִי מָלוּר שסעופות נברלו מן סרקק, לפי שלמר למעלה מן המים נברלו, וכלן למר מן הלדמם נברלו. ועוד למדך כלן, שבשעת ילירתן, (פו) ויצר וגרי מן האדמה. היא ינירה היא עשייה האמורה למעלה ויעש אלהים את היא הארן וגוי, אלא בא ופירש
- בן זוג ולי מין בן זוג (ב"ר שם), מיד ויפל. (02) ולאדם לא מצא עזר. ויפל ה׳ אלהים חרדמה. כשסניפן, סניפן לפניו כל מין ומין, וכר ונקנס, פמר, לכלס יש

מַבְּלְמְלָּתְ נִיּסְלָּר בְּשֶּׁר מַחְמָּנְתִי: עַל־הָאָהֶם וַיִּישָׁן וַיִּפָּח צַּחַת עַּל ניפּל יְחֹנֶה אֱלֹהָים ו מַרְדֵּמָה יּרְשָּׁא

שׁבֹּא מִמֹלַמוָעוֹ וּמִלָּוּ בֹמִּבֹא

instead thereof. and closed up the place with flesh slept; and He took one of his ribs, sleep to fall upon the man, and he And the LORD God caused a deep

ַנּיִבְאָבַ אָּגַ_בֵּאָבֶם: אַשֶּׁר־לָקַח מִן־הָאָרֶם לְאַשֶּׁה דִּנְסִיב מִן אָרָם לְאִהְּהָא וַנְבֹן יְרְנְיִר אֶלְהַיִם ו אֶתְרַהַצֵּלְעָׁע וּבְנָא יִיָ אֶלְהִים יָת עַלְעָּא

וֹאַוֹטֹנִי לְנִׁנִ אָּבַׁם:

a woman, and brought her unto the had taken from the man, made He And the rib, which the Lord God

₹%**□**: בּ מִעְּצְלְי, וּבְשָּׁר מִבְּשָּׁרִי לְזֹאָתְ מִעּּרָמִי וּבְסָרָא מִבְּסָרִי לְּדָּאָ וַיֵּאמֶר ְ הַאָּרִם וַאָּת הַפַּעַם עָצֶט וַאָמר אָדָם הָדָא וִמְנָא וּרְמָא

because she was taken out of Man.' flesh; she shall be called Woman, bone of my bones, and flesh of my And the man said: 'This is now

古典に 袋口に لْݣُن هُمْهِ لَلْكُو خُهْمُنِهِ لَنْدُ مُمْخُدٌ هُدِينَ لَهُمْنِكِ لَنْلُدِيط מַלְבַן וֹהַוֹּדַאָּוֹשׁ אָנַאַבוּוֹ מַלְ כַּן וֹשְׁבַוֹּל וֹּבַר בַּוּנִי

בְּאִשְׁמֵיה וִיהוֹן לְבָּסְרָא חַד:

be one flesh. cleave unto his wife, and they shall father and his mother, and shall Therefore shall a man leave his

יי ווֹבְיוֹ שְׁנִיהֶם הַבּוּפָּוֹם בַּאָבָם וַבַּוּוִ סַּבְוּגִיהוֹ עַּבְשִׁלְאָן אָבָם

וֹאִמִּעַׁי וֹלְאִ וֹטִׁהַמִּמִּי:

וֹאִטְמִיה וֹלָא מִתְבַּלְמָוֹן:

ashamed. man and his wife, and were nor And they were both naked, the

III

Sz

אָלְנְיִם לָאִ טֹאָכֹלְוּ מֹפִּׁלְ מֹּאֹ שֹּכֹלְוּוֹ מֹפָלְ אִּלֹן צֹּוּטֹאִי تَرْهُوْتِ هُرِ ـِثْهُمُ لِهُ لَا حُرِيْهُوْتِ خُهُوْتُهُ خُطِيْمُمُهُ هُوْتِ يُذْ خُهُ m הַשְּּבֶּה צַּשֶּׁר עַּשְּׁה יְהְנָה צֵּלְהִים בְּּבְא דַּצְּבָר יִי צֵלְהִים וַצִּמָּר וְהַנְּחָשׁ הְיָה עְרִים מִכֹּל חַיָּת

[발]:

וְחָוְיָא הַנְה הַכִּים מִכָּל חַיַּת

tree of the garden? God said: Ye shall not eat of any said unto the woman: 'Yea, hath the Lord God had made. And he than any beast of the field which Now the serpent was more subtle

(וב) מצלעוחיו. מסטריו (ב"ר), כמו ולְצָלַע הַמָּשְׁבָּן (שמום כו, כ), והו שלמרו שני פרלופין וברלו (ברכוח סל:): ויסגור.

c1), (041 d de17: מלמעלה, שלה יַלְבָּיִד משהו על קירוחיי: - ויבן את הצלע לאשה. להיות השה, כמו וַיַּעַש הוֹתוֹ גַּדְעוֹן לָהַפוֹד (שופעים ה, (22) ויבן. כבנין, רמבה מלמטה וקלרה מלמטלה, לקבל הולד (ברכוח סה: ב"ר), כאולר של חטים שהוא רחב מלמטה וקלר מקוס הממך (שס): - ויישן ויקח. שלא יראה ממיכת הבשר שממנו ובראם, וממבוה עליו (פנהדרין למ.):

(52) זאח הפעם. מלמד שבל לדס על כל בסמס ומיס, וללו נמקררס דעמו עד שבלו על מוס (יבמות קג.): לזאח יקרא

(24 בן יעוב איש. רוח הקדש אומרח כן, לאמור על בני נח העריוח (מנהדרין נו:): לבשר אחד. הולד נולר על אשה כי מאיש וגר. לשון נופל על לשון, מכאן שנברא העולם בלשון הקדש (ב"ר יח, ד)

בו ילר סרע, עד אכלו מן סען ונכנק בו ילר סרע, וידע מס בין מוב לרע (פַּק"ו): (es) ולא יחבוששו. עלה היו יודעים דרך לניעות להבחין בין עוב לרע, ואף על פי שנָהָנָה בו דעה לקרות לו שמות, לה נתן ירי שניסס, ושם נעשה בשרם חחד (שם נח.):

שראס אומס אוכליס משאר פירות, הְרָבָּס עליה דבריס, כדי שמשיבנו ויבא לדַבֵּר באומו הען: וגדולמו הימה מפלמו, ערום מכל ארור מכל (שם ימ, א): אף בי אנזר וגרז. שמא אמר לכם לא מאכלו מכל וגוי, ואף על פי שבה קפך הנחש עליהם, ראה אותם ערומים ועמוקים בחשמיש לעיך כל, ונחאוה לה (ב"ר יח, ו): ערום מבל. לפי ערממו (1) והנחש היה ערום. מס ענין זס לכאן, סיס לו לסמוך וַיַעַשׁ לְמְּדֶס וּלְמִשְׁמוֹ בְּמְנִיֹמ עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁס, אלא ללמרך מאיזו

מַּאַ_עַעָּן נּאָכָּל: تَ رَفَهُمُد يَّهُمُّكُ عُرِيَتُكُمْ مُقْدُر يَعُمُّكُ عَفْتُم كُنَائُهُ مُقَدِّر

וְלְאָ טִיּנְמִּוּ בֻּוֹ פֵּן הַמְּטִׁנִוּ: אַבְּרִים לְאַ שֹאַבְלִינְ מִמְּנִי יִנִּיִם אָמָר וֹן לְאַ שׁיִבְּלִין

देश्य वंदेवंतर נֹאָמֶר บַנְּטְׁמֶּ אֶׁלְ_טֵּאָחֶׁר לָאַ נֹאָמֶר טַנִּגְאַ לַאִּטַּׁטָא לָא מִמֶּר

ובווסם פאלהום ידעי טוב ر אָבְלְבֶּם מִמְּנִנּ וֹנִפְּלֵטוֹנ מֻּנִנְנִבְיִם בְּעִוֹנִבְּלְנִוֹ מִנְּנִנִּ יִטְפּּטִּטוֹן

ַמְּמָה וַיּאַכַּל: מפּבוּין נִתּאְכַלְ נִתְּהַן נַם־לְאִישָּׁה יִנְסִיבָּת מֵאָבִיה נַאַבַלָּת וִיתַבַּת إدْبَاهِد بَعْمُ كُنَهُ فِيكَ يَمَوَا يَقِرَانَ هِيرَانِهِ كَيْجُومَوَجُرُهُ فِينَا לַתַּאַלְלְ וֹבֹּי עֹאַנֹע עַיּגא לַהֹּינִים לַמִּיכַל נַאַבי אַסוּ עוּא לַהַּיִּנִין וַמַּרָא הַאָּשָּׁר כַּי טוֹב הַעַּץ

ניּגַּמָּנּ לַבֶּם בַּיִּלְנִים: עִירָּמָם הֵם וַיִּהְפְּרוּ עֲלֵה הָאֵנְה נאפְּלַטְנְת מִינֵי שְׁנִיהָם נַיֵּבַעִּי כָּי

אַילָן גָּנְּקָא נֵיכוּל:

מניה וְלָא הַקְּרְבוּן בֵּיה דּלְמָא וּמִפְּׁנֵי. עַמְּאָ אֵמֶּנְר בְּעוּנְבְּעַנְּלְּ יִמְפִּינֵי. אִילְנָא צַּבְּמָּגִינִית

בּׁג יִבַעַ אֶּלְטְיִם בִּג בּּיוֹם אָבִי צִּלְיִ בְּדָם זְיָ אָבִי בִּיוֹמָא

שב לביש:

אַף לְבַעְלַה עָמָה נַאָּכַל: וֹעוֹנִי אַשַּׁיטֹא אָבוּ מִּד אַּגַלִּגֹּא

לעון מנפי מינין ועברי להון אָבו הֹבׁמֹלָאוֹ אִפּוּן וֹשַׂמִּיסוּ וֹאִטֹפּטֹבֹא הֹנה טֹבוֹניבוָן וֹנַבַהּנּ

> the garden we may eat; To seems of the fruit of the trees of And the woman said unto the

neither shall ye touch it, lest ye die.' hath said: Ye shall not eat of it, in the midst of the garden, God but of the fruit of the tree which is

woman: 'Ye shall not surely die; And the serpent said unto the

knowing good and evil.' be opened, and ye shall be as God, ye eat thereof, then your eyes shall for God doth know that in the day

And the eyes of them both were and he did eat. also unto her husband with her, thereof, and did eat; and she gave one wise, she took of the fruit the tree was to be desired to make was a delight to the eyes, and that tree was good for food, and that it And when the woman saw that the

themselves girdles. fig-leaves together, and made were naked; and they sewed opened, and they knew that they

- (3) ולא הגעו בו. סוסיפה על הלווי, לפיכך באה לידי גרעון (סנהדרין כט.), הוא שנאמר אַל פּוֹמָף עַל דְּבֶּרָיו (משלי ל, ו):
- (+) לא מוח חמוחון. דמפס עד שנגעס בו, ממר לס כשס שמין מימס בנגיעס כך מין מימס במכילס (ב"ר ימ, ג):
- (٤,,८): (3) כי יודע. כל מומן שונה הם בני הומניםו, מן הען הכל וברה הם העולם (שס, ד): והייחם באלהים. יולרי עולמים
- and ordinary ordinary darca (erc"d (x): $x \square$. (resa sono sara (e"c): לשינים. כמו שאמר לה ונפקחו שיניכה: ונחמד להשביל. מו שאמר לה יודשי מוב ורב: וחחן גם לאישה. שלא (ש) וחרא האשה. כאמה דבריו על נמע והנאו לה והאמה (צ"ר): כי שוב העץ. להיות כאלהים: וכי האוה הוא
- רבי מנמומל וירל פי"ד): (ב"ר). ומפני מס לא נמפרשם סעץ, שאין סקב"ס חפץ לסונות בריס, שלא יכלימוסו ויאמרו זס שלקס סעולס על ידו. (מדרש ו): עלה האנה. סוא סעץ שאכלו ממנו, בדבר שנמקלקלו בו נמקנו (סנסדריץ ע:), אבל שאר סעניס מנעוס מלימול עליסס הם. אף ססומא יודע כשהוא ערוס, אלא מהו וידעו כי עירומים הם, מלוה אחת היחה בידס ונמערטלו הימנה (ב"ר ימ, (ד) וחפקחנה וגרי. לענין החכמה דְבֵּר הכחוז, ולה לענין בָפְׁנְה ממש (צ"ר), ומוף המקרה מוכים: וידעו בי עירומים

إمزر هِكَ بَرَاهِ جِهَالًا فِهِ مَوْلًا: וּיִקְים בְּאָרָם וָאָהָטוּ מְפָּנִי בַּגָּן לְרַוּחַ תַּיִּוֹם م بالاترقاك ןיִשְׁמְעֵּי אָת־לִוֹל יְחִוְּהַ אֱלֹהָים

וַיָּאַמֶּר לוֹ אַּיֶּבָּה: נּפֿבּא וֹבוֹנִע אֵבְעַנִּם אַבְעַנִּם אַבְעַנִּם נּפֿבּא וֹ אֵבְעַנִם בְאָבַם נֹאַמַּב

נֹאִנֶבֶא בַּיַבְתְּנִבְם אַנְכִּי נִאָּטַבָּא: ·· וֹּלֵּלְהַ אָתַר אָתַ לִלְּךְּ אֶׁמָּלְּהִיּ בּּגְּוֹן

אָקְהְה הַמִּן־הְעַּץ אַשֶּׁר צִוּיהָיף עַרִּטִלְאִי צַּהְ הָמִן אִילְנָא ניאמר מי הגיד לְּלְּ בֵּי עִירָם

ַבְּעֵץ נָאָבֶּל: נְתַּמְּה עַמְּּהְיִי הָוֹא נְחְנְה־לֵי מִן ־ עִמִּי הִיא יִהַבָּת לִי מִן אִילְנָא ווֹאַמֶּר הַאָּדְיִם הָאִשְּׁהוֹ צַּעֶּר וַצִּמָּר אָדָם אִהְּהָא דִּיהַבְּהָ

עַנְּעָשְׁ הַשִּׁיאָנִי נָאָכֶּל: מַה־נַאַת עַשָּׁיִת וַתֹּאַמֶּר' הֵאִשְּׁה דָא צַבּדְתִּ נִאָּטָרת אַתְּהָא חִוֹיָא ניאטר יְהֹנֶה אֶלְהָים לְאָשֶׁה נַאַמָר יִי אֶלְהִים לְאִהְהָא מָא

שאַכֿל בֿלַ וֹמָג עַוּוֹנַב: הَשְּׁבֵּח עַלְּגְּחֹנְךְ תַלֵּךְ וְעֶפֶּר מָעָּךְ תִּינִיל וַעַּפְּרָא תַּיכוֹל כְּל האכל כל-ימי חניה. אַמַּה מִכְּלְ־הַבְּהַנְּהְה וּמִכָּלְ הַיַּת בְּעִירָא וּמִכּל הַיַּת בְּרָא עַל דַּנְּטַתְהֶ בַּרְ מְמֶהָנִי זּאָנֵ אָרַוּר עַבַרְהַ דְּאַ לִים אַהְ מִכְּלְ رِنْهُولَ إِمَرُمَ هُكُرَاهِ ١ هُكًا .

> KĘŲX: מו שבם וו אבונים בנו אילו וְנִמֹא וֹאִמֹּמִר אָבִם וֹאִטַּטִיים אָּלְהִים מְתַלְּךְ בִּגִּנָתָא לְמִנָּת וְמִּתְתוּ וֹנוּ לַבְ מִוּמִבֹּא בַּוֹנִ

> ביה אָן אַהְּ:

אָלָא נאַמָּבוניני: ביניטא יבוילית צבי ערשלאי נֹאַמֹּר וֹנו לַלְ מִימִּבַבׁ הָּמִּמִּינוּ

מְנֵּיה אֲכַלְהָא: בפּפּגבטב בּבוק בּלְאַ לְמִוּכַּלְ וֹאַמֹּר מֹאַן חַוֹּיִ בַּלַבַ אַבוּי

ز۵ٚڎڔ٦:

אַמְעָיִנוּ נְאָבַלְיִנוּ:

נאֹמּר וֹנ אֹלְנִים לְטִוֹנֹא אָנִי

amongst the trees of the garden. from the presence of the LORD God man and his wife hid themselves toward the cool of the day; and the LORD God walking in the garden And they heard the voice of the

art thou? man, and said unto him: Where And the Lord God called unto the

myself. because I was naked; and I hid the garden, and I was afraid, And he said: 'I heard Thy voice in

thee that thou shouldest not eat? of the tree, whereof I commanded thou wast naked? Hast thou eaten And He said: 'Who told thee that

she gave me of the tree, and I did whom Thou gavest to be with me, And the man said: 'The woman

71

serpent beguiled me, and I did eat.' done?' And the woman said: 'The woman: 'What is this thou hast And the Lord God said unto the

eat all the days of thy life. shalt thou go, and dust shalt thou beasts of the field; upon thy belly all cattle, and from among all this, cursed art thou from among serpent: 'Because thou hast done And the Lord God said unto the

ממס במערב וסמס פרחו בעשירים (פנסדרין לה:): ממסלך בגן: - לרוח היום. למומו כומ שסשמש במס משס (מ"מ לשס ודוק כי כן עיקר), וזו סימ מערבית (ב"ר), שלפנות ערב לפשומו של מקרא, ולאגדה המישבת דברי המקרא דֶבֶר דְבוּר על אופְנֶיו: וישמעו. מה שמעו, שמעו אם קול הקב"ה שהיה (8) וישמעו. יש מדרשי אגדס רבים, וכבר סדרוס רבומינו על מכונס בבראשית רבס ובשאר מדרשות, ואני לא באתי אלא

במוקיסו (ישעיס למ, מ) בשלומי מְכוֹדַן בַּלַמַּדְן (צ"ר): בקין אמר לו פֿי בֶּבֶל פְֿמִיךְּ (בראֹשׁיִת ד, ש), וכן בבלעס מִי בְּבַּלְעָס בְבַבֶּלֶ שְמֶךְ (במדבר כב, ש), ליכנם עמהם בדברים, וכן (9) איבה. יידע סיס סיכן סוא, אלא ליכנס עמו בדבריס, שלא יסא נבסל לסשיב אס יענישסו פחאוס (מדרש אגדס). וכן

(11) מי הגיד לך. ממין לך לדעם מה בשם יש בעומד ערום: המן העץ. בתמיס:

(21) אשר נחחה עמרי. כאן כפר במובה (עבודה זרה ה:):

(13) השיאני. המעני (מונקלום), כמו (ישעיה לו, יד) מַל יַשִׁים מֶּחְקָּיֶםוּ (ב"ר):

(14) כי עשים ואם. מכאן שאין מספכים בוכוחו של מסים, שאילו שאלו למס עשים ואם, סיס לו לסשיב דברי הרב ודברי

ושופון ראש ואַקה השופוי יי ובון זַרְשָׁהַ וּבֵּין זַרְשָׂה הָהוֹא نْمُنْكُدَا مُهُنِدَ كَنْلَهِ نِكْنَا تَامُهُد

id点4_世上: (a) خبرت بهد بالتواجه المرابع المر י מּבּּרוּלֹב וֹעַרְיָּב בּמֹבָּר שַׁלְבָר. אֶל־הָאשֶׁה אַמַּר הַרְבָּה אַרְבָּה לָאָהָהָא אַמָּר אַסְנָּאָה אַסְנִי

نظانات: במצבון אַניתיף לאמר לא האבל ממוני אילנא דפשידיקה למיטר לא י אָהְשֶּׁוּבֶּ וֹשְאַכֹּלְ מִן בַוֹמָאָל אַהָּבוֹ בְמִוּמִר אִשִּׁטֹוּ וֹאַכֹּלְטֹּ מִן بظهٰڎֶם ۿؙۻٙڎ ڿڐۺؙڝٞ؋ۻٞڴؚڮٙڹڂ

פּי שְׁוּבְּדְּ אֶלְ־הָאַבְעָה בָּי מִמֶּנְה עַר דְּהָהְתַב לְאַרְעָא דְּמִנָּה בּוֹמֹע אַפּּׁנְוּיְ שַּׁאָכֹּלְ לְטִם מֹּע בּוֹגמֹטֹא בַּאַפּּוּ מַיכוּלְ לְטִׁמֹא لْكُحَذُكُ كُن يَمْمُ لِي تَمْمُلُك :

⁸¹ וֹלוָא וֹבֹרְבַּר תַּגְּמָּיִתַ

פַּאַנֶב:

40ig%: מלַלַבְמוֹן וֹאַטַּ שַּׁבִי וֹמָר כִישִּ יה וְבִיר מָא דַעַּבְרָהְהָ לֵיה יבון בְּנָךְ יבון בְּנַהָא הוא יובלכי אמני בינף יבין אַטִּנֹאַ

שבי שיאיבסיף והוא ישליט

שׁאַבְלְּפָּׁר כִּלְ יְמֵי בְּרִילְנְּי בְּלְ יִמְיִ בְּיִלְנְּי בְּלְ בְּאָבְעָהְ בְּעָּבִינְבְ הַיִּכִילִ מִנִּיה לִישָא אַרְעָּא ולאֹבוֹם אֹמֹר אֹבוּ לַבּוֹלִטֹא

נטיכול נת עסבא דחקלא:

לב וכיבון וֹאַמֹּבון טַּגַּמִּם לָבַ

ילְמַפַּרְא טַּעוּב: ֻ בְּקְקְּחָהְ בָּיִרְעָּלְ אַנְּהְרָ יִּאָנְהְרָ יְאָנְהְרָ יִּאָנְהְרָיִנְאָ אָרֵי עַפְּרָאִ אַהְּ

> their heel.' thy head, and thou shalt bruise seed and her seed; they shall bruise and the woman, and between thy And I will put enmity between thee

> over thee.' be to thy husband, and he shall rule forth children; and thy desire shall gaird Hade node aniel aring greatly multiply thy pain and thy Unto the woman He said: 'I will

> of thy life. toil shalt thou eat of it all the days cursed is the ground for thy sake; in saying: Thou shalt not eat of it; tree, of which I commanded thee, of thy wife, and hast eaten of the thou hast hearkened unto the voice And unto Adam He said: 'Because

eat the herb of the field. bring forth to thee; and thou shalt Thorns also and thistles shall it

dust shalt thou return. taken; for dust thou art, and unto ground; for out of it wast thou eat bread, till thou return unto the In the sweat of thy face shalt thou

של החונך הלך. הגלים סיו לו מעמידו רבומינו מדרש ום במסכם בכורום (מ.), ללמד שימי עיבורו של נחש שבע שנים: של גחונך הלך. הגלים סיו לו סמלמיד דברי מי שומעין (סנסדרין כע.) מכל חבהמה ומכל חיח השדה. אם מבסמס נמקלל, ממיס לא כל שכן,

כמב לשון ושיפה בשניהם: ממימנו. ולשון משופנו, כמו נַשַׁף בְּּמֶס (ישעיס מו, כד), כשסנמש בא לנשוך סוא נושף כמין שריקס, ולפי שסלשון נופל על סלשון, כמון בשופנו עקב. לה יסה לך קומה, ומכגומו ושפים ימים: ואחה חשופנו עקב. לה יסה לך קומה, ומשכנו בעקנו, והף משם אלא לפי שהנשים דעתן קלות להתפתות, ויודעות לפתות את בעליהן, לפיכך ואיבה אשית (מועה ע:): ישופך. יכתתך, (ēt) ָראִיבה אשיה. הֿמק להֹנִמכוונמ הֹלה שימות הָדס כשִיהֿכל הַוֹה מקלה ומשה הֿם מִוּס (צ"ר), ולה בהם לדבר הל מוס מחלה

(שס): ואל אישך השוקחך. למשמיש, ואף על פי כן אין לך מלח למובעו בפס, אלא סוא ימשול בך, סכל ממנו ולא ממך (16) עצבונך. זס לער גידול בניס (עירובין ק:): והרגך. זס לער סענור (20): בעצב חלדי בנים. זס לער סלידס

רעס, וסבריום מקללום שדים שינק מסס (ירושלמי כלאים א, ז): (עבו) ארורה האדמה בעבורך. מעלה לך דברים מרורים, כגון זבובים ופרעושים ונמלים (ב"ר), משל ליולה למרבות (שם): חשוקחך. מלומך, כמו וַנְפְּשׁוֹ שוֹהֶקָהְ (ישעיה כמ, מ):

מלמיח לך, כשמורענס קטניום או ירקום גנס, סיא מלמיח לך קוליס ודרדריס ושאר עשני שדה, ועל כרחך מאכלס: בֶּל מַשֶׁב וּוֹבֵש זֶבִש וגוי, אֹלאַ מס אֹמור כאֹן בראֹש סעניו, אֹרורס סאדמס בעבורך בעלבון מאכלנס, ואחר סעלבון וקוץ ודרדר על ידי מיקון (בינס לד.). ואכלה אה עשב השדה. ומס קללס סיל זו, וסלל בברכס נלמר לו (ל, כע) הַבֶּס נְמַמִּי לְבֶס מָׁמ (18) וקרץ ודרדר חצמיח לך. סמרן, כשמורענס מיני ורעים, מלמים קרן ודרדר קונדם ועכביים (ב"ר), וסן נמכלים

הוא הַיְהָה אָם כְּלְ־חֵי:

[[كَلٰالٰلِك ドスダ後にげ ניַּצְשׁ יְהְנְה אֱלֹהִים לְאָדָם נַצְּבָּר יִיְ אֱלֹהִים לְאָדָם

८८८०: עַם מִמֵּגֵּוֹ חַהַיִּים וֹאַכַּלְ וָחַי יִבִיהַ וָּסִב אַנַ מֵאִּלַוְ חַיַּיָּאַ וְהָע וְעַהַּהוּ פֶּּן־יִשְׁלַח יָדִוּ וְלְקַתוֹ שָׁב וּבִישׁ וֹּבְעַוֹ דְּלְמָא יוֹשֵׁים רכיעי הְנְה בְּאַתַדׁ מִמֶּנוּ לְדַעַתׁ מֲנִר וְחִידִאִּ בְּעֶלְמָא מִנְּיה לְמִדַּע ניַאמֶרוּ יְהְנָה אֱלֹהִים הֵן הֵאְדָם נַצִּמִר יִיְ אֱלֹהִים הָא אָדָם הַנָּה

ट्रेब्रिम संध्रुष्टः מֹבוֹ לַהְבִי אַנַי נַנֹאַבֹלָנִי אָהָבּוֹ בַּהַבוֹ

אָנ<u>ו בְּרֶרְ עֵ</u>יִץ תַּוֹתְיִם: (ס) حرتي يترثح يونيتؤه كيثاد +² לְנַּן־עָבֵן אָת־הַבְּרֶבִים נְגָּנְהָהְ אָטַרְהְאָּדָהְם נַיַּשְׁכֵּן מִקָּהָם

לַלְּיִנִי אָנה אָנר יָּרוֹר: וְהָאָבְׁם יָדַע אָת־חַוָּה אִשִּׁתְּוֹ

אָב, בוא בונה אָמָא בַּכֹּלְ בָּנִי נּיקְבָּא הַאָּבֶם שָּׁם אָמֶּיקוּ הַנְּהָ בָּי יקּקָרָא אָרָם שׁנִם אִתְּהִיה הַנָּה

מְשָּׁבְ בִּסְבְּרִיוֹן וְאַּלְבִּישִׁנּוּן: עור ולאַמְבוּה לְבוּשִׁין דִּיקַר עַּל

!ווכוב לוום. בהבם:

באַטבור מִמַמָּן: 八位は八口 は必じなな בּ וְיִשְׁלְחָרוּ יְהְוָה אֱלֹהָיִם מִנּּוֹ וְשַׁלְחֵיה יִיְ אֱלִהִים מִנּּנְתְא

۵،څا ۱:۵٪ דְּמְהְהַבְּּכְא לְמִשָּׁר יָת אֹיַרַח בוביא ויה שנו חובא מלפדמון לינימא דעדו ית יָם אָבָם וֹאַאָּוֹי,

לונינו וּבוֹבא מו שבם ווֹ: וְאָבְם יְדַע נִת חַוָּה אָהְחֵיה

> Eve; because she was the mother of And the man called his wife's name

skins, and clothed them. Adam and for his wife garments of And the Lord God made for

for ever. of the tree of life, and eat, and live he put forth his hand, and take also know good and evil; and now, lest the man is become as one of us, to And the LORD God said: 'Behold,

till the ground from whence he was forth from the garden of Eden, to Therefore the LogD God sent him

way, to keep the way to the tree of flaming sword which turned every Eden the cherubim, and the placed at the east of the garden of So He drove out the man; and He

with the help of the LORD.' and said: 'I have agotten a man and she conceived and bore Cain, And the man knew Eve his wife;

ΛI

(19 בועה אפיך. לממר שמערת נו סרבס:

- חוד. נופל על לשון מיס, שממיס את ולדומיס, כאשר מאמר מָס סֹנֶס לְמָבְס (קסלת בּ, כבּ) בלשון סיס (פם"ו): פרשם הנמש, להידיעך, שממוך שראה אומם ערומיס וראה אומם עמוקים במשמיש, נמאוס לה ובא עליהם בממשבה ובמרמה: נודווגה לו מוס, כמו שכמוב ולאדם לא מלא עור כנגדו, לפיכך ויפל מרדמה, ועל ידי שכמב ויהיו שניהם ערומים, קמך לו (02) ויקרא האדם. סור סכסוב לענינו סראשון ויקרא סאדם שמוח, ולא ספסיק, אלא ללמדך שעל ידי קריאה שמוח
- כגון למר סמרובם שסוא רך ומס, ועשם לסס כמנות ממנו (מומס יד. צ"ר): (IS) כחבות עור. יש דברי אגדה (ב"ר) אומרים הלקים כלפורן היו מדובקים על עורן. ויש אומרים דבר הבא מן העור,
- שלין כן בבסמס ומיס: ועחה פן ישלח ידו וגוי. ומשֶׁימָנֶס לעולס, סרי סול קרוב לסמעות סבריות למריו, ולומר לף סול (22) היה כאחד ממנו. הרי הוא ימיד במסמונים כמו שאני ימיד בעליונים (ב"ר), ומה היא ימידסו, לדעת עוב ורע, מה
- ואני איני בא אלא לפשומו: לסע לאיים עליו מלכנום עוד לגן. מרגום לסע שְׁגַן, כמו שלף שנגא (מנסדרין פב.) וצלשון לע"ו למ"א. ומדרש אגדה יש (צ"ר), (24) מקדם לגן עדן. במורמו של גן עדן, מוך לגן: אח הכרובים. מלפני מצלם (צ"ר): החרב המתהפכת. ולס מלוס. ויש מדרשי מגדס, מבל מין מיושבין על פשומו:
- וידע אדס, נשמע שלאחר שנערד היו לו בנים: קין. על שם קניחי: אח הי. כמו עם הי, כשברא אוחי וידע אדס, ושמע שלאחר שנערד היו לו בנים: (1) והאדם ידע. כבר קודס סענין של מעלס, קודס שממא ונמרד מגן עדן, וכן ססריון וסלידס (סנסדרין למ:), שאס כמב

- בְּיָה עבֶר אָרְטֶּה: הְבֶּלְ וְיְהִי־ הֶבֶּלְ רַעֵּה צֹאו וְלֵּיוֹ הְבֶלְ וַהָּוֹה הָבֶלְ רְעֵי עְּנָא וִלִּיוֹ
- קאַדְמָה מְנְחָה לֵיהֹוֶה:
- בּבל לאָל_מִלְטַׁנִי: צאָנוֹ וּמֶחַלְבַתָּוֹ וַיֵּשָׁעַ יְחַנְּׁה אֶלְ־ ַ וְטְבֹּגְ עַבָּגָא נַם_הָנָאַ מִּבָּבְנִנִי
- تَنْتِد كُونِا مُعِد تَافُكِه فَثَلَا: ﴿ لَهُمِـظَنَا لَهُمِـطَتَلَانَهِ كَهِ مِهُمِّكَ
- द्रीय देवेट दे ° נَرْهِمُدَ نُعِبُد هُمْ كُذَا كُمُّت ثِلَيْت يَهُمَد نَدُ خُعْدَا خُمُم فَعَنَا خُلِهُ
- نَجُرُكِ فَمَنَكُمِهِ نَجَفُك فَفُمُ ע אַ טַיִּטִּיב לַפָּתַח חַמָּאָת רבִין הַלְוֹא אָם־הֵיטִיבַ שָּאָת וָאָם
- בְּבֶלְ אָבוֹת נַיַּבַרְגַּבוּ: בּבוּיוִנִים בּמִּבְיַר וֹיֹשׁם שׁוֹן אֶבְ_ בֹמנוֹנוּנוְלִבּנוֹפֿלָאוֹשׁם שווֹ מּבִ ⁸ ניאָמֶר קון אֶלְ־הָבֶלְ אָחִיוּ וְיְהְיֹּי וַאֲמֵר קון לְהָבֶלְ אֲחִיהִי וַהַּנְה

- בְּלָטְ בְּאַרְעָּא: ַ נַתְּסָּךְ לְלֶבֶׁעַ מֵּטִישָּׁטִיוּ מֵטַ נְאִנסִיפָּט לְמִילָּעַ זָּטְאָּטוּהִי יָת
- מאלא באבלא פונלא לבם בּ נְיָהֵי מְפֵּץ יְמִים נִיְבָא מְיוֹ מִפְּרֵי נְהָוֹה מִפּוֹך יוֹמִין וְצִּיְהִי קִוֹ
- אַניה ימשַּמִינִיהוֹן וַהָוָת רַעַּנָא וִנובר אַנטו אַב נואַ מִבַּבּונוּ,
- וֹאִטְכְּבִישׁוּ אַפּוָהִי: בהוא ישמון לפון קשבא ילַבוֹן ילַבוּוֹבְבָּוֹיִם לָאַ עַוֹנִים

מן בדם ין בהבל יבקירבניה:

- بر מא אַטַבְּרִישׁוּ אַפְּרִי:
- نظفترط ځك: אָם לָא טַּעוּר נָאָם טַּעוּר למור מַנור לְאִנִפְּרָעָא מִנָּרָ מיבְרָך לְיוֹם דִּינָא הַשְּׁאָר וְמִּטְבִּיִע לְבַּ נְאָם לָאַ עוָמִּיִב הַלְא אָם הוֹמֶיב עוּבְדָרְ
- בבל אַשוּבוּ וֹפֿמָלִישִּיּ

- ground. sheep, but Cain was a tiller of the Abel. And Abel was a keeper of And again she bore his brother
- of the ground an offering unto the pass, that Cain brought of the fruit And in process of time it came to
- unto Abel and to his offering; thereof. And the Lord had respect firstlings of his flock and of the fat And Abel, he also brought of the
- very wroth, and his countenance He had not respect. And Cain was but unto Cain and to his offering
- thy countenance fallen? Why are thou wroth? and why is And the Lord said unto Cain:
- rule over it. thee is its desire, but thou mayest sin coucheth at the door; and unto lifted up? and if thou doest not well, If thou doest well, shall it not be
- and slew him. rose up against Abel his brother, they were in the field, that Cain brother. And it came to pass, when And Cain spoke unto Abel his
- עס קין, ועס סבל נולדו שניס, לכך נאמר ומוסף (ב"ר כב, ג): בראנו, אבל בום שומפים אנו עמו (נדס לא.): - אח קין אח אחיו אח הבל. ג'אמים ריבויים הם, מלמד שמאומה נולדה
- (2) רועה צאן. לפי שנחקללה הארמה, פירשלו מעצודחה (מדרש אגדה):
- מוב ולט מובטר): (3) מפרי האדמה. מן סגרוע (נ"ר). ויש סגדס (מנמומל) שלומרם זרע פשמן סיס. (דבר למר מפרי, מליזס שבל לידו לל
- מעליו: וישע. ירדה אֹשׁ וְלְמַבֶּה מנחחו (פֹּם"ו): (+) וישע. ויפן. וכן וְמֶל מִנְמְמוֹ לֹח שַׁעָה, לֹח פּנה. וכן וְמַל יִשְׁעוּ (שמום ח, מ), חל יפנו. וכן שָׁעָה מֵעֶלְיוּ (חֿיוִבּ יד, ו), פנה
- חשוקחו. של מעלמ, סיל ילר סרע, ממיד שוקק וממלוים לסכשילך (שס): ואחה חמשל בו. לס מרלס ממגבר עליו (שס): (ד) הלא אם חיטיב. כמרגומופירושו: לפחח חטאח רובץ. לפמח קנרך מעלמך שמור (מדרש לגדס): ואליך
- (8) ויאמר קין. נכנם עמו בדברי ריב ומלה, להתעולל עליו להרגו. ויש בוה מדרשי הגדה, הך זה ישובו של מקרה:

אַנוֹנ אַנֹכוּ: אַנוֹרף נַיֹּאַמֶּר לְאַ יָּדְמְּהִי הַשְּׁמֶּר נַאָּמֶר לְאִ יָדְעָּנָא הַנָּטֵר אַהִי תּאָמֶר וְּהַוְּהַ אֶּלְ־לְּוֹן אֵּרְ חֲבֹלֹךְ וֹאָמֶר וֹן לְפוֹן אֵּן הַבָּלְ אֵּהִוּ

אַטִּיִרְ צַעְּקִים אָלִי מִן־הָאָרָמֶה:

אָנַרְיְבְּנֵינִ אָנִירְ מִיְנֶדְרָ: אַמִר בְּצְתָּר אָמִרְּ מִיְּרֵךְ: בְּמָחַת דִּפְּחַחַת יָת פּוּשִּׁה וְקַבֵּילִת יָת דְּמָא דַּאָחוּף מִוּ יְרֶךְ: דְּמָא דַּאָחוּף מִוּ יְרֶךְ: וְעַמָּה אָרַוּר אָמָה מִן־הַאָּרְטָה וּכְעוּ לִיט אַהְ מִן אַרְעָא

יַּבְּבֶּרְאַנִי בַּבָּבְּבְיּ برقاء שت جناك خلّه ثد خُمْهَا تدرك خك طَهُجْهَم ندْجَه בּּי. תַּעֲבֹר אֶת־הָאֲדָמָה לֹא־ אֲרֵי הִפְּלַה בָּאַרִעָּא לָא הוֹסָף

citizina) מְנְשְׁאֵ: (בספרי ספרד ואשכני מקמשבַק:

לה ולע פֿאָבא וֹבִינִע כַּלַמְהַאֹּאִ הְאָבְמָה יִמְפְּנֶיף אָסְתֻר וְהָיִיתִי בן גַּרָשָׁסָ אַלִּי הַיּוֹם מִעַּל פָּנֵי

לַלָּגֹן אָנִע לְבֹלִשׁׁ, עַכּנִעַ אָעַנ י לון שְבְעָּהִים יָקָם וּלָשֶׁם יְהֹוָה ניַּאִמֶּר לַוֹּ יְהוָֹה לְבֵּן בְּלְ־הֹבֵג

אַנוני קבְלו הַנִימִי מוֹ אַנְעָּא: יי וּגְאַמֶּר מֶה עַשְׁיִּהְ קְּוֹלְ הְעֵּיִר הְאָמֶר מָא עַבְּרְהָא קֵלְ דַּם

שַׁבְי בַּאַבְעָא:

تَنْهَمُّكُ كَانًا هُمْ لِيَائِكُ فَلَيْمُ مُرَادً لَهُمُكُ كَانًا كُلُهُ مَنْ عَنْدُ لِيَحْدُ

בוְהְבְּטִנוֹי וְלַמְלְנוֹי: ממלמק ולכן לאבמא ויני לכ לית אַפְּשָׁר לְאָשִּׁמְרָא וֹאִינִיי מהל אפי ארשא ימן קרטר בא טבולטא לטו ווָמֹא בון

לבוק בלא למלחק ושוני לק מנוש נמנו גל לפון אטא לון לְמִּלֹמִׁי בַּנוּן וֹטְפַּבֹת נאמר ליה ין לבן כל קטוליא

> prother's keeper? he said: 'I know not; am I my Where is Abel thy brother?' And And the LORD said unto Cain:

crieth unto Me from the ground. the voice of thy brother's blood And He said: 'What hast thou done?

blood from thy hand. mouth to receive thy brother's ground, which hath opened her And now cursed art thou from the

earth.' wanderer shalt thou be in the thee her strength; a fugitive and a shall not henceforth yield unto When thou tillest the ground, it

punishment is greater than I can And Cain said unto the LORD: 'My

findeth me will slay me.' come to pass, that whosoever wanderer in the earth; and it will and I shall be a fugitive and a and from Thy face shall I be hid; this day from the face of the land; Behold, Thou hast driven me out

should smite him. for Cain, lest any finding him sevenfold.' And the LORD set a sign vengeance shall be taken on him Therefore whosoever slayeth Cain, And the LORD said unto him:

סעליינס: השומר אחי. לשון מימס סול, וכן כל ס"ל סנקודס במעף פת"מ: (9) אי הבל אחיך. לסכנס עמו בדברי נחם, חולי ישוב ויחמר חני סרגמיו וחטח חיל: לא ידעהי. נעשס כגונב דעם

(10) דמי אחיך. דמו ודס ורעיומיו. דבר אחר, שעשה בו פלעים הרבה, שלא היה יודע מהיכן נפשו יולאה (מנהדרין לו:):

דמי אחיך וגרי. וסנני מומיף לס קללס לללך, לל מומף מם כחס (מ"ל סכל דבור למד ממן סלדמס עד כלן): (II) מן האדמה. יומר ממס שומקללס סים כבר בעונס, וגס בזו סוסיפס למעום: אשר פצחה את פיה לקחת את

(12) גע וגד. אין לך רשוח לדור במקוס אחד:

(13) גדול עוני מגשוא. בממיס, אמס מוען עליוניס ומחמוניס, ועוני אי אפשר למעון (ב"ר כב, יא):

גערס סים, שלה מהם ברים מויקמו. וכיולם בו וַיֹּמֹמֶר דְּוִד כְּל מַבֶּּם יְבוּמִי יְוִגַּע צַּלְּנּוֹר (שמוחל־ב ה, ה), ולה פירש מה יעשה לו, ממנו, שיעמוד למך מבני בניו ויסרגסו. ופוף סמקרא שאמר שבעמיס יוקס, וסיא נקממ סבל מקין, למדנו שמחלם מקרא לצוך לו, כך וכך עונשו, ולה פירש עונשו: שבעחים יוקם. היני רולה להנקס מקין עכשיו, לפוף שצעה דורות הני נוקס נקממי (15) לכן כל הורג קין. זס אחד מן המקראות שקלרו דבריסם ורמוו ולא פירשו, לכן כל הורג קין, לשון גערה, כה יעשה

בּאָבוֹן לוב לובתני הֹבוֹן: סי ניֹגּא טוֹן מִלְפֹּנֹּוֹ יִיוֹנְעׁ נֹיֹמֶבְ בַּאֹנִת יַלְיִ, וּמְמִׁלְמֹּלְ בַּעְוֹנִע

ئاڈرك: ווֹעַבְאַ מָּם בַּמָּג בַּמָּם בַּנֹנִ "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "
 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 "

 וּנוֹבת בְּנוֹן אָנראָהִשְׁנְוּ וֹנוֹנוֹר וּנִדִּת בּנוֹ נִי אָנִינוּנוּ וֹעַבּיאָנוּ

אָט_לֶמֶנַ: ڠٮڂۛڷڵڹۿؘۼ۪ڔۦڹڟٮڹۿۼڔۦڹ۫ڔٝٮۦڹڣڹ؞ؙۼڔؗۼؠڎؙؚ؞ؙٮۦڹٮڣ۫ٮڹۿۼڔ ⁸¹ יַלַד אָת־מְּחְוּיְאֵל וּמְחִיּיִאַל יַלַד יִנִּעִירָד אוֹלֵיד יָת מְחוּיְאַל וּנוֹכָג לַטַנְגַבְּ אָּטַ הֹּנְגַב וֹהִנֹבֶב וֹאִטֹּוֹלָנִב לַטַנִּגָּב זֹט הֹנֹב

הַאַּחַת עְּדֶּה וְשָׁם הַשָּׁנָית צִּלֶּה: aaa, וַנְקַּחַ לְוֹ לֻמֶּךְ שְׁתַּיִּ נְשָׁיִם שָׁם

אַבְי ישֶׁב אָבַל יִמְקָנָה: יי וַמַּלֶּד עַּדָּה אָת־יָבָל הָוּא הַיָּה

> בְּנְנְיָא בְּעָבָוֹיִ הֿבובא הֿכוַניו מלַפֿבֿמון ולפל לון מן בדם ג' וומום

בשום בביה חנוף: לבניא ולבא המע בלביא

ימְתּישָׁאָל אַיבִיד יָת לַמֶּדְ:

מום חַדְא עַּדְהוֹ וְשׁוֹם הִנְיֵיהָא ולסוב לוה למף תרתיון לשיו

בלבון בוטבו מהלנון ומבו וילידת עדה יָת יָבֶל הוּא הַוָּה

> the land of Mod, on the east of presence of the LORD, and dwelt in And Cain went out from the

of the city after the name of his son builded a city, and called the name conceived, and bore Enoch; and he And Cain knew his wife; and she

begot Lamech. begot Methushael; and Methushael Irad begot Mehujael; and Mehujael And unto Enoch was born Irad; and

And Adah bore Jabal; he was the and the name of the other Zillah.

wives; the name of one was Adah,

And Lamech took unto him two

бτ

have cattle. father of such as dwell in tents and

כל מקום שסלך, סימה הארך מזדעועת מחמיו, והצריות אומרים קורו מעליו, זהו שהרג את אחיו: שרוח מורחים קולעם בכל מקום אם סרולחים, שנאמר או יַבְּדְּיל משֶׁם וגו' מִוְרֶמֶם שֶׁמֶשׁ (דברים ד, מא). דבר אחר בארך נוד, . אביי כשגורש מגן עדן, שנאמר וַיַּשְׁבֵּן מִקֶּדֶס לְגַן עֵבֶן וגוי, לשמור אם שמירם דרך מבוא סגן, שיש ללמוד שסיס אדס שס, ומלינו (16) ויצא קין. ילה נהכנועה כגווב דעת העליונה: בארץ נוד. בהרך שכל הגולים ודים שם: קדמה עדן. שם גלה שנאמר ומוּרַשְׁבֶס כוי, ועכשיו בשביל עון זס לא ייראו ממני החיוח ויהרגוני, מיד וישס ה' לקין אוח, החזיר מוראו על הכל: עדיין לא סיו שייכא מסס, כק אציו ואמו, ומסס לא סיס יכא שיסכגוסו, אלא אמר, עד עכשיו סיס פחדמי על כל סחיום, כמו לְלְמֹשׁ וּלְשֶׁר: וישם ה׳ לקין אות. מקק לו מום משמו במלחו. (ס"מ) כל מולמי יסרגני, סבסמום וסחיום, מבל בני אדם שנור וספסח לא יצא אל מוך סצים, סמכס אח אלו אני אעשנו ראש ושר, כאן קלר דצריו, וצדצרי סימיס (א יא, ו) פירש יִפְיֶס . אבל דבר הכמוב ברמו, כל מכה יבוסי ויגע בלנור ויקרב אל השער ויכבשנו, וָאָמ הַשְּוָרִים וגוי, וגם אומם יכה על אשר אמרו

(עו) ויהו. קין בונס עיר, ויקרא שם סעיר לוכר בנו מנוך:

לם אשמו בן או בם, וכשסוא אומר ילד, מדבר בזריעת סאיש, וסוא בלע"ז אניידרי"ר: נישמר"א בלש"ו, וזריעת מולדות סאיש אינזינד"ר בלש"ו, כשסוא אומר סוליד בלשון ספעיל, מדבר בלידת סאשס, פלוני סוליד (18) ועירד ילד. יש מקום שהוא אומר בוכר הוליד, ויש מקום שהוא אומר ילד, שהלידה משמשת שתי לשונות, לידת האשה

לאני, וכשכלה המרעה במקום זה הולך וחוקע אהלו במקום אחר. ומדרש אגדה (ב"ר) בונה בחים לעבודה אלילים, כמה דאת (0.5) אבי ישב אחל ומקנה. סוא סיס סראשון לרועי בסמות במדברות, ויושב אסלים חדש כאן וחדש כאן בשביל מרעס ממאכלו), עדס מרגוס של קורס: צלה. סיא של משמיש, על שם שיושבת ממיד בללו, דברי אגדס סס בבראשית רבס (שס): לא יַיִמִיבּ, (ב"ר כ"ג, ב) כמו שמפורש באגדת חלק: עדה. סיא של פריס ורביס, ועל שם שמגונס עליו ומוסרת מאללו (ס"א ומקושטח ככלה ומאכילה מטדנים, וחברתה נוופה ואבלה כאלמנה, ווהו שפירש איוב (כד, כא) לעָה עַבְּרֶכָ לא בַּגַרְ וַאַּלְמָנָה סיס דרכן של דור סמצול, אחח לפריס ורציס ואחח לחשמיש, זו שסיא לחשמיש משקס כום של עקרין (מ"א אינו) כדי שחעקר, ועמד למך לאחר שהוליד בנים ועשה דור שביעי, והרג אח קין, והו שאמר פִי אִישׁ בְּבַנְּמִי לְפַּנְעִי וגוי: שהי בשים. כך (91) ויקח לו למך. לא סיס לו לפרש כל זס, אלא ללמדנו מפוף סענין שקיים סקב"ס סבעממו, שאמר שבעמים יָקָס קין,

בל_הפש בנור ועוגב: יי וְמֶּם אַנוּנו נוּבָל הַנּא הַנְּה אַבְּנ

פּוָם וֹבֹלֵא וֹבֹתֹ וֹמֹב כֹּנֹבֹא המנגן על וְשִׁוֹם צְּחוּהִי יוּבְלְ הוּא הַוָּה

handle the harp and pipe. he was the father of all such as And his brother's name was Jubal;

بحُلْيُمْ رَجُنُين فِيحَرِكِنَا رَجُمُنِينَ וְצְּקְּׁהְ גַּםְ הָוֹא יֶלְבְּׁהְ אָתְ־חָוּבָל וְצִּקְּהְאַרְ הִיא יֶלִידַת יָת תּוּבַלְ

ڶۥٛػٮڂڶڎڶؙڎ؞؞ אַמְבַנְיַנִי, כָּנִ אַנְהָח בִּבַלְנִינִ, לְפַּגֹּמְנִ عَمَّرُ شُولِمِهِا طَنَجُرَ ذِشِرَ كُمْكَ سَهُيَرُفِهِ تبهشد څشك ځنش، خكب نخځب

מְבֹׁמֹנִם נְמִבֹּמֹנֵי: to the state of t

بُحُم خِر لِيَلِيْدِ كِرَا: שְּׁתַ־לֵּי אֶלְתִים זֶנַרִע אַחָר תַּחַת ²⁵ בַּן וַהַקְּרָא אָת־שְׁטָוֹ שֵׁת בַּי וַיּבַע אָבֶם עוֹד אָת־אָשָׁהוֹ וַמֵּלֶד

> נאַטמיה דְתוּבַל קוֹן נַעְּמָה: בּוֹבְתְּ הַבְּוֹבִע נְטַהָּא וּבַּבוֹלֵא סון הוא הַנְה רִבְּהוֹן דְּכְל

עבילית דרדיליה ישָׁמִיצֵי עוָלון לְמִמְׁע וֹאַב לָא מִילִימָא למגלית דבדיליה אַנָא סביל אֹהּישׁא לְמִימִׁנִי לָא װּבֹרָא וֹגֹלַע הֻתֹּמֹא לַלִּי וֹהָוּ לָמִּשׁ נּאַמַר לֶמֶּוּ לִנְׁמִוְנִי מָּדָת

אָבוּ מִּבְּמִב בַּנוֹן אַטַּלְנְאִנּ

خظنا تخج خكشك فتي

וּלִידַע פֿר וּלִבְת יָת שְּׁמֵיה וּידַע אָדָם עוד יָת אָהָתִיה מבמון ומבמון:

בר אַמַבוּ מַלָּב מַבֶּל בַּמַמְלִיה

was Naamah. iron; and the sister of Tubal-cain cutting instrument of brass and Tubal-cain, the forger of every And Zillah, she also bore

tor bruising me; wounding me, And a young man speech; For I have slain a man for wives of Lamech, hearken unto my Adah and Zillah, hear my voice; Ye And Lamech said unto his wives:

sevenfold. Truly Lamech seventy and If Cain shall be avenged sevenfold,

of Abel; for Cain slew him.' appointed me another seed instead name Seth: 'for God hath and she bore a son, and called his And Adam knew his wife again;

אלא לשון פוֹעֵל בליר", שהרי נקוד קמן קמן, ומעמו למטה, כלומר מחדד ומלחלם כל כלי אומנוח נחשח וברול: <u>נענוה.</u> היא לימש כל חרש נחשת וברזל. מחדד אומנים נחשם וברול, כמו ילְמוֹשׁ בֵּינְיוּ לִי (חִיוּב מו, מ), חורש אינו לשון פוּשֶל בּמְגוּ"ל (22) חובל קין. מיכל אומנמו של קין. ומוכל לשון מכלין, מיכל והמקין אומנמו של קין לעשות כלי זיין לרולמים (ב"ר): שמר בַּמֶל סַקּנְשָׁה סַעַּקְנֶה (ימוקאל מ, ג), וכן ואמיו מופש כנור ועוגב, לומר לעבודת אלילים:

סוא נסרג, וכי אני פלעמיו מויד שיסא ספלע קרוי על שמי, וילד אשר סרגמי למבורמי נסרג, כלומר על ידי מבורמי בממיס, בנו ביניסס וסרגו, וסיו נשיו פורשום ממנו, וסוא מפיימן: שמען קולי. לסשמע לי למשמיש, וכי איש אשר סרגמי לפלעי מושכו, וכפה פם קין ונדמה לו כחיה, ואמר לפציו למשוך בקשם והרגו, וכיון שידע שהוא קין וקנו, הכה כף אל כף וספק את (23) שמען קולי. שהיו נשיו פורשות ממנו מחשמיש, לפי שהרג את קין ואת תובל קין בנו, שהיה למך מומא ותובל קין אממו של נמ, בבראשימ רבס (כג, ג):

דורום, אמרו, מה אנו יולדום לבהלה, למחר המצול בא ושומף את הכל, והוא אומר להן וכי איש הרגחי לפצעי, וכי אני הרגחי (כג, ד), לא הרג למך כלוס, ונשיו פורשות ממנו משקיימו פריה ורביה, לפי שנגורה גורה לכלות ורעו של קין לאחר שבעה סרבס (מנמומא): שבעים ושבעה. לשון רבוי שבישים אחולו, כך דרש כ' מנמומא (בראשים יא). ומדרש בראשים רבס (24) כי שבעחים יקם קין. קין שסרג מזיד נמלס לו עד שבעס דורות, אני שסרגמי שוגג לא כל שכן שימלס לי שביעיות והלא שוגג אני ולא מזיד, לא זהו פלעי ולא זהו הבורחי (הנחומא): בצעי. מכח הרב או הך, מקאדור"ה בלע"ו:

21

כל שכן שימלו לי שביעיום הרבה, רוה קל וחומר של שמום, אם כן אין הקדוש ברוך הוא גובה את חובו ומקיים את דברו: שם הבל, שהיה איש בקומה וילד בשנים, שיהא זרעי כלה באוחו עון, ומה קין שהרג נחלה לו שבעה דורוח, אני שלא הרגמי לא

בסמ״ך גדולה) הולֶדָת צָּדָם זָה סָפֶר (בספרי תימן סַפֶּר בְשֶׁם יְהַנֶּה: (ס) אָת־שְׁמִוֹ אֱנִישׁ אֲנִי הוּהַל לְקָרָאׁ וּלְמֵּׁט נִּם בוּאִ נְלַבְּדְּלְ וּנִפְרָא נִלְמֵּט אַבּ בוּא אַנִיְלָּיִר בּר

מִלְגַּלְאָׁר בַּמְּמָא בַּוֹנִי: ילבא זה שמיה אַנוש בְּכֵין

upon the name of the LORD. Enosh; then began men to call born a son; and he called his name And to Seth, to him also there was

בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אֲדֶׁם בִּדְּמָוּת

אָבַר יָהַיה: בלבא גו אבם פבמונו אַקנום בין ספר הולְדָת אָדָם בְּיוֹמָא

made He him; created man, in the likeness of God of Adam. In the day that God This is the book of the generations

אֶלֹהִים מְשָׂה אֹהְוֹי

יַחְהוֹן יַּקְרָאׁ יָת שׁוּמְהוֹן אָבֶם בְּיוֹמָא דְאָחְבְּרִיאוּ: בכר ונולבא בראנון ובריף

And Adam lived a hundred and were created. name Adam, in the day when they and blessed them, and called their

male and female created He them,

ĽËĽ\$□: וּבֹלב'א אָנוַ הָּמִׁם אַבָּם בּוֹנִם יַ זְבֶר וּנְמַבֶּה בְּרָאָסִ וּנְבָּבֶר אֹהָם

וּקְרָא יָת שְׁמֵיה שָתֹּי וּנְּוֹלֶג בֹּבְׁמִוּטִוּ בֹּגַּלְמִוּ וּנִלֵּבָא וֹאִנְלֵנִג בּּבְּמִוּטִנִּי בַּבֹמִנ לָנִי ַנְיְהֵי אָבְּׁם שְּׁלְשֵּׁיִם וּמָאַת שְׁנְּה נִהָּיָא אָדָם מָאָה וּהָלְהִין שִׁנִין

called his name Seth. own likeness, after his image; and thirty years, and begot a son in his

 ַנְיּהְרָנְיְּ יְמֵּרְ אֶבְּׁם אֲחֲבֵל הוֹלְירֲוֹ וַהֵּנוֹ יוֹמֵי אָבָם בְּחַר דְּאוֹלֵיד אָת־שָׁמִוֹ שֵׁת:

בְּנִין וּבְּנָן:

daughters. years; and he begot sons and begot Seth were eight hundred And the days of Adam after he

וּגֹעֹיֵנְ בֹּלְ ַנֹמֹּג אֹבֹםְ אֹֹמָב עָּנ בֿלום ובֿלוני: אָר שֶׁר שְׁמִנְּר מִאָּר שְׁנְיִן נִינְכֶּר יָר יָה שֶׁר מַבְּיִר שְׁצִּר שְׁנִין נְאִנְיִר

מְאָה וּהְלְהִין שָׁנִין וּמִיה: וֹבְווֹ כְּלְ יוֹמֵי אָבָם דַּבְּוֹגָא הָשָׁעַ

and he died. were nine hundred and thirty years; And all the days that Adam lived

וּיִּמְת: (ס) طِשָׁע מַאַנֹת שְּנְּה וּשְּׁלְשָׁים שְּנָה

<u>וּנְּנְלֶּג אָנוַ אֵּלוּנְתְּיִּ</u> ° וְיְחִיִּישְׁם חְמָּשִׁ שְׁנִים וּמְצְּעִ שְׁנְדִי וְחָנִאַ שֵּׁם מִאָּח וַחֲמֵישׁ שְׁנִין

ואוליד וָת אֵנוֹשׁ:

years, and begot Enosh. And Seth lived a hundred and five

9

97

אָלְה וַיִּוֹלֶב בַּנִים יבְּנִוֹת: אָנְוֹשׁ שֶׁבַעּ שְּׁנְּיִם וּשְׁמֹנָה מֵאָוֹת אֵנִישׁ פַּמָנִי מָאָר וּשְׁבַע שְּנִין ל וְיְחִי שְׁעַבְיּרִ אָּעַרִי אָעַרַ

לאוליד בנין יבנן: וְנוֹגֹא מָנו בֿנור דָאוּלִיד וָת

begot sons and daughters. eight hundred and seven years, and And Seth lived after he begot Enosh

ירך, מיד וידע אדס וגו', ומסו עוד, ללמוד שנמוספה לו מאוה על מאומו. בבראשית רבה (כג, ה): עשר מלוחכם והוא יעשה אח שלו, אמרו לו קשוע עלמך חחלה, והלא פרשת מאשמך זה מאה ושלשים שנה משנקנסה מיחה על (25) וידע אדם וגוי. בא לו למך אלל אדס סראשון וקבל על נשיו, אמר לסס, וכי עליכס לדקדק על גוירמו של מקוס, אמס

(I) זה ספר חילדות אדם. זו סיל מפירת מולדת לדס, ומדרשי לגדס יש רביס: ביום ברא וגוי. מגיד שנייס שנברל (ילקוט סוף בראשים): (62) אז הוחל. לשון מולין, לקרה אם שמום האדם ואת שמות העלבים בשמו של הקב"ה, לעשותן הלילים ולקרותן הלהות

۵۱۲،۲ (۱۳۲):

(3) שלשים ומאח שנה. עד כלן פירם מן סלםס (עירובין ימ: ב"ר):

61	ַנְיָחִי־יַּבֶּר אַחֲבֵי הוֹלִידָוֹ אָתַ חֲנְוֹךְ שְׁמִנֶּה מֵאָוֹת שָׁנְּתְ וַיְּוֹלֶּר בְּנִים וּבְּנְוֹת:	וְחָנֵא יָבֶד בְּחַר דְּאִילֵיד יָת חֲנוֹדְ תַּמְנֵי מָאָה שְׁנִין וְאִילֵיד בְּנִין יְבְנָן:	And Jared lived after he begot Enoch eight hundred years, and begot sons and daughters.	61
81	ַנְיָחִי־יֶּבֶר שְׁתַּיִם וִשִׁשָּׁים שְׁנָה יִּמְצַּׁת שְׁנָה וַיִּוֹלֶר אָת־חֲנִיף:	נְחָנָא יָבֶר מָאָה וְשִׁמִּין וְתַּרְמֵין שְׁנִין וְאִיְלֵיר יָה חֲנִיךְ:	And Jared lived a hundred sixty and two years, and begot Enoch.	81
Ľτ	رיַהִיוּ בְּלְ־יָמֵי עַהֲלַלְאֵל חָמֵשׁ יְהִשְׁעִּים שְׁנְה וּשְׁמֹנֶה מֵאִיה שְׁנָה יַנְמְה: (ס)	נמנו: מְאִָּר וְמִשְׁמָּנו וַחֲמֵנִת שָׁנִו נחֲנו בָּלְ יוֹמֵי מִחֲלַלְאָּלְ שַׁמָּנֵו	And all the days of Mahalalel were eight hundred ninety and five years; and he died.	Ľτ
91	ַנְיָחֵי מְחֲלֵלְאֵׁל אַחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־יֶּבֶר שָׁלִשָּים שָּׁנְּה ישָׁמֹנֶה מֵאִית שְּנְה וַיִּילֶד בְּנָים וּבְנְוֹת:	מְּנֵּנְוֹ אִנְלְנִי בְּנֵּנִוּ וּבְּנְוֹ: זְטִ זְנֵבְ טַּמְנֵּנְ מְאָׁנִ וּהְלְטִּוּ זְטֵׁנְאֵ מְּנֵבְלְאֵלְ בְּתַּר דְּאִנְלִינִ	And Mahalalel lived after he begot Jared eight hundred and thirty years, and begot sons and daughters.	91
Şτ	ڶۿۿٙ؞ٙڝۿؙؙٙ۬۬ڎ؆ۮڔڎڹڎڔػۿ؈ؙڎ؞ڡ ڗڋۺ؞ڟؿڒڋڴۼؗڋۦۻڟ؈؋ڋڽڡ	אָנון וֹאִנְלְנִיב זִט זְבָרֵי: וֹשְׁנְאִ מִּשְׁלְלְאָלְ אָטִּוּן וֹשְׁמִּנְאָ	And Mahalalel lived sixty and five years, and begot Jared.	ςτ
† 1	וּקְשָׁע מֵאָוֹת שְׁנָה וַיְּמְת: (ס)	וַהֲוֹי כְּל יוֹמֵי קֵינָן הְשִׁע מְאָה נְהֲטִר שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Kenan were nine hundred and ten years; and he died.	† 1
ει	ַנִיְתַי קֵּנְלְ אֲתַרֵי הוֹלִירַוֹ אָתַר מְתַלַלְאֵל אַרְבָּעָים שְּנְּׁה יִשְׁמֹנֶה מֵאָוֹת שְׁנְה וַיִּילְר בְּנִים יּבְּנְוֹת:	מְּנֵּנְוֹ נְאַנְלְיִבְ בַּנְּנְוֹ נְבְּנְוֹ: מִנְזְלְאֵּכְ טַמְנְוֹ מִאָּנִי נְאַרְבָּמִּנִּ נְנִוֹיִא מִנְנִוֹ בְּתַר בְּאִנְלְיִב יִנִי	And Kenan lived after he begot Mahalalel eight hundred and forty years, and begot sons and daughters.	ετ
71	אָּם־מְּהָלִלְאֵל: מְיִּהְיִהְיִלְאֵל:	נְׁע מִּנִּבְלְאֵּגְ: נְנֵוֹנִא פֿגֵּוֹן מִּבְׁמִּנוְ מִּנִוֹן נִאִנְלָנִג	And Kenan lived seventy years, and begot Mahalalel.	71
π	וּקְשָׁע מֵאָוֹת שְׁנְֶת וַיְּמְת: (ס)	וַהֲוֹו כְּל יוֹמֵי צֵנוֹשׁ הְשָׁע מָאָה וַהֲמֵישׁ שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Enosh were nine hundred and five years; and he died.	π
oī	ַנִיְחַי אֱנִישׁ אַחַבִּי הוֹלִירַוֹ אָת־ קִינְן חַמֵשׁ עַשְׁבֵּה שְׁנְה ישְׁמֹנֶה מֵאִיֹת שְׁנְה וַיִּילְר בְּנָים וּבְּנְוֹת:	מְּנֵּגְוֹ נִאַנְגְיִגְ בְּנֵגוּ וּבְּנָוֹ: בְּנֵּוֹ טַמְנֵּגְ מֵאְנִי וַטְמֵּגְמֵ מַּסְׁבֵּגְ וַטְנְאַ אֵּנְוָתְ בְּתַּג בְּתָר יָתְ	And Enosh lived after he begot Kenan eight hundred and fifteen years, and begot sons and daughters.	ΟĪ
6	אֶּטַ־קֵּינְוּ: נְיָתִי אֵּלִיִטִּ הִּשְׁעָּרִם שְׁנְּהָ וַיִּילְרַ	נְׁעַ כַּוּלָן: נְּטִּגְאַ אָנְוָהָ שַּׁהָּהֵּגִּו הָּנְגוֹ נִאָנְכָנִי	And Enosh lived ninety years, and begot Kenan.	6
8	ניִהְיוּ כְּלִ־יָמִי־שֶׁת שְׁמֵּים עַשְּׁרֵה שְּנְׁה וּהְשָׁע מֵאָוֹת שְׁנָה ניַמְה: (ס)	ְּוַחֲרִי פָּלְ יוֹמֵי שֵׁתְ חְשָׁת מְאָה הַהְרִים עַסְבֵּי שְׁנִין וּמִית:	And all the days of Seth were nine hundred and twelve years; and he died.	8

07

82	And Lamech lived a hundred eighty and two years, and begot a son.	מִּנֵּנְוּ נְאִנְלְנִּגְ בַּּבֵּי: וֹשְׁנְאֵ לְמִּבֵּ מִאִּבִי וּשְׁמִּנִּן וִינַבִּינֵּוּ	ַנְיָחִי־לֶּמֶּךְ שְׁמַּיִם יִשְׁמִּנִים שְׁנָה יִמְצָּת שְׁנָה וַיִּילֶר בֵּן:	82
Lz	And all the days of Methuselah were nine hundred sixty and nine years; and he died.	מְאָּה וְשִׁמִּין וּחָשַׁע שְׁנִין וּמִית: נְהָוֹי בְּל יוֹמֵי מְתִּישֶׁלֵח חְשַׁעַ	ַנִּיְהְיוֹ כְּלְ־יְמֵיִ מְתִּשִּׁעַח מִּשָׁע יְשִׁשִּׁיםׁ שְׁנְה וּהְשָׁע מֵאָוֹת שָׁנְה יַיְמְת: (ס)	Lτ
97	And Methuselah lived after he begot Lamech seven hundred eighty and two years, and begot sons and daughters.	נים למוד שְׁבַע מְאָר וּהָמְנֵן	וְיָחָי מְתִּישָׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־לֶּמֶךְ שְׁתַּיִם יִשְׁמִּינִם שְּנְּה ישְׁבֶע מֵאִיֹת שְׁנָה וַיִּוֹלֶר בָּנִים יְבְנְוֹת:	97
Şz	And Methuselah lived a hundred eighty and seven years, and begot Lamech.	וּשְׁבַע שְׁנִין וְאִילֵיר יָת לְמֶּך: יַחְיָא מְתִּשֶּׁלִח מָאָּה וּחָמָנוֹ	וִיְחָי מְתּוּשֶׁלַח שָׁבַע וּשְׁמֹנִים שְׁנָה וּמְצַּת שְׁנָה וַיִּוֹלֶר אָת־ לֵמֶךּ:	שביתי
1 77	And Enoch walked with God, and he was not; for God took him.	וְלְנְיִנְיִנִי אֲבֵי אֲמִית יָתִיהּ יְיָ: יְהַלְּיְתְּיִהִי אֲבֵי אֲמִית יָתִיהּ יְיָ:	אָלְהָים: (ס) נְאֵינְנִיּנִי בֶּי־לְלָח אָטִיּ נִיהְהַבְּלָה הָנִיְּךְ אָטַ־הָאֶלְהָיִם	
£7	And all the days of Enoch were three hundred sixty and five years.	וַהַוּוֹ כְּל יוֹמֵי חֲנוֹךְ הְּלָת מִאָּה וְשִׁהִין וַחֲמֵישׁ שְנִין:	ײַלָּה יִשְׁלְשׁ מֵאָנִה שְׁנֶה: שְּׁנְה יִשְׁלְשׁ מֵאָנִה שְׁנֶה:	
77	And Enoch walked with God after he begot Methuselah three hundred years, and begot sons and daughters.	בְּתַר דְּאִילֵיד יָת מְתוּשֶׁלַח	رיקהלף חַנוֹף אָת־הֵאֵלֹהִים אָחָרֵי הוֹלִירַוֹ אָת־מְתּישֶׁלַה שְׁלְשׁ מֵאִיֹת שְׁנְְה וַיִּוֹלֶד בָּנִים וּבְנְוֹת:	77
17	And Enoch lived sixty and five years, and begot Methuselah.	וֹאִגְלְיִר יִׁנִי מִׁטוּמִּלְעִי: וֹטִוֹא טִׁנִוּב מִטֵּנוֹ וֹטִמִּיִּמְ מִּנִּוֹ	ַנְיָהֵי חֲנְוֹדְ חָמֵשׁ וְשִׁשָּׁים שָׁנָה נַיָּוֹלֶר אָת־מְתּוּשֶׁלָה:	17
07	And all the days of Jared were nine hundred sixty and two years; and he died	וְשִׁמֵּגו וְתַּרְתֵּו שֵׁנֵּגו וִמָּגִּם: נְהֵנִי בְּלְ יִתְּי יָבֵּר שְׁמָּג מִאִָּר	וַיְּחָיוּ פְּרִיְמִי יָּהָעִי שִׁתָּיִם יְשִׁשִּׁים שְׁנְה וּהְשָׁעַ מֵאָוֹת שָׁנָה וַיְּמְת: (ס)	07

בס, א), ווסו ששינים סכמוב במיממו לכמוב ואיננו בעולם למלאות שנומיו (ב"ר): בי לקח אוחו. לפני ומנו, כמו קנְיִ לוֹקַמ (44) ויחחלך חנוך. לדיק סיס, וקל (מ"מ וקבל) בדעמו לשוב לסרשיע, לפיכך מיסר סקב"ס ומילקו וסמימו קודס זמנו (שס

And he called his name Noah,

וֹמֹסְבוּוֹ מִּנוֹן אָם וֹעוּבוּוֹ: בּישִׁין אַרְכָּא יְהִיב לְהוֹן מָאָה וְבְוֹיִ יְמִי וְמְאָב וְמָּאַב וְמָאַבוּים מִּלָב: days be a hundred and twenty years. לבוב באוון בסרא ומולבוהוון בְּאָבַם לַמְלָם בַּמִּנִּם נַוּאַ בַּמָּנִם he also is flesh; therefore shall his לומא ביון פונהו להלם not abide in man for ever, for that ניַאמֶר יְהוָה לְאִיִלִּוּן רוּהָי נֹאַמֹּר וֹנֹ לָא וֹנִלּנִים בַּבֹּא And the LORD said: 'My spirit shall נְשְׁים מִכְּלְ אֲשֶׁר בְּחֲרוּ: whomsoever they chose. לעון למון מכן באטבמיאני fair; and they took them wives, קּצְּדְם כֵּי שֹבְת הֻנָּה וַיִּקְחָוּ לָהֶם كَتْمُع كَلَّا مِقْدَلًا غَيْدًا لِثُورِتِهِ daughters of men that they were ווֹבְאַּוּ בְּנִי בַּמְאָבְנִים אָעַבּנִוּעַ וֹשׁוּ בֹּנוֹ בַבְּבֹבֹא נֹט בֹּנֹט that the sons of nobles saw the هندرنه جداد: nnto them, פְּנֵי הְאֲדְטְּה וּבְנִית יָלְרִוּ לְהֶם: earth, and daughters were born למסינ מכן אפּנ אוֹבמא נדֹנטא began to multiply on the face of the י[™] וַיְהָי בְּי־הַחֲל הָאָדָׁם לַרָּב עַּל־ ונוֹנו פּג מָנואו בּנו אַנְמָא And it came to pass, when men and Japheth. וּגַּנְבַ נֵעַ אַעַ הָּוֹם אָעַ עָּם נֹאָעַ נאנגיד נח יה שם יה חם ויה old; and Noah begot Shem, Ham, 78 וְיָהִי־נְיַם בָּן־חֲמָשׁ מֵאָנִת שָׁנְּהַ נְהַנְה נְהַ בַּר הַמֵּישׁ מָאָר שָׁנִין And Noah was five hundred years וּיִּמְע: (ס) years; and he died. וְמִּבֹמִים מְּלָּה וּמִּבָּמ מֵאָנִה מָּלָה וְמִּבֹתׁוֹ וְמִבֹת מִּלוֹן וּמִוּטִי: seven hundred seventy and seven וַהַוּוֹ כָּל יוֹמֵי לֵמֶךְ שָׁבַע מִאָּה تندر ځدنيدېهد And all the days of Lamech were מאָט מִּלֹי וֹגִיבֶר בֹּנִים יבֹּנִיִני: הֹּנוֹ וֹאִנְכֵּיִר בֹּנוֹ יבֹּנוֹ יבֹּנוֹ י בְּטַ שַׁמֵּׁהְ נְּטַהְּמִּגְם הְּנְּטְ נִשְׁמֵּהְ בְּטַ שַׁמָּהְ בְּעָבְיִבְ הְּצִּבְיִבְ נִשְׁמֵּהְ בְּעָבְ זְיִנְטִּרְ בְּמָבִּ אָשְׁבִּיְ עִוּלְיִבְּיִ אָשַׁ נִשְׁמָּהְ לְמָּבִּ בְּעָבִּ בְּאָבִירִ נִּעִּ years, and begot sons and daughters. Noah five hundred ninety and five 90 And Lamech lived after he begot מִן־תָאַדְמָה אַשֶּׁר אַרְרֶה יְהוֹה: יִדִּנְא מִן אַרִּעָא דְּלְטִה יָן: ground which the Lord hath hands, which cometh from the ינַחַמָנוּ מְשַּׁמְּמִי וּמִמְצְּבָוּן יָדְנוּי יָנָחָמָנָּא מִמּיּבָדָנָא וּמִכֵּיאוּת in our work and in the toil of our וּיִקְבָּא אֶת־שְׁמֶּוֹ נְתַ לֵאמָר זֶּה יִקְרָא יָת שְׁמֵיה נִתַ לְמֵימַר בֵּין su troîmoo llane same sint' : gniyes

(92) זה ינחשנו. ינים ממנו אם עלצון ידינו, עד שלא בא נה לא סיס לסס כלי מהרישה, וסוא סכין לסס, וסימס ארן מוליאה קוליס ודרדרים בשורעים העיס, מקללהו של אדם סראשון, וצימי נה נהס, ווסו ינחמנו (הנהומא). ואס לא הפרשה כך, אין

מעם סלעון נופל על השם, והמה לריך לקרות שמו מנחס (צ"ר):

(28) בן חמש מאות שנה. המר רבי יודן, מה מעם כל הדורות הולידו למהה שנה זוה להמש מהות, המר הקצ"ה, הם רשעים הם, יהצרו צמים ווה להמש מהות, המר הקצ"ה, הם בשנים הם, יהצרו במים ווה להמש מהות, המר הקצ"ה, הם משנים הם, יהצרו במים ווה למשם מהות הרצה, כצש הה משנים הם, יהצרו במים ורע (מ"ה לורע של לדיק זה) ללדיק זה, והם לדיקים הם, המרים עליו לעשות מהות מהות מהות מהבה, כדי שלה יפה הגדול שבצניו רהוי לעונשין לפני המצול (צ"ר כו, צ), דכמיצ בי הבציו המש הצה חם ואח יפה. והלה יפה הגדול במה הלה המש אח חם ואח יפה. והלה יפה הגדול הוה, הלה במהלה ההה אח שם אח חם ואח יפה. והלה יפה הגדול (צ"ר) בני האלחים. בני השבים והשופעים (צ"ר). דצר ההר צור בני החלהים, הם השרים ההולים בעלימות ועל מקום, אף הם

 (2) בני האל הים. בני סברים וסבופתים (ביר). רבר מחר בני סמנסים, סם סברים סמרכים בבנימותו בני מקום, מף סם סיו ממערבין בסם (פדר"ה כצ). כל הלסים שבמקרה לשון מרום, וזס יוכיה וְמַשְּׁם מְּסְיֶם לוֹ לֵהֹלְסִים (שמות ד, מו), רְמֵּם יְמְשִׁיךְ הַלְסִים (שם ז, ה). בי שבח הנה. המר רבי יידן עבת כמיב, כשסיו מעיבין הומס מקושעת ליכום לחופה, סיס גדול וכום ו בועלס מחלס (ב"ר כו, ס): מכל אשר בחרו. הף בעולם בעל, הף סוכר וסבסמם (ב"ר שם):

מִעוֹלֶם אַנְשָׁר הַשָּׁם: (פּ) رزكه كِرَبُ عِيْمَ يَهِمَ مَهِطُرُهُ فِي هِنَا اللَّهِ اللَّهِ عِنْهُمُ اللَّهِ عِلَيْهُمُ اللَّهُ ف בְּנֵי הְאָלְהִים אֶלְ-בְּנָוֹת הְאָלְם בְּנֵי רַבְּרָבִיָּא לְנִת בְּנָת אָנְשָׁא + בְבִבּם וְנֵּם אַבְּבִירַ בַּן אַמֶּב יָבְאוּ הַאָּנוּן וָאַר בְּתַּר בַּן דִּעָּאִלִין

لتذذذه لأذها ليهضه: לְעוּל אָפוּל הָבָּרַיָּא עוּפֹבֶיִם עַוֹּנִ בֹאָבֹתְ בּוֹמָנם יַּבּבוֹא עַנוִ בַּאַבֹהא בּוּנִמוֹא

were of old, the men of renown. same were the mighty men that they bore children to them; the unto the daughters of men, and when the sons of nobles came in those days, and also after that, The Mephilim were in the earth in

רַק רַע בָּל־הַיּוֹם: בּאָבא וֹכֹל_יִגָּר מִשְׁמִּבָּע לִבְּנִ וּנְרָא וְעוֶֹע כַּי רַבָּּע רָעָּע הַאָּרָם

מַשְׁמְבַע לְבֵּיה לְחוֹד בִּישׁ כָּל אַנֹאָא בֹאַנֹאָא וֹכֹלְ וֹגִּנֹא נְשְׁנֵא גְיָ אָבֵוּ סְׁנִאָּעַ בִּישָּׁעַ

only evil continually. of the thoughts of his heart was earth, and that every imagination wickedness of man was great in the And the Lord saw that the

44: בַּאַבור בַּאַבוּן הַנִּיַּמַבּּבּר אָבְ יְהְנְה בִּי־עְּשָׂה אָת־

למעבר מוקפהון ברעותיה: אַלמא פֿאַבמא נאַמב פֿמנטביַע ושׁב ווֹ בֹמוּמִבוּצִי אָבוּ הַבֹּג וֹע

grieved Him at His heart. had made man on the earth, and it And it repented the LORD that He

וֹמַּע_מַּוְלֵּ עַמָּמֹנִם כָּׁג ִּנְעַמִּעֹיַ כָּג מַאָּדָם עַר־בָּהַמָּה עַר־הֶקָשׁ ע אַמָּע בּּבֹעָאָטִ, מִמֹּעַ פּׁנֹג עַאַבֹּעָע בּבַבּגיַנג מִמּעַ אַפּג אַבֹּמֹאַ וַנְאַמֶּר יְּהֹוָה אָמְהָה אָת הַאָּדֶם וַאֲמַר יִיָּ אָמָהִי יָה אַנְשָׁא

בַּבְיבַיבּיבּ

במומנו אנו מבושוו: וֹהַג מופֿא בַהֹמֹוֹא אָבוּ, טַבֹּוַע מאָנֹמֹא מֹר בִּנִירָא עַר רַחָשָׁא

have made them.' of the air; for it repenteth Me that I beast, and creeping thing, and fowl face of the earth; both man, and man whom I have created from the And the LORD said: 'I will blot out

יש מדרשי אגדה רבים בלא ידון, אבל זה הוא לחלוח פשומו: ומאוחר בחורס (פסחים ו:), כבר סיחס הגורס גוורס עשריס שנה קודס שסוליד נח חולדוח, וכן מלינו בסדר עולס (פרק כח). שנה אאריך להם אפי, ואם לא ישופו, אביא עליהם מפול. ואם מאמר משנולד יפס עד המפול אינו אלא מאה שנה, אין מוקדם (שופטיס ה, ו), כמו שקממי, וכן שְׁמַּמָּה מְדַבֵּר טִמִי (שס ו יו), כמו שאמה, אף בשגס כמו בשגס: - והיו ימיו וגרי. שד ק"ך בשביל שגם ואח בו שסוא בשר, ואף על פי כן אינו נכנע לפני, ומה אם יהיה אש או דבר קשה. כיולא בו עַד שַׁקַמְמִי דְּבּוֹרֶה, לסשמית ואס לרחס, לא יסיק מדון זה ברוחי לעולס, כלומר לאורך ימיס: בשגם הוא בשר. כמו בשגם בקגו"ל, כלומר (5) לא ידון רוחי באדם. לא ימרעס ויריג רומי עלי בשביל סאדס: לעולם. לאורך ימיס, סנס רומי גידון בקרבי אס

את העולם (ב"ר): אומס שנקבו בשמום, עירד, מחויאל, מחושאל, שנקבו על שם אבדן, שנמוחו והוחשו (ב"ר). דבר אחר, אנשי שממון, ששממו מסס (ב"ר כו, ז): אשר יבאו. סיו יולדות ענקיס כמותס (ב"ר): הגבורים. למרוד במקוס (ב"ר): אנשי השם. קין: וגם אחרי כן. אף על פי שראו באבדן של דור אנוש, שעלה אוקיינוס והליף שליש העולם, לא נכנע דור המבול ללמוד (+) הנפילים. על שם שנפלו וספילו המ העולם (צ"ר), וצלשון עצרית לשון ענקים הוה: בימים ההם. בימי דור הנושוצני

ברא"ס), בשביל הלדיקים העתידים לעמוד מהם: בשעת הבלה הבלה. המר לו כך מעשה הקב"ה, הף על פי שגלוי לפניו שסופן להמוה ולהבדן, לה נמנע מלברהן (ב"ר) (ועיין יהן, אמר לו ומה עשים, אמר לו שמחמי ושימחחי אם הכל, אמר לו ולא היים יודע שחוחו למוח, אמר לו בשעח חדוחא הדואא אין אמס מודים שהקצ"ה רואה אם הנולד, אמר לו הן, אמר לו והא כמיב וימעלב אל לבו, אמר לו נולד לך בן זכר מימיך, אמר לו כמו (שמואל־ב ימ, ג) גַשֶּלַב שַמֶּלֶךְ עַל בְּנִי (ב"ר), וזו כמבמי למשובת אפיקורום אחד ששאל אם רבי יהושע בן קרחה, אמר לו, יד), נַמַמְמִּי פִּי סִמְלַבְמִּי (שמוחל-ה מו, יה), כולס לשון מחשבה חחרת סס: ויחעצב אל לבו. נחחבל על חבדן מעשה ידיו, לשון נמלך מה לעשות, ובֶּן פְׁדֶם וְיִמְנֶמָם (במדבר כג, ימ), וְעַל שֲבֶדְיו יִמְנֶמָם (דברים לב, לו), וַיִּנֶּמֶם ה' עַל הֶבְעָה (שמות לב, ממשבמו של מקוס ממדם רחמיס למדם הדיון, עלה בממשבה לפניו מה לעשום באדם שעשה בארן. וכן כל לשון נימוס שבמקרא ד): ויחעצב. סאדס אל לבו של מקוס, עלה בממשבמו של מקוס להעליבו, ווהו מרגום אונקלום. דבר אחר וינחס, נהפנה (6) וינחם ה' כי עשה. נחמס סיחס לפניו שבראו בחחחוניס, שאלו סיס מן סעליוניס סיס ממרידן. בבראשית רבס (כז,

ממ"ר וְנְהַ מָצְא הֵן בְּעֵינֵי יְהֹוְה: (בּ) וְנִהַ אַשְׁכַּה רַהַמִּין בֵּדֶם יִיָּ:

But Noah found grace in the eyes of

the Lord.

The Haftara is Isaiah 42:5 - 43:10 on page 255. Sepharadim read Isaiah 42:5 - 42:21.

ר צַבֶּיק מְּמָים הַיֶּה בְּדְרֹהָיִי אָת־ שְׁלִים הַוָּה בְּדָרוֹהִי בְּדַחְלְהָא מ אֱבֶה תּוֹלְדְת נֹח נֹח צִישׁ אִבֶּין תּוֹלְדָת נֹחַ נֹחַ נְּבַר וַכַּאי

אָנַרְ הָאָנִי בּוֹאָנִי בּוֹבָּיִר: י וּנִּנְבֶּׁע זְעַ הַּבְהֵּע בֹנִים אָעַהָהָם וֹאִנִלִיע וָעַ שַּׁלְטַא בּנִין יָת הַם

رَفَقُرْمُ لَكُدُمُ لَكُمُ لَا لَكُونَ اللَّهُ لَا لَكُونَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الل " נשֹּמְעַׁט בַאָּבֶּוֹ בְפְּנֵּנִ בַאֶּבְעַים נִאִּטִׁטַבָּבְע אַבְּמָּא פֿבָם יִּי

אָנַרַ בַּרְקֹי עַלְ הַלְּ הַלְּי הַלְ הַלְּאַבֶּלִי (ס) ניַרְא אֶלְהָים אָת־הָאָרֶץ וְהַנָּה

אָרַ־הָאָרֶץ: שמי מפּרונים ובילו ממבונים בּׁמִּׁרְ בַּאׁ לְפַֹּּוֹ, כִּיַרְמָלְאָׁרַ וַאַבְּוֹר וּאָמֶר אֶּלְהָים לְנָחַ בַּאָ בָּלִ

يدر ترزي بن:

יָת חָם וְיָת יָפֶּת:

וֹאִטַמְלִגְאַט אַבְעָּאַ חַמוּפִּין:

אַרְעָא: בַּסְרָא אַנְשׁ אִירָהֵיה אַטַּטַבּקט אָנו טַבּיקוּ כַּק נְיִוֹנִא בֹּנִ גִּע אַבֹּהָא נִינִאַ

מִׁעַבּׁילַרוֹן מִם אַנְעָּא: שבם מולבועון לומוֹא וֹעֹאַנֹא אַטַמְלָגאַט אַבֹּהָא טַמּוָפָּגן מוֹ לפוֹא הֹאַן לַפֿוֹנהוּ אָנוּי נאמר ג' לנח לאא דלל

> walked with God. righteous and wholehearted; Noah Noah was in his generations a man These are the generations of Noah.

God, and the earth was filled with And the earth was corrupt before Ham, and Japheth.

And Noah begot three sons, Shem,

behold, it was corrupt; for all flesh And God saw the earth, and, violence.

had corrupted their way upon the

destroy them with the earth. through them; and, behold, I will the earth is filled with violence of all flesh is come before Me; for And God said unto Noah: 'The end

כי עשיחם. משלמי מק לעשות על אשר עשימיס: אף סס סשמימו דרכס (מנסדרין קמ.). דבר אמר, סכל נברא בשביל סאדס, וכיון שסיא כלס מס צורך באלו (שס): 🗈 בי נחמתי (ע) ויאטר ה' אטחה את האדם. סול עפר, ולגיל עליו מיס ולתמס לומו, לכך ולמר לצון ממוי. מאדם עד בהטה.

(II) וחשחת. לעון ערוס ועבודס ורס (מנסדרין נו, מ) (מ"מ ערוס כי סעמים כל בער ממ דרכו, ועצודס ורס) כמו (דבריס ולשעבר בלשון אחד, (שס יג,יו) קוס החהלך להבא, החהלך נח לשעבר. (ש"א יב) החפלל בעד עבדייך להבא, (מלכים:", (, למומכו, אבל אברסס סיס ממחוק ומסלך בלדקו מאליו: החהדלך. לשון עבר. ווסו שמושו של ל' בלשון כבד, משמשם לסבא (פנסדרין קע): אח האלהים החהלך נה. ובלברסס סול לומר (לקמן כד,מ), לשר סמסלכמי לפניו. נמ סיס לריך פעד בדור לדיקים סיס לדיק יומר. ויש שדורשים מומו לגנמי, לפי דורו סיס לדיק, ומלו סיס בדורו של מברסס למ סיס נמשב לכלוס שניקר מולדומיסס של לדיקיס מעשיס מוביס (ב"ר ל,ו): בדורוחיו. יש מרבומינו דורשים אומו לשבח, כל שכן שאלו סיס (9) אלה חולדות נה נה איש צדיק. סומילוסוכירו מפר בשנמו, שומתר (משליי,ו) וכר לדיק לברכס. דבר ממר, ללמדך

ו,מו) פן משמימון: וממלל הארך ממק. גול (מ"ל שנאמר (יונה ג) ומן החמק אשר בכפיהם):

(21) בי השהיח בל בשר. לפילו נסמס מיס ועוף נוקקין לשליין מיין (סיסדרין קח, ה):

עומק סמחרישה נמוחו ונמשמשו (ב"ר לה,ו): מ,כש) כנאמי אם העיר, מן העיר. (מ"א מו,כג) חלה אם רגליו, מן רגליו. דבר אחר, אם הארץ, עם הארץ. שאף ג' עפחים של מלאה הארץ חמס. לא נחמס גור דינס אלא על סגול (סנסדרין קח,א): אח הארץ. כמו מן סארץ. ודומס לו, (שמות (13) קץ כל בשר. כל מקום שאמה מולא זנות ועצודה זרה, אנדרולמותיא באה לעולם והורגת עוצים ורעים: כר

מבנת ימווא בּכפר: שַּׁמְבְעִי אָנִר וְבְפַּרְתָּ אָנָה הַמְּע לְוּיַ מַבַּת מַבָּת מַבָּיר קַנָּים

حريني: <u>אַמְּה וּשָּׁלֹשֶׁים אַמָּה</u> 2 gặin $\dot{\mathbf{g}}$ ặn $\dot{\mathbf{g}}$ 다 $\dot{\mathbf{n}}$ ặch $\dot{\mathbf{p}}$ c $\dot{\mathbf{g}}$ in $\dot{\mathbf{g}}$ וְזֶב אַמֶּב טַּגְּמָב אָלָב מָלָמַ

نَّمُكِمُنُ لَا يَقْمُكُ الْمُخْمُنِ الْمُخْمُنِ الْمُخْمُنِ الْمُخْمُنِي الْمُخْمُنِي الْمُخْمُنِي الْمُخْمُن בּגַרָה קשָים הַחָּהָים שָּנִים ²¹ त्द्र्ध्त धर्येष्य्ंत ख्रिया त्वट्त وترا وبيور كوچه بهر ويراد والار

تَهْمُرُنُ خِر غَهُد ـ خَعُدُا نَرُام: בְּשֶּׁר צְּשֶׁר בּוְ רַנִּטַ טַנְּיִם מִמַּטַת ליי עוֹם על־הָאָבֶץ לְשָׁהָת כָּלְ־ וּאָנִי בַּנְנִי מֶבְנִא אָת־הַמַּבָּוּל

ילה. בלונ אשני: هُج_ىَ تَتَجُد هَيُّه يَحُدُنُكَ لَهُمُفَكَ וְנַבַּלְמָנָי, אָנַרַבָּנִינָי, אִנָּלָרַ יִּבָּאַנַ

غَثُكَ يُحُدِ نِزُكَكُدِ يُنَالِنِ: מכָּג שַׁבָּיא אָל־הַמַבֶּה לְהַחֲיָת

> ומבבא בכופבא: יָת מִיבְּקְא וְתִּחְפֵּי יָתַה מִגָּיוֹ tilli. עביד לף היבָתָא דּצִּעִין

אַמָּגוּ פּינְינִיה ינְיַלְנִיוֹ אַמָּגוֹ אַמָּגוּ אִינַבְּא נַינִבְּיָא וַמְּאָנוּ וֹבוּן דְּתַּעְּבֵיר יְתַה מָלְת מִאָּת

יהליקאין העברנה: שהו מבובון אַבהאו שלונון ŁÜιĊŮΧ بزهورته بالإجزازي بالإيرية ムロハロウン

: 1111 מהחות שמיא כל דבארעא בְּסְרָא דְּבֵיה רוּחָא דְחַנֵּי תוֹא תֹּלְ אַנֹתֹא לְעַבָּלָא כָּלְ וֹאַנֹא בַאַנֹא מוני. וֹנו מוַפּֿנֹא

ינשי בנף עמף: לַכֿיַלְבַא אַנִּי יַלְנָּב וֹאַנִּיטִבּ וּאַבום זֹט בֹּוֹמִו הֹמָּב וֹנוּוּהוָב

٠٢٢١: לאומא אמנ גבר וווטבא שבול מכולא שמול לשובשא بطجر تُشِر طَجُر خَهُد هُرُنا بطجر يُشْر طجْر خَوْدُ *

> without with pitch. ark, and shalt pitch it within and with rooms shalt thou make the Make thee an ark of gopher wood;

and the height of it thirty cubits. cubits, the breadth of it fifty cubits, the length of the ark three hundred And this is how thou shalt make it:

stories shalt thou make it. with lower, second, and third shalt thou set in the side thereof; upward; and the door of the ark and to a cubit shalt thou finish it A light shalt thou make to the ark,

perish. thing that is in the earth shall life, from under heaven; every all flesh, wherein is the breath of of waters upon the earth, to destroy And I, behold, I do bring the flood

wife, and thy sons' wives with thee. the ark, thou, and thy sons, and thy with thee; and thou shalt come into But I will establish My covenant

81

71

and female. alive with thee; they shall be male bring into the ark, to keep them flesh, two of every sort shalt thou And of every living thing of all

(16) צהר. יש אומרים חלון, ויש אומרים אבן טובה המאירה להם (ב"ר שם): ואל אמה הכלנה מלמעלה. כקויה ועוד, כדי שלא ירים אומו לדיק רים רע של ופת. אבל כאן, מפני מוזק המיס ופמה מבים ומבמוך (ב"ר לא,י): בלשון ארמי. ומלינו בגמרא כופרא (שבם 19,4). במיבתו של משה על ידי שהיו המים משים, דיה בחומר מבפנים וופת מבתוך. שמו. ולמס ממין זס. על שס גפרים שנגזר עליסס לסמחות בו: - קנים. מדוריס מדוריס לכל בסמס וחיס: - בכפר. זפת ושואלין אומו, מה ואת לך. והוא אומר להם, עתיד הקב"ה להביא מבול לעולה (מנמומא נח ה), אולי ישובו: עצי גפר. כך (+1) עשה לך חבה. הרצה ריות והללה לפניו. ולמה הערימו בצניץ זה. כדי שיר אות העדידור המצול עומק צה ק"כ שנה,

שלה יפלו הגשמים בה: - תחתים שנים ושלשים. ג' עליות זו על גב זו. עליונים להדם המנעים למדור החתיים לובל (שם): משופע ועולה עד שהוא קלר מלמעלה ועומד על אמה, כדי שיוובו המיה למטה (מכאן ומכאן, ש"א אינו): 🗆 בצדה חשים.

[4,4,2]): לבבל שסיא עמוקה. לכך נקראת שנער, שנגערו שם כל מתי מבול (ס"א מימי, וכן הגיה מהרש"ל בחכמת שלמה במסכת שבת שבלה את הכל. שבלבל את הכל. שהיביל את הכל מן הגביה לנמוך. וזהי לשון אונקלום שתרגם מופנא, שהליף את הכל והביאם (פו) ואני הנני מביא. סנני מוכן לספכים עם אומם שוכזוני ואנרו לפני כבר (מסלים ח,ס) מס אנוש כי מוכרנו: מבול.

ובניך ואשחך. סלוטים לבד וסוטים לבד. מכלן שולפרו במשמים סממה (שם): (18) וסקמומי אם ברימי. ברימ סיס לריך על ספירות שלא ירקבו ויעפשו, ושלא יסרגוסו רשעיס שבדור (ב"ר לא, יב) אחה

خلالتاربت: לְמִׁנְנְעִי מְּנְיִם מִבְּּלְ יְבְאִנְ אֵלְנִבְ לְּנִּנְעִי שָׁבֵּוֹן מִבּוְלָאִ יֵנְהֵּלְנִּ ישראל קַטִּינְה מַבֶּּלְ דֶמֶשׁ הֲאַרְטֶּה לִּזְנִה מִכּל רִחְשָּׁא דְּאַרְעָּאַ מִהְעִירִ לְמִינְיהוּ וּמִן הַבְּהֵמֶה מִעּוֹפָא לְזְּנִיהִי וּמִן בְּעִירָא

44 4400 48644: אֹאָהׁ 'אֹּכְק וֹֹאֹסֹפֹּטֹ אֹכְיוֹבּ וֹבִיוֹנִי בַּמִׁטֹאָכִׁי, וֹטַכֹּוּיָהִ לְוֹטַבּ וִיִם, נֹאַטַּׁי בַּעַבְלְּנַ מִכָּׁלְבַמְאַכֹּלְ נִאַּטִּ סַב לְנַ מִכָּלְ מִוּכָּלְ

אֶלהִים בָּן מִשְּׁה: ַ ווּעַשׁ גְחַ בְּכֹלְ אֲשֶׁר צְנְח אֹתָוֹ וַעֲבַר נֹחַ כְּכֹלְ דְּפַּמֵּיד יָחֵיה יִי

רְאָּנְתִי צַּדְיִק לְפָּנִי בַּדְּוֹר תַזֶּה: הְבֵּיִן: וֹכֹאַ בּּיִּהְף אָלְ הַיִּמְבְּׁרִ בִּיִּאְנְוּ אָנְהָ בִּיִּהָף אָנְהְ בִּּיִהְף אָנְהְ בִּיִּהְף אָנְהְ בִּיִּהְף מיי נַיְּאַמֶּר יְהְנְּהֹ לְנְיַחׁ בְּאִ־אַמְּה נַאֲמֵר יִיְ לְנָחַ עּוֹל אַמְּ וְכְּלְ

בוא שְׁנִים אָישׁ וְאָשְׁקְּיִוּ ומן הבהמה אַשֶּׁר לַא מַהֹרֶה וּמִן בְּעִּירָא דְּלִיִמִהִא דָּכִיִא הוא שנים איש ואשתו: מְבֵין דְּכַר וְנוּקְבָּא: ﴿ מِوْلًا لَا فِي رَبُّ لَا يُرَهُلُ لِي مُولًا فِي فِي ثِيهِ فِي فِولًا لِي فِي فِي فِي فِي فِي فِي

וֹבֶּׁר וּנְּטִבְּׁיִר לְעַוּנְוְעַ זִּבְתַ מַּכְ שָּׁנָּוֹ מֻבְּמִּנִ עַבְּנַוֹנִעִּבָּי לְעַנִּתְּאַ

فَرْرَ لِيُكُلُّ لِيُنْ لِيَ פֿל ענק אַמָּר פְּמְיִנִי מִמֹּל וֹאָמָטִי נִי כִּלְ נְלִּנִּמָא בַּמְּבַרִית لْهَلْحُمْرَه كِنْظِب بَقْنِينَد كُلْاتِ هِلْجُمْرًا نَقْدَا لَهَلْخُمْرًا خِيظِنًا + מַמְמָהַר עַל־הָאָהֶץ אַרְבְּעָים לוֹם אַנָא מַהִיה מִמְרָא עַל אַרְעָּ בּי לְיָמִים מְוַע מִּבְמַּע אֶנְכִי אֶנִבּי לְזְמַן יוִמִין מִוּע מִּבְמַע

שׁוּנטׁג וּכֹאג צוֹבׁמֹג בֹּבוֹבֹא

זְּבְׁמֹא מַלְ אַפֵּי כָּלְ אַבְׁמֹא: بِيَّاتُ مِيْرَاءُ مَا فِيَرِيْتُ فَيَخُمُ لِي مِيْرَةً لِمُ الْمُرَاثِةِ فَيَخُمُ الْمُرَاثِةِ فِي فَرَاثِهِ

ממל אפי אַרְעָא:

נוֹמֹמְ זְנוֹ פֿבְלְ אַֹמֶּנְרַ בֹּלֹנְרַנְיְ נְנוֹנִי נַמְּבַר זְנוֹ פֿבְלְ גַּפּפֹּדֵנְהַ וֹנִי

come unto thee, to keep them alive. its kind, two of every sort shall creeping thing of the ground after the cattle after their kind, of every Of the fowl after their kind, and of

and for them. and it shall be for food for thee, that is eaten, and gather it to thee; And take thou unto thee of all food

that God commanded him, so did Thus did Moah; according to all

generation. righteous before Me in this the ark; for thee have I seen Come thou and all thy house into And the Lord said unto Noah:

his mate; not clean two [and two], each with his mate; and of the beasts that are to thee seven and seven, each with Of every clean beast thou shalt take

alive upon the face of all the earth. seven, male and female; to keep seed of the fowl also of the air, seven and

earth.' blot out from off the face of the substance that I have made will I and forty nights; and every living it to rain upon the earth forty days For yet seven days, and I will cause

that the Lord commanded him. And Noah did according unto all

- (02) מחעוף למינחו. אומן שדבקו במיניסס ולא סשמימו דרכס, ומאליסס באו. וכל שסמיבס קולממו סכנים בס (ב"ר): (19) ומכל החי. אפילו שדים (מגיגה מו): שנים מכל. מן הפחום שבהם לא פחחו משנים, אחד וכר ואחד וקבה:
- (I) ראיחי צדיק. ולא נאמר לדיק ממיס. מכאן שאומריס מקלמ שבחו של אדס בפניו, וכולו שלא בפניו (ב"ר לב,ג): (22) ויעש נח. וס בנין סמיבס (מנסדרין קמ, צ):
- (2) השהורה. סעמידס לסיות עסורס לישראל. למדנו שלמד נחתורס (עירובין ימ): שבעה שבעה. כדי שיקריב מסס
- קרבן בלאמו (ב"ר לד,מ):
- (E) גם מעוף השמים וגוי. נמסוריס סכמונ מדנר, ולמד קמוס מן סמפורם:
- הפורענות. לא וחשוב שנותיו של מחושלת וחמלא שהם כלים בשנת ח"ר שנה לחיינת: 🗀 כר לימים עוד. מהו עוד, ומן אחר (+) כי לימים עוד שבעה. אלו שנעס ימי אנלו של מחושלח הלדיק (סנהדרין קח) שחם הקנ"ה על כנודו ועכב אח

ַבְּיָב מַּגִם מַּג_בַּאֶבֶע: בּיָב מַנִם מַּג_בַּאֶבֶע: וְנֵיוַ בּּן־שֵׁשְׁ מֵאִירַ מְּנְדֵּ וְתַּשְׁבּוּלְ וְנִיוַ בּּר שֵׁית מְאָר שְׁנִין וְשׁוּפְּנָא

בְּוֹנִי מִנְא מַל אַרְעָּא:

upon the earth. old when the flood of waters was And Moah was six hundred years

لَاللَّالٰذِي: בׁנוֹנו אַשַּׁוּ אֶבְעַבַשַּׁבַּעַ מִפְּנוֹנוֹ מָנִי בַּנְיָנוֹנוֹ הַמָּנִי בְּשָׁנִבְּשָׁאַ מִּוֹ שַּׁבַּעַ ^² נַיָּבְאָ נָחַ יְּבְּנְּׁנִוּ וֹאָמֻּעַּוֹ יִנְמֵּיִ וֹמֹאַלְ נָחַ יִּבְנְיָּנִוּ וֹאִמְּעַוֹּ יִנְמֵּיִ וְמִּאַ

waters of the flood. with him, into the ark, before the and his wife, and his sons' wives And Moah went in, and his sons,

بنا لنمبك أخد تجهد بيتم يدنيده مد بجدمه: با تاجِينِ بن في الله في اله في الله في الله

י הקהמה אַשֶּׁר אַנגָּה שְהֹרָה דְּלְיָתַהְא דְּכְיָא וּמִן עוֹפְא וָכֹל "

ground, every thing that creepeth upon the are not clean, and of fowls, and of Of clean beasts, and of beasts that

מַכַ_בְּאָבַבְּיִב:

ַ יַיִּטְּבֶּׁיִ זְּבֶּׁרְ וּנְעַבְּׁיִׁ בְּאָמֶּׁרְ צְּנָּהְ לְתַּיִּבְּׁמָא דְּבָּרְ וְנִיּקְבָּא בְּמָא מְּנְוֹם מְּנְוֹם בְּאֵנְ אֶבְ_נְיִם אֶבְ עִּבֵּין מִּבְין מִבּין מִּבְין מִּבְין מִּבְין מִּבְין מִבּין מִבּי

female, as God commanded Noah. Noah into the ark, male and

there went in two and two unto

י וֹג'נוֹג לְמִּבֹׁמֹּנוּ נוֹגְמֹנִם נִמֹּג וֹנִינִנוּ לְזִּמֹן מִּבֹּמֹא וִמִּגוֹ נִמֹּג אָלַהִים אָת־נְתַ:

עמַבָּנַלְ הָיִנְ עַּלְ־הָאָבֶּלִּי:

מופָּנָא הַווֹ עַל אַרְעָא:

were upon the earth. days, that the waters of the flood And it came to pass after the seven

" נַחַ בַּלוֹדֶשׁ חַשִּּלִּי בְּשִּׁבְעֵּרַ־עְּשָׂרַ בְשְׁנָּע שֵׁמִבְּמִאָּנִע שָּׁנָּע לְעַנִּיר

וֹכוּג בּמִׁמִּגֹא אִטַּפּׁטַטַא: אַטַבּוֹמוּ כָּל מַבוּמִי הַּדוֹם רַבָּא לובוא שלולא למלמע מסבא בְשָׁנָת שֶׁית מְצָּה שְׁנִין לְחַנֵּי נֹתַ

windows of heaven were opened. of the great deep broken up, and the the same day were all the fountains seventeenth day of the month, on life, in the second month, on the In the six hundredth year of Noah's

השַלוִם נפַּהַחוּ:

מַמְיִנִית) הְּהָוֹם רַבָּּה נַאֲרָבָּת בֶּלְ עַעְיְנְתְ (בספרי ספרד ואשכנו יוֹם לַתְּבֶשׁ פַּיַנֹם הַנָּה נְבְקְעֵּנִ יוֹמָא לְיַרְהָאַ בְּיוֹמָאַ הָדֵין

٢,4:١: יום וֹאַבְבָּמִים לֵוֹלְנִי: ixital " וֹנֵינו עוּנְאָם הַּבְעַלִּאִנוֹ אַבְּלָהִם וְנְיִנְיִם מִמְּבְא לְנִינִי מַלְ אַּבְעָּא

And the rain was upon the earth

forty days and forty nights.

71

(2) ויעש נח. זס בילמו למיבס:

- ביר המבורל. אף נח מקטני אמנה היה. מאמין ואינו מאמין שיבא המבול, ולא נכנס לחיבה עד שדחקוהו המיה: (y) נה ובניו. סאנשים לבד וסנשים לבד, לפי שנאסרו במשמיש הממס, מפני שהעולם שרוי בלער (מנמומא נמ יא): מפני
- (9) באו אל נח. מאליסן (ב"ר לב,מ): שנים שנים. כלס סושוו במנין זס, מן ספחות סיו שנים:
- חהום רבה. מדס כנגד מדס. סס ממלו ברבס רשם סלדס (לעיל ו,ס), ולקו במסוס רבס (מנסדרין קח,ל): (II) בחדש השני. רצי אליעור אומר וה מרחשון, רצי יהושע אומר וה אייר (סנהדרין קח): נבקעו. להוליא מימיהן:
- וכ"ח מכסליו: מעינום. נמלאו ארבעים יום כלים בכ"ח בכמליו לרבי אליעור שהחדשים נמנין כשדרן, אחד מלא ואחד משר, הרי י"ב ממרחשון וכשלא חורו היו למצול: - ארבעים יום וגור. אין יוס ראשון מן המנין, לפי שאין לילו עמו. שהרי כמיב, ביוס הוה נבקעו כל (21) ויהי הגשם על הארץ. ולסלן סוא אומר, ויסי סמצול. אלא כשסורידן, סורידן ברחמים. אס יחזרו יסיו גשמי ברכס,

بَهُمْ مُنْ تُمَّا لِكُذُا لِمُقَالِ لِأَمْ لِيَا يَنْ يَنْذُنِ فَمْ خُرِينَا مَقِيبًا וְחָם וֹנִפְּט בְּנֵגְיַנְטַ וְאָמֵּט נְעַ וְהָם וְטִם נִיפָּט בִּנָגְ נְטַ וֹאִמַּט

: عالات העיוף למינהו כל צפור כָל- עופא ליוניהי כל צפר כָּל בְּנֵף: لنُالِيْنِ مَحْ لِلْهُدُاءُ خُرْدَيْكِ لَكُمْ لِللَّهِ مَا يَمْ هَلَا مُحْ خُلِدِينَ لَكُمْ ֥ הַבְּהַמְּה לְמִינְּה וְכְּל הַהֶּמֶשׁ בְּעִּירֶא לְוְנָה וְכָל רִחְשָׁא ַבְּמֵּׁע וֹכֵּלְ <u>הַוֹיִנְי</u> לְמִּינְּשׁ וֹכָּלְ אֵנֵּגּוּ וְכָּלְ הַוֹּהָא לְּוָּנִּשׁ וֹכָל

רָוּתַ תַוֶּים: שְׁנְנִם מִפֶּלְבַעַבְּשְּׁר אַשְׁרִבּוּ הְּבֵוּ הְבִּוּן מִפֶּלְבִּסְרָא דְּבֵּוּה רוּהָא رَيْخُهُو هُمِ رِبُنَ هُمٍ ـ يَنْ فَحُرِ ـ يَفْخُلُ مُؤْلُتُ الْمُعْمِو مُن الْمِنْ فَتَالِ

ניסגר יהוֶה בְּצְּרוֹ: בְאוּ כְאַשֶּׁר צוְּה אֹהָוֹ אֵלְהָים בּסְרָא עַּאְלוּ כְּמָא דְפַקּיד

הַמַּלְה נַמָּרְם מֵעָל הַאֶּרֶץ: בּלים. בְּאֲבֶּיץ וַיִּרְבָּי הַמַּיִם וַיִּשְׁאוֹ אָרִד אַרְעָּא וּסְּנִיאִ עַנָּא וּנְְשָׁלִי יָתּ בְּלְים הַעַּבְּיּלְ אַרְבְּעָים יָוֹם עַלֹּ וַהְנָה שוֹפָּנָא אַרְבְּעִין יוֹמִין עַלֹ

בַּנְאַבֶּא וּמִבְּבָב בַיִּפַבָּע הַכְבַפָּוֹנ אַבְּהָא וּמִבַּלְכָא פַּיִּבְיָנֹא הַּבְ

تَشَرُّاتِ: 口な口に口 口袋に対 \$4_\text{Lilling} וֹטַמּוֹם זַּלְבוֹנ מָאָב מָאָב הַּכְ_

בְּעָׁצֶם הַיָּוֹם הַזֶּהוֹ בָּא נְהַ וְשָּׁם בְּכְּרֵן יוֹמָא הָדֵין עָאל נֹחַ

لْلَاحُغِيْتِ أَجْدِ يَثَوَّدُكِ مُخْرٍ خُمُّدِ لِمُعْرَثِم لِحَدِ لِيَوْجُم مُخْرِ

שׁגִּבְׁשֹׁא וֹאִשֹּׁבַמִּט מָהַבְ אַבְהֹא:

אַפּֿג מַנָּאַ: וּוֹלְבַּׁרוּ חַמַּוֹם וּוֹבַבוּ מֹאָב הַכְ_ וּטַלופוּ מַנָּא וּסַנִאוּ כְטַבַּא הַכְ

בַּלַ רְמִנְא דִּתְּחוֹת בָּלְ שְׁמַנָּא: אֹבׁמֹא וֹאִטַוֹבֹפּואוּ כֹּלַ מוּבוֹא ימוֹא שַׁלופוּ כַשַּׁבָּא כַשַּׁבָּא מַכַ

> them, into the ark; and the three wives of his sons with the sons of Noah, and Noah's wife, and Shem, and Ham, and Japheth, In the selfsame day entered Moah,

> every bird of every sort. kind, and every fowl after its kind, creepeth upon the earth after its and every creeping thing that and all the cattle after their kind, they, and every beast after its kind,

wherein is the breath of life. the ark, two and two of all flesh And they went in unto Noah into

shut him in. commanded him; and the LORD male and female of all flesh, as God And they that went in, went in

lifted up above the earth. and bore up the ark, and it was the earth; and the waters increased, And the flood was forty days upon

the waters. and the atk went upon the face of increased greatly upon the earth; And the waters prevailed, and

covered. under the whole heaven were the high mountains that were exceedingly upon the earth; and all And the waters prevailed

אומו. אמר סקב"ס, אני מכניפו לעיני כלס (ספרי סאינו שלו. ב"ר לב,ח) ונראס דבר מי יקוס: (13) בעצם היום הזה. למדך סכמוב שסיו בני דוכו לומכיס, לילו למרכוליס לומו נכנם למיבס, לנו שובכין לומס וסוכגין

- ושמע אומו בכנפיו, שאפילו נולמה עולה. אף כאן לפור, כל מין מראים נולה): (+1) צפור כל כנף. דבוק סום. לפור של כל מין כנף, לרבוח חגבים (חולין קלט, ב) (כנף זם לשון נולס, כמו (ויקרם ה,יו)
- (איוב ב, ד) עור בעד עור, (מהלים ג,ד) מגן בעדי, (ש"א יב,יע) החפלל בעד עבדיך, כנגד עבדיך: מקרא, סגר כנגדו מן סמיס. וכן כל בעד שבמקרא, לשון כנגד סוא, (בראשיה כ,יה) בעד כל רחס, (מ"ב ד,ד) בעדך ובעד בניך, (16) ויסגור ה' בעדו. סגין עליו שלא שברום. סקיף סמיבה דובים ואריות והיו הורגים בהם (ב"ר לב,ת). ופשומו של
- שלפנינו יוכימו: (פן) וחרם מעל הארץ. משוקעם הימה במים י"ה למה כספינה טעונה המשוקעם מקלסה במים (ב"ר לב,ע), ומקרלום
- (13) ויגברו. מלליקן:

וּוֹּלְוֵֹמ כַּלְבַבְּשָׁרוּו הַרְמֵשִׁ מַלְ וּמִית כַּלְ בַּסְרָא דְּרָהִישִּ بَجُدُد بَقِيْت يَزْدُون يَتِدُده:

שַׁלִיפוּ מִיָּא וֹאִטְחַבּיאוּ מוּרַיָּא:

upon the earth, and every man; swarming thing that swarmeth cattle, and beast, and every upon the earth, both fowl, and And all flesh perished that moved

prevail; and the mountains were

Fifteen cubits upward did the waters

covered.

لْجُح بَالْمُثَاتِ: بخخُر سَهُدُ لَا سَهِدًا مَر سَعُدُا لَا يَخْنُ نَعُ يَخْذُرُ لَا نُهُمْ لَا تَالِمُ י ביאָבוּ בְּלְנִים וּבַבְּבִיבְּעִי וּבַּבַבְיִים בַּלְ אַבְעָּ בְּלְנִים בַּלְ בַּלְנִים בַּלְ בַּלְנִים בַּלְ

מַלְ אַבְעָּא וְכִלְ אֵּנְשָּׁא:

in the dry land, died. of the spirit of life, whatsoever was all in whose nostrils was the breath

בְּאַפְּׁנוּ מִכָּבְ אַמְּׁרַ בְּעוֹבְבָר מִעוּ: מִכָּבְ גַּבְנַבְּמָּטֹאַ מִנעוּ: ב בֿל אֲשֶׁר נְשְׁמַת־רֹּוּחַ חַיִּים כֹּל דְּנִשְׁמַת רוּחַ חַיִין בְּאַפּוֹהִי

וֹאִטְמִׁטִוּאַנּ מִוֹ אַבְּמֹא וֹאִמֹּטַאַר הב בשמא והב הנפא במהוא אַפּׁג אַבְׁמֹא מִאַנֹמָא מַב בַּמֹגבאַ ומושא זנו פֿל, וַלוּמָא דַּעַּל

Noah only was left, and they that blotted out from the earth; and of the heaven; and they were cattle, and creeping thing, and fowl of the ground, both man, and substance which was upon the face And He blotted out every living

ĒÜĒL: וֹאֹאָבֹּא בּוֹלְנְאָבׁ ג מוֹן_הַאָּבֿאָ ٦٪۩ؗڲ۫ڶ 口受点に口 ĘĽĠĽ מַבַבְמָתְ וֹמִבַבְּוֹלִים וּנְמָּע אֶשׁבַבֹּלְעַנִיקׁנִםוּ אֶּמֶּבוּוּ

בַּבַם נְטַ יּבַׁמִּמֵישִ בַּעִיבַּטֹא:

earth a hundred and fifty days. And the waters prevailed upon the

were with him in the ark.

أَ الْمِارِةُ لِهُمَا جِذَا لَهِ لَا فِي اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّ וּוֹפָׁר אֶּלְחִים אָּטַ־נְחַ וֹאָט פּֿלְ וּדְּכִיר וֹוֹ יִהְ וֹנִי בֹּלְ ים: עלאָר וִים: הַלְ עַּאַבְיּאַ וּטִּלוֹפוּ מִּוֹא הַלְ אַנְהָא מִאָּע ロロニロ

אַרְעָא וְנָחוּ מַיָּא:

נעמארן יומין:

earth, and the waters assuaged; God made a wind to pass over the that were with him in the ark; and every living thing, and all the cattle And God remembered Noah, and

IIΙΛ

77

77

07

על־הְאָהֶץ וַיִּשִׁכּוּ הַמֶּוֹם: אַשְׁוּ בַּמַבְּרָ וַיִּעְבֶּר אֶלְהָים רֹוּחַ בְּתִיבְּהָא וָאַנְבָּר יִיָּ רוּהָא עַל

was restrained. stopped, and the rain from heaven the windows of heaven were the fountains also of the deep and

īģĊ. <u>ַ הַמְּלְנִם נּיְבְּלֵא עַצְּמָם מִּוְ בְּאָמָנִא נִאָּטִבְּלְ, מִמְּנֵאִ מִוּ</u> ניַּסְבְּרוֹ מַעְּיְנְיָת הְאָרָה נַאָּרָבָּת וְאָסְהְבוּו מַבּוּעִי הְהוֹמָא וְבַוּיִ

(02) חמש עשרה אמה מלמעלה. למעלה של כל גובה כל הסרים לחתר שהושוו המים לרחשי הסרים (יומח עו,ח):

(שמה רוח חיים. נשימס של כוח חיים: אשר בחרבה. ולה דגים שנים (מנסדכין קח):

שבהמום והחיום. ויש אומרים שאיחר מזונום לארי והרישו. ועליו נאמר (משלי יב,א), הן לדיק בארך ישולם: נומן וי"ו יו"ד בראשנס, נקוד במירק מממ סיוד: אך גה. לבד נמ, וסו פשומו. ומדרש אגדס (ב"ר) גונמ וכוסס דס ממורמ (23) וימח. לשון וַיִּפְעַל סוח, וחינו לשון וַיִּפְעָל. וסוח מגורם ויפן ויצן. כל חיצה שחופה ה"ח כגון בנה מחה קנה, כשהוח

ו,ס:,(,)וישכו. :הארץ. על :רוח. אלהים ויעבר :,()וגוי. נה אה אלהים ויזכור :',"(הלדיקים. ורשעתן של רשעים הופכת מדת רחמים למדת הדין (ב"ר לג,ג), שוחמר (ברחשית זה השם מדת הדין הות. ונספכס למדם רחמים על ידי חפלם

כריו) לא יכלה ממך: לעולם, כגון חמי עבריא וכיוצא בהם (מנהדרין קח,א): דיכרא. זימנע, כמו (מהלים מ,יב) לא חכלא רחמיך, (בראשית (ב) ויסברו מעינות. כשנפחחו כחיב (לעיל ז,יא) כל מעינות, וכאן אין כחיב כל. לפי שנשחיירו מסס אוחן שיש בסס לורך

- בַּיִלְאָר וְים: נְשָׁוֹב וַיַּחְסְרֵוּ הַמַּוֹם מִקְצֵּה וְתִּיִבִּין וַחֲסָרוּ מַיָּאׁ מֹסּוֹרִ ַנְיָּמְּבֵׁנִ עַמָּנִם מִמֹּלְ עַאָּבְא עַלְנְוּב וַמָּבוּ מִנִּא מִמַּלְ אַבְּעָּא אָוֹלְגִּוּ
- בַבוּ אָבַבמּי جَسَحُمُكُ مِنْ اللَّهِ عَلَيْكُ فَي جَسُحُمُ مَ حَضَدُهُ مَنْ خَلِي خَرَدُنَاهُ رَهُزِي يَرَقِجُنِ خَلَٰتُهِ يَهُجُرُهُ، إِنْهَنَ فَرَجُنَهُ جَرَبُهُ هُجَرَهُهُنَا
- לַעָבְהָ וֹבְאֵי בֹאָהָ, בַּבְּהָ, בַּבְיבָרִים:
- נֿחַ אָת־חַלְּוֹן הַמַּבֶּה אֲשֶׁר עַשֶּׂה: 'דַּעְּבַּה:
- ל נוֹשְׁכִּיְׁם אָטַרְהָשְׁמְנֵבְ נוּצֵא יְצוֹא וְשִׁלָם יָה עּוֹרְבָא וּנְפַּק מִפְּּק
- לְמְוָכ מַּגַ יְלַמָּט עַפּוֹם מִמֹּלְ וֹטִאָּר מַג צַּיִבִּימִוּ מִיֹּא מִמַּלְ

- בְּחַר לְיִרְחָא אִמַּחָוִיאִּי בִישִׁי הַתְּבֶשׁ הְעֵּשִׁירִי בְּעֲשִׁירִי בְּאָתְר יִרְחָא ְעֵסִיֹרָאָה בַּעַסִיֹרָאָה ְנְתַּפְּיִם הְיוּי הְלְּוֹךְ וְחְסְוֹר עָּדְ וִשְּׁיָּא הָוֹי אָזְלִין וְחָסְרִין עַּד
- יפְּתַח נֹח יָת כַּוַת הַיִּבְתָא ° וֹנְיֲנִ מִפֹּא אַבְבְּהָנִם נִים נִיפְּטַּׁם זְיֵבִּינִם מִפָּוָב אַבְבָּהֵנוֹ ..ִמִּנוֹ

מל מובי קרדו:

מָאָב וֹבַמָּמָתו ומִנוֹ:

- ダアダス:
- הַקַּלוּ הַמַּוֹם מַעַל פְּנֵי הֲאֲדְמָה: אָם קּלוּ מִיָּא מַעַל אַפּי אַרְעָּא: נִיְשַׁלַּח אָת־הַיּוֹנֶה מִאִתְּוֹ לְרְאוֹת יִשִׁלֹח יָת יוֹנֶה מִלְוְמֵיה לְמִחְזֵי

- waters decreased. end of a hundred and fifty days the the earth continually; and after the And the waters returned from off
- the month, upon the mountains of month, on the seventeenth day of And the ark rested in the seventh
- mountains seen. of the month, were the tops of the in the tenth month, on the first day continually until the tenth month; And the waters decreased
- window of the ark which he had forty days, that Noah opened the And it came to pass at the end of
- earth. waters were dried up from off the went forth to and fro, until the And he sent forth a raven, and it
- from off the face of the ground. to see if the waters were abated And he sent forth a dove from him,
- בריג' מכפליו וכ"ש משבת בריל"ב. ושבש ואדר וניפן ואייר קי"ה, ברי ק"ג: (3) מקצה חמשים ומאח יום. התתילו לתקור, והוא אחד בקיון (קדר עולס פ"ד). כילד. בכ"ו בכקליו פקקו הגשמיס,
- שעל ראשי ההרים: . אמה לדי ימים. נמלא שבע"ו בסיון לא מסרו אלא די אמוח, ונחה החיבה ליוח המחרח. למדח שהיחה משוקעת י"א אמה במים גשמים. והם היו גבוהים על ההרים ממש עשרה אמה, וחפרו מיום אחד בפיון עד אחד באב ממש עשרה אמה לששים יום. הרי - סמיבס משוקעת במיס י"ה אמס. שסרי כמיב בעשירי באחד לחדש נראו ראשי ססריס, וס אב שסוא עשירי למרחשון לירידת (+) בחדש השביעי. מיון, וסוא שניעי לכקליו, שנו פקקו הגשמים: בשבעה עשר יום. מכאן אחה למד שהיחה
- וסוא קורא אומו ראשון, ואין זס אלא משרי שסוא ראשון לבריאת עולס, ולרבי יסושע סוא נימן: בעלימות סיונס, סרי שעיס יוס מענרחו ראשי ססריס עד שמרבו פני סאדמס. ואס מאמר באלול נראו, נמלא שמרבו במרמעון, מולא בראשון באחד לחדש חרבו המים מעל הארך. שהרי מקן ארבעים משנראו ראשי ההרים שלח את העורב. וכ"א יום הוחיל . אסה אומר שביעי לירידה, אין זה פיון. והעשירי אי אפשר למנוח אלא לירידה. שאם אחס אומר להפסקה, והוא אלול, אי אחס . אסה מונה אלא להפסקה. שהרי לא כלו ארבעים יוס של ירידם גשמים ומאה וחמשים של חגבורם המים עד אחד בסיון. ואס לכסליו שפסק הגשם, כשם שאמה אומר בחדש השביעי סיון, והוא שביעי להפסקה. אי אפשר לומר כן. על כרחך, שביעי אי (2) בעשירי וגיר נראו ראשי ההרים. זס לג, שסום עשירי למכחשון שסחחיל סגשס. ולס חלמכ סום ללול, ועשירי
- המשוי לביאה ויליאה: (a) מקץ ארבעים יום. מענכלו כלעי סקריס: את הלון החיבה אשר עשה. ללקר (צ"ר לג,ס) ולל זס פמח סמיצס
- בעלירת גשמיס בימי אליהו, שנאמר (מלכים:(, (סנסדרין קח, ב): עד יבשה המים. פטומו כמטמעו. אבל מדרט אגדס (ב"ר לג,ס), מוכן סיס סעורב לטלימום אחרם (ע) יצוא ושוב. סולך ומקיף סביבום סמיבס ולא סלך בשלימומו. שסיס מושדו על במ זוגו, כמו ששנינו באגדת מלק
- (8) וישלח את היונה. לפוף ז' ימיס. שסרי כמיב וימל עוד ז' ימיס אמריס, מכלל זס אמס למד שאף בראשונס סומיל ז'

אָלְגוּ אָּלְ_עַּטִּבֶּיני: خد ـ مَان مَح ـ فَدّ حُح ـ كَمُ لَمُ اللَّهُ مَا مَعَ مَعَ مَعَ مَعَ اللَّهُ مَا مَعَ اللَّهُ مَا اللَّهُ اللّ עַלְבִי וֹשַׂמֶּד אֵבְיוֹ אֶבְ עַשִּבְי לְפַּרְסַע נַנְּלְבִי וְתַבַּע לְנְתֵיה וְלְאִַ מְצְאָׁעַ עַיּוּנְעַ מְנָוִעַ לְכַּוֹבַ

ŪÜ<u>†</u>L: ניָּמֶף שַׁלָּח אָת־הַיּוֹנֶה מִן־ אֲחֲרָנִין נַאִּימִיף שַׁלַח יָת יוֹנָה וּנְיִם מְּנִע מִּלְמֹּט נֹמִים אַבוֹנִים נֹאַנְבוּנִ מִנְע מִּלְמֹּא וִמִּוּן

: لأعْلَاثُ נינב בו ביקלו השום מעל " וְהַנָּה עֲלֵה־זָיָה שָרֶף בְּפִּיהָ ַנְמַבְאָ אֶּלֶגו עַיּוּלָעְ לְמֵנֵע מְּנֵב נַאָּטַת לְלָמִיה יוֹנָת לְמִּדֶּוֹ

מוב־אַלַיו מִוּד: וּיִשְׁכַּוֹעְ אָמִרְתִּיּנְּתְ וְלְאִיְסְפָּת אָחָרָנִין וְשָׁכַּח יָתִּ יוֹנָת וֹלָא ניינטל עוד שְבְעָת יָמֶים אָחַרָים

מְכְּמָה הַמַּבְּה נַיַּרְא וְהַנָּה חֶרְבָּוּ הַפּוֹם מִעַּל הָאָבֶץ נַיָּסָר נֹתַ אָתַ ז בואמון באָחָר לַחֹדֶשׁ חָרְבָּוּ

رنت كَبَرْتِكُ بِجِهِدَ بَهِدٍّمْ: (مَ) יי יבַוֹרֶשֶׁ הַשָּׁנִי בְּשִּׁבְעָּרָ וְמָשָׁרָים פַּנָי הְאָבְטֶה:

ַנְיַבְּרָ אֱלְהָרִם אֶלְ־נָתַ לֵאִמְר:

אַבְעָא וְאִושִׁים יְדֵיה וְנַסְבָּה וֹלְא אֹמִׁכֿעֿע

מן הַיבְּהָא:

לבן מוֹא מֹמֹב אֹבֹמֹא: מַנוֹע בּפוּמִּע וֹנִגַ מִנוֹ אָנִי בממא ובא מבל זונא פבור

אוֹסִיפַת לְמָמָב לְנְתֵיה עּוֹד: ואוביף עוד שבעא יומין

ְנְיּנְכִּי אַפֶּׁי אַרְעָא: יָת חוּפְאָר דְּמִיבְּתָא וַחֲזָא וְהָא תוֹא מהל אַבְעָא וֹאַהְבוּ נִעַ בְּקַרְמְאָר בְּתַר לְיַרְהָא נְגוּבוּ וְנַנְיִר בְּשֶׁית מְאָר וּחָרַא שְׁנִין

וֹמִבֹּמֹא וְנֹמֹא לַוֹנִשְׁא וֹכִימָּע

ימַבָּיל יִיָ עָם נַחַ לְמֵימַר:

into the ark. her, and brought her in unto him and he put forth his hand, and took were on the face of the whole earth; unto him to the ark, for the waters sole of her foot, and she returned But the dove found no rest for the

out of the ark. and again he sent forth the dove And he stayed yet other seven days;

from off the earth. knew that the waters were abated olive-leaf freshly plucked; so Noah eventide; and lo in her mouth an And the dove came in to him at

π

OΙ

more. returned not again unto him any and sent forth the dove; and she And he stayed yet other seven days;

was dried. and behold, the face of the ground covering of the ark, and looked, the earth; and Noah removed the The mort qu beirb erew erest her month, the first day of the month, hundred and first year, in the first And it came to pass in the six

month, was the earth dry. seven and twentieth day of the And in the second month, on the

And God spoke unto Noah, saying:

משוב טליו: ימיס: וישרח. אין זה לשון שליחום אלא לשון שלוח. שלחה ללכם לדרכה, וצזו יראה אם קלו המים, שאם ממלא מנוח לא

(OI) ויחל. לשון סממנה. וכן (מיוב כמ,כמ) לי שמעו וימלו, והרבה יש במקרמ:

- סקב"ס ולא ממוקין כדבש בידי בשר ודס: שרף. מעף. ומדרש אגדס, לשון מוון. ודרשו (עירובין יח,ב) בפיס, לשון מאמר. אמרס, יסיו מוונומי מרורין בוים בידו של . נקבס, כמו (שם"ש ס,יב) כיונים על אפיקי מיס רוחלוח, (יחוקאל ו,מו) כיוני הגאיוח כולס הומוח, (הושע ו,יא) כיונה פוחה: (II) שרף בפיה. אומר אני שוכר סיס. לכן קוראו פעמיס לשון וכר, ופעמיס לשון נקצס, לפי שכל יונס שצמקרא לשון
- (SI) וייחל. הוא לשון וימל, אלא שוה לשון <u>וי</u>פְשֶל, ווה לשון וַיִּמְשֶׁעל. וימל ויממין, ויימל וימממן:
- (EI) בראשון. לרצי אליעור סוא משרי ולרצי יסושע סוא ניפן (ר"ס יצ): חרבו. נעשס כמין עיע שקרמו פניס של מעלס:
- סלבנס. שמשפע דור סמבול שנס ממימס סיס (עדיום ב,י. ב"ר כה,ע): □בשה. נעשס גריד כסלכהם: (+1) בשבעה ועשרים. וירידמן במדש השני בי"ו במדש (פדר עולס פ"ד. צ"ר לג,ו), אלו י"א ימיס שהממה ימירה על

نحُثْنَكَ نِثَمِّنَ حُثُنَكَ مُقَلِّكَ: » ਖ਼ੁਖ਼ ਖ਼ਿਰਿਹੁਸ਼ਨ ਬੁਰੂਸ ਕਿਵਾਗਰ ਵਿਚ ਖ਼ਿਰਿਹੁਸ਼ ਬੁਰੂ ਕਿਸ਼ਹਾਰਸ

حُجُدُا بَقِدُهِ لَلْكُ مَحِيثَجُدُا: הוצא)[קי הוצא] אַהָּוְדְי וְשֶׁרְצָי אַפּיק עִּפֶּי עִינִצְאוֹ הָאַרְעָּא ئَلْتُمْ تَالِمُ مَرِ لِنَهُم لَا لَاهُ مَا هَذِ هَلَمْ الْأَنْ فَمَ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِ ני בְּשֶּׁר בְּעָּוֹר וּבְבְּהַתְּמָה וּבְבָּהַוֹמָא جُدِ بَيْنَاء كُيُّلِد خُنُكِ مُخْدٍ حُدِ يَانُنِه لِمُقَلِد مُخْدِ حَمْلُه

⁸¹ נֵיֵבְאַ גְְטַ וּבְּלֶנֵו וְאָמֻטַּוְ וּלְמֶּוֹ. בְּלֵנִו וּנְפָּל נָטַ וּבְּנוֹטִי וְאָטִמִיהַ וּלְמֵּי

לְמִמְּשְׁבְּּעִינְיִם זֹבְאֹנִ מִן_עַשַּבְּע: לְזָנְהֵּנִינִעון נִפּאַנִּ מִן שִּׁנְבִּעִיּאִ: لِهُمْ حَرِ لِيَرْشَ مَرِ لِيَكُنُ لِمُ مَنْظِم حَرِ لِيَلِيْشِ مَرِ مُلْمُمْ בּלַ עוֹעַאָּ בּלְ בַעַבְיבַבְּמָתְ וַבְּלַ בַּלְ עַוֹעָאִ בּלְ בַעַבְּמָתְ וַבְלַ

ĒĊĬĖŪ: المرايا מפַלו הַבְּהַמָּה הַשְּׁהֹרְה וּמִכּל מכּל בִּעִירָא דְּבְיָא וּמִכּל رَرْجُلُ ثِنَ مَائِكُنَ كَرْبَأِيْكِ رَبُوْكِ يَجْتُمُ ثِنَ مَلَجُنِهِ كَيْتِ يَرْبُونِهِ

אָנַבַלַבְעוֹ, כַּאָאָב הֹאָנִנִי: מּנֹמֹנ׳. וֹלְאַ-אָסֹנּ מִּנִּג לְעַכּּנָע בְּאַבְׁם כָּנִ זְּגֹּב בְּלֶּב בִּאַבְם בֹּת עוָב, אֵנָהֵא אָב, וּגָּבְא לְבָּא לַבַּבְּבְ מִּוָב אָנַרַ בַּאָבַרָּנָב יי וֹלְאַמֶּר יְהְנְה אֶלְ־לְבֹּוּ לְאֵ־אֵסֶׁף וֹאֲמֵר יִי ְבְּמִימְרִיה לְא אִיִּסִיף וַנְיָרַח יְהֹנְתַ אֶת־רֵיחַ הַנִּיחֹתַ וְקַבָּיל יָיָ בְּרַשְּׁנָא יָת קּוּרְבְּנִיה

נְלַנְלְעַ לְאָ וָמִּבְּעוּי: וֹלֵר וְחֹם וְקַיִּץ וְתִּבֶּף וְיִיִם קֿר בְּלְיְנְתֵּיִ הָאָבֶיִ לְ זֶבַעִּ וְקַאַּיִר

بخئك بنه، خئك مُمَّك:

נופהון ווסגון על אַרְעָּא:

בנוהי עמיה:

השְּהְוּר וַנְעַל עַלְת עּוֹפָּא דְבֵי וָאַפִּיק עַלְנִון עַל

בְּעָא דַעְבַרִית: אוסיף עוד לממחי ית בל דחי בּאַנְאַא בּישׁ מִיְּעִירִי וְלָא ַ לַמְלָּס מוָע וֹנוּ אַּבְׁמֹּא בַּבוּנִ

نڄ۾ ٢٠٢: וֹסְטְוֹא וְנִימָם וְלֵיבֵו לֵא וְשׁבֹּבֹא וֹלוְנִא וְשׁוְמֹא וֹלֵוּמֹא מוֹד כָּל יוֹמֵי אַרִעָּא וָרוּעָא

> wives with thee. thy wife, and thy sons, and thy sons' Go forth from the ark, thou, and

multiply upon the earth. the earth, and be fruitful, and the earth; that they may swarm in creeping thing that creepeth upon both fowl, and cattle, and every thing that is with thee of all flesh, Bring forth with thee every living

with him; and his wife, and his sons' wives And Noah went forth, and his sons,

went forth out of the ark. upon the earth, after their families; and every fowl, whatsoever moveth every beast, every creeping thing,

offered burnt-offerings on the altar. beast, and of every clean fowl, and LORD; and took of every clean And Noah builded an altar unto the

living, as I have done. again smite any more every thing is evil from his youth; neither will I for the imagination of man's heart ground any more for man's sake; heart: 'I will not again curse the savour; and the LORD said in His And the Lord smelled the sweet

day and night shall not cease.' heat, and summer and winter, and seedtime and harvest, and cold and While the earth remaineth,

77

(16) אחה ואשחך וגוי. מיש ומשמו. כמן סמיר לסס משמיש סממס (נ"ר לד,ו)

ולא במיבה. מגיד שאף הבהמה והעוף נאסרו במשמיש: (\(\text{I}\)) הוצא. סולא כתיב סילא קרי. סילא, אמור לסס שילאו. סולא, אס אינס רוליס ללאת סוליאס אמס: ושרצו בארץ.

(19) למשפחחיהם. קבלו עליסס על מנח לידבק במינן:

ς"**L**'α): (OS) מכל הבהמה השהורה. למר, לא צום לי סקנ"ס לסכנים מאלו ז' ז' אלא כדי לסקריב קרבן מסס (ב"ר פ' כ"ו ופ'

וסים שבועס. וכן דרשו מכמים במקכם שבועות (דף לו): אסף. - כפל הדבר לשבועה. הוא שכחוד (ישעי' נד,ע) אשר נשבעתי מעבור מי נח. ולא מלינו בה שבועה אלא זו שכפל דבריו, (IS) מנעריו. מיעריי כמיב. משניער ללאת ממעי אמו נימן צו ילר סרע (שם לד,י. ירושלמי ברכות ג,ק): אסף. ולא

יִנִילְאָי אָנַרַ בַּיֹאָבֶא: בּלֹנו נַיַּאָמֶר לְנִיִם פַּרוּ יִרְבֵי נַאָּמִר לְנִיוִ פּוּמִוּיִסְיִוּיִמֶּלְוּ זִיִּ וּנְבְּבֶרְ אֶבְיָנִם אָשַ־נְשַׁ נֹאָשַ וּבְּבֵּנִבּ גָּוֹ נִשׁ נִנִּשׁ נִּנִשׁ נַבְּיבַּנִבּ

multiply, and replenish the earth. and said unto them: 'Be fruitful and And God blessed Noah and his sons,

ΧI

בּוֹלֵבוּ: בְּאָבְמָּע וּבְּכְלְ דְּגֵּי הַיָּהֵם בְּיֵּדְכֵם אֲבְעָא וּבְכָל מֵנֵּי וַמָּא בְּיַדְכוּוּ لَاهُمُّالُوا خُدِمٍ لِجَهْدِ فَلَاقِمَ مِرْفَعَ لِهُمَانُعُ خُدِمٍ لِمَلْتَابِهِ נמוְבֹאֹכֹם וֹטִשַּׁכֹם ינִינִים הַגַ וֹבִּטַקְעַכוּן וֹאִימִּעַכוּן שִׁבִי הַּגַ

they delivered. fishes of the sea: into your hand are ground teemeth, and upon all the the air, and upon all wherewith the the earth, and upon every fowl of of you shall be upon every beast of And the fear of you and the dread

לכם אָנוַ_כָּג: יהָנֶה לְאְּבְלְּה בְּנֶבֶה מְשֶׁב נְתָחִי לְמִיכַל בְּנְרוֹק עִּסְבָּא יְתַבִּית בַּלְ־בַמֵּשׁ אֲשֶׁר הוּאַ-חַיּ לְבֶּם בָּלְ רִחְשָׁא דְּהוּא חַי לְכוֹן יְהֵי

לְכוּן יָת כוּלְאִ:

which is the blood thereof, shall ye Only flesh with the life thereof,

green herb have I given you all.

shall be for food for you; as the

Every moving thing that liveth

ことにくに אַבַּמֶּב בַּנְפַּמָּנ בַמָּנ בְאַ בַּבַם בַּסְרָא בַּנִפְּמָנִי דְמֵנִי לְאַ

كرتغفي فرقم بخده ثد يحفحها كرتغففحها تابكريا:

ינבר דיישור יה דמא דאַחוהיי

אַנוּבֹא נמוֹג אַנֹּמֹא מוֹג

אָטַבֿת נִט וַפֿמֹא גַאַנֹמֹא:

the life of man. every man's brother, will I require hand of man, even at the hand of beast will I require it; and at the will I require; at the hand of every And surely your blood of your lives

אָבְרָשׁ אָנַרַנָּפָשׁ הַאָּבָרִם: וּמִיַר הַאָּדְם מִיַּר אַישׁ אָהִיוּ ر אֶדְרֹשׁׁ מִיּנִד בְּלִרחַיָּה אֶדְרְשֶׁנֵּר אֶהְבַּעַ מִיּדַ

(ממולל:ישבחו. לא (, """), ישבחו. לא ולילה ויום (, (,), ,חום. (,)וחלי נישן: קליר.חלי נישן וחייר וחלי שיון: קיץ. הוא זמן לקישם חאלים וזמן שמייבשים אוחן בשדום ושמו קיץ, כמו שוד מומאמו בו): קור.קשה ממורף: מורף.עמ זרע שעורים וקעניות המריפין להתבשל מהר. קור הוא מלי שבע ואדר ומלי כפליו זרע. מלי כפליו ועבם ומלי שבע קור (פ"א מורף) וכוי, בבבא מליעא קג) (פ"א עוד כל ימי, כלומר ממיד, כמו (בב) עוד כל ימי הארץ וגו׳ לא ישבחו. ו'עמיס הללו שני מדשים לכל ממד וממד, כמו ששנינו מלי משרי ומרחשון

לשומרו מן העכברים. עוג מלך הצשן מח, לריך לשומרו מן העכברים, שנאמר ומוראכם וחחכם יהיה. איממי יהיה מוראכם (2) וחחכם. ואימסכס, כמו (איז ו,כא) סכאו מסם. ואגדה, לצון מיום. שכל זמן שהסינוק בן יומו מי, אין אסה לכיך

(3) לבם יהיה לאכלה. שלא סרשימיל לאדם סראשון בשר אלא ירק עשב, ולכס, כירק עשב שספקרמי לאדם סראשון, וממי על המיוח, כל ומן שאמם חיים (סנהדרין לח. שבת קנא, ב):

בו: בשר בנפשו לא האכלו. סרי אבר מן סמי. ואף בנפשו דמו לא מאכלו, סרי דם מן סמי (שם נמ,א): (4) בשר בנפשו. אמר לסס אזר מן סמי, כלומר כל זמן שנפשו צו לא מאכלו סצער (שס נו, א): בנפשו דמו. צעוד נפשו לכס את כל (סנהדרין קט):

כמו שדרשו רצומינו, והחלסים אנה לידו (שמוח כא,יג) צמסכח מכוח (י,צ), הקדוש ברוך הוא מומנן לפונדק אחד ובוי: ויבקש על עוֹנו לימחל, שאף השוגג לריך כפרה. ואס אין עדים לחייבו גלוח, והוא אינו נכנע, הקדוש ברוך הוא דורש ממנו. מיד שסוכג במויד ואין עדים, אני אדכוש: – מיד איש אחיו. מיד שסוא אוסב לו כאם וסכגו שוגג אני אדרוש, אם לא יגלה בסן, שנאמר (מסליס מט,יג) נמשל כבסמות נדמו, לפיכך סולרך לסוסיר עליסן את סחיות (שבת קנא,ב): ומיד האדם. אף המרנק עלמו, אף על פי צלא יצא ממנו דס: ביד כל חידו. לפי צמעאו דור המצול והופקרו למאכל מיום רעום לצלוע (a) ואך אח דמכם. אף על פי שהמרמי לכס נמילת ושמה בנהמה, את דמכס אדרוש מהשופך דס עלמו: - לופשוחיכם.

\$ט_טַאַב'ם: الشقية چا جيرة هرأناه بيناه שפּרְ דַם הָאָדָם בָּאָדָם דָּעָוֹ

ל נאַטָּם פַּבוּ יַבְלִי מָבְגִּי בַּאָבוֹ

וְרְבוּ־בֶּה: (ס)

אַעַּיר: ממישי ניַאָּמֶר אֶבְיהִים אֶבְ־נְיהַ וֹאֶבְ-בַּנְיִוּ נַאֲמָר יִיִּ לְנָהַ וֹלְבְנִיהִי מִּמִּיה

אַטַבּבּם וֹאֵט_זַבְאַבָּם אַטַבּוּבִבּם: י נאֹנָ, בַּנְינָ, מַלֵּים אַנַ בַּבְּנָינָ, נאָנָא בַּאָנָא מַלֵּיִם זָנַ לַנָּמָ,

י אַהְבֶּם בְּעָּוֹךְ בַּבְּהַתְּנֶת וְּבְּכְלְ הַעִּיפָא בִּבְעִירָא וּבְכָּלְ חַיַּת لْجُنَّ جَرِيْرُهُم يَايَنُنِ كَيُهُلِ لَمْنَ خَرِ رَفَهُم يَانِهُ لِمَقْدِياً

וֹלְאִבוֹכִּׁנִיׁ כַּלְבַבְּמֹּהָר מִנְד מִמֵּנִ וֹמִּטֵּוֹגִּי כַּלְ כַּסְבֹא מּנְד מִמֵּנְ נְעַלַמְעָרָ, אֶּעַ־בָּּבַרִיהָי אָהָבֶּם נַאֲבָּים יָה קְנָמִי עָּמָבִוּן וְלָא ַ הַמַּבְּׁה לְכָל חַיַּנִי הְאֶּבֶּץ:

خِمَتْن بَعْدُا: עַמְּבָּוּלְ וְלְאִיוֹנִיְתְ מָּוֹדִ מְבַּוּלְ מֵוְפָּנָא וְלָאִינִי מִוָּדְ מִוּפָּנָא

אַמָּר אִטַבָּם לְדִרָת מוּלֶם: יבנילם יבון כְלְבַנָפָּשׁ חַיָּהָר ב עברית אַשֶּׁר־אַנֵי נהו ביני יהיב בין מיקרי יביניכון יבין וּנְאַמֶּר אֱלְהַיִּם וַאָּט אָנָט נִאָּמָר וְיִ דָּאַ אָט לַנָּם דַּאָנָא

לְאָנִע בּוֹנִינ בּוֹנִי וּבָּוֹן עַאָּבוֹן: " אָנַעַ אַמְּשְׁנֵּי דְּנִעְשׁי, בְּמְּדְּוֹ וְנִינְיִנְעְ זְנֵעְ אַמְשִׁנִּי נְעִבְּיִנִעְ בַּמְּנִינִּאְ וּנִעְנִי

> מַבְר יָה אֲנָשְׁא: וֹטְאָהָר אָבוּ בָּגַלָם אֶלְנִים מכן מומר בּוּונוֹא בַמוּנוּ ביישור דמא דאַנשא בסהדין

באַרְעָא וּסְגוֹ בַּה: ואַשון פושו וסגו אָקוַלַרוּ

ځېرټد:

המכון וֹהם בדוכון בּטְבוכון:

מּגְבְתָא לְכָלְ חַיַּת אַרְעָּא: עוֹנע עַאָּבְׁא אַשְׁבְּיִם מִכְּלְ יִּגְּאָנֹ אַבְעָּא הְמָּבְוּן מִכָּלְ וָּפָּבִ

לְעַבְּלְאִ אַּבֹּתֹאִ:

خَح رَفَهُم سَنُهُم يُـمُوْدِيا خُلُــًا،

לאָנו לוֹם כוֹן מִוֹמָנוֹ, וּכָּוֹן

the image of God made He man. man shall his blood be shed; for in Whoso sheddeth man's blood, by

multiply therein.'. multiply; swarm in the earth, and And you, be ye fruitful, and

:gaiyes, mith him, saying: And God spoke unto Noah, and to

seed after you; covenant with you, and with your 'As for Me, behold, I establish My

beast of the earth. all that go out of the ark, even every every beast of the earth with you; of is with you, the fowl, the cattle, and and with every living creature that

with you; neither shall all flesh be And I will establish My covenant

more be a flood to destroy the the flood; neither shall there any cut off any more by the waters of

perpetual generations: living creature that is with you, for between Me and you and every the covenant which I make And God said: 'This is the token of

I have set My bow in the cloud, and

between Me and the earth. it shall be for a token of a covenant

ולכיך לסיום עשם סעושה את האדם, וכן הרבה במקרא: באדם דמו ישפך. אס יש עדיס המימורו אמס. למס, כי צללס אלסיס וגו': עשה את האדם. זס מקרא מסר.

(עיל ל,כח) לברכה (כחובות ה,ל), וכאן לצווי. ולפי מדרשו (צ"ר לד,י)

- (9) ואני הגני. מסכיס אני עמך. שסיס נח דואג לעסוק בפריס ורביס עד שסבמיחו סקדוש ברוך סוא שלא לשחח סעולס לסקיש מי שאינו עוסק בפריס ורביס לשופך דמיס (יבמות סס):
- הארץ. לסבים סמויקין שמינן בכלל סמים משר ממכס, שמין סילוכן עם סבריומ: (10) חיח הארץ אחכם. סס סממסלניס עס סבריות: מכל יוצאי החבה. לסביה שקליס ורמשים: לכל חיה עוד (מנמומל נמ יל), וכן עשה. ובלמרונה למר לו, הנני מסכים לעשות קיום ומזוק ברים להבמממי, ולמן לך לומ:
- (II) והקימותי, מעשה קיום לברימי. ומהו קיומו, מת מות הקשת, כמו שממיים והולך:
- וגוכו של רבי שמעון בן יומאי (ב"ר לה,ב): (21) לדרח עולם. נכמז מסר. שיש דורות שלה סולרכו להום לפי שלדיקים גמורים סיו, כמו דורו של חוקיסו מלך יסודם,

جَرِبُكِ لِمَيْكِ حَرِيدٍ: within his tent. בְּגוּ מַשְּׁכְּנֵיה: drunken; and he was uncovered יי ווֹאָטׁ מֹן בַנוֹן וּנְאָבֹי וּנִיטֹנֹל יִאָּטׁוֹ מוֹ בַמֹלִא יּבוֹנ וֹאִטֹנֹלְיִ And he drank of the wine, and was ונְצַב כַּרְמָא: began and planted a vineyard. ע נַיָּמֶל נְחַ אֵּישׁ הְאַרְטְּה נִיּטֵע וְיִשְׁר נִיַּטְר נִיַּטְ נְּבֶר פְּלַח בְּאַרְעְּאַ And Noah, the man of the land, ţŖŢŢ ÇŸ¬ŢģŢŸ; overspread. אֹנְבַּגַרוּ בָּכִלְ אַנְמָא: and of these was the whole earth שָׁלְשֶׂח אֵבֶּה בְּנֵי נְחַ וּמֵאֵבֶּה הְּלְחָא אַבְּין בְּנֵי נֹחַ וּמֵאַבִּיןשִׁרְשָׁה אַבְּין בְּנֵי נֹחַ וּמֵאַבִּין These three were the sons of Noah, אַבָּי בְּנְיִעוֹ: ה הַמַּבְּה שֵׁם וְחָם וְיָפֶת וְחָם הָוֹא שֵׁם וְחָם וָיָפֶת וְחָם הוֹא צַבֹּוּהִי צְּבֶּי כְּנֵעוֹ: father of Canaan. Ham, and Japheth; and Ham is the forth from the ark, were Shem, and 81 אַ וּגְּעוֹנִי בַּלְינִרְנְעַ עַנְּאַאִים מִלְ נַעוֹנְבָּנִי נָעַ צַּנְפַעִּי מִלְ שַּׁנְבָּעִי And the sons of Noah, that went 호스_다셨다시: (G) خرز، بحرا خرخهٔ پههر خود ۱ نمر all flesh that is upon the earth. לי אַנְתַרַנַבְּרִיתִ אַשֶּׁר הַקּמִתִי דַּאָקִימִית בֵּין מֵימָרִי וּבֵין כְּל have established between Me and וּנִאָמֶר אֶלְהָהִים אֶלְ־גָּה זְּאָר נַאָמֶר יִיָּ לְנָה דָּא אָת קְנָה the token of the covenant which I si sidT' : This is هُبُدُ مَر_بُعُدُا: בּסְרָא דְעַל אַרְעָא: creature of all flesh that is upon the بحرا خَمْ تَعْمَ لَأَبُكَ خَخْرٍ خَمَّ لَا يَدَ بَحَالَ خَذُ رَفَمُهُ لَائِنَهُ خَحْرٍ between God and every living o, כֹּוֹכִּעְ בֹּנֵינִע מִנְבֶּם בֹּנוֹ אֵבְיָנִם בַּעִּכֹּנוֹ בֹּנִם בֹּנִם בּנוֹ מִנִמָּנִאִּ remember the everlasting covenant and I will look upon it, that I may וֹטִיְעָׁטִ בַּמְּמָׁט בּּמֹּלָן וּבְאָיַטִינִ וּטִּבִּי כַּמָּטַא בּמּלָלָא וֹאָטַוּוֹנִי And the bow shall be in the cloud; ئىل: لَاقَرْطِ كُمْقِدِم كُمْكَانَا قُرْ- كُمِيفَتُم كُنِفَرُم قَرْ حَمْلُم: become a flood to destroy all flesh. בְּבְלְ בְּפָּרָא וְלְאִינְיוֹיִנְיִוּ מִּנְע בִּכְלְ בִּפָרָא וְלְאִינִינִ מִּנְע מִּנְּאַ and the waters shall no more every living creature of all flesh; י יבוניקם יבון פָּלְבַנָפָּמִ טַנִּיף יבנוכון יבון כָּלְ נַפַּמָא טַנִּיף which is between Me and you and נוֹכֹנִינֵּוּ אֶנִי בָּנִינִי אָאָנִר בּנִי, יּגַכִּינִרָּא זִׁי צְּנִמִּי גַּבּוּן מִּימִּנִי. that I will remember My covenant, أنليُّمُت يَكُمُن حُمُثًا: bow is seen in the cloud, וֹטִטַּבְוֹג עַמְּבָא בַּהְּנָּג: bring clouds over the earth, and the לי וֹבְיֵׁנִי בֹּמֹלְנִי מֹלֵן מֹלְ בַּנִאֹנֵא וֹנִינִ בֹּמּלְנִינִוּ מַלְאַבֹּא Þτ And it shall come to pass, when I

(♠1) בענני ענן. כשמעלס בממשבס לפני לסבים משך ומבדון לעולס:

(16) בין אלהים ובין כל נפש חיה. בין מדת סדין של מעלס, וביניכס (שס ג). שסיס לו לכמוב ביני ובין כל נפש מיס. מלא זסו מדרשו, כשמבא מדת סדין לקערג עליכס (למייב אמכס), אני רואס את סאות ונוכר:

(עו) זאח אוח הבריח. סכלסו סקשם ולמכ לו, סכי סלום שלמכםי:

(19) וחם הוא אבי כנען. למס סילרך לומר כאן. לפי שספרשה עמוקה ובאה בשכרומו של נמ, שקלקל בה מס, ועל ידו

נמקלל כנען, ועדיין לא כמב מולדות חס ולא ידענו שכנען בנו. לפיכך סולרך לומר כאן וחס סוא אבי כנען: (20) ויחל. עשה עלמו חולין (ב"ר לו,ג). שהיה לו לעתוק תחלה בנמיעה אחרת: איש האדמה. אדוני האדמה

(רום א, ג) אים נעמי: דישע ברם. כשוכנם למיצה הכנים שמו זמורום ויחורי מאנים (צ"ר שם): (21) דיחור. לשון זיקפְעָל: אחלו. אהלה כחיצ, רמו לי שצמים (מנחומא ישן נח סם"כ) שנקראו על שם שומרון שנקראת

אַסלס, שגלו על עסקי סייון, שנאמר (עמוס ו,ו) השומיס במורקי יין (ב"ר לו,ד):

ζι'ι): ופניהם אחורנית. למס נאמר פעס שניס. מלמד, שכשקרבו אללו וסולרכו לספוך עלמס לכסומו, ספכו פניסס אמורנית (ב"ר ינסג מלך אשור אם שבי מלריס ואם גלום כוש נעריס ווקניס ערוס וימף וחשופי שם וגו' (סנס דרין ע. מנמומא נח עו. ב"ר לו,ו): ויפח זכה לקבורה לבניו, שנאמר (יחוקאל למ,יא) אחן לגוג מקום שם קבר. וחם שבזה אח אביו, נאמר בזרעו (ישעיה כ,ד) כן (ES) ויקח שם ויפח. אין כמיב ויקחו, אלא ויקח. לימד על שם שנמאמן במלוס יומר מיפח, לכך זכו בניו לעלים של לילים. ערות אביו. ים לומריס קרקו (קנסדרין ע,ל), וים לומריס רצעו (צ"ר): (בב) וירא חם אבי כנען. יש מרבומינו לומריס כנען רלס וסגיד ללביו, לכך סווכר על סדבר ונמקלל (ב"ר): וירא את ַנְחַמְּמֵּים שְׁנְּהְ וַיִּמְתָּי (פּ) ַנְיְהְיוֹ (בספרי ספרד ואשכנו וֵיְהִי) וַהֲוֹוֹ כְּלְ יוֹמֵי נִחַ וּ כְּלְ־יְמֵי־נְחַ הְּשָׁעַ מֵאוֹתֹ שְׁנְחְ וְחַמְשִׁין שְׁנִין וּמִיח: hundred and fifty years; and he died. וַהַוּוֹ כְּל יוֹמֵי נֹחַ תַּשִׁע מָאָה And all the days of Noah were nine מאות שְנָה וַחֲמִשִּׁים שְנָה: מֹאָב וֹבַמֹּמָת מָּנֹו: three hundred and fifty years. ג וַיְחִי־לָחַ אַתַּר הַפַּבָּיל שְׁלְשׁ יַחֲיָא נֹחַ בָּתַר טוֹפָּנָא הָלָת And Noah lived after the flood چٰۃ: 4414: בְּאֶשְׁבְיִבְהָהְם וְיְהָיִ בְּלְּמָּטִ וְיִהְׁבְּלְ זִפְּׁטִּ וְיִהְ בְּנִתְּאָבִּוֹ מִּם וְיִהֵי בְּנִתֹּן מִבְּרָא בּנִאָּהְבִי הַאָּבְיִוֹם בְּלְיָפָּט וְיִאָּבְן זִפְּטִּי וְיִ לְיָפָט וְיִאָּבְן זִפְּטִּי וְיִּאָבְיִי אָבִינְיִהִייִּ Canaan be their servant. dwell in the tents of Shem; And let God enlarge Japheth, and he shall ווניו ללמן מבר למן: be their servant. ויהי קנען עקדא להון: the God of Shem; And let Canaan 3. ניאטר בְּרִוּךְ יְהְנֻה אֶלַהֵּי שֵׁ<u>ִם</u> נֹאָמָר בְּרִיךְ יִיְ אֶלְהִיה דְשִׁם And he said: Blessed be the LORD, his brethren. יְהָיָה לְאָּחָיוּ: לְאָחוֹהִי: servant of servants shall he be unto י נּיִאְמֶׁר אֲׁבַנּיר כְּנְעֵּלְ מֶבֶּר עְּבָּלְתִי נִאָּמֶר לִים כְּנָעוּ מֶבֶּר פְּלְתִי נְתִּי And he said: Cursed be Canaan; a עְשְׁרַ לִוְ בְּנָוֹ תַקְּשֶׁן: had done unto him. בּמְבַר לֵיה בְּרֵיה זְעֵירָא: and knew what his youngest son ⁺² ניִיקִץ לָחַ מִיּיִנְיִ נַיֵּרַע אָת אֲשֶׁרַ וֹאִשׁׁמֹר וָטַ מִטַמִּבוִי וּיַבַּת וֹטַ And Noah awoke from his wine, אַבֹּגנוֹם לַאָּ בֹאִנּ: ΠŢľ: not their father's nakedness. מְטַוֹנְיוֹ וְמֶבוֹיִם בְּאַבִּיבִיוָן לָא faces were backward, and they saw אַבִיהָם ופְּנִיהָם אֲחָרַנִּית וְעֶּרְוָת nakedness of their father; and their אַּבְבַנִּית וַיְכַפַּי אָת מָבְוַת backward, and covered the וֹאַזֹכוּ מִטוֹנוֹן וֹכַפֹּיאִי יָת בּ נֹגְּמָּגְמִנְ מַּלְ-שְׁכֵּם מִּנִּילְם נֹגֵּלְכִּנְ נִמִּנִיאֵּנִ מַּלְ כִּעַּׁ עַּנִינִינִוּ their shoulders, and went garment, and laid it upon both וּיקּחֹ שֶׁם וָיֶפֶּת אָת־הַשִּׂמְלְה וּנֹסִגד מָּם נֹנפּט נֹט כֹסוּטֹא And Shem and Japheth took a אַרוהי בְשִּקא: غَدْد رَيْدِ كِمُدُد هُنَاد خَاداً: told his two brethren without. מֹבוֹטֹא בַאַּבוּטִי, וָטַוּי, לַטַבוּוֹ saw the nakedness of his father, and יי וּגָּבֹא טַׁם אָבָּי, כִּוָּגוּ אָע הָבוֹנע נְחָוֹא חָם אֲבוּהִי דְּכְּנָעוֹ יָת And Ham, the father of Canaan,

(92) ברוך ה׳ אלהי שם. שעמיד לשמור סבעממו לוכעו למת לסס את מרך כנען: ייהי. לסס כנען למת עובד:
 (72) יפה אלהים ליפה. מתורגס יפתי, ירתיב. יישכון באהלי שם. ישרס שניימו בישרמל. ומדרש תכמיס (יומת י,ת), אף על פי שיפת מלסיס ליפת, שבנס כורש שסיס מבני יפת בית שני, לת שרתס בו שכינס. וסיכן שרתס, במקדש רתשון

(32) ארור כגען. אחה גרמח לי שלא אוליד כן רביעי אחר לשמשני. ארור כגען. אחה גרמח לי זרעס של אלו הגדולים, שהושל עליהם עורח עבודחי מעחה (ב"ר לו,ו). ומה ראה חם שחרחו. אמר להם לאחיו, אדם הראשון שני בנים היו

שבנה שלמה שהיה מבני שם: ויהי כנען עבד. אף משיגלו בני שם ימכרו להם עבדים מבני כנען:

לו, וסרג זס את זס בשביל ירושת סעולם (שם ס). ואבינו יש לו ג' בנים ועודנו מבקש בן רביעי:

(+2) בנו הקטן. הפסול והבווי, כמו (ירמיה מט,טו) הנה קטן נחמיך בגוים, בווי בחדם:

10	וְמָרָר רַאּשָׁית מַמְלַכְחִוֹ בְּבֶּל וְמֶרֶךְ וְצַבָּר וְכַלְנָּה בְּמֶרֶץ	וֹאָנְה וֹאַפַּה וְכַלְנָה בָּאָרְטָּא נהָנְה בֵּישׁ מַלְכִּיתִּיה בָּבֶּלְ	And the beginning of his kingdom was Babel, and Erech, and Accad, and Calneh, in the land of Shinat.	ої
6	היא־הְיָה גִּבְּר־צִּיִד לִפְּיֵרִ יְהֹוָָה עַל־כּּוֹ יֵאַטַּׁר פְּנִמְרָּד גִּבְּוֹר צִיִּד לְפְּנֵי יְהֹוְה:	הוא הַנְה גִּבָּר הַפִּּרְ בֵּנִקְרוֹד גִּבָּר עַל כֵּן יִהְצִּעַר בְּנִקְרוֹד גִּבָּר הַפְּרְךְ בְּנִי	He was a mighty hunter before the Lord, wherefore it is said: 'Like Nimrod a mighty hunter before the Lord.	6
8	ېرنى بېر چېرې: چېرنى بېر چېرې:	ְּבְיִּטְ אַנְלְיִד יָתְ נְמְרִוֹד הוּא שְׁרֵי לְמְהָוֹיִ וְּבְּּרְ בְּאַרְשָׁא:	And Cush begot Nimrod; he began to be a mighty one in the earth.	8
۷	הְבָא וְרְבֵוּ: וְרַאְמִָׁר וְסַבְּתְּבְּא וּבְנֵי רַעְּמָּר וּבְנֵי בְּיִּשִּ סְבָא וְחָוֹילֶּר וְסַבְתָּר	מְּבְא יְרְבְוֹן: יְרְנִיִּטְ יְסְבְּמְּבְּא יִבְנֵי רַעְּמְּח יְבְנֵי כִּישׁ סְבָא וַחֲוִילָּח וְסַבְמָּא	And the sons of Cush: Seba, and Havilah, and Sabrah, and Raamah, and Sabreces, and the sons of Raamah: Sheba, and Dedan.	۷
9	וְבְּנֶתְן: וְבְנֵי, חָח כְּוּשׁ וְמִצְּרֵיִם וּפָּוּש	וְבְׁנָתְּן: וְבְנָיִ, חָם כּוּשׁ וְמִצְּרָיִם וּפּוּמ	And the sons of Ham: Cush, and Mizraim, and Put, and Canaan.	9
Ş	ْמْאُקْה נפְּרְדֵּוּ אָיֵיִ הַגּוּיִם בְּאַרְצֹּהָם אָישׁ לִלְשׁׁנָוֹ לְמִשְׁפְּחֹהָם בְּגוֹיֵהֶם:	מאַלֵּין אָהָפְּרַשׁׁץִּי נְגָּוָיִה עַּמְטֵּיָא בְּאַרְעָהְהוֹן גָּבָר לְלִישֶׁנִיה לְזַרְעֵּיְהְהוֹ בְּעַמְנִיהוֹן:	Of these were the isles of the nations divided in their lands, every one after his tongue, after their families, in their nations.	S
†	ئېڭئىت: بختر تار بخرېشد ئىلېشىم خىدە	لديئنت: بختر نزا څخېشد اندلېميم خضت	And the sons of Javan: Elishah, and Tarshish, Kittim, and Dodanim.	†
٤	וְתְּנְרְ אָמֶר אַשְׁכְּנָזִ וְרִיפָּת יבְנֵי גְּמֶר אַשְׁכְנָזִ וְרִיפָּת	וְבְנֵי מִּמֶר אַשְׁבְּנֵז וְרִיפַּת וְתִּנְרְמֶה:	And the sons of Gomer: Ashkenaz, and Riphath, and Togarmah.	٤
7	וֹטְבֵּלְ וּמִּמְּׁגַ וֹטִינֵס: בְּנֵג יְפִּט לְּמֵב וּמִּיְנֵי וּמִבֹּג וֹנֵוֹן	נׁטִיבַֿלְ יִמְאֲבׁ נִטִּיבַׁם: בַּנֵּג יִפְּטַ יִּמְבִּר יִמְּנִיג יִמְבַּג נִינִוֹ	The sons of Japheth: Gomer, and Magog, and Madai, and Tiras. Tubal, and Meshech, and Tiras.	τ
X	ְּיִאֶבֶּתְ מִּיִּלְדָּתְ בְּנֵי־נֵחַ שֵׁם חֲם נֵיבֶּת נִיּנְלְדָוּ לְחֲם בְּנָים אַחָר הַמְּבְּיִל:	ְּבְּתַר מּוֹפְנָא: מְם נִיפָּת וְאָתִיִלִּידוּ לְּהֹוֹן בְּנִין בְּתַר מּוֹפְנָא:	Now these are the generations of the sons of Moah: Shem, Ham, and Japheth, and unto them were sons born after the flood.	X

(2) ותירס. זו פרק (בראשים רבה לו, א. יומא שם):

شِلْمًا لِهُ :

- (8) להיות גבור. לסמריד כל סעולם על סקב"ס בענת דור ספלגם:
- (5,4): בְּמֵוּקְוֹמִי פּ"בּ,בּ): על כן יאמר. על כל אדס מרשיע בעוות פּניס יודע רבונו ומתכוין למרוד בו יאמר וה כנמרוד גבור ליד (9) גבור ציד. לד דעמן של בריוח בפיו ומטען למרוד במקום (ב"ר לו,ב): לפני הי. מחרוין להקנימו על פניו (חו"כ

бі	ַוְיָהֵי גְּבָוּל חַבְּנִעֲנִי מִצִּידֵׁן בֹּאֲבֶּה גָּרֶרְה עַר־עַזָּה בֹאַבֶּה סְדַּטְּה וַעֲמֹרֶה וָאַרְטָָה וּצְבֹיָם עַר־לֵשְׁעַ:	מָמָּג לְיָּנְרֶר עַּד עַנְּיָּה מָמָּר	And the border of the Canaanite was from Zidon, as thou goest toward Gerat, unto Gaza; as thou goest toward Sodom and Gomorrah and Admah and Zeboiim, unto Lasha.	бі
18	מְמֶּפְּטְוְע טַבְּנְּמֵּנְ: נְאָט טַטְאַבְנְרָי נְאָטַר נָפָּגִּי נְאָט טַאָּבְנָרָי נִאָט טַאָּמָרָי	זְבְׁהְּנִינִי בְּנְהְּנְאֵנִי: טִמְטִאָּגִּי יְבְׁטַרִ בֵּּן אִטְבָּנִּרִנִּי נְנְטַ אַבְוֹנִאָּנִ נְנִטַ אַמְבָאָנִ וְנָטַ	and the Arvadire, and the Zemarire, and the Hamathire, and afterward were the families of the Canaanite spread abroad.	81
Źτ	ײַפּֿינְי: װְאָחַ תַּחָנִייִ וְאָחַ תַּעַּרָקֵי וְאָחַ	אַנְמּנְסְאָנְ: נְיָטְ טִּנְאָנְ נְיָטְ מָּבְקָאָנְ נְיָט	and the Hivite, and the Arkite, and the Sinite;	Źτ
91	וּאָח־הַיְבוּסִי וְאָח־הָאָמֹרִי וְאָח הַגּּרְגִּשְׁי:	װְּרְיִּנְשְׁאֵי: װְתְּיִרְשְׁאֵי:	and the Jebusite, and the Amorite, and the Girgashite;	91
ſι	וְאָת־חֵת: מְקְנְעֵן יְלֵגֶר אָת־צִידָן בְּכֹרָוֹ	וּכְנַעַּן אַנְלֵיד יָת צִידוֹן בּוּכְרֵיה וְיָת חֵת:	And Canaan begot Zidon his firstborn, and Heth;	Sī
† 1	װאָמ־פַּמְּרִים: (ס) אַשֶּׁר יָצְאָּר מִשְּׁם פְּלִשְׁתִּים מַמְּרְבַּפְּתְּרָים: (ס)	לפּנְהַלֵּאֵ: בּנְפַּלֵנִּ מִשַּׁמֵּן פַּלְהָשִּׁאָּ, וֹנִע וֹנִע פַּעַרנּסָאָ, וֹנִע כַּסְלְנָּטָאָ,	and Pathrusim, and Casluhim—whence went forth the Philistines—and Caphtorim.	† I
ετ	נפּטַתְים: נְאָת־עָּנְתָים נְאָת־לְתָּבָים נָאָת־ נְמְצְרְיִם יָלֵיר אָת־לֹּנְתַים		And Mizraim Degot Ludim, and Anamim, and Lehabim, and Naphtuhim,	ξī
71	װֵאָּח־בְּטָן בֵּין נִינְוָה יבֵּין כְּלַח הָוֹא הְעָיר הַגְּדֹלֶה:	וְיָת בֶּטְן בֵּין נִינְוֹה וּבֵּין כְּלַח היא קַרְתָּא רַבְּתָא:	and Resen between Mineveh and Calah—the same is the great city.	71
π	מִן־הָאָהֶץ הַהָּוֹא יָצָא אַשָּׁוּר וַיִּבֶּן אָתּ־נָיְנְיֹה וְאָתּ־רְחֹבָׁת עָיר וְאָת־בֶּלַח:	פֿרְקָא וְיָה בְּלְה: יְבְנָא יָה וְיְנְוֹה וְיָה רְחֹוֹבֵוֹת מְן אַרְעָא הַהִיא נְפַּק אַתּוֹרֶאָה	Out of that land went forth Asshur, and builded Vineveh, and Rehoboth-ir, and Calah,	π

- (11) מן הארץ. כיין שראס אשור אם בניי שומעין לנמכוד ומוכדין במקוס לבנום סמגדל, ילא ממוכס (ב"ר לו,ד):
- (21) העיר הגדולה. סיא נינוס, שנאמר (יונה ג,ג) ונינוה הימה עיר גדולה לאלהים:
- (£1) להבים. שפניסס דומיס ללסנ:
- (+1) פחרוסים ואח כסלוחים אשר יצאו משם פלשחים. משניסס ילאו. שסיו פמרומיס וכפלומיס ממליפין משכר נשומיסס אלו לאלו, וילאו מסס פלשמיס (ג"ר לו,ס):
- (18) ואחר נפצו. מאלה נפולו, משפחות הרבה:
- (פו) גבול. פוף ארלו. כל גבול לשון פוף וקלה: באכה. שם דבר. ולי נראה כאדם האומר לחברו, גבול זה מגיע עד אשר הבא לגבול פלוני:

	(os) ללשונותם בארצותם. אף על פי שנמלקו ללשונות וארלות, כולס בני מס הס:				
67	ואָת־אוֹפָר וְאָת־חַוּילֶה וְאָת־ יוֹבֶב כְּל־אֵלֶה בְּנֵי יְקְטֶּן:	יוֹבֶב כְּלְ אִלֶּון בְּנֵי וָלִם וְיָם וֹנִם אַנְפִּיר וְנָה חֲוִילָּה וְיָם	and Ophir, and Havilah, and Jobab; all these were the sons of Joktan.	6z	
82	מְבֵּא: נְאָטַ מְנָבָּלְ נְאָטַ אַּבְּנִתְאָלְ נָאָטַ	הְּבֹא: וֹט מִּבֹלְ וֹנִט אַבֹּנִמָּאָן וֹנִט	and Obal, and Abimael, and Sheba;	82	
Lτ	ןאָת־תַדוֹרָם וְאָת־אּיוָל וְאָת־ דִקְלְת:	וְיָה הֲדוֹרָם וְיָה אִּיוָל וְיָה הְקְלְה:	and Hadoram, and Uzal, and Diklah;	Lτ	
97	וְיְקְשָׁן יְלֵר אָת־אַלְמוֹדֶר וְאָת־ מְּלֶף וְאָת־חֲצַרְטֶוֶת וְאָת־יֵנְרַח:	מִּלְבּ וֹנִינִי נַדְּגַּבְׁמִנִי וֹנִינִי נִנִּינִי וֹנִלְּמִּוֹ אִנְלְנִי נִי אַּלְמִיִּבִי וֹנִינִי	And Joktan begot Almodad, and Sheleph, and Hazarmaveth, and Jerah;	97	
ST	‹לַעַבֶּר יָלַד שָׁנֵי בָנִיִם שַׁם הַאֶּחִיׁד פָּׁלֵג כֵּי בִּיִמָיוֹ נִפְּלְגַּת הְאָבֶץ וְשָׁם אָחָיו יָקְטֵּן:	וּלְעַבֶּר אִתְּיָלִידוּ תְּבֵין בְּנִין שׁוֹם חַד פֶּלֶג אֲבֵי בְּיוֹמוֹהִי אָתְפְּלִינָת אַרְעָא וְשׁוֹם אֲחוּהִי	And unto Eber were born two sons, the name of the one was Peleg; for in his brother's name was Joktan.	SZ	
† 72	ْزِّد אֶת־מֶבֶר: نَعْدُ فِرْسُ بِرِّد אֶת־שָׁגַת וֹשֶׁלָת	וְשֶׁלְם אִילִיד יָת שֶּׁלָם וְשֶׁלְם אִילִיד יָת שֶּלָם	And Arpachshad begot Shelah; and Shelah begot Eber.	† 7	
£z	بختر אַבֶׁם מִּנֵּא נִטִּנִּץ נִינִּטָר נִמִּשׁ:	נֹמָהֵ: יִבְּנִגְּ אֲבִׁם מֵנֵא נִשִּׁנִבְ נִנִּשָׁב	And the sons of Aram: Uz, and Hul, and Gether, and Mash.	٤z	
77	וְלְנִג זְאֵבֶם: פֿוֹג אָם מִגלָם וֹאַאָנג וֹאַבַפּבֹאָג	ואּבׁפֿבֹאָב וֹלְיִב וֹאִבֶם: בּנוֹ אָם מִּגלָם וֹאָאִנּב	The sons of Shem: Elam, and Asshur, and Arpachshad, and Aram.	77	
17	בְּנִי־מְּבֶר אֲחִי נֶפָת הַגָּּדִילֹ: בְּנִי־מְבֶר אֲחִי נֶפָת הַגָּדִילֹ:	וּלְמֵּם אִיהְיָלִיד אַף הוּא אֲבוּהוֹן דְּכָל בְּנֵי עַבֶּר אֲחוּהִי הְלְשֵׁם אִיהְיָלִיד	And unto Shem, the father of all the children of Eber, the elder brother of Japheth, to him also were children born.	17	
07	אַלָּה בְנֵי־חָׁם לְמִשְׁפְּחֹתָם לִלְשְׁנִתָם בְּאַרְצַהָם בְּגִינֵהֶם: (ס)	אַלְּין בְּנֵי חָם לְזִרְעָּיִהְוֹן לְלִישְּׁנְחִוֹן בְּאַרְעָּהְוֹן בְּעַּרְיִּשְׁ	These are the sons of Ham, after their families, after their rongues, in their nations.	07	

- (ב"ר לו,ו): אחי יפת. ולא אמי מס. שאלו שניסס כבדו את אביסס, ווס בוסו: וסמבול סים בשנת שש מאות שנה (שם 1,1). נמלא שהגדול בבניו סים בן מאה שנה. ושם לא הגיע למאה עד שנתים אחר המבול יא,י) שם בן מאם שנה וגו' שנתים אחר המבול, הוי אומר יפת הגדול. שהרי בן מ"ק שנה היה נת כשהתחיל להוליד (לעיל ו,א),
- כל המשפחות הללו: הכמוב לסמום אלא לפרש. הא למדה שבשנה מות פלג נהפלגו: יקשן. שהיה עניו ומקמין עלמו (כ"ר לו,1) לכך זכה להעמיד כמס משפחום קודם לכן, שנאמר ויקטן ילד וגוי, ואחר כך (לסלן יא,א) ויסי כל סארץ וגוי. ואס מאמר באמלע ימיו, לא בא שמיד (שם), ושנינו בסדר עולם (פ"א) שבסוף ימיו נמפלגו. שאם מאמר במחלם ימיו, הרי יקטן אחיו לעיר ממנו והוליד (32) נפלגה. נמכלבלו הלשונות ונפולו מן הבקעה, ונתפלגו בכל העולם. למדנו שהיה עבר נביה, שקרה שם בנו על שם
- (26) חצרמות. על שם מקומו. דברי לגדה (ב"ר לו, מ):

לְסְפָּר שוּר עַדְנְהָא: ספַרַה הַר הַקּדֶם: or וְיְהָר מוֹשְׁבֶם מִמֵּשְׁא בֹאֲבֶר וַהְוָה מוֹתַבְּהוֹן מִמֵּישְׁא מְטֵי

לְלְמִּנְעִׁם בֹּאַבְצַּהָם לְנִנִיהָם:

 לעממיהון:
 בְאַרְעָהָהָהָהוֹרוֹץ אַקְלְּה בְּנֵי־שֶׁם לְמִשְׁפְּחִהָם אֶלֵּיוֹ בְּנֵי שֵׁם לְזַרְעֵּיְהְהִוֹּ

עַמְבִּוּלְ: (פּ) נפּבוֹבוּ בַינִים בּאַבוֹא אַבור ומִאַבוּוּ _{בנ} לְעוּלְגִינֶם בֹּגוּוֹנֶים

בּאַבְעָּא בָּעַר שופָּנָא: עַנְינוֹנִיאַ בּבוֹ אַבוֹן זַבְתַּנִים

מ ווְבְרָום אֲחָדִים: عدره، رَبْن، جَرِـ بَهُدُا مُبْقِد هُلَان رَبَان خُرِ هَدُهُم ذِبهَا بَي

ימִמִלַלְ חַב:

בַּקְּמָהְ בְּאָבְלָא מִּלְמָבְ נְיֵמְבְּנִ מְּם: נְאָמְבָּטִוּ בְּלַמְּטָא בְּאַבְלָּא رَ رَبْنَ، جِنِمَوْتِ مِرْقِيْتِ رَبْظِخِيْ رَبَيْنَ جِمَعَزْتَنَا جِمَادِيْنَةِ

בְּבַבְל וְיִנִיבוּ הַמָּוֹן:

إتريق بإبر جُهُ عَرَاقِاتِ: رَفُنِ، كُلُات لَاذِٰكِتُابِ كُهُٰكُا رَبَيْن ذِبِيا ذِٰكِرْنَهُ ذِهَٰدَتُهُ و تَجْفَرُكَ خُكِرُتِ لَيْشِلُكُكَ خُشِلَكُكُ فَلَا يَخْدُنَا لِنَشْلِيفِينَا فَرَبِدُهِ וַיּאַמְרוּ אָישׁ אֶל רֵעַֹרוּ הָבְר וַאֲמַרוּ וְּבָר לְחַבְרֵיה הַבוּ

إشرفته يَئِت جُمنا جَשُرِه:

立常[礼: לְנִנְ מִאֶׁם פּׁלְבְּלְפִּנְּאְ מַּקְבְּפְּנָנְ כְּלְ_{ךְ מִּמְנָאְ נְנְמְּבִּיִרְ לְנָאְ מִנְם בַּלְמָּאִ} ַ יִּמִלְבַּׁלְ וְבִאָּהֵוֹּ בַּאֶּׁמְוֹם וֹלֹהֹאָטִר יִמִּיִבְּלְאִ וֹבִיאָהוּ בֹּאִלָּוֹם וֹלֹהֹאָטִר יִמִּינִבְלָא וֹבִיאָהוּ בֹאַלִים וּאָמֶרֶנּ עַבְּרוּ נְבְנָע לְנִנּ מְּנִב וֹאֵמָבנּ עַבּנּ נִבְנָג לַנָּא לַבְּטָא

בַּאַבֶּׁים:

וֹעַבַּבַר עַל אַפַּי כָּל אַרָעָּא:

נאט במינג, אַהָּב פֿוּנ פֿוּג מוָבָב פֿבָשׁא נמינגלָא גַּבָּנוּ ָּ נַבֶּבְׁר יְהְלְּהְאָׁת אָתְהַמָּיִר וְאִּהְנְּלִי יִיְ לְאִּהְפְּּרִעָּאָ עִּלְהִינִי יִּיְ לְאִּהְפְּּרִעָּאַ

> unto the mountain of the east. Mesha, as thou goest toward Sephar, And their dwelling was from

30

their families, after their tongues, These are the sons of Shem, after

in their lands, after their nations.

the flood. nations divided in the earth after their nations; and of these were the Noah, after their generations, in These are the families of the sons of

journeyed east, that they found a And it came to pass, as they language and of one speech.

And the whole earth was of one

plain in the land of Shinar; and

brick for stone, and slime had they them thoroughly.' And they had Come, let us make brick, and burn And they said one to another:

for mortar.

they dwelt there.

face of the whole earth.' lest we be scattered abroad upon the heaven, and let us make us a name; us a city, and a tower, with its top in And they said: 'Come, let us build

children of men builded. the city and the tower, which the And the Lord came down to see

ומרנ"ו שנים סרקיע מתמומע כשם שעשה בימי המבול. בואו ונעשה לו קמוכות (ב"ר לו,ו): לרקיע ונעשה עמו מלחמה. דבר אחר, על יחידו של עולם. דבר אחר, ודברים אחדים (מ"א דברים חדים). אמרו, אחם לאלף (1) שפה אחת. לשון הקודש: ודברים אחדים. בלו בעלה לחת, ולמרו, ללו כל הימנו שיבור לו לת העליונים, נעלה

מת כלס (ב"ר לח,1), ולא מלאו אלא שנער: (2) בנסעם מקדם. שהיו יושנים שם, כדכמיג למעלה ויהי מושנה וגו' הר הקדם, ונפעו משם לחור להם מקום להחויק

(+) פן נפוץ. עלל יציל עלינו עוס מכה להפילנו מכלן: בבבל שסיה בקעה: ונשרפה לשרפה. כך עומין הלבנים שקורין מוול"ש, שורפים הותן בכבשן: לחמר. למוח הקיר: שומנה הוא. שמכינים עלמן ומהחברים למלחכה או לעלה או למשא. הבה, הומינו אפרקליי"ר בלע"ו: - לבנים. שאין אבנים (ε) איש אל רעהר. מומס למומס מזריס לכוש וכוש לפוט ופוט לכנען (שס מ): הבה. סומינו עלמכס. כל סנס לעון

יוְמִוּ לַמְּשִׁוּת: וְעַמְּהִ לְאֵרִיְבְּצֶרְ מֵהָהַ כָּלְ אֲשֶׁרִ לְמָשֶּׁבִּר יִּבְעַן לָאִיִהְתָּעַ מִּנְּהִוֹן בל זְּחַשִּׁיבוּ לְמָשֶּׁבִר: אַחַתֹּ לְכָּלֶּם וְיֵּהְ תַּחַלְּם לַעֲּשִׂית חַד לְכּילְהוֹן וְבֵין דְּשִׁרִיאי

: اللالات هِهُدر كِه نَهُدُمْه هُده مُؤَلِد خُنهُدُينِا يُحْه نَهُدُمِنَا هَرُهِ ק הְבְּה ְנְרְבְּלְה שָׁם שְׁפְּתָּם הַבּי נִהְּגְלֵי יּנְבַלְבֵּל מַמֶּוֹ

الأذار : עַלְהָיב: פַּנְיַ בְּלְבִיִּנִי בִּלְ אַנְמִּאִי וֹאִטְמָנִתִּהְ מִלְמִבָּנִי رَزْهُمُ يُسَرِّب هُرُتُ مَنْهُا مَحْ يَحَدُد يَرُ يُعْدِياً مُقَوِّلًا مُرَافِعًا مَرْ هُوْ.

\$\frac{1}{2} \tilde{\ti וּמִשְּׁםְ בְּבַּנְגָּהַ יְּהַנְּהַ מַּלְ-פְּנֵי וּמִהַמֵּן בַּבַרְפּוּן וְיָ עַלְ אַפּּי כְּלְ و بَهْت چَرْم بْسَيْسَ شُوْمَ چَمْ سَهُا مِنْ مَوْا حَرْفَيْمْ بِبْ رَبْهَا جَرْ يَبْ رَبُّها جَرْ يَبْ رَبُّها מּכְ בֵּוּ פֿרַא הְּמִינִ פֿרָבְ כִּּ מַלְ כֵּוּ פֿרָא הְמִנִי פֿרָבְ אָנִי

אָלַנוֹם אַעַר תַמַּבִּיל: מְאָנִע הְּלְּנִע נִּיְנְלֶע אָנִע אַּבְׁפַּבְּהָּע הָּנִען נִאַנְלָע הָּנָע הַּנְעָ אַכֶּה תּוֹלְדָת שָׁם שָׁם בֶּן־

וּגִּגְבְע בֿלִגם וּבֿלִנִני: (פ) אַרְפַּכְשָּׁר חֲמֵשׁ מֵאָוֹת שָׁנָה אַרְפַּכִּשְׁר חֲמֵישׁ מָאָה שָׁנִין ַנְיָהִי־שָּׁם אַחֲרֵיל הוֹלִירָוֹ אָתְ נִחָּיָא שֵׁם בְּתַּר דָּאִילִיד יָת

رَيْعُوْد رَبَزْت بَيَا עِهِ هُبَادٌ إِنْهُوْد يَهُود بِرُ بَهُ لِامْعُ بَادَ إِذْنَهُا

לישְׁן חַבְרֵיה:

עַרְמֵין שְׁנִין בְּתַר מופָּנָא: אַכֿין הוֹלְדָת שֶׁם שֶׁם בַּר מָאָת

נאנליד בנין יבנן:

they purpose to do. be withholden from them, which Degin to do; and now nothing will one language; and this is what they are one people, and they have all And the Lord said: 'Behold, they

sbeech. may not understand one another's confound their language, that they Come, let us go down, and there

earth; and they left off to build the from thence upon the face of all the So the Lord scattered them abroad

the face of all the earth. LORD scatter them abroad upon earth; and from thence did the aconfound the language of all the Babel; because the LORD did there Therefore was the name of it called

the flood. begot Arpachshad two years after Shem was a hundred years old, and These are the generations of Shem.

begot sons and daughters. Arpachshad five hundred years, and And Shem lived after he begot

- האשה אשר נחחה עמדי. אף אלו כפו בעובה למרוד במי שהשפיעה עובה ומלעה מן המבול (ב"ר לח,ע): (נמ ימ): בגי האדם. אלא בני מי. שמא בני המוריס וגמליס. אלא בני אדס הראשון שכפה את העובה, ואמר (לעיל ג,יב) (a) וירד ה׳ לראות. למ סולרך לכך, מלמ במ ללמד לדיינים, שלמ ירשיעו סנדון עד שירמו ויבינו. במדרש רבי מנמוממ
- מו'יג) יצלור רוח נגידים: ששומס. לסממיל סס לעשומ: - לא יבצר מהם וגר לעשוח. בממיס. יבלר, לשון מניעס, כמרגומו. ודומס לו (מסליס (6) הן עם אחד. כל מונס זו יש ממסן שעם אחד סם ושפס אחח לכולם, ודבר זס סחלו לעשוח: החלם. כמו אמרס,
- כס"א של נרדס: לא ישמעו. זס שואל לבנה, וזס מביא מימ, וזס עומד עליו ופולע אם מוחו (ב"ר לח,י): וסוא כנגדס מדד ואמר סבס נרדס (מנמומא ישן נמ כס): ונבלה. ונצלצל. נו"ן משמש בלשון רביס וס"א אמרונס ימירס (ע) הבה גרדה. זצים דינו נמלך מענומנומו סימירס (מנמומל נמ ימ): הבה. מדס כנגד מדס. סס למכו סנס נצוס,
- מגורת רשע היא מבואנו: (8) ויפין די אוחם משם. בעולס סוס פנסדרין קו,ז) מס שאמרו פן נפוץ נמקייס עליסס. סוא שאמר שלמס (משלי י,כד)
- שמטנולט וגדול השלום (ב"ר לח,ו): וסימס מריבס ביניסס, לכך נאבדו. ואלו סיו נוסגיס אסבס וריעות ביניסס, שנאמר שפס אחת ודבריס אחדים. למדת ששנאוי לא פשמו יד בעיקר, ואלו פשמו יד בעיקר להלחם בו. ואלו נשמפו, ואלו לא נאבדו מן העולם. אלא שדור המבול היו גולנים (9) ומשם הפיצם. למד שאין לסס מלק לעולס סבא (מנסדרין שס). וכי איזו קשס, של דור סמבול או של דור ספלגס. אלו
- (10) שם בן מאח שנה. כשקוליד את ארפכשד, שנתים אתר קמצול:

77	אָּטַ_נְּחְוֹנְר: אָטַ־נְחְוֹנְר:	ئى ئىرى: تىنى مُدىد فكِنا مُدا نَّهْ كِنْ	And Serug lived thirty years, and begot Nahor.	77
		rates man adan iman assida	hae green utridt bevil pure2 had	
17	ניתי רְעֹּנ אַתָּרֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ שְׁרֹּנ שֶׁבַע שָנִים וּמָאתַיִם שָׁנָּה ניִילֵר בְּנִים וּבְנִית: (ס)	בְּנְין וּבְנְן: שְׁרוּג מָאתַן וּשְׁבַע שְׁנִין וְאוֹלֵיד הַחָלָא רְעוּ בְּתַר דְאוֹלֵיד וָת	And Reu lived after he begot Serug two hundred and seven years, and begot sons and daughters.	17
07	נּיִּוּלֶּג אָּטַ מְּלֵיִם וּמְּלְמִּים מְּנְגַי נִיְתַּ בְּמִּנּ מְּעַּוֹם וּמְּלְמִּים מְּנְגַי	וֹאִנְלְּנִב נִׁט מְּבנֵינ: וֹשְׁנֹא בֹתוּ שִׁלְטִׁנוֹ וִטִּבִּטִּנוֹ מִּדְנוֹ	And Reu lived two and thirty years, and begot Serug.	07
61	ַנְיְחִי־פָּׁלֶג אַחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ רְעִּּ הֵשָׁע שָׁנִים וּמָאתַיִם שָׁנָּת נַיִּילֶר בְּנִים וּבְנְוֹח: (ס)	בְּנְרֵו וְבְבְּוֹ: רְעֵּי מְאַטַּוְ יִהְשָּׁעֵ שְׁנְּרֵוְ וְאַנְלְיִר וַחֲוֹא פְּלֵי בְּתַר דְּאִנְלִיד יָת	And Peleg lived after he begot Reu two hundred and nine years, and begot sons and daughters.	бі
81	אָּטַ-וְּעְהּ: מְיִהִי-פֶּבְיִּרְ שִּׁלְשֵּׁיִם שָּׁנְהָ וַיּוֹלֶגַ	נְטֵּ לֵא פַּבְינִ שַׁלְטַנוּ הָּנִנוּ וֹאִנִלְנִע נְטִנְא פַּבְינִ שַּׁלְטַנוּ הָּנִנוּ וֹאִנִלְנִע	And Peleg lived thirty years, and begot Reu.	81
Źτ	ַנְיָחִי־עַּבֶר אַחֲבֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ פֶּלֶג שְׁלֹשֵׁים שְׁנְה וְאַרְבָּע מֵאָוֹת שְׁנְה וַיִּוֹלֶר בְּנִים וּבְּנְוֹת: (ס)	וֹאִילְיִר בְּנִין וּבְנָן: פֶּלֶנְ אַרְבָּע מְאָה וּהָלְהִין שְׁנִין וַחֲנְאַ עַבְּרֵר בְתָּר בְתָּר הְתָּ	And Eber lived after he begot Peleg four hundred and thirty years, and begot sons and daughters.	Ľī
91	֡֝֝֜֜֜֝֜֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝	וֹאִנְלְיִב נֹט פֿלֶנִי וֹשׁנֹא מֹבָר טַּלְטָנו וֹאַרַבַּמ מָּנִנוֹ	And Eber lived four and thirty years, and begot Peleg.	91
Sī	ַנְיָחִי־שֶׁׁלַח אַחֲבֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ מְבֶר שָׁלַשׁ שְׁנִים וְאַרְבָּע מֵאִית שְׁנְיִח יַּנְיְם בְּנִים יּבְּנְוֹת: (ס)	וֹאוָלְיִר בְּנִין וּבְּנָן: מַבְר אַרְבַּע מְאָר וּהְלָּה שְׁנִין נְהָנְא שֶׁלְח בְּתַּר דְּאִילִיד יָת	And Shelah lived after he begot Eber four hundred and three years, and begot sons and daughters.	Sī
† 1	אָּעַ־מֶּבֶּר: נְשֶׁלְּח חַיִּ שְּׁלְשָּׁיִם שָּׁנְּחַ וַיִּוֹלֶב	נְטְ מְּבֶּׁרֵ: וְמֵּלְטִ טִוֹאְ טַּׁלְטָּוּ מֵּּנְוּ וֹאִנְלָיִב	And Shelah lived thirty years, and begot Eber.	† ī
٤٦	ַנְיָחֵי אַרְפַּבְשָׁד אָחֲרֵי הוֹלִירָוֹ אָת־שֶׁלָח שְׁנְח נִיּוֹלֶד בָּנָים מָאִית שְׁנְח נִיִּוֹלֶד בָּנָים יּבְנְיֹח: (ס)	שְׁנֵּנְן אַנְלֵּנְע בְּנֵנֵן וּבְּנָן: נְת שֶׁלָת אַרְבָּע מָאָת וּהָלָת שְׁנִין אַנְלֵיך בְּנֵין וּבְנָן:	And Arpachshad lived after he begot Shelah four hundred and three years, and begot sons and daughters.	ετ
71	וּאַרְפַּבְשָׁר חַׁי חָמֵשׁ וּשְׁלִשָּׁים שְׁנְְת וּיִּוֹלֶר אֶת־שֶׁלַח:	הְּנֵּנְן נְאַנְלָנְגַ נִׁעְ הָּלְטָּנִּ נְאַבְפַּבְהָגַב עַנָּא טַּלְטָנִן נִעַמָּנָה	And Arpachshad lived five and thirty years, and begot Shelah.	71

30	نَّهُنْ، هُنَّ، لِأَكْنُّ لِهُنَا كُنِّ نُكِّلَ:	וֹבְינִי מְּבִּי מַלֵּבִא כִּיִּט לַשִּ וֹבִינִי מְּבִּי מַלֵּבִא	And Sarai was barren, she had no child.	о\$
מפמיר	וּימָּח אַבְּבָם וְנְחָוֹר לָחֶם נִשִּׁים שֵׁם אֵשֶׁת־אַבְרָם שָּׁרָי וְשֵׁם אֵשֶׁת־נְחוֹר מִלְפָּׁה בַּת־חָרֶן אֲבֶּי־מִלְפֶּה וְאֲבָי יִסְבֶּה:	וּנְסִיב אַבְרָם וַנָחוֹר לְחֹוֹן נְשִׁין שׁוֹם אִמַּת אַבְרֶם שָׁבִּי וְשׁוֹם אִמַּת נְחוֹר מִלְכָּה בַּת הְרַן אֲבוּהָא דְּמִלְכָּה וַאֲבוּהָא דְיִסְכְּה:	And Abram and Nahor took them wives: the name of Abram's wife was Sarai, and the name of Nahor's wife, Milcah, the daughter of Haran, the father of Milcah, and the father of Iscah.	67
82	בְּאֶבֶץ מוֹלַדְקוֹ בְּאָוּר כַּשְּׂדֵּים: בְּאֶבֶץ מוֹלַדְקוֹ בְּאָוּר כַּשְּׂדֵים:	ומית הָרָן עַל אַפּי מָרַח אֲבוּהִי בַּאֲרַע יַלְרוּתִיה בָּאוּר הְבַשְׂרָאֵי:	And Haran died in the presence of his father Terah in the land of his nativity, in Ur of the Chaldees.	82
<u>Lz</u>	ְוּאֵכֶּוֹל תּוֹלְרָת מָּרַח מָּרַח הוֹלֵיד אָת־אַבְּרָם אָת־נָחָוֹר וְאֶת־הָרֶן וְהָרֶן הוֹלֵיד אָת־ לְוֹש:	וְאָבֵּין מּוֹלְיָה מָרַח מָרַח אּוֹלֵיד יָת אַבְּרָם יָת נָחוֹר וִיָּת הָרָן וְהָרֶן אּוֹלֵיד יָת לוֹט:	Now these are the generations of Terah. Terah begot Abram, Nahor, and Haran; and Haran begot Lot.	Lτ
97	אָּטַ-אַּבֹרְם אָטַ-וָּטִיְרַ וֹאָטַ-טַבֶּוֹ זְיָטִי-מַבַּח אָבַעָּים אָּוֹיָר וֹאָטַ-טַבֶּוֹי	יש אַבְּבֶם יִשְ נְּטִיְב וְיִשְׁ טִבְּוֹן: וְטִוֹא טִבְעַ מִּבְּמִּוֹ מִּנִוֹ וֹאִנְלָיִב	And Terah lived seventy years, and begot Abram, Nahor, and Haran.	97
Şτ	וִיְחֵי נְחֹוֹר אַחֲרֵי הוֹלִירַוֹ אָת־ מְׁרַח מִשְׁע־עָשְׁרֵח שְׁנֶח וּמְאָת שְׁנְֻח וַיִּוֹלֶר בְּנָים וּבְנְוֹת: (ס)	וֹאִנְלְיִר בְּנִין וּבְנָן: מַנַח מְאָה וּחְשָׁע מֶשְׁבֵי שְׁנִין נְחָנְא נְחוֹר בְּתַּר דְּאִנְלִיד יָת	And Nahor lived after he begot Terah a hundred and nineteen years, and begot sons and daughters.	Şτ
₽z	ַנְיָתְי נְחְוֹר תִּשִׁע וְעֶשְׁרָים שְׁנָת נַיְּלְר אֶת־מְרַח:	נְאָנְלְיִר נְתְ מְּנְרֵוּ וּתְשְׁבֵּע נְתְּיִא נְתִיר עָשְׁרֵוּ וּתְשָׁעִּם	And Nahor lived nine and twenty years, and begot Terah.	† ≀7
ध्य	ניתי שְׁרֹוּג אַחַבֵּי הוֹלִירָוֹ אָת־ נְחָוֹר מְאַתַּיִם שְׁנְֶת נַיִּוֹלֶר בְּנֵים וּבְנְוֹת: (ס)	יִבְנְן: נְחֵוֶר מָאמַן שְׁנְין וְּאִיִלְיִר בְּנִין נְחֲנָא שְׁרֵוּג בְּתַּר דְּאִילִיד יָת	And Serug lived after he begot Nahor two hundred years, and begot sons and daughters.	ध्य

(82) על פבר חדה אביר. במיי אביר (ב"ר). ומדרש אגדס, יש אומריס שעל ידי אביר מם. שַּקַבַל מרח על אברס בנו לפני (מריד על שכמח אם צלמיו, וסשליכו לכבשן סאש. וסרן יושב ואומר בלבו, אס אברס נוצח אני משלו, ואס נמרוד נוצח אני משלו. וכשניצל אברס אמרו לו לסרן, משל מי אחס. אמר לסס סרן, משל אברסס אני. סשליכוסי לכבשן סאש ונשרף. וזסו אור כשדיס. ומנחס פירש אור, בקעס. וכן (ישעיס כד, יד) באוריס כבדו ס', וכן (שס יא, מ) מאורח לפעוני. כל חור ובקע עמוק קרוי אור:
 (92) יסבה. זו שרס, על שם שמוכס ברוח סקודש, ושסל מורין ביפיס. (מ"א כמו שנאמר, ויראו אומס שני פרעס). ועוד, ימכס לשון נמירות (וכן סוא מנסדרין לע לסדיא), כמו שרס לשון שררס:

נומבו שָם: אַּבְּעָה בְּנָעוּ עַּבְּעוּ עַרְ חָהָן הַבְּנַעוּ עַר חָהָן וּיִהְיבוּ אַטְּׁם מָאַּנִר כַּמִּּשְׁיִם לָלֶבֶּת בַּלְּחָוֹ אֻשֶׁת אַבְרֶח בְּנָוֹ וַיִּצְאָוּ בְּ לִנְתְ בֵּוֹ בִּנֹוְ בֵּוֹ בְּנִי נְאֵעְ חִבְּרִי וּיּקַח מְּבַח אָת־אַבְרֶבַם בְּנִוּ וְאָת־

4**0**1.14 ע ולפֿלו המעון מאור. וְנְתְ שְּׁבֵּי כַּלְּתֵיה אָתַּת אַבָּרָם וֹנִינ כְוָס פֿר טַבון פַּר פָּבִיהַ יובר מבח ית אברם בביה

Haran, and dwelt there. Canaan; and they came unto the Chaldees, to go into the land of Nent forth with them from Ur of his son Abram's wife; and they wal-ni-rethaughter-in-law, and Lot the son of Haran, his son's And Terah took Abram his son,

جَلَالًا: (وَ) تثرَب مُثنا بمٰن فرن خُنْدًا: ניהני ימי הַבה הְמֵשׁ שְׁנִים נַהְוּי יוֹמֵי הָבה מָאַתוּ נַהְמִישׁ

died in Haran. hundred and five years; and Terah And the days of Terah were two

read the Maftir and Haftara on page 259. The Hafiara is Isaiah \$4:1 - \$5:5 on page 235. Sepharadim read Isaiah \$4:1 - \$4:10. On Rosh Hodesh,

غَدُنكَ عُرِينَكُمُ لَا يُقَلِّدُ عَلَيْكُ لَا يَعْدُلُكُ عَلَيْكُ لَا يَعْدُلُكُ الْعَلَيْكُ عَلَيْكُ لَا يَع אַבוּב לַאַבְעָּא בַּאַבוּוֹנִב: לַבַּ מִאַּבְאַבַ וֹמִמְנַלְבַשְׁבַּ וֹמִבּנִים בַּאַבְאַבַ וֹמִבּנִם בַּמְבָּנִם בַּמְבָּנִם ל^{ג ל} ניְּאָמֶר יְּעַלְּעַ אֶּלְאַבְּלְם כְּנֵּ נִאָּמָר יִי לְאַבְּרָם אִינִילְ לָנִּ

نَهُٰذِ لِحَرَّ لِمُثَلِّكُ مِنْ اللَّهُ لِلرَّابِ خِلَجًا لِهِ اللَّهُ لَا يُعَالِمُ اللَّهُ لَا يُعَالَمُ ا نَجُدَة، مُمْكَ سُنَا، مُحْدَك: و الْمُمْمَانِ كِاذِبِ فَبِيرٍ يَمُكُدُدُكِ لِمُمْكِدُكُ لِمُوا مَنِد يَمُكُدُ ذَلِكَ

بَايُكَدُّلُت: זְרְעָּיִה אַרְעָּא: אַאָר וֹלבְרָבָי בְּלְּ כָּלְ מִמְּפַּׁעִוּט אָלִיִּט וְיִהְבָּרִין בְּרִילְנִי כַּלְ رَهُكُلُكُمِ مُكُلُّكُمُ لِمُطَكَّمُ لَا يَهُكُلُكُ مَهُكُلُكُ مُكُلُّكُ لِمُكْمُمُكُ

> will show thee. father's house, unto the land that I from thy kindred, and from thy Get thee out of thy country, and Now the LORD said unto Abram:

IIX

blessing. make thy name great; and be thou a nation, and I will bless thee, and And I will make of thee a great

families of the earth be blessed.? I curse; and in thee shall all the thee, and him that curseth thee will And I will bless them that bless

(ופ) ויצאו אחם. ויללו מרתולגרם עם לומושרי:

- (I) $\forall \Gamma \ \forall \Gamma$. (action relatives of each curve function), respectively. קרוים ממים, וסלדיקים אף במיממן קרוים מיים, שנאמר (שמואל:"בחרן. :(, לא קיים אברס אם כבוד אביי, שהניחו זקן והלך לו. לפירך קראו הרחוב מח (ב"ר לט,1). (ס"א ועוד) שהרשעים אף בחייהם שדיין נשארו משנומיו הרבה. ולמה הקדים הכמוב מיממו של מרח ליליאמו של אברם. שלא יהא הדבר מפורסם לכל, ויאמרו, ואברס בן חמש שנים ועי שנה בלאמו מחרן. וחרח בן שבעים שנה היה כשנולד אברס, הרי קמ"ה לחרח כשילא אברם מחרן. (28) וימה הדה בחדן. לממר שילה מברס ממרן ובה להרן כינון, וסיס שם יומר מששים שנה. שסרי כמיב (לסלן יב,ד)
- בעיניו, ולחח לו שכר על כל דבור ודבור. כיולה בו הֶח בְּנְךְ הֶח יְחִירְךְ חֲשֶׁר הְטַבְּהָ הֶח יִלְּחָך (ברהשיח כב, ב), כיולה בו עַל חַתַּד שם אביו ובא עד למרן, אלא כך אמר לו, המרמק עוד משם ולא מבים אביך: אשר אראך. לא גלה לו הארץ מיד, כדי למבבה ישקב, יכול יסיו חוחמין בכולן, חלמוד לומר וסיס ברכס, בך חוחמין ולה בסס (פסחיס קיו:): מארצך. וסלה כבר ילה משס דבר אמר ואעשך לגוי גדול, וה שאומרים אלהי אברהם, ואברכך, והו שאומרים אלהי יצמק, ואגדלה שמך, זהו שאומרים אלהי והיה ברכה. סברכום נמונום בידך, עד עכשיו סיו בידי, בַּרַבְּמִי לֹחָדס ונמ, ומעכשיו אמס מברך אם אשר ממפוץ. ב"ר (שס). סשס, לכך סווקק לשלשה ברכות הללו, שהבעיתו על הבנים ועל הממון ועל השם. ואברכך. בממון. ב"ר (לם, יא): (s) ואַעשַך לגוי גדול. לפּי שַקּדרך גורמה לשלשה דברים, ממעמה פריה ורביה, וממעמה הה הממון, וממעמה הה

בּוֹשְׁמֹת הָּנִים וֹהָבֹלִים הָּנִּיִי

בְּצֵאנוֹ מִנוֹנוֹ! خَمَفَكَ.٢ مَنْدُا: ליי יְהַלְּה וַיֵּלֶּהְ אִמְּיֹ לְוֹשׁ וְאַבְרָה עִּמָּיה יִיְ וַאָּזִל עִמֵּיה לוֹש رَّزُكُ هَٰذُلُو حَمَّهُد يَكُد هَٰزُير نَمُّنَم هَٰذُلُو خُمَٰم يُمَرِّيم

אַבְּבְּע כְּנָמוֹ נַיִּבְאוּ אַבְּבָּע כְּנָמוֹ: אַמָּב מֹמִיּ בֹטַבוֹן ניּגֹאָי לַלְכַבע בואָם אָאָב בֹלָאִנ נאָט_בַנּפָאָ ¿ וֹאָטַ לַוָּסְ בַּּוֹ אַטְוּוּ וֹאָטַ בַּלִּךְ ربوب צַבְרָם צָת־שָּׂרַי אִשִׁהְוּ

Ķ1 ÇģÇΥ: אָלָון מוָבִיע וֹעַפֹּנּהֹנֹי. ניעלר אַבְרָם בְּאָבֶץ עַר מְקַנִם

ڲڂ۠ڔڔ؞ ניקן שְׁם מוְבָּחַ לַיהוָה הַנּרְצֶּה ַ לְזָּרְעֲּלְּ אָמֵּן אָתַ הְאָּנֶץ הַוָּאָת וּנֹבּא וֹעוֹע אָג_אַלֹּוְם וֹיֶאָמֶׁר

מֶּם מִוְבָּחַ לַיהֹרָה וַיִּקְרָא בְּשֶׁם אַג מוֹם וֹבֹמֹו מפָּבָם וּוֹבוֹן_ s לְבֶּׁיתַ־אָּלְ וֹנֶהְ אָּבַּלְבִי בֵּּיתַ- s يربي منها بالألاب مرهابات

لْعَجُلُو قِل مِكْمَا لَتُقَرِّم مِنْنَا

וּאַטוּ לְאַרְעָא דִּכְנָעוֹ: ולפטו למוזק לאַבהא בכוהן בּהַהֹּבֹיבוּ לַאִנְבוֹטֹאַ בֹּטַבַוֹ לכ לוודיון בלוו ווי ופּשָׁטֹא ונת לוט בַר אַחוּהִי ונִת וּוֹבֹר אַבְּנִם יָּט מָּנַוּ אָטַּטִינִי

بختةثفك خدا خفلفه: אַנור שְּכֶם עַר מֵישָׁרִי מורֶה וֹהֹבֹר אַבֹבוֹם בֹאַנֹהֹא הַר

יִבְנָא שַמָּן מַרְבָּהָא בֶּרָם יִיָּ לְבְּנָהְ אָמֵין יָת אַרְעָא הָרָא נאטילני ון לאַבָּרָם נאַמָּר

למהפווע בונו אל ממערבא ממדנח לבית אל יפּרְסִיה

> out of Haran. and five years old when he departed with him; and Abram was seventy spoken unto him; and Lot went So Abram went, as the Lord had

the land of Canaan they came. into the land of Canaan; and into in Haran; and they went forth to go and the souls that they had gotten substance that they had gathered, Lot his brother's son, and all their And Abram took Sarai his wife, and

the Canaanite was then in the land. unto the terebinth of Moreh. And land unto the place of Shechem, And Abram passed through the

appeared unto him. there an altar unto the LORD, who will I give this land; and he builded Abram, and said: 'Unto thy seed And the Lord appeared unto

upon the name of the LORD. altar unto the LORD, and called on the east; and he builded there an having Beth-el on the west, and Ai Beth-el, and pitched his tent, the mountain on the east of And he removed from thence unto

بْدُرْكِ بْغُرْفِرْ زّْفِرْدِ بْغِبْرِيَّا فَرْغِبْمَ فَقُفْرَبْمَ لْدُمْرَقِمَ (دَدَفِعِبْمَ مَنْ دَ): (5) וגברכו בך. יש אגדום רצום. וזסו פשומו, אדס אומר לצנו מסא כאצרסס, וכן כל ונצרכו צך שצמקרא, וזס מוכיח, בְּךְ

שַּבֶּה (שׁס לֹח, ח), (לשון קנין), וְיִשְׁבֶּמֵׁל עוֹשֶׁה מָיִל (במדבר כד, יח), לשון קונה וכונם: כאילו עשאו, (לכך כמיב אשר עשו) (מנהדרין למ: ב"ר). ופשומו של מקרא, עבדים ושפחות שקנו להם, כמו שָשָׁה אָת בֶּל הַבֶּּבֹד (a) אשר עשו בחרן. שהכנימן מחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האושים ושרי מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב

אלון מורה. סוא שכס (מומס לג.), סראסו סר גריזיס וסר עינל ששס קנלו ישראל שנועם סמורס (מדרש אגדס): והכנעני (6) ויעבור אברם בארץ. נכנם למוכה: עד מקום שכם. להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחס בשכם (מדרש אגדה):

שכם מורעו של שם: שנאמר וּמַלְכִּי בֶּבֶּק מֶלֶךְ שֲׁלֶם, (צראשים יד, ים.) לפיכך ויאמר אל אברס לורעך אמן את הארך הואת, עמיד אני להחירה לצניך אז בארץ. סיס סולך וכובש אם ארך ישראל מזרעו של שם, שבחלקו של שם נפלס כשחלק נח את סארך לבניו (מדרש אגדם),

(7) ויבן שם מזבח. על בשורת סזרע ועל בשורת חלן ישרחל (ב"ר):

להכשל שם על עון עכן, והתפלל שם עליהם (צ"ר): אחלה. אסלה כמיב, בממלה נעה אם אהל אשמו, ואמר כך את שלו. ב"ר (למ, מו): ויבן שם מזבח. נמנבא שעמידין בניו (8) ויעחק משם. אסלו: מקדם לביח אל. במורחה של ביח אל, נמלאם בים אל במערבו הוא שנאמר ביח אל מיָס:

חַנֵּגִבַּוו: (פּ) ַ וּנִסַּׁת אַבְּבְׁם עַלְוָּב וֹנְסִוּת וּנִּמִּל אַבְּבָם אָזִיל וָנָמִיל

יַבְרָעָּבְיּלָ: בְּבָּאַבְּעָל: מאָנוֹמִנְ לְנֵּוּנְ מְּם בּּנְבְבַבָּנִים אָבָנִם לְמִאָּנִים לְאָשִוָטִבֹּא וּנְעַׁג בַּאַבַּאָבְ וּנְעַב אַבְבַבַּם וַעַּוֹע כַפַּּנָא בַּאַבַמֹּא וּנָטַע

מַבְאָב אֶהָ: עַנּערְנָאַ יָּדְעָּעִייִ כָּיִ אַמְּיִר יְפָּתְ בַּעָּרְ בַּעָּעִייִ בּעָּעִייִ בּעָרְ בַּעָּעִייִ בּעָרְ בַּעָּעִייִ - מִצְּבְוֹלֵת וֹיִאָמֶרְ אָבְ-מִּבֹוֹ אִמִּשְוּ בְמִצְּבוֹם וֹאִמָּר לְמִּבוֹ אִטְּנוּי אִטְּמִיּה וֹנְהָי בַּאָּהֶה

נאטנו לחיוי: ְנְאָטֵּׁב וְטַנְּנִּיּ נְאָמֵבְנִּ אָמָר נְאַבִּיּנִינִּיּ אָמָר נִוֹמִבְנִּוּ אָמָרִנִּיִּנִּיִּ בָּא נִוֹפַמָּבְנִּוּ וֹטֹוְט כֹּג וֹבֹאַנּ אָטֹבְ עַמָּגֹבְנִם וּנִינִ אָּבָוּ וֹטַנִּוּ זֹטִנִּבּ מִגִּבֹאָנִ

"נוסב בנו בהבוב" וטומי ופאו בווסב בנו בבובוב וטטפום אַמָּרִי־נָאַ אֲחַהִי אָהְ לְמַעַן אֵימַרִי כְעַן דַּאָחָה אַהְ בְּדִיל

נְפָּׁר הָוֹאָ מָאָר: וַיִּרְאָי הַמִּצְּרִים אֶת־הָאִשְּׁה בְּי־ וַהַזּי מִצְרָאֵי יָה אִהְהָא צָּרֵי וּנְיִנְי כַּבְּנֵא אַבְּנִים מָגֵּנְינִמְי וַנִּינִי כַּב מָאַכְאַבְנִם לְמִגֵּנִים

ಕ್ಷಣ ಆಗಳಿಗ: אקה אָלְ־פּּרְעָּה וַהָּקָּח הָאִשָּׁה וֹשִּבּחוּ נְתָה לִפּרִעֹה וֹאַרְבָרַת וּוֹבֹאַ אָטַבְ מָּבָוֹ פּבֹקב וֹיִבַלְי וַבִּוּן יִנִינִי בַבַּבָר פּבַקב

שַּׁמַּוֹ אַבוּ שַׁבוּלַ כַּפַּּלָא בַּאַבְּלָא:

שַפּירַת הַיזוּ אַהְ: ַ בַּלְבַוֹּאְ נַבַּוֹנִי פַּרַ לַבַּוֹּאָ

تَخَمَّد خُفَكُرُّمَكِ:

שַפּירָא הִיא לַהְדָּא:

אַטְקא לְבֵית פַּרְעֹה:

still toward the South. And Abram journeyed, going on

sore in the land. to sojourn there; for the famine was and Abram went down into Egypt And there was a famine in the land;

woman to look upon. now, I know that thou art a fair he said unto Sarai his wife: 'Behold come near to enter into Egypt, that And it came to pass, when he was

will kill me, but thee they will keep will say: This is his wife; and they Egyptians shall see thee, that they And it will come to pass, when the

because of thee.' sake, and that my soul may live that it may be well with me for thy Say, I pray thee, thou art my sister;

she was very fair. Egyptians beheld the woman that Abram was come into Egypt, the And it came to pass, that, when

ponse. woman was taken into Pharaoh's and praised her to Pharaoh; and the And the princes of Pharaoh saw her,

שנעלו בדרומס של ארן ישראל הר המוריה שהיא נחלחו (ב"ר לע, מו): של ארך ישראל, וסיא לצד ירושלים (פיי ירושלים סיה באמצע העולם, ומוף ארך ישראל. כ"פ בישעיה) שהיא בחלקו של יהודה, (9) הליך ונסוע. לפרקיס יישב כאן מדש אי יימר ונוסע משס, ונועס אסלו במקוס אמר, וכל מסעיו סנגבס, ללכם לדרומס

(10) רעב בארץ. באומס סארן לבדס, לנסומו אס יסרסר אחר דבריו של סקב"ס, שאמר לו ללכם אל ארן כנען, ועכשיו

ממיסס של כושים, ולא סורגלו באשה יפה (ב"ר). ודומה לו, הָנֶה נָחׁ אֲלַנִי מִּוּרוּ נָחׁ (ברחשית ימ, ב): הגיע השעה שיש לדאג על יפיך, ידעתי זה ימיה רבים כי יפת מראה את, ועכשיו אנו באים בין אנשים שמורים ומכוערים, (מנמומא). דבר אמר, מנסג סעולם שעל ידי עורה הדרך אדם ממבוה, וואת עמדה ביופיה (ב"ר). ופשומו של מקרא, הנה נא (11) הגה גא ידעתי. מדרש אגדה (פ"פלו.), עד עכשיו לא הכיר פה, מתוך לניעות שפשניהה, ועכשיו הכיר פה על ידי מעשה מַשְׁימו לנְאַם ממנה (פַּדר"אַ כו):

(13) למען ייטב לי בעבורך. ימנולי ממנומ:

סמכס, פממו ורמו מומס (ב"ר): (14) ויהי כבוא אברם מצרימה. היה לו לומר כנואם מלרימה, אלא למד שהטמין אותה בתינה, ועל ידי שתנעו את

(15) ויהללו אחה אל פרעה. הְלְנוּהָ ביניסס, לומר הגונה זו למלך:

בות אל ובון עו: אַבְּלְעִ בַּשִּׁשׁבְּעִ בָּגוּ בֵּגוּ בִּגע־אָלְ טַמָּן לַמְּמִּבְּנִיה בְּעַרְעֵיִהְאִ בִּגוּ beginning, between Beth-el and Ai; place where his tent had been at the ב אָל עַד־הַמְּלוֹם אֲשֶׁר־הָיָה שֶׁם בִּיה אֶל עַד אַהְרָא דְפַּרְסִיה the South even to Beth-el, unto the آزْكِكِ خُمَّوْمُنا فَأَثَاتَ لَمَّا تَذِينَ لَهُمَ خُمَفَكُرْبَانِ فَيُحَافِمُ لَمَّا And he went on his journeys from בְּכַסְפָּא וּבְדַרְהָבָּא: in silver, and in gold. י וֹאַבֹנִים כַּבָּר מִאָּג כַּמִּלֹנֵיִ וֹאַבֹנִם טַּלֵּגָּ כְּטִבֹּא בַּבֹּהֹנִגִּא And Abram was very rich in cattle, ŢŖŖŢŢ: and Lot with him, into the South. لْهُمُفَّدِ لَحُرٍ هُمُدٍ كِيْ لَكِيْمَ مَعْنِ لَهُفَتِيدَ لَحُرِ لَحَرِيدَ لَكِيمَ مَقِيد he, and his wife, and all that he had, יווא וַנַּעַל' אַבְרָם מִמִּצְרִים הוּא יּסְלֵיק אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא IIIX And Abram went up out of Egypt, all that he had. him on the way, and his wife, and ווֹהְבְּעוֹי אָטַוֹ וֹאָטַ אַמַוֹ וֹאָטַ וֹאָטַ בַאוֹן וֹאָטַ בוּאַ וֹנִינִאַ וֹטִינִי וֹנִינַ concerning him; and they brought 07 פּרְעָה אֲנְשָׁים ופּקיד עַלוֹהִי פּרָעֹה גוּבְרִין And Pharaoh gave men charge अंप्रेल्ट द्वा द्वानः and go thy way. אַנְה לֵי לְאַשְּׁה וְעַהְּה הַנָּה יָהַה לִי לְאָתִּי יִּבְעוֹ הָאַ אִּהְּהָךּ therefore behold thy wife, take her, that I took her to be my wife; now ע לְמֶה אָמֶרְהְ אֲחָהִי הַנְא נָאָקָּה לְמָא אֲמַרְהְ אֲחָה הִיא וּדְבָרִיה Why saidst thou: She is my sister? so הַגַּרְהַ לִּי בָּי אִשְׁהָּךְ הָוֹא: עווע לי אָבי אָהָקָד היא: tell me that she was thy wife? מַּבְרָיִם עַּעָּיִר עָאַר עָאַר עָאַר עָאַ עָאַ עַבְּרָיִם לִי לְמָאַ לָאַ done unto me? why didst thou not said: 'What is this that thou hast ريْطُلُه قَلَمِن كِهَدُبُونَ رَبِهِمُن يَطْنَه قَلَمِن كِهَدُنُونَ يَهَمُن And Pharaoh called Abram, and מַּבוֹ, אָמֵשׁ אַבְרֶבוּי מִיטַׁל שְּׂרַי אִתַּה אַבַּרְם: because of Sarai Abram's wife. ילּגְלָּיִם וֹאָ**ט**ַבּיּעַׂוָ מַּלְגַבְּרָ בַּלְּבָרָוֹ וֹמַלְ אָּנָמִ בּיִנִישִּ מַלְ and his house with great plagues ر زرزوْ، رَبَالِد ١ هُمَا هَدَيْن بَدُوْنَ الْهَرَانِ بِهِ فَالْمِد يَا مِنْ هَالِمِد يَا جَامِ الْهَرَانِ بَيْ And the Lord plagued Pharaoh and she-asses, and camels. ישְׁפְּחֹת וַאֲתֹנָת וּגְמַלֵּים: لمخدرا نقضفا تقفظا نتضكرا: men-servants, and maid-servants, לִוּ הַאָּלַ וּבְּלֵּעְ וַנִוֹמִנְיִם וֹהֹבֹינִם לָנִשׁ הֹאַל וֹטִיִנוֹ וּטִמָּנוֹן oxen, and he-asses, and 91 וּלְאַבְרֶם הַיּמֶיִב בַּעֲבוּרֶה וַיְּהִי וּלְאַבְרָם אִימִיב בְּדִילֹה וַהַוּוֹ her sake; and he had sheep, and And he dealt well with Abram for

(10) ולאברם היטיב. פרעה נענורה:

نظرا لأمر:

וסום מכם (סנסומם): (ומדרשו לרבוח כוחליו עמודיו וכליו (שס ב"ר), ברש"י ישן): על דבר שרי. על פי דבוקס (ב"ר), הומרח למלחך הך, (עב) וינגע ה' וגר. במכם כלפן לקס, שסמשמיש קשס לו (ב"ר מל, ב): ואח ביחו. כמרגומו ועל לינש בימיס (מנפומל)

שנאמר וְוְרְשַׁמ שִּוּמִים וְרְמָמָם (ימוקאל כג, כ): (91) קח ולך. לא כאבימלך שאמר לו הנה ארלי לפניך (ל, מו), אלא אמר לו לך ואל מעמוד, שהמזרים שמופי ומה הם,

(20) ויצו עליו. על אודומיו, לשלמו ולשמרו: וישלחו. כמרגומו ואלויאו (מומה מו:):

שמוכים במסעום ובגבולי סארן (מסעי): למ, מו), ומכל מקוס כשסוא סולך ממזריס לארך כנפן, מדרוס לצפון סוא מסלך, שארך מזרים בדרומה של ארך ישראל, כמו (1) ויעל אברם הור הגובה. לפא לדרומס של ארן ישראל, כמו שאמר למעלס סלוך ונסוע סנגפס, לסר סמוריס (פ"ר

(ב) כבד מאד. מעון משלות:

בְשֶׁם יְהַנֶה: מִּם בּׁנִאַמְנִיׁנִי נִיּלִנֵא מִּם אַבְנֵם בּלּלַבְמִיִּטֹא וֹגּגִי שַּׁמֵּוֹ אַבְנִם

בונר צאוריבקר ואהלים: שלישי וְגַּם־לְלֹוֹשׁ תַהֹלֶןךְ אָת־אַבְרָה וְאַף לְלוֹשׁ דָּאָזִיל עָם אַבְרָם

יַחְבְּיִ כְּיִי חְיָה רְכוּשְׁם רְב וְלְא לְמִתַּב כַּחְדָּא צֶרֵי וֹלאַ־נְשָּׁאַ אָטָם הָאָּרֶץ לָמָּבָּת

: אְבֵּאַבׁ للأختمر للغلب ע אַבְרְם וּבֵּין רִמֵּי מִפְּנִיר לְוִם

אַנוֹנו אַנוֹנוּנוּ: יבון רעי יבון רעיר בי־אַנְשָׁים ַ נָא הַהַי מְרִיבְהוֹ בֵּינַי וּבֵינָהְ וּ ַּאָמֶׁר אַבְּרָם אָּלְ-לָוָת אַלְ-

!אם_עּוֹמֵוּן וֹאַמִּמִאָנּאָנלָע: וֹא מִהֹּלִוֹ אִם_עַהִּתִּאָל וֹאִּימְוֹנִע بترأي چِا-بَهِٰتِ ﴿ رَٰפَٰذِ ٦٠ بَهِرِ ٦٠

בְּמֻּמָא דַּיוֹ: אָל־מָקוֹם הַמִּוְבֶּח אֲשֶׁר־עָשֶׁר לַאֲתַר מַדְבָּחָא דַעֲבָר חַמָּן

בון לאן וְתוֹרון וּמַשְׁכָּנון:

ظئئدبا عَدْد لَحْم نُحْدِد خُشْنَة ולא סוברת יחדון אַרִעָּא

נְתְיב בְּאַבְעָא: בעום וכוֹהֹוֹאַנו ופֹבוּאַנו לכוֹ בּאַלנס יבון למן למיניה וֹוֹנִי בוֹת בְּהֹוֹ בִלֹנִי וַנִינִי מַהַנִּיאַ בּוֹן בַהֹּן בֹהֹנִינִי

עּנּבְרוֹן אַחִין אֲנַחְנָא: יכון בהוטי יכון בהוטף אבי שווי מגושא בולא ובולב וֹאַמֹּר אַבְּרָם לַכְוָּם לָא כֹהֹן

هَنْ كِلُدِيثِهِ لَهَمُخُذُكِ: לָּגִפּוּנָא אָנָא לָבַבוְמָא וֹאָם אַטַפּּבַהָּ בַּמַּן מִלְנִינִי אָם אַטַּ הַלְא כָּלְ אַרְעָּאַ בַּרְעָרָּ

> Abram called there on the name of he had made there at the first; and unto the place of the altar, which

Abram, had flocks, and herds, and And Lot also, who went with

together. great, so that they could not dwell together; for their substance was them, that they might dwell And the land was not able to bear

then in the land. Canaanite and the Perizzite dwelt herdmen of Lot's cattle. And the herdmen of Abram's cattle and the And there was a strife between the

we are brethren. my herdmen and thy herdmen; for between me and thee, and between there be no strife, I pray thee, And Abram said unto Lot: 'Let

will go to the left. thou take the right hand, then I then I will go to the right; or if me; if thou wilt take the left hand, separate thyself, I pray thee, from Is not the whole land before thee?

- שלא ישנה אדס מאכסניא שלו (ערכין מז:). דבר אחר, בחזרמו פרעהקפומיו (ב"ר מא, ג): מנגב. ארץ מזרים בדרומה של (3) וילך למסעיו. כשמור ממזריס לארך כנען, סיס סולך ולן באכסניות שלן בסס בסליכתו למזריס (ב"ר), למדך דרך ארך
- (+) אשר עשה שם בראשונה ויקרא שם. ולשר קרל שם לפרס כשס ס': וגס יש לומר ויקרל שם עכשיו כשם ס': gcl ccal:
- (a) ההלך את אברם. מיגרס שסיס לו ואמ, סליכמו עס אנרס:
- מרעס סמרן, לפיכך כמב ולה נשה בלשון וכר: (6) ולא נשא אוחם. לא הימה יכולה להפפיק מרעה למקניהם, ולשון קלר הוא, ולריך להופיף עליו, כמו ולא נשא אוחם
- מברס עדיין (ב"ר ממ, ס): אומרים נפגם הארץ לאברם ולו אין יירש, ולוע יירשו, ואין זה גול, והכמוב אומר והכנעני והפרזי או יישב בארץ, ולא זכה בה (ד) ויהי היב. לפי שָׁסִיוּ כוְשִׁיוַ שׁל לוֹמַ רֹשְׁעִיסֹ, ומרעיס בסמסס צשדום חמריס, ורועי חברס מוכיחיס חומס על סְגול, וסס
- (8) אנשים אחים. קרוניס. ומדרש מגדס (נ"ר) דומין נקלסמר פניס:
- יד) וַיִּשְׁמַש מַבְּבֶּס כִּי יָשְׁבָּס מְמִיו וגוי: אימורה. מימין אם עלמי, כמו ואשמאילה אשמאיל הם עלמי. ואס מאמר היה לו לינקד (9) אם השמאל ואימנה. בכל אשר משב (אשב) לא אמרמק ממך, ואשמיד לך למגן ולשור, ומוף דבר סוצרך לו, שנאמר (יד,
- י שיימינה, כך מצינו במקום אחר (ש"ב יד, יש) אם אָשׁ לְבַּמִין, ואין נקוד לבַיְמִין:

בְּאָבְין מְצְבְוֹם בִּאָּבֶר צְעַנִּר: סְדִם וְאָתְ עֲמִלְה בְּגַן יְהֹנָת סְרֵוֹם וְיָת עֲמִרָה בְּגִּנְתָא בַּיִי מַמְּמֵע כְפַּׁנֵיו מַּעַת יְהַנְּׁה אָתַר בִּיִה שִּקִיא בַּרָם חַבָּלוּה יִיָּ יָה ··· אָטַ כַּּלַ כַּכַּנַ עַזָּנְבַוּן כַּג כַבַּעַ בַּלְ מָנְאָּב זָנִבּוֹא אָבוּ כַּבְּנִיבַ

ניפְּרְיוּ אָישׁ מִעַלְ אָחָיו: עַיּרְבְּּוֹ נִיּפְּׁמִ כְּוָתְ מִפְּבַרָתְ בִּבְּרָתְ בִּבְּרָתְ בַּבְּרָתְיִם בּבְּרָתְיִם בּבְּרָתְיִם בּבּ וּיִבְחַר־לַוּ לוֹשׁ אָת בְּל־בִבָּר וּבְחַר לֵיה לוֹשׁ יָת בְּל מֵישָׁר

וֹמָּכְ בֹּמֹנֵג עַכֹּבָּע נִיּאָעַע מַע_ אַבוֹנִם וֹמֻּב בֹאֵנֵאַ בֹּלֹגֹוּ וֹלַנְיִם אַבְּנֹם וִנִיִּב בַּאַנַהָּא צַבַּוֹהַוֹ

ליהוֶה מְאָר: ני וְאַנְשֵׁוֹ סְדֹם רָעָים וְחַשָּאָים

مُمَا عُظِرُكِ لِرُبُولِ لِكَاٰلِمُ لِمُنْ ירְאַה מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־צַּהָּה וַיהוְה אָמַר אָל־אַבְרָם אַחַרִי

מולם: ראָר לְהַ אָּטִׁנְגָּר וְלִזְרְעָּהְ עַרִ בּׁ, אֶתַבַּלְ הַאָּבֶוֹא אַהָּבַראַמָּה

בַּאָבֶא עַּם זַבְעָּנַ אַלְּמְנִוּעְ צַּאַבְּעָּא בְּמָא צַּבְיִנִי אַפְּאָבוּ והמט אט זובה כהפר באבא ואהוו זט פוד סניאו בהפרא

> בַּאַבְעָא דְּמִצְרַיִם מָמֵי צַעָּרָ: אָטַ הַּיּלָּנִנ וְיַנְבֹּאַ יִּוְקָּוּ לְיִם יָת הַּנִּנְנִי וְשִׁיֹא יִנִי

נאַטַפּּבַהָּנ וּבַר מִלְנִי אָּטוּנִי:

ופָּרַס עַד סָדום: לבוָס וֹטוּד לּצֹלנוּ מוּהָבֹא

<u>ζήϝ</u>%: نغثم فدره خيميا خفميندرا

יִלְמֹגוֹנֹאַ יִלְמָהֹנֹבֹא: בְּאַהְ הַמָּן לְצִפּוּנָא וּלְדָרוֹמָא להן הולע נטון מטרא בְּאִנְפְּרַשׁ לוֹט מִעְמֵיה זְקוֹך 役員し לאַבֹרֶם בֿעַר

לְּבַּ אֲטַׁנִנְּיִבּ וְלְבַּלְנֵבְ מָבַ מַּלְמָא: אָבׁוּ זְּטַ כָּלְ אַבְּעָא בַּאָטַ טִוּיִ

באַבהא אַב בּוֹב בא וטֹמִנוָן: לְמֹמֹנוֹ נִוֹ הַפַּּבֹא ĊŸĒL

> thou goest unto Zoar. the Lord, like the land of Egypt, as and Gomorrah, like the garden of before the Lord destroyed Sodom that it was well watered every where, beheld all the plain of the Jordan, And Lot lifted up his eyes, and

one from the other. and they separated themselves the the Jordan; and Lot journeyed east; So Lot chose him all the plain of

π

.mobo2 Plain, and moved his tent as far as and Lot dwelt in the cities of the Abram dwelt in the land of Canaan,

Lord exceedingly. wicked and sinners against the Now the men of Sodom were

eastward and westward; northward and southward and look from the place where thou art, him: 'Lift up now thine eyes, and after that Lot was separated from And the LORD said unto Abram,

thee will I give it, and to thy seed for all the land which thou seest, to

shall thy seed also be numbered. number the dust of the earth, then of the earth; so that if a man can And I will make thy seed as the dust

על שהיו שעופי זמה בחר לו לוע בשכונתם. (במקכת הוריות י: ב"ר): ה׳. למילנות (ספרי עקבים, י): בארץ מצרים. לורעים (שם): באכה צער. עד לוער. ומדרש מגדס דורשו לגומי, (10) כי כלה משקה. לרן נמלי מיס (לונקלום): לפני שחת ה' את סדום ואת עמורה. סיס לומו מיצור: כגן

ומדרש אגדה (ב"ר) הסיע עלמו מקדמונו של עולם, אמר, אי אפשי לא באברה ולא באלהיו: (II) כבר. מישור כתרגומו: מקדם. נסע מחלל חברס (למורח), וסלך לו למערבו של חברס, נמלח נוסע ממורח למערב.

(בו) ויאהל. נעה אהלים לרועיו ולמקנהו עד קדום:

(משליי, ז): רעים. בגופס: וחשאים. בממונס (מנסדרין קע. ב"ר): לה' מאד. יודעים רבונס וממכווניס למרוד (31) ואנשר סדום רעים. ואף על פי כן לא נמנע לוע מלשכון עמסס. ורצומינו (יומא למ:) למדו מכאן שַט בְשָׁעִיס יְרֶקֵב

בו (מדרם לגדה):

ס' אל אברס, באומה שעה כשר היה, וק"ל): (+1) אחרי הפרד לוש. כל ומן שהרשע עמו, היה הדבור פורש ממנו (מנחומל ויצל י) (ולעיל שהיה לוע לצלו וכתיבוירל

ילְפּוּטְינִי אָבִי לְבַ אָטִׁנִנָּיב:

نزلًا لَا خُر ذِلا اللَّهُ لَا يُعْلَّلُونَا : ע קים הקיה בְּאָרֶן לְאָרֶלָה מִים הַלָּיִרְ בְּאַרֶעָּא לְאִירְכִּה

خُعْرِرْ، مَمْلُه كُمُلُد خُلْخُدُلِا וֹגֹאֲעַעַ אַבְּעָם וֹגַבָּאַ וֹגְאָב וּפַּבַס אַבָּבָם וֹאָטַא וּיִנִיבַ

ילגא שַמּוֹ מַבְּבָּטָא שָבָם ;;: למושבו ממבא בלטלבון

And Abram moved his tent, and for unto thee will I give it.' length of it and in the breadth of it; Arise, walk through the land in the

נוְבֶּן־שֶׁם מִוְבֶּחַ לַיִּהַוְּה: (פּ)

مُرْكِك مِّرَاتِ لِنَاكِمُ لِمُكِكَ يَرِيْتِ: له هَلَالِكُ مُرْفُد خَلَلْمُ مُرْفَد خَلَلْمُ مُنْ لِي خَدْرُ هَلَالِكُ مَرْفُه لَهُمْ فَلَا حدره، زبند جدهر هَمْرُهُ فِر مُركِكِ بَهُرُمُكُ

\$\$L: מַבְנִים ימָבְנִי פֿבַת נִיאַ_ שׁנְאָבוּ מָלֶרְ צַּרְטָּה וְשֶׁמְצִּבֶּרִ דַּצְּמִירָה בּ סְדְם וְאָת־בְּרְשָׁע מֶלֶךְ עַמֹּרְה יִּסְרִים וִעִּם בִּרְשַׁע מַלְבָּא מְשְׁוּ מִלְחְמְּׁר אָרִהְבֶּרַעִ מֵלֶבְּ שְּבִרוּ קִּרְבָּא עִם בָּרַע מַלְכָּא

השַּבִּים הָוּא יָם הַמֶּלַה: ٤ جُح ؉ؚڮٛڵ ₽₽₽₽

בְּוֹבְ'צוּ: خُلُلُجُمْمُك بِمُحِمِ مُمْثِكَ مُثُلًا خَلُلُجُمِمُك بِنَاجُنِ مَصْدَ، مُثِنًا מְּשֹׁים מְּמְבְעִי מְּלְּעִ מְּלְעִי מִּלְעִי שִּׁנְעַ שִּנְעִי מִּלְעִי מִּלְעִי מִּלְעִי מִּלְעִי מִּלְעִי

באומום בשור קרוקום: קרנים ואָת־האווים בְּהָם וֹאַתֹ אַנְוָ וֹגֹכֹּוּ אָנַרַ בְּפְאָנִם בְּעַּשְׁבָּוֹי · خَلَـٰلَـٰحُمِقُلـ لَكَفَاحُرَحُن لِمُهُلِّل خَلَـٰلَـٰحُمِقُلـ بَمَحْرَدَهُ لَـٰمَقَيك יבאַרבַע עשָרָה שַּנָה

> וטבלל מלפא בעממי: בְּבַבְלַמְמֶב מַלְכַּא בַּמִּלִם וַהָנְה בְּיוֹמֵי אַמְרָפֶּל מַלְכָּא

> באבונם ומלקא דבלע הוא ひればめ άί¾⊏

٣٠ ٢٠ ٢٠ ٢٠ עקליא הוא אַתר אָלְ־עַמָּטָל בָּלְ אָבָּוְן אָטְבַּנָּשִׁוּ לְמֵישָׁר

בְּוֹבַענִי:

ווט אומטוו צלמוט צלוטום: ditio itu ūdieta kėbėda וּמִבוּ וֹנוּ יּבֹבוֹא צַבֹּמֹמִנֹיבוּ בא ולאובה הסבו הוו אטא

> of Elam, and Tidal king of Goiim, king of Ellasar, Chedorlaomer king Amraphel king of Shinar, Arioch And it came to pass in the days of

built there an altar unto the LORD.

Mamre, which are in Hebron, and

came and dwelt by the terebinths of

 ΛIX

and the king of Bela—the same is and Shemeber king of Zeboiim, Gomorrah, Shinab king of Admah, of Sodom, and with Birsha king of that they made war with Bera king

vale of Siddim—the same is the Salt All these came as allies unto the

thirteenth year they rebelled. Chedorlaomer, and in the Twelve years they served

Emim in Shaveh-kiriathaim, and the Zuzim in Ham, and the Rephaim in Ashteroth-karnaim, were with him, and smote the Chedorlaomer and the kings that And in the fourteenth year came

(10) אשר אם יוכל איש. כשם שלי לפשר לעפר להמנות, כך זרעך לל ימנה (לונקלום):

(81) ロロアメ. ゴロ カイロ (5" (に に は):

ימורים למוכו:

שנמקבלו שמס מכמס אומות ומקומות, וסמליכו איש עליסס, ושמו תדעל. (ב"ר שס): (1) אמרפל. היא נמרוד, שאמר לאברהם פול למוך כבשן האש (עירובין נג:): מלך גורם. מקום יש ששמו גוים. על שם

שמאבר. שם אבר לעוף ולקפוץ, ולמרוד בקב"ק (שם): בלע. שם סעיר: (2) ברע. רע לממיס ורע לצריוַת (תנתותת): ברשע. שנתעלה צרשע (שס): שנאב. שווה הביו שבשמים (שם):

המלח. לאחר זמן נמשך סים לחורו ונעשה ים המלח (שם). ומדרש אגדה (ב"ר) אומר, שנחבקעו הלורים סביבוחיו ונמשרו (3) עמק השדים. כך שמו (מדכש הגדס), על שם שסיו פו שדום סרפס (הונקלום). ומדרש הגדס יש סרפס: - הוא ים

(+) שהים עשרה שנה עבדו. ממשק מלכיס קללו המ כדרלעומר: (ה)

جْرِ فَعَبُلُ كَيْمُكُ مَحِ لَاقَالُكُك:

خْلَامُمُ لَا نُولًا: בְיִּמְלֵעׁ, וֹנִיםְ אָנַרַ בַּוֹּאֶמִרְ, בַּיָּמֶב הוא קבש וַיַּבּוּ אָת־כָּל־שָׁבָת וַנֹּמֻּבוּ וַנִּבְאוּ אָלַמַלוּ טִמִּפַּסִ

אַסְם מִלְחַמָּר בְּעֵּמָל תַשָּׁבִּים: ומכש פֿבַת בואַ אָתו וּיֹתֹּבֹבוּ י ומָלָך אַרְמָרוֹ ומָלָך צְּבֹוִים ريقة מֶלֶךְ סְדֶם ימָלֶךְ עַמֹּרָת

אַרְבְּעָה מְלְכָּים אָת־הַהַהַמִּשְׁה: مُرْجَكِ مِبْدُمْتِ لِمِنْدُيْكِ مُرْجُكِ مُخْضَدِ ه ننلمر يُركِك دبنِه لهَمْدُهُمْ אַנו פֿוֹנוֹלְמָמֵנו מָלָנוּ הּגַּם

ťQt: رْبْعِكُمْ الْمِيْمِيْنِ الْمَوْتِهِيُّرِينَ مِيْرِينَ الْمِعْرِينَ الْبُعَالَ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالِّينَ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالِّينَ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالِينَ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالِينِ الْمُعَالَيْنِ الْمُعَالِينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعِلِّينِ الْمُعَلِّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلَّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلْمِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلَّينِ الْمُعِلَّينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلَّيْنِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلَّيِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِينِ الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِي الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِي الْمُعِلِيلِي الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِيلِينِ الْمُعِلِيلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِيلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُعِلِي الْمُع " הַמְּר נִיְּנֶטִי מֶלֶבְיּסְרָם נַעֲמִרֶר מִפְּקוּ הִימָרָא נַעָּרִקִּי ִמִּלְכָּא נוּמֹמַל עַמָּבִּים בַּאֶּבְע בּאֶבַע יִמִימָּב עַלַלִּיָּא בּירָן בּירָן

ער מישר פָארָן דַּסְמִיךְ עַל ° וֹאָנִי בַּנִינְיִנִי בְּנִינְרָם מִּמֹיִר עַּרִ יִנִי טִוְנִאָּי דִּבְּטִוּנְאִ דְּשִׂמִירִ

המלפאי ואַב ני אָמוִרָאִי היא רַקם ימְחוֹ יָת בָּל חֲקל וְמְבוּ וֹאֵמוּ לְמֵישָׁר פַּלְוּג דִּינְא

ממעון פֿרָבָא בַּמִישָּר חַפַּלַיָּא: בְּבֶלֵת בִיא צּוֹעָר וְסַבַּרוּ ŀŨĠĠĦ アギニバロ בּעַמוּרָה וּמַלְכָּא דְּאַרְטָה וּנְפַל מַלְכָּא דַּסְדוֹם וּמַלְכָּא

חַמְשָׁא: ダレロジン جذخدا ځظڐ؞۷ ĿŔĠĊ نقذبك なから ĹŖĊĊĠĠ מַלְכֹּא בַברב בעיקם והדעל מלקא דעממי בָּבְרְלַמִּמֶר

יוֹאֹמְשֹׁאֹבוּ לְמִוּנִא הֹנַלוּ:

wilderness. unto El-paran, which is by the and the Horites in their mount Seir,

Hazazon-tamar. Amorites, that dwelt in of the Amalekites, and also the Kadesh—and smote all the country En-mishpat—the same is And they turned back, and came to

in the vale of Siddim; set the battle in array against them Bela—the same is Zoar; and they king of Zeboiim, and the king of and the king of Admah, and the Sodom, and the king of Gomorrah, And there went out the king of

against the five. Arioch king of Ellasar; four kings and Amraphel king of Shinar, and Elam, and Tidal king of Goiim, against Chedorlaomer king of

to the mountain. there, and they that remained fled and Gomorrah fled, and they fell slime pits; and the kings of Sodom Now the vale of Siddim was full of

- (ב"ר): והמלכים וגוי. אלו צלצה מלכים: הזוזים. הם זמוומים (דברים ב, כ): (a) ובארבע עשרה שנה. למרדן (שנמיה. ב"ר): בא בדרלעומר. לפי שהוה היה בעל המעשה, נכנק בעובי הקורה
- בְּד (יסושע יא, יו) בעל שמו, וכולן ממורגמין מישר, וכל אחד שמו עליו: על המדבר. אלל סמדבר, כמו וְעָלִיי מַשֶּס מְנַשָּׁס שמו, ושל ממרא אלוני שמו (יג, ימ), ושל ירדן ככר שמו (יג, יא), ושל שמיס אבל שמו, אבל השמיס (במדבר לג, מט), וכן בַּעַל (6) בהרדם. בהר שלהם: איל פארן. כתרגומו מישר. ואומר אני, שאין איל לשון מישור, אלא מישור של פארן איל
- (9) ארבעה מלכים וגוי. ואף על פי כן נלחו המועמיה, להודיעך שגבורים היו, ואף על פי כן לא נמנע אברהם מלרדוף על שם סעמיד (שם וב"ר): בחצצן חמר. סוא עין גדי (אינקלום), מקרא מלא (בדברי סימים-ב כ, ב) ביסושפע: י הונקלום מרגמו כפשומו, מקוס שהיו בני המדינה ממקבלים שם לכל משפמ: שדה העמלקי. עדיין לא נולד עמלק, ונקרא (ד) עין משפט הוא קדש. על שם סעמיד, שעמידין משס ומסרן לסשפט שם על עסקי מומר סעין, וסס מי מריצה (מנמוממ). (EULECE'C):
- עומדת במקוס למ"ד שבראשה, אבל (מ"א זו) אינה עומדת במקוס למ"ד, ונקודה (מ"א לנקוד) פתח תחתיה, והרי הרה כמו לסר, כל מיצה שלריכה למ"ד במחלמה המיל לה ה"א במופה (יבמות יג:). ויש חילוק בין הרה לההרה שה"א שבמוף החיצה מארר כשדים מכבשן האש, וכיון שילא זה מן החמר האמינו באברהם למפרע (ב"ר מב, ו): 👚 הרה גהו. להר נפו, הרה כמר המיע מוגבל (מגובל) בהם, ונעשה נס למלך סדום שילא משם, לפי שהיו באומוס מקלמן שלא היו מאמינין שנילול אברהם (10) בארח בארח חמר. בארוח הכים היו שם, שנועלים משם אדמה למיע של בניץ (ב"ר). ומדרש אגדה (שם), שהיה למריסם:

נְעְּמִנְהְ וְאֶתְ־בְּלִי אְבְלָם נַיּבְלְהוּ נְעָתוּ וְנְת בְּלִ מִיכַלְהוֹן

ײַ וַיּקְחְוּ אָת־בְּל־רְבָּשׁ סָדָם יִּשְׁבּוֹ יָת בָּל קַנְיָנְא דִּסְדוֹם

their victuals, and went their way. Sodom and Gomorrah, and all And they took all the goods of

אָבוֹן אַבְרָבֶם נַיּגְלְכֵנּ וְהָנָא יַשֶּׁב אָהַנִּהי הַאָּבָרָם נַאָּזַלְנִּ וְהִנָּאִ

וּצְּעִי אָעַ בְּנָתּ וֹאָעַ בַבְתָּנִ בָּן בּאָבִוּ זִעַ בְנָתּ וֹזִעַ צַּוֹנִינִי בַּב

and his goods, and departed. brother's son, who dwelt in Sodom, And they took Lot, Abram's

71

וֹנוֹם בֿגֿלָ, בֹנוע_אַבֹלנם: בְאָמִרָּי אֲחָי אָשְׁכֹּלְ וַאָּחָי עָּנָר ַ הַ הַבְּבְרִי וְהוּאַ שִּבְּן בְּאֵבְןָי מַמְבַּא أَنْحَكِم لَاظَرْنِم أَنَّلًا كُمُخَلَّا لَمُنْعُ فَمِنْاَحُهُ لَللَّا كُمُخُلُو

אָנְשׁ קְּנְמֵיה דְאַבְרָם: באָמִכּוַל וַאַחוּהי דענר וֹאָנוּן מֹבֹוֹאַנוּ וֹנוּאַ מוֹנוּ בֹמוֹמוֹנוּ

with Abram. Aner; and these were confederate brother of Eshcol, and brother of terebinths of Mamre the Amorite, Hebrew—now he dwelt by the escaped, and told Abram the And there came one that had

אָנְעַ נִּיִּרְרָּ מְּאָרָ נִיִּאְרָעַ הַיִּרְרָּ וֹנְהֵׁלֵּת אַבְּבְׁם כֹּג וָהְבּּע אֹטַוּו וּהָמָת אַבָּבָם אָבוּג אָהָטַבּוּ

ינימנת עסר ירדף עד דו: בימיה קלת מצה

and pursued as far as Dan. house, three hundred and eighteen, forth his trained men, born in his brother was taken captive, he led And when Abram heard that his

可注 按键下 计模式分子 分子键键句: וֹהְבֹבְוֹנו ווּכִּטׁ וֹוּנִגַּפַּםְ הַּגַ_ ہ וַיִּחְלֵק עֲבֵיתָם ו לַנְלְהַ הָוּא וְאָהָפְּלֵיג עֲלִיהוֹן לֵילִיָא הוּא

חובר דְמִצְפּוּנָא לְדַמְּשֶׁל: וֹמֹלְצוּנִוֹ וּמִׁנוֹנוֹ וּבַבַּפּוּנוֹ מַצ

hand of Damascus. unto Hobah, which is on the left and smote them, and pursued them them by night, he and his servants, And he divided himself against

המדברה, פתרונו כמו אל ההר או כמו לההר (להר), ומשמע לאותו הר הידוע ומפורש בפרשה: לסר, או כמו אל סר, ואינו מפרש לאיזס סר, אלא שכל אחד גַם באשר מלא סר מחלס. וכשסוא נומן ס"א בראשה לכמוב ססרסאו

(12) והוא יושב בסדום. מיגרס לו ואת, ישיבתו נקדוס (נ"ר):

לברס וישל לת שרה (ב"ר): העברי. שבל מעבר הנהר. (ב"ר שם): בעלי בריח אברם. שכרמו עמו ברית (ב"ר) (ס"ל, מ), זה עוג שפלט מדור המצול (נדה סא. יוצ"ע), וזהו מיחר הרפאים, שנאמר (ו, ד) הַנְּפִילִּים הַיִּי בַּשָּׁרֶך וגוי, ומחכוין שִיַהְרֵג ווסו נשלר, שלא סרגוסו אמרפל וחביריו כשסכו סרפאים בעשמרות קרנים. מנתומא (חקת כס). ומדרש בראשית רבס (מב, (13) ויבא הפליש. לפי פטומו זה עוג שפלט מן המלחמה, והוא שכחוז פִי רַק עוֹג נְשָׁמַר מִיֶּמֶר הֶרְפְּאָים (דברים ג, יא),

אליעור לבדו סיה, וסוא מנין גימטריא של שמו: – עד דן. שס משש כחו, שראה שעמידין בניו לסעמיד שס עגל (סנסדרין שַבַּיִּמ (מסליס ל, א), ובלע"ו קורין לו אינלניי"ר וברש"י כ"י אישמרייני"ר: שמונה עשר וגוי. רבומינו אמרו (נדריס לב.) - סממלמ כניקמ סאדס או כלי לאומנימ שסיא עמיד לעמוד בה, וכן מַנוֹךְ לַנַעַר (משלי כב, ו), מַנָפַמ סַמָןבַּת (במדבר ז, יא), מַנַפַמ וכן וְמְבֵלְ מֵנִיִמּ וּמְגֹר (מְסְלִים לֹסְ, ג) (פִמ"ו): דניביו. מוכו כמיצ (מ"ח קרי), וס אליעור (פּמ"ו) שמוכר למצוח, וסוח לצון (14) וירק. כמרגומווזריו, וכן וַמַּרִיקוֹמִי שַׁמַבֵּינֶם מְּבֶבּ (ויקרא בו, לג), אודיין במרצי עליכס, וכן אָרִיק מַרְבִּי (שמוח מו, מ), דבר אחר שהשיאו לו עלה על המילה (ב"ר) כמו שמפורש במקום אחר):

על שם עבודת אלילים שעתידה להיות שם (תנתומא): סראשון נעשס לו נם, חליו סשני נשמר ובא לו לחלום לילס של מלרים: עד חובה. אין מקום ששמו חובה, ודן קורא חובה, בשבורמים זה לכאן וזה לכאן: דילה. כלומר אחר שחשכה לא נמנע מלרדפס. ומדרש אגדה (ב"ר), שנחלק הלילה, ובחלות (15) ויחלק עליחם. לפיפטומו מרם המקרא, וימלק הוא ועבדיו עליהם לילה, כדרך הרודפים שממפלגים אחר הנרדפים

אָנַרַ הַנְּשָׁים וְאָנַרַ הַנְּשָׁים: קום אבוו ובכחן בשור וגם לום אחוהו וקננה אמיב ואף וֹגְּמֶׁר אָט פֿלְ עַוֹבְלַמְ וֹנֹם אָטַ וֹאָטִיר זִט פֿלְ עַּוֹנִגֹא וֹאַבּ זִט

خُلُلُمْ مِينَا لِمُنْ لِنَظْمُ كُنْ لِمُ يُمْلًا مُؤْمَمُكُ، ثَنْ خُلُلُمْ مُنْ لَا يُعْلَى لَئُن ע אַחַרֵי שׁיבֹו מֶחַכּוֹת אָח לְקַדְּמוּתִיה مركا فبو خظلهدي لأقط

څذيا: לֵחֶם נְגְיֵן וְהָנֹא כֹחֵן לְאֵל אַפִּיק לְחֵים וַחֲמֶּר וְהִנֹא וּמֹלְכֹּוּ בְּּגָשׁ מַלְבֹּוּ הַּבְּם עוָבֹּגא וּמּלְכּוּ בּגשׁ מַלְכֹּא בּוּרוּהָלִם

تَقِٰدُكِ:

جُهُم مُجْبِبًا طِبُب مُفِيْتِ ثُمُونِتِ نَهُدُلًا: or [נְבְּוֹבְינִ וּאָמֹּר בְּרִוּרְ אַבְּרָם וּבְּרִבִּיה וֹאָמַר בְּרִירְ אַבְּרָם

בּבְיה הַיִּהְרָ בִיּהָרְלִי בַּנְבְּיה בִּירָהְ וִיהַב בִיה הַר מִו עַּסְרָא بخديك بخر مُخْبِيا لَمُمُدِينَا يَخْدِيكَ بحر مَخْعُكَ عَمْمَا فَتُعْكَ

قال كِيْ يَادُوْهِ لَيْلُكُمْ كَالَاجُكِة : يَحَ جُرِ يَغَمُنِهُ لَكَانُرُهُ مَحَ جُكِ: ממישי ניאטר טֶלְּךְ־סְרָם אָלְ־אַבְרָה נַאַטָּר עַלְבָּא דִּסְּדוֹם לְאַבְרָם 444:

לנה שְׁמָיִם נְאֶבֶּץ: בּינְאָמֶר אַּבְיָּהְ אֵבְ הַּלְּיָּהְ אֵבְ מָּלְיָּהְ אֵבְוֹמֵה אַבְּרָם לְמִּלְכָּא צַּסְׁבְּיָם נֹאָמֶר אַבְּרָם לְמִלְכָּא צַסְׁבִּיָם

נְתְ נְשֵׁא נְנְתְ עַּמָּא:

הוא בית היסא דְּעַלְכָּא: אַמְּוֹ אֶּלְ־עֵנְמֶל שְׁנְּהְ הָוֹא עַנְקְלַיִּא דְּעִּמֵּיה לְמֵישִׁר מְפָּנָא なかず FOTIO

מְשְׁמֵּנְשִׁ בַּלְאַר:

וֹאַבְעָּא: לאַל עלאָה דְּקְנְיָנְיִה שָׁעַנִיָּאַ

מכולא:

הֹלְאָׁע בַּלוֹנְיִנְ הָתִּוֹא וֹאַבֹּהֹא:

also, and the people. Lot, and his goods, and the women and also brought back his brother And he brought back all the goods,

King's Vale. vale of Shaveh—the same is the kings that were with him, at the slaughter of Chedorlaomer and the meet him, after his return from the And the king of Sodom went out to

he was priest of God the Most High. brought forth bread and wine; and And Melchizedek king of Salem

81

Źτ

High, Maker of heaven and earth; Blessed be Abram of God Most And he blessed him, and said:

tenth of all. into thy hand.' And he gave him a who hath delivered thine enemies and blessed be God the Most High,

take the goods to thyself? Abram: 'Give me the persons, and And the king of Sodom said unto

Maker of heaven and earth, unto the LORD, God Most High, Sodom: 'I have lifted up my hand And Abram said to the king of

שם כל האומות, והמליכו את אברהם עליהם לנשיא אלהים ולקלין: בית רים אחד, שסוא שלשים קנים (פייע שקלים אז ראית), שסיס מיוחד למלך לנחק שם. ומדרש אגדה (ב"ר), עמק שהושוו (TI) עמק שוד. כך שמו, ומרגומו למישר מפנה, פנוי מהילנומ ומכל מכשול: ענוק המלך. ביה ריפה דמלכה (הונקלום),

בלבו עליו על שהרג אם בניו. ומדרש אגדה, רמו לו על המנחום ועל הנסכים שיקריבו שם בניו (ב"ר מד, 1): (18) ומלכי צדק. מדרש אגדס סוא שם בן נח (נדרים לב: ב"ר): לחם ויין. כך עושים ליגיעי מלחמה, וסראה לו שאין

(19) קנה שמים וארץ. כמו שֹבֶה שְׁמַיִּס נְפְׁרֶן (מהליס קמו, ו), על ידי עשייחן קנחן להיוח שלו:

ديا: (10) אשר מגן. אשר מגן. אשר מקניר, וכן שְׁמַנֶּנְף יִשְׁרָמֵּל (מושע יא, תו): ויהן לו. אברס (יוצ"ע), מעשר מכל אשר לו, לפי שמיס

(וב) הן לי הנפש. (הגופיס) מן השבי שלי שהללת, החור לי הגופים לבדם:

(שב) הרמתי ידי. לשון שבועה (צ"ר), מריס הני הח ידי להל עליון, וכן בִּי נִשְׁבַּעְמִי (ברהשיח כב, מו), נשבע הני, וכן נַמַמִּי

בְּמָשׁ בַּשְּׁבֶב עַם מִמֶּנִי (שם כג, יג), נומן מני לך כמף השדה וקמהו ממני:

אַבְהֶה: אָנָג עמה בּוֹלָה 丘を沿口 נֹאִם אַפֿע מִבּּגְאַמֻּרַ בְּוֹב נֹגָאִ נֹאִם אָפַר מִבּגְ בַּלְבּ נֹגָא אִם מִעוּמִ נְעָּרַ מְּבְׁנִירַ נְּמָבְ אִם מִעוּמָא נְעַּרַ עַּבְּכִּי מְסְנָּאִ

אָטַר מִימָר אָנָא עַּמַרִית יָת אַבְּרֶבֹּ

have made Abram rich; thine, lest thou shouldest say: I shoe-latchet nor aught that is that I will not take a thread nor a

ů⟨a: (a) מֹנֶר אָהְבָּלְ וּמִמְרָא נוֹם וֹלֵנוֹוּ אָהְבִּוּלְ וּמִמְרֵא אַנּוּוּ וֹלַבּּלְוּוּ לְבֵּ נְעִבְּלֵעְ עֵׁלְאֵלֹמְהִם אֹמֶב עַבְּלְבֹנ אִעֵּה װּבְּרַנֹּא בַאָּזַבְנִּ הֹפִּנִּ הֹלֵּב בֹלְהֹבְוּ 'בֹל אָהָהֹב אֶבֹלְנִי עַנֹּהֹנְיִם בֹּב מִבַּאַכֹּלְנִּ הַנְּיִנְהֹיִא וֹעַנִּלְלַ

الذرك الالا

take their portion.' Aner, Eshcol, and Mamre, let them the men which went with me, nen have eaten, and the portion of save only that which the young

מִצֹּוֹ לֵבְ מִּכְבְרָבְ הַבְּבָרָ הַיִּבְבָּר מִאָּב: באאָר אַל־הִירָא אַבְרָם אָנִכִיי בְּרַיְהְנְתֹ אֶלְאַבְּרָם בְּמִּחָזֶה

₹<u>₽</u> مَّاللُّهُ لَا يُعْلِمُ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ למומר לא שֹבְתַל אַבְּרָם מא גַּיין עָם אַבְּרָם בָּנְבוּאָר אַתַרו הַדְּבְרֵים הְאֵלֶה הָיֶה פְּתַר פְּתָּנִיִּא הָאָלֵין הַנָּה what wilt Thou give me, seeing I go And Abram said: 'O Lord Gop, exceeding great. shield, thy reward shall be

saying: Fear not, Abram, I am thy

After these things the word of the

LORD came unto Abram in a vision,

ڲڔڗؿٳ٦: יבן בַּמָהֶל בּיהִי הַיּא בַּמָּהֶל ַ שׁמֹּל לְ, וֹאִנְכֹּי עִוְכֵלֵב הֹבוּנִי, שִמֵּל לְ, וֹאָנֹא אִזִּילְ בַּלְאִ וֹלָב וַנְאַמֶּר אַבְּרֶּם אֲדְנָיְ יֶהוֹחְ מַּה וַאֲמַר אַבְרָם יִי אֶלְהִים מָא

הוא דַּמַשְׂקְאָר אֱלִיעָזֶר: יבר פּרנָסָא קדין דּבְבָּיהִי

And Abram said: 'Behold, to me Damascus? possessor of my house is Eliezer of

hence childless, and he that shall be

וֹנֵה וְטִנֵּע בּוֹבְינֵינְ, וְנֵהֶהְ אָטֵּוּ: וֹלָב וֹבִא בּב בּוּטִּי וֹבִיע וֹטִי: נְגְאָמֶר אַבְּרָם בֵּוֹ לֵגְ לַאֲ נְעַשִׁר זְאֶמֵר אַבְרָם הַאֵּ לַגְ לַאְ יְׁהַבְּשׁ

(3) הן לי לא נחח זרע. ומס מועלמ בכל משר ממן לי:

heir.' one born in my house is to be mine Thou hast given no seed, and, lo,

- (32) אם מחוש ועד שרוך נעל. מעכל לעלמי מן סשלי: ואם אקח מכל אשר לך. ומס מממר למת לי שכר מבית
- (שם פפוק כה), לא נאמר והלאה, לפי שכבר נמן החוק בימי אברהם (ב"ר): εαξάάοιξαζό διμές ας δεζιο τάξι τάζι (ααιφς-φ (· cz.)· ιςcL ιφας Γίδι αδιφ δουφ τάαξο Γίαιάδ ξαμί καμέα האה וְעַבְּרָיו וַיַבָּס, וענר וחביריו ישבו על הכלים לשמור, הפלו הכי הם יקחו חלקם, וממנו למד דוד, שהמר בְּהֵלֶק בַיֹּבֶד (24) הגערים. עבדי אשר הלכו אחי, ועוד עור אשכול וממרא וגוי, ואף על פי שעבדי וכנקו למלחמה, שנאמר (עו) גנויך, לם מקמ: ולא האמר וגרי. שסקנ"ס סבמימני לעשרני, שנמתר וַמַּבֶּבֶּבְּרְוּגוי (יב, ב):
- $\forall \Gamma$. $\forall \Gamma$ and Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ are Γ are Γ are Γ are Γ and Γ are Γ and Γ are Γ and Γ are Γ נס זה שהרג אם המלכים, והיה דואג ואומר שמא קבלחי שכר על כל לדקוחי, לכך אמר לו המקום אל חירא אברי בגדן (ו) אחר הדברים האלה. כל מקוס שנאמר אמר, פמוך. אמרי, מופלג (צ"ר מד, ס). אמר סדצרים האלה, אמר שנעשה לו
- אגדס (ב"ר) שרדף סמלכיס עד דמשק, ובגמרא שלנו (יומא כה:) דרשו נועריקון, דולס ומשקס מחורת רבו לאחרים: (בראשים מא, מ), אפוטרופא שלי, ואילו היה לי בן היה בני ממונה על שלי: דמשק. לפי החרגום מדמשק היה, ולפי מדרש (ירמיה גל, נס), וכן פִי סַׁרְוָה עֵּרֶה (כֹפניה בֹּ, יד): - ובן בושק ביחי. כסרגומו, שכל בימי ניוון על פיו, כמו וַעַל פִיף וַשַׁן מב (שיר השירים ה, ב), וערירי לשון מורצן, וכן ערו ערו (מהלים קלו, ז), וכן ערום ימוד (מבקוק ג, יג), וכן ערשה מקע . מבּוּקֿמִי מְשְׁבֵבׁ (מֹיוּב לֹה, יב), מעקר שרשיה, כך לשון ערירי ממר בניס ובלע"ו דעוענפּחמ"ם. ולי גרחֹס ער ועונה, מגורמ וְלָבִּי (2) הולך ערירי. מנחס בן מרוק פירשו לשון יורש, וחבר לו ער וְעֹנֶה (מלחבי ב, יב), ערירי בלח יורש, כחשר מחמר ובְּבֶל

מממוש ביוא "ורשה: לِي يَبْرُهُكَ إِنَّا فِيهُ فِي يُقْلُدُ يَكُمُ لَا يُرْفِئُكُ فِي يَبْرُفُكُ قِيلًا يُخْرِقِنَا فِي ַ וְהַבָּׁה דְבַרִייְהָוֹה אֵלְיוֹ לֵאִמֶּר וְהָא פִּהְנָמָא בַּייִ עָּמֵיה לְמֵימַר

בעוליד הוא יירוקנף:

ַג עַבּמַ<u>לּא</u> 戸導むになり رَّاثِيْم كَالَّا يَتَأَدِّهِمَ رَبُّكِيْلًا إِيْهِامَ رِمَاتِهِ رِيُجِرِهِ رِيُولَا

אָקָם וַיַּאִמֶּר לֹוֹ כָּה יִהְיָה יָהָהוֹן וַאֲּמַר לֵיה פְּדֵין יְהוֹן בְּנֶף: אָם_עוּכֹּל לַסִפָּּג כּוָבְבֹּגֹא אָם טַכּוָל לַמִּמִוֹינ נספר אַסְחָכִי כְעַן לִשְׁעַיָּא וּמָנִי

٠ וֹבֵאֵמֶן בִּיהְוָה וַיִּהְשְׁבֵּה לֵּוְ וִבִּיִמֶן בִּמִימֶרִא בּיִי וִחַשְּׁבָּה

: الثالة

۲۰۳ ۲۲¢:

לְבְּ אֶת־הְאֶהֶץ הַנְּאָת לְרִשְׁמֵּה: צַּרִשְׁאַ הָרָא לְמֵירָתַה: הוצאתיף מצור בשְּבוֹם לְמָת מאור דִּכִּסְרָאָי לְמִתוּ לָךְ יָת ממי ניאטר אַלְיוּ אַנִּי יְהְנָה אַשֶּׁר נְאַטָּר לִיה אַנָא יִי דְּאַפּיקּהְרָּ

י ניאַעָר אַרֹנָי וֶהוֹה בַּמָּה אַרַע כָּי וַאֲעַר יִי אֱלֹהִים בְּמָא אָדַע אַרַיעַנָּה: אַרִי אַירְחָנַּה:

מהלה וער וגוןל: בְּיִהְבְּהֵשׁי וֹהֹוּ בְּיִהְבְּהָשׁי וֹאָוֹכְ שַׁלְטַא וֹהִוּוּן שַּׁלְטַא וֹדִּבְּרִין וּנַאָּמָר אֶּלֶוּו לַוֹוֹנִי לִיְ הֹּנֹלָנִי וֹאָמָר לִיִּי לַנִיר בֹּנֹנִמוּ הֹנֹלְוּ

שַׁלְטַא וָמֻפּוֹנוֹא וּדָר וְוָנָר:

خُكُال: לַקְרָאָת רַעָּהוּ וְאָת־הַצָּפָּר לְאַ פִּיִלֹג לָבָבֵיל חַבְרֵיה וְיָה עֹוֹפְּאַ م אָטַׁם בַּטְּׁנֵב נִימֵן אִישׁ־בָּהָרִוּ וּפַּבֶּיג יָהָחוֹן בִּשְׁנִי וִיתַב פַּלְנָּיֶּא וּוֹשְׁעַבְוֹ אָעַבַּלְבַאָּבְּעַ וּוֹבַשַּׁב וַבְּבַוֹנִב שַבַּמוָנִי, זִּעַ בָּבְאָבָּתוּ

bowels shall be thine heir.? shall come forth out of thine own shall not be thine heir; but he that came unto him, saying: 'This man And, behold, the word of the Lord

him: 'So shall thy seed be.' to count them'; and He said unto and count the stars, if thou be able and said: 'Look now toward heaven, And He brought him forth abroad,

righteousness. He counted it to him for And he believed in the LORD; and

9

land to inherit it.' of the Chaldees, to give thee this LORD that brought thee out of Ur And He said unto him: 'I am the

shall I know that I shall inherit it? And he said: 'O Lord GoD, whereby

turtle-dove, and a young pigeon.' ram of three years old, and a she-goat of three years old, and a heifer of three years old, and a And He said unto him: 'Take Me a

but the birds divided he not. each half over against the other; divided them in the midst, and laid And he took him all these, and

למעה (מנמומה מיי שרה ו ב"ר): קורא לכס שם אחר וישחנה המול. דבר אחר, הוליאו מחללו של עולם והגביהו למעלה מן הכוכבים, וזהו לשון הבעה מלמעלה שלך שראים במולום שאינך עמיד להעמיד בן, אברם אין לו בן, אבל אברהם יש לו בן, וכן שרי לא מלד, אבל שרה מלד (ב"ר), אני (5) דירצא אחר החוצה. לפי פשומו סוליאו מאסלו למוץ לראות סכוכבים. ולפי מדרשו (שבת קנו.), אמר לו לא מאלעגנינות

באיום וכומ ימקיימו בס, אמר לו סקב"ם בוכום סקרבנומ (מענים כו:): סקב"ס משבה לאברם לוכות וללדקה, על האמונה שהאמין בו. דבר אחר במה אדע, לא שאל לו אות, אלא אמר לפניו, הודיעני (6) והאמן בה. לא שאל לו אום על ואם, אבל על ירושם הארן שאל לו אום, ואמר לו במה אדע: ויחשבה לו צרקה.

יד): ועז משלשה. רמו לשניר הנעשה בפנים, ושעירי מוספין של מועד ושעיר מטלח יהיד (ב"ר): ואיל משולש. אש (9) עגלה משלשת. שלשה עגלים רמו לשלשה פרים, פר יום הכפורים ופר העלם דבר של לבור ועגלה ערופה (ב"ר מד,

לסוריש לבניו את סמרן, כדכמיב (ימ) בַּיוֹס סַסוּתְ בְּרַמ סֹ'מָת מַבְּרָס בְּרָים בָּרִים בַּמֹת וגו', ודרך כורמי ברית למלק בסמס ולעבור בין (10) ויבחר אחם. חלק כל אחד לשני חלקים. ואין המקרא יולא מידי פשומו, לפי שהיה כורם בריח עמו לשמור הבטחחו ודלי ולשם מלוי, וכבשם של ממלמ ימיד (ב"ר): והור וגוזל. מור ובן יונה (ב"ר):

GEL ELMALU - ELMU YT YT - OTT 'E - VX SENESIS

" נֹינֶב בַּלְנִיֹא נֹאַפֹּנַנו נַיְמֶּׁר יִנְיַנִי מִנְפֹּא מַלְ פַּלְנִיֹא נֹאַפֹּנַנו

אַנְיִם אַבְּרֶה:

חַשְּׁבֶּׁע גְּבְלָע נְפָּבֶע הַּלְּוּוּ: נְפְּלְוֹת עַל־אַבְרְוָם וְהַנֵּת אֵימָה נִפּלֹת עַל אַבְרָם וְהָא אֵימָה يزرر مَשْمُשُ جِحُنَّهُ بِمَرِّيَةٍ مِن يَوْنِهُ خُمْنِهُ جُمْنِهُ لِمُنْهِ أَمْنِهُ لِمُنْهِ

נֹהְבֹּבְנִים וֹהֹנִּיּ אָטִׂים אַנְבַּה מָאִנִי בּילְיוָן וֹנִפְּלְטִוּן בִּיוָן וֹנִהַנִּוּן يرِרו יִהְיֶה זַרְעֲּדִׁ בְּאֶבֶע לָא לָהֶם בּיִּירִין יְהוֹן בְּנֶּדִ בַּאָבַע לָא וּגַאמֶר לְאַבְּוֹם וֹנְהַהֹ שֹנְה כֹּוַ וֹאֵמַר לְאַבְּוֹם מֹבַה שֹנַה אָנַוּ

וֹנֹם אַנוַ_נַנָּוּנ אַמֻּב וֹמַּבֹנַנ בַּוֹ نائلا:

الكالم: לְּבְׁרֵ נְאֲעֲבֶרְ בֵּוֹ נְצְּאֵנְ בַּרְבָּעִהְ בְּאֵנְ אֵנְאֵ נְבְתַּרְ בֵּיוֹ יִפְּקּוּוּ

المُنْ لَا لَا لَكُوْلُوا الْمُ

יְהְהוֹן אַבְרֶם:

לבל סוי ופלה עלוהי:

וֹטִבוּוֹ אַבְׁבֹּה מִאָּב הַּגֹוּ:

לַלוֹנֹא סַנּג: ומף ות עמא דופלחון בהון

בְּשְׁלְוִם מִּקְבֶּר בִּשִּׁיבֶּר מוֹבֶר: בִּשְׁלָם מִּהְקְבַר בְּסִיבוּ מָבָא: هُم هُرَيُكُ لَهُ فَانْ خُرُبُهُ خُرُنَا هُدُنَانًا لِيَّا لِي الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمِعِلَمُ الْمِعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِمِي الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمِ الْم

> drove them away. upon the carcasses, and Abram And the birds of prey came down

π

even a great darkness, fell upon fell upon Abram; and, lo, a dread, sun was going down, a deep sleep And it came to pass, that, when the

stranger in a land that is not theirs, a surety that thy seed shall be a And He said unto Abram: 'Know of

afflict them four hundred years; and shall serve them; and they shall

great substance. afterward shall they come out with shall serve, will I judge; and and also that nation, whom they

good old age. peace; thou shalt be buried in a But thou shalt go to thy fathers in

(11) העים. הוא עוף, ועל שם שהוא עמ ושואף אל הנבלות למיש שַלי אוֹבֶל (לשה"כ איוב מ, כו), כמו וַפַּעַמ אָל הַשְּבֶלַל שב המום, רמו על הלומום שיהיו בְּלִין והולכין, ולם הלפור לל בתר, רמו שיהיו ישרלל קיימין לעולם (פם"ו): וַסַלְפָּיר וַסַשְׁעִיר, מֶלֶך עֵןן (שס כח). וישרחל נמשלו לבני יונה, שנחמר יוֹנָמִי בְּמַגַּנִי סַמֶּלַע (שיר השיריס ב, יד), לפיכך בתר שנאמר שְּבְּבּוּנִי פְּרִים רַבִּיִם וגוי (מהלים כב, יג), ואומר הְאַיִל בְּשִׁי בַּשִּׁי בַּשְׁרָ הַאָּיָם בַּעַל הַקְּיִם בַּבִּים וגוי (מהלים כב, יג), ואומר הְאַיִל בַּשְׁרָ בְאִיםְ בַּעַל הַקְּרָים בַּעָּים בַּעָּים בּעָים וגוי (מהלים כב, יג), ואומר הְאַיִים בַּעָּים בַּעָּים בַּעָּים בַּעָּים בּעַים שלומו של שכינה שהוה השב ואח הצפור לא בתר. לפי שהחות עובדי כוכנים ומולות נמשלו לפרים וחילים ושעירים, בְּמָבֶיהַ, כמה שנהמר להלן הָעוֹבְרִים בֵּין בִּמְרֵי הָעַבֶּל, יִרמיה לד, יש), אף כאן חנור עשן ולפיד אש השר עבר בין הגורים, הוא

וספרחה, כמו יַשַּׁב רוּחוֹ (חהלים קמו, יח), רמו שיבּחׁ דוד בן ישי לכלוחם (פדר"ח כח), וחֿין מגיחים הוחו מן השמים, עד שיבוחֿ מפי רבינו יסודה ב"ר שמואל. וכן הגירםא ברש"י כ"י ובכ"י אחרת כתיב כך פי' רבינו מאיר ב"ר שמואל): רושב. לשון נשיבה לפגריס, שבמריס מרגומו פלגיא, ופגריס מרגומו פגליא לשון פגול, כמו פָּגִּוּל הַוּאָ (ויקרא ימ, ז), לשון פגר (כך שמעמי ויהב פלגיא, נחחלף להם חיבת פגליא לפלגיא, וחרגמו הפגרים פלגיא, וכל המחרגם כן טועה, לפי שאין להקיש בחרים (שמואל-א מו, יע): על הפגרים. על הצמרים. (מ"א הפגרים ממרגמינן פגליא, אלא ממוך שהורגלו למרגם איש במרו

(EI) כי גר יהיה זרעך. משנולד ילחק עד שילאו ישראל ממלריס ארבע מאום שנה, כילד, ילחק צן ששים שנה כשנולד (12) וחנה אימה וגוי. רמוללרומומשך של גליומ (ב"ר): מלך המשיח (פק"ו):

בטרן מכרים, מלמ למ לסס, משנולד יצמק (כת, לו) וַיַּנֶר שַׁבְּרֶשֶׁם וגרי, וַיַּנֶר יִנְמֶק בְּגָרֶ, וַיַעֲקֹצ בֶּר בְּמֶּבֶן מַס (מהלים קה, כג), ואסס לכיך לסוליא מסן כל השנים שחי קסח אחר לידח עמרס, ושחי עמרס אחר לידח משה: בארץ לא להם. ולא נאמר וחשוב שנוחיו של קסח ושל עמרס, ושמונים של משה שהיה כשיללו ישראל ממלרים, אין אחה מולא אלא שלש מאוח וחמשים, רד"ו, הרי ארבע מאום שנה (קד"ע ג פדר"א מח). ואם חאמר במלרים היו ארבע מאוח, הרי קהח מיורדי מלרים היה, לא יעקב, ויעקב כשירד למלרים אמר (מו, מ) ימי שני מגורי שלשים ומאם שנה, הרי ק"ץ, ובמלרים היו מאמים ועשר כמנין

(נ"ר): ברבוש גדול. בממון גדול כמו שנהמר וְינַלְלוּ הָה מִלְּבִיִּם (שמוח יב, לו): (+1) וגם אח הגור. וגס, לרצומ ארבע מלכיום (צ"ר), שאף סס פָליס על ששעצדו אם ישראל: דן אובי. בעשר מכום לְנוּר בְּמְבֶּן בְּמְנוּ (בּרמִשִׁיִם מוּ, ד):

משובס (מנמומא): - הקבר בשיבה טובה. בְּשֹׁלוֹ שִׁישִׁס ישמעאל משובס בימיו (ב"ר ל), ולא ילא עשו למרבות רעס בימיו, (15) ואחה חבא. ולא מראה כל אלה: אל אבותיך. אביו עובד עבודה זכה והוא מַבַּשְׁרוֹ שִיבַּא אליו, למדך שעשה תרח (02) ואח הרפאים. מרן עוג, שנמתר גס ססימ יַּקְרֵמ מָבֶן רְפְּמִיס (דבריס ג, יג):

(פו) אח הקיני. עשר אומות יש כאן, ולא נתן להם אלא שבעה גויס, והשלשה אדום ומואב ועמון (ב"ר מד, כג), והם קיני קניזי קדמוני, עתידים להיות ירושה לעתיד (ב"ב נו. ב"ר), שנאמר שֶׁדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹתַ יְדָס וּבְּגֵי עַמּוֹן מִשְׁתַּעְמָּם (ישעיה יא.

(ב, יד), משל סדיום, עבד מלך מלך (שבועום מז:), סדבק לשחוור וישמחוו לך:

למרן ישר אל קור אסו גדול, אף על פי שסוא מאוחר בארבעה נסרות (פס"ו) סיולאים מעדן, שנאמר וְסַנְּּמֶר סְרָבִּיעִי סוּא מְּנָמִר בַּרְתִּי. לפּי שסוא הנוק (12) מיולאל קור אחר. לפי שסוא מאוחר בארבעה נסרות (פס"ו) סיולאים מעדן, שנאמר וְסַנְּמֶר סְרָבִּיעִי סוּא מְּנָמִר

דבר זס: השמש באה. שקעס: ועלשה היה. משך סיוס: והנה חנור עשן וגוי. כמו לו שיפלו סמלכיום עובדי מליליס בגיסים (פמ"ו): באה. מעמו למעלס, לכך סוח מבוחר שבה כבר, וחס סיס מעמו לממס בחל"ף, סיס מבוחר כשסים שוקעת, וחי הפשר לומר כן, שסרי כבר כמוב ויסי סשמש לבח, וסעברם מנור עשן לחחר מכחן סימס, נמנח שבבר שקעס (פמ"ו). ווס מילוק בכל מיבס לשון נקבס שימודס שמי חומיות, כמו בח, קס, שב, כשסעעס למעלס לשון עבר סוח, בגון זס, וכגון וְכָמֵל בְּמָּסׁ (כע, ע), קַמֶּס חֲלְמֶּמִי (לו, ו), סְגֵּס שֶׁבְּסִי יְבְּמְמֵּךְ (רוֹמ ה, מו), וכשסעעס למעס סוח לשון סווס, דבר שנעשס עכשיו וסולך, במו בְּמְסִי עַס הַצְּמֹן (כע, ו), בְּעֶבְיְ בְּיֹחְ בְּמְׁסִי וּבַבְּקֶר הִיחֹ שְׁבָּסׁ (מממה בי, יד):

נפרע מאומה עד שחמולא פאחה, שנאמר (ישעיה כו, ח) בְּפַאֹםְפָׁהָ בְּצֵּלְּמָה הָרִיבָּנָה (סועה ע.): (17) ויהי השמש באה. כמו וַיְהִי הֵס מְרִיקִים שַׁמַּיְהֶם (בראשית מב, לה), וַיְהִי הֵס קוֹבְרִים חִּישׁ (מלכים־ב יג, כא) כלומר ויהי

ולפיכך ממ ס' שניס קודס זמנו (צ"ר פג, יצ), וצו ציוס מרד עשו (צ"ג מו:):

(16) ודור רביעי ישובו הנה. לאחר שיגלו למלריס יסיו שם ג' דורום, וסרציעי ישוצו לארך סואם, לפי שצארך כיען סיס מנד בעו ורכיעי ישובו הנה. לאחר שיגלו למלריס יסיו שם ג' דורום, וסרביעי ישוצו לארך סואם, לפי שצארך כיען סיס מנד ברום ורכים ברימ זס, כדכמיצ לחם לך אם סארך סואם לרשמס, וכן סיס, יעקצ ירד למלריס, לא ומשוצ דורומיו, יסודס פרן ומלרון, וכלצ צן מלרון מצאי סארך סיס: - בי לא שלם עון האמוררי. לסיום משמלם מארלו עד אומו זמן, שאין סקצ"ס

name was Hagar. الْكِيْدَ تَوْظِيْدَ مَا فِي رَبِي مُنْ فِي مِنْ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي اللَّهِ فِي handmaid, an Egyptian, whose בָּיה וְלַה אַמְּהָא מִצְּרִיהָא יג וְשְׂבִי אַשְׁת אַבְּרְם לְאִ יְלְבְּר לְוִ וְשִׁבְּי אִטִּׁה אַבְּרָם לָאִ יִלְיִבה no children; and she had a Now Sarai Abram's wife bore him הַגְּרְגָּשֶׁי וְאֶחַ־הַיְבִּוּסֶי: (ס) the Jebusite. זַרְגִישְׁאֵי וְיָתְ יְבוּסְאֵי: Canaanite, and the Girgashite, and וֹמִעַבְעֹאֶמְנַרְ וֹמִעַבַעֹבֹלֹהֹלָּהְ וֹמִעַב וֹנִע אֵמְנְבֹאָה וֹנִע כֹּנֹהֹלֹאָה וֹנִע בּוֹמִלְאָה וֹנִע בּוֹמְלֵּאָה וֹנִע בּוֹמִלְאָה וֹנִע בּוֹמִלְאָה וֹנִע בּוֹמִלְאָה וֹנִע בּוֹמִלְאָה וֹנִע בּוֹמִלְאָה וֹנִע בּוֹמְלֵּאָה וֹנִע בּוֹמְלֵּאָה וֹנִע בּוֹמְלֵאָה וֹנִע בּוֹמְלְאָה וֹנִע בּוֹמְלְאָה וֹנִע בּוֹמְלְאָה וֹנִע בּוֹמְלְאָה וֹנִע בּינְהְיֹלְאָה וֹנִע בּינְהְיֹלְאָם בּיִּי וֹמְעִיב בּינְיוֹי בּינְיי בּינְיוֹי בּינִי בּינְיוֹי בּינְיוֹי בּינְייי בּינִי בּינְיוֹי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינִי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינִי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינִיי בּינְ בּינְייי בּינִיי בּינְייי בּינְייי בּינִיי בּינְייי בּינִיי בּינְייי בּינְייי בּינִיי בּינְייי בּינִיי בּינְייי בּינִיי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְייי בּינְיי בּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּייי בּינִיי בְּינִיי בּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בְּינִיי בּינִיי בְייבְיי בְּייי בְּייי בְייי בְּינִיי בְּייי בְּייי בְּייי בְּייי בְּייי בְּייי בְייי בְּייי בְיייי בְּייי בְּייי בְיייי בְיייי בְּייי בְּייי בְּייי בְיייי בְּיייי בְּיייי בְּייי בְּייי בְּייי בְּיייי בְּיייי בְיייי בְייי בְייי בְּיייי בְּיייי בְּיייי בְיייי בְייי בְּיייי בְּיייי בְּיייי בְּייי בְיייי בְיייי בְייי בְּייי בְּיייי בְיייי בְּיייי בְייי בְּייי בְּיייי בְיייי בְ and the Amorite, and the and the Rephaim, 07 ° lầu rướ, lầu rặch lầu liu dân liu ácin liu and the Hittite, and the Perizzite, עַלַרְמִנֶּי: בובולאו: the Kadmonite, бι נאט נט מַלְמָאָר וֹנִט לַנָּוֹאָר וֹנִט ور څل آي چرنزر لْمُلا_لَظُنَهُ، the Kenite, and the Kenizzite, and ġĽĽ: מְצְבְוֹם מַּגַ עַלְּנְעַר עַלָּגָר נְעַרַ the great river, the river Euphrates; מַּג וַנְינִא נַבּא וַנְינִא פַּנִני: land, from the river of Egypt unto

בּיִּנִים תַהֹּוּא בְּרָת יְתְנָה אָת בְּיִנִּא תַהִּוּא מָתַר יִיִ עָם אַבְרָם * צַּבְּרָם בְּרַית לֵאמָר לְיַּרְשִׁיּ קַיָם לְמֵימֵר לִבְּנְף יְהַבִּית יִת נְתַּמִּי אָת־הָאָרֶץ תַּיּׁאַת מְנְּתַר צַרְעָא הָדֶא מִנְּהָרֶא דְּמִצְרִים מְצְרַיִם עַּד־הַנְּתֵר הַנְּדִיל נְחַר־ עַר נַהְרָא רַבָּא נְהְרָא פְּרָת:

ر וְיָהֵי תַּשְּׁמֵשׁ בְּאָה וַעְּלְטָה הָיָה וַהָּוֹה שִׁמִשְׁאַ עַלֵּה וְקִּבָּיִר אָשׁ וְהָאִ תַּאִּלֵּרוּ יְהְנָה תַּנְּיר עָשְׁיִּלְיִי וְעָבְּיִר אָשׁ וְהָא תַּנִּיר דְּתְּיִר דְּאִישְׁאִ אַשְּׁר עְבְּרְ בֵּין הַנְּזְרִים הְאֵלְהִי וְהָרָה תָּהְיִי שְׁהָיִי הְיִּהְיִי בְּיִּר בְּיִלְיִי בְּיִּרְ הַ

לֶם מַּלָם מַּלָּן הַאֵּמְנֵי, מַּרַ הַנְּּה בַּי לֹאַר יְּ
 וְלֵיה רְבִימִי יְשִׁיּבוּ הַנְּּהְרַ בַּיְרְאַרַ יְּ

בְּאֵמִנְבָאִ אֲבִּי לְאְ אָלִים חוֹבָא הַלְכָא אֲבִי לְאִ שִׁלִים חוֹבָא וְדְרָאַ הְבִּינִ In that day the Lord made a covenant with Abram, saying: 'Unto thy seed have I given this land, from the river of Egypt unto the great river, the river Euphrates

And it came to pass, that, when the sun went down, and there was thick darkness, behold a smoking furnace, and a flaming torch that passed between these pieces.

And in the fourth generation they shall come back hither; for the iniquity of the Amorite is not yet

ֵ נֵא הֹֹגֹעֹנִי וְהְנְתְ מִלְּבֶּעִי בּאִ-נְאִ מִּנְעִּנִי וֹיִ מִלְמִילִע הִיִּלְ כִּעִּוֹ يشَعُون شِنَ، هُرَ هِجَنُت بَيْنَ يَهُونَ مَ شِن، خُعَجَبَت بَعَ جَعَا

نْطَحْدَح هَٰלُلُه خُرْتَاهَد هُٰلُهُ: ﴿

may be that I shall be builded up I pray thee, unto my handmaid; it restrained me from bearing; go in,

נּוֹמְעָׁת אַבְרָבֶם לְלַוָּלְ מִּבְיָּוֹ: אُر_شِفَائِدٍ، אِدَرِّرٍ، אِخُدُّكِ مُقَاثَكِ خَزْكِ غَمْنَ. مُغْطَ غُنْخَدُ، مَوْك

ムドマダダロ: בְּנְעָוֹ נִימְתֵּוֹ אָנָה לְאַבְרָם אִישָׁה مُثَمِّد مِّذِبَ كِمُّكُلِ هَٰذِنُكُ خَيْلًا لِمُ ः त्रूर त्वर्यतातं खंद्वत्तेत वद्य וַהַלַּח שָׁרָי אֵשָה־צַּבְרָם אָת־

לַאַּבְרָם בַּמְּלַע לַיִּה לָאִמוּי: בְּאַבְעָא דְּבְנְעָן וִיהַבַּת יָתַה הֹסֹר שְׁנִין לְמִתַּב אַבָּרָם בילר מצריקא אַמְתַּה מסוֹף וּוֹבֹנִע מָּנִוּ אִטַע אַּבֹנִם וֹע

Abram her husband to be his wife. land of Canaan, and gave her to Abram had dwelt ten years in the the Egyptian, her handmaid, after And Sarai Abram's wife took Hagar

hearkened to the voice of Sarai.

through her.' And Abram

Behold now, the Lord hath

And Sarai said unto Abram:

הְהָהַת וַמַּקַל גָּבְרְמָה בְּעִינֶיהָ:

בְעֵינַהָא: אָבׁוּ מַדּיאַת וְקַלַת רְבּוֹנְתַה * וֹּלֹא אֶלְ בִּׁלִּיׁ וֹעַבֹּר וֹעַבְּר וֹעַבְּא בָּׁי וֹהָאֵלְ לִוֹנִי בִּלִּר וֹהַּבִּיאָנִי וֹבִוֹנִי

להתניא גיון גל בולא וכולב: לְבְּ וֹשְׁנִי אֲבֵוּ מִבִּיאַט וֹפַלְיִני וֹאַמֹנע מָנו לַאַּבֹנִם צוּוֹ

نٿنڙنك: ڂٙؿڔڎؙؠڷ iģēa <u>יהוי</u>ה בְּחֵימֶב וַמַּבְאָ בָּי הַבְּטָר נָאַקל י על אָנְבָּי לְנַשְׁיִי הְפַּׁבְּיִר יִּנְקְּיִי הְפַּּבְּיִר יִּבְּיִר הְפָּבְּיִר יִּבְּיִר הְבָּבְּיִר הִיִּבְּיִר הִיּבְּיִר הִיִּבְּיִר הִיּבְיִר הִיִּבְּיִר הִיִּבְּיי הִיּבְּיִר הִיִּבְּיִי הִיִּבְּיִי הִיִּבְיִי הִיבְּיִי הִּיִבְּיי הִיבְּיִי הִיבְּיי הִיבְּיי הִיבְּיִי הִיבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְיבְּיי הְבְּיי הְבְּיי הְבְּיי הְבְּיי הְבְּייי הְיבְּיי הְיבְּייי הְיבְּיי הְבְּייי הְיבְּייי הְיבְּייי הְיבְּייי הְיבְּייי הְבְּייי הְבְּייי הְבְייי הְבְּייי הְבְּיייי הְבְּייי הְבְּיייי הְבְּייי הְבְּיייה הְבּייי הְבּייי הְבְּיייי הְבִּייי הְבְּיייה הְבְּיייה הְבְּיייה הְבְּייה הְבּייה הְבְּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבְּייה הְבְּייה הְבְּייה הְבְּייה הְבְּייה הְבּייה הְבְּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבְּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּייה הְבּיבּייה הְבּייה הְבּיה הְבּיבּיה הְבּיבּייה הְבּיבּייה הְ נעָאָמֶר מָּבָׁ, אָלְ-אַבְּבָׁם ְעַמָּסָׁ,

نظثرن: בְּשִׁינְיִיךְ וַהְשְׁעָּנְהְ שְׁרֵי וַהְּבְרָח בְּשִּׁינִי עִירָי שְׁרִי וַעִּרְרָח בְּשִׁינִי עִירִי שְׁרִי וַעַּרַסָּת מִוֹ ³ שִׁפְּחָתֵּדְּ בְּיֶבְדְּ צַשְׁי־לָה הַפַּוֹב בִּיִדִיף צַבִּיִדִי לַה דְּחָמֵין رنْهُوْد هِجَرُٰت هُذَ هِٰنَ، تَوْمَ رَهُود هِجَرَٰت رَهُ هِوْمَا اللَّهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ اللَّهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَّهِ عَلَيْهِ عَلَيْكُوا عَلَيْكُوا عَلَيْهِ عَلَ

> was despised in her eyes. that she had conceived, her mistress she conceived; and when she saw And he went in unto Hagar, and

thee.' the Lord judge between me and conceived, I was despised in her eyes: when she saw that she had handmaid into thy bosom; and wrong be upon thee: I gave my VM' :msrdA onto biss israe? bnA

and she fled from her face. And Sarai dealt harshly with her, that which is good in thine eyes.' thy maid is in thy hand; do to her But Abram said unto Sarai: 'Behold,

- dar (E"r): (1) שפחה מצריה. בת פרעס סימס, כשרמס נקיס שנעשו לשרס, מתר, מועצ שמסמ במי שפחס בבית זס, ולמ גבירס בבית
- (2) אולי אבנה ממנה. לימד על מי שלין לו בניס שלינו בנוי ללל הרוס (ב"ר): אבנה ממנה. בוכוח שלכנים לרחי למוך
- ששסמס עשר שניסולה ילדה לבעלה מייב לישה החרה (יבמות קד. ב"ר): לשבה אברם וגור. מגיד, שהין ישיבה חולה להרך (3) וחקח שרה. לקחמס בדבריס מבריך שוכיח לידבק בגוף קדוש כוס (שס ג): מקץ עשר שנים. מועד סקבוע למשס בימי: לקול שרי. לרוח הקדם שבה (ב"ר מה, ב):
- מראם עלמה כאילו היא לדקת, ואינה לדקת, שלא וכתה להריון כל השנים הללו, ואני נמעצרתי מציאה ראשונה (ב"ר שם): (+) ויבא אל הגר וחהר. מניסס כסטונס (נ"ר מס, ד): וחקל גבירחה בעיניה. סמרס, טרס זו פֿין מַמְרָס כִּגְלוּיָס, עולס לו מן סמנין, לפי שלא נאמר לו ואעשך לגוי גדול עד שיצא לארך ישראל (שס):
- מבשר לם שמסר, אלא מלמד שהפילה הריון הראשון (ב"ר): לנקבס), שהכניפה עין הרע בעיבורה של הגר והפילה עוברה, הוא שהמלאך אומר להגר הגןן הְרָה, והלא כבר הרחה והוא ושומק (צ"ר מס, ס): אובר נחתי שפחתי הוי ביני וביניך. כל צינך שבמקרל מסר, ווס מלל, קרי ציס וצִינִיךְ (ר"ל נוכם אלא עליך, וסיס לך לסמפלל על שנינו, וסיימי אני נפקדת עמך (ב"ר). ועוד, דבריך אמה חומם ממני, שאמה שומע בזיוני (a) המסר עליך. חמס העשרילי, עליך אני ממיל העונש, כשהמפללת להקב"ה עה הפן לי וְאָנֹכִי הּוֹלֶךְ עֲרִירָי, לא המפללת
- (3) וחעוה שרי. הימה משעלה בה בקושי (פ"ר מה, ו):

- עמום פמעלב הכעימון בעבר הניא במיא במובנא הכ הניא
- מַבוֹ עִּבְרָהַתִּי אָנָכִי בּבְחַתִּי באַ וְאָנִר מַלְּכִי וַשְאַמֶּר מִפָּנִי אָנִי אָנִיָּאַ וּלְאָן אָנִי אָנְלָאַ
- : ئارئ אָקַיְנְּבְרְתַּלְּבְּ וְבִינְתַּגָּנִ עַנְעַרְ לְנְתָּ רְבַּנְנְתָרְ וְאָהֶטַהְּבָּרֶרִי ַנֹּאָמָר לָהַ מַלְאָּב יְהַנְּה שָׁנִּבִי נַאָּמָר לַהַ מַלְאָּכָא דַּיִי הַנְּבִי
- אַרְבֶּה אָת־וַרְעֵּךְ וְלְאִ יִּסְבֶּר אַסְנֵּיִ יָּה בָּנָכִי וְלְאִ יִהְמִּיוֹ נִיֻּאִמֶּר לְהַ מַלְאַבְּ יְהֹנְיֵה הַרְבָּה נַאֵמֵר לֹה מַלְאַכְא דַּייְ אַסְנְּאָה
- نَهُمُومَهُمْ خُدِيهُمُومَ نُكِلُكُ هُمْ مُعْدِيدُ نَهُمُومَهُمْ هُدَا طَحْدِمِ نُتُ " הָרֶה וִילְּדְיִּף בֵּוֹ וְקְּרֶאֵה שְׁמוֹ מִעִּרִיִּץ הִּהְיִּיִּץ בָּר וְהִקְּנִרוֹ ניִאַמֶּר לְהַ מִלְאַנְּי יְהְנְּה הַנְּּוֹבְ הַאַמֵּר לִה מַלְאָבָא בּייִ הָא אַהְ
- וֹנֶג כִּלְ בַּנִ וֹמַּלְ-פִּנָּנ כַּלְ-אָטִוּנ
- <u>וֹלָם בֹאֵני. אַנוֹר. בְאֵנִי</u> אַטַּר אַל רָאָי בַּי אָטְרָה הַגָּם װּ נִתְּקְרֶא שֶׁם־יְהֹנְהֹ הַדִּבֶּר אֵלֶיהָ

- באורקא דיוורא: ל נוּמְצְאַה מַלְאַּך וְּהְנָה עַלְאַר עַלְאָר בּין עַלֹּי
- אָלָא הֹוֹבְלַא: וֹאָמָבִעְ מָן שְׁבֶׁם מֶּבִּ, בַבְּוֹנִינִ رَبْعَمَادِ بَارُّدِ مِنْفَلَا مُثَرِّدٌ مُنْدِي رَهُمَادِ بَارُد مَنْفَكِ لِيَهْدِدِ خَزُالِ

- *4,4,4
- אַבוני, וֹמֶבוּ: יהון אָריכִין לֵיה וָעַל אַפָּי כְל וני אַניף לְכוּלָא וֹאַף אֶנְשָׁא והוא יהנה פבא אַדְם יַרוֹ בַבֹּל וֹהוֹא יהי טְרוֹד בָּאַנְשְׁא הוֹא
- מֹנִינִי עַוֹּגֹא בֿעַר דְּאָטִוּלִי לִי: שוג כוַלָא אָנו אָמָנע אַל אָלָא מַמַּע אָמַבַע אַטַּ עוּא אֶבְעָא וֹגּלִיאַט בֹּמִמֹא בּיִי בְּאִמְמַלַ

- way to Shur. wilderness, by the fountain in the her by a fountain of water in the And the angel of the Lord found
- mistress Sarai. said: 'I flee from the face of my and whither goest thou?' And she handmaid, whence camest thou? And he said: 'Hagar, Sarai's
- hands. and submit thyself under her unto her: 'Return to thy mistress, And the angel of the Lord said
- numbered for multitude. thy seed, that it shall not be unto her: 'I will greatly multiply And the angel of the Lord said
- affliction. decause the Lord hath heard thy thou shalt call his name Ishmael, child, and shalt bear a son; and unto her: 'Behold, thou art with And the angel of the Lord said
- his brethren. and he shall dwell in the face of all and every man's hand against him; his hand shall be against every man, And he shall be a wild ass of a man:
- even here seen Him that seeth Me?' a God of seeing; for she said: Have I LORD that spoke unto her, Thou art And she called the name of the
- מוס לני בלס: (8) אי מזה באח. מסיכן באם. יודע סיס, אלא לימן לס פמח ליכנם עמס בדבריס. ולצון אי מוס, אים סמקוס שחאמר עליו
- (9) ויאמר לה מלאך הי הוי. על כל אמירס סיס שלוח לס מלאך אחר, לכך נאמר מלאך בכל אמירס ואמירס (צ"ר): (יא)
- ַ בַּלְבְּנִין מְקַנְיָם בָּשְׁבְיִיס (ירמיס כב, כג): וקראח שמו. לווי סוח, כמו שלומר לוכר וָקָרָחַם שֶׁם שָמוֹ יִלְּמַק (יו, ימ): (II) הגך הרה. כשמשוני מסרי, כמו פְּנַיְ פְּרֶס, דמשמ מנוח (שופעיס יג, ס): וילדה בן. כמו ויולדם, ודומס לו ישַׁנְּמְ
- (בו) פרא אדם. אוסג מדגרות (נ"ר) לנוד מיות, כמו שכתוב (לסלן כת, ב) וַיֵּשֶׁב בַּמֶּרְבֶּר וַיְּסִי רֹבֶס קַשֶׁת: ידו בכל.
- רגילה לראומס, שהרי מנוח ראה את המלאך פעם אחת ואמר מוח נמוח (שופטים יג, כב), וזו ראחה ארבעה זה אחר זה ולא במדברום, כאימי שלומו של מקוס, אמרי רואי אומס בבימו של אברסס, ששס סימס רגילס לראות מלאכיס (ב"ר), ומדע שסימס . אמס אל כאי, ומשמע שסוא כואס סכל, ואין שוס דבר כואס אומו): הגם הלם. לשון מימס, וכי שבורס סיימי שאף סלוס (13) אחה אל ראי. נקוד ממ"ף קמ"ן, מפני שסוא שם דבר, אלוס סראים, שרואס בעלבון של עלובין. (מ"א דבר אחר לסמיס: ויד כל בו. הכל שונמין מומו וממגרין בו (ב"ר מה, מ): ועל פני כל אחיו ישכון. שיהיה זרעו גדול:

שנאמר בבלעס (במדבר כד, ד) נְפֵל וּבְלוּי עֵינְיִס (אֹגדת בראשׁית), בברייתא דר"א מלאמי כן (פרקי דר"א פכ"ט):

- (3) ויפל אברם על פניו. ממורא השכינה, שעד שלא מל לא היה בו כח לעמוד (מנחומא), ורוח הקדש נלבח עליו, וזהו
- (2) ואחנה בריחי. ברים של מסבס, וברים סמרן לסורישם לך על ידי מנוס זו (צ"ר):
- ב' אוניס, וכאש הגויה, אומיף לך אום על שמך, ויסיו מנין אומיומיך רמ"ח, כמנין אבריך (מנחומא נדריס לב:):

זמן שסערלס בך אמס בעל מוס לפני (נדריס לא: מנחומא ב"ר). דבר אחר וסיס ממיס, עכשיו אמס חסר ס' איבריס, ב' עיניס, חמים. אף וה לווי אחר לווי, היה שלם בכל נסיונותי. ולפי מדרשו, החהלך לפני במלוח מילה, ובדבר הוה חהיה חמים, שכל

- מקוס שסים במקרם פירושורך, די שלו, וסכל לפי סענין: החהלך לפני. כמרגומו פלם קדמי, סדבק בעבודמי: והיה
- (ו) אני אל שדי. הני הוא שיש די באלהוחי לכל בריה, לפיכך החהלך לפני, ואהיה לך לאלוה ולפערון (ב"ר). וכן כל
- (16) ואברם בן שמונים וגר. לשנתו של ישתעאל נכתנ, להודיע שהיה בן י"ג שנה כשניתול, ולא עכב (מדרש אגדה): עליו וקראו ישמעאל (מדרש אגדה):
- (פו) ויקרא אברם שם וגר. אף על פי שלא שמע אברסס דברי המלאך שאמר וקראת שמו ישמעאל, שרחס רוח הקודש

יזזככי

(+1) באר לחי רואי. כמרגומו בירם דמלפך קימם פיממוי עלס:

UCTC (E"C):

Ş	אַבַנְאַ יִּמְרַא עָּוֹד אָרִשְׁמִּרָּ אַבְרָבְם וְהָיְנֵה שִׁמְּרִּ אַבְרָהְם בֵּי וְלְאֵינְם נְהָנֵה שָׁמֶרְ	לְאַּד סְׁנִּי מַּמְמִיוּ יְנִיבְּטֵּׁבּ: אַּבְׁנִם יְיִנִי מֻמֶּבּ אַבְּנִבִּם אָּבִּי וְלָא יִנְיַלְבִּי מִיִּב יִנִּי מִמְּנֵּ	Neither shall thy name any more be called Abram, but thy name shall be Abraham; for the father of a multitude of nations have I made thee.	Ş
†	לְאָּב שַׁמְּוּ מְנִים: אַּנְּג שַׁמָּנִוּ מְנִים:	לְאַּב סִׁנְּי מַּמְמִין: אַנְאַ הַא נִּזָּר קְנָמִי עִּמָּוֹדִּ וּחָהִי	'As for Me, behold, My covenant is with thee, and thou shalt be the father of a multitude of nations.	†
٤	אַטּׁוּ אֶלְנִים לְאַלְּוּ: נּיִפָּׁלְ אַבְׁנִים לַאַלְּוּ:	ממוש ג' לְמוּמֹב: עלפֿלְ אַבְּרָם מַלְ אָפּוָטִי עַמַלְּיִלְ	And Abram fell on his face; and God talked with him, saying:	٤
7	וְאָרְבֶּר אִירְרָרָ בִּינֵי יִבִּינֶרְ וְאַרְבֶּר אִירְרָּ בִּינְאָר יְאָלֵר:	וֹאַסׁוּג וֹשֹׁב לְשִׁבָּא לְשִׁבָּא: וֹאָשׁגו שׁנִמִּג בּגו מִגמִּב, וּבֹּגוֹנִב	And I will make My covenant between Me and thee, and will multiply thee exceedingly.'	τ
' T	נִיְתֵי אַבְּרָׁם בָּן־הִּשְׁעִים שָׁנָּה אַבְּרָׁם נִיָּאִמֶּר אֵלִיוֹ אֲנִי־אֵל שַׁנַּי הַתְּחַלֵּף לְפָּנִי נֶהְנֵה הָמִים:	וְבְוֹנְ אָּלְנְם: לְּנִע אָׁנְא אָלְ אָּבִּי פָּלְע צִּבְׁנְתִּי הְּנִּנְן וֹאִטְיִּלְיְ יִי לְאָבְׁנִם וֹאָתָּר וְבִׁנִנְע אָבְרָם בַּרְ שַּׁהָּמִּוּן וְּטִהָּמִּ	And when Abram was ninety years old and nine, the Lord appeared to Abram, and said unto him: 'I am God Almighty, walk before Me, and be thou wholehearted.	IIAX
91	לְאַבְרֶם בָּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְשָׁשָׁ שְׁנִים בְּלֶבֶת חָנֵר אָת־יִשְׁמָעֵאֵל הְצְּבְרֶם: (ס)	לְאַבְּׁנִם: פּֿג וֹלְינֵט טִּנְר וֹט וֹמִּמָׁמָּאֵלְ וֹאַבְׁנִם פּֿג טַמִּנוֹ וֹמִּיִט מִּנִוֹ	And Abram was fourscore and six years old, when Hagar bore Ishmael to Abram.	91
ςī	נַקָּלֵר הָגָר לְאַבְרָם בֵּוְ נִּיּקְרָא אַבְרָם שָׁם־בְּנִּוֹ אֲשֶׁר־יָלְרֶת הְגֶר יִשְׁמְמֵאל:	בּילִידַת הְגָר יִשְׁמְּמֵאל: וּקְידַת הָגָר עָאַבְרָם שִׁנִם בָּרִיה וּילִידַת הְגָר לְאַבְרָם בַּר	And Hagar bore Abram a son; and Abram called the name of his son,	ςī
† 1	רֹאֵּ, טִנָּה בֵּלְ בַּבְּאָר בְּאֵר לַחָּי הַאָּ, טִנָּה בֵּלִן בְּבָּאָר בְּאֵר לַחָי	הא היא בין רְקָם יבין הגרָא הַפַלְאַּךְ קַּיִּיקָא אָהַהָּיִ עַלְה על בון קָרָא לְבַירָא בִּירָא	Wherefore the well was called Beer-lahai-roi, behold, it is between Kadesh and Bered.	Þτ

<u>:</u>ξΧι: بزيرياء بفرجها مفلا إهمبود

ונוֹלמְטָי, אָטַ בּּוֹבוּיִי, בּוּלָּוּ וּבּוֹלָבּ וֹאָבוּם וֹטַ לוֹמִוּ בּוֹן מִוּמִבּוּ ځخټېا

ݣْݣْݣْرْبْنْ دْنْيْلْدْ كْلْتْلْدْ كْلْتْلْدْلْدْ كْلْتْلْدْلْدْ אַנישי וּבֶּין זַרְעָּךְּ אַבְעָרָהָם

לְאָטְנִינִי מִנְלְיִם וְעִינִינִיג לְעֵם גַּבְּרָתוּ לְאָטְסְׁנִּנִי מִּלְם וֹאָנִינִ » אָבֶּעְ מְּנְבֶּיִהְ אֲבִי בְּלִרְאָבָיוֹ שְׁבַיִּע הַּוֹטְבִּיּטָב יָּה בָּלְ אַבְעָּ نثمة، خَابِ بَخِيَادُمُكِ هَلَاثُ بِكَ يَعْمَا لَهُمَا خُكَ لَخِدُنُكَ خُمُنُكَ نُع

וּוֹבֹאֹנֹ אַנוֹנִיג לְּבִנִים: וֹאַטֹּע אָט בּּבוניה עֹמֻמְנִב אַטַּב פֿוֹמִג טַּהָּב אַטַ וּבַּוֹּב בּטַבוּ וּנֹאָמֶר אֶּלְהַנִם אָלְאַבְרָהָם וֹאַמֵּר וֹן לְאַבְרָהָם וֹאַטַּ וָתַ

יבָינילָם יבָין זַרְעָּךָ אַּחָרֶיף וֹאָט בּוֹנִי, אַׁמָּוֹר שֹמָמֹרָוּ בּגוֹ, בּגוֹ כֹּוֹמִ, בַּטַּהָרוּוֹ בּגוֹ מִגמֹרִוּ

וֹבְיִבְ לְאָנִים בְּבִינִים וּנְמַלְטֵּם אַט בַּאַב הַבַעַבַיבו וֹטִינִובוּן זְטִ בַּסְבַא בַּתוּבַלַטַבוּן برفريح خُوْت جُح_نِجُد:

וּבוֹן הַּמְנַנִי וֹמָנִם וֹמַנְעַ לַבָּים וּבַר שַׁמְּנִגִא וִמָּגוֹ וֹנִזָּר לַכִּוּן נבננכם:

לא מוּדְרְעָּהַ הָיא: يظ النا حُرُفُ مِ هُا ـ الْجُدِ الْمُهُدُ الدَّنَاءُ مِنْ الْحَدَا حَفَظُمُ مُحِدٍ حَدِ ي خُمِائُدُ كِبِبِتِنْكُم نُكِّبِ جُنِيْ خُمِ يُحِيدُ * خُيْدَيْدِيا نُحْيِب

> لَـهُكُمُنا خُمَثَمُنَّهُ مُثَلًا نَقَطَنا: אָטַף בְּטָצָׁר מָאָר וָאַפַּיִשׁ יָמָף לַחָּדָא לַחָּדָא

ćĿ čäću ićttĿ totĿ: ביהון לקנם עלם למהני.

לְכוּן בָּלְ דְּכוּרֶא: بحرترحرا بحرا خزك خيائك ملائد

خئات،٢٠١١:

בּגני ונים. לְאָט לוֹם בּגוֹ מִגמֹני.

מממון גלא מכנו בוא:

thee, and kings shall come out of fruitful, and I will make nations of And I will make thee exceeding

and to thy seed after thee. covenant, to be a God unto thee generations for an everlasting after thee throughout their between Me and thee and thy seed And I will establish My covenant

will be their God.' for an everlasting possession; and I sojournings, all the land of Canaan, thy seed after thee, the land of thy And I will give unto thee, and to

thee throughout their generations. covenant, thou, and thy seed after as for thee, thou shalt keep My And God said unto Abraham: And

you shall be circumcised. seed after thee: every male among keep, between Me and you and thy This is My covenant, which ye shall

Me and you. be a token of a covenant betwixt flesh of your foreskin; and it shall And ye shall be circumcised in the

foreigner, that is not of thy seed. bought with money of any he that is born in the house, or male throughout your generations, be circumcised among you, every And he that is eight days old shall

71

π

9

- (6) ונחחיך לגוים. ישכאל ואדום, שהרי ישמעאל כבר היה לו ולא היה מַבַּשְׁרוֹ עליו: סשכינס, עד שסומיפס ליסושע (ב"ר מו א), שנאמר וַיָּקְרָא משֶׁס לְסוֹשֵׁעַ בָּן נִין יְסוֹשָׁעַ (במדבר יג, מו): מקומו, ועכשיו אב לכל העולס (ברכום יג.), ואפילו רי"ש שהימה בו ממחלה לא זוה ממקומה, שאף יו"ד של שרי נחרעמה על (a) בי אב המון גוים. לשון נומריקון של שמו (שבת קס. ב"ר), ורי"ש שסיתס בו בתתלס, שלה סים הב הלה להרס שסוה
- (ד) והקמותי את בריתי. ומס סיא סצרית, לסיות לך לאלסים:
- (8) לאחווח עולם. ושם אסיס לסם לאלסים, אבל (בר ישראל) סדר במוצם לארך כמי שאין לו אלום (כמובות קי:):
- (פ) ואחה. וי"ו זו מופיף על ענין כאשון, אני הנה בכימי אחך, ואחה. וייו זו מופיף היא שמירחה. זאם ברימי אשר
- (10) ביני וביניכם וגוי. אומס של עכשיו: ובין זרעך אחריך. סעמידין לסוולד אמריך: המול. כמו לסמול, כמו משמרו המול לכם וגוי:
- (II) ונמלחם. כמו ומלמס, וסנו"ן בו ימירה לימוד הנופל בו לפרקיס, כמו נ' של נושך ונ' של נושה. ונמלחס כמו ונשלמס, שלמה לומר עשות כמו לעשות:
- מבל ימול לשון יפעל, כמו יעשה, ימכל. (ברש"י ישן מינו):

בَסְפֵּוֹב וְהַיְּנִלְיִּבְ בְּרִיתֵּג בִּבְשְּׁנְבְּים בְּסִפְּּנֵי וְנְיִנִג מִּנְמָּג בִּבְסַנְרְכֵוּן השָּׁוּל וּ יִשְּׁוּל יְלֵיד בְּיִתְּךְ בִּיתְּךְ בִּמְלְבָּוֹ מִיְּנְיִם בִּיְּסְבְּרִוּן

خظئه هُمَات:

다르다: (a) ַ הַנָּפָּשׁ הַהָּוּא מִעַּמָּיִהְ אָת־בְּרִיתָּי אַנְּשְׁאַ הַהוּא מִעַּמֵּיה יָה קִנְמִי אַנַ בְּשָּׁר עַרְלְּלְוּ וְנִכְרְתָּה בִּסְרָא דְּעּוּרְלְתֵיה וְיִשְׁתֵּצִי יִּי

וֹמִנֹקוּ זַּלְּנִר אַמְּנֵר לְאֵנִמְוָלְ וֹמִּנֹלְ בִּינִגֹא בֹּנִינִא בָּלְאִ יִנִּוֹנִ יָּנִי

شِهُد شِرْ، جِ، شِرُب شِهُد: מְּבֹׁר אַמִּטֹשְׁ בְאַבִעֹלֵבָה אָנו בֹאַ טַלַבוּ זִּנו מָמִנוּ מְבַר אָבּבּ נַיְאָמֶר אֶּלְהִים אֶּלְאַבְרָהָם נַאָּמָר יִיְ לְאַבְּרָהָם שָּׁרִי אִמְּחָרִּ

थ्रंट्रा थ्रंद्राः

מַלְכֵּי עַּמָים מִמֶּנָה יִהְיְיּ: خك كا بقدكيني لثائث خببت יברקתי אֹהָה וְגַם נִתַּחִי מִמֶּנָּה

מַלְכִּוֹ בַּמְּלְמִוֹ בַּמַּמְמִוֹאַ מִנָּעַ كِكَ قِد رَهُٰ كُذُونِهِ بِنُكِ، كُذِئِهُا נאַבְרוּ יָתַה וְאַף אָתֵין מִנַּה

הַּגָּע שַבֶּע: יְנְלֵּבְ וְאֶּׁם מְּבְׁעַ עַבְּעַרְ הַשְּׁמִים שִּנְין יָהֵי וְלָבְ וְאָם שָּׁבָּת הַבִּתּ ^{¬¹¹} וַ יְצִּמֶר בְּלְבֹּוֹ חַלְבֵן מֵאֶח־שְׁנָחֹ וַצְּמֵר בְּלַבִּיה חַלְבַר מְצְּחֹ رَزَفُر هَٰذُلُكُم مَرَافِئُرُ، رَنَجُكُمُ يَزُفَرُ هَٰذُلُكُم مَرْ هَوَبَنِ، رَكَٰنِهِ،

﴿ اِنْ الْمُطْمُ اللَّهُ لَا اللَّهُ اللَّ

שה שלון שלוד:

וְאָמָתֹּאַלְ וִנְיַבִּיִם בַּבְּעָבִּי אַ נְיֵּאמֶר צַּבְּרָהָם צֶלְ־הָצֵלְהָים נַצְּמֵר צַּבְּרָהָם בֵּדְם יִיְ לְנִי

> an everlasting covenant. covenant shall be in your flesh for must needs be circumcised; and My that is bought with thy money, He that is born in thy house, and he

> covenant. from his people; he hath broken My foreskin, that soul shall be cut off not circumcised in the flesh of his And the uncircumcised male who is

her name be. call her name Sarai, but Sarah shall for Sarai thy wife, thou shalt not And God said unto Abraham: 'As

shall be of her.' mother of nations; kings of peoples will bless her, and she shall be a will give thee a son of her; yea, I And I will bless her, and moreover I

Sarah, that is ninety years old, bear? is a hundred years old? and shall Shall a child be born unto him that and laughed, and said in his hearr: Then Abraham fell upon his face,

, ¦ээцЦ that Ishmael might live before And Abraham said unto God: 'Oh

(שו) יליד בית. שילדמו סשפחס נגית: מקנת כסף. שקומו משנולד:

- ימיס, כמו שמפורש במקכה שבה (קלה:): (13) המול ימול יליד ביחך. כאן כפל עליי, ולא אמר לשמונה ימים, ללמדך שיש יליד בים נמול לאחר (מ"א לאחד) שמנה
- (יבמום נה.) ומם קודס זמנו (מ"כ המור כב ג): משיגיע לכלל עונשין ונכרחה, אבל אביו אין ענוש עליו כרח, אבל עובר בעשה (קידושין כע): ונכרחה הנפש. הולך ערירי (14) וערל זכר. כאן למד שסמילס באוחו מקום שהוא ניכר בין זכר לנקבה (שבח קח. ב"ר מו, ה): אשר לא ימול.
- (31) לא חקרא אח שמה שרי. דמשמע שריליולא לאחרים, כי שרס מחס שמס, שחסא שרס על כל (נרכוח יג. ב"ר):
- כמזו במקנם: כל אחח בנה עמה ומניקחה לא הביאה, והיא היניקה אח כולה (ב"מ פו. ב"ר כב מ). הוא שנאמר (כא, ו) הֵנִיקֶה בְּנִים שֶׁרֶה ב"ר בסנקת שדים כשנלרכה לכך ביום משתה של ילתק, שהיו מרנגים עליהם שהביאו אפופי מן השוק ואומרים בננו הוא, והביאה (16) וברכחי אחד. ומס סים סברכס, שמזרס לנערומס (צ"ר) שנהמר קיִמָּס לִי עֶדְנָס (ברחשית ימ, יב): וברכחיד.
- בני מ"ק שנה, בימי הברהם נהמעמו השנים כבר, ובה השות כה בעולם, ולה ולמד מעשרה דורות שמנה ועד הברהם, שמיהרו מס שסקצ"ס עושס לי: ואם שרה הבת תשעים שנה. סימס כדלי לילד, ולף על פי שדוכות סכלשוניס סיו מולידיס כמו שַנְגְלֹס נְגְלֵימִי (שמוחל-ה ב, כו), הַכוֹקֶס פַּמָּס (שם-ב מו, כו), אף זו סיל קיימת, וכך המר בלבו, הנעשה חשד זה לחתר ושמת, ושרס לה האמינה ולגלגה, וזהו שהקפיד הקב"ה על שרה ולה הקפיד על הברהם: הלבן. יש המיהום שהן קיימום, (דו) ויפל אברחם על פניו ויצחק. זה מרגם מונקלום לשון שמחה וחדי, ושל שרה לשון מחוך, למדח שמברהם הממין
- (18) לו ישמעאל יהיה. סלואי שימיס ישמעאל, איני כדאי לקבל ממן שכר כוס: יהיה לפניך. ימיס ביראמך, כמו מולדומיסן בני פ' ובני ע':

خَيْلُمْ لِهِ كَاللَّهُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ ال בְּרִיתִי אָתָּוֹ לְבְרָית עּוֹלֶם לִקְנִם עָלָם לִבְּנִתִי בְּתְּרִיתִי: אָטַ הְּמִנְ יִגְּנְוֹעַ וַנְיַבְּמְנְיִנְ אָטַ יִגְּנִיִּע וֹאָבִים יִנִי כִּנְמִנְ הִפּּיִר

ינְנַעַטְיוּ לְגָּוּי גָּדְוֹל: 「谷に必口 וֹנִינַה אַנוֹן בֹּמֹאָנַ ס בולט אָטוָ וִנִפֿניָטׁי. וֹלִישִׁמֹמֹאלֵ אָתֹמֹנִיוּלַ:

<u>הַּיְּהַ בְּשְׁנְהַ הַאַּהֶר</u>ה: אַשֶּׁר מַלֵּד לְךְּ שְּׁרָה לַמּוֹעֵּר הַתְּלִיד לַּךְּ שְּׂרָה לִוְמָנְא הַבֵּין נְאֶטַ בְּּנִנְטֵּנְ אֶלֵנֶם אֶטַ נְאֵטַלֵּ נְנָטַ לַּנְמָנִ אֶלַנִם מָם נִאָּטַל

ממל אַבְרָהָהָם: װֹכֹל לְנַבַּנַר אִשַׂוּ ווֹמַל אֵלְיָים וֹמִּיִּצִּי לְמַלְלְא מִּמִּיִּה וֹאִסְׁמַלְּלְ

حَمِّهُد يَكُد مُنَا مُكِدِينًا وَ فَيُ עְרְלְהָם בְּעָּצָם הַיָּוֹם הַנָּה בּוֹע אַבְרָנְוֹם וֹּלְמִל אָנוַבּמֹּהַ מעונע פַסָפָּוּ פָלַרְיַנְבֶּר בְּאַנְאָוֹיִ ⁶² לֹאָט פֹֿלְ-וֹלְיִבֿי בֿיטוּן לֹאָטְ פֿלְ- פֿביש וֹנִט פֿלְ וֹלְיבוּ בֿינוּש נִיּלַח אַבְרְדְּהַם אָת־יִשְׁמָעֵאַל בְּנִוֹּ

בְּהַמְלוּ בְּשָּׁר עַרְלְתְּוֹי موميد الغِجُدُبُت چا۔ مَضِمْرت نِيَضِم ضِبْرِي

יוֹלִיד וֹאֶשְׁנְבֵּיה לַעַּם סַנִּי: יוּלְיִר כֹטֹבֹא טֹבי הֹסֹר נַלְנַבְיוֹ מאָר יָמִיה וְאַסְּגִּיִּתִי יָמִיה לַחָּדָּא אָעַוּ הָא בָּרֵיכִית יָהֵיה וַאַפּישִׂית בובבו ועל ישמעאל קבילית צלותה

בְּהַעֹּא אַנְעַוֹבְנְעַא:

نْݣَلْع تَـنْ مَّمْكُربين، كَعَجْلُيْت:

<u> بريا ۲۲ ۲۲</u> בּבְרוּ יוֹמָא הָדֵיוּ בְּמָא דַּמַבְּיל ולגו לט בֹסֹבֹא בַמּוּבַלַטַבוּוּ בובא פֿאַלמו פוט אַבובים וני כל זבנו פספוה כל וּבַר אַבְרָהָם יָת וֹשֶׁמָמָאַץ

الماتاك الماتانة ישמה מוון כד עור בסרא

> after him. an everlasting covenant for his seed establish My covenant with him for shalt call his name Isaac; and I will wife shall bear thee a son; and thou And God said: "Nay, but Sarah thy

will make him a great nation. twelve princes shall he beget, and I will multiply him exceedingly; and will make him fruitful, and thee; behold, I have blessed him, And as for Ishmael, I have heard

next year. unto thee at this set time in the with Isaac, whom Sarah shall bear But My covenant will I establish

17

and God went up from Abraham. And He left off talking with him,

had said unto him. foreskin in the selfsame day, as God circumcised the flesh of their the men of Abraham's house, and with his money, every male among house, and all that were bought son, and all that were born in his And Abraham took Ishmael his

in the flesh of his foreskin. and nine, when he was circumcised And Abraham was ninety years old

ואח ברימי אקים אח ילחק (ב"ר): אח בריחי. בריח המילה חהא מסורה לורעו של ילחק: מכאן למד קל וחומר בן סגבירס מבן סאמס, כחיב סנס ברכחי אוחו וספריחי אוחו, וסרביחי אוחו זס ישמעאל, וקל וחומר (סנסדרין נמ:). ואח בריחי אקים אח ילחק למה נאמר, אלא למד שהיה קדוש מבטן (שבח קלו:). דבר אחר, אמר רבי אבא, לפי שאומר והקמומי וגו', יכול בני ישמעאל ובני קעורה בכלל הקיום, מלמוד לומר והקמומי את בריתי אתו, ולא עם אתרים שנימול, וק' שנה של אברהם. (פ"א, ואם בריםי למה נאמר, הרי כבר כסיב ואמה אם בריםי משמור אמה וזרעך וגו', אלא וקראת את שמו יצחק. על שם הלמוק. ויש לומרים (מנמומל קורה יב), על שם העשרה נפיונות, ול' שנם של שרה, ומ' ימים (פו) אבל. לשון המחח דברים (הונקלום), וכן שַׁבֶל מַשְׁמִנים שַׁנַהְנוּ (ברחשיח מב, כה), שַׁבֶל בֵּן מִין לָהּ (מלכים־בּ ד, יד): (פסוק א) הְמְּבַּגְּרְ לְפָּנִי, פּלִמ קדמי:

- (20) שנים עשר נשיאים. כענניס יכלו (צ"ר), כמו נְשִׁימִיס ְרוּתַ (משלי כה, יד):
- (שב) מעל אברהם. לשון נקים סוח כלפי שכינה, ולמדנו שהלדיקים מרכבתו של מקום (ב"ר מו, ו):
- אומרים, אילו ראינוהו לא הנחנוהו למול ולקיים מצוחו של מקום (צ"ר): וימל. לשון ויפעל: (23) בעצם היום. בו ביוס שנלמוס, ביוס ולא בלילה, לא נתיירא לא מן הגויס ולא מן הלילנים, ושלא יהיו אויביו ובני דורו

שְׁנְתְ בְּהָמִלְוֹ אָת בְּשָּׁר עַּרְלְתְוֹ: יי וֹנְהְּמִׁמֹּאַלְ בַּנְנִ בַּּוֹ הַאְלְתַ מֹּהְבִינִ וֹנְהְּמִּמָּאֵלְ בַּבִּנִי בּר טַּלְנִי

يالابات كالمالة אַלְבָׁי אָנִין כַּד אָוֹר יָת בַּסְרָא

in the flesh of his foreskin. years old, when he was circumcised And Ishmael his son was thirteen

נישְׁלָּמֹאַלְ בֹּנִוּ: ₆₀ בְּעָׂצֶם הַיְּוֹם הַגָּּה נִמָּוֹל אַבְרְהָח בִּכְּרַן יוֹמָא הָדֵין אָהְנִּיִר

אַבְרָרָהַם וְיִשְׁמָמָאָל בָּרִיה:

bought with money of a foreigner, born in the house, and those And all the men of his house, those

circumcised, and Ishmael his son.

In the selfsame day was Abraham

were circumcised with him.

หูกุ่เ: (Œ) بظأئد كُول مُعْلِ قُل تَكْد نظِرِهِ לכ"ו וְכְלְאַלְאָהׁוּ בִּינִיםוּ וְלְיִר בְּיִנִי וְכָלְאַלְאָהׁוּ בִּינִיהוּ וְלְיִרִּי בִּיִּהְאַ

אָרְגְּיַרוּ עִמֵיה: עוביני פַספָּא מו פָני עממיַא

The Haftara is Isaiah 40:27 - 41:16 on page 237.

ַבַיֶּנֶם: מי וְהָוּא יֹשֶׁב פֶּתַח־הָאָהֶל כְּחָם וְהוּא יָמֵיב ١٠٤٩ ڗڗڴ؉ ۿڂڔڔ ڔؙٛۑڗؙۣڽ ڂۿڮڗڔ ڟڟڗ؉ۦڶۿڬٷڂڔڂڔڽڐۥۯڂڟڹۿڐڔڟڟڐ؉

בְּמֶיחַם יומָא:

the earth, the tent door, and bowed down to them, he ran to meet them from against him; and when he saw and, lo, three men stood over and he lifted up his eyes and looked,

sat in the tent door in the heat of by the terebinths of Mamre, as he

And the Lord appeared unto him

the day;

ΠΙΛΧ

Sz

נּיִשְׁנַּיִרי אֶּרְצָּהוּ: נּגְּיְרֶאְ לְפְּרָאִטִּׁםְ מִפְּּטַּע בַאָּבֶלְ נְרָנַםְ לְפַּגַּמִנּטַעוּן מִשָּׁרָת ַ אַּלֹמְתִם לֹּבְּלֵים מֹלְיוֹ נַיְּבֹא יוּבְּבוּוֹ לַנְמִוֹ מֹלַוְנִיוֹ נִשְׁזֹא

תַּמִּכֹּלָא יַסְנִיר עַלְ אַרְעָּא: וּיִשְּׁא עִינְיוֹ וַיַּרְא וְהַנָּה שְׁלֹשֶׁה וּוְקַך עִינוֹהִי וַחָּוָא וְהָא הָלְהָא

ברחשית מו), ברחשית רבה. רש"י ישן): ממירא שסיס וקן, מס עשס סקצ"ס שלח ידו ואחו עמו, שנאמר וְבֶרוֹח שָמוֹ סַבְּרִיח (נחמיס ע, ח), לו לא נאמר, אלא עמו (אגדח (24) בהמולו. בספעלו כמו בְּסְבֶּרְטְׁס (ברמֹשִימ בּ, ד): (בהמולו. ימל מברסס סנין, וממו בערלמו ורלס לממוך, וסיס

שלבל ישמעאל שסיס ילד, סווקק לחמוך ערלס ולפרוע סמילס, לכך נאמר בו אח (ב"ר מו, ח): (es) בהמולו אה בשר ערלהו. באברסס לא נאמר את, לפי שלא היס מסר אלא ממוך בשר, שכבר נממעך על ידי משמיש,

(62) בעצם היום הוה. שמלאו לאברסס ל"מ שנה ולישמעאל שלש עשרה שנים, נמול אברסס וישמעאל בנו:

(I) וירא אליו. לבקר אם החולה, אמר רבי חמא בר חנינא, יום שלישי למילחו היה, ובא הקב"ה ושאל בשלומו (בבא מליעא

מנרמיקה שלא להערימו באורמיס (בבא מליעא פו:), ולפי שראהו מלעער שלא היו אורמיס באיס, סביא מלאכיס עליו בדמות נְצְבְּצַעְרַמ מֵל (מַסְלִיס פַבּ, מ): פתח האַהל. לרמות מס יש עובר ושב ויכניםס בביתו: כחם היום. סולימ סקב"ס חמס . אמר לו סקב"ס שֵב ואני אעמוד, ואחס סימן לבניך (ב"ר מח, ו) שעמיד אני לסחילב בעדח סדיינין וסן יושבין, שנאמר שֱלַסִיס פו:): באלוני ממרא. סוא שנמן לו עלס על סמילס, לפיכך נגלס אליו במלקו (ב"ר מב, מ): ישב. נשב במיב, בַּקַש לעמוד,

מליעה (פו:), כמיב נלבים עליו, וכמיב וירך לקרהמס, כד חויוסו דסום שֶׁרִי והמר פירעו סימנו, מיד וירך לקרהמס: לקראמס, עמדו במקומס לכבודו, ולסראומו שלא רלו לסטרימו, וקדס סוא ורץ לקראמס. (כך סגירסא ברש"י ישן) בבבא במשמעו, והשני לשון הבנה, נסמכל שהיו נלבים במקום אחד, והבין שלא היו רולים להערימו, ואף על פי שיודעים היו שילא כמו וְעָלֶיו מַשֶּׁה מְנַשֶּׁה (במדבר ב, כ) אבל לשון נקיה הוא כלפי המלאכים: דירא. מהו וירא זירה שני פעמים, הראשון (צ"ר שס), סוא שנאמר וַיָּסִי כְּסוֹנִּישָׁם אוֹמָם סַמוּנְס ויאמר המלט על ופשך, לָמדמָ שהאחד היה מניל. - גצבים עליו לפניו, . אשוב אליך, ובספיכת קדוס סוא אומר כי לא אוכל לעשות דבר לבלמי קפפִי, ורפאל שרפא את אברסס סלך משס לסליל את לוע שמי שלימות (ב"ר ג, ב), תדע לך שכן, כל הפרשה הוא מוכירן בלשון רבים, ויאכלו, ויאמרו אליו, ובבשורה נאמר ויאמר שוב (2) והנה שלשה אנשים. ממד לבשר מת שרס, וממד לספוך מת מדוס, וממד לרפמות מת מברסס, שמין מלמך מתד עושה מנשים:

: خاڭڭ تە ען בְּעָּיִרְיִּ אַכְ־נָא עַעַּבְרָ מִעָּלְ נִיִםְטְּיִן שֵּרְעָּיִ בְּעָּ בְּעָּן הִעָּבָּר וּיאַמִּר אַבְּוֹּי אַם לָא מֹלֵאטֹי וֹאָמַר וֹוֹ אַם כֹּהּוֹ אַהַבּטוּני

ترجرچو إيقون ومر ويراد والمراد ĹĽĽŔĿ *ὰἀα-ἀί*□

خَا سَمُمُكُ حَجُمُد يَظُلُفُ: מַבְרָהָה מַלְ עַבְּרָבָּה וַיִּאָמִרָי ַ לִבֹכֹם אַטֹר שַּׁהַבְּרוּ בִּי־עַּלְ-בַּוֹ

كُلَّمَا وَكُن كُنِهُ، لَمُّهُ، هُلِٰنِن: שְּׁבְה נַיֹּאַמֶּר מַהַרְּי שְׁלְשׁ סְאִים שְּׁבְה נַאָּמֵר אִוֹחַא הְלָה סָאֵנוֹ וּנְטְּעֵר אַבְרָהָהַם הַאָּהֵלָר אָל־

עַנָּהָר וֹנְמִעֵּר לַהְּשָּׁנִי אָטִי: בּוֹ בְּלָר כַוּ נְשׁוֹבֹ נַיִּתֵּן אֶּלְ־ ֶּ וְאֶּלְ־תְּבְּקֶר הֵץ אַּבְרָהָם וִיּפָּח

ממל עלדה:

×.くた: בּגְלַיכוֹן וְאָסְהְּמִיכוּ הְחוֹת וַסְבוּן כְּעַן וְעֵיה מַנָּא וָאַסְחוֹי

בְּמָא בַּמִבְּילְמָא: מֹבֹגַכוּן וֹאַמָּבוּ כֵּגוֹ שַׁמַבֹּגַ אָבׁו מַלְ כוּוֹ מַבַּבַעוּוֹ מַלְ לפכון פֿער פון שֹמְבַּרוּן נאַסַב פּשָא בְּלַטְמָא וּסְעוּרוּ

بزادخ!: למוש סילים לישי נערידי לאוָטו אַבְרָטִם לַמַּמָּכֹּלָא לַנִע

: كانا: וועב למולומא לאוטו לממבע ולסגד פֿר תוֹדי רַכִּיף וֹמָב ולבית תובי רוש אַבְרַהַם

> away, I pray thee, from thy servant. found favour in thy sight, pass not and said: 'My lord, if now I have

yourselves under the tree. and wash your feet, and recline Let now a little water be fetched,

said: 'So do, as thou hast said.' come to your servant.' And they shall pass on; for asmuch as ye are and stay ye your heart; after that ye And I will fetch a morsel of bread,

meal, knead it, and make cakes.' ready quickly three measures of fine tent unto Sarah, and said: 'Make And Abraham hastened into the

hastened to dress it. and gave it unto the servant; and he and fetched a calf tender and good, And Abraham ran unto the herd,

יַדוֹן רוּמִי בְּמַׁדְס, שנכתב אתר וַיּוֹלֶד נַת, ואי אפשר לומר, אלא אס כן קודס גורת ק"ך שנה. ושתי הלשונות בבראשית רבה (מת, - האורחים, ואף על פי שכחוב אחר וירך לקראחם, האמירה קודם לכן היחה, ודרך המקראוח לדבר כן, כמו שפירשחי אלל לא יעמדו חביריו עמו, ובלשון זס סוא חול. דבר אחר, קדש (שבועות לס:), וסיס אומר לסקב"ס לסממין לו עד שירוץ ויכנים אח (3) ויאמר אדני אם גא וגר. לגדול שבסס אמר, וקראס כולס אדוניס, ולגדול אמר אל נא מעבור, וכיון שלא יעבור סוא,

רגליכם. כספור שסס ערבייס, שמשממויס לאבק רגליסס, וסקפיד שלא לסכנים עבודת אליליס לבימו (בבא מליעא פו:), אבל (+) יקח נא. עלידי שלים, וסקצ"ס שלט לבניו עלידי שליח, שוחתר וַיְּבֶס משָׁס מָּמ יְדוֹ וַיַּן מֶׁח סַּמֶּלַע (במדבר כ, ימ): ורחצו

،' (پر): בְּבֶלְ לוִבְמִי (ברחֹשִים יש, ח), כִּי עַל בֵּן בְמִׁימִי פְּגֶיךְ (שֹם לֹג, י), כִּי עַל בַּן לִחֹ נְמַהָּיָ (שׁם לֹת, כו), כִּי עַל בַּן יָדַעְמָ מֵנֹימֵני (בתדבר הדבר הוה אני מבקש מכס, מאחר שעברחם עלי לכבודי: בי על בן. כמו על אשר, וכן כל כי על כן שבמקרא, פִי עַל בֵּן בְּאוּ אלא לבכס, מגיד שאין יצר הרע שולע במלאכיס (ב"ר מח, יא): אחר חעבורו. אחר כך חלכו: בי על בן עברחם. כי שְּשְׁרְ לְבְּךְּ פַּח לְמָס (שופעיס יע, ה). בכחוניס, וְלָמָס לְצַב מֻׁנוֹשׁ יִמְשְׁר (חהליס קד, עו). אמר רבי חמא, לבבכס אין כחיב כאן, (a) וסעדו לבכם. במורה בנבימים ובכמובים מלינו דפמח קעדמה דלבה. במורה, וְמַעֲדוּ לְבָּבֶם (ברהֹשִׁים ימ, ה). בנבימים, לוע שלה הקפיד, הקדים לייה לרחילה, שנהמר ולינו ורחלו רגליכם: חחת השץ. מחת המילן:

(a) קמח סלח. קלם לעוגות. קמח לעמילן של מבחיס, לכקוח את הקדירה לשאוב את הזוהמא:

במלום (ב"ר מח, יג): (7) בן בקר רך ומוב. ג'פריס סיו, כדי לסלכילן ג'לשומות בתרדל (צבא מליעה פו:): אל הגער. זס ישמעלל, למנכו

آنېڅ۲ن: וּיּאַה הָמְאָה וְהָלֶב וּבֶּן הַבְּקְרֹ וּנָסִיב שָׁמֵן וַהַלַב וּבָר תּוֹבִי

וְהְוּאִ־עֹמֶדִ עַּלֵיהָם תַּחַה הָעֵּץ מִשְׁשִּׁיִשׁ עִלְּנִיהוֹן הְחוֹה אִילְנָא עַשְּׁה וַיִּהַן לְפְּנֵיהָם דַּעַּבִּר וִיהַב בֵּדְמֵיהוֹן וְהוּא

נּיְאָמֶר הַנָּה בְּאָמֶל: ە_{طەط}ى يەنجىزرىن خىزئىن خىزىر جېنېرىيە يېجىرىد جىنى جى ئىزىر جېۋىرە

ÄÜÜ.L: וְשְׂרָה שׁמָעַת פָּתַה הָאָהֶל וְהָוּא לַשְּׂרָה אָתְּתָה שְׁמַעַה חַנְּׁע נְּעַנְּּעִרְ בֵּן לְשְּׁנְּעִרְ אֵשְׁמֵּלִּׁ דְּאָמִינִן סַנִּיִּמִין נִּהָא בָּרָא וַיָּאִמֶּר הָּוָר אֹהַּיִר אֵלֶּיִר אֶלֶיִר כְּמָּר כְּמָּר וֹאָמָר מִחָר צָׁרִיר לְוֹטִוּ כִּמִּרוּ

אָבַע כַּנְּמֶׁים: בַּיָּמָיִם חָדַל לְהְיָוֹת לְשֶׂרֶה בְּיוֹמִין פְּסַק מִלְמִהְוֵי לְשֶׂרֶה וֹאַבֹבֹבַנִים וֹמְבַבַע וַפַּנָּנִם בֹּאָנִם וֹאַבֹבַבַנִים וֹמְבַב סִיבוּ מֹאַבוּ

נאבלי זבו: אַדְרֶר בְּלְתִּי הְיְהְתִּי בְּלִיתִ הְיִהְיִם מְּדְּלְיו בְּתַר דְּסִיבִית הְהֵי לִי עוּלִימוּ رَضَعُلُم هُرُك جُمَّدُ جُمَّدُ لِمَدْرَكِ هُرُكِ خُمْرَكِ هُرُكِ خَمْمَتُهُ خُمْرَكِ

אֹמֹלֹם אֹבֶר וֹאֹלֵו זֹטֹלִטֹוּ: ַּנְהְ צְּחֲלָה שְׂרֶה לֵאמֹר הַאָּף דְּנָּן חַיֵּיכִה שְׂרָה לְמֵישִׁר رَبْعُمُا يُسَالُ هُمْ عَجَلَلُسُ مَنْ فَهُمَا يَهُمَا يَنْ فَعَدَلُسُ فَيْ فَهُ

בּטַבַ מַמֻּבַּנֹא נִבוּא אַבוַנְבַנָבִי:

נאמר הא במשכנא:

אורח כנשיא:

נובוני סיב:

日付たる合文

them under the tree, and they did set it before them; and he stood by the calf which he had dressed, and And he took curd, and milk, and

'Behold, in the tent.' Sarah thy wife?' And he said: And they said unto him: Where is

—.mid tent door, which was behind have a son.' And Sarah heard in the round; and, lo, Sarah thy wife shall unto thee when the season cometh And He said: 'I will certainly return

manner of women. ceased to be with Sarah after the and well stricken in age; it had Now Abraham and Sarah were old,

have pleasure, my lord being old I lland slo bear I am waxed old shall I And Sarah laughed within herself,

am old? Shall I of a surety bear a child, who Wherefore did Sarah laugh, saying: And the Lord said unto Abraham:

- ו הליימי קמייסו: ריאבלו. נראו כמו שאכלו, מכאן שלא ישנה אדם מן המנהג (שם פו: ב"ר מח, יד): מליעה פו.): חמאה. שומן הקלב שקולמין מעל פניו: ובן הבקר אשר עשה. השר מקן, קמה קמה שהקן, המעי (8) ויקח חמאה וגרי. ולחס לא הביא, לפי שפירקס שרה נדה, שחזר לה אורם כנשים אומו היוה, ונשמאת העיקה (בבא
- (10) כעה היה. כעם הואם לשנה הבאה, ופסח היה, ולפסח הבא נולד ילחק, מדלא קריון פְעַם אלה פְעַה. בעה היה. שלוועם סימס, כדי למצבס על צעלס, אמר רצי יוקי צר מויול, כדי לשגר לס כום של צרכס: דגה באהל. לוועס סיא: לאיש על האשה ולאשה על האיש. בבבא מניעא (דף פו.) אימא, יודעין היו מלאכי השרח שרה אמנו היכן הימה, אלא להודיע סכמב וכוי, וכאן סנקודם רבה על סכמב אמה דורש הנקודה, שאף לשרה שאלו איו אברהם למדנו שישאל אדם באכמניא שלו (9) ויאמרו אליו. נקוד על פֿי"ו שבפֿליו, ומניסֿ רבי שמעון בן פֿלעור פֿומר, כל מקוס שסכמב רבס על סנקודס, פֿסס דורש
- שמר המלאך: . אמרו למועד אשוב, אבל אני בשר ודס, שסיוס מי וממר ממ, בין מי ובין ממ למועד סוס וגו"): 👚 והוא אחריו. – ספמו סיס בְּשִׁפְּמָשָׁךְ, חֹומן המלחבים שבשרו את שרה אמרו למועד חשוב, אמר לה חלישע, אומן המלחבים שהם חיים וקיימים לעולם, מקוס אמר לו כן (ב"ר). (אלישע אמר לשונמית למועד בַאָה פָעָת מַיְה אַפְּ מוֹבֶקֶת בַּן, וַמֹּאָתֶר אַל אֲדֹנִי אִישׁ בְאֶלֹהִיס אַל מְבַוּצ מקוס אמר לו, כמו וַיּאַמֶּר לֶפּ מַלְפַוּ ס' סַרְבָּס פַׁרְבֶּס, וסוא אין בידו לסרבות, אלה בעלימומו על מקוס, אף כאן בעלימומו על בעם הואם שחהא חיה לכה, שחהיו כלכה שלמים וקיימיה: - שוב אשוב. לא בשרו המלאך שישוב אליו, אלא בשליחותו של
- (11) חדל להיות. פסקממנס: אורח כנשים. מורמנדומ:
- (פופסים יס): עדנה. לסלוס בשכ, ולשון משנה משיר אם השבר ומעדן את הבשר. דבר אחר, לשון עידן ומן וסח נדום: (21) בקרבה. מסמכלה צמעיה ואמרה, אפשר הקרֶצִיִם הללו עעוניין ולד, השָׁדַיִּים הללו שלמקו מושכיין הלב. הנהומא

אַשִּׁיִר אֵלֶיִף בְּעָת חַיָּה וּלְשְּׁרֶה לִּיָּטִוּ אֲחִיב לְּוָחָוּ בְּעִּדְּוֹ

خْرِ جُلَاكُانُ: אַרָקְאָר וּיָאָבר וּלְאָ חַיִּיכִית אָרֵי דְּחִילִת וֹאָמָר לְאָ

ជល់០ ៩ភ្ន៩២០: מַּלְ־פְּנֵינִ סְדְם וְאַבְרְהָהַם הֹלֵךְ עַלְךְּ עַלְךְּ עַלְ אַפָּי סְדִּוֹם וְאַבְרָהָם אָנִילִ וּנֹבוֹעוּ מִמְּּםְ בַּאַנְאָנם נַנְּאָבוּ נַבַּעוּ מִטַּמּוּ אַבַּבּוּאַ נָאַסְטַכִּיאָנַ

מַאַבְרָהָם אַמֶּר אָנִי מַמֶּה: ^ע וֹגעוֹנע אָלוֹג ŢŢĢŢ

لْمُمُّنَا لَزُخُلُونِ جِن خُح لائِرٌ، لَنَظَٰلُ لَنَاخُلُونِا خُلَٰرَيْكِ جَح الْهَجُدُدُنُهِ مَازُرٌ نَادُرُكِ خَرْدِر فَكَارَكُ الْهَجُدُيْنَهُ مُكَانِّدٌ خَلِهُم هَذِر

ني الله المرادة יהוָה עַל־אַבְרָהָם אָת אַשָּׁוּ בְּבְקָהוֹ הְמָהְפָּׁם לְמָהוֹ בִיבִּיא בֵּבְם בִּלְמָהְבַּר צְּבְקְהָא וְדִינְאִ בּי יָדַעְּהָיו לְמַעַן אֲשֶׁר יָצַנְּר

בּאַשוּוּ קוּימִין וּלְשָּׂרָה בַר: ל בופּלָא מּוְתּוֹנִי בַּלֵּר לַמּוּמָּר בַּוֹנִיפַפּא מוּ בַּרָם וֹן פּּטִּיִּמָא

בְּרַם חַיִּיכְהָ: אַ, נַקְּכַהַשָּׁ שְּׁרֶבְה וּ לֵאמָר לְאׁ וְכַבֵּיבָת שְּׁרֶה לְמֵימַר לְא

עמְהוֹן לְאַלְוֹאֵיהוֹן:

דַאָּנְאַ עַבֶּיד: אָלִי, וֹנִי אָמַר הַמְּכַפַּי אָנָא מֵאַבְּרָהָהַם

מַּמְמֵי אַבְּעָא:

בּבול דיים יון על אַבְרָהם וָת בּטַבוני. ווֹמָבוּן אַוּבְטַן גַּטַלוֹן אַבַּרְיוּ יָת בְּנוֹהִי וְיָת אָנִשׁ בּיתִיה אָבׁוּ נִּבְוּ בַּבַבוּת בַּבוּל הַיפַבוּד

> round, and Sarah shall have a son. thee, when the season cometh At the set time I will return unto Is any thing too hard for the LORD.

laugh. And He said: 'Nay; but thou didst laughed not'; for she was afraid. Then Sarah denied, saying: 'I

them on the way. Abraham went with them to bring and looked out toward Sodom; and And the men rose up from thence,

91

gaiob from Abraham that which I am And the Lord said: 'Shall I hide

shall be blessed in him? and all the nations of the earth become a great and mighty nation, seeing that Abraham shall surely

spoken of him.' upon Abraham that which He hath the end that the Lord may bring to do righteousness and justice; to they may keep the way of the Lord, and his household after him, that that he may command his children For I have known him, to the end

(13) האף אמנם. סגס אמת אלד: ואני זקנהי. שנה הכתוב מפני השלום, שהרי היא אמנם ואדני זקן:

המיועד שקבעמי לך אממול, למועד הזה בשנה האמרת: (+1) היפלא. כמהגומו סימכסי, וכי שום דבר מופלא ומופרד ומכוסה ממני מלעשות כרלוני: למועד. לאומו מועד

בלשון אלא, ויאמר לא כְּדְּבֶרֶ שוֹא אלא למקמ, שאמרו רבומינו כי משמש בד' לשונום, אי, דלמא, אלא, דסא: (15) כי יראה וגוי כי צחקה. סראשון משמש לשון דסא סוא, שנומן מעם לדבר ומכמש שרס לפי שיכאס. וסשני משמש

(16) וישקיפו. כל השקפה שנמקרה לרעה, מוץ מהַשְּׁמִּיְמָה מִמְעוֹן מַדְשָׁךְּ (דכרים כו, מו), שגדול כה מהנות עניים, שהופך

שוקםי ושמשש כרכין סללו שלו סן, שנאמר גַּבוּל סַבְּנַשֵּׁנִי מַבִּידוֹן וגו' בַּמַבֶּי מְדוֹשָׁ יַשָּׁנִי בַעַי (פו) המכסה אני. נממיס: אשר אני עושה. נקדוס, לא יפס לי לעשות דבר זס שלא מדעתו, אני נתמי לו את סארך מדם סרוגו לרממיס: לשלחם. ללומס, כקצור אורמיס סס:

(81) ואבר הם היו יהיה. מדרש אגדס גַכֶּר לַדְּיִק לְבְּרָכָס, סומיל וסוכיכו ברכו. ופשומו, וכי ממנו מני מעלים, ומרי סומ גויס, ואשמיד את הבנים ולא אודיע לאב שהוא אוהבי:

(פו) כי ידעחיו לשון מבה, כמו מוֹדַע לְמִישָׁהּ (רוֹמ ב, מֹ), בַלֹּמ בוֹעַו מוֹדַעְמְּנִי (שׁס ג, בֹ), וַמַבְעָבְ בָּשֶׁס (שמוּמ לג, יוֹ), ומֿמנס מביב לפני לסיום לגוי גדול, ולסמברך בו כל גויי סמרך:

יצוה. לְשׁוֹן סֹוְנְסְ כְּמוֹ כְּכֶס יַעֲשֶׁׁס חִּיוֹב (חֹיוב חֹ"): למען הביא. כך סוח מצוס לבניו, שָמרו דרך ס' כדי שיביחם שנהם לשוף שוה לשוף סינים לבנים לפי שסוח מניס חח בניו עלי, לשמור דרכי. וחס חפרשחו כחרגומו, יודע חני בו שינוס חח בניו וגו', חין למען נופל על הלשון: עיקר לשון כולס אינו אלא לשון ידיעס, שסממבב אם האדם מְקַרְבּוֹ אַלוֹ ויִידעו ומכירו. ולמס ידעמיו, למען אשר יצוה,

וגוי. על בית אברסס לא נאמר, אלא על אברסס, למדנו כל המעמיד בן לדיק כאלו אינו מת:

בּנְיְרָבְּה וְחַשְּׁאִלְּם בִּנְ כְבְּבְרֵה אָרֵי סְנִיאָת וְחֹוֹבִּחָחוֹן אָרֵי וַנְאַמֶּר יְהְנְׁה זַעֲקָת סְרָם נַעֲמֹרֶה . נַאֲמַר יִיְ קְבִילַת סָדוֹם נַעֲמֹוֹרָה

٤٣٠ ناټلې ى خَرْد مُرْد ا جَرْد ا بُعْد ـ كُرُه الْعُد ـ كُرُه الْعُد ـ كُرُه الْعُد ـ كُرُه ـ الْعُدُد ـ كُرُه ـ الْعُد אָבְרָרְבָּנָא וְאָבְאָר הַכְּצָּעְקָהַ

خظتر نليت סְּדְמָה וְאַבְּרֶהָם עּוֹהֶנּוּ עַמֵּד לִסְדוֹם וְאַבְּרָהָם עַּד בְּעַן تنظئ مُهُم كَمَّتُهُم تَنْكُرُ لَمُنْظَنَمُ مُنْفَلِّهِ مُنْفَلًا بِبِجُلَاثُمُ مَا يُتَاكِدُ

הספה צַרָיק עִם־רָשֶׁע: ניאַמֹּר אַבְרָהָם ניאַמָּר

ÄÄL ĖZĻĖU: حَفَٰذِيت خُمْمًا لَيُظِهِّرُت لَيَجَدِيكُت הַעָּרִר הַאַּף הִּסְפָּהֹ וְלֹאִרִּמְשָּׁא שַּׁרְּמָא הָבְרָנִי הִשִּׁיצִי וְלָא אול. וֹהְ שְׁמֹהָהוֹם גַּבּוֹעִם בַּעַוֹּב מֹאָם אִנִי שַמְהָהוֹ זַּבּאָוֹ בֹּעִי

ದಭ್ಯತ್ತದ: הַשׁפַּטַ כָּלְ־הָאָּרֶץ לָאִ יַעֲּשָׂה י לְהַמְיוֹת צַּדִּיל עִם רַשְׁע וְהָוֶה בְּפָּהָנָמָא הָדֵין לְשִׁיצָאָה וַבָּאָה חַלֶּלֶה לְּוֹּדְּ מִצְּעָּׁתוּ בַּדְּבֶר תַזָּה קוּשְׁמָא אָנוּן דִּינָדְ מִלְמָצֶבִר

שׁמִּנפֿע לַשְׁגַאִּ:

אם לא טובון ואם טובון לא הַבְנִי אַהְבֹיִג הֹטִּׁנְוּן נִּטִּינִגְא בכלבילהרון דְשַּלָת לְקְּדָתׁי ڰٛڶڋػڔ

מְמִּמִנְתִּ בֹּגֹּלְוִ צְּבֹרִם גֹוֹ:

הְשָׁיִבְי עִם חַנְּיבְא: עַאָּלֶבְ יַלְבוֹיִב אַבְּרְבִים וַאָּמָב עַבְּרָנִי

זַכָּאָנוֹ צִּבְנִנִינִ: שֹׁמְבִּוּעׁ לַאִּעִוֹבֹא בֹּבִוּגְ עַמְמָהֵוּ

אַבְעָא בְּבַם וֹמְבִיג בִּינֹא: לושְׁמָא אָנוּן דִינְרָּ הַדַּיִּין כָּר מְם עַוּיִבְא וִיהֵי זַכָּאָה כְּעַוּיִבָּא

> grievous. and, verily, their sin is exceeding of Sodom and Gomorrah is great, And the LORD said: 'Verily, the cry

know, come unto Me; and if not, I will according to the cry of it, which is whether they have done altogether I will go down now, and see

17

Abraham stood yet before the and went toward Sodom; but And the men turned from thence,

righteous with the wicked? Will You indeed sweep away the And Abraham drew near, and said:

are therein? the place for the fifty righteous that indeed sweep away and not forgive righteous within the city; wilt Thou Peradventure there are fifty

judge of all the earth do justly? that be far from Thee; shall not the righteous should be as the wicked; with the wicked, that so the this manner, to slay the righteous That be far from Thee to do after

בְּטָׁטִי טִנְטַ אֲבָּט וְבַּעִּשׁנֵּי: שקן מסורגמין גדולה, או גדלה והולכח, אבל זה טעמו למעלה ברי"ש, לפי שמחרגם גדלה כבר, כמו שפירשחי וַיָּהִי הַשֶּׁמֶשׁ (01) ויאטר הי. אל אברהם, שעשה כאשר אמר שלא יכפה ממנו: 🗈 רבה. כל רבה שבמקרא העעם למטה בבי"ח, לפי

ַנְפַבְעָּסְ מָב פַּמָּמֶשׁ לְּדִּ (שמוחלג, ס), ולפיכך יש הפסק נקודה פמיק בין עשו לכלס, כדי לספריד היבה מהצרמה. ורצוחינו דרשו יעמדו במרדן, אדעה מה אעשה, להפרע מהן ביסורין ולא פֿבַלה אוחן. וכיולא בו מלינו במקוס אחר, וַעַּפָּה הֹוֹבֵד עֶדְיָךְ מֵעֶלֶיִּךְ נא לפוף מעשיסס: הבצעקחה. של מדינה: הבאה אלי עשו. וכן עומדים במרדס, בְּלֹה אני עושה בסס, ואס לא (IS) ארדה נא. למד לדיינים שלה יפסקו דיני נפשוח הלה ברהיה, הכל כמו שפרשה בפרשה הפלגה. דבר החר, הרדה

בא אללו ואמר לו ועקם קדוס ועמורה כי רבה, והיה לו לכמוב וה' עודנו עומד לפני אברהם, אלא מיקון סופריס הוא זה (ב"ר (22) ויפנו משם. ממקוס שלברסס ליווס שם: ואברהם עודנו עומד לפני ה׳. וסלל לל סלך לעמוד לפניו, ללל סקב"ס סכלעקמס, לעקמ ריבס אממ, שסרגוס מימס משונס, על שנמנס מוון לעני, כמפורש במלק (סנסדרין קמ:):

וַיִנַּשׁ מֻלְנְּסוּ סַנְּבִיּחׁ (מלכיס־חֹ יח, לו), ולכל חולה וכום חברהם, לְדַבּר קשוח ולפיום ולחפלה: האף חספה. הגם חספה. (33) ויגש אברהם. מלינו הגשה למלחמה וַינַּשׁ יוֹפְבּ וגוי (שמוחל־בי, יג), הגשה לפיום וַינַּשׁ מִּלְיִי יְהוּדָה, והגשה לחפלה ממ, ז) (אבר הפכוהו ז"ל לכמוב כן):

למה המיה הלדיקים: (24) אולי יש חמשים צדיקים. עשרהלדיקים לכל כרך וכרך, כי ס'מקומום יש, ואם מאמר לא יצילו הלדיקים אם הרשעים, ולמרגוס של אונקלום שמרגומו לשון רוגו, כך פירושו, סאף ישפה שמספה לדיק עם רשע:

89

لْدُمُّهُ عَنْدُ كُخُدٍ لِيَقْطُلِهِ فَقَدَيْكُهِ: ⁶² הַמְשָּׁים צַּרִיקָם בְּתָּוּךְ הָעֵּיִר וַיְאַמֶּר יָהוְה אָם־אָמְצָא בִסָּדָם

بَوْلًا لَكُمُّا لِمُقَلِّدُ עוָאַלְטֹּי, לְבַבְּׁב אֵלְ-אַבְּוֹּ וֹאַנְכִּי הָבוּנוּ. לְמַלְלָא פֿבָם וֹנְ וֹאָנֹא וּנֹגֹּל אַבְּיבְבַבֶּים וּנְאָמַבְ בַינִּבבוֹגָא נֹאָטִיב אַבְּרָהָם נַאָמָב הַא כְּעַּן

ſŢĠŸĽ: ダレロス ヹロ_ヹ゙゙ヹ゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙゙ヹ ЩЩ בְּלְ הַנְאָמֶר נִיּאָמֶר לְאָ אַמְּלְיִת בְּלְ מַרְתָּאָ נִאָמָר לְאִ אַנִבּיל י הַמִּשְּׁר הַתַּשְּׁהִית בַּהַמִּשְּׁר אָת־ חַמְשָׁא תַהְחַבֵּיל בְּחַמְשָׁא יָתּ אַנְלַנְ וַטְּסְׁבְּנִן טְמְמָּנִם עַבּּגַּנִלֵם מָאָם וַטַּסְבֵּנוֹ עַמָּמָנוֹ וַכָּאָנוֹ

لِكَالَٰكِيْدِت: ניאָמֶר לָאַ אָמֶמֶי בַּעַּרָיר oz אנלְנִ נֹמְּגֹאֵנּן הַשְּׁם אַנְבַּמֹנִם נַאָּמָר מָאִם נְהְטַבְּּחִנּן טַמָּן

אָמְצָא שָׁם שָּׁלְשֵׁים: שְׁלְשֵׁיִם וֹיָאַמֶּרְ לְאַ אֶׁמֵּמֶּר אָם־ שַּׁמָּן הַלְּהִין וֹאָמָר לָאַ אַּצְּבָּיִר [∞] נאַדבּרָה אוּלָי ומְצְאוּן שָם דִייִ נאַמִּלִּיל מִאָם יִשְׁתַּכְּחוּן וַנְּאָמֶר אַּלַ־נָּא יַנור לַאַרָּנִ נְאָמָר לָאַ כֹּמּן וֹטַבּלַר רוּנִיָּאַ

בּגֹּבונו בַאמֹאבונם: עַשְׂרָים וַיֹּאמֶר לָאׁ אַשְׁחָית ַ אֶּלְ-אַבְּוֹּ אִנְלַי וֹמָּגֹאִנוֹ חָם בוֹנִם וֹן מִאָם וֹהִטַּבְׁטוּוֹ טַמָּוֹ

> הַמָּמֵון זַכַּאָין בָּגוּ וֹאַמֹּר !! אָם אַמֻּכַּט בַּסָרוֹם

> מַפַר יקטם:

: אַמִּאַבוֹעוֹ אַהְכַּע שַּמָּן אַבְבָּגִין

למולא לבוק אַבְלּמוּוֹ: אֹבְלָּמֹנִ נְאָמָר לָא אַהְּבֹינִ וַנְּטָב מְּנִב לְבַבַּב אַלְנִן וּאָמָּב וֹאִנִסּג מּנִב לְמַלְלָא צֹבַמִנִינִי

tä. בא אם אַהִּכֹּע שַּמֶּוֹ שַׁלְטָּגוֹ:

הֹסֹבוּל וֹאֹמִר לְא אֲנִוּבִּילְ בַּבִּילִ

for their sake.' city, then I will forgive all the place Sodom fifty righteous within the And the LORD said: 'If I find in

dust and ashes. to speak unto the Lord, who am but Behold now, I have taken upon me And Abraham answered and said:

I find there forty and five.' And He said: 'I will not destroy it, if destroy all the city for lack of five? the fifty righteous; wilt Thou Peradventure there shall lack five of

'I will not do it for the forty's sake.' be forty found there.' And He said: and said: 'Peradventure there shall And he spoke unto Him yet again,

67

Lτ

97

not do it, if I find thirty there.' found there.' And He said: 'I will Peradventure there shall thirty be be angry, and I will speak. And he said: 'Oh, let not the Lord

sake. 's will not destroy it for the twenty's twenty found there.' And He said: Lord. Peradventure there shall be taken upon me to speak unto the And he said: 'Behold now, I have

השופט, לשון המיה, כי מי שהוא שופט לא יעשה משפט אמת: בדבר הזה. לא סוא ולא כיוצא צו: הלילה לך. לעולס סבא: השופט כל הארץ. נקוד במע"ף פמ"מ ס"א של (25) הלילה לך. מולין סוא לך, יאמרו כך הוא אומנמו, שומף הכל לדיקים ורשעים, כך עשים לדור המצול ולדור הפלגה:

(עב) הואלחי. כלימי כמו ויואל משה: ואובי עפר ואפר. וכנר סיימי כאוי לסיום עפר על ידי המלכים, ואפר על ידי (62) אם אמצא בסדום וגוי לכל המקום. לכל הכרכיס, לפי שקדוס היתה מערפולין ותשובה מכולם, תלה בה הכתוב:

(82) החשחיה בחמשה. יהלא הן מילכל כרך, יאמה לדיקו של עילה מלמרף עמהם: נמכוד, לולי רחמיך אשר עמדו לי:

למת מסם: (29) אולי ימצאון שם ארבעים. וימלמו ד' הכרכים. וכן שלשים ילילו ג' מהם, או עשרים ילילו צ' מהם, או עשרה ילילו

(וו:) הואלתי. רלימי, כמו וַיוֹמֶל משֶׁכ:

אַּמְּטִׁנִע כֿגַּבֿנִּע בַגַּמַבּנִי יְמְּצְאָנּוְ שֶׁם עֲשְׁרֶבְ וַנְאָמֶר לָא יִשְׁמַבְחָוּו תַמָּן עַסְרָא נַאַמָר לָא ∦F_∏₫₫□ ַזַּגְאָמֶּר אַּלְדָּגָא יַּטַר לָאַרָּוֹ*י*ְ זִאָּמָר לָאַ כֹּמּוֹ וֹטַׁפֿוּ רוּנִּוֹאִ דַּיִּנֹ

देवंद्वं: \$ٰح_אَבُلُكُم لَهَٰخُلُكُم فِي الْمَحْدُلُهُمْ مِنْ هَٰخُلُكُم لَهُ خُلُكُم لَهُ خُلُكُم لِمُعْلَمُ فَالْمُعْل וּגֹלְעַ יְתְנְּעַ כַּאָּמֶּר כַּלְּעַ לְעַבּּר וְאָסְתַּלְטִ יְקָרָא בַּיִּיְ כַּדְ שִׁיצִי

נומטעו אפום אבגר: בּׁמְּנֵר וֹלְוִם יְמֵּר בּמְעַבּים בְּרַמְשָׁא וֹלְוִם יִמֵּר בִּתַּרְשָּׁא يَنْكِمَهُ فِينَ بَاشِرْكُوْدَتَ صِبْشِلِ إِنْهُمُ فِيدًا مِرْهُونِهُ ذَصِّاتًا

בּׁ, בַּבְבוֹנִב לָבְיוֹ: נְיוֹלְכְבְׁמֵּם לְגַרְבְּבָּמָם וֹיִאָּמֶרָוּ לְאַ וֹבשׁגֹּוּ בּנִיבְיבֶם וֹשַׁהַּכֹּמִשִּׁם וֹנְאַמֶּׁר עַבָּּוֹע בַּאַ־אַבְנָּג סַנּרוּ נַאֲמַר בְּבָענִי כְעַן וַבּוֹנִי זוּרוּ

משְּׁמָּה וּמַצִּוֹת אָפָּה וַיּאַבֶּלוּ: נֹבּבְאַנּ אָבְבַנּיטִׁנְ נֹנְּהָהָהְ בְּנִיםׁעְ לֵּנְינִינִי נֹהֹאַבְוּ לְבִּינִינִי נֹהֹבַּר נּיפְּצָר מָאָר נַיְּסְרוּ אֵלְיוּ נְאָהָבּוּ בְּּהִיוֹ לְחָבָּא נִיִּרוּ

> אַנובּיל בָּדִיל עַּסְרָא: אַנְלָי. וֹאַמַלָּיִלְ בַּבַם וֹמִלָּא עַבַּא מֹאָם

שָׁב לאַטביה:

מַל אַרְעָּא: לַבַבְּמִיהָרוֹן יִסְנֵיד עַל אַפּוֹהִי

אַלְהֵין בְּרְחוֹבָא נָבִית: ייהקכין לאורחכון ואַמַרוּ לא تذكربا انظادها מּבֹשׁבֹים וֹלָנונְ בֹמּו לִבוני מּבֹשַׁבוּו וִבֹנִינוּ

ממָטוֹא ופֿמור אַפֿאַ

not destroy it for the ten's sake.' found there.' And He said: 'I will this once. Peradventure ten shall be be angry, and I will speak yet but And he said: 'Oh, let not the Lord

unto his place. Abraham; and Abraham returned soon as He had left off speaking to And the LORD went His way, as

on his face to the earth; up to meet them; and he fell down Sodom; and Lot saw them, and rose at even; and Lot sat in the gate of And the two angels came to Sodom

XIX

33

the broad place all night.' they said: 'Nay; but we will abide in up early, and go on your way.' And and wash your feet, and ye shall rise servant's house, and tarry all night, turn aside, I pray you, into your and he said: 'Behold now, my lords,

unleavened bread, and they did eat. made them a feast, and did bake entered into his house; and he they turned in unto him, and And he urged them greatly; and

מל ידי לירוף כבר בקש ולא מלא: (22) אולי ימצאון שם עשרה. על פחוח לא ביקש, אתר, דור המבול היו ח', נח ובניו ונשיהם, ולא הלילו על דורם, ועל מי

וסקטיגור מקטרג, לפיכך ויצואו שני סמלאכים פדומה להשחית. (33) וילך הי וגוי. כיון שנשממק ספניגור סלך לו סדיין: ואברהם שב למקומו. נפמלק סדיין, נפמלק ספניגור,

המורמים: ישב בשער סדום. ישל כמיל, אומו סיוס מינוסו שופט עליסס (ב"ר נ, ג): וירא לוש וגוי. מלים אברסס למד למוור על כל כך שהי המלאכים מחברון לסדום, אלא מלאכי רחמים היו, וממחינים שמא יוכל אברהם ללמד עליהם סנגוריא: רד'וש שמר, אלל אברסס שכמו גדול, וסיו המלאכים מדירין אללו כאנשים, קראס אנשים, ואלל לוע קראס מלאכים: בערב. וכי אם שרה, כיון שעשה שלימומו נסמלק לו: המלאבים. ולהלן קראה אנשים, כשהיחה שבינה עמהה קראה אנשים. דבר (I) שני המלאכים. מתר למשתית מת קרוס, ומתר להליל מת לוע, וסום מותו שבמלרפמות מת מברהם, ומשלישי שבה לבשר

(פ"ר שס): כי ברחוב גלין. הרי כי משמש פלשון אלא, שאמרו לא נשור אל פימך אלא פרמופה של עיר נלין: לפיכך אמר לינו ממלה, ואמר כך רמלו: - ויאמרו לא. ולאברהם אמרו בֵן פַּעֲשֶׁה, מכאן שמטרבין לקען ואין מטרבין לגדול שני ימיס או שלשה שבאו לבימך ולא הודעמנו, לפיכך אמר, מומצ שיהעכבו כאן באבק רגליהס, שיהיו נראין כמו שבאו עכשיו, לסס ממלה וְרַמֵּלוּ בַגְּלֵּיבֶּס, אֿלאַ כך אמר לוע, אֿס כשיבאו אנשי שדוס ויראי שבבר רמלו רגליסס, יעלילו עלי ויאמרו, כבר עברו יאמר סורו (צ"ר נ, ד): ולינו ורחצו רגליכם. וכי דרכן של צני אדס ללון ממלה ואמר כך לרמוץ, ועוד שהרי אצרהם אמר שלא יכירו בכס, וזו היא עלה נכונה: - סורו גא. שקמו את הדרך לבימי דרך עקלמון, שלא יכירו שאתם נכנמים שם, לכך (ב) הגה גא אדני. הנה גא אחרי לי, אחר שעברתם עלי. דבר אחר הנה גא, לריכים אחם לחם לב על הרשעים הללו

لَمْدِ إِنَّا خُرِ لِنُمُّهُ مُؤَمُّكِ: סְדִם נְסָבוּ עַלְ־הַבְּיִת מִנָּעַר אַנְשִׁי סְדִים אַפִּיפּוּ עַלְ בִּיהָא

: ۩ڷ؉ הַבְּגְנְלֵי הוֹצְיִאֶּם אֵלֶנִנִי וְנָדְעָה אַפּּיקְנִין לְוָתָּאְ וְנָדִּע יְהְהוֹן: וּבּלֹבֹאַ אָבַבוּתְ וּבּאָמָבוּ בָוָ

וֹעַבְּלֵע סִׁלָּר אַּעַדְרָיוּ: ³ (צְּבֵּא אֵבְטִים בְנָה עַפְּׂטִּטִׁעַ

גוּאָמוֹר אַּכְ־נָא אַנוֹי הַבְּיבּי

⁸ לא־יָדְעוּ אָישׁ בונע לָא לֵי שָׁתַּי בְּנִית אָשֶׁר

אַגַ_טַהְּהָוּ בַבְּב בִּי_הַגַ_בוֹ בֹּאוּ למנוכם וַע לִאָּלָמָּום עֹאָלָ אַטַבון אַבוּכָם וֹהַהָּוּ בַבָּוֹן כַּפּוִר メデザバット「ボメ

نتڭڭت באַישׁ בָּלוֹטׁ מָאָד וַיִּנְשָׁוּ לִשְּבָר مَثِد ثِرِه جُكَ مُثِيَّه يَنْظَمُ لِنَظِمُ الْمُ הַאָּחָר בָּא־לְגוּרֹ וַיִּשְׁפַּׁט שָׁפֿוֹט חַר צַּהָא לְאִחּוֹהָבָא וְהָא والخجارا واستأثاثها والخجادا والإحاد المراجات المحادا

GOIGIT: מתוקומא וֹתֹּע סַבֹּא כַּלְ תַּמָּא מֶבֶבן וֹאַנְמָּג עַמְּגב אַנְמָג מָב לָא מָכִיבוּ וֹאַנְמָג עַבְּטַא

יקרו לְלוֹשׁ וַאֲּמָרוּ לֵיה אָן

וְדַשְּׁא אֲחַד בְּתְּרוֹהִי: וּנִפַּל לְנִטְבוּן לוֹם לְתַּרְעָּא

וֹאֹמֹּע בֹּבֹמוּ כֹמֹּן אַנוֹ, לָאַ

יבונין גבר אפיק בען נחהו בא כהו לי הרהיו בנו דלא

אָבׁו מֹל בון מָאלוּ בִּטְלַל בּאַבֶּוּן לַא שַׁמֹּבַבוּוּ מִבַּמַם خثفحبا تقخيب خيبا خلفظا

באון בולא כהן נכאות לב شَادِينَٰدِ:

בקים להדא יקריבו למחבר מגילהון וַאַנְקוּפוּ בְּוּנְבָרָא

> every quarter. young and old, all the people from compassed the house round, both of the city, even the men of Sodom, But before they lay down, the men

> them out unto us, that we may came in to thee this night? bring unto him: 'Where are the men that And they called unto Lot, and said

know them.

door, and shut the door after him. And Lot went out unto them to the

brethren, do not so wickedly. And he said: 'I pray you, my

come under the shadow of my roof. nothing; forasmuch as they are eyes; only unto these men do and do ye to them as is good in your pray you, bring them out unto you, that have not known man; let me, I Behold now, I have two daughters

the door. even Lot, and drew near to break they pressed sore upon the man, with thee, than with them.' And the judge; now will we deal worse to sojourn, and he will needs play they said: 'This one fellow came in And they said: 'Stand back.' And

- (+) שרם ישכבו ואנשי העיר אנשי סדום. כן נדרש גבראשית רבה (נ, ה), ערם ישכבו, ואנשי העיר היו גפיהם של (3) ויסרו אליו. עקמו אם סדרך ללד גימו: ומצות אפה. פקח סיס:
- (a) ונדעה אותם. נמשכב וכר, כמו משר למ ידעו מיש (ב"ר שס): (מ) קדוֹס רָשִׁיס וְמַשְּׁמִּיס: - כל העם מקצה. מקלה העיר עד הקלה, שחֹין חֿחד מהם מוחה בידס, שהֿפילו לדיק חֿחד חֿין בהם: ופשומו של מקרא, ואנשי העיר אנשי בשע, נסבו על הבימ, ועל שהיו רשעים נקראים אנשי פדום, כמו שאמר הכחוב, וַשַּׂנְשִׁי מלאכים, שַהיו שואלים ללוט מק טיבס ומטשיהם, והוא אומר להם רובם רשטים, עודם מדברים בהם, ואנשי מדוס וגוי.
- (8) האל. כמו האלה: בי על בן באו. כי העובה הואת תעשו לכבודי, על אשר באו בלל קורמי. מרגוס בעלל שרומי,
- מליץ על האורחים אמרו, האחד בא לגור, אדם נכרי יחידי אחם בינינו שבאח לגור, וישפוט שפוט, ונעשים מוריח אוחור: בעבורי ואשב אללך. אמה מליץ על האורמין, איך מלאך לבך. על שאמר להם על הבנום אמרו לו גש הלאה, לשון נחם, ועל שהיה סים, לומר, מין מנו מוששין לך, ודומס לו קרַב מַלֶּיךְ עַל מָנַשׁ בִּי (ישעיס פס, ס), וכן גָּשָׁס לִּי וְמַשֵׁבֶּס (שס מע, כ), סמשך ללדדין ַ בְּלְּמְׁה (במדבר יו, צ), הנה הַמֵּלִי מִמֶּךְ וְהַלְמָׁה (שמוחל-ה כ, כצ). גש הלחה, הַמשך להלן, בלשון לע"ו מרימי דנו"ש, ודבר נויפה (9) ויאמרו גש הלאה. קרב להלאה, כלומר המקרב לגדדין וממרמק ממנו, וכן כל הלאה שבמקרא לשון רמוק, כמו זְרֶה מרגוס של קורס שרומם:

עַבְּיִנְיִם וְאָּטַ עַבְּבֶּלֶטַ סְּגָּרוּ: المجادة المحاددة

נּיִלְאָנּ לְמָׁגָאָ עַפּֿעַע: הכו בַּפַנִוֹרִים מִקְּטִּן וָעַּד־גָּדָוֹל וֹאָט בַאָּלְהָהִם אַהָּב פַּנוּט בַכִּנִט וֹנִט װּבָבוּא בַבטבה כּנִטא

تۈكر□: لْجُمْ كُيْمُد خُلِكَ خُمْنِد بِنِيْمٌ مَالَ لَحِمْ لَيَجِكِ خَطَلَطْهِ هَقَرَطَ مَالً מִי־לְּךֵּ פְּעַ חַמַּן יּבְנֵירְ יִבְנִמֶּיף לְּדִּ חַבְּאֵ חַהְנָא יִבְנָף יִבְנָמָף וַיּאִמִּרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל־לוֹמ עָד וַאֲמַרוּ גּוּבָרַיָּא לָלוֹט עוֹד מָא

بْدَيْد رَبْهَجْتِيد بْدَيْد جُهَنَائِد: בַזְּגִרְ בְּירְגָּדְקְר צַעַּקְקְם אָת־פְּגַנִי הָדֵין אַבִּי סְגִיאַת קְבִילְהָהוֹן בּּירַשַּׂשְׁחַתִּים אָנַחָנוּ אָת־הַשָּׁקְלִים אָבִי מִחַבְּלִין אַנָּחָנָא יָת אַהָּרָא

בּׁמִּנוֹנ שַׁטַּׁלוּנו: וְתְוָת אֶת הַמְּנִר וּוְהָוֹ כִּמְצַּחַק מִן־הַמְּקִים הַזָּה בֶּי־מַשְּהָית דּה קְבְּׁבְּוֹיִה בַּנְעַה הַאִּמֶבְ בַּנְעַה הַאִּנְ וֹסְבֵּר בַּנְעַה וֹאָמֶב פוּמִנּ פּוּמִנּ رَيْقِيم كَأَنْفُ رَبِّ بِهِا يَهِرَّ لِيَهِرِي بَرْوِم كَنْفِ بَرْضِ بَوْجَٰ لَا يَهِرَانَهِ،

خَمُّلًا لِنَمُّرِكِ: ġſ⁻ṇġġπ はし、次はは下 نقات_شقر י עַמַּלְאָבֶים בַּלְוָת בַאַמָּר קוּם

> לְבָּיקְא וָיָת דַּשָּׁא אַתַרוּ: אָת־יָדְׁם וְאוֹשִׁישוּ הּוּבְרַיָּא יָת יְדֵיהוֹן

בַבא ילאָיאי לאַשְׁכַּחָא חַרַעָּא:

كُلُم لَذُ لَهَذَكِلَهُ لَذُ كَٰلَةُ كِنْكِذِ بَيْكِ:

נת קרקא נהנה במחניה בעיני מׁן אַנְיֹנֵא בִּבון אָבוּ מִׁנַבּוּכְ וֹנִ

ונו אַטטב ונט סבטון מֹלְאַכֹּוֹא בֹּלְוָת לָמִוֹמָר לוּם بخٰذة عَخَلَمُ لَأَلَٰكِ بِلَلِيَانِ

> them, and the door they shut. and brought Lot into the house to But the men put forth their hand,

find the door. that they wearied themselves to blindness, both small and great; so at the door of the house with And they smote the men that were

city; bring them out of the place; and whomsoever thou hast in the and thy sons, and thy daughters, thou here any besides? son-in-law, And the men said unto Lot: 'Hast

71

LORD hath sent us to destroy it. great before the Lord; and the because the cry of them is waxed for we will destroy this place,

unto his sons-in-law as one that destroy the city.' But he seemed out of this place; for the LORD will daughters, and said: 'Up, get you his sons-in-law, who married his And Lot went out, and spoke unto

swept away in the iniquity of the daughters that are here; lest thou be Arise, take thy wife, and thy two the angels hastened Lot, saying: And when the morning arose, then

(II) פחח. סול סמלל שנו נכנסין וייללין: בסנורים. מכת עורון: מקטן ועד גדול. סקטניס סמחילו נענירס הדלת. דלמ הקונצמ לנעול ולפמומ:

כוחח, מי לך פחחון פה ללמד סנגוריא עליהם, שכל הלילה היה מליך עליהם מובוח. קרי ביה מי לך פֶה: שם יש לך ממן או בנים ובנות, סולא מן המקום: - ובניך. - בני בנומיך הנשואות. ומדרש אגדה, עוד, מאחר שעושין נבלה (12) עוד מי לך פה. פשומי של מקרל, מי יש לך עוד בעיר הולת, מון מלשמך ובנימיך שבבים: החון ובניך ובנחיך. מחלה, שנאמר מנער ועד וקן, לפיכך החחילה הפורענוח מהם (ב"ר נ, ח):

(14) חחניו. שמי בנות נשומות סיו לו בעיר: לקחי בנוחיו. שמותן שבבית מרוקות לסס:

חספה. מסיס כלס, עד מוֹס כְּל סַדוֹר, ממורגס, עד דמף כל דרא: (15) ויאיצו. כמכגומוזדמיקו, מסכוסו: הנמצאוח. סמוומנום לך בנימ לסלילם. ומדרש אגדס יש, ווס ישובו של מקרא:

z L

رَخِعِهُ لَادِ رَبَقِيًّا لَادِ فَارِدِهُ خُمِّالًا:

44148

elīçogn: र र्भंत्रद्वार प्रदेश यदे-द्विक्षेत्र श्रदेन स्थित नाठ यदे द्विक्षेत्र देश וַיִהְ כְּהוֹצִיאָם אֹמָם הַהוֹּנְצְה וַהֵּוָה פַּר אַפֵּיק יָהְהוֹן לְבָרֶא

הְהָרָה הְמֶּלֵט בְּכְּלְ מֵישְׁרָא לְטּוּרָא אִשְׁהֵיוַר אַבְיּלְג וֹאָלְ-שַּׁהְּלִיִּר שַּׁשְׁבֵּלִי, לְאָּעִוְנִוֹנְ וֹלְאִ שִׁפִּים

كُنْ هُكِيْتُ هَجِيتُم يَهُمُد كِنِم خُلِيا فَحُمْد نَّا:

לַנַנַנַנַ אָנַרַנַּפָּאָר וָאָנָכָי לַאָּ ور رمزير مرم، با بالإين الإين ענע לא מֹלָא מֹלוֹנַ עוֹן בַּמֹנֵנוּ

שׁמֹבׁמֹנִי בֹשִׁשֹׁא וֹאָמוּנוי: לאָהִשׁנוֹלָא לַחִּוּנָא בַּלְתָא נפֿאָג נאָלא בוט אָלא וֹכוב ןַאַסְגִּיק*ָ*א בא למן אַמִּפֿע מּבֹבוּב בשׁמִין

הַנְּהֹינְאַ הַעִּיר הַנְּאָת קָרֹבֶּה ن ل خَالَدُ لَا لَهُ لَا لَمُ لَا لَا لَا لَا لَا لَا لَا لَاللَّهُ اللَّهُ اللَّاللّلِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّلْحَالِمُ اللَّهُ اللَّا لَا اللَّهُ اللَّا اللّلْحَالَالِلْمُلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّا الللَّهُ اللّل אוכַל לַהְמָּלֵט הַדָּרָה פַּוֹ^ד

مُ كِٰرِبُو שُوْلَا إِبَرِيهِ مَجِّعِلًا هُوَّا كُوْلًا

בְּא שְׁמָּׁר הַלְאַ מִצְּעָּר הָוֹאַ וּהָחָי

: الأشات

one?—and my soul shall live.' me escape thither—is it not a little unto, and it is a little one; oh, let Behold now, this city is near to flee

mountain, lest the evil overtake me,

my life; and I cannot escape to the

gnivas ni əm ornu nwods read uodr hast magnified thy mercy, which

found grace in thy sight, and thou

וֹמּוֹבֹא בׁוּא וֹטִנִּקוֹם נַפֹּמִוּ:

אָהִשְּׁנוֹד כַּגַּן לְעַמָּן עַלָּא

לְמִהְנַע לְעַהָּוֹ וִנִיא וֹהֵירָא

בא כֹמּוֹ כֹוֹנִיא בֹוֹנִא בַּנִוּלָא

המלמ, ולה נהמר ויהמרו (ב"ר נ, יה): (16) ויחמחמה. כדי לסליל אם ממונו: ויחזיקו. אחד מסס סיס שלים לסלילו, וחבירו לספוך סדוס, לכך נאמר ויאמר

ַ מַשְּׁח (ישעיה מו, ב), להשמיט משה הרעי שבנקביהם: אם מולי"ר בלע"ו, וכן וְסִמְלִיטֶס וְבֶר (ישעים פו, ו), שושמט העובר מן הרחם. פְּצָפּוֹר נִמֶלְטֶה (חהלים קרד, ו), לֹה יָבְלוּ מַצֶּמ על פי שכתוב וַיָּשֶׁׁשַל חַּבְּרֶס וּגוי, חֹסליס הרבה היו לו, ונמשכו עד חברון. הגולש. לשון השמעה, וכן כל המלעה שבמקרה, שסוא יושב בהר, שואמר וַיַּשְּׁמַּק מָשֶׁׁם סְּבָרֶה, ואף עכשיו היה יושב שם, שואמר שֶׁל הַמֶּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֶׁם מְבֶלֹה בַּמְּקִנְּה, ואף שמס נילול, אינך כדאי לראום בפורענוםם ואמס נילול: בכל הככר. ככר סירדן: ההרה המלש. אלל אברסס בְּבַם, (TI) הגולם על נפשך. דיין להליל נפשוח הלחחום על המתון: אל חבים אחריך. החה הרשעת עת הה, וצוכות הברהם

ומרגומו בבעו כען ס': אל גא. אל נא מאמר אלי לסמלע ססרס: גא. לשון בקשס: (81) אל גא אדני. רצומינו למכו (שצועות לה:) שם זה קדש, שנאמר צו להמיות את נפשי, מי שיש צידו להמית ולהחיות,

. אללי, סיס סקב"ס רואס מעשי ומעשי עמי ואני לדקח ביניסס, ומשבאח אללי, לפי מעשיך אני רשעה: (C) לסנלל, וכשמבת הלל לדיק, הני כרשע, וכן המרה הלרפים להליהו כי בְּחַםְ הֵלֵי לְהַוְבִּיר הֶם עֲוֹנִי (מלכים־הֹ יו, יה), עד שלת בתה (19) פן חדבקני הדעה. כשסיימי אלל אנשי פדוס, היה הקצ"ה רואה מעשי ומעשי בני העיר, והיימי נראה לדיק וכדאי

מת בשנת מ"ח להברהס, כילד פלג חי החרי הולידו הת רעו ר"ע שנה, לה מהס ל"ב כשנולד שרוג ומשרוג עד שנולד נחור לי, מדור הפלגה שנמפלגו האנשים והממילו להמישב איש איש במקומו, והיא הימה בשנת מות פלג, ומשם עד כאן נ"ב שנה, שפלג (02) העיר הואח קרובה. קרובס ימיבמס (מבמי:), נמיימבס מקרוב, לפיכך לא נממלאס מאס עדיין, ומס סיא קריבמס,

> set him without the city. And they brought him forth, and Lord being merciful unto him. hand of his two daughters; the shand of his wife, and upon the hold upon his hand, and upon the But he lingered; and the men laid

lest thou be swept away.' the Plain; escape to the mountain, behind thee, neither stay thou in all said: Escape for thy life; look not brought them forth abroad, that he And it came to pass, when they had

so, my lord; And Lot said unto them: 'Oh, not

behold now, thy servant hath

07

אָנַר הְצָּיִלְיה אָמֶּר דִּבְּרְהָי: עם לַבְּבָר הַנָּיָה לָבִלְמָּי הָפָּבָי רפיעי וַיַּאַמֶּרְ אֵלְיוּ הַבָּּה נְשָׂאָהִי פְּנֶּיִידְּ

מַלַבַלו פֿבא מָם בוֹמור צוֹער: حَيْرَشِينَ يَجُدُ مِدَ حَيْرُكُ فِيُوْلِ מַבר הְמָלֵם שְּׁמָּר בֵּי לְאַ אִּיכַלִ אִיָּחִי אָשְׁהֵיִבּ לְתַמָּוֹ צָּבִי לְאַ

ದ∤_ಗ್ಫ್ರಭ್ವದ: עַמֹרֶה נְפְּרֵית נְאָשׁ מֵאֵת יְהֹוֶה נּוּפְּרֵיקא וָאִישְׁקא מִן קֵּדָם יִי יַּהְ וֵיהְנְה הִמְּמֵיר עַל סְדָם וְעַל יֵייָ אֵמְטַר עַל סְדֹם וְעַל עַמֹרָה יִיִּ אַמְטַר עַל סְדֹם וְעַל עַמֹרָה

הְעְּרִים וְצֶמָח הְאָּדְמֶה: בּלַ עַכּבּיה וֹאִינִ בַּלַ יִּהְבֹּוֹ מִיּהְבֹא וֹנִי בַּלְ זֹטִבוּ לַבְוֹיִא رِ رَابِهِ فَا مِعْدِانِ مِكْمُ اِيْمَ نِيَوَا بِمَ مِنِهِ لِيَامِ بِهِذَا إِنِم وَذَ

נציב מלח: $_{
m as}$ (aga $\dot{
m a}$ $\dot{$

> يركان: לְמִנְפַּכֹּי נִים עַנְקָא בַּבְמָנִיאָ هَاءَ خُطَائِمُهُ لَا يَا خُلِيمٍ لَا خُهُ נאָמָר לֵיה הָא נְסִיבִית אַפָּּף

> ١٤١ ١٤ ١٤ ١٤ ١٤ ١٤ ١٤ ١٤ מושב לשמו גל בו שבא שמה אַכּוָל לְמִמְבַר פַּטִּוֹמָא מַר

מְאַל לְצִעַּר:

מו ממנא:

נְאָבְעָהַה רְאַרְעָא:

נְבְוֹנִי לַמָּא בַּמְלְבַאִי

city of which thou hast spoken. also, that I will not overthrow the accepted thee concerning this thing And he said unto him: 'See, I have

mame of the city was called Zoar. come thither.'—Therefore the cannot do any thing till thou be Hasten thou, escape thither; for I

brimstone and fire from the LORD Sodom and upon Gomorrah Then the Lord caused to rain upon

The sun was risen upon the earth

when Lot came unto Zoar.

out of heaven;

which grew upon the ground. inhabitants of the cities, and that all the Plain, and all the and He overthrow those cities, and

pillar of salt. behind him, and she became a But his wife looked back from

מס מנימנה, וממי נפשי בה: ויכול אחס לסניחס: - וחדוי נפשי. בס, וסו מדרשו. ופשומו של מקרא, סלא שיר קענס סיא ואנשיס בס מעע, אין לך לסקפיד ישיבם פדרם ומברומים שנם המת, סוף שנהתר התלעם נה, נה בגיתעריה ו"ה"א נוצער היא. והלה עוונותים מועמין הימה שנת הפלגה, וכשנתרבה סדום היה אברהם בן ל"ע שנה, הרי מדור הפלגה עד כאן נ"ב שנה, ולוער איתרה ישיבתה אחרי שרי ס"ב, ומנחור עד שנולד מרח כ"מ, הרי ל"ח, ומשס עד שנולד אברהם עי, הרי קס"א, מן להם מ"ח, הרי ר"ט, ואוחה שנה

άζ, <u>Τ</u>ξζ, εί (, ζα, σ (λ, 'α): (וב) גם לדבר הזה. לא דייך שאמה ניצול, אלא אף כל העיר אליל בגללך: הפכר. הופך אני, כמו עד בֹאִי, שַׁמְבֵי רֹאָי,

מלחליס נשלמיס לדבר חמד: על כן קרא שם העיר צוער. על שַט וקיח מנער: עד שסווקקו לומר שמין סדבר ברשומן: בי לא אוכל. לשון ימיד, מכמן אמס למד שסאמד סופך וסאמד מליל, שמין שני (בב) כי לא אוכל לעשות. זה עוישן של מלחכים, על שחמרו פי משְׁמִימִים שַׁנַמְנוּ, ומלו הדבר בעלמן, לפיכך לה זוו משם

פִי בָּס יָדִיין עַמִּיס וגוי (אֿיוּב לו, לא), כשבאֿ ליסר הצריוח, מציאֿ עליהס אֿש מן השמיס, כמו שעשה למדוס, וכשבאֿ להוריד המן, מַעַּבְּדַי. וכן מֿמשורוש בְּשֶׁס סַמֶּלֶךְ, ולמֿ מֿמר בשמי. מֹף כמֿן מֿמר מסֹמ ד', ולמֿ מֿמר מסֿמו: בון השמים. וסומ שמתר סכמוצ המקראות לדבר כן, כמו גָשַׁי לֶמֶדְי, ולא אמר נְשַׁי. וכן אמר דוד קחו שַמְבֶּס אָת עַבְּדִי אַדוֹנִיכֶּס (מלכים־א א, לג), ולא אמר וסלפנס מושלים: - המשיר וגוי גפריה ואש.בממלס מטר, ונעשס גפרים ואש (מכילמא בשלמ שירס פ"ס): - מאה הי. דרך החמה אומרים אילו היה ביום כשהחמה מושלת, לא היינו חרבים, לכך כחיב וכמו השחר עלה, ונפרע מהם בשעה שהחמה ביוס, יסיו עובדי לבנס אומריס, אילו סיס בלילס כשסלבנס מושלמ, לא סיינו מרבין, ואס אפרע מסס בלילס, יסיו עובדי השחר עלה, שעה שהלבנה עומדה ברקיע עם ההמה, לפי שהיו מהם עובדין להמה ומהם ללבנה, אמר הקב"ה אם אפרע מהם (24) והי המטיר. כל מקוס שנאמר וס' סמטיר, סוא וציית דימו: המטיר על סדום. צעלות סשחר כמו שנאמר וכמו

a): (ES) ויהפך אה הערים וגוי. ארבעמן יושבות בסלע אחד, והפכן מלמעלה למעה, שנאמר בַּמַלְמִישׁ שֶׁלַם יָדוֹ וגוי (איוד כת, מן סשמיס, סנני ממטיר לכס לחס מן סשמיס (שמוח טו, ד):

הַמְּלִּוֹם אֲשֶׁר־עֲמָר שֶׁם אָת־פְּבֵר לִאַתְרָא דְשִׁמֵּישׁ תַּמָּן בִּצְּלֹוֹ הוה: קֵדָם יִי: לי ווֹהְבָּם אַבְוֹנִים בּנָבֶר אָבְ- וֹאַלֵּנִים

stood before the LORD. morning to the place where he had And Abraham got up early in the

הַכְבְּשֶׁן: إبرير لإجاثا جانوات بالخجاع ججانوات رَيْضِكِك مَحْ فِيْرٌ مِنْ لَا يَهْمَانِ لِيَعْمُونِ مِنْ هُوْ مِنَا رَبُونِ بَا

בְּתַוֹלָא בְאַטוּלָא: נְשְׁנֵא נְשָׁא סְלֵיל תַּנְנָא דְּצִּרְעָא

the smoke of a furnace. lo, the smoke of the land went up as land of the Plain, and beheld, and, and Gomorrah, and toward all the And he looked out toward Sodom

82

אַמֶּב בַּבוֹן לְוָם: ההפלה פהפף אָת־הַעָּרִים אַבְרָהָם וַיְשַׁלַח אָת־לוֹשׁ מִתְּוֹדְ ٥٥ لَاحَجُّد الْنَاخِد الْمُكْرِيْدِه الْمُقَادِة וַנְהָי בְשַׁהָת אֱלֹהִים אֶת־עָּרֵי

יַמִיב בִּהוֹן לוֹש: הַפּּף יָת קרַנִיָּא פּהַנִיה וְשָׁלַח יָת לוֹט מִגּוֹ הַפֵּיכִתָא מומבא ובכור ון יו אַבְרָהָם נענה בְּחַבְּלוּת יִיָּ יָה קרֵנִי

cities in which Lot dwelt. overthrow, when He overthrew the and sent Lot out of the midst of the that God remembered Abraham, destroyed the cities of the Plain, And it came to pass, when God

בְּצְּוֹמָר וַנְמֶּרְ בַּמִּמְרָׁרַ הָוּאִ וּמְמֵּי וּמִּשׁׁנִ בֿוָטַוּוְ מִּשְּוָ בַּׁי נִבְאַ לַמָּבַּע ניַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר נַיַּשֶׁב בְּהָר

خزترك: נימיב במערקא הוא ותרמין אַבוּ בְּחַיל לְמִחַב בָּצוֹעַר בְּטוּרָא וְתַרְמֵין בְּנְתֵיה עִמֵּיה יסליק לום מצוער ויהיב

cave, he and his two daughters. to dwell in Zoar; and he dwelt in a daughters with him; for he feared dwelt in the mountain, and his two And Lot went up out of Zoar, and

ځځيې څچين ځګګك ځح پېګا: אַבֿונוּ זַבֿון וֹאָנִה אָנוּ בֿאַבֿוֹן װּ נּעָּאָמֶר עַבְּּכִירֶה אָּלְ-הַצְּּעִירֶה

לְמֶוּתָּלְ תְּלְנָא כֹּאִוּבִם כֹּלְ אַבוּנֹא סִיב וּגִּבַר לֵיח בִּצַּרַעָּא בְבָּהַא לְזָּהֶּיבְהַא

of all the earth. come in unto us after the manner there is not a man in the earth to younger: 'Our father is old, and And the first-born said unto the

投口「谷口」に

ונשכוב עמיה ונקנים מצבונא אַנעֹא וֹמִבוֹי זֹנו אַבוּוֹא עַמִּבֹרָא

we may preserve seed of our father. wine, and we will lie with him, that Come, let us make our father drink

: גַבֿוֹנַ

בְּמִמְּכַבַע וּבְמָלִימַע: וְמְבֹּנִבְע מִם אֵבוּנִא וֹלָא גֹֹבת

down, nor when she arose. and he knew not when she lay went in, and lay with her father; wine that night. And the first-born And they made their father drink

はさればに: אָטַ אַׁלְּגִּנִי וֹלְאָ זְגַרָּת בַּׁמִּכִּבִּנִי י הוא נַמְּבְא הַבְּּכִירֶה נַמִּשְׁכַּב בְּבֵילִיִא הוּא וְעַּאַלַם רָבְּמָא נשֹמְׁלֵגוֹ אָע אַבְּיִבוֹוֹ זֵגוֹ בַּבְּנֵבְע וֹאַמְּלֵיאָּע זִּע אַבִּיִּבוווֹ עַמָּבֹא

לאורמים סללו, אמרס לו אף סמנסג סרע סוס אמס בא לסנסיג במקוס סוס (ב"ר נ, ד): (26) וחבש אשחו מאחריו. מאמריו על לוע: וחהי נציב מלח. במלח מעאס ובמלח לקחס, אמר לס חני מעע מלח

(82) קישור. מימור של עשן שור"ח, בלע"ו: בבשן. מפירה ששורפין בה את האבנים למיד, וכן כל כבשן שבמורה:

שלמר חברסם במלרים על שרה שַׁמוֹמִי הִיחֹ, ולח גלה הדבר, שהיה חם עליו, לפיכך חם הקב"ה עליו (ב"ר נחֹ, ו): (92) ויזכור אלהים את אברהם. מסו וכירמו של אברסס על לוט, נוכר שסיס לוט יודע ששרס אשמו של אברסס, ושמע

(05) כי ירא לשבח בצוער. לפי שסימה קרוצה למדום:

כמו בדור המבול. (ב"ר נה, ה): (ופ) אבינו זקן. ואס לא עכשיו איממי, שמא ימומ או יפסוק מלסוליד: ואיש אין בארץ. ספורות סיו שכל סעולס נחרב,

: בַּבַוֹּ יבא, מְּבְבָּי עִמּוֹ וּנְחַנֶּה מֵאָבָינוּ אָט_אַבְיֹּג וֹאַלְנוּ וְגוֹן זּם_טַבָּוֹלְנִי אָלְ_עַהְּמִּילְעַ עַוֹּ חְּכְּלְעַׁנִי אֵמְחַ עַבְּּטְאַ לְּוְמֵּנְעַׁאַ עַאַ חְבֵּיבִיעַ إرْبَرْ فِهِٰ بَيْلُم لَهِٰهُ لِا يَجِجَرُهُ لَا يَبِيْلُم جِنْفِه بِحِمِدَاتِهُ لِهُوْرَمَ

המוש ולפוום מאַכולא כלון: אַן בְּלֵילָנְא וְמִּילָי מָכִיבִּי בׁמָּהְ, הַם אַּבֹּא נָהָבֿונִי עַ עַמְבָּא

may preserve seed of our father. thou in, and lie with him, that we drink wine this night also; and go with my father. Let us make him younger: 'Behold, I lay yesternight that the first-born said unto the And it came to pass on the morrow,

نَّكُولِينَ: וְשַׁמְּכַּׁר מִפָּוָ וֹלַאֲ וֹנָת בַּמִּכַבׁע אַלוטו ויון ושַקם הַצִּינִרָּין נַתַּשְׁלֶּגוֹ זָּם בַּכַּנְבֶע עַעָּנָא אָעַ

ומירקא ושְּבֵיבַת עַמֵּיה וְלָא נאַמִּליאָר אַף בָּלִילָיָא הַרוּא

down, nor when she arose. and he knew not when she lay younger arose, and lay with him; wine that night also. And the And they made their father drink

تِهُدَيْكِا: 98 [[[[]]]

בַּאַבוּדוֹן: בְנְוֹתַ לְוֹשׁ וִעַּהִיאָר תַּרְתֵּין בָנָת לוֹש the father of the Moabites unto this called his name Moab—the same is And the first-born bore a son, and

Lot with child by their father.

Thus were both the daughters of

ਜ਼ਾਜ: מואָב בווא אַבוּי־מואָב رَقَرْدِ بَافِرْدُرُدِ قِلْ رَفَكُلُّمْ هُمُرِ

במואַבא. מר יומא דין: שָׁמֶיה מוֹאָב הוּא אַבוּהוֹן וּלְיבַע בַבַּעָא בַּר וּלְבַע

this day. of the children of Ammon unto Ben-ammi—the same is the father son, and called his name And the younger, she also bore a

בְּנֵי־עַמִּיוֹ עַדִּייִם: (ס) וּשׁבֹּלבֹא הַּמֹוְ בֹּוֹ ַהֹּמִּׁ, בַּוֹא אַבֹּי, וַהַבְּּמִּירָה נַם־הָוֹאַ יֶּלְדָה בָּוֹ אַבוּעון בַבְנֵי עַמוֹן עַד יוֹמָא ולבע הַמוּע פֿר עַמִּי הוא וומירתא אף היא ילידת בר

and Shur; and he sojourned in South, and dwelt between Kadesh thence toward the land of the And Abraham journeyed from

XX

עַנְּנֶב נִיֹמֶב בּגוֹ בַבֹּת יבוֹן מִינ בַנוֹמָא וֹנִינִב בּגוֹ בַפַם יבּגוּ ניַפְּת מִשְּׁם אַבְרְדָהַם אַרְצָרְהָם צַּרְצָר וּנְטֵלְ מִהַפָּן אַבְרָהָם לַאָּרַע

עולבא ואטועד פֿוּבו:

took Sarah. Abimelech king of Gerar sent, and wife: 'She is my sister.' And sid Abraham said of Sarah his

يُرْكِكَ بِذِلِدِ رَبْطَا هُلِهِ هُرُكِ مُثَلِّدًا: אַהְיִהִי הָוֹא וַיִּשְׁלַח אַבִּימֶלֶבְּ ַנַּיְאָמֶׁר אַבְּרְדָהָם אָלִ שְּׁלָּה אָמֶּהָרָ אָמֶּהָי

(א"ר לוי כל מי שסוא לסוט אחר בולמום של עריות, לפוף מאכילים אומו מבשרו): סכמוב במפורש. − ובקומה של בכירה נקוד על וי"ו של ובקומה לומר, שבקומה ידע, ואף על פי כן לא נשמר ליל שני מלשמות. לעירה לפי שלה פחחה בונוח, הלה החוחה למדחה, חיסך עליה הכחוב ולה פירש גנוחה, הבל בכירה שפחחה בונוח, פרסמה (33) וחשקין וגוי. יין נודמן לסס במערס, לסולים מסן שני פומום: וחשכב אח אביה. ובלעירס כמיב ומשכב עמו,

ונמעברו מבילה ראשונה: (35) וחהרין וגרי. אף על פי שאין האשה ממעברת מביאה ראשונה, אלו שלמו בעלמן והוליאו ערומן (מ"א עדומן) למרך,

(I) ויסע משם אברהם. כשראם שתרבו הכרכים, ופסקו העוברים והשבים, נסע לו משם. דבר אחר להתרמק תלומ, שילא עמון שַׁל מִּמְנֶּר בְּּם (דברים בּ, יע), כלל, ובמוחב לח הזהיר חלח שלח ילחמו בס, חבל לצערן החיר לו: (25) בוואב. זו שלא הימה לנועה פירשה שמאביה הוא, אבל לעירה קראתו בלשון נקיה, וקבלה שכר בימי משה, שנאתר בבני

(ב) ויאמר אברהם. כאן לא נעל רשות, אלא על כרחס שלא בעובתם, לפי שכבר לוקחס לבית פרעס על ידי כן: אל שרה עליו שֶׁס רע שבא על בנומיו (ב"ר נב, ד):

וֹנוֹא בֹמֹלַנו בֿמֹלַי: قط وح تبغون هِود حِرَابَةِ ، פַּחַלְּוָם תַּלְּיֵלְע וֹנֵאִמֶּר לֵוּ הִנְּּךְ אָבִישֶׂלֶהְ בְּחַלְמָּא דְּלֵילְנִאִּ וּנֹבֿאַ אֵּבְיַנִים אָבְ-אַבֹנמֵבְנִ וּאָטֹאַ מִנמָר מִוּ בֹּנִם נִיֹּ בְנִע

نياتالد: וּאָמֶר אַדְנָּי עוֹיִי נִּם גַּצִּיל וֹאַבֹּוֹמֶבְשׁ בַּאַ בַּנֹב אַבְּוֹנִי

78口: בּׁטִּׁם_לְבְּבָּׁנִ וּבְׁנֹעַיְן כַּפֹּּנ מְּמָּנִטִּנִ בַּעַּמָּנִמִּנִט לְבָּנ וּבְוֹפֹּאִנִט נְגַנ ֻ נְבְיא גַּם בָּוֹא אֶמֶבֶר אֲבָוֹ, הָוּא וְהִיא צַּף הִיא אֲמַבַר אֲהִי הוּא הַלֹא תַוּא אֲמַר־לִי' אַחְתִי הַוֹּא הַלַא הוּא אֲמָר לִי אַחַת הִיא

ئىن،ك خئائم ھڭ،ڭ: אִוּטֹבּ מִנֹסוִ_לֵי, הַּלַ כַּלּוֹ לַאָּ אָלָהָ שַּׁאַ נַאָּטְאָב נַּם אָנָכָּי הַּבּוּטִי בָּאַ נִּלָהָנָה אַלָּ אָלָהָ זַר אָנְבֹי, וֹבְמְטֹי, כֹּי, בֹטֹם_לַבְבֹבֹּבַ

הַמִּיִּת אַמָּה וְבְּלְ־אֲשֶׁר־לֶּךְ: וֹאָם_אָנוֹנַ מָמָוֹב זַבּת כֹּוַ מָּנִנ ر ٹٹریم پریم ڈرٹھ ڈر ٹھٹاک ٹٹرٹ וְעַמְּה הָשֶׁב אֵשֶה־הָאִישׁ בֶּי־

נוונאו באַלָּמום מֹאָב: <u> Ľ</u>ĿĊĽ.¤ ﴿ خُرُحُ لِمُثَلِّبُ لِللَّهُ لِللَّهُ لِكُلِّ خُرُحُ مَثِّكِ لِنَا لِمَجْرِحِ ثَلَا رَيْمُوْتِ كَارَبُرُكِكِ فَقِقُكِ رَبْطُكِمِ لَهُطُكِيتِ كَادْمُكِكِ خَمْفُكُم

> אַעַע נִבַר: מיסק אַהְּקָא דּרְבַרְהָא וְהִיא וֹאַמֹּר לֵיה הַאָּהָ מָאִית עַל

نظميح: וֹאַבׁוּמֶבְשׁ לַא לַבוּר לָוֹטִשׁ

ならしい じゃく

הְבַלַטַב לַמָלַבַר לַנִּטַב: וֹטֹב מֹלְמִנִים, צַּבְׁלָא בובלי גלי צבי בקשיטית לבף נְּאָמֶרְ אֵלְּיִנְ הַאֶּלְיִנִם בַּהַלְם נַאָּמָר לִיה יִי בְּהַלְמָא אַר

שמוע אַשׁ וֹכִּלְ בַּלְבַ: וֹאִם לְוֹטַבׁ מִטִּיב בַּה אֶבוּ מִמָּטַ לביא הוא ויצלי עלף ומימי וכהן אַנור אַפֿר װּבָרָא אַרַי

יבוילו גובריא לַהְיָּא: بيري چېږدښت چې چېږدنې تېدرا چېښدانا

> hast taken; for she is a man's wife.' because of the woman whom thou him: 'Behold, thou shalt die, dream of the night, and said to But God came to Abimelech in a

slay even a righteous nation? her; and he said: 'Lord, wilt Thou Now Abimelech had not come near

innocency of my hands have I done simplicity of my heart and the said: He is my brother. In the my sister? and she, even she herself Said he not himself unto me: She is

suffered I thee not to touch her. from sinning against Me. Therefore done this, and I also withheld thee simplicity of thy heart thou hast dream: 'Yea, I know that in the And God said unto him in the

die, thou, and all that are thine.' know thou that thou shalt surely live; and if thou restore her not, shall pray for thee, and thou shalt wife; for he is a propher, and he Now therefore restore the man's

ears; and the men were sore afraid. and told all these things in their morning, and called all his servants, And Abimelech rose early in the

מסרגנו, שמא כך דרכך לאבד סאומום חנס, כך עשים לדור סמבול ולדור ספלגס, אף אני אומר שסרגתם על לא דבר, כמו (+) לא קרב אליה. סמלאך מנער, כמו שנאמר לא נְשַמִּיךּ לְנְגוֹע בֻּלֶנִים: הגוי גם צדיק חהרוג. אף אם סוא לדיק אשחו. על שרה אשמו, וכיוולה צו הֶל הְלְּמַח חֲבוֹן וגו' (שמוחל-ה ד, כה), וְהֶל מות הָמִיָּה, שניהם צלשון על:

ובנקיון כפי. נקי אני מן המטא, שלא נגעמי בה: (a) גם היא. לרצומעצדייס וְגַמֶּלִיס וְמַמֶּרִיס שלה את כולס שאלמי ואמרו לי אתיה הוא: בחם לבבי. שלא דמיתי למעוא: שלמס לומר לסרגני:

(ברחשית לח, ו), וכן וְלֹח נְמָנוֹ מְבִּיִיםְ לְבּוֹחׁ (שופעים מו, ח): יש כאן): - לא נחחיך. לא ממך היה שלא נגעם בה, אלא משכמי אני אומך ממעוא, שלא נסמי לך כח, וכן וְלֹא נְמָנוֹ אֱלֹהִיס (6) ידעחי בי בחם לבבך וגרי. אמת שלא דמית מתחלה לחעוא, אבל נקיון כפים אין כאן. (הדא אמרה משמוש ידים

מפרסמו שלא נגעמי בה, אמר לו): - בי גביא הוא. ויודע שלא נגעמ בה, לפיכך וימפלל בעדך (בבא קמא לב.): (ד) השב אשה האיש. ואל מסא סבור שמא מתגנה בעיניו ולא יקבלנה, או ישנאך, ולא ימפלל עליך. (אמר לו אבימלך ומי

بزيّالًا: עַּנְעָשָׁי בְאַ־וֹמְשָׁי בְּאָרֵי עַמְאָטִי בְּוֹבְי בִּירִיבִרְאָטִ מְּלְיִּ וּמָאִ עִּמְנִינִ לְּנַ אַנִינִינִאַ נֹּאֹמֶר לֹוֹ מֶת־עְשְׁיַתְ לְנוֹ וּמֶת־ נִאַמַר לֵיה מָא צַּבְּדְהַ לַנְא וּיִלְרָא אָּדִׁימֶּלֶב

ग्रेंप: מַב בַאָנִים בַּנ הַּמָּנִים אָנַר בַּבְּבָּר رَيْهِمُ لِهُ خَرَمُكُ لِهُ هُذِي هَذِ لَأَنْ مِا يَعْمُلُ لِمُحْدَلُكُمُ لَا يُعْدَلُكُم مَا

וֹבְרַגְּוּנִי מַּלְ_בְּבָר אָמִּטִּי: אַין־יִרְאַת אֶלֹהִים בַּמָּקִים תַזָּה וַ יְאַמֶּׁרְ אַבְּרֶבְים בָּי אָמָּרָמִי וַבַּל

4.8億円: אַּבְרָ בְּעִבְאָמֵּגְ נַשְּׁבִי, בְּנָאָ בְּנִבְאָמָּגְ נַנִּנְיִנִי וְנִם_אַמְנָר אֲדוֹתִי בַת־אָבִי הָוֹא וּבְרַם בָּקוּשְׁטָא אֲחָתִי בַּת אַבָּא

עַמְּלוִם אַמֶּב נְבָּוֹא שָּׁמָּר אָמָרִי אַהָּבְ עַלְּהָּיִ הַפָּבִי אָבְ כַּב פּ מִבֶּית אָבִי נְאִמַּר לְה זֶה חַסְבַּרְ וּוֹטָו כֹּאַמֻּבֹר טִטְעָּוּ אָטִוּ אֶבַנוּם

كِمَحُدُنِو بَكْدُم يُعْدَيْمُكِكَ كِمَخُدُنُوهِ

שׁוּוּטֹא אָבוּ הַבֹּבשׁא נִט פּטֹנֹמֹא

מיסק אָהָהִי: IÄÄL ÄĖLĖO ÄL, ÄÄLLU

ځ، ځ۸نان

בּנֹטַב לַטַמּוֹ אָנמָבוּ הַּכִּוּ אָטִי בימלבוו ממו לכל אַנור נאַמָרית לַה דָא מַיבוּתִיךְ וַהָּנְה כַּד מִעוֹ עַמִמָיָא בַּתַּר

> to be done. done deeds unto me that ought not kingdom a great sin? thou hast brought on me and on my sinned against thee, that thou hast done unto us? and wherein have I and said unto him: 'What hast thou Then Abimelech called Abraham,

thou hast done this thing?? Abraham: 'What sawest thou, that And Abimelech said unto

me for my wife's sake. not in this place; and they will slay thought: Surely the fear of God is And Abraham said: 'Because I

and so she became my wife. but not the daughter of my mother; sister, the daughter of my father, And moreover she is indeed my

He is my brother.' whither we shall come, say of me: shalt show unto me; at every place This is thy kindness which thou father's house, that I said unto her: caused me to wander from my And it came to pass, when God

- ורעי, ואונים וחומם: (9) מעשים אשר לא יעשו. מכס אשר לא סורגלס לבא על בריס באס לנו על ידך, עלירה כל נקביס של ורע, ושל קעניס,
- (II) רק אין יראה אלהים. לכסנלי שבל לעיר, על עסקי לכילה ושמים שוללין לומו, לו על עסקי לשמו שוללין לומו,
- (בו) אחוחי בת אבי היא. ובם אב מומרם לבן נמ, שאין אבום לעובדי עבודם אליליס, וכדי לאַממ דבריו השיבו כן. ואס वेचवर चरवे वेर वेवावर चरवे (रहवे वृत्यवे चव):
- קלושים, וכל לשון אלסים לשון רבים, וכן וַיַּקַּח מַדוֹנֵי, יוֹשַף, מַדּוֹנִי מְמַבּוֹנִי, מָמַדּוֹנִי סְמָבֶן, וכן בְּשָּׁלִיוּ שִמּוֹ, וְסִישַּׁדְ בִּבְּשָׁלָיוּ. וּמֹס לשון רביס, ואל מממס כי בסרבס מקומות לשון אלסות ולשון מרות קרוי לשון רביס, שַׁשֶׁר סָלְבוּ שֱלֹסִיס, שֵׁלֹסִיס תַּיִּס, שֵׁלֹסִיס מבים אבי לסיום משומט וגד ממקוס למקוס, וידעםי שאעבור במקוס רשטיס, ואומר לה זה מסדך וגוי: באשר החשו. (13) ויהי כאשר החעו אוחי וגוי. אונקלוס מרגס מס שמרגס, ויש לישב עוד דֶבֶּר דֶבּוּר על אופְנָיו, כשסוליאני סקב"ס לא בת אמי. הרן מפה התרת היה:

(\$160,00(1): ַלְמְשְׁמִּוּ (ברמשׁיִם כו, ו), על משמו. וכן וְמְׁמֵר פַּרְעֹה לָבְגֵי יִשְׁרָמֵׁל (שמום יד, ג), כמו על בני ישרמל. פֶּן ימֹמָרוּ לִי מִשָּׁה בַּרְנָמָהוּ (מהלים קיט, קער), יקער לְּבְלִי מוֹבֶל (מירב לח, מא), יצאר וימער לבקש אכלס: אמרר לי. עלי, וכן וַיִּשְׁמַלר פַּנְשֵׁי בַּשְּקוֹס מאמר מסו לשון סמעו, כל סגולָס ממקומו ואינו מיושב קרוי מועס, כמו וַפֵּלֶךְ וַפֵּסַע (בראשית כא, יד), פְּעִימִי כְּשֶׁס אוֹבֵּד

נַיְנְשֶׁב לְוֹ אֵת שְׁרֶה אִשְׁהְוֹ: تَمَّكُدُ مِ بِهُطُبِدِ تَنْكُا كُهَدُلُكُم المَّذِيرِ الْهَمُنَا لِيَدَ كُهَدُلُنُهِ וּנֹפְּט אַבֹּימֶבְנַ גַּאָן יַבַּבְעַר יַבַבר אַבִּימִבְנַ מֹאַן וֹטִיִבוּן

خَطَرُنَكِ مَمْرِد خَمْرَثُكِ بِمُد: ײַ וּגֹאַמֶּר אַבוּמֶבְב בוֹנָּר אַבֹּגִּי

נאָנו כִּל נִוּבְּעוֹני: בְּסִוּת עִינִים לְכִל אָמָוֹר אִמָּוֹ مُ چُواءِ جِهِبُراڄ بيوِب بريو بريع چَاڄِ برَשُرِت هِٰٰرَت بَيْتِ بِثِمِر هِٰرَةً

ن تنفقْظْم هَخُذُنْكُ هُجِـنَهُم يَنْه

יח וְיהוֹנֶה פְּקָר אָת־שְׂרֶה כַּאַשֶּׁר שְׁרֶה אֵשֶׁת אַבְרְהָם: (ס) ثُلُتُ ذُرُّتُ لَا هُدَرُثُكُمُكُ مُرْلِكُ لَا فَتَلَالَكُمْ خُدُنَ هُدَرُهُمُكُ مَر לי־עְּצָר עְצָר יְהְנָה בְּעַר בְּלַר בְּלַר

נאָמִיב לִיה וָת שִּׁרָה אִהְּמִיה:

שבלב בבשמו במונג שוב: וֹאַמֹּר אַבוֹמֶלֶב בַא אַבֹּהֹי

מָא דַאָּמַרְהָ אָמוּכְּהְהָ: זמוב ונים כל דעמיד ועל כל באָלטית דַּבְרָהִיף נְחָזִית רוא ליף בְּסוּת דִּיקֶר חֲלֶף סלמו בלסב לאטווני הא ילשָּבְה אַמַר הָא יַהַבִּית אָלָף

וּאַמְׁבַבּיה וְאָהְרַוֹהוּ: ון יו אַבימֶלֶךּ וְיִה אִמְּהִיהּ וֹגּלִו אַבְּבֹבִים בֹבִם וֹנִ וֹאַסִּוּ

מַיסַק שָּׁרֶה אָתַּת אַבְּרֶהָם: אָבוּ מִּיִטֹּר אָטַר וֹן בָּאָפּׁי כָּל

غَيْرَ رَيْهِ مَ رَبَيْنَ كُمْنِ لَا حَجُهُو لِيَحْدِي ذِي خُولِا جَمْع لِمَجْدِ: ניין דְּכִיר יָת שְׂרֶה בְּמָא דַּאֲמַר

> Sarah his wife. unto Abraham, and restored him women-servants, and gave them oxen, and men-servants and And Abimelech took sheep and

pleaseth thee. land is before thee: dwell where it And Abimelech said: 'Behold, my

art righted. with thee; and before all men thou a covering of the eyes to all that are pieces of silver; behold, it is for thee have given thy brother a thousand And unto Sarah he said: 'Behold, I

they bore children. wife, and his maid-servants; and and God healed Abimelech, and his And Abraham prayed unto God;

Abraham's wife. Abimelech, because of Sarah the wombs of the house of For the Lord had fast closed up all

unto Sarah as He had spoken. as He had said, and the LORD did And the Lord remembered Sarah

IXX

(14) ויתן לאברהם. כדי שימפיים וימפלל עליו:

(פו) הנה ארצי לפניך. אללפרעה אמר לו הגה אַשְׁמָּךְ קַמּן לַבְּי, לפּי שנתנְבָה, שהמלרים שמופי ומה:

המקרה פירשמי: כבוד על העינים שלי ששלמו כך, ובכל אשר אמך, ועל כן מרגומו וחזים ימיך וים כל דעמך. ויש מדרש אגדה, אבל ישוב לשון דברים, ובלע"ו אשפורפי"ר. ואונקלום מרגם בפנים אמרים, ולשון המקרא כך הוא נופל על המרגום, הנה הוא לך כמות של בל. ועס כל באי עולס: - וגבחח. יסא לך פסמון פה להמצכה, ולהראום דברים נפֶּרִים הללו, ולשון מוכמה בכל מקוס, ברור לאחר שנחעלל בה החוירה, עכשיו שהולרכחי לבובו ממון ולפייסך, יודעים יהיו שעל כרחי השיבוחיך, ועל ידי נם: ואח הממון והכבוד הוה לך כמות עינים: - לבל אשר אחך. יכמו עיניהם שלה יקילוך, שהילו השיבותיך ריקנית, יש להם לומר, (16) ולשרה אמר. הגימלך לכנודה, כדי לפייםה, הנה עשימי לך כנוד זה, נחחי ממון להחיך, שהמרח עליו החי הוה, הנה

(TI) וילדו. כמרגומו ואמרומו, נפממו נקציהם והוליאו, והיא לידה שלהם:

(18) בעד כל רחם. לוגדלפממ: על דבר שרה. עלפי דנורס של שרם:

כאשר דבר. (הנרהם: וגו', דבור, פְנָס דְּצַר ס' פֶל פַּבְּכָס, בברים בין סבמריס, ושס נאמר לֹא יִיכְשָׁך זֶס וגו', וסביא סיורש משרס: 👚 ויעש ה׳ לשרה באשר אבור. בסריון: - באשר דבר .צלידס, וסיכן סיא אמירס וסיכן סוא דצור, אמירס, ויאמר שַלהִים שַׁבָל שַׁבָס הַשְׁמָּ שנאמר וימפלל וגו'וסמיך ליס וס' פקד את שרה, שפקדם כבר קודם שריפא אם אבימלך (בבא קמא לב.): פקד את שרה (1) והי פקד את שרה וגרי. ממך פרשס זו,ללמיך שכל סמנקש רחמיס על חניכו וסוח לכיך לחוחו דבר, סוח נעום חחלם,

64

ڲڔڬڔڡ؞ ﴿ خُافَاتُهُ لَا مُوالِقِهِ كَيْمُولِ يَعْظُدُ كُمْ خُلِيدًا لِهُ خُلِيدًا لِمُعْلَدُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلَمُ الْمُعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعِلَمُ الْمِعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمُعْلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمِعْلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِلَمُ الْمِعِلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعِلِمُ الْمِعِلِمُ لِمِعِمِ الْمِعِلَمُ الْمِعِلِ نَفِيرَ لِيَوْجُدُ شِرِيَا ذِيْجِدُيْنِ قِلْ إِنْهِدِيْمَ الْأَرْيَامَ الْأَرْيَامَ الْأَرْيَامَ الْأ

לְּוֹמְלֹא בַּמְלֵילִ יְנִינִי וֹנִי:

set time of which God had spoken Abraham a son in his old age, at the And Sarah conceived, and bore

المُمَادِ الْمُكَادِ لِيَّادُرُهِ لِيَّادُرُهِ لِيَا يُدَرَّمُونَا يَرْبِا

whom Sarah bore to him, Isaac.

בּן־שְׁמְנָת יְמִים כַּאַשֶּׁר צְּוָה אָתִוֹ בָּר הְמְּנִיִא יוֹמִין בְּמָא דְפַּקּיר וֹנְמֶׁלְ אַבְּרְׁנִיםְ אֵטְ וֹאַנֵּלֹלְ בַּנְוִ וּנִּזָּר אַבְּרָנִם יָה וֹאַנִאַ בְּרֵוּה

God had commanded him. Isaac when he was eight days old, as

ממישי וַאַבְרָהָם בָּוֹרְמְאַת שְׁנְּהְ בְּהְנָלֵר וַאַּבְרָהָם בַּר מִאָּה שְׁנִין כַּר

אָטִילִיד לַיה יָת יַצְּקְּק בְּרֵיה:

unto him. old, when his son Isaac was born

נַתַּאִמֶּר שְּׂרָה צְּחֶל עֲשְׂה כֻי נַצְּמָרַה שָּׂרָה חָדְנָא צַּבַּד לִי יְיֵּ

ביניקה בְּנִים שְּׁנְה בִּי־יִּלְרְהִי נאַמֶּר מֶי מִכֶּלְ לְאַבְּרֶלְם

¿٥،٥٤٠: ĿÄŪL

לנון אָבוּ אָבוּ וֹבְיגוּנוּ פֿר

weaned. And Abraham made a And the child grew, and was

بنزير لامر بنيار:

באטטסיל יצטק:

great seast on the day that Isaac was

And Sarah saw the son of Hagar the

אָת־בֶּן־הָגָר וַהַזָּת שָּרָה יָת בַּר הַגָּר

אַבְרָהָם מִשְׁמָּה גַּדְוֹל בְּיִוֹם אַבְּרָהָם מִשְׁמָּנִא בַּפְּא בְּיוֹמָא ַנּיּלְנַגַׁעְ נַיּלְּמָגְעְ נַיֹּלְמָגָעְ נַיֹּלְמָתְ יּבְבֹא בַבְּוֹא נֹאִנִיםׁסִילְ נַהְּבַּע

מומס, שסיו מומרום לא ילדס שרס, אלא אפופי סביאס מן סשוק:

לַאַּבְרַבְים מָצַּעַל:

עמס, ורב שחוק סיס בעולם:

בומט לו:

יקא דילידת לאַבְרָהָם

unto Abraham, making sport.

Egyptian, whom she had borne

Lim a son in his old age.' give children suck? for I have borne unto Abraham, that Sarah should

And she said: 'Who would have said

heareth will laugh on account of

المُركَانِ فَحِـ لَهِمَاهَ الْمُلَاطِ عَرِينَ فَحِ لَـ هُمَ مَنْ لَنَدِي خِرِي

laughter for me; every one that

And Sarah said: 'God hath made

לו אָת יִצְהָל בְּנְוּ:

And Abraham was a hundred years

And Abraham circumcised his son

שְּׁבֶּה יַצְּחֲק:

his son that was born unto him,

ניקלא אַבְרָהָם אָת־שָׁם־בְּנָוֹ יקּרָא אַבְרָהָם יָת שׁוֹם בְּרֵיה

And Abraham called the name of to him.

לפוף מאס לאברסס: - היניקה בנים שרה. ומסו בניס לשון רביס, ביוס סמשפס סביאו סשרות בניסן עמסן, וסיניקס סוא (וכמס סוא גדול) שומר סבטחחו, סקב"ס מבטיח ועושס: - בולל. שינס סכחוב ולא אמר דבר, גימטריא שלו ק', כלומר (ד) מי מלל לאברהם. לשון שנח ומשינות, כמו מִי פְעַלְוְעָשְׁס (ישעיס מח, ד), מִי בְּרָחׁ חֵבֶּׁס (שס מ, כו), רחו מס סוח, ומי

(6) יצחק לי. ישמת עלי. ומדרש אגדה, הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה תולים נתרפאו צו ציום, הרבה תפלות נענו

אַשׁוּבּ אֵלֶיְךְ, שׁרִשׁ לוּ שִרִישִׁסְ בּכוּחַל, וּחְמֵר לוּ, כשׁחֹגִישַ חִמס לשרישס זו בשנס סחחרת חלד: - לֹזקניו. - סיס זיו חֿיקונין שלו סוא, וכי ממא אומכ לשבעה מדשים: למועד אשר דבר אחו. דמליל ימיה, את המועד אשר דבר וקבע כשאמר לו למועד (2) למועד אשר דבר אחו. כי יודן וכבי ממל, כבי יודן לומר מלמד שנולד למי חדשים, שלל ילמכו מבימו של לבימלך

(8) ויגמל. למוף כ"ד מודש (גימין עס:): משחה גדול. שסיו שס גדולי סדור, (פ"ר נג, י) שס ועפר ולפימלך:

نجٰتاٰط: בּן הַאָּמָר עַנּאָר עִם־בָּנָי עִם־ י תוּאָט וֹאָט פָּנְהְ כָּג לְאִ וּיִרִּשִׁ אַמְּמָא הָדָא וֹיָה בָּרַה אֲרֵי לָא נקאמר לְאַּבְרֶלְם נָּרָהְ הַאַמָּר נַאָּמָרָם

אַבְרָהָהַ עַל אוֹדָת בְּנִוֹי:

בוּגִּטְׁט וּפֿבֹא לְנַ זְבַה: אָבֶירְ שְּׁבֶּרִ שְּׁמֵּתְ בְּּלְבְּיִׁע בַּיִּ מִפְּעִ אָּבִי בִּיִּצְּטִׁם יִהְּמָרִוּ בְּּרִ אַכְ_יִנֹה בֹּהֹנֹיְנַ הַּכְ_יַנַהֹּהַ בֹּהֹנוֹנַ הַּכְ מִּנְיָנִאֹא וֹהֹכְ אַמִּטֹנַ בֹּ ניאטר אָלְהָים אָלְאַבְרָהָם נַאַמָר יִיָּ לְאַבְרָהָם לָאִ יִבְאַשׁ

בָּי זַרְעָּרָ הָהָי וֹלִם אֵּעַ_בּּלַ ַ בַּאַמֹּעַ לַנְּנָ אַמְּנִמֹינוּ וֹאַב זֹעַ בּּב אַמִּעַאַ לַמַּמֹּאַ

בְאָר שֶׁבַע: المُحْثِثِثُ النَّاكِٰكِ النِّلَمَ خُمُلُكُكُ הְגְּר שָּׁם עַל־שִׁכְמָה וְאָת־הַנֶּלֶר וִיהַב לְחָנָר שַׁוִּי עַל בַּחָפַּה וְיָת לֶטֶׁם וְמָמֵע מָנִם וַיְּמֵּן אֶלְ- וּנְסִיב לַחְמָא וְרוּקְבָּא דַעַיָּא נישְׁכֵּם אַבְרָבְנִים ו בַּקַפֶּר ניִּשְׁעַרַ

אָּטַבְּבְּבְב עַּטִע אָטַב בַּמָּנִטְם: ײַ וּיִּבְלִיּ הַפָּוֹם מִן־הַהַמָּמָ וַהַשָּׁבֶּךְ

رَفِهُم هُل كِذُكِ نَقَدُكُ: אָרְאָה בְּמָוֹת הַיְּגֶלֶר וַתַּשָׁע מִנְּגֶּר or בְּמְשַׁבְוּוֹ בְּשִׁר בָּי אֶמְרָה צַּלְ_ رَضِحُكِ رَضِمُ حَجُكَ طَقِبُكَ لَالْتَاظِ

> מְם נְצְּעַל: יי.בע פֿב אַמִּטֹא בַּבָא מֹם בַּבַר,

אַבְרָהָם עַל עֵיסַק בָּרֵיה: בְּמִנוֹ, וּבְאָנְחִ פַּטִוֹמָא כְטַבָּא בַמִנוֹ,

אַמִּוּינִיה אָרֵי בְּרָךְ הוּא:

בְּטֵּרְבָּר בְּאֵר שְׁבַע: רְבְיָא וְשִׁלְּחַה וַאָּזַלְת וּשְׁעָּת ΧĊĊĊO

ירְמָת יָת רְבְיָא הָחות חַד מִן והְאַלומו מוֹא מוֹן

נאַבוּמָט נָט לַלַצ יִבַכָּט: בְבְבְיִא וִיתִיבַת אַמַרַת לָא אָהְוֵי בִּמוֹהֵיה אַבוולט פֿמגיב פֿלַמָּטֹא אָבוּ וֹאַנֹלְע וֹינִיבַע לַצִּ מִפַּבוֹיגִ

> with Isaac. shall not be heir with my son, even son; for the son of this bondwoman Cast out this bondwoman and her Wherefore she said unto Abraham:

Abraham's sight on account of his And the thing was very grievous in

called to thee. voice; for in Isaac shall seed be saith unto thee, hearken unto her thy bondwoman; in all that Sarah because of the lad, and because of it not be grievous in thy sight And God said unto Abraham: 'Let

because he is thy seed.' bondwoman will I make a nation, And also of the son of the

wilderness of Beer-sheba. and she departed, and strayed in the and the child, and sent her away; Hagar, putting it on her shoulder, bottle of water, and gave it unto morning, and took bread and a And Abraham arose up early in the

one of the shrubs. spent, and she cast the child under And the water in the bottle was

Sī

٤ī

him, and lifted up her voice, and the child.' And she sat over against Let me not look upon the death of it were a bow-shot; for she said: over against him a good way off, as And she went, and sat her down

- (10) עם בני עם יצחק. מכיון שהוא בני, אפילו אם אינו הגון כילחק, או הגון כילחק, אפילו אם אינו בני, אין זה כדאי קשמו ויורס בו מליס, כמס דפת פֿמקלַ בְּעַבַ בַירֶכֶ זְקִיס וגוי, ופֿמר בַלה מָשַבַק פָנִי (משלי בו, ימ־ימ): לה יירש כן ההמה עם בני, המה למד שהיה מריב עם ילחק על הירושה, והמר, הני בכור ונועל פי שנים, ויולהים בשדה ונועל דבר אחר לשון רליחה, כמה דחימא נקומו גַא הַנְּעָרִים וִישְׁמַקוּ לְפָנֵינוּ וגו' (שמואל־ב ב, יג): עם בני וגו׳ מחשובת שרה כי (9) מצחק. לשון עבודם הלילים, כמו שנהמר ויַקמו לְנַמַק (שמוח לב, ו). דבר החר לשון גילוי עריום, כמה דמימה לְנַמַק בִּי.
- לירש עמו, קל וחומר עם בני עם ילחק ששחיקן בו (ב"ר נג, יא):
- (II) על אודוח בנו. על ששמע שילה למרנות רעה. ופשומו, על שהימרת לו לשלחו (דנרים רנה ד, ה):

٪،﴿رَّرُنُّى:

- (21) שמע בקלה. (נקול רוח הקרש שנה), למדנו שהיה אברהם עפל לשרה בנביאות:
- שסכניםם בו שרס עין רעס, ואחומו חמס (ב"ר נג, יג), ולא יכול לילך ברגליו: וחלך וחחע. חורס לגלולי בים אבים: (14) לחם וחמת מים. ולה כמף ווסב, לפי שהיה שונהו על שילה למרבות רעה: ואת הילד. הף הילד שֶׂם על שכמה,
- (13) ויכלו המים. לפי שדרך מוליס לשמות הרבה (ב"ר שם):

בַּאֲמֶר הוא־שֶׁם: שְׁמָעַע אֱלְהָיִם אֶלְ־קְּוֹלְ תַנַּעַר שְּמִיעַ בַּרָם יִי קַלִיה דְּרָבְיָא מַּנַ בְּלֵב נַיֹּלְנַ אַכְנַינַיּגִּאָּ בָּנֵב כְנָבַ נַיִּלָב כָּאַ טַּבְּנַבְנָן אָּנַג הְגָר מִן־הַשְּׁמַיִם נַלְּאַמֶּר לֶה לְהָגָר מִן שְׁמִּיָּא נַאֲמַר לֹה מָא

אַמגעונו: אָתְינְיָהְ בְּיִרְלְגָוֹי נְּדְלִילִ יָת יְדִיףְ בֵּיה אָרֵי לְעַם סַּנִּי אַשְׁימְנֵינִי: לומו הָאָּג אָטַ עַנָּהַר וְעַנִוֹנִלוּ, לוּמִוּ הִגְי יִע בַבֹּיֹא וֹאַנַלוּפֹּוּ

בַבַבַּבַבַ בַּבַבַ בַּבַּבַבַ בַּבַבַ בְּאַב מָנִם וַשְּׁבֶלֵב וַשְּׁמִבָּא אָטַב בַּמִּנָא וֹאַזִּכְט וּמִבְט זִט בוּקְבָּא וּוֹפַׁלַע אֶּלְעִיםְ אֶּעַ הַּיּנְּיִעׁ וֹשֵּׁבָא יּוֹלָא וֹוֹ זִע הַּוֹנִעֹא וֹבַזֹּע בּירָא

נישֶׁבְ בַּמִּגְבָּר נִיָּהָי רַבֶּה קשָׁת: °° וֹנְינַיִּ אָּבְיַנִים אָט_עוּלֹּהַע וּנִּלְבַּבַב

אַמָּוּ אַמֶּה מַאֶּבֶּץ מִצְּבֶוֹם: (פּ) יי נוֹמֶב בֹמֹבַבֹּנ פֹאבֹן נִטֹפֹעוֹ בֹנִ

برقة چرد پيهر هور برهاد: אָלְאַלְוֹנִים לָאִמְּרָ אֶלְנִים ععر يخرنظرك بونحر شديد וַיְהִי בְּעָה הַהָּוֹא וַיְּאִמֶּר וַהַּוָּה בְּעִּדְּנָא הַהוּא וַאָּמָר

رَاهُولِو جُرَارَتُ جُمَا كِلَا لَوَفِوا الْهُولِو يَوْلِوا إِنْ إِمَا جَرَامَ

תוֹא וֹאַהֹּלוּאַנו וֹנו בַבוֹא:

וֹבְוֹע בַבּי קַשִּּטֹא: בבלגא יבלא וימיב קמדקקא וְנַנְנִי מֶוְמָנָא בַּוֹן בַּסַהַּבַוּנִי

מאַבוּא בּמֹאַבוֹם: ונסיבת ליה אַמִּיה אָהָקָא tālt.

לַסְהְּבוֹב לַכְלַ בַּאָטַ הַבְּינב: לְאַּבְׁנִבְם לְמִוּמִּב מִוּמִבֹא בּוּוֹ אָבֹימֶלֶךְ וּפִּיכֹל רַב חֵילֵיה

> not; for God hath heard the voice her: 'What aileth thee, Hagar? fear Hagar out of heaven, and said unto and the angel of God called to And God heard the voice of the lad;

of the lad where he is.

him a great nation.' fast by thy hand; for I will make Arise, lift up the lad, and hold him

and gave the lad drink. and filled the bottle with water, saw a well of water; and she went, And God opened her eyes, and she

wilderness, and became an archer. grew; and he dwelt in the And God was with the lad, and he

wife out of the land of Egypt. Paran; and his mother took him a And he dwelt in the wilderness of

in all that thou doest. Abraham, saying: 'God is with thee captain of his host spoke unto that Abimelech and Phicol the And it came to pass at that time,

ו), מגורם קלס: וחשב מנגד. כיון שקרב למום, סוםיפס לסמרחק: מגורם וְקִיְמָם פֿדְמַם יְהּדְּה לְמִלְבַיִם לְמָנָם (ישעיה ימ, יו), ומגורם יָלוּגּין נִייעי בַשָּבּוֹר (מהלים קו, כו), וכן קַנְי פֶבֶן (שם סה, שהזרע יורה כחץ. ואס מאמר היה לו לכמוב כמממי קשם, משפט הוי"ו ליכנס לכאן כמו בְּמַבֶּוִי שַּמֶּלַע (שיר השירים ב, יד), (10) מנגד. מרחוק: - במטחוי קשח. כשמי מיחות (ג"ר שס), וסול לשון יריית חן, גלשון משנה שהשית בלשחו, על שם

כקצורים ישראל שמלאים מיס, וכשמכניקו למוך פיו ופומחו, הרוח נכנק בגופו ומת: שנאמר אַרְמוֹמ דְּדְנִיס (שם), אל מקרי דודניס, אלא דודיס, ואלו יולאיס לקראמס ומציאין להס צשר ודג מלוח, ונודוח נפוחיס, כשסיו מוליכין אוחס אלל ערבייס, סיו ישראל אומריס לשַבָּאיס, בבקשה מכס, הוליכונו אלל בני דודנו ישמעאל וירחמו עלינו, וסיכן המים אם ישראל בלמא, כשהגלם נבוכדולר, שואמר משא צַּעְרֶב וגוי לְקָרַאם לָמֵא הַמָּי מָיָם וגוי (ישעיה כא, יג־יד), לו לדיק, (ר"ל בעניץ וה שאינו ראוי לעונש מימה בלמא ודו"ק). אמר להם, לפי מעשיו של עכשיו אני דנו, וזהו באשר הוא שם, רבונו של עולס, מי שעתיד זרעו לסמית בניך בלמא אתה מעלה לו באר, והוא משיבס, עכשיו מה הוא, לדיק או רשע, אמרו שם. לפי מעשים שהוא עושה עכשיו הוא נדון, ולא לפי מה שהוא עמיד לעשוח, לפי שהיו מלאכי השרח מקערגים ואומרים, (עו) אח קול הגער. מכאן שיפס מפלמ סמולס ממפלמ אמריס עליו, וסיא קודממ לסמקצל (צ"ר נג, יד): באשר הוא

במדבר ומלקמס את העוברים, הוא שנאמר יָדוֹ צַּפֹל וגוי: (20) רובה קשה. יורס מלים נקשמ: קשה. על שם המומנות, כמו ממר, גמל, לייד, לפיכך השי"ן מודגשת. היה יושב

dg4: (IS) מארץ מצרים. ממקוס גדוליס, שנאמר וְלָפּ שָׁפְּמָס מִלְרִים וגו', סיינו דאמרי אינשי, זרוק חוערא לאוירא אעיקריס

אָשֶר־גַּרְקָּה בָּה: אַבּׁלִבְ עַלְּאָבֶׁע הַמָּבִי וְעִם<u>־הָאָרֶ</u>ץ ×ُۤۿ۪١_ۿۿۥڬ؞ **☆□_**☆☆↓∟ וַעַּמָּה הִשְּׁבְעָה לֵי בֵאלהִים

באַטוַעַבט בֿע: ממש שהביע ממי ומם אַבמא וּבַבַר בַּרִי כַּמִּיבוּהָא דַעַבַּרוֹי לְּנְ נַלְנְנֵוֹ, נַבֹּא צַבְא שַׁהְּפֿר בּיִּ וּבְבָּבוֹי וכֹתוֹ לַנִּים לַוּ בֹמוֹמֹבֹא בּוֹוֹ

+z וַיְאַמֶּרְ אַבְּרְדְּׁם אָנָכִי אָמֶּבֶּה:

לּגִּלְנִי מֹּבְׁבֵׁי, אֵּבִימֶלְבַּי: על־אַרוֹת בָאָר חַמַּוֹם אַשֶּׁר על עיסק בּירָא דַעַּיָא דַאָנַסוּ וְהְוֹכִים אַבְּבְבְהָם אָם אָבּהמָצְב וֹאִנְכִּם אַבְּבָהָם הָם אָבּהמָצְב

מְּמֹתְּטֹּוּ בֹּלְטַּוּ עַוּוְם: לא הַנְּרָהְ לְּיִּ וְגַּהַ אָנְבֶּיִ לְאִ צִּהְ לְאִ חַוּיִה לִי וִצְּרְ צִּנְאִ os עָשָׂה אָת־תַדְּבֶר תַזָּה וְנִם־אַמְּה עַבִּר ְיָה פִּהְנְשְׁא הָבֵין וְעִּף וּגֹאָמֶר אַׁבֹּימֶּבְנִּ לָאִ זֹדְהֹשׁ. מָ, וֹאָמָר אַבֹּימִבְנִ לָא נִבֹהִים מֹאוֹ

خلايات נּיּבְרְתָּי מְּנִיבֶם נַנְיַב

ū≅×l Ç⊑FÇl: ⁸² נּגַּבְּר אַבְרְרָהָם אָת־שֶׁבַע כִּבְשָׂת נַאָּקִים אַבְּרָהָם יָת שֶׁבַע

אַמֶּר הַצַּבְהָ לְבַבְּנְה: מָר הַנָּר שֶׁבַע כְּבַשׁתֹ הָאֵבֶלה מָא אָנִין שְׁבַע הוּרְפָּן אָבִין ⁶² נּיֵּאמֶׁר אָּבִימֶּלְנֵי אֶּלְ-אַּבְּרְנִיִם נֹאַמָּר אַּבִימֶּלְנִי לְאַבְּרָנִים

口が7日: לְמֶּבְׁע כֵּּי עַפְּבְּעִי אָנַעַעַבְּאָר שׁפֿע מּגּּעׁי בּגַּבוּע שַׁבְּיִע שַּׁבַיִּע שַּׁפַבּיל מוּ יָדִי בְּיִילִ דִּיָּהָעִי לִי

נֹאַמֹּב אַבֹּבוֹבִם אָנֹא אַלוּנם:

מּבְדֵי אֲבִימֶלֶב:

הְּמַמִּתִים אֶּלְבִיוֹ וִימָא בּיוֹ:

שַּבוּגעוַל בַּנְם: קאָבׁגמָבָּוּ

עינבו דישאו בלחוביהון:

בּאַכֿימָהָא בּלְחוֹדִיהוֹן:

לַסְבַּוּ אָב, בַּפַנִית יָת בַּירָא נַּאָמֶׁר כּֿי אָטַאָּהָבֹּת כַּבֹּמֶטַ נֹאָמָר אָבוּ יָטַ הָבֹת טוּוָפַׂ!

> thou hast sojourned.' unto me, and to the land wherein have done unto thee, thou shalt do according to the kindness that I nor with my son's son; but falsely with me, nor with my son, by God that thou wilt not deal Now therefore swear unto me here

And Abraham said: 'I will swear.'

гакеп амау. Abimelech's servants had violently because of the well of water, which Sτ And Abraham reproved Abimelech

heard I of it, but to-day.' didst thou tell me, neither yet who hath done this thing; neither And Abimelech said: 'I know not

and they two made a covenant. and gave them unto Abimelech; And Abraham took sheep and oxen,

of the flock by themselves. 87 And Abraham set seven ewe-lambs

themselves? ewe-lambs which thou hast set by Abraham: 'What mean these seven And Abimelech said unto

me, that I have digged this well. hand, that it may be a witness unto ewe-lambs shalt thou take of my And he said: 'Verily, these seven

30

Lτ

(33) ולניני ולנכדי. עד כאן רחמי האב על הבן: בחסד אשר עשיחי עמך חעשה עמדי. שאמרחי לך הגה אַרָּלי (22) אלהים עמך. לפי שראי מילא משכונת סדוס לשלוס, ועס המלכים נלחס ונפלו בידו, ונפקדה אשתו לוקוניו:

¢ἀζνϝ (ε"٢ (٢, ε): (cσ)

(25) והוכח. נמובַמעמועל כך:

לקרמת מברהם: עליה רועי אבימלך, ואומרים אנהנו הפרנוה, אמרו ביניהם, כל מי שיהראה על הבאר ויעלו המים לקראהו, שלו הוא, ועלו (36) בעבור חהיה לי. ואת: לעדה. לעון עדות על נקנס, כמון עַדֶּס סַמַנֻּבֶּס: כי חפרתי את הבאר. מריניס סיו

נֹאָבׁנּ אָבְאָבֹּן וֹטִבוּ לָאָנַת פֹּלְהָשֹׁאֵנּי **ダ**レーガロダド אַבׁימֶלֶבְ וּפִּיכֹל רַב חֵילִיה عد لَيْكَاتا ולזבו לום ללאב הַלָּג ולם נּוֹבְוֹעוֹ בַּבְאָנוּ הַבְּאָנוּ הַאָבַתּ نيات ترييا: מַבֹּה בַּׁנְ מֻּבְׁם נַמִּבְׁהֹנַ מָּנִנִים: לאָר שְּבָע אַבוּ הַשָּׁלוּ בּוֹנִמוּ עַל־בֿן קְּרֶא לַמְּקְוֹם תַּהְוּא בָּצֵּר הַלְ כֵּן לַנְא לְאַנִּנָא נַנִיגּא

שְׁם בְּשָׁם יְהוָה אֵל עוֹלֶם: قَوْلَ حَمْمُهُ لَا لَا يُخْرِكُ مُخْرَفُهُ: แล้ด หลัด ב่ะหับ ด้อด เล่ย่ง และ เล่ยง อ่ะหับ ด้อด เล่ยง

נְמֶנִם רַבֶּנִם: (פּ) פּלְמֶשׁׁאֵי יוֹמִין סַנִּיאָין: * וֹלֹלֵב אַבְבֹבֹנִים בַּאָבוֹן פַּבְ<u>הְטֹ</u>נִם וֹאִטונוֹד ΧĊĊĊŒ

וּגַאמֶר אַלְנוּ אַבְּבוֹים וּגָאמֶר ra įą̃gčira įgr garyęįąa عدس زېتر پیتر تېچړت پیڅن

וֹ_ץאִמֶּר כַּערְלָּא אָּערִבְּנִלְּ אָער נִאָּמָר דְּבָר כָּעַן יָה בְּרָדִּ יָת ĽËĊι:

ثَانَانِاتِ كُمُّ لِهُ كُلُّ عُمَّالِ كُمُّ لِللَّهُ اللَّهُ اللَّ וְחַגַּבְשׁי שָׁם לְמִלֶּט גַּג אַטַּר <u>i\$Ŀ\$</u>+ \$<_\$î.k ¤qi.iu 'n'r
 <l>

ובוב בפר פפונטיא האלין ניי

אַבֹבוֹבִם נִאָּמָר בַאַנֹּא: וַפּֿג יָת אַבְרָהָם וַאָּמָר לֵיה

על תד מן שוריא דאימר לף: נֹאַסַׁנַלְעַיִּגְ עַבְּוֹנְגִי עַמָּוֹ כַהַּבְעַאָּ נאַנוג לַבּ לַאַנַע פּוּלָחָנָא נטגבע בבמלמא נט נגטל

> swore both of them. Beer-sheba; because there they Wherefore that place was called

the Philistines. and they returned into the land of and Phicol the captain of his host, Beer-sheba; and Abimelech rose up, So they made a covenant at

LORD, the Everlasting God. called there on the name of the tamarisk-tree in Beer-sheba, and And Abraham planted a

land of the Philistines many days. And Abraham sojourned in the

IIXX

33

78

'Abraham'; and he said: 'Here am I.' Abraham, and said unto him: things, that God did prove And it came to pass after these

the mountains which I will tell thee To ano noqu gnirafto-tarud a rot land of Moriah; and offer him there even Isaac, and get thee into the thine only son, whom thou lovest, And He said: 'Take now thy son,

שאמר וסיס סעולס אכלמס (קומס י:): הקב"ה אלוה לכל העולס, לאחר שאוכלים ושוחים, אמר להם ברכו למי שאכלתם משלו, סבורים אתם שָמָשֶׁלָי אכלתם, מָשֶׁל מי ומלינו לשון נמיעה באהלים, שנאמר וִיפַש אָבֶלִי אַפַּדְנוֹ (דניאל יא, מה): - ויקרא שם וגרי. על ידי אומו אשל, נקרא שמו של (εε) אשל. רב ושמוחל, חד חמר פרדם לחבים ממנו פירוח לחורחים בסעודה, וחד חמר פונדק לחלבנים ובו כל מיני פירוח.

שנויה בקדר עולם (פ"א): . אינם ימירים יומר משנה, הרי כ"ו שנה, מיד ילא משם וחור לחזכרון, ואומה שנה קדמה לפני עקידמו של ילחק י"ב שנים. כך מרובים על הראשונים, ולא בא הכמוב לפחום אלא לפרש, ואם היו מרובים עליהם שחי שנים או יותר היה מפרשם, ועל כרחך לומ, ובא לארך פלשמים, ובן ל"מ שנה היה, שהרי בשלישי למילמו באו אללו המלאכים, הרי כ"ה שנה, וכאן כמיב ימים רבים, מידויַלן לְמַשְּׁשְׁי עדויַבֿאַוַיַשָּׁבְּ בָּמַלֹנַ יַמִּקְבַאַ מַפְּנִי בַּמְּבָרָאַ ושס ישב עד שנהפכה מדוס, מידובע בל שנאמר וַיַּשְּׁבֹר מַבְּבֶס, וַיַּשְּׁמֵּק מִשְּׁס, וַיְּקִי בְשָבְרֵי, בַעָּב וַיֵּרֶד מַבְּרָס מִנְרַיִמָּס, ובמנריס לא עשה אלא שלשה חדשים, שהרי שלחו פרעה, . אומס שנס וַיַּבְּסׁ וַיַּשֶׁבּ בְּּמַׁלוֹנֵי מַמְבַסֹּ, שלמׁ מלינו קודס לכן שנמיישב חולה שם, שבכל מקומומיו היס כמורמ, מונס ונוסע והולך, (48) ימים רבים. מרוזים על של מזרון, זמזרון עשס כ"ס שנס, וכאן כ"ו (ז"ר נד, ו), שסרי זן ע"ס שנס סיס זלאו מחרן,

סופי ולשון זימון: מחד אחס מיראני, אילו אמר לי סקב"ס ובח עלמך לפני, לא סיימי מעכב: - הגני. כך סיא ענייחס של חסידים, לשון ענוס לא סיה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על ינחק שמל כן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו ינחק באבר שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו היימי אומר לו וְצַּח אוחו לפני, (ו) אחר הדברים האלה. יש מכצומינו לומכיס (פנסדכין פמ:) לחר דברים האלה. יש מכצומינו לומכיס (פנסדכין פמ:) לחר דברים האלה.

עלה ניקם נילף אָל־הַמָּקוֹם אִשְוּ וֹאֵט וֹגִּטַׁל בֹּנִוּ וֹנִבַּפֹת הֹגָּוֹ. אָת־חַמֹרוֹ וַיִּקְּח אָת־שְׁנֵי נְעְּרְיוֹ נישְבֶּם אַבֹבֹבְים בַּקַבֵּר וֹיִםְבָתִ

TLUC: אָנוַ הַּגֹּנוֹ וַגְּבָא אָנוַ וַיִּמְּטִוּם בּוֹנִם עַמָּלְנְמָּג נִנְמָּא אַבְרָבַעָם

וֹלֹמִוּלִע אַבוּכִּם: لْلَائِمَا تَرْكُنَا مَا فِي الْبَهُ فَلَالُنَا لَهُمُ لَمَاذِرَهُمْ لَنَافُمَا مَا فَعَ ֵ לְבֶּם פַּעָ מֶם_הַהַּמְנִי וַאֲּנֵי אִיִרִיכִּי לְכִוּן הָכָא עִם הַמֶּרָא וַּיּאַמֶּר אַבְרֶדְם אָל_נִעְּבָׁיוּ שָׁבוּיַ

שְּׁנֵינֶם יַּהְבְּיִי: אַניַבְיבַאָּמְ וֹאָניַבַנוּמָאַבְּבָנִי וּיּלְכִיּ " נַיָּשֶׁם עַּל־יִצְחָק בְּנֹוֹ נַיִּקָּח בְּיָדוֹו ניקה אַבְרָהָם אָת־עָצָי הַעֹּלָה

त्यंत देवद्रातः נּאָמֶר הַנָּה הָאֵשׁ וְהָעֵּצִים וְאַנֶּה ַ וֹּאָמֶׁר אַּׁדְּיִ וֹּאֲמֶר עַבָּׁלָּיִ בַּוֹיִ آزِهِمُد نَجْبُط هُمِ هَٰذِنْ ثَامَ هُٰذِيرِ آهُمَد نَجْبُط خُهَٰذَٰنُهُ مُدَنِينً

> בּאַמור ליה יני: לְהַלְטָא וֹפֿם וֹאָזַלְ לָאַטָּבָׁא יצַרַק בָּרֵיה וַצַּקַּח %TLL□

> וֹאַמֹּר אַבְרָהָם לְמִּילֵימוֹהָי ظرَلi.d: לט הווטי ושוא לט אטבא

בּיוֹמָא שַּׁלִיתָאָר וּוְקָר אַבְרָהָם

ונסגיד ונתוב לנקכין:

נאַנלוּ מַרְנִיהוֹן כַּחָדָא: ליביה נת אישְׁקְא וְנָת סַבָּינָא לְּהָוּנִ מַּלְ נֹגַּעֹל בַּבוּע נּנָסָּיב וּנְסִּיב אַבְּרָהְהַם יָת אָעִי דַּעַּלְהָא

אַמֶּוֹבְא כַהַּכִּטְאַ: וֹאַמֹּב בֹא אִנמֹבא וֹאַנּוֹא וֹאַן נאמר אַבּא נאמר האָלא בָרי

> had told him. went unto the place of which God burnt-offering, and rose up, and cleaved the wood for the him, and Isaac his son; and he took two of his young men with morning, and saddled his ass, and And Abraham rose early in the

his eyes, and saw the place afar off. On the third day Abraham lifted up

back to you. and we will worship, and come and I and the lad will go yonder; men: 'Abide ye here with the ass, Ranoy sid otau bies mederdA baA

they went both of them together. hand the fire and the knife; and Isaac his son; and he took in his the burnt-offering, and laid it upon And Abraham took the wood of

burnt-offering? wood; but where is the lamb for a he said: 'Behold the fire and the he said: 'Here am I, my son.' And father, and said: 'My father.' And And Isaac spoke unto Abraham his

(5) וישכם. נזדרו למלוה (פסחים ד.): ויחבש. הוא בעלמו, ולא לוה לאחד מעבדיו, שהאהבה מקלקלח השורה (ב"ר ١٠٢ ז ברי ל ברצום שכרן, וכן שָׁל בְּשָׁבֶן אֲשֶׁר שַׁרָשֶׁוּ (צרמשים יצ, מ), וכן ציונה יקבָא שֵׁלִי שָׁמַ הַקְּרִישָׁה (יונה ג, צ): שולס, ומשסעלסו, אמר לו סורידסו: - אחד ההדים. סקב"ס מססא סלדיקיס (ס"א משסא ללדיקיס) ואחר כך מגלס לסס, בו מור נרד ושאר בשמיס: - והעלהו. לא אמר לו שממסו, לפי שלא סיס מפך סקדוש ב"ס לשממו, אלא לסעלסו לסר לעשומו בְּיכִּוּשְׁלַיִּסְ בְּּסִרְ סַּמּוֹרָיֶּס. ורבּוּחִינו פּירשו, על שס שמשס סורחס יונחס לישרחל. וחונקלום חרגומו על שס עבודת סקערת, שיש עליו אם סמלוס, ולימן לו שכר על כל דבור ודבור: - ארץ המוריה. ירושלים, וכן בדברי סימים (בג, א) לבנית אָם בֵּימ ס' אמר לו שניסס אני אוסב, אמר לו יצמק, ולמס לא גילס לו ממחלס, שלא לערבבו פחאוס, וחווח דעחו עליו וחערף, וכדי לחבב (שס): אח בגך. אמר לו שני בניס יש לי, אמר לו אם ימידך, אמר לו זס ימיד לאמו זוס ימיד לאמו, אמר לו אשר אסבם, (2) קח נא. אין נא אלא לעון בקשס, אמר לו בבקשס ממך עמוד לי בוס סנסיון, שלא יאמרו סראשונים לא סיס בהן ממש

(+) ביום השלישי. למס אימר מלסראומומיד, כדי שלא יאמרו סממו וערבבו פמאוס וערד דעמו, ואילו סיס לו שסומ לנקביו וימרמק, יסיס סשני עמו: ויבקע. מרגומו וללמ, כמו וְלְלְמוּ סַיַּרְדֵּן (שמואל־ב ימ, ימ), לשון ביקוע פינדר"א בלע"ו: נס, מ): אח שני נעריו. ישמעאל ואליעור, שאין אדס חשוב רשאי ללאת לדרך בלא ב' אנשיס (ב"ר שס), שאס ילערך האחד

ונשובה. ומנפל שישופו שניקס: (פ) עד כה. כלומר דרך מועע למקוס אבר לפנינו. ומדרש אגדס, ארסה סיכן סוא מס שאמר לי סמקוס פס יפיגס זרעף: לְּהְמֶּלֶךְ אָלְ לְצוּ, לְאַ הִיס עושה: וירא את המקום. כאה ענן קשור על ההר:

מת בנו סים סולך ברלון ושמתם כילתק שלא סים מרגיש בדבר: דבר אמר, ואת נקראת מאכלת, על שם שישראל איכלים ממן שברה: רילבו שניהם יחדו. אברהם שהיה יודע שהולך לשמוע (6) המאכלה. סכין, על שם שאוכלת את הצשר, כמה דתימא וַמַרְבִּי מֹחְכַל בָּשָׁר (דברים לב, מצ), ושמכשרת בשר לאכילה.

שְּׁנֵינֶם יַהְבְּינִי خِلِ لَاشِكَ خُمِخُكِ خُلِا لَيْخُرِكِ يَفْتُهُ خَمُّرُكُهُ خُلِا لِيُعْلَالِهِ

עַל־הַמִּיְבֶּהַ מִמַּעַל לָעֵצְים: לַנְּהְּלֶּעְ אָּטַ וֹאָטַׁל פּֿוָנְ נַּיְּמֶּם אָטַנְ אָנַר הַמִּוְבָּחַ וַיִּצְּרָר אָנַר הַצָּצִים לַנְ עַאֶּלְעַיִם נְּבֶּלוֹ אֶשׁׁם אַבְּרְדְם נְבָּנְאִ שַּׁמֵּן אַבְּרָבַם נִי מַּלְבַּּטַא נּיּבָאוּ אֶבְעַעַם בּּאָהָעַ אָהָעַר אָמָר־

هِمَـ تِرَقِهِ كُرُم كُنِّهِ بَاتِ هِمَـ خِرَبُ: · נִיּשְׁלַח אַבְרָהְם אָת־יָדִוֹ נִיּקְּח

אַבְרְדְהָם נִיּאמֶר הִנֵּנִי: מן־הַשְּׁמִּיִם וּלְאָמֶר אַבְּרָהָם וּ

ئنىڭك خىۋەر: אַּטֹׁע וֹלַאָ טַׁמַּּכִּטֹּ אָעַ־בִּּלְּוֹבַ אָעַ מַמַּה יַדַעְמָה בֶּי־יָרָא אָלְהִים נַּאָמֶר אַּלְשׁמָׁת יָּדְדְּ אֶלְ

ĖĖ: אָטַ עַאָּיִל וַיַּעְּלֵעוּ לְעַלָּע עַּעַר לאבלנו האבושם האם האבושם באשווים באש מּ וֹעִנָּע אָנִן אַעַר נְאָעוֹוּ בַּסְבָּוֹב בִּעָר אִבֶּוּן וַעַּוֹא וַעַא צַכְּרָא וּוֹמָא אַבְרְבְיִם אָטַ־מִּילָוּו וּוּרָאַ וּזְּפַּר אַבְרָהָהַם זָה מִוּנְהַיִּ

שַּׁבְוּיהוֹן כַּחְדְּא: וּגְאַמֶּרְ אַבְּרְדְּם אֶּלְיָנִים וֹרְאָרַ וֹאָמַר אַבְרָהָם בֶּרָם וֹוֹ וּלֶיִ

מיל מן אַענא: לבוע וֹמִוּג וֹטִוּע מֹל מֹוֹבַעֹאַ נסבר נת אַמַּנְא נְעָּבוּ נָת נִבְּים בּ וּאָתוֹ לאַתוֹרָא דַּאָמָר לֵיה יִי

ולמוד זנו ספולא למפס זנו וֹאושִׁים אַבְרָהָהַם יָת יָדִיה

נֹאַמָר בַאַנֹא: מְּמִגֹּא נֹאִמָּר אַבְּבְבִים אַבְּבַבִים ַנּיּלַבְאַ אַלְּנִוּ מַלְאַּבּ יִבוֹנִינְ יַלַבָּאַ לִיהַ מַלְאַבֹּא בַּייִ מָן

בַּוֹבַלְאַ בַּוֹגֹ אַשׁ וֹלַאַ מִּנֹהִשֹּׁאַ נִעַ מבותם אבו להן נבהלא אבו בֿמנקימֹא וֹלָא שַמַּבוּר קיה こればし לא הושיט

נאַסַבוּע כַהַּבְעָא שַבָּב בַּבוּעי: אַבְרָהְם וּנְסֵיב יָת דִּכְּרָא אַנוּג פֿאַגלָלא פֿעלנוָנוּ נאָזַג

> went both of them together. burnt-offering, my son.' So they aprovide Himself the lamb for a lliw boD' :biss mahardA bnA

upon the wood. son, and laid him on the altar, wood in order, and bound Isaac his built the altar there, and laid the God had told him of; and Abraham And they came to the place which

hand, and took the knife to slay his And Abraham stretched forth his

'Here am I.' 'Abraham, Abraham.' And he said: unto him out of heaven, and said: And the angel of the Lord called

son, thine only son, from Me.' seeing thou hast not withheld thy that thou art a God-fearing man, thing unto him; for now I know upon the lad, neither do thou any And he said: 'Lay not thy hand

his son. To beste sht ni gnirefto-inthe stead of took the ram, and offered him up his horns. And Abraham went and him a ram caught in the thicket by and looked, and behold behind And Abraham lifted up his eyes,

- שניסס ימדו בלב שוס: (8) יראה לו השה. כלומר יכאס ויצמר לו סשס, ואס אין שס, לעולס בני, ואף על פי שסבין יצמק שסוא סולך לסשמע, וילכו
- מקום שעוקדים אומן צו היה ניכר: (9) ויעקד. ידיוורגליו מאחוריו, סידיסוסרגליס ביחד סיא עקידס (שבחגד.), וסוא לשון עַקוּדִיס, שסיו קרסוליסס לבניס,
- (11) אברהם אברהם. לשון מנס סול, שכופל למ שמו:
- שמסרגמינן ווקף אברסס עינוסי בחר אלין. (ס"א ולפי האגדה אחר כל דברי המלאך והשכינה ואחר עענומיו של אברסס): (13) והגה איל. מוכן סיס לכך מצצם ימי בכלפים: אחר. למרי צלמר לו סמלקף אל מצלם ירך, כלסו כצסול נלמו, וסול מעמס יש לי מס לסשיב לשמן ולאומות החמהים מה היא חבתי אללך, יש לי פחחון פה, עכשיו, שרואין כי ירא אלהים אחה: לס מַשַׁבֶּב, כשחמרתי לך קח מולח שפתי לח חשוה, לה חמרתי לך שחמהו חלה העלהי, השקתיה החמיה: - בי עחה ידעתי. לַּךְּ זְּבַע, ומורמ וממרמ קח נה מׁמ בּנך, עכשיו מֹמס מומר לי מל משלח ידך מל הנער, ממר לו סקצ"ה, לה מֲמַלֵל בְּרִימִי וּמוֹלָם שְׁפָּמִי . אל מעש בו מוס: – כי עחה ידעהי. אמר רבי אבא, אמר לו אברסס, אפרש לפניך את שיחתי, אממול אמרת לי פִי בְּיִלְּמָח יָּקְרָמֹ (12) אל חשלח. לשמוע. אמר לו אס כן למנס באמי לכאן, אעשה צו מצלה ואוציא ממנו מעע דס, אמר לו אל מעש לו מאומה,

ביים בְּתַר יְהוָה יִרְאֶה: ניקנא אַברַהַם

בבון אַבְנבים פבס וו פּבַע: וטאמר בוומא הדין בשורא עלא יהון פְּלְחִין דְּרַיָּא בָּבֵין באַטבא בווא אַמָּר בוב וֹנ ופַלַע וַצַּלִּי אַבָרָהָם סַמָּן

the Lord is seen.' to this day: 'In the mount where that place Adonai-jireh; as it is said And Abraham called the name of

هَٰذَٰلَٰتُ هَٰزُنِ مَالِ لَهُمُّانِ عَالِي هُٰمُّانِ عَالِي هُٰمُّانِ عَالِي المُعْمَانِ عَالَى المُعْمَانِ ع ײַ װּקְרָאַ מַלְאַּדְּ יִהֹוָה

שׁלְנְינִים מִן מִּמִּנֹאִ: אָלְ וּלֵבֹא מֹלְאָכֹא בּוֹוֹ לְאַּבֹבֹנִים

yesven, unto Abraham a second time out of And the angel of the Lord called

ענְּט וֹלָאַ שַׁמְּכִּים אָטַ בּּּלָעַ אָטַ ¿ כִּי ֹנִעַן אֲשֶׁר עִשְׁיִּהְ אֶת־תַדְּבְּרֵר וַ אָמֶר בָּי נִשְׁבַּעְּמִי נָאָם־יָּהֹוָהַ

עבון וֹלָא מִנֹהִשֹּׁא זִע בַּבוֹב זִע אָבׁוּ, ווֹבָלַבְּ בַּמַּבַבַבַּטַא נִע פַּטַנְּמָא וֹאַמִּר בֹּמִימִבוֹ בֿוּימִית אַמַר וֹיִ

withheld thy son, thine only son, done this thing, and hast not saith the LORD, because thou hast and said: 'By Myself have I sworn,

جَائِاتِ اللَّهُ اللَّ **خدرخ**ظّر Zī ŘĹËĽ ÄŻŻĊĿ ĹĽĹŧĽ : ځا څان

ללב זע לבני סְנָאֵיהוֹן: אַסׁנּוּ וֹטַ שֹׁנֹב בַּכוּכִבוּ הַמְנֹא אָבׁ, בֿוַכֹא אָבֿוַכֹּוּבׁ וֹאַסִוּאַנוּ

the gate of his enemies; seashore; and thy seed shall possess and as the sand which is upon the thy seed as the stars of the heaven, and in multiplying I will multiply that in blessing I will bless thee,

Χ[‡'Γ: בּוֹבׁ גַבֹּה אַנ הָהֹת בּיֹלים וֹנֹבֹה הַלַּה השְׁמָנִם וְכַּחְוּל אֲשֶׁר עַלְ־שְׁפָּת וּכְּחָלָא דְעַל בֵּיף יִמָּא וְיִירְתּוּן

«· لَانَا خُلَادُهُ اللَّهُ ال

thou hast hearkened to My voice.' of the earth de diessed; decause and in thy seed shall all the nations

81

Sī

71

בַאָּבֶׁן מְּעָב אַמֶּב מְּמָה מִּמְהִים בּּכִלְיַ: הַּמִּת אַבְּהָא שַׁלְנַ בַּעַבּּילְטַא

וֹשֶׁב אַבְּבַבְם לְנִים מִּילֵימוֹהִי خِيْرَشِدِ:

went together to Beer- sheba; and So Abraham returned unto his

\$4_tat.u

מוֹבֹת ווֹמֹב וּנֹלֹמוּ וּנֹלַבוּ וֹשַׁבוּ אָבַבּאַב

מֶבֶׁה: (פּ)

וושוב אַבְבַבום בּבַאָר שָּבַע: וֹלֵמוּ וֹאֹזַלְוּ כַּטִּבְא לְבַּאָר מֻבַּת

Abraham dwelt at Beer-sheba. young men, and they rose up and

עשויה בבני, כאלו בני שחומ, כאלו דמו זכוק, כאלו בני מופשמ, כאלו הוא נקמר ונעשה דשן: לעולה לא חשר המקרא כלום, מהו מחם בנו, על כל עבודה שעשה ממנו, היה מחפלל ואומר, יהי רלון שחהא זו כאלו היא בסבך. אילן: בקרניו. שסיס רן אלל אברסס, וסשמן מובכו ומערבבו באילנים: החה בנו. מאחר שבמוב ויעלסו

ילמק לבור ועומד לכפרס: עקידה זו לשלוח לישראל צכל שנה ולהצילה מן הפורענות, כדי שיאמר היום הום צכל דורות הצאיה, צהר ה' יראה אפרו של - סמקרא, שכל סדורות סבאים סקוראים את סמקרא סוס אומרים עד סיום סוס, על סיום שעומדים צו. ומדרש אגדס, ס'יראס יאמר היום. שיאמרו לימי סדורום עליו בסר ס' יראס סקב"ס לעמו: היום. סימיס סעמידין, כמו עד סיוס סוס שבכל (+1) ה' יראה. פשומו כמרגומו, ס' ינמר וירלס לו למ סמקוס סוס, לסשרום זו שכינמו ולסקריז כלן קרזנום: אשר

(71) ברך אברכך. מממלמל ומממלנן: והרבה ארבה. מממלמל ומממלנן:

שפירשנו למעלה: שבע וסלך לו למברון, כמו שנאמר ויגר אברסס בארך פלשמיס ימיס רביס, מרוביס משל מברון סראשוניס, וסס כ"ו שנס, כמו (91) וישב אברהם בבאר שבע. לא ישינה ממש שהרי נחנרון היה יושנ, י"ג שנים לפני עקידחו של ילחק ילא מנאר

וֹאָט_טַבַה וֹאָט_מַהַלָּבי: (פּ) נְּעַם וֹנִת עַּעַהַ וֹנִת מִגַּכִּע: Maacah. and Gaham, and Tahash, and נִם הָוֹאַ אֶּט מֶבַּט וְאָט נְּטַם וִילֵידַט אַף הִיא יָה שָבַח וָיֶה was Reumah, she also bore Tebah, קα"، ופְּילַגְשׁׁןָ וּשְׁמָה רְאּוּמָוֹה וַמֵּלֶד וּלְחֵינְחֵיה וּשְׁמַה And his concubine, whose name ÃĊĊŮ□: לַנְחוֹר אֲחוּהִי דְּאַבְרָהָם: Abraham's brother. אָכִּע זֹלְבַבַּע מִלְפְּע לְנָעוִר אַעוֹר טַמָּנִיא אִכֵּון וֹכִיבַע מִלְפָּע eight did Milcah bear to Nahor, וּבְתוּאֵל יְלַד אָת־רַבְקָּה שְׁמֹנְנָה וּבְתּאֵל אוֹלֵיד יָת רַבְקָה And Bethuel begot Rebekah; these וֹאָטַ בְּׁנִאֶּלָ וֹאָטַ בָּׁטִיאֶלִ: ווט ובלף ווט בטואל: and Jidlaph, and Bethuel.' יי וֹאָטַבְּמֶּבְוֹאָטַ שַּׁיְאָנִוֹ אָטַבּלְגַּהָ וֹנִטְ בַּמָּב וֹנִטְ עַּוֹנִי שִּׁלְּבָּהָ and Chesed, and Hazo, and Pildash, וֹאָטַ לַמוּאָל אָבָׁוּ אָבֶׁם: וֹנִי לַמִּנְאֵלְ אֶׁבִּנְיִנִי בַּאֶּבֶׁם: brother, and Kemuel the father of אָח־עִיץ בְּכֹרֶוֹ וְאֶח־בַּוּז אָחָיוֹ יִחִעּיץ בּוּכְרֵיה וְיָח בּוּז אַחוּהִי Uz his first-born, and Buz his جَدُبَانِد لِمُتَارِكِ: לְנְחוֹר אֲחוּה: brother Nahor: יְלְּגְּׁנִי מִלְפָּׁנִי זַםְרְהָוֹגִא בַּנִיִם נְלְנָּנִי מִלְפָּנִי אַבְּ הִיגִּא בָּנִין hath borne children unto thy saying: 'Behold, Milcah, she also רַטּ* נַיְּנֵַּר לְאַבְרָהָם לֵאמָר הְנֵּה וְאָהְחַנַּא לְאַבְרָהָם לְמֵימַר הָא things, that it was told Abraham, رزئر עַהַבַיַ הַדְּבָרֵים הָאַבֶּה וַהָּוָה בָּחַר פִּהְנָטָיָא הָאָבֵּין And it came to pass after these

The Haftara is II Kings 4:1 - 4:37 on page 239. Sepharadim read II Kings 4:1 - 4:23.

מיישנה ניקיר עַבָּר שָׁבָּה מֵאָה שְׁנָה וַהֲנִי חָבֵּי שְׂרָה מָאָה וְעַּסְרִין וְעָשְׁרֵים שְׁנָה וְשָׁבַעּ שְׁנִים שְׁנֵּר וְשֶׁבַעּ שְׁנִין שְׁנֵי חַבֵּי שְׂרָה: חַבֵּי שְׂרֶה:

וְמָלֵת שָׁרָה בְּקְרָוֹת אַרְבָּע וּמֵיתַת שָּׁרָה בִּקְרִיִּת אַרָבָע הַנְאַ אַבְרָהָם לְסְפָּׁד לְשָׁרֶה נַאָּהָא אַבְרָהָם לְמִסְפִּּדַה רְלְבְבַּתְּה: הְשָּׁרֶה וּלְמִבְבַּה:

> And the life of Sarah was a hundred and seven and twenty years; these were the years of the life of Sarah.

IIIXX

And Sarah died in Kiriatharba—the same is Hebron—in the land of Canaan; and Abraham came to mourn for Sarah, and to weep for her.

(20) אחרר הדברים האלה ויגד וגר. בשונו מסר סמורים סים מנרסס מסרסר ומומר, מלו סיס נני שמוע כנר, סיס סולך בלמ בניס, סיס לי לסשימו משס מבנות ענר משכול וממרמ, בשרו סקב"ס שנולדס רנקס בת זוגו, וזסו מתר סדברים סמלס, סרסורי דברים שסיו על ידי עקידס: גם היא. ף סימ מְשְׁנְמְם משפתתים למשפתת מברסס גם כן, מס מברסם י"ב שבעים שינפו מיעקב ק' בני סגבירות וד' בני שפתת, מף מֻלו ק' בני גבירות וד' בני פלגש:

(32) ובחואל ילד אח רבקה. כל סימומין סללו לא נכמצו אלא בשביל פמוק וס:

(1) ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים. לכך נכמב שנס בכל כלל וכלל, לומכ לך שכל ממד נירב לעלמו,
 במ ק' כבמ כ' למעם, מס במ כ' לה מעהם שהכי הינס במ עונשין, הף בת ק' בלה מעה, ובת כ' כבת ז' ליופי: שני היי שרה.
 פלן שיין לעובס:

(S) בקריה ארבע. על שם ארבע ענקים שסיי שם, אחימן ששייחלמיואביסן. דבר אחר, על שם ארבע ווגוח שנקברו שם איש ואשתי ארבע. על שם ארבע ענקים שסיי שם, אחימן ששייחלמיואביסן. דבר אחר, על שם ארבע ווגוח שנקברו שם איש ואשתי ארבע. על שרה ביא אברהם. מבאר שביה לספוד לשרה ולבבהה. נממכה מיחח שרה לעקידם ילחק, לפי שעל ידי בשורח העקידה, שנודמן בנה לשחימה וכמעע שלא נשחע, פרחה

וּגֹבּבׁר אָּכְבַּדָּנִי בַוֹעַ כַאָּמָר: י וֹלֶפֿם אַבְבֹבְטָם מֹמֹלְ פֹּוֹ, מִטֹוְ וֹפֿם אַבְבַבַטַם מִמּלְ אָפֹּ, מִינִישִּ

من مذخذ: נּע_וֹעוָהָה אֹנְכֹּג הֹמַבֹּים שַּׁנְנִּ בּוֹגע וֹעוָשַׁר אַנֹא הֹמַבוּן עַדַנּ

۲۶۲ ۲۲: וֹגֹּהֹלוּ בוֹנג

﴿ يَحَدُدُ مِنْ لَا مُؤْلُدُ مُؤْلُدُ مُثَلِّكًا وَمُ هُلَـ مِنْ لِهُ لِهُ لِمُ مُنْ لِهُ لِمُ كَاللَّهُ اللَّهُ لِمَا لِمُخْلِلًا لِمُعْلَمُ لِمُنْ لِمُ , לעוְכָוּוּ לּמִלְעַוֹר עַלְבָּוּנִוּ עַלְבָר שְׁמְעֲנֵנוּ אֲדֹנִי נְשִׁיא אֱלֹהֶים אַהְּהֹ

<u>הַאָּרֶלְ לְלְּנִי־חַתַּ</u>: ל נוֹלִם אַבְּבְבַבָּים נוּאָטַבוּ לַמָּם וֹלִם אַבְּבַבָּים וּסִנּיִג לַמַּמָּא

۲ÜL: הממנני יפּנמי לי בּמפּרוֹן בּן בין פּוֹם מבילוּ מני יבמי לי رر. ﴿ رَفَهُ جُمَا خِكَافِدٍ هُلا مُنائِر مَاذِٰفَةٍۥ لَـ مُنْهُ رَفَهُ حِبَا ذَٰمَكَ قَدَ بُلا مَانَاء וּנֹבׁבֹּב אַטַּׁם בַאַמְּב אִם ַיָּה אָטַ - יִמִּבָּיִבְ הֹפִּׁבוּוִוּ לְמִימִב אִם אִינַ

رَجُنَا لِمَا كُلُّالًا: خَرُمُكُ مُرْيِّ نَفَرُثُكُ كِيْ خُدِيْخُونُ شِكْرِهِ لِفَرْكُ و هُمُد حِن هُمُد خَطَيْن مُتَاه لَحَرْه لَحَمْمَا لَظَرْه خَدْمَاه ַנְיַטַּוֹ בְּי אָטַ מָּהְבַנִי נַמַּבְפַּבְנַ נִימָּגוֹ בִי נִט מָהָנַט כַּפּּילְטַא

הובן באטנו: בּאֹנוֹנ בְּנִיבְשְׁע לְכָּבְ בֹּאָנ מֻּמֹב - אָבְּנְבִים פֿנִי טִטְאַנ לְכִב or נַיַּמֹן מֹפֹּרִוֹן תַטִמִּי אָת־אַבְּרֶהְם נַאָּמִיִר מַפְּרוֹן

וּמַבְּיל עִם בְּנֵי חִמְּאָה לְמֵימַר:

נאלבר מנטו מן צבלני:

למומר ביה: אֶּטַ אַּבְּבְבְּיִם וֹאַנִיבוּ בִּנִי טִנְאָב יָט אַבְּבָבִם

מלמלפר מושב: לנו לבונע לא ומוה מוש קבר יָה מִיחָך אָנָשׁ מִנָּנְא li אַטַּׁ בּוּנוֹא בֹחַפַּר לַבַּוֹנֹא לבגל מווא ובוווא וב לום

בּאַרְעָא לְבְנֵי חִתְּאָר:

מו מפרון בר צוחר:

לְאַּטְׁסְנָת לִבוּנֶא:

הֹלִי שֹׁנִת לַנְמִיהִ לְמִימִר: نْمُطْدُنِا بِهُدَ خُنْنِكَ خُرْدِ ثَنْ لَمُطْدِنِا نُتَنِدَ خُبْدِ خُرْدُ نَافَهُنَا

> children of Heth, saying: his dead, and spoke unto the And Abraham rose up from before

bury my dead out of my sight. burying-place with you, that I may with you: give me a possession of a 'I am a stranger and a sojourner

Abraham, saying unto him: And the children of Heth answered

bury thy dead. sepulchre, but that thou mayest of us shall withhold from thee his our sepulchres bury thy dead; none prince among us; in the choice of Hear us, my lord: thou art a mighty

9

t

even to the children of Heth. down to the people of the land, And Abraham rose up, and bowed

son of Zohar, and entreat for me to Ephron the my dead out of my sight, hear me, it be your mind that I should bury And he spoke with them, saying: 'If

burying-place. midst of you for a possession of a price let him give it to me in the is in the end of his field; for the full Machpelah, which he hath, which that he may give me the cave of

went in at the gate of his city, children of Heth, even of all that Abraham in the hearing of the Ephron the Hittite answered midst of the children of Heth; and Now Ephron was sitting in the

:gaiyes

ו המעלכה מן הדין, שהמה לי הקב"ה לַזַרְשַׁךְ הָּשֵׁן הֶם הַפְבֶרן הַוּהִם: אחוזה קבר. התווח קרקע לבים הקברות: (4) גר וחושב אנכי עמכם. גר מלרן לחרת, ונתישבתי עמכס. ומדרש לגדה, לם חלנו הריני גר, ולם ללו להים חושב ישמעם ממום ומשם:

(8) נפשכם. רלויכס: ופגעו לי. לשון בקשה, כמו של מִפְגְּעִי בִּי (רוֹם חֹ, מוֹ): (a) לא יכלה. למ ימיע, כמו לֹח מִכְנְלְח רַמַמְיִּךְ (מִסְלִיס מִ, יצ), וכמו וַיִּבְּנֵח סַנֶּשֶׁס (צרחֹשִים חֹ, צ):

(9) המכפלה. בית ועלים על גביו. דבר חתר, שכפולם בווגות (עירובין נג.): בכסף מלא. חשלם כל שווים, וכן דוד

שמר לַשַּׁבְּנְיִם בְּבֶשְׁם מְלִשְ (צברי הימים־ה כה, כד):

ځك ځار ټېك: לְטַטְּׁיִם לְמִּינָרְ בְּנִרַעַּמָּיִ נְתַּהָּיִ .. چَك لَكَشَمُثُك هَمُك كُب خُكَ نَكَذِين جُك يَشَمُكُم يَخَيَدَ خُكَ لِيَّا يُعَالِّمُ لِيَّالًا يَعْلَمُ لِ

sı [ˈˈŵ̞ロ̣̩tlˈ אַבְרְדָם לְפָּנֵי

שְׁמְצֵנִי נְתַּמִּי בֶּסֶר תַשְּׁבֶּת קַח معدور بنغرثار كعيد غه عصعيرت كه וּנֹבְבֶּר אָּלְ_מְפַּׁבְנָן בַּאַנְנֹ מַם_ נַמַּכָּנִלְ מִם מִּפַּׁבְנָן בַּנִם מַמָּא

نغْط حَنك كَالحُد: مُثَاكِر حُثُولَ فَرَدُرُ بِطُرِكُ مِن لِنَاهِ ﴾

لاجر حوالا: בוֹט אַבְּבָע מֵאוֹת שָׁמָל בְּסֶף אַרְבַּע מָאָה סִלְעִין דִּכְּסַף ترۋۇل كَيْمُد كَدُد خَعْلَارْ خُرْد خَوْجَع لِمَجْرِد كَدُه خَرْد ناشَعْد סּ וֹנְאָבְלַבְ אַבְרְבִיםְ לְמִּפֹּבֵן אָטַ נּטַפַֿבְ אַבְרָבִים לְמִפּבוּוּ יִטַ

בְּבַלְ עָבַבְיִבְיּ إَرَّا بَيْمٌ يُجُوِّلُ فِقُدُّلَ يُجُوِّلُ بِحِرِدٌ مِبَادِيْنَة مِبَادُ مِبَادَ : ביי בַּמַּכְפַּלְיַ אַמֶּר לִפָּׁוֹ מַמָּבִא וּנֹלַםוּ מִבַּע מִפַּעוּן

לַבַ עַבַר מִימָּב: נְתַבְּמַע לְמֵינֵי בְּנֵי עַמָּי יָתַבְמַת לא אָבוֹנ שִׁמֹלְמָנ עַמִּבְע נָתַמֹּנ לָא בִבּוּנִ פֿבּיל מִנִּי עַכִּלְאִ

מַם יִּסְגֵיד אַבְּרְהָהַם קָּדָם עַמָּא

וֹאֲלַבַּר וֹנו מִוּנוֹו שַּמַּוֹ: כּספֹא בַמִּג עַלַלְאָ סַב מִנָּג הְבַּבְשַׁ לַגְ מִּנְבוּ עַבִּגַלְ מִנָּגַ אָשַׁגַן באבלא למימר בבם אם

זַּיַלְגַן מִּשְׁרַאַלְינִים כֵאמָר נַאֲמִיר מְּפְּרוֹן יִנְי אַבְּנְיִם

בּינָא יבּינָך מָא הִיא וָיָת מִיתָּך אַרְבַּע מְאָה סְלְעִין הַּבְּסָר אַבוּנִ הַּמְּמָּנִּנְ אֲבֵּעֶ אַבְּבָּת מֹאַנִי בַבּוּנִ, פֿבּּגַלְ מִנָּי אַבּת הַּנִּנֹאַ

מְהְקַבַּלְ סְחוֹרֶה בְּכָלְ מֶּדִינֶה: אַלְנִים אָנְמַבּׁנְן וֹפֿבּיִלְ אַלְנִים מוֹ מֹפֹּנְוּן

בביש ולק אולנו בלטללא בּלבׁם מֹמִבא טַלַלָּא וּמָהַבַּעָׁאַ نظם שפג מפרון דרקפילהא

> give I it thee; bury thy dead.' presence of the sons of my people therein, I give it thee; in the give I thee, and the cave that is 'Nay, my lord, hear me: the field

the people of the land. And Abraham bowed down before

my dead there.' field; take it of me, and I will bury hear me: I will give the price of the saying: But if thou wilt, I pray thee, hearing of the people of the land, And he spoke unto Ephron in the

saying unto him: And Ephron answered Abraham,

and thee? bury therefore thy dead.' of silver, what is that betwixt me of land worth four hundred shekels My lord, hearken unto me: a piece

with the merchant. shekels of silver, current money children of Heth, four hundred named in the hearing of the Ephron the silver, which he had Ephron; and Abraham weighed to And Abraham hearkened unto

were made sure all the border thereof round about, that were in the field, that were in which was therein, and all the trees Mamre, the field, and the cave in Machpelah, which was before So the field of Ephron, which was

לכל באי שער עירו. שכולן נמלו ממלאכמן, ובאו לגמול מפד לשרה: (10) ועפרון ישב. כמינ מסר, אומו סיוס מנוסו שוטר עליסס, מפני משינומו של אברסס שסיס לריך לו, עלס לגדולס:

(II) לא אדני. לה מקנה הומה בדמים: נחחי לך. הרי הוה כמו שנת מים לך:

ומשמעני: בחחי. דוני"ש בלע"ו, מוכן סוא אללי, וסלואי נממי לך כבר: (13) אך אם אחה לו שמעני. אחס אומר לילשמע לך וליקח במנס, אני אי אפשי בכך: אך אם אחה לו שמעני. סלואי

(פון) ביני ובינך. בין שני אוסביס כמונו, מס סיא משובס לכלוס, אלא סנה את סמכר, ואת מתך קבור:

לנטיאר"ם בלע"ו: שנאמר עובר לסוחר, שמחקבלים בשקל בכל מקום, ויש מקום ששקליםן גדולים שהן קנטרין, (בבא מליעא פו. בכורוח ג.), (16) וישקל אברהם לעפרן. מסרוי"ו, לפי שלמר סרנס ולפילו מעט לל עשס, שנטל ממנו שקליס גדוליס שקן קנטרין

עו בלל בָּצִי שַׁעַּרַ־עִּירָי: אַלְבַבְּבַבְּם לְמִלֹנִם לְמִלֹנַם לְמִנֹנַ לְמֵּנֵנְ בִּנִּי. לְאַבְבַבְם לְזְבִּנְתִּיבִּי לְמִּנֵּוֹ בִּנִּי.

װְמְאָׁה בְּכֹל עָלֵי מְרֵע מַרְמֵיה:

gate of his city. Heth, before all that went in at the the presence of the children of unto Abraham for a possession in

And after this, Abraham buried

شخدرا خيجكم ختما: הַמַּכְפַּּלְה עַל־פָּנֵי טַטְרֵא הָוֹא בַּפִּילְהָא עַל אַפִּי טַטְרֵא הִיא ⁶⁴ שְּׁרֶה אִשְׁמֹּוֹ אֶלְ־מְעַבְּה שְּׁבֵּה שְּׁבֵּה שְּׁבֵּה אַחְמֵיהְ בּמְעַבְּת חֲקּל וֹאַנְבוּ בְּלַ עַבְּר אַבְּרָלִם אָנוַ ַ

מברוו בּאַרְעָא דּכְנָעוֹ: יִבְתַר בֵּן קְבָר אַבְרָהָם יָת

the land of Canaan. Mamre—the same is Hebron—in field of Machpelah before Sarah his wife in the cave of the

בְּנֵי_חָת: (ס) לְאַּבְׁנְעִם לְאָעִוֹיָּעַ־לֵּבֶבְ מִאָּע לְאַבְּנָעִם לְאַעַּסְׁנָּע פֿבּיָנָא מִּוֹ رَزُكُم بَهُيُكِ لِبَعْمُلُكِ لِجَهُدِ فِي

בְּנֵי חִקְּאָה: ולם טללא ומהבלא בביה

Heth. burying-place by the children of Abraham for a possession of a therein, were made sure unto And the field, and the cave that is

And Abraham was old, well

 ΛIXX

בּנֹשׁ אָנַ־אַּבְנִינִם בַּכְּלִ: נֹאַבֹנִנִים זֹמָן בֹּא בּזֹמִים זֹנִנוֹנָי נֹאַבֹנִנִים סִּיִב הֹאַץ בֹּיִנְמִּוֹ זְנִיֹּ

בְּבֵילְא:

the elder of his house, that ruled And Abraham said unto his servant, blessed Abraham in all things. stricken in age; and the LORD had

מֶּים ַנֹּא יִדְרָ מַּטִּע יְבַבְּיִי: מְּיִם־נֵּא יַּדְדְּ מַּוֹעַל יִבְּכִי: מִּי פְּעָּן יְדְּיִּהְיִי דְּשָׁלִים בְּכָל דְּבִּיה בּיּלְוּ עַמִּמֵּל בְּכָל־אָמֶּר־לְוּ דְּבִּינִיה דְּשָּׁלִים בְּכָל דְּבִּיה رَيْعِمُد هَٰذُلُبُهُ هُٰذٍ مَٰذِي إِنَّا نَهُمَد هَٰذُلُنُه خُمَّتُينَ فَحُهُ

among whom I dwell. daughters of the Canaanites, not take a wife for my son of the God of the earth, that thou shalt LORD, the God of heaven and the And I will make thee swear by the

thee, thy hand under my thigh. over all that he had: 'Put, I pray

אַנכֿי יושָׁב בְּקרָבָי: אַמְּעַ לְבֹּנְ, מִבְּנִעַ עַבְּנָהָ אַמֶּב בְּלֵא טַפָּב אָטָטָא לְבָרָ, מִבְּנִע ू "अद्यो पंत्रेंदेर अति देश प्रदेश अदेश में के विश्व में अदि से में अपने से अपने से अपने से अपने से अपने से अपन נאַאָבּׁנגֹּבְ בּּנִינְיִן אֶּכְיֵנֹנִ יַאָּמָנִם נאַפֿינם הַּלְבַּ בֹּמִימִבֹא בּינִ

בְּנְעָּלְאֵי דַּאָּנְא יָמִיב בִּינִיהוֹ:

for my son, even for Isaac.' and to my kindred, and take a wife But thou shalt go unto my country,

ڂڹڴڷ؇: تَعَرَّكَ لَجُمَانَتُ هُشَكَ جُدُلًا تَدْرَدِ لَنَوْدَ هُنَائِهِ جَدُلًا אָק_אַבֹּגָּׁנְ נֹאָק_מִנְלָבַנֹּנִ אֶלְבִינוּ לְאַבֹּהִּנִ

दे:इंपेट:

land; must I needs bring thy son be willing to follow me unto this 'Peradventure the woman will not And the servant said unto him:

ά₩□: אָטַ בּּנִּוּ אָלְ הַאָּבֶּץ אַשְׁר יִצְאָה הָ הַהַפּקה. מיים: מיים: אָלְ בְּיִאָּבְׁלְ בַּיִּאָב בְּיִבְׁתְּבְ אָמִּבְ לְאַבְּתָּא בִּיִבָּא אָנִיב וֹגֹאָמֹר אַלִגוּ עַמְּבֹר אַנַלְ, כַאַ_ וֹאֹמֹר לָגִּע מֹלִבָּא מֹאִם לָאַ

thou camest? back unto the land from whence

- בען לאברהם למקנה וגוי: (17) ויקם שרה עפרון. מקומה הימה לו, שילה מיד הדיומ ליד מלך. ופשומו של מקרה, ויקם השדה והמערה אשר בו וכל
- (I) ברך אח אברהם בכל. גַּלּל עולס בגימטרים בן, ומהחר שסים לו בן, סים לריך לסשיהו השם: (18) בכל באי שער עירו. בקרב כולס ובמעמד כולס הקנהו לו:
- (2) זקן ביחו. לפי שסול דפוק נקוד זַקן: חחח ירכי. לפי שסנשפע לכיך שיעול פידו מפן של מלוס, כגון מפר מורס, לו
- מפילין (שבועות לה:), וסמילה היתה מנוה ראשונה לו, ובאה לו על ידי לער, והיתה חביבה עליו, ונעלה:

قَالِ فَمُرَدِ عُلِ خُرْرَ مُّمُلِا: ° ١٤٠٪ ١٤٠٤ عَذَار عَدَٰدُكُم نِهُمُدُ

देवद्यं । בּלְמָא טַּטִיב זָט פֿבוּ וֹאָמֹר לֵיה אַבְּרָהָם אָסְהָּמִר

my son back thither. Beware thou that thou bring not And Abraham said unto him:

خخئر ظهُلت: مَرْهُم لِمُقَالِبُ لَمُعَلَيْكُ هُمُلًا لَا يُعَلِّمُ لَا يُعَلِّمُ لَا يُعَلِّمُ لَا يُعْلِمُ لَا يُعْلِمُ ل אָת־הָאָבֶץ הַזְּאָת הֿוּא יִשְׁלַח הוּא יִשְׁלַח מַלְאֲבֵיה בֶּרְמֶךּ تمخم کر کھوں کیلئے هظا طَبَحَلُنَ لِكُمِّد لَكُدُ خِنْ لَكُمُّد לְלְתַּנִי מִבָּינִי אַבְי ימָאָרַץ إِمَرُمَا يُخَرَّرُ مَاضُونَكَ يُخَمُّرُ

נְיַסַב אַטַּטָא לַבָּרִי מִטַּמָּן: לְבְּנְוּ אָשֵׁוּן נִיטְ אַּבְּתָא עַבָּא انكھۆ،دم ذر انكوّ،،۵ خ، خھ،ھد מבוע אַבא ומאָבה וֹלָבוּנִיוּ אָלְבֹא בַּאָתוֹּא בַּבַבַנוּ

from thence. thou shalt take a wife for my son send His angel before thee, and seed will I give this land; He will swore unto me, saying: Unto thy and who spoke unto me, and who and from the land of my nativity, took me from my father's house, Тһе Ьояр, the God of heaven, who

אָת־בָּנִי לְאָ תַּשֶׁב שֶׁמָּה: אַנוֹנְיוּב וֹנְפֵּיתָ מִשְּׁבְּעָּתָי וַאָע נַלַ וְאָם_לְאָ תַאָבֶּר הָ_ְאָשֶׁרֹ לְלֶבֶּת

خليف!: לְעוִג וֹנו בֹּנו, לָא טֹנוּכ בּשׁבוּ יהְבוּ זְכָא מִמּוְמָּתִי בַּא וֹאִם לָא שׁוּבוֹ אִשֹּׁלַא לָמִוּטִיּ

and swore to him concerning this the thigh of Abraham his master, And the servant put his hand under

not bring my son back thither.

from this my oath; only thou shalt

follow thee, then thou shalt be clear

or gailliw ron ad armow and it baA

אַלוֹנוֹם אָבְוֹנוֹנוּהָהַלֹּמ כְוָ מֹכְ_ ניְשֶׁם הְעֶּבֶר אָת־יָדוֹ מַחַת יֶבֶרְ

קיה על פּהָנְעָא הָדֵין: וֹבְכֹּא בַאַּבֹבְבִים בבּוָנִיִּי וֹלַנִּיִם וְאָוֹנִ מֹבֹבֹא וֹנו וֹבִונִי טֹבוְנִי arose, and went to Aram-naharaim, of his master's in his hand; and he departed; having all goodly things the camels of his master, and And the servant took ten camels, of

אַבם לבבום אַב גָּיר נְחָוֹר: هَبِرُد خُنْدِ رَفِظُ لَهُ هُمِـ عربع، طلاطخًا، تحبدار تجكك لخح ضاح ניקַח הְעָּבֶר צַשְּׁרָה נִמַלִּים

<u> בַּרְרור:</u> קאָנִם בַּמֹּלְ פַּנִים לְעַנְיִּטְאָ מוכ בבוניה בידיה וקם נאַזל מוּמֹל, בבונים וּאָזַל וֹכֹב יובר מבדא מסרא ימלון down without the city by the well And he made the camels to kneel unto the city of Nahor.

נַיַּבְרָרָ הַיִּנְּמִבְּיִם מִהָיּא לְמִּיִר וֹאָמָרִי נִּמְלִיָּא מִבּּרָא לְפַרִיּא

خميا بنوعا مخنمه:

water. time that women go out to draw of water at the time of evening, the

בַּאַר הַשַּאַבְר: אָלְ-בְּאָר וַנְּאָנִם לְמֵּנִי מְּנִב לְמֵּנִי מִם בּּנִגְא בַּמָּנָא לְמָנִוּ וַמָּמָא

(8) ונקיח משבועחי וגוי. וקחלו ששה מצנוח ענר השכול וממרה: רק אח בני וגוי. לק מיעוט סוה, צני הינו חור, ומרגוס שלסס עמי, עמיס, עמסון, אבל אלל אמירס נופל לשון לי, ולו, ולסס: ואשר גשבע לי. בין סבמריס: להשממש למ"ד במקום בעבור וק"ל), עלי, עלוהי, עליהון, שאין נופל אלל דיבור לשון לי, ולו, ולהם, אלא אלי הליו, אליהם. לצירכי, כמו אשר דבר עלי. וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים אלל דבור, מפורשים בלשון על, ומרגום שלהם (רלונו שדרך המרגום עולס מכיריס בו, ושמו לא סיס רגיל בארץ: מביח אבי. מחרן: ומארץ מולדחי. מאור כשדיס: ואשר דבר לי. . אלסי סשמים ואלסי סארץ, שסרגלמיו בפי סבריות, אבל כשלקחני מבית אבי, סיס אלסי סשמים ולא אלסי סארץ, שלא סיו באי (ק) הי אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי. ולה למכוללסי סלרן, ולמעלס למכולשביען וגוי, למכלו עכשיי סול

שמי נסרות יושנת: וכל טוב אדוניו בידו. שער ממנה כמב לילמק על כל אשר לו, כדי שיקפלו לשלומ לו במס (שם יא): אדם נהדים. בין (10) בגמלי אדוניו. ניפְּרָין היו משאר גמלים, שהיו יולאין ומומין (צ"ר נמ, י), מפני הגול, שלא ירעו בשדוח אחרים: אבל יעקב בן בני סופו לחזור:

76

נְצְשֶׁרְ־חֶטֶר עָם אֲדְנָי אַבְרְחֶם: אַבְרְהְם תַקְּרֵה נָא לְפָּנֵי תַיֵּוֹם ניאַלַּרו יָהוָה אָלִהי אָּדֹנִי

בין וַעַבוּי טיבוּ עָם רבוֹנִי אַבְרָהָה זְמֵן כִּעָּן בַּנְתָּי יוֹמָא

Abraham. show kindness unto my master pray Thee, good speed this day, and my master Abraham, send me, I And he said: 'O LORD, the God of

بختبل אַנְאָג בַּמְגב יִבְאָר לָאָאָב יּבָנָה אָנָאָג עַבְהַאָּ ַ עַנְּיָּט אַנְכָּנ נַבְּּב הַּלְבַהָּנוֹ עַנְּיָנִם עַא אָנָא לַאִּים עַלַ עַיָּנִיִּא דְּמִיָּא

of the city come out to draw water. water; and the daughters of the men Behold, I stand by the fountain of

٤ī

אָבַת כִּיַלְמָּוֹנִי בַוֹּסָב מִם_אָבוֹנִי: بتريام جوجهة جبيم بيء שְׁמֶׁר וְגַם־גְּמַכֶּיִר צִּשְׁקֶר צִּמָּר

LELİL: וכע אָבַת אָב, הַכַּבְּטַ מִּיבוּ הַם נְיָהָה זְמֵוֹנְהָא לְתַּבְּרָךְ לְוֹאָחָלִ ئتىمد ھھٹ نھك تھלك ھھڙ אּבׁבֹּנִי כְּמוֹ מִילִטִיִבּ וֹאָמִטִי

kindness unto my master.' know that Thou hast shown even for Isaac; and thereby shall I hast appointed for Thy servant, also; let the same be she that Thou and I will give thy camels drink may drink; and she shall say: Drink, down thy pitcher, I pray thee, that I damsel to whom I shall say: Let So let it come to pass, that the

هُنَا، هَدُلُنُ لَا لَحَيُكِ مَحِ مِدُمُّكُ اللهُ خِدُنِيةِح قُلِ مَخْفِ يَجْمُنِ ثَلَيْدِ " וְהַנָּה רְבְקָה יֹצֵאה אֲשֶׁר יָלְדָה ַנְיְהִי־הִוּא שֶּׁבֶם בִּבְּה לְדַבֵּר

בּאַלבוס ולוּלִטַה על פַּתָפַה: מִלְכָּה אָתַּת נְחוֹר אֲחוּהִי באטיליבידת לבתואל לְמִּלְא וֹבֹא בֹבֹלִע וֹפֿעע וַהָוֹר הוּא עַר לַא שַׁיצִי

any man known her; and she went look upon, a virgin, neither had And the damsel was very fair to

with her pitcher upon her shoulder.

wife of Nahor, Abraham's brother,

to Bethuel the son of Milcah, the

Rebekah came out, who was born done speaking, that, behold,

And it came to pass, before he had

ـ הְעַּנְנְת נַתְּמַבֶּא כַּדֶּת נַתְּעַל: בְּתוּלֶת וְאָישׁ לַא יְדְעָה וַתַּנֶד וְהַנַּמְּרָ מַבָּת מַרְאָר מָאָר

לולשני וסלושני יַדְשָׁה וּנְחַתַּת לְשֶׁיָּא וּמְלָת בְטַבְא בַּטוּבְטַא וּלָבָר בָא ומולומים הפולא למטוו

And the servant ran to meet her, pitcher, and came up. down to the fountain, and filled her

יוּלְמִיאָׁינִי לָאַ מְעַּמַם מָנִם מִכַּבַּב: ע וּיֹבֹא בֹמֹבֹא לַלִבְאִנֻיִּע וּבְּאָמָר

برطيخانيا: וֹאַמֹּב אַמֹּלוֹו כֹהֹן וֹהוֹב תֹוֹא ダイドダ くさかないひい

And she said: 'Drink, my lord'; and thee, a little water of thy pitcher.' and said: 'Give me to drink, I pray

رَفِّدُ حَدِّبَ عَلَيْنَ لِمَيْكِالِهِ: ₈₁ נקאמר שְׁתַּר אֲדֹנִי נַהְעַהַר

نېمكرىتىك: נְאָבוּיתַת קוּלְתַה עַל יְדָה וֹאַמֹנוֹע אָמִשׁ וֹבוּנִי, וֹאָנְעוֹיאַע

him drink. pitcher upon her hand, and gave she hastened, and let down her

(II) ויברך הגמלים. הרנילם:

- עשית מקד: מפרובים"ע בלע"ו: ובה אדע. לעון ממנס, סודע לי בס: כי עשיה חסד. מס מסיס ממשפממו וסוגנם לו, מדע כי (14) אוחה הוכחת. כלוים סיל לו, שמסל גומלם מסדים, וכדלי ליכנס בבימו של לברסס, ולשון סוכמת, ביררם,
- במוליסן, ומפקירות עלמן ממקום אחר, סעיד על זו שנקיים מכל: (16) בחולה. ממקוס במוליס (ב"ר ם, ס): ואיש לא ידעה. שלא כדרכה, לפי שבנות הכנענים היו משמרות מקוס
- (18) ותרד כדה. מעל שלמק: (פו) וירין העבד לקראחה. לפי שראס שעלו סמיס לקראחה (ב"ר שס): הגמיאיני נא. לשון גמיעס, סומיי"ר בלע"ו:

וַהְבָל לְהַשְּׁלְהָוֹ וַהַאָמֶר גָּם וְשִׁיצִיאָה לְאַשְּׁקָיוּהִיה וַאֲמָרָה

ذېنان: לְינֹתֹלֶוּ אָתִאָּר מַּר אִם-כַּלְוּ אַבּ לְיַנִּמִלְנַ אָמִלִי מַר דִּיסִפְּקוּוּ

נְהַאָּב לְבָּלְ_יָּנְמָּלְּיִנִיּ تَقْتُمُ مُنِي هُمِ لِنَفَهُد كِمُهُد مُكُنَّهُ بَلْلِمُمَا مَنِي كُدِّنِهِ

%□_****%: לַבַּעַת הַהִּצְלְיִה יְהְנֶה דַּרְכָּוֹ שְׁמֵיק לְמִדַּעְ הַאַּצְלַה יִיָּ וֹבְאָישׁ מִשְּׁמְאַב לְצַׁב מִבֹוֹבְיִשׁ וִיּיּבְרָא שָּׁבִי בּּיִב מִסְמַכּּלְ

פֿאַת מהְאַלְגִּי וְהְּנֹגִי הֹמִנִי הִים בְּבְּיִבִּא שִּׁאַלְאִ מִּטְאַלְיִּנִי בּ לְשְׁתְּוֹת וַיְּקְּת הָאִישׁ נָזָם זְהְב לְמִשְׁתִּי וּנְסֵיב גּוּבְרָא קִדְשָׁא رَبِبَ، هِيُّ شِد جَرَّا بَهِمَرَاطُ لَبِيْنِ

נּיָאמֶרְ פֿעַ־מָּנְ אָשׁ עַזּנִידִּנְ זֹאָ נֹאַמָּרְ פֿעַ מַן אַשְּׁ עַנִּאַ בֹּמּן לִי

ځځږ!: לְי בְּוֹהְ בִּיתִ אַבְּוֹבׁ מַלַוִּם לְנִוּ הַאָּוֹה בָּנִוּ אַבוּוֹבַ אַנַּוּ בַּהָּבַ

בַּן־מִלְבֶּה אַּמֶּר יֶלְבָה לְנָחִוּר: בּר מִלְבָּה דִּיבֹינַת לְנָחוֹר: לי וֹשַאָמֶר אֵלֶוּו בַּּוֹרְבְּּהוּאֵל אָנְכִיּוּ נַאֲמָרַה לֵיהּ בַּּה בְּּהוּאֵל אֲנָא

(24) בת בתואל. סשינמו על כלשון כלשון ועל למכון למכון:

74499:

לממל, ימלָע לכֿל זּמלְוִי: נְהְשָׁבֶּר נִהְשָּׁר כַּדְּהֹ אֶלְ־הַשְּׁקָת וְאִיִהִיאַת וְנְפַצָּת קּוּלְתַה לְבֵית

אוֹרְחֵיה אָם לָא:

ספולו זַמַלַנָּא

לְנֹא לְמִבַּׁנִי:

drinking. camels also, until they have done drink, she said: 'I will draw for thy min gnivig anob had ahe nahw bnA

drew for all his camels. again unto the well to draw, and pitcher into the trough, and ran And she hastened, and emptied her

journey prosperous or not. whether the Lord had made his her; holding his peace, to know And the man looked stedfastly on

hands of ten shekels weight of gold; weight, and two bracelets for her took a golden ring of half a shekel had done drinking, that the man And it came to pass, as the camels

in thy father's house for us to lodge tell me, I pray thee. Is there room and said: 'Whose daughter art thou?

Vahor.' Milcah, whom she bore unto daughter of Bethuel the son of And she said unto him: 'I am the

- (OS) וחשר. לשון נפילה, וסרפה יש בלשון משנה, סמערה מכלי אל כלי, ובמקרא יש לו דומה אַל פְעַר נַפְשָׁי (מהלים קמא, (91) עד אם כלו. הרי אם משמש גלשון אשר: אם כלו. הרגם אונקלום די פפקון, שוו היא גמר שהיימן כששהו די פפוקן:
- ח), שַׁבֶּר סָעֶרֶס לַמֶּנֶת נַפְּשׁוֹ (ישעיס נג, יב): השקח. חבן חלולס ששותים בס סגמלים:
- שלין לל"ף נופלה בלשון שהיה: משהאה לה. משמומס עליה, כמו לְמָרִי לִי לְּמִי הִיּהְ (ברהשיה ב, יג), וכמו וַיִּשְׁבָלוּ מַּנְשֵׁי . מכגם לעון עסייה, וגברא שָׁהַי, עוהא וועומד במקום אחד, לראות ההלליח ה' דרכו, ואין למכגם עמי עהרי אינו לעון שמיה, שׁמּוּ שְׁמֵיִס (ירמיס בּ, יבּ), מֻׁשְׁמּוֹמֵס כְּשְׁעֶס מֵדְס (דניאל ד, מו), כך מפרש לשון שאייס באדס בסול ובעל מחשבות. ואונקלום מגורת משאה, וכשה שאתה מולא לשון משומה באדה נבהל ונאלה ובעל מחשבות, כמו על יומו גַשַמוּ אַחֲרוֹנִיה (איוב יח, כ), נמ, מו) מגורם שולל, וַיִּשְׁמּוֹמֵס (שס מו) מגורם שממס, וַיִשְׁמַּמֵר הָקוֹם עַמְרִי (מיכס ו, מו) מגורם וישמר, אף כאן משמאס שי"ן ומדברת בלשון מתפעל, שאין תי"ו מפרידה בין שחי אומיות של עיקר היסוד, כגון משתאה מגורת שאה, מִשְׁפּוֹלֵל (שס קרוב להלליח, הבל הינו יודע הם ממשפחח הברהם היה הם להו. והל חחמה בחי"ו של משחלה, שהין לך חיבה שחחלם יםודה (בב) משתאה. לצון בליק, כמו שָלוּי עַרִיס, מִשְׁקַבֶּיס שָׁמְמָס (יבעיס ו, ילה): - משתאה. מבתומס ומתבסל, על ברלס דברו
- (SS) בקע. רמו לשקלי ישראל, בָּקַע לְבְּלְגֹּמ: ושני צמידים. רמו לשני לומות מלומדות: עשרה זהב משקלם. רמו בְּמֶּלוֹסְ לְּמָבְמִי (בִסְ כִוּ 'וֹ):
- (33) ויאמר בה מי אה. לחחר שנחן לה שֶׁמַּלֶה, לפי שהיה בעוח בוכוחו של חברהם שהלליח הקב"ה דרכו: רלרין. לינה לעשרת הדברות שבהן:
- ממת, לין שם דבר, והיא אמרה ללון כמה לינות:

\$4:4: מספוא בב ממנו נם מטום כסטא סני ממנא אף אַנר

בְּמָב לִמְבָּנו: אָלֶוּנְ נַּםְיַשְׁבַּוֹּ נַּם נַאָּמַנִע לָיה אַן הַבְּנָא אַן

enough, and room to lodge in.' have both straw and provender She said moreover unto him: We

prostrated himself before the LORD.

And the man bowed his head, and

٥٠ וַיִּקְּד הָאָישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לֵיהֹוָה:

וכֹבת נובבא נסניר בדם ין:

לְנַלֵּנְ יְבְנֵבְי בַּנִים אָבוֹר אָבוֹר אָבוֹר: נאָמטׁנ מֹמֹם אָבוֹנ אָנְכָּנ בֹּבַבֶּבַ ַ _{(גיעי} אַבְרְהְם אֲשֶׁר לְאַ־עָּזָר חַסְּרָיִ رَبِهُمُاكِ خُلُولًا يُسَالِنِ كُلُكُمْ كَلَيْدًا لِهُمَاكِ خِدَاكِ زُرُ كُلُونِكِ يُسَالِحُونَا،

באוַנו שַׂלוֹא גַבּנוּנוּ וֹוֹ לַבִּוּע וֹלוּמִמּוּצִי מִּוֹ בַבּוֹנִי אַבְרָהָהַם דְּקְא מָנַע מֵיבוּהַיה

פַּדְבָרִים הָאֵלֶה: ⁸² נִמְּנֶאְ תַּנְּמֵּנְ נִמַגָּר לְבֵּיִר אָמָה יוְרַתַּטָר עילִימָּהָא וְתַוּיָאָר

לְבִית אִמַּה כְּפִּהְנְמִיָּא הָאִבְּין:

ناۃ اللہ اللہ לְבַּן אֶלְ-הָאֶישׁ הַהָּוּצְה אֶלְ- וּרְהַט לְבָּן לְנִת מּיבְרָא לְבָרָא بَرْنَا كُلِي الْمُمْرِدِ كَبِيًّا لَزِّنًا بَرْنَاءً لَأَنَّا لِمُمْرِيدِ كَبُرًا

נהַנְה כַּר הַנָּא יָת קַּדְשָׁא לְמֶׁנֶלֶא:

مَقْد مَح ـ كَاثَمَكُ مِن مَح ـ كَمُّنَا: בְּאָישׁ נִיָּבֹאֹ אֶלְ־הָאִישׁ וְהַנָּה אַוְעוּ לאמר כְּה־דְבֶּר אַלִי וּכְשְׁמִמוֹ אָת־דִּבְרֵי LĽŽĽ ° בּ בַּגְּמִבִים מַּלְ־יָבֵי וּנְתָיו כְּרְצָּׁת אָת־תַּנָּמָם וָאָת־

עָרְאָ: וֹבֹא לַאִּים הֹלָוֹי וּמִלְוֹא הֹל ממו נולבא ואושא לוט נולבא אַטִביש לְמִימִר בָּבִין מִבּיִר וכר שמת יה פהגמי רבקה אַרותו וְיָה שִׁירִיָּא עַל יְדִי אַחָהֵיה

בּיקא וֹאָתַר כְּשָּׁר לְנָתְלָּא:

ימלום בֹנֹמֹלִים: עמֿמִגְ פֿעְוּגּלּ נֹאָנְכֹּי, פֹּנַּוּטִי עַבְּּנִע אַטַ צֿאָנֶם בּּבָּבָּאָ נֹאָנֹאָ פֹּנָּנִטִּ ַּ וְיֹּאמֶר בִּוֹא בְּרִיךְּ יְהֹוֹגָה לֻמָּה וַאֲמַר עוֹל בְּרִיכָא דַּיִיְ לְמָא

of the Lord; wherefore standest And he said: 'Come in, thou blessed

camels. house, and made room for the thou without? for I have cleared the

and, behold, he stood by the camels

me, 'that he came unto the man;

saying: 'Thus spoke the man unto

the words of Rebekah his sister,

sister's hands, and when he heard

And it came to pass, when he saw

And Rebekah had a brother, and

mother's house according to these

And the damsel ran, and told her

the way to the house of my master's

and His truth toward my master; as

who hath not forsaken His mercy

the God of my master Abraham, And he said: 'Blessed be the LORD,

for me, the Lord hath led me in

out unto the man, unto the his name was Laban; and Laban ran

the ring, and the bracelets upon his

at the fountain.

fountain.

words.

brethren.

97

(25) מספוא. כל מאכל הגמלים קרוי מספוא, כגון מצן ושעורים:

- בפמ"מ, מדברים בדבר ספשוע שנוכר כבר במקום אמר, או שסוא מבורר וניכר באיזו סוא מדבר: (מב) בדרך. דרך סמומן, דרך סישר, באומו דרך שסיימי לריך. ורן כל בי"מ ולמ"ד וס"א סמשמשים בראש סמיבס ונקודים
- (82) לביח אמה. דרך הנשים היחה, להיוח להן ביח לישב בו למלחכחן, ואין הבח מגדם הלא לאמה:
- (92) יירץ. למס רן יעל מס רן, ייסי כרלות לם סנוס, למר, עשיר סול וס, ונתן עיניו בממון:
- (30) על הגמלים. לשמרן, כמון סוף עימד עַנִיקָס (ברחשים יח, ח) לשמשס:
- (15) פניתי הבית. מענודת הלילים:

56

וֹבֹילִגְי בֹאֹלֹמִת אַ אַמָּב אַשַּׁוּ: בֹנְמַבְּׁים וּמַיִם לְרְחָיִץ בַנְּלְיוֹ בּ עַנְּמִּבְיִם נִיּשְׁן שַּׁבֵּן וּמִסְפּוּאָ מָן נַּמְּלְיָּא וִיתַב מִבְּנָא ְוְכִסְּתָא וּבֹא באָגה, בַּבְּנִטִיב וּנִפַּטִּב נַהָּאַלְ מִּבְּבָא לְבָּנִטֹא וּהָבָא

FUGITE: تلاكيك ĹĹťĽĸ とい ししい לַנְמֶלֵּגָא וּמֹוֹא לִאַּסִׁבוֹאַב

with him. and the feet of the men that were camels, and water to wash his feet gave straw and provender for the and he ungirded the camels; and he And the man came into the house,

يحري بالمراب المحرية المحرية المحرية المرابعة ا בְּאֹבֶרְ וֹיּאִמֶּרְ לָא אִכְּרְ מַּד אִם. בְא אִכִּוּלְ מַּר הַאַּמִּבְּיִלְ פְּטִיּנְמָי (כ, ווישם)[ל, ווּוּשָׂם] לְפַּנְיוֹ וְשִּׁוּיִאוּ בֶּרְמִוּהִי לְמִיכַלְ וֹאֶמִּר

וֹאֹמֹר מֹלֵיל:

he said: 'Speak on.' antil I have told mine errand.' And to eat; but he said: 'I will not eat, And there was set food before him

÷ וּאַמִּׁר מֻבֶּר אַבְּרְהָם אַנְכִי:

נְאַמָּר עַבְּיָדְא דְאַבְרָדָה אָנָא:

servant. And he said: 'I am Abraham's

« וּיּגְדְּלְ וַיִּמֶּן־לֹּוֹ צְּאַן וּבְקְרִ וְבָּמֶּן יִינַב לֵיה עָאַן וְתֹּדִין וּבְסְּף ניהנה בַּבָּךְ אָת־אַדֹנִי מָאָד נִייָ בָּבִירְ יָח רִבּוֹנִי לַחְדָּא וּסְנִי

إنْلُم رَيْجِهُم الْهُوائِم الْإِيْرَام الْهِمَا الْعُلَامِ الْهُمُالِ الْأَيْرَا الْهُمُالِ الْأَيْرَا

And Sarah my master's wife bore a and camels and asses. men-servants and maid-servants, and herds, and silver and gold, and

great; and He hath given him flocks master greatly; and he is become

And the Lord hath blessed my

אָנוַ_כַֿל_אָּהֶנַרַ_לְוָ: לְאֵבְוֹ, אַּנִוֹנֵי, וֹפֹלֹנֹעִי וֹוּשֹׁן לְוִ לְנִבְּתִּוּ, בַּנֹינ בְּנִבּנִי נִיִּב וַמְּכֶּר שְּׁרָהֹ אֵשֶׁת אֲדֹנָי בֵּן וִילִידַת שְּׁרָה אָחַת רְבּוֹנִי בַּר

حْرِينَا بُلِيَّ خُرِمُ لِمُرْيِنَا:

he hath. and unto him hath he given all that son to my master when she was old;

אַאָּעַ לְבֹּנְ, מִבּׁנִיעַ עַבְּנֹגָּי, אַאָּגַע לָא טַפַּב אַטַּטָא לָבָנַ, מִבּּנִנַע וּהְּבֹׁמֹּנוֹ אַבְוֹּוֹ כַאַמְוֹר כַאֲ טַפּֿוו וֹפֿוּוּם הַבָּוּוֹ בַבְּוֹנוֹ בְמִוּמִר

בְּנֹמֹלְאֵׁגְ בַּאֵּלָא נְעִוּךְ בַּאָּבַהְעִוּן:

Canaanites, in whose land I dwell. for my son of the daughters of the saying: Thou shalt not take a wife And my master made me swear,

אָנְכֹּג יִמֶּב בֹּאַבֹּגוִי

house, and to my kindred, and take But thou shalt go unto my father's

لْكُمْ طَهُ هَٰذٍ لَأَكَانُ لَا كُمُ اللَّهُ لَا يُعْلَدُهُ لَا يُخَلِّدُ لَا يُخَلِّدُ لَا يُخْلِدُ لَا يَخْلِدُ لَا يُخْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يَعْلِمُ لَا يُعْلِدُ لَا يَعْلِمُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِمُ لِمُعْلِمُ لِمُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِمُ لَا يُعْلِدُ لَا يُعْلِمُ لَكُلِيلًا لِمُنْ لِكُلِكُمْ لِكُمْ لِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُلِكُ لِكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُلِّكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُمْ لِلْكُلِكُمُ لِكُمْ لِكُلِكُمُ لِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُلِكُمُ لِكُمْ لِكُمْ لِكُلِكُمُ لِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُمْ لِلْكُلِكُمُ لِكُمْ لِكُمِلُكُمْ لِكُلِكُمُ لِكُمْ لِكُلِكُمْ لِكُمْ لِلْكُلِكُمُ لِكُمْ لِكُمْ لِلْكُمُ لِكُمْ لِلْكُمُ لِلْكُمْ لِلْكُمْ لِلْمُلِكُمُ لِكُمُ لِكُمْ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُولُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُولُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُولِ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُولُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُولِ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُلِكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلْكُمُ لِلِ

a wife for my son.

44:

נְהַמְבֶׁים:

אַטַּעָא בָּעַרָי: ผู้สู่เลือง หลาย เลือง เล เลือง
بَغِيَّكِ عِنْدُ:

follow me. Peradventure the woman will not And I said unto my master:

- (22) ויפחח. המיר וְמֶם שׁלֹהם (נ"ר ם, מ), שהיה קומם הת פיהם שלה ירעו נדרך נשדות התרים:
- משמש בדי לשונות, והאחד אי, והוא אם: (33) עד אם דברתי. סרי אס משמש גלשון אשר וגלשון כי, כמו עַד פִי יָבֹא שִׁילֹס (גראשית מט, י), וסו שאמרו חו"ל כי
- (98) ויחן לו אח כל אשר לו. שמר ממנס סרמס לסס:
- (פ) לא חקח אשה לבני מבנות הכנעני. אם לא מלך ממלה אל בימ אבי ולא מאבה ללכם אמריך:
- (פε) אלי לא חלך האשה. פֿלַיכמיב, במ סימס לו למליעור, וסיס מחור למלות עילס שימת לו מברסס לפנות מליו לסשימו.
- במו, ממר לו מברסס, בני ברוך וממס מרור, ומין מרור מדבק בברוך:

₿₽₩ אַמָּע עַבְּנָי מִמִּמָּפַּחָהָי וּמִבָּית غفك ننجذن تكؤك نزعنف ot בקבלקי לפניו ישלה מלאלי

מֹזּבֹאֹנוֹ וּמִבּׁנוֹ אַבּא: אָוּבְטַבּ וֹטַפַּר אָטַטָא לַבָּבוּ ישְׁלַח מַלְאָּבִיה עִּמָּף וְיַצְּלַח נאמר לי יי דפלחית קדמוהי

father's house; my son of my kindred, and of my way; and thou shalt take a wife for angel with thee, and prosper thy before whom I walk, will send His And he said unto me: The LORD,

וֹבְוֹנִיםׁ לֹבׁו מֹאָלִנִינִ: אָלְ מִאָּפֹּטִעֹי, וֹאִם לְאִ יֹשׁׁנִוּ לְבֵּי שַּׁטַׁנֵּ לְזָנֹהִיטִ, וֹאִם לְאִ יִשְׁנֵּוּ אַן הַנְּקָה מַאָּלְהָי בֶּי הָבִוֹא בְּבִין הָהִי זְכָא מִמּוַמָּהִי צַּבִי

לְבְּ וּתְבֵוֹ זְכָא מִמּוַמֶּתִי:

thee, thou shalt be clear from my kindred; and if they give her not to oath, when thou comest to my then shalt thou be clear from my

אָנָלְי הַבֶּוֹבְ הַבְּיִנִי: וֹמֵּבׁ לֹאָ מֹגֹּלֵים בּבֹּיכִּי אָמָ*ה*ַב רא יְהוָהֹ אֱלֹהֵי אֲדְנֵי אַבְרָהָם אִם־ נְאָבָאִ בַּיִּנְם אֶּלְ_הָעְּיֵן נִאָּמָּר

אַזִיל עַכַה: ŽLOL ZAŠŽŪS SĻLU. LĀŠS אַבְרַבְים אַם אַנַעַ כַּמַּן רַהַּנֹאַ וֹאַמֹּנוּנוּ וֹנֹ אֶּלַנוּנוּ בַּנִבּנִי יומא ביו לעינא behold, I stand by the fountain of

Thou do prosper my way which I go:

God of my master Abraham, if now

fountain, and said: O LORD, the

And I came this day unto the

oath.

01

מהמבמום מפּבּב: ڴۮ۪ؠڶ י ְּ וְּהְיָהְ הְשְׁלְּמְּׁבְ בַּיִּצְּאָם לְמִּאְּב בַּמִּיָּא וּהְהֵי עוּכִיְמְיִא דָּהָפּוּק

זעיר מיָא מקולתיף: עַהְּטְׁנִינִיבְיָּאַ לְמִמִּבְיִ וְאֵּימִר לְעַ אַהְּפֿוּ, כֹהּוֹ עַנָּע אָנָכֹּג נֹאָּב מַּלְ_מֵּגוֹ עַנְּגִוֹם עִא אָנָא לַאָים עַלְ מֵּנִאַ

pitcher to drink; I pray thee, a little water from thy draw, to whom I shall say: Give me, the maiden that cometh forth to water; and let it come to pass, that

אַמֶּר הבְיה יהוָה קבֶּן־אַבּוּי: ﴿ رُبِيرَ ﴿ يُهُمِّكِ لِيَامٌ لِيَعْضُ ا جُرَبَاحُكَ كُنِهُ حُنَّا بَانِهُ عَنَامِهُ ** װְאָמְרֶה אֵלִי נִּם־אַמָּה שְׁמָה וָנָם ביבייה

בּזֹמֶנן גֹּל בֹבֶר בִבוּנִי: ומימר לי אף אף אָשְׁ אָשָׁי וָאַף

for my master's son. whom the Lord hath appointed camels; let the same be the woman thou, and I will also draw for thy and she shall say to me: Both drink

נאָמָר אַלְיהַ הַשְּׁקִינִי נָא: מְלְמִינוֹ וְשֵׁבְּיִר בְּמְלְנְיִנוֹ וְשִׁמְאָב ¿+ וְהַנָּה רְבְּקָה יֹצֵאִת וְכַבְּה עַל־ غُدُر مُلُت فُحَيُّك خُلَقُك فُح حَرْفِر

אַמְבַנוּ בְעוֹ: לְמֵּגֹּא וּמֶלְע וֹאֲמָבִוּע לַצִּ וְקוּקְתַה עַל כַּתְפָּה וּנְחַתַת לַלָבֹּנְ וְבַּאַ בַּלְבַּעִ נְפַּעַעַ אָלא מַר לָא מָוּצִּיִטִּוּ לְמַלָּלָא

unto her: Let me drink, I pray thee. the fountain, and drew. And I said sponlder; and she went down unto forth with her pitcher on her my heart, behold, Rebekah came And before I had done speaking to

زهُمُنْ لَرْتُ تَاذِٰمَكُرُتُ يَنْمُكُلُتُكِ يرونغود باشد إيت بنوج/٦ يونجها المِعْيَد المَانِد حَيْظ ظِهْرُانِ

יְהְטִינִי וֹאַב זַּמְבְוֹא אַהְּלוּאַני: تغمت عفن نعاء تفكك عفى לאוחיאת נאַחיתת קולתה מנה

she made the camels drink also. camels drink also. So I drank, and said: Drink, and I will give thy her pitcher from her shoulder, and And she made haste, and let down

97

St

- ממורמן של בניס, שסרי פרשס של מליעור כפולס במורס, וסרבס גופי מורס לה נִפּנו הלה ברמיוס: (ב+) ואבא היום. היום ילמתי והיום במתי, מכמן שקפלה לו המרך. ממר רבי מממ, יפה שיממן של עבדי מבות לפני המקום
- (44) גם אחה. גס לרנות מנשים שעמו: הוכיח. נירר וסודיע, וכן כל סוכתה שנמקרם, בְּרוּר דְבֶּר:
- שומכ סיס ליוב לולי מעלו בני וגו' וסיס עושס כך: בלשון עמיד, כמו פִי פְׁמַר פִׁיּוֹב, הרי לשון עבר, פְּכֶה יַשְׁשֶׁה פִׁיוֹב (פֿיוב ה, ה) הרי לשון עמיד, ופירוש שניהם לשון הווה, כי (a+) שרם אכלה. מרס שלני מכלה, וכן כל לשון הווה, פעמים שהול מדבר בלשון עבר, כמו שֶבֶם פָּנִימִי, ופעמים שמדבר

: 1,1; אֹמֶּׁר יֶלְבִּרִבלְוּ מִלְפַּׁרִ וֹאִמֶּׁם בּר וִּחוֹר דִּילִידִּה לִיה מִלְפִּר ל+ וַהְאָמֶר בַּתְ־בְּתוּאֵלְ בָּן־נְּחְוֹר מֵן אַהְ וַאֲמָרַת בַּת בְּתוּאֵל

אָט_פֿט_אָטוּ, אָדְנָי לְבְּנְוּ: هُمُد بَبْنِرْ خَيْدَكَ هُمُن كَمُنَا لِأَقْلَال ** אָת־יָהוָתׁ אֱלֹהֵי אֲדֹנֵי אַבְרְהְׂם إهْمِٰت إهْضِمَتِين كَ'تَأِيُّه لِهُجَدَّا ۗ

עַל־שָׁמָאָל: בְאַ עַלֵּיִעוּ בְּיִ נְאֵפְׁנִעִי מַּלְ בְּנְאֵנִי בְּאַ עַנְּיִּנְ בְּיִ נְאֵטְפְּנִּי מַלְ נַמְּיִנְאַ or נְאָמָנִע אָּעַ־אָּדְנָיִי עַזְּיִרוּ לְיִי נְאָם נִקְּשִׁיִם מִּם רַבּוֹנִי חַוּוְ לְיִ וֹאָם carrell בַּיוֹי אָנִי לְיִ וֹאָם וְשַּׁמְּח אָם נְשְׁכֶם מַשְּׁים חֲסֶר וּכְעוֹ אָם אִימִיכוֹן עְּבְּדִיוֹן שֵּיבוּ

בּבֶּר צֵבֶּיף רָע אַרְטִּיב: מֵוְהְנָה יְצָא הַבְּבֶר לְאַ נוּכָלְ מִן בֵּדִם וְיָ יָפִּק פִּהְנִיִּטְא לִיה رَبَّمَا كُلُّا لِجُنائِةِ إِنَّهِمْكِ لِيُعَمِّدِ لِيُقَادِ كُلِّنَا لِجُنَائِةِ لِيُعَمِّدِ لِيُعَمِّدِ

نىڭد ئىلى: الناف هَشَارِ خُولَا لِمُبَرِّبُكَ حَهَشَات النَافُ هَمُعُمْ خُوْد لَا فَرَاهُ خَمُه ينتب نجر خفيه عن نكة به بجمه عنه بحد به تبر

אָר דְּבְרֵיהָם וַיִּשְׁתָּחוּ אַרְצְּה דְצִּבְרָהָם יָת פְּהָנְמֵיהוֹן יִּסְגִיר וֹנְיֵנְ כַּאַמֶּב מֻּמָּב מְּמָב אַבְּבַנִים

بخزئديت زئا خغنان بخغفت: <u>ְּזְהְבְׁ וּבְגְּלְיִם וַיּהֵן לְּרְבְקָה דִּרְהַב וּלְבוּשִׁין וִיהַב לְרְבְקָה</u> ממישי ניוצא הְטָבֶר כְּלֵי־לֶטָר וּרְלֵי

מַל יְדַהָא: וֹאָהָאַל אָטָב וֹאָמֹר ַבַּט מָי אַשַׁ וּהָאָגלִיה יָתַה וֹאַמַרִיה בַּה

אַנוני, בובול, לבניני: בְּאִנְרַח קְשׁוֹם לְמִפַּב יָת בַּת וכבאונו וסנוגונו שבם וו

או על שְׁמָאלָא:

בִישׁ אוֹ טָב: هُدَيْنَادُهُ رُخِيا خِمَوْجُهِ مَقَلِهِ

نتززر أز:

מֹלְ אַנְמֹא בְּוֹבִם וֹנִיּ כַּר שָׁמָנִע

بظائدنا نتح كِقَابِنِه بِكِهُوَكِ: נאפוט הלבא מנון בלסב ומנון

> and the bracelets upon her hands. And I put the ring upon her nose, son, whom Milcah bore unto him. The daughter of Bethuel, Nahor's daughter art thou? And she said: And I asked her, and said: Whose

master's brother's daughter for his me in the right way to take my my master Abraham, who had led and blessed the LORD, the God of prostrated myself before the LORD, And I bowed my head, and

the right hand, or to the left.' if not, tell me; that I may turn to truly with my master, tell me; and And now if ye will deal kindly and

unto thee bad or good. from the Lord; we cannot speak and said: 'The thing proceedeth Then Laban and Bethuel answered

hath spoken. master's son's wife, as the LORD take her, and go, and let her be thy Behold, Rebekah is before thee,

the earth unto the Lord. words, he bowed himself down to Abraham's servant heard their And it came to pass, that, when

things. brother and to her mother precious Redekah; he gave also to her and raiment, and gave them to jewels of silver, and jewels of gold, And the servant brought forth

٤s

- ומגיין קינל יודע מי הים: (פא) ואשאל ואשם. שַנֶּם ספדר, שהרי הוא מחלה נמן ואחר כך שאל, אלא שלא יחפשורו בדבריו ויאמורו, היאך נחח לה
- (9+) על ימין. מזניח ישמעל: על שמאל. מזניח לים, שסיס יושז לשמאלו של אזרסס (ז"ר ס, ט):
- דבר רע ולא על ידי משובת דבר סגון, לפי שניכר שמס' ילא סדבר לפי דבריך שזימנס לך: (02) ויען לבן ובחואל. רשע סיס, וקפן לסשיב לפני מביו: לא נוכל דבר אליך. למַפָּן בדבר סוס, למעל ידי משובת
- (22) וישחחו ארצה. מכלן שמודים על בשורה מובה (ב"ר ם, ו):
- (33) ומגדנות. לשון מגדים, שסבים עמו מיני פירוח של הרך ישרחל:

וּאָמֶר שַּׁלְחָנִי לַאַרָּנִי: אַמָּג הַפּוּנ וֹּכְינוּנ וֹנֹלַנמוּ בַבְּעוֹר בַּמָער בּמָפּנעי וֹבַער בַּמַער בּמַפּנעי
 ניאקלו
 ניאקלו
 הוא
 וקאַנְשָׁים

غيِّر: بين عن لا توال مِحَلِد:

נאַלבי לאַנוֹני: رِيْنَ بَعِرِيْنِ بَارِجِ، سُوْلُانِ، رَبْ هَجْرَا هُنْرِين سُوْلَانِ؛ וּגֹאָמֹר אַֹלְטֹם אַלְ טֹאַנֹוֹרָ אָטָּ. וֹאָמֹר לְעִוּן לָא טֹאַנֹונוּן זֹטִי

^ע וּאָמֹרִוּ וֹלִבְּׁהֹא כְוּהֹבֹ וֹוֹמִאֹלֵרַ וֹאֹמָרוּ וֹלִבוּר בְׁהִּנְיִמִּשֹׁא

الله الله בַוֹמַלְכָּי עִּם־הָאָישׁ הַאָּה וַהָּאָמֶר הַמִּיוְלִין עִּםְ מּבְּרָא הָדִין ⁸² נֵיקְרְאָנ לְרְבְקָתְ נֵיּאִמְרָנִ אֵלֶּיהָ וּקְרֹנִ לְרְבְקָת נַאֲמָרִנּ לַהִּ

וֹאֶבׁבַאַנֹּאֵנוּ: אָרְיִם נְאָרִים נְאָרִים נְאָרִים נְאָרִים נְאָרִים נְאָרִים נִיִּים נִּים נִיִּים נִיִּים נִיִּים נִּים נִיִּים נִּיִּים נִּים נִיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִים נְּיִּים נְּיִים נְּיִים נְּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּים נְּים נְּיִּים נְּיִים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִים נְּיִּים נְּיִים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּים נְּיִּים נִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִים נְּיִּים נְּיִים נְּיִּים נְּיִים נְּיִים נְּיִים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִים נְּיִים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּים נִּים נְּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיִּים נְּיים נְּיִּים נְּיִּים נְּיים נְּיים נְּיים נְּיִּים נְּיִּים נְּיים נְּיים נְּיִּ

וויבש זַרְעָּך אָת שָעַע שַּנְאָיו: אַוֹהְהָנוּ אַהְ הָנִי לְאַלְפָּוּ רְבְּבָּתִר °° נְיִבְּרֶכִּי אָת־רִבְקָהִ נִיְּאִמְרוּ לְּה

בְּבֶּבֶר אָנַר וְבְּבָּקְה נַיִּבְרָי: נמַלְכָּנְה אַנְוֹנֵי, הָאָיִשׁ נִיּקָּח رم الألحظير ĹĊĊŢĽ

> נֹאָמֹר הַּלְּשׁנִי. לִנִי בַבְּנִי: וֹאַכֿלוּ וּשְׁתִוֹאוּ הוּא וֹנוּבָרַיָּא

> מֹסבֹא וֹבְטוֹן בְּעַב בּן שִׁיזִיל: תובוטטא הפלא הבו בהבו או נאָמָר אָרוּהָא וְאָמָה הָמָיב

נאָבוֹב לַנְינ וַ בַּנְנִי:

וֹנְאָתַת מֹא בַּבִיא אָמִבָא:

נֹאַמֹבע אָנזִיל:

וְיָת גוּבְרוֹהִי:

סְנְאֵיהון: يخنخثنا أتنكسا ختض ثه ككتر אַטַעלא אַטַּ בֿוֹאָג לָאַלָפּׁגּוֹ יבְרִיכוּ יָת רְבְקָה וַאֲמָרוּ לַה

בַבְקה נְאָזַל: בְּתַר גּוּבְרָא וּדְבַר עַּבְּרָא יָת מַּלְ עַוֹּלְמַלְּיִם וּוֹבְיבֹא מַלְ זַּמִלְאָּ נַאָּזַלְאִ וֹנֹהַׁבְטָּיִטְ וֹפֿמִּטְ בִּלְפַׁנִי וְמִּיּלֵימִיטָּא

> me away unto my master. in the morning, and he said: 'Send tarried all night; and they rose up the men that were with him, and And they did eat and drink, he and

she shall go. few days, at the least ten; after that said: 'Let the damsel abide with us a And her brother and her mother

that I may go to my master.' prospered my way; send me away not, seeing the Lord hath And he said unto them: 'Delay me

damsel, and inquire at her mouth. And they said: 'We will call the

".og lliw I' :bise she bnA 'fnsm unto her: 'Wilt thou go with this And they called Rebekah, and said

Abraham's servant, and his men. sister, and her nurse, and And they sent away Rebekah their

65

85

95

the gate of those that hate them. thousands, and let thy seed possess mother of thousands of ten unto her: 'Our sister, be thou the And they blessed Rebekah, and said

went his way. the servant took Rebekah, and camels, and followed the man. And damsels, and they rode upon the And Rebekah arose, and her

(44) וילינו. כללינה שבמקראלינתלילה אחד:

ואס מאמר ימים ממש, אין דרך המבקשים לבקש דבר מועע, ואס לא מרלה, מן לנו מרובה מוה: נְמִיס מְּהְנֶה בְּחִילְמוֹ (ויקרחׁ כֹה, כע) שכך נומנין לבמולה ומן י"ב מדש, לפרנם חׁת עלמה במכשיעים: – או עשור. י"מדשים. (88) ויאמר אחיה ואמה. ובמואל סיכן סיס, סוא סיס כולס לעכב ובא מלאך וסמימו: ימים. שנס (כמובות נו:) כמו

(73) ונשאלה את פיה. מכלן שלין משילין לם הלשה ללל מדעמה (נ"ר ם, ינ):

(82) והאמר אלך. מעלמיולף אם אינכס רולים:

כלון שיסם פומו סורע ממך ולם מפשס פמרם: (00) אח היי לאלפי רבבה. אם ווכעך מקצלו אומס ברכס שנאמר לאברסס בסר סמוריס, סַרָבֶּס אַרָבֶּס אָם וַרָעַבָּ הַבָּה.

	(28) מבוא באר לחי רואי. שסלך לסגים סגר למזרסס מזיי שישמים (ג"ר ס, יד): יושב בארץ הנגב. קרוג למימו גמר, שימתר זישע משָט מַּבְרָסָט מַרָצָה סַנֶּבְצַיֵּשֶׁגַ בֵּין קֵדֵשׁ יבֵין שׁור, ושס היה הגמר, שימתר הַנֵּה בֵּין קֵדֵשׁ יבֵּין בְּרָה: (83) לשוח. לשון מפלה (ג"ר שס), כמו ישָׁפֹן שִׁימוֹ (מהלים קב, מ): (44) וחרא את יצחק. רמְׁמֹה מִּוְמוּ הְדְּוֹר ומוּהם (מ"מׁ וממהה) מפנייַ (ג"ר סָ, מו): וחִפּל. הַשְמִינְשֶׁה עּלְמֵה לָמֹרן,			
τ	וַמֵּלֵר לוֹ אָת־יִּטְרָן וִאָּת־יִּטְבָּל וְאָת־טְּרָן וְאָת־טִּרְיֵן וְאָת־יִּשְׁבָּל וְאָת־שְׁיּתַ:	וֹנְטְ מְּנִם: נְנְטְ מְבֵׁוּ וְנִטְ מְבֵּלֵן וְנִטְ נְמְ בָ ׁ נְנְלְנְבַּטְ לְטִ וְמִׁבְּלִן	And she bore him Zimran, and Jokshan, and Medan, and Shuah.	7
	ַנּיַּסֶּף אַבְרָהָם נִיּקָּח אִשָּׁה וּשְׁמָה קְשׁירֶה:	וּשְׁמַּע צַׁמּוּנְת: נְאִנְסֵּוּךְ אַבְּנְדָהַם וּנְסֵיב אָהְהָא	And Abraham took another wife, and her name was Keturah.	ΛXX
4 9	ַּיִּבְאָָהִ יִּצְהָׁק הָאָהֵלָהֹ שָׁרָה אָמֹּי יַיִּאֲהָבָהְ יִּיּבְּקָה וַמְּהִי־לִּי לְאִשֶּׁה יַיֵּאֲהָבָהְ יִּיּנְתֵם יִּצְחָק אַתְרֵי אִמְּיִ: (פ)	וֹאִטְנִטְם וֹגִּטַׁל בְּטַּר אִמֶּיה: נְטִׁנְׁט כְּיִּה לְאִמִּי וְנִיטְמָּה מְּנִׁנְ אִמִּיה וּנְסִיב יָּט וְבְּקָּ נְטַא טְּקְנִין עִּבְּנִילָא בְּעִּבְּנִי נְאַמְּלָם וֹגִּטְל לְמָמְבָּנָא נְחֵיָּא	And Isaac brought her into his mother Sarah's tent, and took Rebekah, and she became his wife, and he loved her. And Isaac was comforted for his mother.	<i>L</i> 9
99	ניָסְפָּר הַשֶּׁבֶּר לְיִצְּחָק אָת כְּלִ- הַדְּבְרִים אֲשֶׁר מְשֶׂה:	פּׁטִינְׁמָנְא בַּתְּבָר: נְאָמְטַמִּג מַּבְבָּא לְנִאָּטַׁל נִׁט פָּלְ	And the servant told Isaac all the things that he had done.	99
\$9	וַתַּאִמֶּר אֶל־הַעָּבָּר מֵי־הָאֵישׁ הַלְּזָהׁ הַהֹלֵלְף בַּשָּׁבָה לִקְרָאהָנוּ וַיְּאִמֶּר הַעֶּבֶּר הָוּא אֲדֹנִי וַתִּקָּח הַצְּעָיף וַתְּהְבֶּס:	וֹאִטְבּסׁנְאָט: בְּנִא בְבּנִגִּי נְנְסִנְבִע הַּנְפָּא לְפַבְּמִנְטִלְא נַאָּמָר הַּבְּרָא בּנְכִי בַּמְטַלְגָּא נַאָּמָרַט לְהַבְּרָא מִן יוּבְרָא	And she said unto the servant: 'What man is this that walketh in the field to meet us?' And the servant said: 'It is my master.' And she took her veil, and covered herself.	S 9
† 9	נַתּשָּׂא רַבְקָּתֹ אָת־עֵינֶּיתָ נַתָּכֶא אָת־יִצְּחָק נַתְּפָּל מֵעָל הַנְּמֶל:	נְּמְלְא: נְתְ יִצְּחָק וְאָהָרְבֵּינָת מֵעַל הְקַפְתְּיִי	And Rebekah lifted up her eyes, and when she saw Isaac, she alighted from the camel.	† 9
£9	ַנּצָא יִצְחָק לִשִּׁיחַ בַּשָּׁדֶּח לִפְּנָוֹת עְּדֶב וַנִּשָּׂא עֵינְיוֹ וַנִּּדְא וְהַנָּה גְּעֵלִים בְּאִים:	נְםְּלְאֵי נְּבְּלְאֵי בְּחַלְלְא לְמִפְּנִי רַמְשָׁא וּוְקָף עֵינוֹהִי וְמָבְּנִי הַמְשְׁא וּוְקָף עֵּינוֹהִי	And Isaac went out to meditate in the field at the eventide; and he lifted up his eyes, and saw, and, behold, there were camels coming.	٤9
79	וְיִנְאַ יוֹשֶׁב בְּאֲבֵץ הַנֵּגָּב: יְרְנְאַ יוֹשֶׁב בְּאֲבֶץ הַנֵּגָב:	וְהִגְּטְׁל מְּאֵלְ בְּמֵיתוֹהִי מִבֵּירָא הְטָלְאַדְּ קַיִּימָא אָתַּחָיִי עֲבַּירָא הְהִיא יְתִיב בַּאֲרַע הְרוֹמָא:	And Isaac came from the way of Beer-lahai-roi; for he dwelt in the land of the South.	79

(ו) קטורה. זו סגר, ונקראם קעורה על שם שנאים מעשיה כקערם, ושקשרה פחחה, שלא נודווגה לאדם מיום שפרשה

(78) האהלה שרה אמו. ויבילם סלסלם, וסרי סיל שרס למו, כלומר ונעשים דוגמם שרס למו, שכל זמן ששרס קיימם, סיס נר דלוק מערב שבם לערב שבם, וברכס מנויס בעיסס, וענן קשור על סלסל, ומשממס פסקו, וכשבלם רבקס חורו (ב"ר ם,

במרגומו ואמרכינם, סממס עלמס למרך ולא סגיעם עד סקרקע, כמו סַמִינָא כַבֵּך, אַרכיני וַיִּמ שְׁמַיִס (שמואל־בּ כ, י), וארכין,

מו): אחרי אמו. דרך ארן, כל ומן שאמו של אדם קיימם כרוך סוא אללם, ומשממם, סוא מפומם באשמו:

(66) ויספר העבד. גלה לו נמים שנעשו לו, שקפלה לו הארן (צ"ר ם, מו), ושנודמנה לו רבקה במפלמו:

לשון מועה לארך, ודומה לו כי יפול לא יועל (מהלים לו, כד), כלומר אם יעה לארך לא יגיע עד הקרקע:

מקברסס (ב"ר קק, ד):

(59) וחחכס. לשון וממפעל, כמו וִמְּקְבֵּר, וַמִּשְׁבֶּר:

بختر كَيًّا ثَنْهُ هَمِينَا بَكْمِيمُا يَثُلُ بَحْدَ يَثِلُ ثَيْهِ كُمْمُلِيًّا

لخمدينا لخنثانا: انْطُهْل نَجْد هُدِ هُدُّه لَهُدِ لِنَا انْطُهُل هَبَرْنِد نَد هُدُهِ انْدَ

Leummim. Asshurim, and Letushim, and Dedan. And the sons of Dedan were And Jokshan begot Sheba, and

لَمُحَالُم لَمُخْلِفُمُن خَرِ مُكْرِن فَلْا لَمُحَالُم لَمُخْلِفُن خَرِ مُجْرًا فَتَرَ ، بكرِّر مَا يُرا مُرقَب نَمْرَقُب رَلَالِك ، كِرْدُ مَا يُرَا مُرفَب نَمْرُك

देक्तंवः י וּיִמַן אַבְרָבְהָם אָטַ־בָּלְ־אַמֶּרַלְיִ יִּיהַב אַבְרָהָם יָה בָּלְ דְּלִיהַ

unto Isaac. And Abraham gave all that he had

and Eldaah. All these were the and Epher, and Hanoch, and Abida,

And the sons of Midian: Ephah,

children of Keturah.

 לַאַּבֹנִים זָעַן אַבֹנִים מַעַּזָּע יִנִד אַבֹנִים מַעַּזָן וְהַּלְּטְנֵּנוּן עפֿילגשים

दे:ह्मंचेदः

בְּעוֹהָנֵינִי הַוֹּ שַׂוְמָּה אֶלְ־אֶּבֶץ קַנִּם קַּוּיִמָא לַאָּרַע מַדְנָּהָא: ַ מַמְּלְ יַצְּחֶק בְּנִוֹ מֵעַלִּ יַצְּחָק בְּרֵיה בְּעוֹד דְּהוּא אָאָר וֹלְבֹנוּ, לְנוּוֹלִיא צִּלְאַבֹּנִים

eastward, unto the east country. Isaac his son, while he yet lived, gifts; and he sent them away from that Abraham had, Abraham gave But unto the sons of the concubines,

מְּלֵּיִי נְיִםְׁמָּהְ מְּלֵּיִם: מְּלֵּיִם הַבְּּלֵּיִם הַבְּּלִיּהְ מְּלֵּים הַבְּּלִיּהְ מְּלֵּים הַבְּּלִי מְלֵים: מְלֵּים מְלֵּים: מְלֵּים הַבְּלִים הַבְּלִים הַבְּלִים הַבְּלִים הַבְּלִים: מְּלֵב וֹבַבְּמָ מְּלֵּנִם: ל נְאָבֶע נֹמֵנ הֵלֵנְיַעוֹנֵינְ אַבְּנְנִעִם נִאָּבָנוֹ נִיִמְּנְ הָאָנֹנִי עִּיִּנְ אַבְּנִנִים נִאָּבָנוֹ נִיִּמְּנְ הָאָנִי עִיִּנְיִּ

full of years; and was gathered to a good old age, an old man, and And Abraham expired, and died in

of Abraham's life which he lived, a And these are the days of the years

hundred threescore and fifteen

៥ជុំ។: מובה זְקוּ וְשְׁבֵעַ וַיֵּאָסֶר אֶלְ- מְבָא סִיב וּסְבַעַ וְאָהְבְּנֵישׁ וּגֹּנִוֹת וּנְּעָשׁׁ אַבְּבְבַעִּם בַּמְּבַבַּע נִאָּטַהָּגִיב נִמִּיִם אַבְּבָדָהָם בַּסִּיבוּ

his people.

אַמְּר מַלְבַפַּוֹג מַמָּבִאי שְׁבֵּה שָפְּרָן בֶּן־צֹּחַר תַחִהְיּ בִּחַקִל עָפְרוֹן בַּר צֹחַר חִמְצִּה ¿ בַּלְּגוּ אֶּבְ_מִּמְבַע עַמִּכְפַּבְעָע אֶבְ_ בּנִוְעִיּ וּנֹפַבּׁרָנּ אָרָנִ וֹאַנוֹפֹ וֹנְהַמְמֹאַץ נפֿברנּ וֹטִיבּ וֹאַנוֹפ וֹנִהְמַמֹּאִץ

בעל אַפּי מַמָרָא: בהעערה

is before Mamre; the son of Zohar the Hittite, which Machpelah, in the field of Ephron do save of in the cave of And Isaac and Ishmael his sons

- ו מסחלפות וווסעיס איש באסלי שַפַּדְנוֹ, וכן סוא אומר וְסִגַּס נְמוּשִׁיס עַל פְּנֵי כָל סְמָבֶן, (שמואל ה ל, מז.) שכן למ"ד ונו"ן מסחלפות מועמ שַׁנְּךְ, שהוא מן נְבֶה רַגְלְיִם, וכמו אָמוּךְ שְׁמֶן, שהוא מן וְרָמַנְאָ נְמַבְּהָ: רִלשׁושִם. הס צעלי אהלים, המתפורים אנה לשון מחנה, ואל חאמר שאינו כן מפני האל"ף שאינה ימודית, הרי לנו חיבוח שאין בראשם אל"ף, ונחוספה אל"ף בראשם, כמו (3) אשורים ולטושים. שַס ראשי אומות. (שס ה.) ותרגוס של אונקלוס אין לי לישנו על לשון המקרא, שפירש לַמַשִּירָיַן,
- לברך את מי שתרלה, ואברהם מתרם לילחק: (a) ויחן אברהם וגוי. אמר ר'נחמיס, גרכם דיימיקי נמן לו, שאמר לו סקצ"ס לאברסט נֶסְיֵס בְּרֶכָס, סברכוח מסורום בידך
- מסר לסס. דבר אחר, מס שנימן לו על אודום שרס, ושאר מחנום שנחנו לו, סכל נמן לסס, שלא רצס ליסנום מסס: כמובה, כדאמרינן במנסדרין (כא.) בנשיס ופלגשיס דדוד: - נהן אברהם מחנות. פירשו רבומינו (שס לא.), שַס מומאס (6) הפילגשים. מסר כמיב, שלא הימה אלא פלגש אמת (צ"ר סא, ד), היא הגר, היא קעורה. נשים צכמובה, פלגשים צלא
- (7) מאח שנה ושבעים שנה וחמש שנים. זן ק'כזן ע', וזן ע'כזן ק' זל ממל:
- (9) יצחק וישמעאל. מכאן שעשה ישמעאל משובה, והוליך את ילחק לפניו, והיא שֵׁיבה עובה שנאמר באברהם (ב"ר לת,

וְשְׁבְּר אָשְׁבִּי: בּוֹנִים מַּמֹּע עַבּׁר אַבְרָנִים טַשַּׁאָר שַּמּוֹ אִטְעַבָּר אַבְרָנִים

וֹאַנְיַל מִם_בַּאָב לַנוֹּ, רָאָּג: (פּ) אָלְהָים אָת־וּצְּחָל בְּנִוֹ נֵינָשֶׁב

הְגָּרִ הַמִּצְרָית שִׁפְּחָת שְּׁרֶה מִצְּרִיתְא וְהַבְּתֹאַב וֹאִבְּוּוֹ

ıά¢å□: نۿؗڟۿۼڔ ڗؙڂؠٮ ڶڴڷۮ ڶۼڶڂۼٛڔ ڿڹڂڎؠڹ וֹאָבֶּע הַמִּנְעַ בֹּדֹּג וֹהֻמֹּמָאַב וֹאִבָּוּן הַמַּעַבע בַּדֹּג וֹהַמָּמֹאַב

+ נמממה לבנפט נממא:

וְהֵילָא וְמָוּר

אָמִלָּם בַּעַגִּבונָם וּבְּמִּירֹתָם

لْهَٰذُكُ هُذُرٌ لَاذًا نَهُمُونَهُمْ طُهُلَا لَهُمُّنَا هُدُرَا هُدُ لَاذًا نَهُمُمْهُمْ طُهُلًا

ניגנע ניאָפר אָל־עַּמָּיו:

نَمُدُكُ يُفَيَّدُكُ اللَّهُ تَشْتُكُ مُمْدِ كُرُّكُ مَنْ فَيْنَ عَكُمْ فَيْقًا مُخْذَلُكُ مِنْ فَيْنَا مُخْذَلُكُ مِنْ فَيْنَا مُخْذَلُكُ م

בּוֹימָא אִתַּחָוִי עַּלְה: ונטנד וֹאַטַׁל מִס בּּירָא בַּמַלְאַבַּ ַנְיְהִי אַחֲבֵייִ עֵּוֹת אַבְרָהְם וַיְבֶּבֶרְ וַתֵּנְת בְּתַר דְּעִית אַבְרָהָם אַלְהנס אַסְרנִאַם פְּנִי וּנְיָּמִה וּבְּבֵירְ יִיְ יָת יִצְּחָס בְּרֵיתִּ

くぶ亡し立口: יְלְבְוּע פֿר אַבְּרְהָם דִּילִידַת הָנָר

וֹשֹבוֹר וֹאַבְבָּאָל וּמִבְשָּׁם: לכָּר בִּמְּמִבְינִינוּן

לפֿישׁ חַדַר וְהִימָא יְשׁוּר

וּמֹמֹמֹת וֹעוֹמַע וּמֹמֹא:

נְבַּוֹבֶת:

ילפּובייון שָׁבוּי צָּפַר בַּלְּוֹבִין نغذرا غثثثثابا خفثتيبا يخْرَبَ يَبُّهُ خَيْرٌ نَهُمُّ مُعَالًا غَيْرًا غَيْرًا غَيْرًا خَيْرًا خُمُنَا خُيْرًا نَهُمُّ مُعَا

ימום וֹאִטְבְּנִישִׁ לְתַּמִּיה: אָלְנִר וּשְׁלְמֵּים שְׁנָר וְאָבְנִיר שְׁנָרָם וּהְלְהִוּ וּשְׁבָע שָׁנִון וּאָהָנִיר

> Abraham buried, and Sarah his of the children of Heth; there was the field which Abraham purchased

Beer-lahai-roi. his son; and Isaac dwelt by of Abraham, that God blessed Isaac And it came to pass after the death

handmaid, bore unto Abraham. Hagar the Egyptian, Sarah's Ishmael, Abraham's son, whom Now these are the generations of

,mssdiM and Kedar, and Adbeel, and first-born of Ishmael, Nebaioth; according to their generations: the of Ishmael, by their names, And these are the names of the sons

Massa; and Mishma, and Dumah, and

and Kedem; Hadad, and Tema, Jetur, Naphish,

twelve princes according to their villages, and by their encampments; these are their names, by their these are the sons of Ishmael, and

91

and was gathered unto his people. seven years; and he expired and died; Ishmael, a hundred and thirty and And these are the years of the life of

במיניו, ובה סקב"ם וברכו: סוא אם הברכוח לאברהם, נמיירא לברך אם ילחק, מפני שלפה את עשו יולא ממנו, אמר, יבא בעל הברכוח ויברך אם אשר ייעב (11) ויהי אחרי מות אברהם ויברך וגרי. נַמַמוֹ מנמומי מֹצליס (מומס יד.). דבר ממר, מף על פי שממר סקדוש ברוך (۲):

(13) בשמותם לתולדותם. קרר לידמן זה למר זה:

4): (1) בחצריהם. כרכים שמין להם חומה. וחרגומו בפַנחיסון, שהם מפולחים, לשון פחיחה, כמו פַּנְחוּ וַבְנָּגוּ (חהלים לח,

ממ ישמעאל, שנאמר וַיִּלֶּךְ עַשְׁוֹ אֶל יִשְׁמְעַאל וּגוי, כמו שמפורש במוף מגלה נקראת (מגילה יו.), (ורש"י הביאו מוף פ' מולדות): משנומיו של ישמעאל למדנו, ששמש יעקב בבים עבר י"ד שנה כשפירש מאביו, קודם שבא אלל לבן, שהרי כשפירש יעקב מאביו (פן) ואלה שני חיי ישנועאל וגרי. אמר רבי מייא בר אבא, למס נמנו שנומיו של ישמעאל, כדי ליימם בסס שנומיו של יעקב,

מַּלְ-פְּנָרְ כְּלְ-אָנוֹרִ נְפָּלְ: (פּ) על־פְּנֵי מִצְּלְיִם בֹאַכֶּה אַמִּירָה אַפּי מִצְּרִים מָטֵי לְאַחּוּר עַל ק"ס וַיִּשְּׁבְּנִר מֵחֲוִיְלְיה עַּד־שׁוּר אֲשֶׁרֹ וּשְׁרוֹ מֵחֲוִילָה עַד חַגְּרָא דִּעַל

אַפּֿי כָל אַחוֹהִי שְׁרָא:

all his brethren he did settle. Shur that is before Egypt, as thou And they dwelt from Havilah unto

The Haftara is I Kings 1:1 - 1:31 on page 243.

نجلتاط: כי אַבֹבֹבֹנִם אַבֹבֹנִנִם בוּבָגִיג אָטַ אַבַּבֹנַנִם אַבֹנִנִם אָנַגִיג וֹטַ מילדים וַצְּבֶּר תּוֹלְרָת יַצְּחָק בָּן וָאָבֶּין תּוֹלְדָת יַצְּחָק בַּר

oz בְּקַחְתַּוֹ אָח־רִבְקְה בַּח־בְּחוּאֵל בַּדְנְסֵיב יָח רַבְקָה בַּח בְּחִיּצֵל וּנֹעַׁנְ וֹאַעַׁלַ פַּּוֹרַאַּוֹבְּהָנִים הָּלְּעַ וַעַּוֹע וֹאַטַׁלַ בַּרַ אַּנַבְּהָוֹ הָּוֹנִן

בְאֲבַמֶּי לָוְ לְאָמֶּבי: הְאַרִפֹּי מְפַּדָּן אַרָם אַחָוֹת לְבָן צִּרְפִּאָה מִפּּדַן אֲרָם אַחָהַיִּה

ئىۋى تۇتى نځلا ھىلىنى:

אַמְּשְׁנִ כָּּי עַבְּרָה הָנִא נַיִּעְּהָר לְּוֹ אָהְחִיה צָּבִי עַקְּרָא הִיא וְקַבָּיל

نمي جا باب هي المنابد: נתַאַמֶּר אָם־בֶּן לְמָּה זָּה אַנְכִי אָם בּן לִמָּא דְּנָן אַנָּא נַאַזִּלְה

למטפה אנלפו מו פנם מ: لَاقَارُمِ فَكَلَّقِكَ الْلُقَارَا فَرَيْهِ فَمُمْلِهِ لَهُمْلَى

בְּלְבָּוֹ אֲבַמֶּאִנו לֵיה לָאִמוּ:

بناتارى:

בְּלוֹתֵיה יִיְ וְעַּדִּיצִּת רְבְּקְה

And the children struggled

entreated of him, and Rebekah his

and the LORD let Himself be

the Aramean, to be his wife.

Paddan-aram, the sister of Laban Bethuel the Aramean, of

he took Rebekah, the daughter of

And Isaac was forty years old when

Isaac, Abraham's son: Abraham

And these are the generations of

his wife, because she was barren; And Isaac entreated the Lord for

wife conceived.

begot Isaac.

07

she went to inquire of the LORD. 'If it be so, wherefore do I live?' And together within her; and she said:

(18) تפל. שָׁכן, כמו וּמִדְגַן וַשְּמֶלַק וְכָל בְּגֵי מֶדֶס נוֹפְלִיס בְּשָמֶק (שופעיס ז, יצ). כאן הוא אומר לשון נפילה, ולהלן אומר שַל ויגוע. לא נאמרה גויעה אלא בלדיקים:

לר קלסחר פניו של ילחק דומה לאברהם, והעידו הכל אברהם הוליד אם ילחק, ווהו שכחב כאן ילחק בן אברהם (היה), שהרי שסיו לילני סדור אומרים מאבימלך נמעברה שרה, שהרי כמה שנים שהחה עם אברהם ולא נמעברה הימנו, מה עשה הקב"ה, אברסס אחר כך סוליד אח יצחק. דבר אחר), על ידי שכחב סכחוב יצחק בן אברסס, סווקק לומר אברסס סוליד אח יצחק, לפי (91) ואלה חולדה יצחק. יעקנ ועטו סלמוריס נפרטס: אברהם הוליד אה יצחק. (ללחר שקרל סקנ"ס שמו פְּגֵי כְל מֶׁמֶּיִו יִשְׁכֹּן (ברחְשׁיִת מוּ, יבּ), עד שלח מת חברהם ישכון, משמת חברהם נפל:

מפדן אדם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ גמואל ואמומ לגן ומפדן ארם אחות לבן. וכי עדיין לא נכמג שסיא גמ רשע שְׁבֶׁה וגו', הרי לינׁתק ל"ו שניס, ובו בפרק נולדה רבקה, הממין לה עד שמהל רמוים לבימה ג' שנים, ונשלה: 🗈 ברו ברוואר ממס שרס, ומשנולד ילמק עד סעקידס שממס שרס ל"ו שנס, דבת ל' סימס כשנולד ילמק, ובת קכ"ו כשממס, שנאמר ציףיו פַיִּי (02) בן ארבעים שנה. שהרי כשבא אברהם מהר המוריה ומבער שנולדה רבקה, וילמק היה צן ל"ו שנה, שהרי בו בפרק עדות יש שלברסס סוליד לת ילמק:

(IS) ויעחר. סרבה והפליר במפלה: ויעחר לו. נמפלר ונמפיים ונמפמה לו. ואומר אני, כל לצון עמר, לצון הפלרה . אומו פדן, לשון צָמֶד בְּקֶר, מרגוס, פדן מורין, ויש פומרין פדן ארס כמו שָׁבֵס מַבְס, שבלשון ישמעאל קורין לשדה פדן: ואחום רשע ומקומהאנשי רשע, ולא למדה ממעשיהה: - מפדן אדם. על שם ששני ארם היו, ארם נהרים וארם לובה, קורא

103

ְנְשִׁיקִוּם שַׁגֵּחׁ (משלי כו, ו), דומוח למרובוח והום למשח, הנקרישר"ח בלע"ו: - לגכה אשחו. זה עומד בזוים זו ומחפלל, וזו ורבוי סוא, וכן וַשְּׁמַר שְׁנַן סְּקְּמֹרֶמ (ימוקאל מ, יא), מרבית עלית סעשן. וכן וַסִּשְּׁמַרְמָּס שָלֵי דְּבְּבֵינֶס (שס לֹס, יג), וכן וַנִּשְּׁמָרוֹת

ζι ιζβ ζΔ: שומדם בווים ווומספללם: וישחר לו. לוולה לה, שהין דומה מפלם לדיק בן רשע למפלם לדיק בן לדיק (יבמום סד.), לפיכך

goest toward Asshur: over against

מלְאָם מֹאֵמְא וֹנִר וֹהֹלָר הֹהֹנו: לְוֹהֹנִאי לאָפָּים מִמַּעָּיִךְ יִפְּרֵעִי יִלְאָם ליי גיים)[קי גוּיִם] בְּבִּטְנָּדְ וּשְׁנֵי

עומם בֹּבֹמֹלִנִי: ÷ וַיִּמְלְאַנּ יָבֶּיִרְ לְבֶּבְוֹיִם וְהַנָּה וּשְׁלִימוּ יוֹמַהָא לְמֵילַד וְהָא

בְאַבְּבֶוֹע הַהְּנִב וּיִלְבְאַנ הַתְּו הַהָּוֹנ יַ נַיָּצָא הָרַאִּשִׁוֹן אַרַמוּנִי כָּלִוּ

:⊐تٌٰٰٰٰٰ أنخُلُط قُلْ مِهْرَه مِثْلًا فَكُلُط oz בּהֹעַר הֹמָוּ וּיִלִרָא מְּעִוּ וֹהֹעַר

קָם יַמֶּב אָבַלְים: ישרפל וְיְּגְיְרְלְּלְּ חַנְּשְּׁרִים וַיְחָרִ עֵשְׁר אָישׁ יּרְבִיאִּי עּיִלִיעַנָּא וַחַנָּה עַשְׂיִ ישרפל יְבְעַ צַּיִּר אָישׁ שְּׁדֶּה וְיַתְיִ עַשְׁי אָישׁ יּרְבִיאִּי עּיּלִיעַנָּא וַחַנָּה עַשְׂיִ

ממלכו ששפו ובלא ושמעבר التلاكرا וַנְּאָמֶּר יְהְנְּח לָה שָׁנֵּי (כי נַאָּמָר יָן לַה חָבוּו עַמְּמִיוּ

שׁנומון בּמִמַבּא:

כּגלום הַסְעַר וּקָרוֹ שָׁמֵיה וּנְפַּל קַדְמְאָר סְמוֹל כּוּלֵיה

אָּנִין כַּד יָבִידַת יָהָהוֹ: הְּמִנְעִ וֹהְּלֵּכְ וֹנִגְּטִׁלַ כַּרְ הְּטִּגּוֹ אַטִּנִגֹּא בֹּמִלֵּבָא בַּמָהְוּ נִלְּנָא וַאַחֲבִי־בֵּן יָצָא אָהִיוּ וְיָדְוֹ אֹהָנֶת וּכְתַר כֵּן וָפַּק אֲחוּהִי וִידֵיה

メルムロベン ננגלב גבר שלים משמיש בית

> the elder shall serve the younger. stronger than the other people; And bowels; And the one people shall be peoples shall be separated from thy nations are in thy womb, And two And the LORD said unto her: Two

twins in her womb. were fulfilled, behold, there were And when her days to be delivered

t7

called his name Esau. over like a hairy mantle; and they And the first came forth ruddy, all

years old when she bore them. Jacob. And Isaac was threescore Esau's heel; and his name was called brother, and his hand had hold on And after that came forth his

dwelling in tents. and Jacob was a quiet man, cunning hunter, a man of the field; And the boys grew; and Esau was a

ממאיס וממפללם על סריון: וחלך לדרוש. לבימ מדרשו צל שם: לדרוש אח ה׳. שיגיד לס מס מסא במופס: דבר אם כן. גדול לער סעבור: למה זה אנכי. דבר אם כן. גדול לער סעבור: למה זה אנכי. לשון רילה, כשהימה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רך ומפרכם ללחת, עוברת על פתחי עכו"ם, עשו מפרכם ללחת. (22) ויהרוצצו. על כרמך סמקרא סוס אומר דרשני, שמחם מס סיא רלילס זו, וכמד אם כן למס זס אנכי. רבומינו דרשוסו

וס נופל, וכן סוא אומר אָמֶלְאָׁם סְמֵּבְבָּם (ימוקאל בו, צ), לא נממלאס צור אלא ממרצגס של ירושלים: אלא מלכום: ממעיך יפרדו. מן המעים הם נפרדים, וה לרשעו ווה למומו: מלאם יאמץ. לא ישוו בגדולה, כשוה קם אלימוניינוס ורבי, שלא פסקו מעל שולחנס לא לנון ולא חורם, לא בימוס החמה ולא בימוח הגשמים: ושני לאמים. אין לאוס (ES) ויאמר ה׳ לה. על ידי שלימ, לשס נאמר ברוח הקדש, והוא אמר לה: שני גוים בבשנך. גייס כחיב כמו גאים, אלו

מאומים מלא, לפי ששניקם לדיקים, אבל כאן אחד לדיק ואחד רשע: (44) וינולאו ינויה. אבל בממר כמיב וַיְּסִי בְּעַמ לְדְּמָּסִ, שלא מלאו ימיס, כי לו' מדשיס ילדמס: והנה חומם. מקר, ובממר

(62) ואחרי כן יצא אחיו וגוי. שמעמי מדרש הגדס הדורשו לפי פשומו, בדין היה הוחו בו לעכבו, יעקב נולר ממיפה פלוקיר"ה בלע"ו: ויקראו שמו עשו. הכל קרהו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה: (25) אדמוני. סימן סוא שיסא שופך דמיס (נ"ר סג, ח): כלו כאדרה שער. מלא שער כעלית של למר המלאה שער,

ממימס: שלא נמעברה, ידע שהיא עקרה והמפלל עליה (יבמוח סד.), ושפחה לא רלה לישא, לפי שנחקדש בהר המוריה להיוח עולה שנה. יי שנים משנשאם עד שנעשים בה י"ג שנה וראויה להריון, וי' שנים הללו, לפה והממין לה, כמו שעשה אביו לשרה, כיון אקרא לבני בכורי שם, הדא הוא דכמיב ויקרא שמו יעקב). דבר אחר אביו קרא לו יעקב על שם אחיזם העקב: בן ששים לגמור מלכותו עד שוה עומד ונועלה הימנו: - ויקרא שמו יעקב. - הקב"ה, (אמר, אתם קריתון לבכוריכם שם, אף אני שיסה כאשון ללידה ככאשון ליליכה, ויפעור אם כחמה, ויעול אם הצכורה מן הדין: 🗆 בעקב עשו. סימן שאין זה מספיק וסוכנסם אחרונה חלא ראשונה, נמלא עשו הנולר באחרונה ילא ראשון, ויעקב שנולר ראשונה ילא אחרון, ויעקב בא לעכבו כאשונה ועשו מן השנייה, לא ולמד משפופרה שפיה קלרה, מן בה שמי אבנים זו מחם זו, הנכנסה ראשונה חלא אחרונה,

הוש אולבי הכיבו קוראישטוי י נא מן־הְאָרִם הְאָרִם הַלְּהְרַ הַיְּ כִּי כִּעַן מִן סָמּוֹקָא סְמָקָא הָדֵין ַנְּאָמֶׁר מַמֶּׁו אֶּלְרַנֹהְלֶּךְ עַלְּהִנֹּמֹנִי נֹאָמִר מַמִּּוּ לְנֹהַלִּךְ אַמְּהֵנֹנִנִי تَشِيُّتُ لِينِهُ مِيْلًا: ⁶² נְיָנֵיֹב נְהַלְּב נְזְיֵב נִיּבְאָ מִּמֶּוֹ טִּוֹן יִבְּמָּגִלְ נַהַּלְב עַּבְּמָגלָא וֹמֹאַלְ בְּפֵּיוּ וְרַבְּקָה אַהֶבֶה אֶת־יַעְלְב: מִצִּירִיה הַנָּה אָבִיל וְרַבְּקִה ⁸² נְיֵּאֲעַׁב וֹאָעַׁל אָעַבמּאָּנ פֹּנַ-אָּנִג וְנָעַנִם וֹאָטַל זִע מַאָּנִג אָנִג.

ההו מו שללא ובנא מהלבני בווימת ית יעלב:

אָב, מִהַּלְבִי, אָנֹא הַּלְ כֹּו עַבֹּא

Therefore was his name called red, red pottage; for I am faint. swallow, I pray thee, some of this And Esau said to Jacob: 'Let me faint.

came in from the field, and he was

did eat of his venison; and Rebekah

Now Isaac loved Esau, because he

And Jacob sod pottage; and Esau

loved Jacob.

birth right.' And Jacob said: 'Sell me first thy

the birthright do to me? point to die; and what profit shall And Esau said: 'Behold, I am at the

his birthright unto Jacob. and he swore unto him; and he sold And Jacob said: 'Swear to me first';

33

31

۲.4.4 را⊏: נישְּׁבֹּמּ לְנִ נֹיִמְׁכָּׁנַ אָטַ בַּׁכְנָטִׁנִּ בַּלְנֵי, וֹפֿיִנִם לְנִיּ וֹנַבּּגוֹ זִי

לְמִוּת וְלְמָּת־זָּת לֵי בְּכֹרֶת:

خجٿنك خين

אסלו של שם ואסלו של עבר: ולודם בקשמו מיומ ועופומ: - חם. אינו בקי בכל אלה, אלא כלבו כן פיו. מי שאינו מריף לרמומ קרוי מס: - ישב אהלים. בפיי, ושואלו, אבא היאך מעשריץ את המלחואת התכן, כסבור אביי שהוא מדקדק במלות: – איש שדה. כמשמעו, אדם בעל, שנעשו בני י"ג שנס, וה פורש לבמי מדרשומ ווה פורש לעבודה אלילים (הנחומה הלה ד): יודע ציד. ללוד ולרמום הה הבין (קב) ויגדלו הגערים ויהי עשו. כל ומן שהיו קמנים לא היו נכרים במעשיהם, ואין אדם מדקדק בהם מה מיבם, כיון

בְבֶירוּהַיה קִיעַקב:

לממע ילמא בלו

בְּבֶירוּקָא:

זנו לבירוגלו לי:

(82) בפיו. כמרגומו נפיו של ילמק. ומדרשו, נפיו של עשו, שסיס לד אומו ומרמסו נדבריו:

"צְמָר יַעֲלְב השֶׁבְעָה לְּי כּּיוֹם יַצְמָר יַעֲלַב קַיִּים לִי כְּיוֹם
"צְמָר יַעֲלַב השֶׁבְעָה לִי כִּיוֹם

בּּ וֹבְאַמָּר מַשְּׁוּ עִבְּּיִר אַנְכָּי עִוּלְבְּ וֹאָמָר מֵשְׁוּ עִאָּ אָנִא אָזִילִ

יי נוֹאמֶר וֹהֹעַׁר מִכְּנַר כּוּנִם אָנַרַ וֹאַמָּר וֹהַלִּר זַבּּוֹ בְּנִים בַּלְנִי

עדשים אדומות, ואומו היום מת אברהם, שלא יראה את עשו בן בנו יולא לתרבות רעה, ואין זו שיבה עובה שהבעיתו הקב"ה, (30) הלעישני. אפתחפי ושפוך הרבה לחורה, כמו ששנינו, אין אובסין אם הגמל אבל מלעימין אותו: בון האדום האדום. (29) ויוד. לשון בישול כתרגומו: והוא עיף. ברליחה (ב"ר סג, יב), כמה דתימה כִּי עַיְּפָה נַפְשִׁי לָּהֹרָגִים (ירמיה ד, לה):

(۵۲): מבל, כל שלשה ימים הרמשונים מינו משיב שלום לכל מדם, וכל שכן שמינו שומל בממלה, מג'ועד ז' משיב ומינו שומל וכו', ברש"י המנסג להברום את האבל בתחלת מאכלו ביצים, שהם עגולים ואין להם פה, כך אבל אין לו פה, כדאמרינן במועד קמן (כא:). שדומוח לגלגל, שהאבלוח גלגל החוזר בעולם. (ועוד מה עדשים אין להם פה, כך האבל אין לו פה, שאמור לדבר, ולפיכך לפיכך קלר סקב"ס ס' שניס משנומיו, שילמק מי ק"פ שנס, ווס קע"ס שנס, ובישל יעקב עדשיס לסברות את סאבל, ולמס עדשיס

ועוד) אמר עשו מה טיבה של עבודה זו, אמר לו כמה אוהרוש ועונשין ומישום שלוין בה, כאושה ששנינו (סנהדריץ כב:), אלו (28) הגה אנכי הולך למוח. (ממנודדמומולכם סיל סבכורס, שלל מסל כל עת סעבודס בבכורות, כי שבע לוי יעול לומס. בבכורום, ממר יעקב מין כשע זה כדמי שיקריב להקב"ה: (18) מכרה ביום. כתרגומו כיוס דילסן, כיוס שסוא ברור, כך מכור לי מכירה ברורה: בכרחך. לפי שסעצודה

ק שבמימה, שמייי יין ופרועי ראש, אמר, אני הולך למומ על ידה, אם כן מה מפך לי בה:

וּנֹבּוּ מַשְּׁוּ אָּטַ_חַבַּכְבֶּח: (פּ) הֹבְאָכִע נְיְּהֵשׁ נֹוֹלֵם נִיּגְוֹ<u>ִ</u>

בְבֵירוּקָא: וְאָטֹג וֹלֵם וֹאִנֹגְ וְאָמָת מֹמָּג וֹע بمرنوبرا إربيرا إلا المناه المناب البيراء البيراء المناه المناه المناء المناه ال

birthright. his way. So Esau despised his and drink, and rose up, and went pottage of lentils; and he did eat And Jacob gave Esau bread and

ݙ<u>ݙ</u>ݙݙ عج عجدية على المحالة ا אַבְרָבְיִם נַיּגַבְּ אַאָּר הָרָאָשָׁוּן אָשֶׁר <u>הַלְּ'</u>ה בְּלֶבְ בַּאָבוֹא מִלְבַּבְ וַנִּינִנִי

XT.AZL AZČX LGZAČX. אַבְרָהָם וַאָּזַל יִצְהָק לְנָת מכפוא פולאבי בעוני ביימי כפולא באַבלא

Philistines unto Gerar. went unto Abimelech king of the the days of Abraham. And Isaac beside the first famine that was in And there was a famine in the land,

 $I\Lambda XX$

هراد هراك: שבר מגלימי שלו באָרֶא צַשֶּׁר היחות למגרים שרי בּצּרִעָּא ַנּיּבְّא אֶּלֶּיִוְ יִבְּוְֹיִב וּיִּאְמִּב אַּלְ_ וֹאִטַּוֹּלִי לְיִּבּ וֹוֹ וֹאַמַּב לָא

באימר לף:

thee of. dwell in the land which I shall tell and said: 'Go not down unto Egypt; And the Lord appeared unto him,

אָר השְׁבֻעָּה אַשֶּׁר נִשְׁבָּעְהִי ^{הָאָבֵין} אָט פּֿלְ בְּיֹאֹבׁגִּע בִּאָרְ וֹנִיבְּלְתִּיִי וְלְבִּיֹּנִ אָטֵוּן זִטְ פֿלְ אַבְּעָּעִ و تَعْجُلُكُنَّكُ خَدِجُكَ لَجُنَالُمُكِ هُمَّالِ خُمُمَّنَكِ تَعْجُلُكُمُ فَلَا يُجْلَا كُلِّكُ יוור בְּאָבוֹ הַנְּאָט וֹאֶבוֹנִי מִמֹּבּ בּוּר בְּאַרְעָאַ הָרָא וִיהַי מִימָרָי

בּלוּימִית לְאַבְרָהָם אָבוּף: וֹאַלוּם וֹנו לוֹמֹא

unto Abraham thy father; establish the oath which I swore give all these lands, and I will unto thee, and unto thy seed, I will with thee, and will bless thee; for Sojourn in this land, and I will be

דְּמִּמְנִם וֹלִטִּטֵּּג לְזַנְהֹּלֹיְ אֵט כֹּלְ וֹאָטֵּנִוֹ לְכֹּלֵנֵ זְט כֹּלְ אַנְמִּטֹּא וְטַבְבּּיטַנִּ אֶטַבַוֹבְהַבְּ בַּכַנְכַבָּנֹ וַאָּסִנִּי זִט בַּנָּבַ בַּנְכַבַּי הָמִנֹאַ كْمَدُلُكُ مُعْدُلُكُ:

כל עקמי אַרְעָא: בְאָבְׁלְּגִי בְאָלְ וְבִיטְבָּבְרְכִּוּ בְּזִּבְׁתְּבְּיִ בְּאָבְּיִוּ וְיִהְבָּּבְרַכִּוּן בְּּדִילִ בְּּנְּבִּ

earth bless themselves; seed shall all the nations of the thy seed all these lands; and by thy stars of heaven, and will give unto

and I will multiply thy seed as the

נּיִּמְׁמִרְ מִמְּמֹבְשִׁי מֹגִּוְעֹי עַפֹּעָנִי וַנְּמָרַ מַמָּבִע מִימָרִי פּפּוָרִי مِتَّاد كَيْمُد_مُمْم مَخْدُنْكُ خَرِيْرٌ. لَكَرَّك لِمُحَدِّر مَخْدُنْك خُمْدَنْد. جَح يزر بهُدُا:

לֹנֹתֹּג נֹאַנבׁנֹטַג:

and My laws. My commandments, My statutes, to My voice, and kept My charge, because that Abraham hearkened

אי נוֹמֶב וֹהַטַל בֹּלַנָב:

נענרמי:

וושוב וֹאַבְל בֹּנִבְוּ:

And Isaac dwelt in Gerar.

- (48) ויבו עשו. העיד הכתוב על רשעו שביוה עבודתו של מקום:
- ממימה, ואין חולה לארך כדאי לך: (ב) אל חדד מצדימה. שהיה דעתו לרדת למזרים כמו שירד אביו בימי הרעב, אמר לו אל מרד מזרימה, שאתה עולה

(3) האל. למו האלה:

- לְבְּמִירַי (ישעיה סְה, מו), שהושבע הומר, ההה כפלוני הם עשימי כך וכך: יַבְּימִף וגוי, ואף לענין הקללה מנינו כן, וְסְיְמָה בָּמָבָׁה בְּמָבָה, שהמקלל שונאו אומר מהא כפלונים, וכן וְסָיְמָב שֶׁכֶבֶ לָשָׁבוּשָּ (+) והחברכו בזרעך. אדס אומר לבנו יסא זרעך כזרעו של ילמק, וכן בכל סמקרא, וזס אב לכולן, בָּן יְבֶבֶן יִשְׁרָאֵל בַאמֹר
- סמלך ומקומיועל עבדיו: וחורחי. לסביא מורס שבעל פס, סלכס למשס מסיני: חקוחי. - דברים שינר הרע ואומות העולם משיבין עליהם, כגון אכילת חזיר ולבישת שעמנו, שאין עעם בדבר אלא גוירת לעריות (יבמות כת.), ועבות לעבת: מצוחי. דברים עתילו לת נכתבו רתויין הם להלמוות, כגון גול ועפיכות דמים: (a) שמע אברהם בקולי. כשנקימי לומו: וישמור משמרחי. גורות לסרמקס על לוסרות שבתורס, כגון שניות

מַבְאָר הָנא: עמַלום מַלְבְבַלְּעִ בִּי־מִוּבָת לאַנְיר אָהְיִּיִּר פּֿוֹרְיַנְירָ אַנְיָהָר דְּחִילִ לְמִימָר אַנִּיִּהְי בּלְמָא ע ניאָמֶר אֲחַתִּי הָוֹא כַּי יָרֵא אַמְתִיה נֹאָמֶר אַחָת הִיא צָרֵי ַנֹּיִהְאָּבֶׁנְ אַנְהָוֹּ. עַכִּּלְלִוּםְ לְאָהִשְׁנְ יִהְּאִּגִּיְנִ אָּנְהָוֹ אַעַרָא מֹלְ מִּיסַל

מְצַהַל אָת רְבְּקָה אָשְׁהְיּוּ: בְּעָר הַחַקְּוֹן ניַרְא וְהַנָּה יִצְּחָק ، تنَمْطِك الْأَحْدَثُرِكُكِ فَرَمُنِهِ فَا فَرَمُنِهِ اللَّهُ فَاللَّهُ فَا فَاللَّهُ فَا لَهُ فَا וַיְהַי בֵּי אֲרְכוּ־לְוֹ שָׁם תַיָּמִים

رَجُكُ رِبُ : יִצְּהְיִם בֵּּר אַמְּרְהִי פַּּרְאַמִּיּה יִצְּהָרִ אֲבִר, אַמִּרִיה דְּלְמָא אַמְרְהָ אֲתַהִי הָוֹא וַיָּאִמֶּר אֵלִיוֹ ॰ श्रृत तहुत श्रृष्णुत् तंत्र ध्रुत् تنظبه هُخنڤڴك خنجُلِط تبهڤد

אַמִּטְבּ וֹבִבאָנֹ מַבְונוּ אַמָּם: ָּ נֵיֵּאִמֶּׁר אֲבִימֶּׁלֵּ בְּתִרְיִּאָּר מְשָּׁרִי בְּנִי בְּמִּמְּס שֶּׁכֻּר אַבִּי בְּמָבְּי

יּבְאָמֶקוּ מָות יימֶת: LIKA

מְּלֶּנִים זְנִיבְּנִבְינִי נְעִוֹנִי:

ער קרינדל מאָר: عربع، رَبَرْتُكُم بِيَهُدُهُ لِيَكُلِكُ بِيَحِيكِ لِيَجْتِمُ بِيَجْهُ لِيَهُلَمُ هُنَامٌ مُنَامٌ مُنْ فَامُ عُ

: ١٤٠٠ كَانَانَالُا וֹבֹא וֹגֹבֹל מִנוּוֹנֵ גִּם וַלַּלַנִי בפּלְמִּטֹאָי מוֹ חַרַכֹּא וַחַוֹא יוֹמִיָּא וֹאִסְמַכִּי אֲבִימֶלֶב מַלְכָּא וַהַנְה פַּד סָגִיאַוּ לֵיה תַּמֶּן

אַמֹּבֹשׁ אַבֹּיט בּיא נַאָּמַר לִיה לבם בא אַטַּטַב ביא וָאַיכְּדִין نظله هُدَرهُكِك كِنجُنُط تَهُمَد

עַּלְנָא חוֹבָא: בּׁמֹמָא בוֹט אַטַּטֹבּ וֹאָניניגאַ לגא כומיר פון שְכִיב דְּמִיחַר נאַמַר אַבִּימֶלֶבְ מָא דָא עַבְּרָהָהָ

برُغَفْتِيتِ غَنْكُمُرُعِ يَنْكُمُرِجٍ: <u>הַגָּּה לְמִימִר דְּיִנְזִיק לְתּּבְרָא הְדֵּין</u> אַבוּמָבְשַׁ אַטַבַּבְעַמֹם וּפַּפּוּע אָבוּמָבָשׁ זֹטַ פֿבְ הַמָּא

מאָע בּוֹהַמּּבוּנִי, וּבָּוֹבַינִי וֹנִי: מַאָּה וַאַשְׁכַּח בְּשָׁהָא הַהִּיא עַל חַד בַּעְנֵא װְבַע יַצְּחָק בָּאַרְעָּא הַהִיא

וֹבְבֶּי עַּבְ דְּבְבָּא בְטִבָּא:

because she is fair to look upon.' should kill me for Redekah, wife'; 'lest the men of the place my sister3; for he feared to say: 'My him of his wife; and he said: 'She is And the men of the place asked

with Rebekah his wife. and, behold, Isaac was sporting looked out at a window, and saw, Abimelech king of the Philistines been there a long time, that And it came to pass, when he had

Because I said: Lest I die because of sister?' And Isaac said unto him: wife; and how saidst thou: She is my said: 'Behold, of a surety she is thy And Abimelech called Isaac, and

brought guiltiness upon us.' thy wife, and thou wouldest have people might easily have lain with thou hast done unto us? one of the And Abimelech said: What is this

put to death. this man or his wife shall surely be people, saying: 'He that toucheth And Abimelech charged all the

plessed him. hundred-fold; and the LORD found in the same year a And Isaac sowed in that land, and

71

very great. more and more until he became And the man waxed great, and grew

- (8) בי ארבו. אמר, מעמס אין לי לדאוג, מאמר שלא אנסים עד עכשיו, ולא נוסר להיות נשמר: וישקף אבימלך וגרי. (√) לאשתו. על מׄממו, כמו מְמְרִי לִי מְמִי סוּמׁ (ברמׄמִימִ כִּ, יג):
- (10) אחד העם. סמיומד נעס, זס סמלך: והבאה עלינו אשם. אס שכנ, כנר סנאם אשם עלינו: שכקטו משמש מממו:
- מאה שערים. שלמדוס כמס כלויס לעשומ, ועשמס על לחם שלמדוס, מלס. וכצומינו למכו, לומד זס למעשכום סיס: פי שלייס כמקנס, שסימס שנמ כעצון (שס): בארץ ההיא בשנה ההיא. שניסס למס, לומר שסלרן קשס וסשנס קשס: (בו) בארץ ההיא. אף על פי שלינה משובה כלרך ישרלל עלמה, כלרך שבעת הגוים (ב"ר מד, ו): בשנה ההוא. אף על
- (EI) כי גדל מאד. שהיי הומרים ולל פרדומיו של ילחק, ולה כספו ווהצו של הבימלך (ב"ר קד, ו):

فإيلان والمرافعة בְּלֶב וֹהְבְּבֵב בַבְּיב וֹלְמִלְאָנ אָעִוּ שִּנְבֵּ, וֹהְבָבִב סַנּּ, וֹלַנְּגִאוּ בָּיִב

ناڭ! פַּלְמִּשְׁים נַיְמַלְאִּיִם מַמִּנִּוֹ מּבֹבוֹ, אַבְּוּ פֹּנְמֵּ, אַבֹּבוֹבוֹם אַבֹּוּ אַבְּוּם, פּֿנִמָּ, אַבְּנִם אַבּוּם, וֹבֿגַ_עַּבֹּאָרָע ÄÄL

מהפנו בובהלהים מפנו מאב: יי נֹגְאָמֶׁר אַבֹּימֶׁלְבְּ אֵלְ וֹגִּםְׁלֵע לְבְּ נִאָּמָר אָבִימֶלְבּ לְנִגִּםׁל אָנִוּנְ אַ נַגְּאָמֶר אַבִּימֶלְבְּ אָלְ וֹגִּםְׁלֵע לְבְּ נִאָּמָר אָבִימֶלְבּ לְנִגִּםׁל אָנִוּלְ

ּנֹבוֹר נַנִּשֶּׁב שֶּׁם:

כּמִּטֶע אַמָּב לַבוֹא לִנוֹן אָבוּנ: מַנְע אַּבְרָהָם וּיִקְרָא לָהֶן שֵׁמְנִע אֹבָוּנְ נִוֹסְטַׁמִּנִם פֹּלְמִּטָּנִם אַנִוֹנִי 💀 הַמַּיִם אֲשֶׁר חֲפָּרוּ בִּימֵי אַבְרָהָהַם וּנְּמֶּב וֹאֹטְל וּנִטַפָּבוּ אָעַבּאָבָע

וְנְמָּגֹאוַ מֵּם בַּאָר מָנִם בַּנִּם: ⁶¹ ניַהְפְּרָנִי עַבְּבֵּיִרִינִצְהָהָל בַּנְּחַל

עَבٰאָר מָמָּל כַּי הָהָלוּ עִּלְּיִה מָלוּ עִּלְּיִי נְיֵּלְיבוּ רִעֵּי גִּרְרִ מִּם רִעֵּי יִצְּחָקּ בְאִּמְר כְּנֵנִי הַמְּיִם וַיִּקְּרָא שֵׁם

מְּבְיִנִי נִיּבְרָא שְׁמָה שִׁמְּדָר: " וֹנְטַפְּׁבוּ בְּאַב אַטְבֵינ וּנִבְי גָּבוּ נִּם בַנִטַפָּבוּ בָּגב אָטַב, וּנִבּוָ אַּב

> فَالْمِيْنِيْنِ: ַ מִלֵּנִע בַּאָּן וּמִלֵּנָע וֹנִינִע כְּיִשׁ נִּימִי מָּנָא וֹנִימִי

遠仏点位数。 يَاطُدنِ نَحْمِ قَندَ،

ζ<u>ή</u>μχ:

בְּנָטְלְאָ צִּינְרֶר וִימִיב מַמָּן:

להון אַבוּהִי: שְׁמְבִוּ בַּשְּׁמִבוּ בַּבַוֹנִי בַבִּי בְּינוּת אַבְּרָהָם וּקָרָא לְהֹוֹן لاحتناد لمحتنا فكمفلا فتد בׁמֹנֹא בּטַפֿרוּ בְּיוֹמִי אַבְרָהָם וֹטֹכ וֹגֹטַל וֹשַׁפַּר וֹטַ בּּוֹבוּ

נְבְיִגִין: נֹאַמֹּכֹעוּ עַמֹּוֹ בִּיִר דְּמִּיִוֹן ושפרו עלבי יצחק הנהלא

בובא ממט אוו אטמסטנ בהלולא

עַלה יקרא שְׁמַה שִּטְנָה:

envied him. household; and the Philistines and possessions of herds, and a great And he had possessions of flocks,

with earth. had stopped them, and filled them Abraham his father, the Philistines To eyeb and in baggib had estrantee Now all the wells which his father's

". w nsd1 reitdgim Go from us; for thou art much 91 And Abimelech said unto Isaac:

and dwelt there. encamped in the valley of Gerar, And Isaac departed thence, and

by which his father had called called their names after the names the death of Abraham; and he Philistines had stopped them after days of Abraham his father; for the water, which they had digged in the And Isaac digged again the wells of

living water. valley, and found there a well of And Isaac's servants digged in the

contended with him. name of the well Esek; because they water is ours.' And he called the with Isaac's herdmen, saying: 'The And the herdmen of Gerar strove

called the name of it Sitnah. they strove for that also. And he And they digged another well, and

17

81

۷ī

- (+1) ועבדה רבה. פעולה רבה, בלשון לע"ו אוברויג"א, עבודה משמע עבודה אחח, עבדה משמע פעולה רבה:
- המלמוד מטמטס את הלב: (ai) סחמום פלשחים. מפני שאמרו מקלה הם לנו מפני הגייפוח הצאום עלינו. ממונין פלשחאי, לשון פחימה, וצלשון
- (עו) בנחל גרר. למוקמן סעיל:
- (18) וישב ויחפר. אם הבארות אשר מפרו בימי אברהם אביו, ופלשמים מחמום קודם שנמע יצחק מגרר, חזר וחפרן:
- (02) עשק. ערעור: בי החעשקו עמו. נמעשקו עמו עליס במריבס וערעור:
- (12) שטנה. נושמו"מ (מלה נושות. הינדערונג שמערונג):

בְּחַבְנִע נַּאָמֶר כִּי־עַמְּׁה הַרְיְהַנָּה שָׁמָה רָחוֹבִוֹת נַאֲמֶר אָבִי כִּעָּן ב וֹלְאַ בֹבוּ הֹבְינִי וּוֹלֵבֵא הַּמִּעִי ניץ מַק משְּׁם ניַהְפֹּר בְּאָר צַּהֶהָת וָאָסְתַּלָס מִמַּמֶן נַהְפָּר בֵּיר

ַ ﺩﺩﯨﺮﻩ ፲፻፬८ ជូ៙៉ូ២ בַּאָּר שֶׁבַעּ:

בּגֹּלוּנ אַלִבְנִים גַּלְצֵּי: יבולטָיל וֹנוֹבינוֹ אָנוֹזוֹהֹלְ אַבְיּוּ אַבְ שִׁינִאְ כֵּי אַשְׁוּבְ אַנְבִי אַבִּיּוּ לָאִ שַּׁבִּעֹק אָבִי, בַּסַהְּבִּוּ ÷z וֹגְאַמֶּׁר אָנְכֶּׁו אֶבְנִינִוּ אַבֹּבֹנִים וֹאַמָּר אָנָא אֶלְנִינִי גַאַבֹנִנִים +x رَيْلِ» هُكِّرَا بِالنَّالِ فِكَرْجُات اللَّهِ فِهِ إِهُمِ إِذَا كِنْهَ إِنْ فِكَاظُرُهُ اللَّهُ

מַבְדֵירוֹצְקְחָק בְּאָר: יְהְנְה נִיִּם שָׁם אַבְּלְוְ נִיּכְרוּ שָׁם דִּייִ יִפּּרְסִיה תַּמָּן לְמַשְׁבָּנִיה رَزَّدًا شِلَ مَاثِمَ رَزَكُكُمْ جَشِلَ بَحَثَمُ مَقًا مَلَحُنَمُ لَمَذِ خَشَمُهُ

Σ[X]: וּאָטוּע מֶבמָּבוּ וּפִּילָל שַּׁר וְסִיעָּת מֵרְחַמוֹהִי וּפִּילִל רַב تَهْجَرَيُهُكِ لَا كِلَّكِ هَكُرُر مَاذُلُا تَهْجَرُمُكُ هُلُم كِنْتِيكِ مَاذُلُا

וֹשֹׁמֻבֹּעוֹנוֹ מִאִשֹׁכֶּם: בּאמֹם אֹלְגְ וֹאַמַם מִּוֹאמֹם אִינְי. אַנִינוּן לַנִּטִּוּ וֹאַטוּן סֹוּנִינוּן נְּאִמֶּר אַּבְׁמֶּם נְגִּּאְםְׁל מַגִּינִּ נְאִמָּר לְטִיִן וּצִּּחָק מָגִינִ

انخلتد خدره هظك: אַב'ע פֿגנעננו פֿגנענ ובֿגנע ⁸² יְהְנָה וּ עִמְּךְּ נַנּאִמֶּר הְּהִי נָא ויאַמרוּ רַאַּוֹ רַאַּנוּן בַּירַהַנַה

אַטורי וְלָא נְצוֹ עֲלָה וּלֶרָא

אַפֿעׁג גֹֹן לָנֹא נִוֹפּוָתְ בַּאַנִּעָּא:

וּסְבִיק מִתַּמֵּן לִבְאָר שֶׁבַע:

ללב לבוק אלבבים מלבו: מומבו נאֹבובלב נאַסייו זע

יִּבְיִוְ שַּׁמֵּוֹ מַּבְּדֵוּ יִצְּטְׁלַ בִּינְא:

تارح،ك:

זט, וְהַבַּטִשוּל, מִבְּוֹטִכוּו:

וֹנֹלְזָר בְּיִם מִּמֶּב: בון אַבוֹנוֹא בוּנוֹא וּבוֹנוֹש שׁשׁבֹבוּם כֹהֹן מומֹשָׁא בַּבַוֹנִים מומבא בוו לסגבע ואמבוא וֹאַסֹרוּ מִטְוֹא שַוֹוּלָא אָבוּ עַוֹנִי

> in the land. room for us, and we shall be fruitful For now the Lord hath made name of it Rehoboth; and he said: they strove not. And he called the digged another well; and for that And he removed from thence, and

God of Abraham thy father. Fear And the Lord appeared unto him Beer-sheba.

And he went up from thence to

My servant Abraham's sake. bless thee, and multiply thy seed for not, for I am with thee, and will the same night, and said: 'I am the

there Isaac's servants digged a well. and pitched his tent there; and called upon the name of the Lorp, And he builded an altar there, and

and Phicol the captain of his host. Gerar, and Ahuzzath his friend, Then Abimelech went to him from

97

Sz

77

77

Wherefore are ye come unto me, And Isaac said unto them:

away from you? seeing ye hate me, and have sent me

with thee; thee, and let us make a covenant betwixt us, even betwixt us and said: Let there now be an oath the Lord was with thee; and we And they said: 'We saw plainly that

(22) ופרינו בארץ כמרגומו וניפוש במרעמ:

כם): אחזת. לשון קבילס ופגודס, שנפחזין יחד: של מי"ו של אחוח, ואף של פי שאינה מיבה שמוכה, יש דוגמחה במקרא שובח נקב (חהלים ם, יג), ושבבת ולא מייון (ישעיה וא . אוהביו, שאם כן כל שיעם אוהביו הוליך עמו, ולא היה לו אלא שיעה אחת של אוהביה, לכן יש לפוחכו כלשון הראשון. ואל מחמה שְׁלְשֵׁיִם מֵבֵעִים (שופּטִים יד, יאֿ), דשמשון, כדי שמהיה מיצח ואחווח דבוקה, אבל אין דרך ארך לדבר על המלכוח כן, מיעח (26) ואחזה גורעהו. כמרגומו וקיעת מרחמיסי, קיעת מלוסבי. ויש פותרין מרעסו מ' מיקוד סתיבס (נ"ר קד, ע), כמו

בינינו וביניך: (82) ראו ראינו. כלו בלביך כלינו בך: חהי גא אלה בינוחינו וגרי. סללם לשר בינומינו מימי לביך, מסי גם עתם

다;다: (a) הְעִירִ בְּאֵרַ שֶׁבַע עַדְ הַיִּוֹם דְּלִרְהָאׁ בְּאֵרִ שֶׁבַע עַדְ יוֹמָא הזה: (ס) unto this day. the name of the city is Beer-sheba رَبْطُلْ؉ بِجُنَّكَ بَمْخُمِّكَ مَرٍ ـ قُلْ بَمْتِ ـ بَطِّلْ٪ نُتِكَ مُخْمُكَ مَرْ قَلَ مُمْكَكَ And he called it Shibah. Therefore מַאָּגוּ מָנִם: מַבְּאֵנ מִנְם: עַבְּאֵר אַמֶּב עַבְּּר נַנְאָמֶרוּ לְוִ בּּירָא דַּחַפָּרוּ נִאָמָרוּ לִיהּ 'We have found water.' they had digged, and said unto him: him concerning the well which יַצְּקְׁל וַיַּגַּרוּ לְוִ מַּלְ־אִרוֹת יַצְּחָל וָחַוִּיאוּ בֵיה עַל עַיַּסַל that Isaac's servants came, and told וַיְהָיו בַּיַּוֹם הַהֹּוּא וַיְּבֹאוֹ עַבְּדֵי וַהָּוָה בְּיִּמָא הַהוּא נַאֲמוֹ עַבְּדֵי And it came to pass the same day, peace. מאטו בשלום: מַלְנִינוּיה בַשָּׁלַם: and they departed from him in another; and Isaac sent them away, morning, and swore one to נוֹמְבּׁנְמִוּ בַּקְבַבוּ נוּמְּבֹמוּ אָנְמִ נִאַלִּגִּיתוּ בֹּאַפֿנִא וֹלוּנִמוּ יָּבַר And they rose up betimes in the ממישי וַיַּעַשׁ לְחָםׁ מִשְּׁמָּה וַיּאִּכְּלִיּ וַעֲבַר לְחֹוֹן מִשְׁתִּיָא וַאַּכַליּ וּשְׁתִיאוּ: did eat and drink. 30 And he made them a feast, and they the LORD. בּהַבְּם אַנִּי כַּהַן בַּנִיכָא גַּיוֹ: peace; thou are now the blessed of רַק־טּוֹב וַנְשַּׁצֵּהְהַךְּ בְּשֶּׁלְוֹם אַמָּה שִּמָּךְ, לְחוֹד שָב וִשַּׁלַהָנָךְ good, and have sent thee away in وم كِي بِرَيْكِتِيكِ إِحْيَاضِكِ مِشِيدِ مِنِيَا مِنْ لِـ لَاحْمُ عَبِيْرِجِيةِ الْجَلِيمُ وَيُحِدِي have done unto thee nothing but 67 have not touched thee, and as we אָם־חַעַטְשָׁה עַמְּנוּ רָעָּה כַאֲשֶׁר אָם חַעַּבריד עַמָּנְאַ בִּישְׁאַ כְּטָא that thou wilt do us no hurt, as we

« נִמִּרְנֵין, מָרַת

בְּאֵנִׁ, עַּטִעָּׁ, וֹאָטַבְּמָּמָטִ בַּעַ

قىقد نخاط ئنځكى: ענים לוַבְּמַל נהַנַאָּר מְסָרְבָּן וּמַרְנָּגַן עַּלַ

בְּאָבִי חִמְאָב וְיָם בְּשְׁמָנִם בַּת

אַילוֹן הִהְאָה:

÷ ניקַה אִשְּׁרֹ אָת־יְהוּלִית בַּת־ יוְסֵיב אַהְּתָא יָת יְהוּדֵית בַּתּ

וּנֹעַג מֹמָנְ פַּּן אַבְבַּבֹּנִם מֻּלָּע וַעַוֹע מֹמָנִ בַּב אַבַבַּבֹּנוֹ מָּנִגוֹ

unto Isaac and to Rebekah. And they were a bitterness of spirit

the daughter of Elon the Hittite.

of Beeri the Hittite, and Basemath

he took to wife Judith the daughter

And when Esau was forty years old,

וֹנְהִי ְבֶּרְיַבְּן וִצְּהְׁל וַמִּכְהֵין עֵינָה וַהָּוֹה פַר סִיב וִצְּחָל וּכְּהַיָּא (a)

נֹאַמָּב בִיה הַאָּנֹאִ: הַנְּדִיל וַיַּאִמֶּר אֵלְיוֹ בְּנְי וַיְּאִמֶּר בְּרִיה רָבָּא נִאָמֵר לֵיה בְּרִי כר מִרְאָׁת וַיִּקְרֶּא אָת־עַּשְׁיִוֹ בְּנָוֹ עִינִיהִי מִלְּמִהְוֹיִ וּקְּרָא יָת עַּשְׂיִ

his elder son, and said unto him: was old, and his eyes were dim, so And it came to pass, that when Isaac

IIΛXX

ςę

'Here am I.' 'My son; and he said unto him: that he could not see, he called Esau

(92) לא גגעגוך. כשלמרנו לך לך מעמנו: אחד. גס למס (מ"ל עמס) עשס לנו כמו כן:

(33) שבעה. על שס הגרית:

هَكُيد لِنَاتِّد:

هركا تانافر:

(פצ) מורח רוח. לשון המרחת כות, כמו ממלים ביימָם (דברים מ, כד), כל מעשיהן היו להכעים ולעלבון: ליצחק בעליסן, ומענס מומס, כשסיס בן מ', ממר, מבה בן מ' שנה נשה השה, אף הני כן: פושט טלפיו לומר ראו שאני טהור, כך אלו גוולים וחומסים, ומראים טלמס כשרים. כל מ' שנה היה טשו לד נשים מחחח יד (48) בן ארבעים שנה. עשו היה נמשל לחזיר, שנאמר יָבַרְמְמֶנֶה מַזִּיר מִנְעַר (חִהלִים פּ, יד), החזיר הוה, כשהוא שוכנ

ולרבקה. שסיו עונדות ענודת הלילים (נ"ר פה, ד):

נַבְעָּהָרִי וִים מוהי: ڼکاځن

لْمَكَالِ شَهِدِلُّهُ كَيُّركَ لَاكُنْكَ رَحُمًا مَح خَمَّا يَزَئِكَ صَرَفَكُ

אַנִיבְהִי וְחָבָּיאִנִי לְיִ וֹאִכֹּלְנִי בּוְנִימִינִי וֹאַמֹּגִי לְיִ וֹאִכִּיִּלְ (く' ピアコ)[イ' ギュア]:

אָבְוּנִה: حَمَّرُ إِلَّا فَحُرُدُكُ لَا فَهُمْ خُمُّلُ مَا خُلِيدٍ يُنْخُلُونُكُ لَغُهُمْ مَلَا كُمُ

לַגּוּע גּוֹע לַנִילָּוּא: אָלְ־עַשְׁׁיִ רְּיִלְּךְּ עַשְּׁיִ רִשְּׁיִר יִצְּחָל מָם עָשְׁיִ בְּרִיה וַאַּזִּלְ

مُلَكِّد هُم مِشِر هُنابك جُهراب: קאַלָּר הַנָּה שָׁלַעָּהִי אָה־אָבִיף ألخظب للمثلب لأكرية فرح فزي

خفتر نبيد خفتر مبيد מֹמֹמּמִנִם נֹאַכֹּלִי נֹאַבֹּבַבְכַבַּי שַּבְּמִּגַּגִוּ נֹאָבַבַבַּיּנַ הְלִיאָּר לָּי צַּיִּר וַעֲּשָׁרַ־לָי

אָלָן מְצָּלֶּרְ אָנֶדְרָ: ° וֹמֹטַׁע דֹנוֹ, מִמֹנִמ דֹּלִלְיִ, לְאָמֶּׁרִ

אָבֶיב: אָטָּם מַמְּהַמָּנִם לְאָבִינִ כַּאָּהָהו ֻ הְּנֵוֹ צַּבְּוֹנִה הַגִּוֹם הְבְּנִים נִאֵּהְהָטִי טַבון צָּבַוֹן הַבּוֹן הַבַּוֹן נַאַהַּבּיִ*נ* كِكَ أَيْ هُمِ لِيَجِهِا لَكُلِ كُرِ مُشِلًا خَمَادُمُ فَمَا خُمْتُهُ لَمَتَ خِي مُنْفَقًا

> יַדַע יוֹם מוֹתָי: עא נאַמר הא בען פיבית לית אַנָא ביי אַנא

لْكَهُولَكِ لِجْهُ لَهُبُلِ لَجُنبُكِ فَي أَكَهُولَكِ يَصِينُ لِعَنْ ذِيكِ ذِي الْكَهُولَةِ يَصَافِحُهُ لَحَيْ

אָמוּה: פֿאַמֶּב וֹהַבּיב לִי שַּבָּמִּילִין כַּמָא

くぶいびない: ממו לְעַלֵּא לְמָבֶּר בּירָא ألكُوَّا هُوَمَن خُلَقْت نَجُنُوا الحَوَّات هُوَمَن حَد مَوْرِدٍ

אַבוּך מְמַלֵּיל עִם עַשְׁי אַבוּרָ בְּא מִׁמַמִּגים מִן ונבלע אַמנע לִיגַּלִר בּנִע

אַנעֿאַ לַנְ אָנגֿאַ נֹמָּבָנגַ לַנְ

خُقْرَقِك:

בום גל בום מותי:

באָלא מִפַּפַלָּבא וֹטָב: ולהן לני שביל מני למא

זטבון פּבְּשִׁילִין לַאָּבוּךְ כְּמָא

I know not the day of my death. And he said: 'Behold now, I am old,

venison; and go out to the field, and take me weapons, thy quiver and thy bow, Now therefore take, I pray thee, thy

thee before I die.' may eat; that my soul may bless I love, and bring it to me, that I and make me savoury food, such as

venison, and to bring it. went to the field to hunt for spoke to Esau his son. And Esau And Rebekah heard when Isaac

:Buives father speak unto Esau thy brother, son, saying: 'Behold, I heard thy And Rebekah spoke unto Jacob her

my death. bless thee before the Lord before savoury food, that I may eat, and Bring me venison, and make me

command thee. my voice according to that which I Now therefore, my son, hearken to

loveth; food for thy father, such as he goats; and I will make them savoury from thence two good kids of the Go now to the flock, and fetch me

דבר אחר, כדי שימול יעקב את הברכות: רולה לשחמו, באוחה שעה נפחחו השמים, וראו מלאכי השרח והיו בוכים, וירדו דמעוחיהם ונפלו על עיניו, לפיכך כהו עיניו. (1) וחבהין. בעשנן של אלו, (שסיו מעשנים ומקטירות לעבודת אליליס). דבר אחר, כשנעקד על גבי המובת, וסיה אביו

וילמק סיס בן קכ"ג, (כי יעקב בן מ"ג כשנמברך, דוק ברש"י מוף ססדר) אמר, שמא לפרק אמי אני מגיע, וסיא במ קכ"ז ממס, (2) לא ידעחי יום מוחי. אמר רבי יסושע בן קרמס, אס מגיע אדס לפרק אבומיו, ידאג ממש שניס לפניסן,וממש לאחר כן,

יפס שלה מהכילני נבלס (ב"ר מס, יג). חליך. מרבך, שדרך למלומס: וצודה לי. מן סספקר, ולה מן סגול: (3) שא גא. לשון סשמוס, כאומס ששנינו (בילס כמ.), אין משמיוין אם ספכין אבל משיאס על גבי מברמס, מדד פכינך ושמוע וסריני בן ס' שנים סמוך לפרקס, לפיכך למ ידעמי יום מומי, שמא לפרק אמי שמא לפרק אבא:

(a) לצוד ציד להביא. מסו לסנים, אס לא ימלא ליד, יניא מן סגול:

(ע) לפני ה׳. ברשומו, שימכים על ידי:

אֹמֶׁר וֹבֹבבׁנִ מִנִשׁנִי: י וֹעִדֹאִעָּ לְאָבִּוּבׁ וֹאָבֹיִלְ בַּהֹּצִּרַ וֹעַהֵּגִץ לְאָבוּבּ וֹנִיכוּץ בַּבִּיּרָ

لابخلخك كألم مرتبي:

may bless thee before his death.' father, that he may eat, so that he and thou shalt bring it to thy

Οī

מֹמִּוֹ אַנוֹ, אַנְחַ מִּמְּנַ וֹאַנְכֹּוּ אַנְחַ מַתְּּוֹ אָנוֹ, וּבַר סַהְּנוֹ וֹאָנֹא וּבַר رَيْجِمُد رَمَّظِ هُج لِـ لَـ خُطُك هُمْا يَالًا

נאַמַר יַעַבְלְרַלְּהָרָ אָמָיה הָא

is a hairy man, and I am a smooth mother: 'Behold, Esau my brother And Jacob said to Rebekah his

וֹלְאָ בֹבַבְיי: וֹלְאִ דֹנְבִּׁנִי: בֹּמִׁעַהְשִׁהְ וֹעִדְאָעַי, הֹּלָ, לַלְלְעִ בְּהֵּתִּעִי, בִּמִּעִׁלְהִּדְּ וְאִּנִעִי, הֹלָ, אולַ וֹעוֹמָנוְ אֹרְוּ וֹבְוֹנוֹנוּ בֹמֹנוֹנו מֹאִם וֹמוּמִנוּנוֹ אַבֹּא וֹאִינוֹ.

upon me, and not a blessing.' mocker; and I shall bring a curse and I shall seem to him as a My father peradventure will feel me,

خُدُرُ هُكَ مُمْمَ خُطِكُ، لَكِكَ كَالَاحُرِي: נַתְאָמֶר לוֹ אָמֶּוֹ עְלֵי הַלְי הַלְלְהָף

מֹנֹי נֹאִנוֹיל סַב לְנִי לְנֹמּגֹא הֹלְנַבְ בַּנִוּ בַּנִם עַבָּיִב אַטְאָמֶר בּנְבוּאָר דְּלָא ייתוֹן נאמבע ליה אמיה עלי

me them. hearken to my voice, and go fetch Upon me be thy curse, my son; only And his mother said unto him:

אַבֶּונ: אַמּנְ מַּמְּמַּמָּים כַּאַמֶּר אַבַר נַעַּבְרָה אָמֵיה הַבְּשִׁילִין בְּמָא ַנַלְבֶּׁ נַנְּפְּׁח נַיְּבֵּא לְאִמֶּוֹ נַתַּעַשׁ נַאָּזַל וּנְסָיב וְאַנְחִי לְאִמֵּיה

בּרָהִים אָבוּהִי:

such as his father loved. his mother made savoury food, brought them to his mother; and And he went, and fetched, and

正过高1: בּבּׁנִט וַטַּלְבָּהָ אָט_וֹהַלָּכ בּנִי جَرِبَ תَوْبَارٌ תَחِيْبُارَ هِنِيْرٍ هِوَبَ جَرَبَهُ بَجُرِبْتُهُ جَعِفَاً נְיִמְעַׁע יְבְלְּעִׁר אָטַבְּלִּיְגָר מִמֶּג וּנְסִיבָת רָבְּקָּר יָטְ לְבוּשִׁי מִשִּׂי

בְּבֵיתָא וְאַלְבֵּישָׁת יָת וְעַּלְבּ בְּרַה וְעֵירֶא:

younger son. and put them upon Jacob her which were with her in the house, garments of Esau her elder son, And Rebekah took the choicest

» וְאֵׁת עֹרֹת גְּדְיֵיִ הֲעִּלְּים הִלְבָּישָׁה

מְּמִיתוּ צַּוְרֵיה: אַּלְבּׁיִתִּט מֹכְ יִבוְנִי וֹמֹכְ תַּמְכֹּו צַלְבֵו בֹנָו מִנִּי

the smooth of his neck. the goats upon his hands, and upon And she put the skins of the kids of

הקָהָם אָאָר עְּשְׁבְּיִר בְּיִרְא דְּיִנְבְּלֵר בְּהָקְבִר בִּיּרָא דְּיִנְבְּלֵר אָר־הַמַּטְעַנְהָי וְאָרַ

מַּגְיִגְיִנְ וֹמֹגְ שַׁלְעַׁעַ בּּנֹּאָבֶוּנִי:

ווֹעַלע זֹע שַּׁלְּמָּגְלָּא וֹנִע

into the hand of her son Jacob. the bread, which she had prepared, And she gave the savoury food and

⁸¹ וֹנֶבֹאָ אֶבְאַבְׁנוּ וֹנַאָמֶב אַבָּׁג וֹמֹאַבְ בְּוֹט אַבּוּטִּג וֹאַמָּב אַבָּא : كَاتُ

נוֹאמֶר הַנָּנִי מָי אַמָּר בָּנִי:

am I; who art thou, my son? said: 'My father'; and he said: 'Here And he came unto his father, and

עזים. וכי שני גדיי עזיס היה מאכלו של ילחק, אלא פשח היה, האחד הקריצ לפשחו, והאחד עשה מעעמים. בפרקי דרצי (9) וקח לי. משלי סס ואינס גול, שכך כחב לה ילחק בכחובתה לימול שני גדיי עזיס בכל יוס (ב"ר סה, יד): שני גדיי

נֹאַמֹּב בַּאַנֹא מוֹ אַנִּ בַּבוּ:

(11) איש שער. נעל שער:

(12) ימשני. כמו מְמַשֵׁל בַּנְּקְרֵיִם (דברים כח, כע):

ארב. כי מעם הגדי כמעם הלני:

לו, והוא מפקיד אלל אמו, אלא שהיה בקי במעשיהן וחושדן: (15) ההמדות. סנקיום כסרגומו דכייםם. דבר לסר שממד לומן מן נמרוד: אשר אחה בבית. וסלל כמס ישים סיו

īĠäĿ: נאללע מהגנו פהלונ שלנלנו דַבְרְהָ אֵלֵי קוּם־נָאַ שְּבָה סּ מֹמֵּׁנִ בַּׁכִינְבַ מֹמֵּנִינִ כַּאֹֹמֶּב מֹמִּנִ בַּנֹבְנַב מַבַּנִנִי וּנְאָמֶר וֹהַלְּב אָלְ-אָבָוּו אָנָכִי נִאַמָר וַמַּלִב לְאָבוּנִינּ

ينخلختن تغشك: אַסְׁעַּׁעַר נָאָבוּל מִצֵּיִרִי בָּדִיל בְּמַבִּילְשָׁאַ מִּמִּי

venison, that thy soul may bless I pray thee, sit and eat of my according as thou badest me. Arise, am Esau thy first-born; I have done And Jacob said unto his father: 'I

برغير بمزر هِرْن بود؛ جود: מעוֹשׁ לְמִּאֵא בֹּנֹי וֹיְּאַמִּר בֹּי אִנְטִיטָא לְאַמֶּבֹּטֹא בֹּנִי וֹאָמָר וּנֹאָמֶר יִצְּחַלְ אֶּלְבַּנְוְ מַּנִי זְּיִר וֹאָמָר יִצְּחַל לְבָּרֵוּה מָא בּוּן

אָב, זַמָּן וֹן אֶלְבִוּ בַּבַבּינִי

LORD thy God sent me good speed. my son?' And he said: 'Because the it that thou hast found it so quickly, And Isaac said unto his son: How is

%□_****%: رَجُّلُهُكَ خُرُرُ لِجُفَّلِ ثَلَّ خُرُرُ مُهُرِ رَجُّمِيهُ فِلْ لِجُنْ يَمْ يَا خُلِرُ וּגְאָמֶׁר יִצְּקְלַלְ אֶבְ יַנְּקְּרַ לְּהָּעִרְ לָּאַ יִאָּמָר יִצְּקַל לְנָהַלָּךְ לַנִדְ כָּהַוֹּ

מַשְׁוֹ אָם לָא:

very son Esau or not.' thee, my son, whether thou be my near, I pray thee, that I may feel And Isaac said unto Jacob: 'Come

וֹבֹּגֹבׁוֹם גֹבׁוּ הֹאָנִיּ וּנְמְמְּעוּ וַיִּאִמֶּר חַפִּלְ קַּוֹלְ זִמְּלֶּב אָבִּיּחִי וּמְמָּיִה וַאֲמָר קְלָא ווּנֹאָה וֹהֹלָּב אָבְוֹגֹּעַׁל אָבוו וּלִבור וֹהַלִּב לְוֹנו וֹגַּעַׁל

לכנע בוּהַלִר וּיבּיָא יִבּי מֹמָני

the hands are the hands of Esau.' The voice is the voice of Jacob, but father; and he felt him, and said: And Jacob went near unto Isaac his

ממו אטו ממגע זולבבטוי ⁶⁷ וֹלֵאָ צִיכֹּירָוָ כִּירַנִי נִירָנִ נִּרָרָנִ נִּירָנִי נִירָנִי

סֹהְבֹּלוֹן וּבְּבַבְיִים: יְדְוָנִי כִּידֵי מִשְּׁוּ אֲחוּהִי וְלָא אָהְשִׁמִיְרְתִּיִּה אָרֵי הַוֹּאָר

Esau's hands; so he blessed him. his hands were hairy, as his brother And he discerned him not, because

٤٠١ ע נְצְאַמֶּר אַמֶּר זֶר בְּנָי מַמְּׁיִ נִּאָמֶר נַצְּאַמֶר בַּנִּי בַּיוֹ בָּרִי עַשְּׁיִּ

אָלָא:

Esau?' And he said: 'I am.' And he said: 'Art thou my very son

לְנִ נֹיּאַכְּלְ נֹיֹבֹא לֵנִ נֹיֹל נֹיֹחֵשׁ: خَزُر كِرَمَ لَا نَحْدُدُكُ لَا فَشِر رَبَوْهِ _ يَخِدِر خَيْدِم يَنْفُلُحُوْلِ رَفِهِ. يه يشخيت بيؤتي جزر بېچرنا ميوند

בַּבְבַבְא יִשְׁבִי: וֹפֿבוּר בֹּוּשׁ וֹאַכֹּלְ וֹאַהָּוּלְ בַּוּשׁ וֹאַמֹּב בַּבוֹב בִי וֹאִיכוִב מִהּיבֹא

and he drank. did eat; and he brought him wine, he brought it near to him, and he that my soul may bless thee.' And and I will eat of my son's venison, And he said: Bring it near to me,

Sz

†7

٤٢

77

17

07

לא ישְׁלַנוַ לַּי בַּנָי: ⁹² וּלֵאמֶר אֶלֶוּ וֹגִּעַׂל אַבְּוֹו נְּמִּעַ וֹאָמָר לְיִע וֹגִּעַל אֶבוּנִי לַנִד

בען ושק לי ברי:

'uos Come near now, and kiss me, my And his father Isaac said unto him:

בּוֹבׁו יִעוֹע: לב בְּגָרֵיוּ וַיְבְּרְבֵּהוּ וַיֹּאִמֶּר רְאֵחׁ בִיחַ לְבִּיּשׁוֹהִי וּבְּרְבֵיה וַאֲמֵר נּנּהָ נּיּהַלַ בְנְ נֹינֶב אָטַב'נִים יּלֵבוּד וֹהָהִע בִישִ נֹאָבוּים יִּט

בֵיחַ בְּּנִי בְּבֵיחַ שְׂבֶוֹר אֲשֶׁר חַזִּי בִיחָא דִּבְרִי כְּבִיחַ חַקְלָא בַּרְכִוּ יְהְוֹה: דְּבְרְכֵיה יָיָ:

hath blessed. smell of a field which the LORD See, the smell of my son Is as the raiment, and blessed him, and said: And he smelled the smell of his And he came near, and kissed him.

על סשלחן, לכך מתורגם אפתחר: (19) אובי עשו בברך. הנכי המגיה לך, ועשו הוה בכורך: עשיחי. כמה דברים, כהשר דברה הלי: שבה. לשון מישג

(IS) גשה נא ואמשך. מתר ילמק בלבו, מין דרך עשו לסיום שם שתים שגור בפיו, וזס מתר כי סקרס ס' מלסיך:

(22) קול יעקב. שמדכר בלשון החנונים, קוס נה, הבל עשו בלשון קנטוריה דבר, יקוס הבי:

(אב) ויאמר אני. לא למר לני עשו, ללל לני:

בֿצֿן וָתִירָש: כה הַשְּׁמָיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָהֶץ וָרָב וּמִשּוּבָא דַּאַרְעָא וְסָּגִּיוּה עַּבּוֹר ععد الثال خلا **〒※イボ・ロ**

ŢÜĊL: מַמַּלְ וֹנְפֵּגוֹ לְבַ וֹוֹ מִמָּלָא בַּמִּמֹּגֹּא

earth, And plenty of corn and wine. heaven, And of the fat places of the So God give thee of the dew of

אַבונו אַבוב וּמִבובנוני בּבונוב: خَمَّرُنك لَيْضُمَّتُولُ خُكُ خُدِّرُ هُوَّلِكُ وم إرْضِمَهَارُهَ كِلَّهِ كُهُفُرهَ هِيْلًا بَجِدِرَ كِلَّا فَرَجُوبُوا هِرْ بِدَ كَهُمَاهِ

ליטין ובריבה יהון לוס לבון לו לדו אמו לומו لَمْخُلُنكُ مَقِرَت (כ. بيصنين)[ط. نَغُذِينِهُكُ مَقَعَيَا لَيْضُوَمُخُتُنَا

be every one that blesseth thee. one that curseth thee, And blessed bow down to thee. Cursed be every brethren, And let thy mother's sons bow down to thee. Be lord over thy Let peoples serve thee, And nations

אַּוֹיִו בָּאַ מִצֵּירְוֹ: וֹהְעַר מִאָּט פֹּנוֹ וֹאָטַׁל אַלָּוּו וֹהָהָּוֹ ᅊ 잃다「煌덕스 『다다 월두 『목청 『목청 וּוֹטָו כּאָמֶת כּבָּט וֹגִּטַׁלַ לַבְּבַנֵי וֹעַוֹּט כֹּד שִׁיצִי וֹצִטָּל לַבָּרָכָא

וְעַשְׁי אֲחוּהִי עָאֵל מִצֵּידֵיה: והמכר מן שבום וגמש אַרוניו נה יעַקב והַנָה בָּרַם מִפָּק נְפַּק

.gnitnud sid mort ni father, that Esau his brother came from the presence of Isaac his and Jacob was yet scarce gone out had made an end of blessing Jacob, And it came to pass, as soon as Isaac

ئڭلڭد ئۈڭك: אָבֹן וֹנְאָכֹלְ מִהָּנֹג בֹּנְוִ בַּמְבֹבׁר אַבָּא נְנִיכִוּלְ מִהָּנֹא צַבַּבונִים ַ לְאָבֹוּ וֹנְאָמֶר לְאָבִוּוּ יֵלֵם לְאָבוּנִי וֹאֵמֶׁר לְאָבוּנִי וֹלֵים נוֹמַתְּ נִּם_עוּאִ מַמְּמַמְּנִם נִיָּבֵא נִמְּבַע אַן עוּאַ עַּבְּאָנִלְוּוֹ וֹאַמֵּיִל

خدرم ينخدن تغيين:

that thy soul may bless me. arise, and eat of his son's venison, said unto his father: 'Let my father brought it unto his father; and he And he also made savoury food, and

رَيْعِمُد كَبُرُ خَبُكَ خُجُلِكَ مُمِّن בּ וֹנְאַמֶּר בָּוְ וֹאַבְוֹע אַבְּוֹו מִרְאָמַר וֹאַמַר בִיה וֹאַבְּוֹע אַבוּהִי מִן אַשַּ

וֹאַמֹּר אַנֹא בֹבֹב בּנִכֹבב הֹמִנ:

thy son, thy first-born, Esau.' Who are thou? And he said: 'I am And Isaac his father said unto him:

جَدُنك نكرُن : בְּמֶבֶם שַּׁבֹוּא וֹאַבְּוֹבְיבִינִ נִּם_ עַבְּיִר עַנְּבָא לְיִ נְאַבַלְ מִפָּלְ דִיכִי, דִּצְּר צִּיִרְא וֹאָמֵילְ לִיּ מַרַ הַאָּהַ וַּאְמָר מֶיַר אֵפֿוֹא הַוּאַ עַר לַחְּדָּא נַאַטַר עַן הוּא تثقته نخظط لتتثير لابكن رئير

ילבילמיה צף קריף יהי: וֹאַכֹּלִית מִכּוֹלָא עַד לָאַ מִיעוֹל יַצְּחָל

blessed. blessed him? yea, and he shall be all before thou camest, and have brought it me, and I have eaten of he that hath taken venison, and exceedingly, and said: 'Who then is And Isaac trembled very

(TS) וירח וגוי. וסלא אין כיים רע יומר משמף סעויס, אלא מלמד שוכנסס עמו כיים גן עדן: בריח שדה אשר ברבו

שַׁשֶׁר יְקְרָם שֵׁלֶיף סַנְּכְרִי, בין כפוי בין שפינו כפוי מן לו, כדי שלפ יקרם עליך מגר. ברש"י ישן מדויק): ַ פְּבֶלְ צְּבֶבְיִי מֲשֶׁר מַדַע מֶשׁ לְבָּבוֹ (מלכיס־ה ה, למ), הבל נכרי מחוםר המנה, לפיכך המר וַשַֿמָה מִשְׁמַע הַשְּׁמֵיִס וגו' וְשְשִׁים פְּבִל למד שלמס, כשעשס סבים מידר מפלמו, ישראל שסוא בעל אמונס ומלדיק עליו סדין, לא יקרא עליך חגר, לפיכך וְנְמַּשָּ לָאִישׁ בדין, אם כאיי לך, ימן לך, ואם לאי לא ימן לך, אבל לעשו אמר, משמני הארך יהיה מושבך, בין לדיק בין רשע ימן לך. וממנו וגו', ועוד ימן לך מעל סשמיס וגוי: משל השמים. כמשמעו, ומדרש אגדס יש לסרבס פניס. (דבר אחר, מסו סאלסיס, (82) ויהן לך. ימן וימור וימן (צ"ר מו, ג). ולפי פשומו מוסג לענין הראשון, ראה בני שנמן לו הקצ"ה, כריה שדה ה׳. שנמן בו כימ מוב, ווס שדס מפומיס, כן דכשו כו"ל:

ו מופן שלוה, ואוררישם ומלערישם קודמים למברכישם, לפיכך ילחק שקדים קללם אוררים לברכח מברכים, והרשעים חחלמן (פ"ר מו, ד): ארריך ארור ומברכיך ברוך. ופפלעס הוא אומר מַבְּבֶבֶיף בְּרוּךְ מַבֹּבִיף מָבֹרִכִיף מחלמס ימוליס (25) בגר אמך. ויעקב אמר ליסודס בני אביך, לפי שסיו לו בניס מכמס אמסום, וכאן שלא נשא אלא אשס אחח, אמר בני אמך

(08) '28 '28. 15 '15 (115 th: שלוה ומופן ימורין, לפיכך בלעם הקדים ברכה לקללה:

(33) ויחרד. כמכגומו ומוס, לשון ממיס. ומדכשו, ראס גיסנס פמומס ממחמיו: מי איפוא. לשון לעלמו, משמש עס

מַאָּע וֹנְאָמֶר לְאַבְיוּ בַּּבְרָנִי נִּם_ * ניִּצְעַק צְּעֶּלְה גְּדִלְה וּמֶרֶה עַּדַ

« וֹנֵאְמֶׁר דָׂא אַנוֹיִנְ דְּמִלְנִי וֹצְׁלֵי וֹאֵמֶרְהָאַרְ אַנוּנְיַ

رَبْهِوَدِ لَاَحِهِ هُمْخُكُ فَا ذِرْ خُلُكُكِ: לְבְּׁט וְטִינָּט מַּטֵּט לָלָּט בּוֹבְטִיּג ود النظظير إلا فيفياه هم جذرير. ניאטר הַכִּי קְרָא שָׁמָוּ יַעַּלָּב

סְמַכְּתִּיוֹ וּלְבָרְ אֵפֿוֹא מֶת אֶצֶשֶׁת למשי לו לשירש ודגו והירש עני גְּבְּיר שַׂמְתָּיִיוּ לְדְּיְנְאָתַ־בְּלִ־אָּחָיִיוּ ונַּמּן יַצְּטְׁכִי וַנְּאָמֶר לְמַמָּוּ דֵוֹן

אָנג אַבְג נּוֹמָאַ מַמָּג כַלְג נּוֹבֶּב: אַעַת הַואַ־לְףְ אָבִי בָּרְבָנִי נַם־ וַ נְּאָמֶר מַשֶּׁו אָל־אָבָיו חַבְּרָלָר

ַ מִּנְאַבְּׁנַ יִמִּמָּלַ וַאָּמָנִם מִגָּל נَיۡمَۤۤۤۤ ا نَمۡשُو אَבُر וَ نَهۡמُد אَבُرُ

לְטִׁבְּא וֹאֹמָר לָאָבוּהִי בָּרִיכִּוֹי וּאַנוּ אַנוֹטְאַ בּלֹּא וּמָבוּנוֹאַ אַב בַּמִּלְמַ מֹמִּוּן אֵט_נַבְרַנֵין אַבְיוּ כַּבְ מִּמַמְ מֹמִּוּ זְטַ פּּטִינְמֵי אַבּוּטִי.

ולבול לוכטב: ĖΠĊάΧ

ĖĹĊ%: בּבְבְּטִי נְאֵמָר עַלְאַ חָּבַלִּטֹּ לְיִ לכירותי לפיב והא קען קביל נסלמנו גלו שנשו ומנון זמ נאַמַר נאות קרא שָּמֵיה נעַלב

בַּעָן מָא אַהַבִּיִר בָּרִי: יבְעָבוּר יבְחַמַר סִעּרְחַיּה וְלָרְ אַרוֹהי וְהַבִּית לֵיה לְעַּבְּרִין בב הווטוע מלוע ווט פֿכ וֹאַטִּיב וֹגִּטַׁל וֹאַמָּב לַמָּמָּוֹ עַׂאַ

ίĊἀΧ: אַּב לִי אַבָּא וֹאַבוּים מִּמָּוּ לַלְיִיה שוֹבא ביוא לְב אַבּא בּבוּיכִנִי נאמר משו לאַבוּהי הַבָּרְכְּהָא

יהי מוקבף ומטלא דשטיא באַ בּאַבּא בּאַבהא נאַמור וַצְּקוֹל אָבוּהִי נאָמַר

> O my father. his father: 'Bless me, even me also, great and bitter cry, and said unto father, he cried with an exceeding When Esau heard the words of his

'gaissəld with guile, and hath taken away thy And he said: 'Thy brother came

ςę

₽ξ

not reserved a blessing for me? blessing.' And he said: 'Hast thou pepold, now he hath taken away my took away my birthright; and, supplanted me these two times: he named Jacob? for he hath And he said: 'Is not he rightly

wy son? and what then shall I do for thee, corn and wine have I sustained him; given to him for servants; and with lord, and all his brethren have I Esau: 'Behold, I have made him thy And Isaac answered and said unto

and wept. father.' And Esau lifted up his voice, bless me, even me also, O my thou but one blessing, my father? And Esau said unto his father: 'Hast

from above; dwelling, And of the dew of heaven places of the earth shall be thy said unto him: Behold, of the fat And Isaac his father answered and

(QQ): בו (ב"ר פו, ב): גם ברוך יהיה. עלה מהמר, הילולי ערימה יעקב להביו לה נעל הה הברכות, לכך הפכים וברכו מדעמו במה דברים. דבר אחר איפוא, איה פה, מי הוא ואיפוא הוא הלד ליד: - ואבר טבר. מכל טעמים שבקשחי לטעום טעמחי

(35) במרמה. נמכמס:

נמחכם לי: אצרה. לשון הפרשה, כמו וַיָּמְבֶל (מַ"מֹ וַיַּבֶל): של שורם הדיו, עכשיו לבכור ברכמי, גם ברוך יהיה: - וישקבני. כמרגומו וכמני, מרבני. ומרב, וכמן. ויש מסרגמין ומכמני, ששו מלעק ויעקבני זה פעמים, אמר לו אביו מה עשה לך, אמר לו אם בכורמי לקח, אמר, בכך היימי מלר וחרד, שמא עברמי שמיד לעקבני. מנמומא (מולדות כג), למס מרד ילמק, אמר, שמא עון יש בי שברכמי קען לפני גדול, ושנימי פדר סימם, סמחיל (196) - חבר קרא שמו. לשון מימה הוא, כמו הַבִּי אָמִי אַאָה (צראשית כמ, כו), שמא לכך נקרא שמו יעקב, על שם מופו שהוא

(88) הברכה אחת. ס"א וו משמשת לשון תימס, כמו סַבְּמַםַנִיס (במדבר יג, יע), סַשְּמֵנֶס סִיא (שס כ), סַבְּמוֹת נְבָל (שמואל-ב סס, שסרי גביר שממיו לך, ומס שקנס עבד קנס רבו: ורכה אפוא מה אעשה בני. איס איפוא מבלמות לך: (פ) הן גביר. ברכס זו שביעים סיל, וסול עושם לומס רלשונס, ללל למר לו, מס מועלם לך בברכס, לס מקנס נכסים שלו

ι'(ι):

بطَلَطُنٌ مُكِادِ سُمْحٍ مَنْعِلَك: וֹמַלְ חַוְבְּׁנֵ מַחָּיִת וֹאָת אָטִוּבּ

: ێڶڎ אַבֿג אַבָּג וֹאִנִוֹנִינִי אָנַגַוֹהַלָּב آبهشد مَهُد خَرْجَهِ نَكُلُكِ نَصَّر يَهُمَد مَهُد خَرْجَيْك نَكَلُكِ لَا TH LELCH SAL ELCH SEN וּוֹמְּמָם מֹמִּוֹ אָטַ_וֹהַּלֵּב הָּלַ_

4444 הְּנֵּה עֵשְׂנִי אָהְיוּך מִהְנַחֵם לְךָּ לִיה הָאִ עִשִּׁי אַחִּיּך פְּמֵין לְרַּ לְינְעְׁלְתְ בְּּנְהְי הַפְּּמְׁן וַהַּאָמֶר אֵלֶיו לְיִעְּלִר בְּרָה וְעִּיִרָּא וֹאָמָרִית בּ בֹּלֵשׁ עַלּגַׁבְ וֹשֹׁמְבַע וֹשֹׁלֵבָע הֹמָוּ בַּבַע בַבֹּא וָמָבַעַע וּצִּבֹע וּנֹצַּר לְנַבְּלְּנִי אָּנֵי גַּבְּנֵי, מַּמֶּנִ נֹאַטְׁנוֹאַ לְנַבְלְּנִי יָנִי פֹּטִינָמִי

خُدَبِ خِكْ هُمِ كِجُا هُنَا، نَاتَّتُب: ⁶⁴ וֹמֹטַׁנִי בֹּוֹ, חֻׁמָּמֹ בֹּלִלְיָ, וֹלַנִּם

אַמֶּבְשְׁמְּנִּדְ עֲׁמָנִים אַּטְיְרִים בַּיְּהְמִּים הַמְּיִם אַמְיִרְ בְּהָהָרִים בַּיִּהְיִּהְיִּהְ אַנְּיִרְ בַּיִּהְיִּהְיִּהְ אַנְּיִרְ בִּיִּרְ בְּהָהִים בְּּמִּיהִ יִּמְיִן נְּמִיּרְ בְּּמִּיהִ יִּמְיִן נְּמִיּרְ בְּּמִּיהִ יִּמְיִן בְּּיִּרְ

נִם_שְׁנֵיכֶם יָוֹם אֶּחֶד: ್ನಿನಗ್ಗೇ ದೆಜ್ಞರ ನೆರ್ಜ ಜಿಡ್ಡನ ¿» אָר אַשִּׁר־עַשְׁיִר לּוֹ וְשְׁלַחָהָיָ ער שוב אַף־אָחִיף מִמָּף וְשֶׁכַחֹ

> ליביה מעל צורף: מֿכן פֿטֹלמי, אוָבוֹטֹא וֹטֹמֹבּי שׁפַּׁלַע וֹיהֵי כַּד יִעְּבָּרוּן בְּנוֹהִי וֹמֹלְ עַוֹבְבָּוֹבְ שִּׁיִם, וֹנִת אָּעוּוַב

> נת נעקב אַחִי: יומי אַבְלִיה דַאַבָּא וָאָקטוּל ĿŧĹĊſĽ ינְטַר עַשָּׁי דְּבָבוּ לְיַעֲּלִר עַל

خِلْدُ: אַנוג לַב לַנָּט לַבָּוֹ אָנוּנִי וכהן בני שביל מני וקום

אָנְפוּל אַף מַרְוּיכוֹן יוֹמָא חַד: لغمٰدِب نغلخنك منفا خمٰع מלב וושלמו זע במכבש ביש ביתוב רוגוָא בַּאָּחוּדְ

> shake his yoke from off thy neck. shalt break loose, That thou shalt And it shall come to pass when thou And thou shalt serve thy brother; And by thy sword shalt thou live,

I slay my brother Jacob.' for my father be at hand; then will heart: 'Let the days of mourning blessed him. And Esau said in his the blessing wherewith his father And Esau hated Jacob because of

kill thee. doth comfort himself, purposing to brother Esau, as touching thee, and said unto him: 'Behold, thy and called Jacob her younger son, were told to Rebekah; and she sent And the words of Esau her elder son

Laban my brother to Haran; my voice; and arise, flee thou to Now therefore, my son, hearken to

thy brother's fury turn away; and tarry with him a few days, until

you both in one day?" thence; why should I be bereaved of I will send, and fetch thee from which thou hast done to him; then from thee, and he forget that until thy brother's anger turn away

(98) משמני הארץ וגרי. זו לימליל"ס של יון (ב"ר מז, ו):

שמוכם, ויסיס לך פתמון פס לסלמער על סברכות שנעל, ופרקת עלו וגוי: (שמות ו, כו) בלבחתם: והיה כאשר חריד. לשון לער, כמו שָׁרִיד בְּשִׁיִּהִי (תהלים נה, ג), כלומר כשיעברו ישרחל על (04) ועל חרבך. כמו נמרגך, יש על שסוח במקום הוח בי, כמו שַמַדְמָם עַל מַרְּבְּכֶם (יחוקחל לג, כו), נמרבכם. עַל לְבְּמֹתָם

(I+) יקרבו ימי אבל אבי. כמשמעו, שלה הלער הם הבה. ומדרש הגדם לכמה פניס יש:

לסמנכר לך ולסרגך. ומדרש הגדס, כבר המס מת בעיניו, ושמס עליך כום של הנחומים. ולפי פשומו, לשון הנחומים, מתנחס (SP) ויגד לרבקה. ברום סקודש סוגד לס מס שעשו מסרסר בלבו: מחנחם לך. נחס על סלמוס, למשוב ממשבס למרם

(44) אחדים. מועמיס: מוש מל סברכום בסריגםך:

שמפורש בפרק המקנה להשמו (סומה יג.): (מו) גם שניכם. אם יקום עליך ואמה מהרגנו, יעמדו בניו ויהרגוך, ורומ הקדש נורקה בה, ונמנבאה שביים אחד ימומו, כמו (פא) למה אשבל. אסיס שכולס משניכס. (לימד על) סקובר את בניו קרוי שכול, וכן ביעקב אמר פַּאַשֶׁר שֶׁכֹלְמִּי שֶׁכָלְמִּי

911

מְבְּנִוֹת הַאָּבֶץ לְמָּה לֵי חַיִּים: יַעַקְב אִשְּׁה מִבְּנִוֹת־הֵת בְּאֵלֶה הְתְּאָה בְּאֵלֵין מִבְּנָת אַרְעָא ס+ בְחַיְּּ מִפְּנֵי בְּנֵית חֵת אִם עִבַּוֹ رَفْعِمُد لَـٰבُكُكِ عُج_نَمُٰتِكِ كَمُنَاد

خُھٰۃ خ، ١٠٠٠: אָם וֹסֹגֶּד גֹהֹלֶב אִשְּׁטֹא מִבּׁנִינ בְּחַיִּי מְן בְּרָם בְּנָת חַהַּאָר וֹאַמֹנע ובלטע לוֹגִעַל מַלִּיע

land, what good shall my life do as these, of the daughters of the wife of the daughters of Heth, such daughters of Heth. If Jacob take a weary of my life because of the And Rebekah said to Isaac: 'I am

אַמֶּר מִבְּנָות בְּנָעוֹ: אֹתְוֹ וַיְצְנְּחִי וַנְאִמֶּר לֹוֹ לְאִ־תְּמָּח יָתֵיה וִפְּקְּדֵיה וַאֲמֶר לֵיה לְא $III \Lambda X X$ الكُلِّم نَمُثُلًا مُرْالَمُكُولِ الْكُلُّاكِ الْكُلِّم الْمُثَلِّم الْمُثَلِّم الْمُثَلِّم الْمُثَلِّم الْمُثَالِين

שַׁפַּר אַשַּׁשֹאַ מִבּּנִים בּנְעַּוֹ:

house of Bethuel thy mother's Arise, go to Paddan-aram, to the wife of the daughters of Canaan. unto him: 'Thou shalt not take a

him, and charged him, and said

And Isaac called Jacob, and blessed

ΙΙΙΛΧΧ

father; and take thee a wife from

: ئاڭلا מֹמֵּם אֹמִּב מֹבּנִינִי לַבוֹן אַנוֹ, לַנַ מִשַּׁמֵּן אִשִּׁטֹא מִבּּנִי לַבוֹן ֶ בְּתִּיאֵלְ אֲבֵּׁי אִמְּוֹדִּ וְקַחִ-לְּוֹדְ בְּתִּיאֵלְ אֲבִּיּהְא דְּאִמְּדִּ וְסְבִּּ جرات جَلَّا فَيَزِلَ يُجَزِّت جِرْبَت مِنْ يُحَيِّرُ خُوبَا بَهُرَت خُرْبَت

ង្គកក្មេង កុងជុំគ្រះ

make thee fruitful, and multiply And God Almighty bless thee, and thy mother's brother. thence of the daughters of Laban

congregation of peoples;

thee, that thou mayest be a

انتكظك الثائلة خظتام مَقَات: ث نَجُر مِمَدَر نُحُدُكُ جُنُكٍ نَرَفُكُ نَجَر مِمَدَ نُحُدِكَ نُعُلِ مِنْكُ نَرَفُمُونُكُ

لْنَصْدُبُكُ بِنَكِ، كِحَدُهُمُ هِجُمَا!:

the land of thy sojournings, which with thee; that thou mayest inherit Abraham, to thee, and to thy seed and give thee the blessing of

אַבע מְנְהָרִיף אָמֶּרְינְתָן אֶלְהָים לְמִירָתָּף נָת אָבע מּוֹמָבוּתָף ٠ ﴿ ذُكَ بَرْ يَلَمُكَ لِمُنْكَ ذُلِمُنَاكِ فُلِ لَهُ خُذُنُ مُنْ لَا يُخَذِّنُ مُمَّاكًا مُمَّاكًا ווטן לף אָת בּרָבָת צַּבְרָהָם וְיִמֵּין

<u>ייהר ין לאַרְרָהַם:</u> di tit And Isaac sent away Jacob; and he God gave unto Abraham.

וֹמֹמוֹ: בְּאָרָמָּי אָהַיִּי רְבְּקְה אָם יַעַּקְב בּּחוּאָל هَنْتُكُ مَنْكُ مُحْرَجُكُمُ قُلْ خُلِيهُمْ رَهَدَا يَمُدُهُ خَرْنَا خَرْدًا قَل וּנְאָבְע נֹאַעַל אָש וֹהַּלָּב נִינְבֶּנ יִאָבע נֹאַעַל זָע נֹהַלִּב נֹאָנַך

בולטני אמנה דיעקב ועשו: ÄĻŪŠU ÄLIŪX

Esau's mother. brother of Rebekah, Jacob's and son of Bethuel the Aramean, the went to Paddan-aram unto Laban,

אַמֶּר מִבְּנָות בְּנָעוֹ: אָעוּ וֹנְצָּוֹ מָלְיוֹ לַאִּמָר לְאָ_עַקּּוֹ לַלַעַעַרַלוּ מִשָּׁם אָשָּׁר בְּבָרְכָוֹ יַנְקֹבְ וְשִׁכְּח אָתוֹ פַּהָנְה אֲרְם וּוֹבֹא הֹמִוּ כֹּוַבְבֹבוֹבׁ וֹגִּטֹׁלַ אֶשׁנַ

מבלנו בלמן: מַּלוְהִי לְמִימַר לָא מִפַּב אָהְהָא אַטְּקְאַ בְּרְבְּרֵיךְ יְמֵיה וּפַקּיר בּאָבֶם לַמִּסַב בִיִּשׁ מִטַּמֶּן ינת ועלב ושלח ימיה לפדו ושוֹא הֹמִּו אָבוּו בָּבוּגַבּ וֹגַּטַׁעַ

daughters of Canaan; Thou shalt not take a wife of the him he gave him a charge, saying: from thence; and that as he blessed Paddan-aram, to take him a wife Jacob and sent him away to Now Esau saw that Isaac had blessed

(64) קצתי בחיי. מלקמי נמיי:

- (ε) ואל שדי. מי מדי בברכומיו לממברכין מפיו, יברך מומך: (2) פדנה. כמו לפרן: ביחה בחואל. לנית בתואל, כל תיבה שלריכה למ"ד בתתלתה העיל לה ה"ה בתואל הנית התואל.
- (+) אַח ברכת אברהם. שממר לו וְמַשֶׁבְּלְגוֹי בֶּדְלֹלְ וְמִמְךְ יִמִין מִמְן בּרִכת אברהם. שממר לו וְמַשֶּׁבְּלְגוֹי בֶּדְלֹלְ וְמִמְן יִמֹם בְּבִר בְּזַרְשָׁבְּ
- ברוי ולומו הורע המבורך:
- (S) אם יעקב ועשו. ליני יודע מה מלמדנו:

Zπ

אַמְּוֹ נַיֵּלֶךְ פַּהָנָה אֲרֶם: מפסיר ווּאָסָה וֹהֹלֶב אָבְאַבוו נֹאָבְ וֹלַכּּוּבְ וֹהַלִּב מוֹ אַבוּנוּ. וּמִוֹ

אַמִיה נאַזל לְפַּדַן דַאֲרֶם:

gone to Paddan-aram; father and his mother, and was and that Jacob hearkened to his

בְּמִנוֹ וֹגִּעַׁל אָבָוו: « تَرَلُّه مَشِر خَد لَـٰ مُبِن خَلْبَن خَلْمًا لِيَتَأَهُ مَشِر كُلِّد، خَرَشًا خَلْن خَلْمًا

בְּעֵינִי יִצְקְקְלַ אֲבוּהָי:

Canaan pleased not Isaac his father; and Esau saw that the daughters of

ぐに (る) אַבְרָהָם אָהַוּה נְבְיָוֹת עַלְ־נָשֶׁיוֹ אַבְרָהָם אָהָהִיה הַּנְבְּיוֹת עַלְ אֶת־מָהֻלָתוּ בַּת־יִשְׁמֶאֵל בָּן־ יָת מָהַלָת בַּת יִשְׁמָצֵאל בַּר تَرْكِك مُمَّا هُمِ ـ نَمْمُمُمُهُم يَوْكِك يَعْتَم مُمَّا خُرُك نَمْمُمُهُم بِنُصْتِ

נשוהי ליה לאחו:

Nebaioth, to be his wife. Abraham's son, the sister of Mahalath the daughter of Ishmael took unto the wives that he had so Esau went unto Ishmael, and

The Hastara is Malachi 1:1 - 2:7 on page 245. On Evev Rosh Hodesh, read the Hastara on page 262.

כו חָבֶּנְה: יילה ויצא יעלה מקאר שבער שבע יוקר וופק יעלה מקר מקאר שבע ואול Beer-sheba, and went toward And Jacob went out from

- וסלך פדנה ארס, וכי רעות בנות כנען, וסלך גם סוא אל ישמעאל: (ד) וישמע יעקב. מחובר לענין שלמעלס, וירא עשו כי ברך ילחק וגו' וכי שלח אוחו פדנה ארס, וכי שמע יעקב אל אביו
- לא נענש עליהם, ולא פירש יוסף ממנו אלא כ"ב שנה, מדה כנגד מדה, עד כאן מלאתי ברש"י ישן): 🛚 על גשיו. הוסיף רשעה שנים, ששם אנו מולאים עוד י"ד שנים, אלא ודאי נטמן בבים עבר בסליכםו לבים לבן ללמוד חורם ממנו, ובשביל זכום סחורם בימום סגשמים וסכום סוס בימום סחמס, ולחשבון ספסוקים שחשבנו לעיל, משפירש מאביו עד שירד למלרים שסיס בן ק"ל שנים ששסס בדרך, כדכמיב וַיַּבֶּן לוֹ בַּיִמ ולמקנסו עשס סכום, ופירשו רו"ל מוס ספסוק ששסס י"ח חדשים בדרך, דביח סוס לא פירש יוסף מאביו אלא כ"ב שנה, דהיינו מי"ו עד ל"מ, כנגד כ"ב שפירש יעקב מאביו ולא כבדו, והם כ' שנים בבית לבן, ושמי הכי מסריס י"ד שניס, סא למדמ, שאחר שקבל הברכוח נממן בבים עבר י"ד שניס. (אבל לא נענש עליהם בוכוח החורה, שהרי ושלשים של יוסף, ומשע משמלך עד שבה יעקב, הרי נ"ג, ורשפירש מהביו היה בן ס"ג, הרי קי"ו, והוה הומר שלשים ומה מהה ש מי שניס, ז' של שובע וצ' של רעב, ויעקב אמר לפרעס יָמֵי שְׁנֵי מְגוּרַי שְׁלִשִׁים וּמָשַׁם שָׁנֶס, כֹא וחשוב י"ד שנס שלפני לידם יושף, משנולד יוסף היה, שנאמר וַיְהִי פַּבַּשְׁבֶר יֶלְבָה בְמַל אָמ יוֹפֵף וגרי, ויוסף כן ל' שנה היה כשמלך, ומשם עד שירד יעקב למלרים שסס בבית לבן לפני לידמו של יומף אלא י"ד שנס, שנאמר עַבַּדְמִיךְ אַרְבַּע עָשְׁבֵס שָׁנְס בְּשְׁמֵי בְּנִמָּיךְ וָשֵׁבר הלאן וגוי, נמלא יעקב כשמת ישמעאל כן מ"ג שניס סיס, ולמדנו מכאן שנעמן בבית עבר י"ד שנס, ואחר כך סלך לחרן, שסרי לא שי"ד שנס סיס גדול ישמעאל מילמק, וילמק צן ס' שנס צלדם אומס, סרי ע"ד, ושנומיו סיו קל"ו, שנאמר וָשַׁבֶּׁס שְׁגֵי מַיֵּי יִשְׁמָעֵאל יכוואים, והשיאה נביום אחיה, ולמדנו שהיה יעקב באותו הפרק בן ס"ג שנים, שהרי ישמעאל בן ט"ד שנים היה כשנולד יעקב, (9) אחוח גביוח. ממשמע שנאמר במ ישמעאל איני יידע שסיא אחוח נביום, אלא למדני שממ ישמעאל משיעדה לעשר קודס
- **ζ**αζί: ילא משס, פנס סודס, פנס זיוס, פנס סדרס. וכן וַפַּגַא מן סַמְקוֹס (כום א, ו), סאמור בנעמי וכום: - וילך חרבה. ילא ללכם ולמס סוכיר ילילפו, אלל מגיד שילילם לדיק מן סמקוס עושס רושם, שבומן שסלדיק בעיר, סול סודס, סול ויוס, סול סדרס, וכסיבוַיַרְסֿ עַשְׁוּ כִּיבַרַ וגוי (ברסֹשים כח, ו), ומשגמר, חור לעניין הרסֹשון: - ויצא. לס הים לרייך לבסוב סלס ינילך יעקב חרים, (10) ויצא יעקב. על ידי שבשביל שרעות בנות כנען בעיני ילחק תביו הלך עשו הל ישמע הל, הפסיק הענין בפרשתו של יעקב, על רשעמו (ר"ל מרשעת על מרשעיות שקיו לו כבר וק"ל) שלה גרש הת הרהשונות:

נוֹמִם מִבֹאַמִּטֹוּו נוֹמַכֹּד בּפַּלום בא השׁמָשׁ נִיקּה מַאַּבָנֵי הַפָּלִים נופּגָּת בֿמַלְוִם נוֹלֵן הַּםְ כֹּנַ

מֹלְאָבׁוֹ אָלְיִם מָלָים וֹיִבֹבוֹים בי וְרֹאִשִׁוֹ מַנֵּיעַ הַשְּׁמְיֵנְמְה וְהַנֵּהוֹ בְּצִּרְעָא וְבִּישִׁיה ,מְטֵי עַרַ ניהַלְם וְהַנֶּה סָלְם מָצֶּב אַרְצָּה נִהָלִם וְהָא סִילְמָא נִעִיץ

: خَالَةُ اللهُ اللهُ هَفُدر هَرَّد مُرْبِ ذِلْكَ هُفَائِدًا يَهُنَ هُدِرَ مُرْبِ هُفَرَدَهِ يعكين بېپېم بېپنې يېپات يېدنې يېځينه چنېم يېدېد ליי אַנָּנִ יְחַנְּע אֵבְעַיִּנְ אַבְּנְעַנִים אַבְּנִע זַאַמָּר אַנָא וֹן אֵבְעַיִּה דְּאַבְּנְרְחָם וְחַנְּּׁם יִחַלְּם לִּאֶּב מַּלְיוֹ וַיּאִמָּב וְחָא יְקְּרָא בַּיִי מִעַּהַ עִּלְּוֹחָי

בּאַבֹלוֹע יִבְּזַרְעָּה: ثثلاطب لنخلخ خك خح مفظني ilāl cāēl

אָנו אָאָב<u>ובּל</u>ביי, לְבִּי אָמוֹלֶבְ מַב אָמֻב אָם_מֹמָינוּ. אָל הְאָרָ הַוּאָר הַוּאָר ſŢŸĮĊſŢ א לכֹל אָאָהַרַ עַּלָּב וְהַנְּה אָנְכִי עִמָּוּך יִשְׁעַרְהִירָּ

> בְאַבְרָא הַרוּא: XÚĽX LÁL XLÓLLĽL LÁCIE מאל שׁמִשְׁא וּנִסָּיב מָאַבָנִי וֹמֹבת בֹאטֹבא ובֹט שֹמֹּן אָבוּ,

> فخظيا الثانيا جيد הני הְמֹנֹא וֹבֹא מֹלְאָׁכֹּנֹא בּנִנֹ

> idtt:

אַבְעָא וּבְדִיל בְּנֶדְ: ניהקרכון בדילה בל זרענה بإيران بإخوبن بإلى برية באבלא נטטפב למגבלא וודון בָּנָך סַנִּיאָין בָעַבָּרָא

לאַרְעָא הָרָא לכַן אַנור דַּהְהָהָ נַאָּנִינְבָּוּ ומא מומנו לסגדב ואמנונב

> to sleep. his head, and lay down in that place stones of the place, and put it under sun was set; and he took one of the tarried there all night, because the And he lighted upon the place, and

> and descending on it. behold the angels of God ascending top of it reached to heaven; and ladder set up on the earth, and the And he dreamed, and behold a

71

will I give it, and to thy seed. land whereon thou liest, to thee father, and the God of Isaac. The LORD, the God of Abraham thy beside him, and said: 'I am the And, behold, the Lord stood

the families of the earth be blessed. And in thee and in thy seed shall all and to the north, and to the south. abroad to the west, and to the east, the earth, and thou shalt spread And thy seed shall be as the dust of

spoken to thee of? until I have done that which I have this land; for I will not leave thee, goest, and will bring thee back into will keep thee whithersoever thou And, behold, I am with thee, and

שכב בלילה, שהיה עופק בתורה: מת האבן אשר שם מראשומיו: וישכב במקום ההוא. לשון מעומ, באוחו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבית עבר, לא מכיפום זו סם זו, וסם סומכם עלי ינים לדיק סם כסשו, ווסם סומכם עלי ינים, מיד עשסן סקב"ס ספן ססם, וזסו שנסמכ ויקם פססוס שלא בעונסס כדי שילין שס. וישם מראשוחיו. עשאן כמין מכוב סביב לכאשו, שיכא מפני חיום רעום, ססחילו בפרק גיד סישה (חולין לה:): בי בא השמש. היה לו לכחוב ויבה השמש וילן שם, כי בה השמש משמע, ששקעה לו חמה . מְּפְבַּע בִּי (ירמיס ז, מז), ולמדנו שחקן חפלם ערבים, ושנה הכחוב ולא כחב ויחפלל, ללמדך שקפלה לו הארך, כמו שמפורש ַבּמֶּקוֹס מֵכְּסֹל: - ו־פּגע. כמו וּפָגַע בִּיכִיסוֹ (יסושע מו, ז), וּפָגַע בְּדַבְּשָׁת. ורבוסינו פירשו (פרכוח כו:) לשון מפילה, כמו וַשַּׁל (11) ויפגע במקום. לא הזכיר הכמוב באיזה מקום, אלא במקום הנוכר במקום אחר, הוא הר המוריה, שואמר צו וַיַרְא אָם

מלאכי מולה לארך ללומו: (SI) עולים ויורדים. עוליס ממלה ואמר כך יורדים, מלאכים שליווהו בארך, אין יולאים מולה לארך ועלו לרקיע, וירדו

ליכבש לבניו (מולין לא:) (כד' אמומ, שוה מקומו של אדם): סיא כממ, וילר סרע פסק ממנו. (מנמומא מולדומ ז): שכב עלידו. קיפל סקצ"ס כל ארך ישראל מחמיו, רמו לו שמסא נוחס שלסי פלוני, משום שנאמר הן בְּקְרְשָׁיו לֹא יַשְׁמִין (אֿיוד מו, מו), כאן ייחד שמו על ילחק, לפי שכהו עיניו, וכלוא בדית, והרי (13) נצב עליו. לשמרו: ואלהי יצחק. אף על פי שלא מלינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הלדיקים בחייהם לכחוב

(14) ופרצה. ומוקמ, כמון בן יפרון:

נאטמר ועקר משינהיה נאַמר

בשׁ יְהנְה בַּמְּקוֹם הַנָּהְ וְאָנָכֶי לְאִ נוּנבֿא נֹגַּלִבְ מִמָּלִעוַ נַּיָּאָמֶר אַכֹּן

וֹזֶה שַּׁעַר הַשְּּמָים: הַזָּה צֵין זֶה כֻּי אִם־בֵּית צֵלהִים ניירָאַ ניאַמֿר מַה־נּוֹרֶא הַמְּקִּוֹם

なて 下が望れ: תַּמֶּם אַטַּבּ מַבֶּּבַיב תַּבָּל מֵמֶן معدور هُلاـتِهُرْدًا هُمُلاـشِٰت دُرَلَهُمْنِدِر البَهْدِّات المَّارِّات فَقِدًّات النَّانِ لَهُمُّالِات المُّرَّات فَعَفْلُه الْأَمْات

בית־אָלְ וֹאִנְלֶם לְנִוּ מִּם עֹמֹנִר בִּנִי אָלְ וּבְרַם לְנִוּ שְׁמִּנִי ַנּיִקְבָּרָא אָ<u>ט שָׁם הַמְּקְוֹם הַרַוּא יַקְרָא יָה שְׁמֵיה דְאַהְרָא הַרוּא</u>

נובר והֹאָר דֹבר לְאַמְּר אָם וֹאַנִים וֹהַּאָר אָם לַמִּוּם לַמָּים לָמִוּמִר ﴿لِهِمَالُانَ

בַּגֵּרֶךְ תַזָּרֹ אֲשֶׁר אָנִבֶּי הוֹלֵּךְ

نُتْمَا حُرُد كُثُم كُمُّجُدِ

4444

ובון טבה פבול אָלִבוּגוּ אָנוּר דְּרַעָּנְאָ בּיה מוֹן ביבון לית בין אַתר הדיום יגביג נאַמב מא גביגנ אַב'א

לאַטֹבא בַבוּוֹ נאָלא לָא בַנוּנִינּי

נֹטַעַ לַמָּא נֹאָבֶנִל מָהָטָא הַּבְ נְתְ אַבְּנָא בְּהָנִי אָנְסָבְוְנִי, וְהָנִי

يحالفه مذحالمرا:

וכסו למלבש: אוג וושון לו לחום למוכל וֹנֹמֹנַתָּי בֹּאַנְבוֹא בֹבֹא בַאָּלֹא ס יה אָלְיִים מֹמֹּבִי וּמִמֹלְנִי אָם וֹנִי מִימֹבֹא בּיִי בְּסַעַּרִי

> this place; and I knew it not.' and he said: 'Surely the LORD is in And Jacob awaked out of his sleep,

this is the gate of heaven.' other than the house of God, and full of awe is this place! this is none And he was afraid, and said: How

upon the top of it. it up for a pillar, and poured oil he had put under his head, and set morning, and took the stone that And Jacob rose up early in the

city was Luz at the first. place Beth-el, but the name of the And he called the name of that

'uo and oa give me bread to eat, and raiment me in this way that I go, and will God will be with me, and will keep And Jacob vowed a vow, saying: 'If

(16) ואנכי לא ידעחי. שאס ידעתי, לא ישומי במקוס קדוש כוס: ילחק, וכן כל לי, ולך, ולו, ולהם, הסמוכים אלל דבור, משמשים לשון על, וזה יוכיח, שהרי עם יעקב לא דבר קודם לכן: ועליך, מס שהבטחמי לאברהם על זרעו, לך הבטחמי ולא לעשו, שלא אמרמי לו כי יצחק יקרא לך זרע, אלא פִי בְּיַבְּמָּק, ולא כל (15) אברי עמך. לפי שסיס יכא מעשו ומלגן: עד אשר אם עשיחי. אס משמש גלשון כי: דברחי לך. ללכרך

סשמימס. ומדרשו שבים סמקדש של מעלס מכוון כנגד בים סמקדש של מעס: מס דמילו אמרא סדין. דמילו עס דבר סוא כמו מוכלמנו וכמו למלבע: - וזה שער השמום. מקוס מפלס, לעלומ מפלמס וגוילל כלפרסס שקרלו סר, ולל כילמק שקרלו שדס, ללל כישקב שקרלו בים לל ש"כ מפרש"י מדויק): מה גורא. מרגוס האלהים קראה בית אל, והוא הר המוריה שהתפלל בו אברהם, והוא השדה שהתפלל בו ילחק, וכן אמרו בסומה לָבוּ וְנַעֲּלֶה יסב דעמיס למסדר, וחור עד בים אל, וקפנס לו סארץ. (בים אל לא זס סוא סממוך לעי אלא לירושלים, ועל שם שסיחם עיר גיד סנשס (שס), וקרא מוכיח וילך חרנה, כי מעא לחרן אמר, אפשר שעברחי על מקוס שהחפללו אבוחי ולא החפללחי בו, לא עכבו שם, איסי לא יסיב לביה להמפלל במקום שהמפללו אבומיו, ומן השמים יעכבוהו, איסו עד מרן אול, כדאמריגן בפרק מולין (חולין לא:), שבא בית המקדש לקראמו עד בית אל, וזה ויפגע במקום. ואס תאמר וכשעבר יעקב על בית המקדש מדוע לוו סיא ולא ירושלים, ומסיכן למדו לומר כן, אומר אני שנעקר סר סמוריס ובא לכאן, ווו סיא קפילת סארך סאמורס בשמיעת ולפי שממכו רבומינו, שממר סקב"ס, לדיק וס במ לבים מלוני ויפטר בלמ לינס, ועוד ממכו, יעקב קרמו לירושלים בים מל, וזו בנימין, בגבול שבין בנימין ובין בני יושף, נמלא סולס שרגליו בבאר שבע וראשו בביח אל, מגיע אמלע שיפועו נגד ירושליס, בית סמקדש, שבאר שבע עומד בדרומס של יסודס, וירושליס בלפונס, בגבול שבין יסודס ובנימין, ובית אל סיס בלפון של נחלת (קו) בי אם ביה אלהים. אמר רבי אלעור בשם רבי יוםי בן ומרא, הסולם הוה עומד בבאר שבע, ואמלע שיפועו מגיע כנגד

וֹבְיָה יִבוֹנָה לֵי לֵאַלְהָים: " וֹאַבּעוֹ בֹאַלְוִם אָלְבַנִּע אַבִּי וֹאָבעוּב בֹאַלְם לְבִּיִע אַבֹּא וּיִבוּ

هُمَّات فَقَالَجُ، مَهَات هُمَّهُدُف أَجِر يُفقرا خُر قد مَا مَفْتِهِ בי מַצֵּבְּׁה יַהָּנֶה בֵּיה אֱלֹהָים וְכֹל דְאִיהִי פְּלַח עַלַה בֵּוְה יִיְּ

ĽĖÄL: בְיִּבְיִר וְהַאָּבִוֹ נְּבְלָּע הַּכְבָּנִ הְּבֶּי בְּי בִּוֹ חַבְּאַר חַבְיִא וְהָבוֹ בְּיבִינִין הַבִּי בִּרִי בִּוֹ בִּירָא שֶׁם מִּלְמֵּׁע מֹנִבוֹ בַּאֵּלְ נִבְּבָּגוֹם עַמֵּּל עַלְטָא מַנְרִין דְּטְּאוֹ رَيْلِهُ لِمَوْنَ جُهُلِ خَشِيْنِ لِمَوْنِ لَيَانِهُ لَيْهُ لِمُعْ جَنْلِهُ خُلَوْمُ لِيَهُ

וְבִיּאָנְבוּ אָנִרַבְּיִאָּבֶוּ لنهك <u> ごせ</u>ぬし ¿ וֹלבֹבוֹ אָנוַ בַּאָבוֹן מִהַּבְ וְנָאֶסְפוּ־שָּמָה

تجهد حظظظت: %U_Uが%!

אַנוֹם וֹגאמֹרוּ מִחַבוֹן אַבּוֹהַנּ:

בּוֹלְנוֹנוֹ נִיאָמִנוֹנוּ יָבְאַמִנוּ יִבְּאַמִנוּ י וּנְאָמֶר לְנְיָם עַנְּדִּגְּמֵּם אָעַ־לְבָּן וֹאֶמֶר לְעִוּן עַנְּדֵּגְּמִיוּן זִע לְבָּן

מומֹבא בּווֹ לו לָאָלִנִי:

אַפַּבְשְׁנֵיה קַדְעָרָ: עּנְאָט אֶּאֶבְ הַּמְּטִׁי, וֹאַבְּנֹא בִבֹא בַּהִּוּיִטִּי לַמָּא מִּבִי

לאולה ללו מעולא: אי נוּאָא וֹהֹלִר בֹּלֹלְוֹו נוּלְבַ אַבֹּבֹר וּנִסֹל וֹהַלִר בַּלְּלְוִנוֹ נֹאָזַלְ

עווא מהפן מדריא ואַלוֹא

בַבְּטָא מַלְ פַּמָא דְּבִירָא:

פֿמֹא בבובא ומהפן זָט הֹלֹא שָּׁנְ וּמִוֹנִיבַוּוּ יִנִי אַבְּנָא מִהַּכְ ַ כְּלְ הְעְּבְּרִים וּמִּהְפַּנְאָרוּ הַמָּוּ כָּלִ עֶּדְרַיִּיִּ

<u>בְּירְא לְאַנְרַה:</u> מַלְ-פָּׁי וּמְטִיבִין יָח אַבְּנָא מַלְ פַּמָּא

אַטוּן נאַמרוּ מִחָרָן אַנּחָנָא: נִגְאָמֶר לַטִּםְ נֹהַלֶּב אַנוֹ, מִאָּנוֹ נִאָמַר לְבִיוֹ נֹהַלִּב אַנוּ, מִנוֹ

בר נְחור וַאָּמָרוּ יָדְעִין:

be my God, house in peace, then shall the LORD so that I come back to my father's

will surely give the tenth unto and of all that Thou shalt give me I for a pillar, shall be God's house; and this stone, which I have set up

children of the east. and came to the land of the Then Jacob went on his journey,

XIXX

77

mouth was great. And the stone upon the well's that well they watered the flocks. sheep lying there by it.—For out of in the field, and, lo, three flocks of And he looked, and behold a well

Place. upon the well's mouth in its the sheep, and put the stone back from the well's mouth, and watered gathered; and they rolled the stone And thither were all the flocks

said: 'Of Haran are we.' brethren, whence are ye?' And they And Jacob said unto them: 'My

said: 'We know him.' Laban the son of Nahor?' And they And he said unto them: 'Know ye

נמובי שנקמר וְלִטְ בְשִׁימִי לַבִּיק נְמֶדְבּ וַזְרְשׁוּ מִבַּשֵׁשׁ לְמָם (מסלים לו, כס): ושמרני. כמו שאמר לי ושמרמיך בכל אשר מלך: - ונחן לי לחם לאכול. כמו שאמר כי לא אעובך, והמבקש למס הוא קרוי (02) אם יהיה אלהים עמדי. אס ישמור לי הבעתות הללו, שהבעיתוי להיות עמדי, כמו שאמר לי והנה אוכי עמך:

לאלהים. שימול שמו עלי מממלה ועד פוף, שלא ימלא פפול בורעי, כמו שאמר אשר דברפי לך, והבעמה זו הבעים לאברהם, (IS) ושבחי. כמו שלמר לי וסשיבומיך אל סאדמס: בשלום. שלם מן סמעא, שלא אלמד מדרכי לבן: והיה ה' לי

מצבה הרי. כמרגומו אסי פלח עלה קדס הי, וכן עשה בשובו מפדן ארס, כשאמר לו קוס עַלָה בֵּיִם אָל (שם לה, א) מה נאמר (22) והאבן הזאח. כך מפורם וי"ו וו של והסלדן, סס מעשה לי סת סלה וסף סני מעשה וסמ: - והאבן הזאח אשר שמחי שנאמר לְּבְיוֹת לְּךְּ בֵּמֹלֹבִיס וּלְזַרְעֲדְּ מַׁמַבֶּידְ (ברחשית יו, ו). (ורעך מיוחם שלח ימלח בו שום פסול):

(ta (a, a): (1) וישא יעקב רגליו. משנמצשר צשורס טוצה, שהוצטח צשמירה, ושה לצו הח רגליו ונעשה קל ללכח. כך מפורש צבר השיח

(5) וגאספו. כגיליס סיו לסאפף, לפי שסימס סאפן גדולס: הגללו. וגוללין ומרגומו ומגודרין. כל לשון סווס, משמנס (2) ישקו העדרים. משקים סרועים את העדרים, והמקרא דגר גלשון קלרה:

לדבר בלשון עמיד ובלשון עבר, לפי שכל דבר ססוס ממיד, כבר סיס ועמיד לסיומ: וודשיבו. מרגומו וממיבין:

تربح شد خُثات ليَمْخِبت كِبرته عَنْدُ لَهُ مَد خِدِنا تَمْخِه خِند نَهُمَد ا

ַלֶם_עַקּאָן: שָׁלְוֹם וְהְנֵּה רְהָתֵל בְּתֹּוֹ בְּאָה שְׁלִם וְהָא רָהֵל בְּרַמִּיה אָהָיָא

וֹאָיזִילוּ רְעוֹי עַר הַאָּסֵרְ הַמִּקְנָהְ הַשְּׁקִי הַצְּאָן עִדְּן לְמִכְנַשׁ בְּעִיר צַשְׁקוֹ עָנָא ניֹאמֶר הָן עוֹד הַיַּוֹם גָּדְוֹל לֹא־ נַאֲמַר הָא עוֹד יוֹמָא סַנִּי לָא

انحُرُان لَـمُزان:

נּאָמֶׁרוּ לְאַ נּוּכַלְ, מַּנִ אַמֶּׁר נִאָּמָרוּ לְאַ נְכִּוּלְ מַּר בְּיִּחָפַּנְמִּוּ

T227: لِيُقِدُا مُمْرِ فَر لِيَخْيِّدُ لِيَشْكِرِنِ مُمْرِ فَقِع لِحَرْثِهِ لَيْشِكِر مُثِهِ: נאָסְפּוּ בְּלְ_תַּהְּדְּיִם וֹנְלְלְנְיָאָם בְּלִ מָּבְרָיִּא וְיַנְּנְּבְּוֹן זְיִם אַבְּנָא

تالى: מִם עַבּאָן אַמֶּב לְאַבְיִנִי בַּי רְמָה וֹנְהַבַל אַנִים מִם מַּנָא בּלְאַבִּיהָא و עוֹהֶנּי מְיַבְבֵּרִ עִּמְּיָם וְרֶהֵלֵו בְּּאָה עַר דְּהִיּא מְטַלֵּיל עִמְהוֹן

אָבׁוּ בְעָהִיקָא הִיא:

נַגְּהֵׁלַ אָּטַ בָּאָן לְבָּן אֲטָׁוּ אָמָּוִ: וֹנְגָל אָנַרַ הַאָּבָן מִתְּלָ פָּג עַבּאָר אָאַן לַבוּן אָנוֹ, אַמָּוְ נִיּנָהָ וֹהַלָּב · בְחַבְ בַּעַבְלְבַּוֹ אֲחַ, אִמָּוּ וֹאָעַ

נַעַּגָּר לְאָבֶיהָ:

44, "tL:

אַנא דְּלְבָן אֲחוּהָא דְּאָמֵיה: מגן פֿמֹא בבובא נֹאַמִּלוּ זֹנו ולבור וֹהֹלר וֹנוֹגַר וֹנו אַבְּוֹא מוש בּלְבוֹן אַנוּנוֹא בּאִמֶּנִנּי בּט לְבָּן אֲטוּהָא בַּאָּמֶיה וְיָה וּוְהֵי פַּאָמֶּרְ רְאָּר יַעֵּלְב אָר־ וֹהַנָּה פָּר הַנָּא יַעַּלִב יָה רָהַלְ

" וּנְּאָּל וֹהֹלִּך לְבְנוֹלְ וּנֹאָּא אָטַ וֹנָאָנִל וֹהֹלָד לְבְנוֹלְ וֹאָבוּם יָּטַ

בוני ולכא:

ム☆エドログ: בְּבְקְר הוֹא וּרְתַטָּת וְחַוֹּיִאָת י וְיַנְּהְ יַעֲּלְב לְרָהֵלְ בָּי אֲחָי אָבִיהְ וְחַוּי יַעַּלִב לְרָהֵל אַרִי כָּר היא וְכֵי בֶּן־רִבְּקָה הָוּא וַתָּרָץ אֲחָה אֲבוּהָא הוּא וַאֲרִי כַּר היא וְכֵי בֶּן־רִבְקָה הָוּא וַתָּרֶץ הַבְּקה הוּא וּרְהמת וחוּיאת

> cometh with the sheep. and, behold, Rachel his daughter with him?' And they said: 'It is well; And he said unto them: 'Is it well

> ye the sheep, and go and feed them.' should be gathered together; water neither is it time that the cattle And he said: 'Lo, it is yet high day,

> mouth; then we water the sheep. they roll the stone from the well's the flocks be gathered together, and And they said: 'We cannot, until all

father's sheep; for she tended them. them, Rachel came with her While he was yet speaking with

mother's brother. watered the flock of Laban his stone from the well's mouth, and Jacob went near, and rolled the Laban his mother's brother, that mother's brother, and the sheep of Rachel the daughter of Laban his And it came to pass, when Jacob saw

up his voice, and wept. And Jacob kissed Rachel, and lifted

told her father. was Rebekah's son; and she ran and her father's brother, and that he And Jacob told Rachel that he was

(ש) באה עם הצאן. המעם באל"ף, ומרגומו אמיא, ורחל באה, המעם למעלה בבי"מ, ומרגומו אמת, הראשון לשון עושה

שיום גדול, כלומר אם שכירי יום אמס, לא שלממס פעולם היום, ואם הצהמות שלכם, אף על פי כן לא עת האשף המקנה וגו' (ד) הן עוד היום גדול. לפי שכאה אומס רובליס, כסבור שרוליס לאסוף המקנה הבימה ולא ירעו עוד, אמר להס, הן עוד וסשני לשון משמס:

(8) לא נוכל. לסשקום לפי שסאבן גדולס: וגללו. זס ממורגס ויגנדרון, לפי שסוא לשון עמיד: (5"(4, 4):

(10) ויגש יעקב ויגל. כמי שמעביר אם הפקק מעל פי ללומים, להודיעך שכמו גדול (ב"ר ע, יב):

(12) כי אחי אביה הוא. קרוצ לפֿגיה, כמו שַׁנְשִׁים פַֿמִים שַׁנְשִׁים פַּנִיה (צרפֿשִׁים יג, ח). ומדרשו, פֿס לרמפֿום הוש בפֿר, גם פֿגי ולפי שגדל אליפו בחיקו של ילחק, משך ידו, אמר לו מס אעשה ללווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי, והעני חשוב כממ: שבא, היו בידיו נומים ולמידים ומגדנות, ואני אין בידי כלום. לפי שרדף אליפו בן עשו במלות אביו אחריו להורגו, והשיגו, (11) ויבך. לפי שלפה ברוח הקודש שהייה וכינסח עמו לקבורה. דבר החר, לפי שבה בידים ריקניוח, המר, הליעור עבד הבי

<u>הַדְּרֶים הָאֵּלֶה:</u> אָקַ-בּּיּעִׁי וֹיִסְבּּּר לְלְדָּלְ אָׁטַ בַּּלִי- בְּיִשׁ וֹאַהְּלִיִּי לְבִּיִּטִיִּשׁ וֹאִהְשַׁהִּיּ וֹנְחַבֶּׁלַ לְנְ וֹנְהָּמֶּׁלַ לְנִ וֹנְבִּגֹּצְׁעִינִ נעַלַר בּוֹ אַנְינִינְ וֹיְנְיֹן לְלַנְאִעוּ יַנְּיִלְם בּרֹ אַנְיַנִינְיִ וּרְתַּטְ וַיְהִי כִשְׁמִתּ לְבָּן אָת־שָׁמַעוּ

אַמַּה נַנִשֶּׁב עַּמָּר חָדֶשׁ נְמָים:

ar awçrar: אַשִּׁע וֹהְבֹּבְעַשִּׁנִי עַנְּיִם עַנְּיִבְעַ כִּיְרִ אֲשַׁ נְּעַפְּלְעַנָּנִי מַנָּן עַוּ לִי מָא

ַבְאָב וְשָׂם הַקְּעַנָּה רְחֵל: הַ יי ולַלְבוֹן אִשׁׁ. כֹּנִוִּט אֹם עַנִּיבְלָעְ וּלְלָבוֹ שַּׁבְּשׁוֹ בּּנוֹ אִים עַבְּטִא

יְפַּת־הַאַר וִיפָּת עַרְאָר: ל וֹהֹנוֹ. לְאֵׁע וֹכַּנִע וֹבְעַלְ עֵוֹיִלְע וֹהֹנוֹ. לְאָע זֹאָנוֹן וֹבְעַלְ עַנִיע

בליפי ניאָתְב יעַקֹב אָת־רְחֵל וִיֹּאִמֶּר יּרְחַיִם יעַקֹב יָת רָחַל וַאַמַּר בליפי ביים יעַקב אָת־רָחֵל וַיֹּאַמֶּר יּרְחַיִם יעַקב יָת רָחַל וַאַמַּר

المُمْكُلُكِ فِي حَمْ فَإِنْ لَا خُلُكُمْ خَفَكُ اللَّهُ فَخَرَانُكُ اللَّهُ حَمْ اللَّهُ خَلْكُمْ خ

ناتاً الله מִמִּמָּר אַטָּה לְאֵנִשׁ אַבַוֹר שְׁבֶּר מִדְּאָמִין יָחַהּ לִּגְּבַר אָבֵוֹרָן מִיב ני ניאמר לַבְּוֹ מִיִּר שִׁינֵּר אִנְהַנּ לְּבִּוֹ נִאַמֵר לְבִּוֹ מִר בַּאַמֵּרו יְהַבּּ בְּּוֹבּ

> לַלְבוֹ וֹע כּֿלְ פֹּטֹׁנֹתֹּוֹא שֹׁאֹבֶוּו: לַלַבְּמִינִייה וְנְפָּיף כִיה וְנַשִּׁיה וְנְיַנְיִר כַּר שְׁמַע לָבָן יָת שֵׁימַע

ديزيرا: וּבֹסָבוּ אַשׁׁ וִינוּכ הֹמָוּשׁ וֹבַע וֹאַמֹּר בִינִי לַבֹּוֹ בַּנִם פֿנִיבִי

וּגְאָמֶר לְבָּוֹ לְנְהַּלֶּך עַבִּי אָעָר וֹאָמָר לְבָּוֹ לְנִהְּלִּך עַמִּגַּאָעַר

לאָר וְשִׁוֹם זְעֵּירְתָא בְחֵל:

מִפּׁנְבֹא בַּבְּנִוֹא נִיֹאָנֹא בַּבְּנִוֹא:

בְּבַקְהְ זְעֵּירָקָא:

he told Laban all these things. and brought him to his house. And and embraced him, and kissed him, sister's son, that he ran to meet him, heard the tidings of Jacob his And it came to pass, when Laban

And he abode with him the space of thou are my bone and my flesh. And Laban said to him: 'Surely

Þτ

wages be? for nought? tell me, what shall thy shouldest thou therefore serve me Because thou art my brother, And Laban said unto Jacob:

name of the younger was Rachel. name of the elder was Leah, and the Now Laban had two daughters: the

fair to look upon. Rachel was of beautiful form and Źτ And Leah's eyes were weak; but

for Rachel thy younger daughter. said: 'I will serve thee seven years And Jacob loved Rachel; and he

with me. give her to another man; abide give her to thee, than that I should And Laban said: 'It is better that I

949 (1 (E"C a, 'k): אמיו ברמאות, ואם אדם כשר סוא, גם אני בן רבקס אמותו הכשרה: - ורגוד לאביה. לפי שאמה מחה, לא היה לה להגיד

ויספר ללבן. שלא בא אלא ממוך אונס אחיו, ושנעלו ממונו ממנו: ראס עמו כלוס, אמר, שמא זסובים הביא והנס בחיקו (ב"ר שם): וינשק לו. אמר, שמא מרגליות הביא והם בפיו (ב"ר שם): (EI) יירין לקראחו. כסנור ממון סום מעון, שסרי ענד סנים בה לכחן בעשרה גמלים מעונים (נ"ר שם): ייחבק. כשלה

(14) אך עצמי ובשרי. מעמה אין לי לאספך הבימה, הואיל ואין בידך כלום, אלא מפני קורבה אמפל בך מדש ימים, וכן

(פו) הכי אחר אחה. לשון מימס, וכי בשביל שלמי למס מעבדני מנס: ועבדחני. כמו ומעבדני, וכן כל מיבס שסיל לשון עשה, ואף זו לא למנס, שהיה רועה לאנו:

לגדול וסקענס לקען (בבא במרא קרג.): - האד. הוא נורח הפרלוף, לשון יָמָאֲבָהוּ בַּשֶּׁבֶד (ישעיה מד, יג), קונפ"אם בלע"ו: (17) רבוח. שסימס פגורס לעלום בגורלו של עשו ובכמס, שסיו הכל אומריס, שני בנים לרבקס ושמי בנומ ללבן, הגדולה עבר, סופיף וי"ו בראשה, וסיא סופכת המיצה להבא:

לומר סקטנס, ואף על פי כן לא סועיל, שסרי רמסו: שעבדך ברמל, ושמא מאמר רמל אמרם מן סשוק, מלמוד לומר במך, ושמא מאמר אמליף ללאס שמס ואקרא שמס רמל, מלמוד כמיב ויסיו בעיניו כימיס אחדים: ברחל בחך הקטנה. כל סמימניס סללו למס, לפי שסיס יודע בו שסוא כמאי, אמר לו (18) אעבדר שבע שנים. סס ימיס המדים שהמרה לו המו וְיַשְׁבָּמְ עִמּוֹ יָמִים בֻּמְּדִים (צ"ר ע, יו), ומדע שכן הוה, שהרי מראה. סול זיי קלקמר:

ۼڎؙؠڬ: هُلُ هُمُهِا قَد مُرْهُهُ نُمَّا لَهُ لَيْهَا هَنْ لَا يُعْلَىٰ هَنْ لَا يُعْلَىٰ مُرْبِمِهِ بِيمَا هِذِاللَّهُ וּגְאָמֶר וֹהַלָּב אֶבְ לַבָּוֹן נִיבָּינו וֹאֵמָר וֹהַלָּב לַלְבָּוֹ נִב יִנִי בְאַנִוֹבְתִי אַנְוֹעִי: נּיִבְינִ בְּמֵּנְנִיןְ בְּנְמָנִם אֲבַבְּינִם נְבֵּינִן בְּמֵּנְנִיוֹ, בְּיִנְמָנוֹ וֹמֵּנִבִּין נוגלב והלב בנטק מבת מונם ופלט והפר בנטק מבת מנו

تقظرت تزمم ضفقت: عافِلاناً عد

تنظع به كنا تنظيم به كنان النظم به كالله الناك ا ני נְיְהֵי בְּעֶּהֶב נִיּקְּה אָם־לֵאָה בְהֹוּ נִהָנִה בְּרַמְשָׁא יְּדְבַר יָת לֵאָה

לְלֵאֶה בִּתְּוֹ שִׁפְּחֲה: ** וַיְּמֵּן לְבְּן לְּשִׁ אָּם וֹלְפָּׁר שִׁפְּחָתֵוּ וִינִּר לְבָּן 'לְשׁ יִּם וֹלְפָּר

إَخُفِٰكَ لَـفِرَظُرُر: לְּיִ עַלְאַ בֹּנְעַלְ מִּבְּנִינִי מִּפְּוֹב לִי עַלְאֵ בֹנִעַלְ פַּלְטִינִי מִּפִּוֹב י יַצְאַמֶּר אֶל־לְבָּן מַת־זּאָת עְשָׂיִה יַאֲמַר לָלְבָן מָא דָא עַבִּדְהָּ וַיְהֵי בַבּקָר וְהַנָּה הָוֹא כֵאָה וַהָּנָה בְּצַפָּרָא וְהָא הִיא לַאָּה

בַּבֹּינֶבו: בּמִּלוְמְנִוּ כְשָׁעַ עַאָּמִּגְעָׁעַ כְּפָּנָגִּי בְּאָטַבַנָּא לְמִטַּן וְמִּגְרָטָא צַבְּם

ממֹנִי מִנִר מֻבֹּמ_מִנִּים אַבוֹנְוַנִי: אָת־יִּאָת בַעֲבֹרֶה אֲשֶׁר תַעֲבָר לְרְ אָר יָת דָא בְּפּוּלְחָנָא מַבְא הְבָּעַ זְאָט וֹנְטַּלְּנִי לְּלְּ נִּםְ אַהְלֵיִם הְּבִוּגַּטָא בְּרָא וָנִמֵּין

בּבְרָהִים יָתַהּ:

לאימול לְנִתַה:

حُجُلًا الْمُعَارِفَحِ هَدُهُمُ لَاحْتِهِ خُجُلًا نُكَ خَمِ لِمُثَلِّمُ لِمُكَالِّهُ

בְּרַמֵּיה וְאַעֵּיל יָתַה לְוָתֵיה

小数は下に: Çάμ ἐμακη

ילְמֹא מִּפֿוֹשׁ בֹּנִי

⁹² נּגְאמֶר לְלְּוֹ לְאִ־נֹהֹמֶּר בוֹ נֹאמֶר לְלִוֹ לְאִ מִטְהַבּּיִר בּּוֹ

בְבַּבַבְאַ:

غلثأذرا: בְּטִפְּלָט הַמָּנ מִנְע הָּבָת הָּנָנוֹ

> but a few days, for the love he had Rachel; and they seemed unto him And Jacob served seven years for

that I may go in unto her. me my wife, for my days are filled, And Jacob said unto Laban: 'Give

the men of the place, and made a And Laban gathered together all

77

went in unto her. and brought her to him; and he that he took Leah his daughter, And it came to pass in the evening,

for a handmaid. handmaid unto his daughter Leah And Laban gave Zilpah his

then hast thou beguiled me? with thee for Rachel? wherefore hast done unto me? did not I serve said to Laban: 'What is this thou that, behold, it was Leah; and he And it came to pass in the morning

before the first-born. in our place, to give the younger And Laban said: 'It is not so done

me yet seven other years.' service which thou shalt serve with will give thee the other also for the Fulfil the week of this one, and we

- אליס, וסלא קל שבקליס אינו אומר כן, אלא לסוליד מולדום אמר כך: (IS) מלאו ימי. שלמרס לי למי. ועוד מללו ימי, שסרי לני בן פ"ד שנס, ולימסי לעמיד י"ב שבמיס, וזסו שלמר ולבולס
- לאס, אמרס, עכשיו מכלס אחומי, עמדס ומסרס לס אומן סימניס (מגילס יג:): (as) ויהי בבקר והנה היא לאה. אבל בלילה לא הימה לאה, לפי שמפר יעקב פימנים לרחל, וכשראמה רחל שמכניםין לו
- לשון ונמן ונמנס וגוי: גם אח זאח. מיד לאחר שבעם ימי סמשמס ומעבוד לאחר נשואיס: שְּׁמְשְּׁרְ לְבְּי לִפּיכך חֹין משמע שבוע חֹלח שבעה, שמיינ"ח בלע"ו: ונחנה לך. לשון רבים, כמון נִשְׁרָשָה, גַרְדֶס וַנְבָּלָה, חֹף וּס קטן וא"ה לומר שבוע ממש, שהם כן סיס לריך לינקד סשי"ן בפתח (ר"ל בקמץ), ועוד ששבוע לשון זכר, כדכתיב שָבְעָה שָבָעוֹת (22) בולא שבע זאח. דבוק סול, שסרי נקוד בחמף (פי' בשו"ל), שבוע של ולת, וסן ז' ימי סמשמס, בגמ' ירושלמים במועד

☆☆☆!: וֹאָע וֹיִםׁן לָוָ אָּעַרַבְׁעַוֹלְ בִּעוֹי לְוַ הָּבוּהַּטֹּא בַּבָּא וֹיִנִבַ כִיִּנִי זִעַ ונֹמֹמִ נֹתַּלַךְ כָּוֹ וֹנֹתַלֵּא מֻבֹּרֹת נֹתָבֹר נֹתַלָּד כָּוֹו וֹאַמִּלְוִם

בְהַלְ בְּרַהֵיה לֵיה לְאָתוּ:

daughter to wife. week; and he gave him Rachel his And Jacob did so, and fulfilled her

جَرِّرَت שُجِرَيْد رِئِه رِשُجِرِيد: جَرَّرِت هِدِمُرِد رَه رِهِدِنَة נִישֹׁל לְבֹל ְ לְבִוֹלְ פֹּשְׁוּ אֵנַ וֹיִנִד לְבֹל לְנִינִץ פֹנִינִינִי זֹנַי

be her handmaid. daughter Bilhah his handmaid to And Laban gave to Rachel his

מוֹד שֶׁבַע־שְׁנִים צָּחַרוֹת: אָת־רָהֵלְ מִלְאָת וַיַּעְּבָר עִמְּוֹ יָת רָהֵל מִלְאָה וּפְּלָה עִמִּיה עִּיִּד שֶׁבַע־שְׁנִים אַהַרְוֹה: מּוֹד שְׁבַע שְׁנִין אָהָרָיִו: تزحم لآص هُم لَبُهُ بَاحِ تَنْهُلَات لَاه المُعم عَلَا ذُلِنَا بُنَامَ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّه عَلَا ال

seven other years. Leah, and served with him yet and he loved Rachel more than And he went in also unto Rachel,

hated, and he opened her womb;

And the Lord saw that Leah was

but Rachel was barren.

31

30

67

يَرَالُك: ניקּקּה אָת־רַחְמָה וְרָחֵל וִיתַב לַה עִדִּיי ְּהָנִאָּה לֵאָה ניפְּקָּה אָת־רַחְמָה וְרָחֵל יִיתַב לַה עִדִּיי וְרָחֵל עַקְּרָא:

affliction; for now my husband will Lord hath looked upon my Reuben; for she said: 'Because the son, and she called his name And Leah conceived, and bore a

×.ά.: נְבְוָבְ בֹּמֹּלְנְ, כַּג מַטַב נִאָּבַלַנִּג בּ שְׁמִׁנְ רַאִּיבֵן בַּי אֲמִרָּה בִּי־רָאָה וּמַּבור בַאָּר וַתַּבֶּר בַּן וַתְּקְבָּר וֹמָבָרָא וְעַּרִיאָר בַאָּר וִיבְידָת בַּר

אָב. בֹמּן וֹבְחַמִּנִּוֹ, בֹמֹלְי: אַמּבע אָב, נִּב, פֿבָם ;; הַבְּבֹנִי ולבנ אמוצ באיבו אַני

also.' And she called his name hath therefore given me this son hath heard that I am hated, He a son; and said: 'Because the LORD And she conceived again, and bore love me.'

شظمٰرا: נימן לי גם אַר זֶה נִתְּקְרָא שְׁטֵּוֹ סְנִיצִּחָא צָּנָא וִיהַב לִי צַּרְ יָת ַ בּׁגַּיַמְׁמָּמְ גַּעְּלֶבְ בַּגַּיַמְתִּאָּב אַנְבִי נִאָּמָנִט אָנַג מָמָנִם בּנֹ אָנַג בּיַנְ נמַדַר עוֹד נמַלֶּד בַּן נַהֹאַמֶּר

בון ולבי המוצ המתן: וֹמֹצִיאַנו מוָצ וֹילִיגַוּנו בֿר

called Levi. sons.' Therefore was his name because I have borne him three my husband be joined unto me, a son; and said: 'Now this time will And she conceived again, and bore

Simeon.

וּמַבור עוֹד וַמַּקֶר בַּן וֹהֹאַמֶר וְעַדִּיאַת עוֹד וִילֵידָת בַּר

בור: بْكِيُّكُ فِي فَهُرِهُكَ خُلْنَا هَمْ قِلْ خَمْرٍ، هُدَا، نُجْرِيْنِ ذِرِينَ فَكُرْفِي יי עַהַה הַפַּעַם יִלְוָה אִישִׁי אֵלִי בֶּי־ וַאֲמַרַת הָדָא זִמְנָא יִהְחַבַּר לִיּ

(30) עוד שבע שנים אחרות. אמכומ הקיען לכאשונות, מה כאשונות באמונה אף האמכונות באמונה (ב"ר ע, כ), ואף על

לנו גל פו לבא הַמִּיני בוּני:

מכרה ליוסף ולה ערער עליו, ולה עוד שלה ערער עליו, הלה שבקש להוזיהו מן הבור: (25) וחקרא שמו ראובן. רבומינו פירשו (ברכות ז:), אמרס, ראו מס בין בני לבן חמי, שמכר סבכורס ליעקב, ווס לא פי שברמאות בא עליו:

564: הדברים רבה, ששלח הקצ"ה גבריאל והציאו לפניו, וקרא לו שם זה, ונמן לו כ"ד ממנות כהונה, ועל שם שלוהו צמתנות קראו מכלס בסס (ב"ר על, ד): קרא שמו לוי. בכולס כמיב ומקרל, (שסיל קרלס), ווס כמב בו קרל, ויש מדרש לגדס בללס לו פחחון פה עלי, שהרי נעלחי כל חלקי בבנים: - על בן. כל מי שנאמר בו על כן, מרובה באוכלוםין, חוץ מלוי, שהארון היה (48) הפעם ילוה אישי. לפי שהאמהות נביאות היו יוידעות שי"ב שבמים יולאים מיעקב, וד' נשים ישא, אמרה, מעתה אין

نظثات چו קרְאָה שְּׁמִוּ יְהוּדְהׁ וְמַעֲמִי יִי עֵל בּוָ קָרָה שְׁמֵיה יְהוּדָה הַפַּעַם אוֹבֶה אָת־יְהֹוֹה עַלְ- וַאָּעִרָה הָדָא זִּהְנָא אוֹבִי בֵּדָם

לנים וָאִם־אָין מִהָה אָנְכִי: xxx לְנֹהֹלֶב וֹשְׁלוֹא בווֹלְ בֹּאֹנִלְיִנִי לְנִהֹלָב וֹלֹּנִיאָנִ בְנוֹלְ בֹּאֹנִלִינִי בְנִהֹלָב וֹלִנִיאָני בְנוֹלְ נמָנא רְהַלְ בֵּי לְאִ יֶלְדְרִוֹ וְחֵזְּנִי רְחֵלְ אֲבִי לְאִ יְלְיִדִּים

نقك خدر حما: בַתַּחַת אֶלְהִים אָנֹכִי אֲשֶׁרַ־מָנָע ^{*} וּנְיִוּר־אָּף יִנְּאָמֶר בְּרְחֵלֵל וֹיִאָמֶר

נִם_אַנכ׳, מִמֶּנֹּע: אֹבְיֹיִב וֹעֹבְיַ מַּבְ-בֹּוֹבְיּ, וֹאִבֹּוֹנִי מִנְבְ לִוֹטִי טַׁלְיִּב וֹאִנֹא אַנַבּי, ַנְשַּאָמֶב טִיּנָּט אַמֶּטָׁנ בֹלְטַנו בַּאָ נֹאָמָבִט בַאַ אַמְשַׁנ בֹלְטַנו

לְאָמֻּׁע וֹּלָאָ אֶלְּיִלִּ וֹמַּלְּב: * וַמִּמֶּן לְוָ אֶת־בִּלְהָה שִׁפְּחָהָה וִיהַבָּת לִיה יָת בִּלְהָה צִּמְתַּה

نوتر جَائِد نَوْجُد جَائِمُاد چَا:

בַּרְצָּרִ שְׁמִוֹ בֵּוֹ: מְּלֵה בֹּלְלְ, וּיִשוֹ בְי, בֹּוֹ הַלְבַבוֹ הַלְנִיה וּתִיד לְ, בֹּר הַלְ בֹּוֹ تظهمُد حُتر خُرَّة، هُجِبِبِ أَرْصِ تَهُمَدُه خُتَرَ خُرَة، ذَا لَهَا كَحْدَم

ئتام څا شئ ځنه ځنه र ख़िल्ल दंग ख़िद्रेग हर्नेलेंग थंब्ल्ल

וַלַמָּנוּ מִלְמֶּוּלָג: וַמְּנִר ע'וֹד וַמֵּלֶד בָּן וַתֹּאמֶר וִעָּדִיאַת עוֹד וִילִידַת בָּר

וֹאִם לָא מִוֹטֹא אָׁנֹא: אָלְיַנְאָמִרָהְ הָבְּרִוּלֵי נִאָּמִרָהְ לְנִאָּמִר הַבּ לְנְ בְּנִּין

וֹלְבַא צַמְמָּנִ: מן בום ין הקעו המנע המון נאמר המני אַה בַּעָּיא הַלָּא יטַבוּל רוּגָוֹא דְיַנְעָב בָּרָחַל

נאטבונ אַנ אַנא מוּנייַ:

לְאָטוּ וְמְאַלְ לְנְתַהַ יַעֲּלִב:

לומלב בר: וְעַּיִישָׁת בְּלְבְהָה וִילֵידָת

לבו אָמִיה דְּוֹ:

٢٠٤٥ אַמְשַׁע בַּבְיבַיבְ בַּבְ שַׂנְיִוֹ וּמִבּיאַם מוֹד וִילֵידַת בַּלְהָה

> off bearing. called his name Judah; and she left praise the LORD.' Therefore she a son; and she said: 'This time will I And she conceived again, and bore

> her sister; and she said unto Jacob: Jacob no children, Rachel envied And when Rachel saw that she bore

XXX

'Give me children, or else I die.'

from thee the fruit of the womb? in God's stead, who hath withheld against Rachel; and he said: Am I And Jacob's anger was kindled

may be builded up through her. may bear upon my knees, and I also Bilhah, go in unto her; that she And she said: 'Behold my maid

in unto her. handmaid to wife; and Jacob went And she gave him Bilhah her

Jacob a son. And Bilhah conceived, and bore

called she his name Dan. and hath given me a son.' Therefore me, and hath also heard my voice, And Rachel said: 'God hath judged

second son. conceived again, and bore Jacob a And Bilhah Rachel's handmaid

- (35) הפעם אודה. שנעלמי יומר ממלקי, מעמס יש לי לסודות:
- וכי כך עשה אביך לאמך, והלא המפלל עליה: מוחה אנכי. מכאן למי שאין לו בנים שמשוב כמת (ב"ר שם): (1) וחקנא רחל באחחה. קומס נמעשיס סעוניס, ממרס, מלולי שלוקס ממני למ זכמס לנניס (נ"ר עמ, ו): הבה לי.
- לי בניס, ממך מנע ולה ממני: (ב) החחה. וכי במקומו לני: אשר מנע ממך. למ לומרת שלעשה כלבל, לני ליני כלבל, לבל לל היו לו בנים, לני יש
- כנגד שרס, אמר לס, וקנמי סכניסס לרמס לבימס, אמרס לו אס סדבר סוס מעכב, סנס אממי: ואבנה גם אנכי ממנה. (ε) על ברכי. כמרגומוומנה הרבי: ואבנה גם אנכי. מסוגם, המרס לו, וקנך הברסס סיי לו בניס מסגר, וחגר ממניי
- (9) דנני אלהים. דנניומייצניוזכני (צ"ר על, ז):

נַטַלַבָּא מָּמִוּ נַפַּטַלְי: ו וֹפְׁטַּׁלְטִּי עִּם־אָּדוֹתִי נַּם־יָּכְלְטִי והָאַמֶּר רְחַלְ נַפְּתּילֵי אֱלְחַים

ڗڟ۬ڟڂ؞ۦ אַטְיְנְיבר לִי יַלְרָת הָּמִיה الديد خ، احد خلافان، لاله בּאֹטְׁעַבּׁנִינִי, בַּגֹּקְנָעִי, עַמָּיִגִּינִי נאמבט בשק פבוק למוטו וו

called his name Naphtali. sister, and have prevailed.' And she wrestlings have I wrestled with my And Rachel said: 'With mighty

אָנָה לְיַעְּלֵב לְאָּשֶּׁר: נַמְּמַׁחְ אָת־וְלְפְּּה שִׁפְּחְהָה נַמְתֵּן יִדְבָרַת יָת וְלְפָּה צַּמְתַה ַ וְעַּבָּאַ בְאָב בָּי הַּמְבַבְּיב מִבְּבְבִי וְעַוֹּהַ בְאָב אָבִי סַמָּב מִבְּהֵילָב

ויהבת ימה ליעלב לאמו:

handmaid, and gave her to Jacob to bearing, she took Zilpah her When Leah saw that she had left off

And Zilpah Leah's handmaid bore

جريور جا: יַ וַמַּלֶּד וּלְפְֶּּה שָׁפְּחָת לֵאָה וּילִידַת וּלְפָּה אַמִּמַה דִּלֹאָה

לומלב בר:

π And Leah said: 'Fortune is come!'

Jacob a son.

And she called his name Gad.

לֹגן וֹטַבְּבֶׁא אָנַבַ הַּמָנוּ לָּגַ: וֹטַאָמֶר כָאָר (כ, דִינַ)[ל, דָּאַ נֹאַמַנִט כָאַט אַטַא יַּב נּטַבַנט זַיַּ

ಭರ್ಷ _{ಕ್ಷ}ಗ:

Jacob a second son. And Zilpah Leah's handmaid bore

71

οī

ײ וַמְּבֶּׁע וּלְפָּׁע מִפְּׁעַוֹע בֻאָּע בָּן מִהָּ. וּיבִיּדִת וּלְפָּה אַמִּטַה דְּבֹאָה

בר הנין ליעלב:

daughters will call me happy.' And And Leah said: Happy am I! for the

בּוֹנִע וַטַלְבָא אָע_הָמִוּ אָהֶב: ت تر بَهٰ بَرَادِ كِغُلِ خُغُمُٰكِ، خَاءُ غُمُكُ لِنَاءً

יקְרָת יָת שְׁמֵיה אָשֶׁר: לו אוו לכון וֹמַלְעוּנוֹי וֹמָוֹא וֹאַמֹנע כַאִּע שוּהָבּעֹא עוֹנע she called his name Asher.

אַלְם אָבְבַגְאָב אַמֹּוִ וֹעַאַמֶּב וֹאָנִטִּ, וֹטַבְוֹן בַבְאָב אַמֶּנִבּ כניעי וַיִּמְצָא דְּוּדְאִים בַּשְּׁבֶּה וַנְּבָּא וְאַשְׁפַה יַבְּרוּחִין בְּחַקְלָא رَبْكُكُ لَهُرَبًا خَرَقًا كُمُركِ نَصْرَتُ الْهُلَامِ لَهُلَا خُرِقًا خُرِقًا نَمْكُ نَصْرًا

ל, מֹּלְבוּנִם, צַבְּבוּנָב:

mandrakes. Give me, I pray thee, of thy son's Leah. Then Rachel said to Leah: brought them unto his mother mandrakes in the field, and wheat harvest, and found And Reuben went in the days of

מבנבא לבנב: בְּחֵלְ, אֶּלְ-לְאֶּׁנִי שְׁנִי-נָאָ לְּיִ נְאֶֹמָנִי בַּחֵלְ לְלְאָּנִי תַּבֹּי כְּמֵּוֹ

בגדת בי כשבאת אל שפחתי, כאיש שבגד באשת נעורים:

כלמומי: נפתלתי. נמקצלה מפלמי. ומדרש לגדה יש רצים, צלשון נוטריקון: הסכים על ידי. ואונקלוס מרגם לשון הפילה, כמו נפחולי אלהים נפחלמי, בקשוח החביבוח לפניו נחקבלמי ונחעחרתי ואני מפרשו לשון שַּקַשׁ וּפְּשַּׁלָּמֹל, ומעקשמי והפּנרמי פּנירוח ונפחולים הרבה למקום, להיוח שוה לאחוחי: - גם יבלחי. (8) נפחולי אלחים. מנחס בן סרוק פירש במחברם לַמִיד פָּמִיל, חבוריס מאח המקוס, נחחברתי עם אחוחי לוכוח לבניס.

שנולד מהדל כמו גדו אַילְבָה (דניחֹל ד, יאֹ), ולא ידעתי על מה נכחב חיבה אחח. דבר אחר למה נקראת חיבה אחם בגד, כמו (II) בא גד. בא מול מוב, כמו גד גדי וסנוק לא (שבת סו:), ודומה לו שַעוֹרְכִיס לַבַּד שְׁלְמַן (ישעים סה, יא). ומדרש אגדם, לרמוח ליעקב נחנה לבן ללאה, שלא יבין שמכנימין לו אח לאה, שכך מנהגן, לימן שפחה הגדולה לגדולה והקענה לקענה: (10) וחלד ולפה. בכולן נאמר סריון, חוץ מולפס, לפי שסיחם בחורם מכולן וחינוקח בשנים, ואין סריון ניכר בס, וכדי

ההפקר שלין אדם מקפיד בו: דודאים. שיגלי עשב הוא, ובלשון ישמעאל ישמי"ן (סנהדרין למ:): (14) בימי קציר חטים. להגיד שנהן של שנמים, שעת הקליר היה, ולה פשע ידו בגול להביה העים ושעורים, הלה דבר

עַכָּגֹלִי עַּעַר דּיּדְאָּי בְּגָרְי: נטַאָמֶר בַבַּל לְבָן יִמְּכַּב מִמָּוּ אַישִׁי וְלְלְחָחַת גָּם אָת־דּוּדְאָי בְּגִיי ਾਨ੍ਲੇਕ੍ਰਾ ਟ੍ਰੇਜ ਜ਼ਰੂਪੁਰ ਤ੍ਰਜ਼ਰੂਜ਼ ਲੁਕਾ

בַּלָּיְלָע הָוּאָ: בּבוב בּבוב מּמִּשׁ מֵנִינ אַנּבשׁ בּוֹבֹב בּבבונים בּבבו. אָלָ, טַּבְוּא כַּי מָּלָר מָכַּרְאָירָ וַהַצָּא לֵאָר לְלַרְאִנֹּוֹ וַתֹּאַמֶּרֹ וּנֹרָא וֹהֹלַר מִן עַמְּבָע בַּבְּבֶ נֹהֹאַ זְהַלִּר מִן עַלְּלָא בַּבַנִּהָאָ

تقري خيلاط جا بامينا: ײַ װְּשְׁׁמֵׁמְ אֵּלְנִיִּים אָלְ-לְאָדְוֹנְתְּדִּרְ וְמִבָּרִלְ וְנִ בְּלְנִתִּהִי בְּלְאָר

נשׁבוֹבֹא הֹמו נהֹהכֹר: ٩٩٦٠ تَنْهِمُد كِفِد ثَنَا هُكِيدُ، وَهُجُدٍ، تَعْمَدُه كِفِد نُفُد أَنْ هَرُد،

ځ*ټځ*ځ۳: נַסְּבַר עוֹד לֵאָב נַהַלֶּד בַּן־שִׁשְּׁי וְעַבְּר עִיד לֵאָב וִילֵידַם בַּר

נִיםְקְרָא אָת־שְׁמִוּ זְבְּלְוּן: אַישִׁי בְּיִינְלָבְהָהִי לְוִ שִׁשְּׁתִּי בְּנִים י אָנִי וַבְּר מוֹב תַפַּעָם יוָבְּלָנִי וַהַאָּמֶר לַאָּׁר וְבְּדָנִי אֶלְהָים ו

שְׁמֶה דִינְה:

> <u> מַלְּנְּ וֹלְנִינִוּ צַּלְּנִינִי</u> לכון וֹמְכוִר הֹמִינִ לַּכִּילִיֹא וֹלְבוּנִים, צַּלְבוּ, וֹאֶׁמָּבַעַ בְּשַׁבַ ני פֿגַּלְ, וַנִיפַּבָּוּן אָּבּ נִינַ ואָמִנע לַה הוְעָיר דּרְבָּרְהָּ

וּשְׁכִּיב עִּמַה בְּלֵילְיָא הוּא: וֹאֶׁמֹנִע לַוֹּעֹי שׁימוָכְ אָּנִי וּוָפַקת לְאָר לְקַדְּמוּהִיהּ

ほならみが: וֹמֹבוֹאָט וֹנְלְינִם לְוֹמֹּלֶד בַּנַ

שְׁמֵיה וִשְּׁשִּׁכְר: לְאִּיְהֻׂוֹּ בְּנִיבֹרִנִי אֵמִינֵּוּ לְבֹּהֹלְוּ וּלִבְנִי

שְׁנִינַאֵּי לְיַעְּבִי

נאַמָרת לַאָּה וְהַב וָיָ יְמֵיה

יַת שָׁמֵיה זִבוּלוּן: וְלֵידִית לַיה שִׁמָא בְּנִין וּלְרָת מֹבוְנִגיִי בַבֹּמֹלֵג לַוֹנִי, אָנִג לי חולק שב הדא ושנא יהי

And Jacob came from the field in son's mandrakes.' shall lie with thee to-night for thy And Rachel said: 'Therefore he take away my son's mandrakes also?' my husband? and wouldest thou matter that thou hast taken away And she said unto her: 'Is it a small

that night. mandrakes.' And he lay with her hired thee with my son's come in unto me; for I have surely meet him, and said: 'Thou must the evening, and Leah went out to

fifth son. and she conceived, and bore Jacob a And God hearkened unto Leah,

called his name Issachar. handmaid to my husband. And she my hire, because I gave my And Leah said: God hath given me

81

bore a sixth son to Jacob. And Leah conceived again, and

called his name Zebulun. have borne him six sons.' And she husband dwell with me, because I me with a good dowry; now will my And Leah said: 'God hath endowed

and called her name Dinah. And afterwards she bore a daughter,

שמך הלילה. שלי סימס שכיבת לילס זו, ואני נומנס לך מחת דודאי בנך. ולפי שולולס במשכב סלדיק, לא וכתס לסקבר שמו (15) ולקחת גם את דודאי בני. בממיס, ולעשות עוד ואת, ליקח גם את דודאי בני. בממיס, ולעשות עוד ואת, ליקח גם את דודאי

(16) שבר שברחיך. נממי לרמל שכרס: בלילה הוא. סקנ"ס מייעו, שילה משס יששכר (נדס לה.): (5"(45, 4):

(OS) זבד טוב. כמרגומו: יזבלני. לשון בֵּימ וְבֻלֹּ סִירבריי"ל בלע"ו, בים מדור, מעמס לה מסה עיקר דירמו הלה עמי, (עד) וישמע אלהים אל לאה. שסימס מממוס וממזרם לסרנות שנעיס:

(IS) דינה. פירשו רבומינו (ברכום ב.), שדנה לאה דין בעלמה, אם זה זכר, לא מהא רמל אמומי כאחת השפחות, והמפללה שיש לי בניס כנגד כל נשיו:

מניו ונספך לנקבם:

نځ×ڶڴڔ: مَجْ لِتَرْرِ لَيُخْرَجُك مُحِالِكُم لَمُكَاكِ خُمِنَكِ بَغِمَكُ مَنْ فَي الْمُعْلَمُ مَا يُعْلَمُ الْمُعْلَمُ may go unto mine own place, and יי יוֹסְךְ וַיִּאַמֶּר יִעְּקֹר אָלְרָן וַאָּמָר יַעְּלְרָן שַּלְּחַנִי unto Laban: 'Send me away, that I וּגְיֵי כֹּאֹמֶה יִלְגַי בְׁיִבְי בְּיִבְי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי בְּיִבִי And it came to pass, when Rachel יפָף יְהְנָה לֵי בֵּן אַחֵר: יוִסוף וֹן לִי בַּר אַבְּרָוּ: זַּיַלְרֵי אָטַ אָטַ אָמַר יִמָּר יִמָר יִמָר יִמָר יִמְרָ יִנְ שְׁמִּיה יִמָּר לְמִימַר אֶלְהַים אֶתַבְּהָרָפַּהָי: בְּנַשְׁ יְיִ יְתְ חִסְבְּיִי: and said: 'God hath taken away my ⁶⁰ เชียน เซ็ล้น ซัไ เซูงติน จ็อีน เส้นงิบ แล้นนา ซิน เงิดินบ And she conceived, and bore a son, ŢŢĢR: אַלְיהָ אֶלְהִים וַיִּפְּמָּח אָתַ וְקַבָּיל צְלוֹתַה יָיָ וִיתַב לַה God hearkened to her, and opened בח ניוְבְּר אֵלְהָיִם אָת־רָחֵל נִישְׁמִע וִמְאל דּוּכְרָנִה דְּרָחֵל מֵדָם יִי And God remembered Rachel, and

ge מְבָּרְהְיִהְ אָטְהְּ בְּנֵוֹן וְאֵבְיְבְּהְ בִּי יְחָהְ בְּּהְוֹן וְאֵבִירִ אָּהָרִ אָּהָּ שְׁלֵּי אָּטַ וֹאָטַ וֹלְבָּוֹ אַּאָר עַב יִּט וֹאָט בֹּנִי צִּפְּׁלְטִית

אַטַּר יָדַאָּטַ אָּטַ אַּכַלְטַיָּר אָאָר יִדִּאָטַ יָּט פּוּלְטַוּיִ בּפַּלְטַטַּבּיּ

יבובני ון בוילף: דוֹן בְּמֵּנְנִיׁ נְעַמְשׁׁיִּגְ נִוֹּבְּבְבְרֵנִי, אָמֶּכּטִיִע בַּטִּמְוֹ בָּמֵּנִינִ נִּסְּיָטִי ^{לב} נּגְאמֶר אֶלְיוּ לְבְּׁן אִם דָּאִ מִּגָּאטִי. נֹאִמָּר לִיִּשׁ לְבֹּו אִם בֹּמַּוּ

לַלְבָּרְרְ שְּׁבְּרְרָנֵ מְּלָן נַאָּמִרְ פְּרֵישׁ אַנְרֶךְ עַּלְיִ נְאָמִין:

LORD hath blessed me for thy sake.' have observed the signs, and the

I won II' :min otnu bies nede. I bnA

me go; for thou knowest my service for whom I have served thee, and let

Give me my wives and my children

had borne Joseph, that Jacob said

saying: 'The Lord add to me

And she called his name Joseph,

wherewith I have served thee.'

to my country.

another son.'

reproach.

her womb.

ŧΖ

have found favour in thine eyes—I

wages, and I will give it.'

And he said: 'Appoint me thy

87

שמא יגרשנה יעקב לפי שאין לה בנים, ואף עשו הרשע כך עלה בלבו כששמע שאין לה בנים. הוא שייםד הפייע, האדמון כבע (בב) וייבור אלהים את החל. זכר לם שממרם מימנים לאמומם (צ"ר עג, ד), ושסימה מליכה שלא מעלה בגורלו של עשו,

של עשר סרשע. ואגדס, כל ומן שאין לאשס בן, אין לס במי למלום סרחונס, משיש לס בן חולס בו, מי שבר כלי וס, בנך, מי אכל "ד, מו), וִיכַּמַּףְ לֹמֹ יַמֶּׁמַף (ישעיה ס, כֹ), למֿ יממן: - חרפתי. שהיימי למרפה שמני עקרה, והיו אומריה עלי שמעלה למלקר (23) אסף. הכניםה במקום שלה מרחה, וכן שַׁמֹף מֶרְפְּמֵנוּ (ישעיה ד, ה), וְלֹה יֵמָׁשֵף הַצַּיְמָה (שמוח ע, יע), פְׁמִפּוּ נְגָּהָם (יוחל שלא מלה לבה לקחמה לו ונמבהלה:

מלנים ללו, בנך:

שסוא עמיד לסעמיד, יסא ממני, לכך לא נמפללה אלא על בן אחר: (44) יסף ה׳ לי בן אחר. יודעם הימה בנבולה, שלין יעקב עמיד להעמיד ללל שנים עשר שבמים, למרה, יהי רצון שלומו

(עובדים א, יח), אש בלא לסבה אינו שולט למרחוק, משנולד יוסף, בטח יעקב בסקב"ה ורלס לשוב: (as) כאשר ילדה רחל את יוסף. משנולד שמנו של עשו, שנחמר וְסָיָס בֵּיִמ יַשַּׁקֹב הַבִּימ יוֹשֵף בֶּקְבָּס וּבֵּימ שַּׁשִׁו לְקַשׁ

(26) חנה את נשי וגרי. מיני רולה ללמת כי מס ברשות:

(TS) בחשחי. מוחש סייחי, וסיחי בוחוש שלי שעל ידך באס לי ברכס, כשבאם לכאן לא סיו לי בניס, שנאמר וְסִנֶּס בְחֵל בִּחִּי

בַּקָּס עָס קַנְּקוֹ, חַפּשׁר יש לו בניס וסוח שולח בתו חֹלל סרועיס, ועכשיו היו לו בניס, שנחמר וַיִּשְׁמַע הָת דְּבְּרֵי בְּנַי לְבָּוִ:

(82) נקבה שכרך. כמרגומו פרים מגרך:

نَكُتُلاً:

بْلائِلا خَلاَحُكُكُ اللهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّالَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللّلْحَالِمُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّا الللَّا الللَّا اللَّا اللَّا اللَّا اللَّاللّا

ئىلىنىڭ:

ממישי וַיּאַנַוָּר

بركائك بمقد: אָהֶהַר הְּבּוֹטִיף וֹאָני אָהֵר חַנֵין בּפְּלְטִּטִּר וֹנִים בּחַנִים בּמִּירָבּ

אָנְבֹו לִבוּעוֹו: خُلَائِمٌ، لَمَضِّد مُنَّدٌ، كَمُّمُّد تَهِ خَلَاحٌ، نَحْمَا مُقَاضَد مَمُّدُنَا مِل مد ﺗﻨﯜﺗﺒﺎ לְבֶּ ﺗﻨִּבְּׁבֹנֵ יִעִוֹנִי אָשׁנֵּ װִשְׁכִּוּ יִשְׁכִּוּ יִבְּבִוּנִ יִּיֹ יִשְׁנַ ַבְּג מִׁמַּסְ אֵּמָּב בַּיֹנְיִנְ לְנֵבְ לְבַּבֹּ*נ*ְ אָבֵג זִּמֵּג בַּבַּוֹנִי לְנִבְ צֵבְנַמָּג

אָבְעָּר צָאָנְרָ אָאָנְרָ: מְּעְשְׁרֵי לֵיְ הַדְּבֶּרְ הַנְּיִר אְשִׁיבְּר הַעְּבָר הַנְּבְּרִ הַנְּיִם אִמִּיבְר הַעַּבְיר הַיִּבְיר הִיּבְיר הִיּבְיר הִיּבְיר הִיּבְיר הִיּבְיר הִיבְּיר הְיבִיר הְיבְּיר הְיבִיר הְיבְּיר הְיבְּיר הְיבְּיר הְיבְּיר הְיבְּיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְּיר הְיבְיר הְיבְּיר הְיבְיר הְיבְּיר הְיבְּיר הְיבְּיר הְיבְּיר הְיבְיר הְיבּיר הְיבּיר הְיבּיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבּיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבּיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְּיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבּיר הְיבְיר הְיבּיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְיר הְיבְייר הְיבְיר הְיבְייים הְיבּייי הְיבְייים הְיבּייי הְיבּייי הְיבְיייים הְיבּייי הְיבְייי הְיבְייי הְיבְייי הְיבְיייי הְיבְייי הְיבְיייים הְיבּייי הְיבְיייים הְיבּייי הְיבְייי הְיבְייים הְיבּייי הְיבְייי הְיבְייי הְיבְייי הְיבְייים הְיבְייים הְיבְיייים הְיבּייי הְיבְייים הְיבּייי הְיבְייי הְיבְייי הְיבְייי הְיבְייי הְיבְייי ה ַ הַמַּלִר לֹאַ הַמָּן־לֵי מְאַנְמָה אָם. יַנְּלִר לָאַ מִּמֵּין לִי מִדְּעָם אָם וּגְאָמֶׁר מָּהַ אָמֵּן לְדְּ וּגַאָמֶר וֹאַמָּר מָא אָהַוּן לְבְּ וֹאַמָּר

בְּנְגְיִם וְבִינִב שָּׁכְּבֵוּי: משְּׁם בִּלְ־שֶּׁרוּ נְקַּר וְמֶלְוּא וְבְלִי אַמִּרִי מִתַּמָוּ בָּלְ אָמָּר נְמִיר

שֶה־חוּם בַּבְשְׁלִים וְשָׁלָוּא וְנָקֹד

ئىس قۇھۇرى ئىند كى غىند: וֹמֹנִטַעַבַּיּנִ אַבַּעַנִי, בַּנִּיָם מָטָבַר

אַמָּר־אֵינָנוּ נָלְר וָמָלְוּא בָּעִּיִּים

÷ تزنجشد ځڅا تا که نثر خلختك:

ַנַּאַמֶּר אַלֶּיו אַמָּה יָדַעְּמָּ אָת נַאֲמַר לַיה אַהָּ יָדַעְּהָ יָת

אָלָא לְבִּיטִי:

אָבְעִי עְּנָדְ אָשָׁר:

ابت، ۱۸۶۸: באמבוא ינמור ירקועע בענע בעניא ינבלות וכל אמר אָמֶבֶר בְּבֶלְ־צְאָנְךְּ הַיִּנִם הַסָּר אָמְבָּר בְּבָלְ עָנָהַ יוֹמָא דֵין

דוא עמו: בֹאֹנִגֹּא וְאָטוְנִם בֹּאִמֶּוֹבוֹּא צָּוובֹא כל דליתוהי נמור ורקוע אָבוּ שׁוּמוּל מַל אַּגִּוּי בַּוֹבְמָּוּ ַ וְתַסְׁבֵּיִר צְּלֵי זְכוּתִּי בְּיוֹם מִחַר

נאמר ללו לנם לני יניי

and how thy cattle have fared with knowest how I have served thee, And he said unto him: 'Thou

mine own house also?" And now when shall I provide for blessed thee whithersoever I turned. abundantly; and the Lord hath before I came, and it hath increased For it was little which thou hadst

thy flock and keep it. this thing for me, I will again feed not give me aught; if thou wilt do thee?' And Jacob said: 'Thou shalt And he said: 'What shall I give

be my hire. among the goats; and of such shall and the spotted and speckled every dark one among the sheep, every speckled and spotted one, and to-day, removing from thence I will pass through all thy flock

be counted stolen.' sheep, that if found with me shall the goats, and dark among the not speckled and spotted among that is before thee: every one that is shalt come to look over my hire against me hereafter, when thou So shall my righteousness witness

might be according to thy word. And Laban said: 'Behold, would it

(92) ואח אשר היה מקנך אחי. את משבון מעוע מקיך שבא לידי מתחלה כמה היו:

בְּבַנְבֶּי (שופּמיס ח, ה). הבאים עמי: - גם אנבי לביחי. לנורך בימי, עכשיו אין עושין לנרכי אלא בני, ולריך (אני) להיוח (30) לרגלי. עס רגלי, בשביל ביחת רגלי בחת חללך הברכה (ב"ר עג, ח), כמו קטָם אַשֶׁר בְּרַגְלֶיךְ (שמות ית, ח). לַשָם אַשֶׁר

מכטן וטילך: לי על הנולדים מעתה, אלו היו שם מתחלה, ועוד, שלא חאמר לי על ידי הוכרים שהן נקודים ועלואים, חלדנה הנקצות דוגמתן ולהבא נקודים ועלואים בעזים ושחומים בכשבים יהיו שלי, ואותן שישון עכשיו, הפרש מהם והפקידם ביד בניך, שלא מאמר שמוס דומס לאדוס כוש"ו בלע"ו, לשון משנס, שמממים ונמלאם לבנס, לענין סמבואס: - והיה שברי. אומן שיולדו מכאן (28) נקד. מנומר בחברבורות דקות כמו נקודות, פונער"ה בלע"ו: שלוא. לעון עלהים, חברבורות רחבות: חום. מושם גם אני ממסם לפמכן, וזכו גם:

בעדרי כי אֿס נקידיס ועלואיס, וכל שממלא בקן שאינו נקוד או עלוא או מוס, בידוע שגנבמיו לך, ובגניבק הוא שרוי אללי: (33) וענחה בי וגוי. אס ממשדני שאני נועל משלך כלוס, מענה בי לדקמי, כי מבוא לדקמי ומעיד על שכרי לפניך, שלא ממלא

(46) הן. לשון קבלם דבריס: לו יהי בדברך. סלולי שמחפון בכך:

בּבּמבׁים ניפֹן בִּיִגַבַּלוּני: בָּלְ אַּמִּג_לְבֹּוֹ דְּוָ וֹבֹל_ְעִים « בְּיִנְלְּגָא וּרְקִינַיִּ וְהַמְּלְאִים וְאָמִר בְּלִ[ָ] רְגִילִנְא וּרְקוֹעִיָּא וְנְתְּבָּלְ עִיּיִּאִ ַנְיָּסֶר בַּיּוֹם הַהֹוּא אָת־הַהְיָּיִשִּׁים וָאַנְיִּרִי בְּיוֹמָא הַהוּא יָת הֵישִׁיָּא

לבו הניקרת: יבון יעקר ויעלה ויעלה העה אחר אאן ביניהי יבין יעקל ויעקר רעי וּלְמָּם 'בּבוֹר אָלַמֵּט וֹמָנם בּנוֹנִ וֹמִּוּ. מּנִילִר טַלְטֹא וִמִּנוֹ

يريز كالإبراد: خَلَيْكَ مَانَهُ لِمَرْجًا لِأَهُدَا مَرْدًا عَذِيدًا عَدِيدًا عَدِيدًا عَدِيدًا رد لَجْه، لَمْ لَمْ لِلْ الْحَجَّرِ خُتِالِ فَجُجْهِ لِي تَصْرَبًا بِلَجِهِ، لَيَلَجِهِ لَكَذِّهُ تنظب كِن تَقَرِّد مَكْم كِكُثُك كِن فَرَقِيد خِيد تَقَرِّد نَفْديا بَـخِدًا

עַבּאָן וּיִטְמְנִי בְּבְאָּן לָהָשִׁיִם: קבאן הַצָּאוּ לִשְׁתּוֹת לָנָכַח se בְּרְהָטָּיִם בְּשֶׁקְתָּיִה הַמָּיִם אַשֶּׁר בְּרָטִיִּא אָתַר בַּיִּה שִּׁקְנִיא דְּמִיִּא

אָלְעַ עַּמְלַלְנְעַ נְאָטִׁנִעַהָּא

ומְלְאֶׁים:

ביה וְכֶל הִשְׁחוֹם בָאִמְּרַיָּא עַנְּקְׁבַּנְעִ נְעִנְבִיקָאָע נְעִנְבִיקָא נְּבְׁלַנְתָּמָא בָּבְ בַּעִנִּב

חינר דעל הַשְּׁרַיָּא:

נו אָלָא בַּלְבוֹן בַּאָהֶטְאַבָּא:

בְּמִיתִיהוֹן לְמִשְׁתֵּי: خظخخبيا لحظته يضضتقفا אַנור דְאָרְנִין עַנְאַ לְמִּשְׁהַיּ رَيْخُد אָת־תַמַּקְלְוֹת אֲשֶׁר פִּבֶּל וָדִעִּיץ יָת חָשְׁרַיָּא דְקּבֶּיף

וְשַׁלֵבוֹן עַקּאָן הֹפֹבוּנים נְפַבּים נִיכִּידָן הַּנָּאָ בַּינְבָנוּ נִמָנָבוּן άţΧ

> gave them into the hand of his sons. dark ones among the sheep, and one that had white in it, and all the were speckled and spotted, every spotted, and all the she-goats that he-goats that were streaked and And he removed that day the

Jacob fed the rest of Laban's flocks. betwixt himself and Jacob. And

And he set three days' journey

appear which was in the rods. streaks in them, making the white the plane-tree; and peeled white poplar, and of the almond and of And Jacob took him rods of fresh

Ζ٤

98

they conceived when they came to where the flocks came to drink; and gutters in the watering-troughs peeled over against the flocks in the And he set the rods which he had

and spotted. brought forth streaked, speckled, sight of the rods, and the flocks And the flocks conceived at the

- ויהן. לבן ביר בניו: (פצ) ויסר. לגן ביוס ססוא וגוי: החישים. עויס וכריס: כל אשר לבן בו. כל אשר סימס בו מברבורות לבנות:
- (98) הנותרות. סרעועות שביסן, סמולות וסעקרות שמינן מלה שירים, מומן מתר לו:
- (פו) מקל לבנה. ען הים, ושמו לבנה, כמה דהימה, הַהַה שַּלְיוֹן וְלְבָּנֶה (הושע ד, יג), והומר הני הוה שקורין ערימב"ל שהיה
- ונדקם קובל שקו בעולום שלקול: בלע"ו: פצלות. קלופיס קלופיס, שסיס עושסו מנומר: מחשף הלבן. גלוי לוצן של מקל, כשסיס קולפו, סיס נראס לבן: לח. כשסום רמוב: ולוז. ועוד לקם מקל לוז, ען שגדלין בו מגוזים דקים, קולדר"י בלע"ו: וערמון. קשמיי"ר
- ווסו ויממנס וגו'. (ור"ל במיבס זו סממברו לשון זכר ונקבס כמ"ש סרמב"ע): 'לאמוריס, וסוכר כופעס, ויולדם כיולא פו (פ"ר עג, י). רפי אושטיא אומר, סמיס נעשין ורע פמעיסן ולא סיו לריכות לוכר, ברסעים אשר מבאן סלאן לשמות, שם סליג המקלות לנכת סלאן: ויחמנה וגור. הבהמה רואה את המקלות והיא נרתעת דעלס, אלא שמקלר את לשונו: ברהמים. במרולות המים בבריכות העשויות בארן להשקות שם הלאן: אשר חבאן וגרי. (85) ויצג. מרגומו ודעין, לשון מחיבה, ונעילה היא בלשון ארמים, והרבה יש בגמ' דלה ושלפה, דך ביה מידי, דלה כמו
- (95) אל המקלות. אל מראות המקלות: עקודים. משונים במקום עקידתן, הם קרשולי ידיהם ורגליהם:

·· הַנְּקְשְׁרוֹת וְשְּׁם יַנְּקְב אָת־ 口がお خرك يتاط خُتَبِ لَحْهِ هُلُاتِ مَحِـهُهِا خُتًا: בּגאו לְבוֹ וֹיֹחֶטַלְוִ הֹדֹנִים * פְּנָי תַּצַּאַן אֶל־עָּקֶד וְכְּל־חָוּם زير خَفْرَنَ لَهُ رَبِي الْمُحْرَدِ لِنَهَا الْمُحْرَدِ لِنَهَا الْمُحْرَدِ لِنَهَا الْمُعْرَدِةِ فَي

خَيَنَظُونَا خَمَظُكُمُ بِيَانًا خُيْنَا لِمُعْلَمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ עמַלַלְוָע לְמִּינֵי עַּבּאָן בָּרְהָטָהִים

للمُضَافِر خُرْدُا للكَافِينَا لَا تَالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّ بختية فراء تجها لإنج نشرت نتئت بخرظيميت مثه لأبح فيقير

וּגְמַלִים נְחֲמֹרִים: לו צַאן רַבּוֹת וּשְׁפְּחוֹת וַעֲבְּיִת וַ נַהָּוֹת וּשְׁפְּחוֹת וַעֲבְּיִת וַ נַהָּוֹת יִשְׁפְּחוֹת וַעָּבְיִת ניפְרָץ הָאָרשׁ מְצָּר מְאָר וַיְהָרִי

עַשְּׁה אָת כָּל־הַכְּבָד הַזֶּה: אַמָּר לְאַבְינוּ נְמִאַמָּר לְאַבְינוּ בַלְאַבוּנִא נִמִּבּלְאַבוּנִא פֿנֹא נִט יינא לְאַמֶּר לְבַּוֹע וֹהַלֶּב אָט בֹּלְ בְּאַמִּר יָנה בִּלְבַּיּ הַאָּמִר הָעָר הָעָר בּלְ נּוֹאֲמָת אָּט בּבֹבוֹ, בֹלוֹ, לְבֹן נְאָמָת יִט פּטֹלִמָּ, בֹּנָ, לְבֹּן

אַנְנָנִי עִּמָּוֹ בְּהָמָוֹל שֶׁלְשִׁוֹם: י נגרא נגלב אט פֿנו לְבוֹן וְשִנֹי נִשְׁזָא נֹגַּלָב נִטְ סָבָר אָפָּג לְבוֹן

נּגְאמֶר יְהְוֹתְ אֶלְנִהְלְּבְר הָּוֹּבְ נִאָּמִר יִיְ לְנִהְלִבְ שוּב לְאָרַמ

بَعْكَيْت لِمَقْكَ: هُم هُدًا لَمُ تَبْدُكُ فَي مِنْ مِنْ مِنْ فَي فَاللَّهُ اللَّهُ فَي فَاللَّهُ فَي مُنْ فَاللَّهُ فَي مُنْ فَي

שַּׁמְשֶׁב שַּׁמִּן מִוּמוֹ הַמִּמקשרוֹם יִמֹד לִמִּהַר עַנוּרוֹ:

מְבַבְּנִתְא וּמְתָּוּוּ וֹהַלְב נִת ובו לכל מבו במטובמו מלא

לַיַּבְׁמִינִבְרוֹ בְּּהַמְּבִּיּאִ: שׁמֹבוֹא לַמֹנוֹ מֹלֹא בֹּבֹמוֹא

جرية حات:

نقخدا نتفذرا بنفدرا:

וֹבֹא בוּנוֹנוּן מֹמֵנִי כַּמֹאָנַמֹבִי

135

(ב+) ובהעטיף. לשון אימור, כמרגומו וצלקישות. ומומס מצרו עס סַמַּמַלְנוֹת סַמַּעַטְפּוֹת (ישעיה ג, כצ), לשון עמיפת

(14) - המקשרות. - כסרגומו הצכירוס, ואין לו עד צמקרא. ומנחס חצרו עם אָמִיחַבֶּל צַּקֹשֶׁרִיס (שמואל־ב מו, לא). וַיָּהִי

שעדר העקוד לפני הלאן, ופני הלאן ההולכות אחריהם לופות אליהם, והו שנאמר ויתן פני הלאן אל עקוד, שהיו פני הלאן אל (0+) והכשבים הפריד יעקב. סגולדיס עקודיס נקודיס, סצדילוספריש לעלמן, ועשס אומן עדר עדר לצדו, וסוליך אומו

(ε) שוב אל ארץ אבוחיך. ושם מסיס עמך, מבל בעודך ממובר למממ, מי מפשר לסשרות שכיימי עליך:

(19) צאן רבוח. פרומורנוממשמר למן: ושפחוח ועבדים. מוכר לאנו גדמים יקריס, ולוקח לו כל מלס:

מומבו בסמבב:

ימוביו:

בָּלְ נִבְסַנָּא עַאָבֶּוּן:

(I) משה. כנם, כמו ויַשַ מַיִּל וַיַּךְ מֶּח עַמְלֵהְ (שמוחל-הֹיד, מה):

כסום, כלומר ממעמפום בעורן ולמרן, ואינן ממאוום להמיימס על ידי הזכריס:

השקודים, ואל כל מום שמלא בלאן לבן: וישה לו עדרים. כמו שפירשמי:

بنگرك لأختم حمنتم حنته

and camels and asses. maid-servants and men-servants, and had large flocks, and

٤4

will be with thee.'

fathers, and to thy kindred; and I Return unto the land of thy

And the LORD said unto Jacob:

of Laban, and, behold, it was not

And Jacob beheld the countenance

of that which was our father's hath

away all that was our father's; and

And he heard the words of Laban's

sons, saying: 'Jacob hath taken

toward him as beforetime.

he gotten all this wealth.'

IXXX

And the man increased exceedingly,

Laban's, and the stronger Jacob's.

put them not in; so the feebler were

but when the flock were feeble, he

they might conceive among the

eyes of the flock in the gutters, that that Jacob laid the rods before the stronger of the flock did conceive, And it came to pass, whensoever the

them not unto Laban's flock. put his own droves apart, and pur dark in the flock of Laban—and toward the streaked and all the also set the faces of the flocks And Jacob separated the lambs—he

הבולנון הם הלא בַּלְבוֹ: ליה עדורן בלחודוהי ולא בהשנם להלא בללו והוי לבות מלא לכ צבונוכ ולכ נְאָמֶבוֹא אַפְּבוּיִשׁ נַעֲּלָב וִיהַב

- نزِرْكِم بَاشِيْن كِرَاءِكِن الْمُرْدِ: [†] וּיִּהְבְּׁעִׁ יִּהְּׁלֵע וּיִּלְּנִגְא לְנִינִק יִהְּלִע יִהְּלִע יִּהְּלִע יִּלְנִיגִא לְנִינִק
- מְלְמִּם וֹאַלְנֵיוֹ אַבְּוּ עַֹּיָה עַנְיִר עִּמָּדִי: שׁנוֹ אַבוּבְּוֹ בַּוּבְאַנוֹנוּ אַלַוּ בַּעַבָּוֹ , וַיַּאמֶר לְּהָן רֹאֶה אָנֹכִי אָת־
- הברהיי אָת־אָבִיקן: º וֹאִשׁלִּע וֹבֹּמְשׁׁוֹ בֿי בַּבֹּלְבִיּנְיִ וֹאִשׁוּו וֹבֹמִּשׁוּ אָבוּ בַּבֹלְ נוּלְיִ
- אֶלְיִים לְחָרֵע עִּמְּדִי: תּהְּבְּׁבִינִי הַהְּבִּינִי הָנִים וֹלְאָבִינִינִנִי אַנִּינִ, הַּסָּב וּמִּנִוּו וֹלְאָ הַּבְּשׁנִי ['] נֹאֶבׁיכֹּן בַנֹטֹלְ בְּּי וֹטִטֵּלְנֹׁ אָטַ נֹאָבוּכִוּ הַפּֿר בִּי נֹאָהָנִי זִּי
- نبير هَجِيْهِ إِنْجُرَادَ جِحُ لَهُمُا يَبَرُ هِرُبِهِ الْخُرْبِةِ الْخُرْبِةِ الْخُرْبِةِ الْخُرْبِةِ נְקְהָיִים וְאִם בְּּר יֹאִמָּר מְּקְרִים וְאִם בְּבֵין הַנְה אָמָר רְגִּילִין 8 ÄČĻĿ אַם בָּר יאַמַּר וָקְדִּים יִהְיָה אָם בְּדֵין הַנָּה אָמַר נְמִיּרִין יָהִי
- آنثلے کے: י ווֹגָּלֹלְ אֶלְנַנִים אָטַ מִלְנִוֹנַ אָבוּכֵּם
- לטבים ילבדים: בְּעָלֵים עַלְ־הַצָּאַן עַּקְרָים יי נאָרָא בַּחַלְוֹם וְהַנֵּה הְעַמְּהִים וּוְקַפִּיה עֵינִי וַחָזִיִּה בְּחָלְטָא
- בַּחַלְוִם זְמְּלִּב נִאָּמָר הַנֵּנִי:

- ילְלָאָר לְחַלְלָא לְוֹת מֹנִיה:
- באַלא בוֹנִר בְּסַעַּרֵי: בְּמָאָטַמְלִי וּמִדְּקַמּוֹהִי וָאַלְבִיהִ אפּׁג אַבוּכוָן אַבֿג לָנִטִּנּוֹ הֹמִּג נאַמר לְהוֹן חָזֵי אָנָא יָת סְבַר
- פַּלְחִית יָת אֲבוּכוֹן:
- וֹן לְאַבְאָהָא הֹפֹּנִי:
- LKKÇ41: أنكك خُرِيتَجُهَا هَوْئِك زرزينًا خَرِ مُثِه بُصِينًا
- ابلت خب וֹאַפְּׁבוּהְ וֹוֹ מִן בַּהִּיבִא גַּאַבוּכוָן
- كبرخدا ثصبكدا بقغدندا: וֹנִא נוֹהָגֹא בַּסְלְלֵּנוֹ הַכְ הֹּנֹא تَنْتِ خُمْتِ يَتَاهُ تَجْهِا لَهُشِّهِ مُنَذُلُ إِنْتُنِكُ خُمْتًا لِيُعْتَيْنَهُمْ مُثْهُ
- זְאֶלֶב וֹאֶלֶבוני בַאָּלָא: " וֹנְאָמֶׁר אֶלֵוּ מַלְאָּבׁ בַאָּלְנִים וֹאָמָר לְוּ מַלְאָבֹא בּוּוֹ בַּבַוֹלְמָא

- and Leah to the field unto his flock, And Jacob sent and called Rachel
- God of my father hath been with toward me as beforetime; but the father's countenance, that it is not and said unto them: 'I see your
- power I have served your father. And ye know that with all my
- but God suffered him not to hurt and changed my wages ten times; And your father hath mocked me,
- bore all the flock streaked. streaked shall be thy wages; then speckled; and if he said thus: The be thy wages; then all the flock bore If he said thus: The speckled shall
- them to me. cattle of your father, and given Thus God hath taken away the

6

- speckled, and grizzled. upon the flock were streaked, behold, the he-goats which leaped mine eyes, and saw in a dream, and, the flock conceived, that I lifted up And it came to pass at the time that
- Here am I. in the dream: Jacob; and I said: And the angel of God said unto me
- של לאס מודים בדבר, שסרי בועו ובים דינו משבט יסודס אומרים, פְרָמֵל וּכְגַמֶּס מֲשֶׁר בָּנוּ שְׁמֵּימֶן וגויַ, סקדימו רַמל ללאס: (+) ויקרא לרחל וללאה. לרמל ממלס וממר כך ללמס, שסימ סימם עקרם סבים, שבשבילם נודווג יעקב עס לבן, ומף בניס
- פתעים: (ד) עשרח מנים. אין מוניס פחוח מעשרה: מנים. לשון סכוס כלל סחשבון, וסן עשיריום, למדנו שסחליף חואו מאס
- ומברבורום שלו פסוסה ומפולשם מזו אל זו, (ס"א מזן אל זן), ואין לי להביא עד מן המקרא: ביד בני לבן, לעדר שביד יעקב (ב"ר עג, יד): וברדים. מרגומו ופלימין, פייש"ר בלע"ו, מוט של לבן מקיף אם גופו שביב, (10) והגה העתודים. אף על פי שהצדילם לבן כולם שלא ימעברו הלאן דוגממן, היו המלאכים מביאין אומן מעדר הממור

בְּיֹאִינִי אָנִי בְּלְבְאָמֶּר לְבוֹ מִמְּטִי נְּלֵה פֹנִה זִי בִּלְבוֹ מִבּיִר מֿפֿבּׁנִם וֹפֿצַנִם וּבֹבצַנִם בָּנ בַינִגָן וֹמְנָבוּן וּפּבּּנִינוּן אָבַוּ בּ בְּלְ עַׁמְעַבִּים עַּלְיִם מַּלְ עַקְּאָן כָּלְ עַּיִּמָּיָּא בַּטְלְטִוּ מַלְ מִּיָּא וַיֹּאִמֶּר שָּׁאַ לְּאַ מֵינֶנְיךְ וּרְאֵדוֹ וַאֲמַר זְּקוּף בְּעַן עֵינָךְ וַחָוִי

speckled, and grizzled; for I have upon the flock are streaked, and see, all the he-goats which leap And he said: Lift up now thine eyes,

נָבֶר עַמְּה קִּים צֵא מִן־הָצָבֶין

לום פול מו אנהא בידא ומוד בפומטא בדעו מפו קום פעו هُرْدُ، لِهُمْ رَقَّ، لِهِ هُمُ لَا مُؤْلِكُ هُرُنِهِ هُرُنِهِ لِيَهْنَاءُرْ، نَا مُرْكِ

and return unto the land of thy arise, get thee out from this land, thou didst vow a vow unto Me. Now thou didst anoint a pillar, where I am the God of Beth-el, where

father's house? portion or inheritance for us in our said unto him: 'Is there yet any And Rachel and Leah answered and

אַבֶּינוּ:

Are we not accounted by him

עַלָּגָא לֹבְׁנַגְּנָע דָּעַהָּבָּנִג עַנְ בָּ, עַלָּא נִגְּבָנִאָּן אָטַעַהָּבָּנָא כְּיִבַּ

מֹבֹנְנוּ וֹיֹאָכֹלְ זַּם־אַבֹּוּלְ אָנִי אָנִי זְּבְּנִיּאָ וֹאָכֹלְ אַנּ מִיבִּלְ זָּנִי

hath also quite devoured our price. strangers? for he hath sold us, and

בּׁנ בְּלְ עִׁמְּמֵּר אַֹמְּר עִבּּגל אָנִי כִּלְ מִּנִעְּנִא צַאַפּׁנִיִּמְ וֹיִ

134

(פן) אח בניו ואח נשיו. הקדים זכרים לוקנות, ועשו הקדים וקנות לזכרים, שואתר וַיִּקַּח עַשָּׁו מָת נָשָׁיו וָמָת בָּנִיי וּגו'

(16) כי כל העשר. כי וה משמש בלשון הלה, כלומר משל הבינו הין לנו כלום, הלה מה שהליל הקב"ה מהבינו, שלנו הוה:

(15) הלוא נכריות נחשבנו לו. אפילו צשעה שדרך בני אדס לחת נדוניא לבנותיו בשעת נשואין, נהג עמנו כנכריות כי

ב): משחח שם. לשון רבוי וגדולה כשנמשה למלכוה, כך וַיִּלַק שֶׁמֶן עַל כֹחַשָׁה להיים משוהה למובה: אשר נדרח לי. (13) האד ביח אד. כמו אל בים אל, הם"א ימירה, ודרך מקראות לדבר כן, כמו פִי אַפָּט בָּחִים אֶל הַשָּׁרֶן פָנַעַן (במדבר לד,

וֹאַטַׁל אַבוּנִי, לַאַּבְׁהָא צַּכְּוֹהַן:

káta tall äto jalul jtu

كثرتيك يخظع قيطيك أكثرتيك

וֹבַבַּב וֹנו כֹּלְ נֵּוּנוּוִנִי, וֹנִנו כֹּלְ

לְּמִוְנִי מַּלְ זַּמִׁלְּיָּא:

מכרנו לך (שעבדת אותו בנו י"ד שנה ולא נתננו לך אלא) בשכר הפעולה: אח בספנו. שעכב דמי שכר פעולתך:

(14) העוד לנו. למס נמעכב על ידך מלצוב, כלוס אנו מימלומ לירצ מנכמי אבינו כלוס בין סוכריס:

הציל. לשון ספרים, וכן כל לשון סללס שבמקרה לשון ספרשס, שמפרישו מן סרעס ומן סהויב:

ולריך אמה לשלמו, שאמרת יהיה בית שלהים, שתקריב שם קרבנות:

מי, נישׁם נֹתְעַׁב נִישָּׂא אָטַבַּבָּנִיי וָאָטַ . וֹשִׁם נַתַּעָב וּנָשָּׁלְ זָט בַּנִינִי וְיָטַ

بَرْخُتُرُنِ لَمَعْنِ مِن كَيْمُد عُمَّد بَحْمًا مِن يَعْمَد لِذُ ذُكِ مُتَرِب: אַלְנִיםְ מֵאֲבְינוּ לֶנוּ

אָבְוֹגִּעֹׁ אַבוֹת אַבַּוֹת בַּוֹנִתְי

⁸¹ רְכָשׁוֹ צִּשְׁר רָכָשׁ מִקְנֵּהוֹ קְנְיָנִי

לַּאָּנו מַּלְ־הַגְּמַלְים:

هِرَبَره هِرُبَ لِإِشَاءَ

אַהָּר וַכֹּה בַּפַּנוֹ אָנִם לַבָּוּא

וּוֹּלִעוֹי אָעַ כֹּלְ מִלֹנְעוּ וֹאָעַ כֹּלְ

(בנטְבוּים (ו'ו):

ענאַ מאַבולא בּילַנָא הוא וָדְבָנָנָא

father unto the land of Canaan.

Paddan-aram, to go to Isaac his

gathered, the cattle of his getting,

and all his substance which he had

and he carried away all his cattle,

and his wives upon the camels;

whatsoever God hath said unto

ours and our children's. Now then,

taken away from our father, that is

For all the riches which God hath

thee, do.'

Then Jacob rose up, and set his sons

which he had gathered in

הַעָּוֹר לְנֵנִי הַלֶּלְ וְנַהַלְּהְ בְּבֵּיִת לֵיה הַעּוֹר לַנָּא חוּלְלִּ וְאַהְסָּנָא

تَفَمَّا لَـٰتَحِ لَحَهُٰكِ تَعَهِٰمُلَـٰذِكِ كِٰذِ يَهُٰتَ خَدَ لَـٰتُحِ لَحَهُٰكِ يَهُمَلَٰهُ

nativity.

בּוּאָט וֹאִיב אָלְ־אָבֶץ מוֹלְדְמָף: לַאָּרַע יַלְּדְיִּהָף: ה שְּׁם מִצְּּבְּׁנִי אֲשֶׁב נְּבַנְיִם גְּיִ שְׁם בַּבִּית אֵלְ צִּמְשְׁנִים שִׁנִּי בַּמִּ

seen all that Laban doeth unto thee.

ڂۿڟؠڬ؞ נְּמֵּלְנְּבְ בְּשָׁלְ אָּעַרַעַּמְּרֶפְּנִם אָמֶּר וּנְסִיבָּט בְּחֵלְ יָּה צַּלְמָנִיּא וַלְבָּן הַלְּלֵב לְנִיּוֹ אֵם־צֹאנִוֹ וְלְבָן אַזַל לְמִנּוּ יָה עְנִיה

ドイダロである

that he fled. Aramean, in that he told him not And Jacob outwitted Laban the

teraphim that were her father's. sheep. And Rachel stole the

Now Laban was gone to shear his

בהַהַ הִיּא:

mountain of Gilead. River, and set his face toward the he rose up, and passed over the So he fled with all that he had; and

قِرْد بَرْد بَرَدْخُرُدُك: ניְבְרָח הוּאׁ וְכְלֹ אֲשֶׁר לֹוֹ נַיֶּקֶם נַאֲזֵל הוּא וְכָל דְּלֵיה וְקָם ניְבְרָח הוּאׁ וְכְלֹ אֲשֶׁר לֹוֹ נַיֶּקֶם נַאֲזֵל הוּא וְכָל דְּלֵיה וְקָם

לְמִוּבְא בִּינִלְמָּב:

לַלְבוֹ בּׁוּנִמֹּא

day that Jacob was fled. And it was told Laban on the third

בְּנִע יַנְּקְלָב:

נאַבבול וֹטוּב בּמוּבא בּנלִמָּב: אַבְּרֶנו בְּבֶּרְ שְּׁבְעָּנִי יָמֵנִם בְּּתְּרִנִי עַהְלַדְּ שְּׁבְעָּא יַנְמִין וּיקָּח אָת־אָתִיוֹ עִמֹּוֹ וַיּרְדָּרְ יִדְבַר יָת אָתוֹהִי עִּמִיה וְרָדַרְ שׁלִיִּשְׁאַר אֲבִי אֲנַל יַעֲּלִב:

the mountain of Gilead. journey; and he overtook him in and pursued after him seven days?

And he took his brethren with him,

הששר לף פויקדבר עם יצער ליה אסקער לף דלקא ^{+≤} בַּחֲלִם תַּלְּיֵלִּת וַיִּאִמֶּר נּוֹבֿאַ אָּבְיַנִים אָבְבַלְבָּוֹ עַאָּבַפָּׁנִ נַאָּטַאַ מִנמַר מוּ פֿבַם נוֹ בְּנִנִי

וּגֹּבְׁבַּׁל אָנֹוְ בַּבַּוֹר בַעִּלְמֶּב:

שְׁמַבֶּיל עִם יַעְּקֹב מִשָּׁב עַדְּ לְּלְ לְבָּׁוֹ אֲבִוֹמָאִנִי בְּטִלְמָא בַּנְילְנָא

either good or bad.' thyself that thou speak not to Jacob and said unto him: Take heed to Aramean in a dream of the night, And God came to Laban the

77

77

07

бі

זְהְלְּב מִמּוָב הַּגַ_נֶּה:

لَـٰلاَحٰٰمُـٰܢ: וֹלַבֿן אַהְבֹּי נִים אַבוּוִבִי בּמּוּבָא פָּרַס יָת מַשְּׁכְּנֵיה בְּׁמִיּרָא " וּוֹמֵּי לְבּוֹ אֵט וֹהֹעִׁב וֹהֹעָב שֹׁלַה וֹאַרַכּים לְבּוֹ זִי וֹהַעָּב וֹהֹעָב

of Gilead. brethren pitched in the mountain the mountain; and Laban with his Now Jacob had pitched his tent in And Laban came up with Jacob.

אָבוֹוו בִּנַר הַנִּלְמֶּר: אָט_אַבְילְרָ וֹלְבָּוֹ שַׁכֹּת אָט_

בְשְׁבְיִנִי חֲבַבּי וכסוטא מנו ובבבט זט לנטו

sword? daughters as though captives of the outwitted me, and carried away my hast thou done, that thou hast And Laban said to Jacob: 'What

בְּנְעַּגְ כַּאֲבְׁגִוְעַ עַוֹבִי: رَفَازُكِ هُلِ كُرْكُذُر رَفَائِكِر هُلِ _ °° נֹאָמֶׁר לְבֹּן לְנֹהֹפֶר מֵּנו הֹהָּנִם נֹאִמֶּר לְבֹּן לְנֹהֹפִר מִא הֹבֹּדִםֹא

(18) מקנה קנינו. מס שקנס מלאנו, עבדים ושפחות וגמלים וחמורים:

מעצודת אלילים נתכוונה (ב"ר עד, ה): (פו) לגוון אח צאנו. שנמן ביר בניו דרך שלשמימים בינו ובין יעקב: וחגוב רחל אח החרפים. לספריש את אפנים

(בב) ביום השלישי. שהרי דרך שלשת ימים היה ביניהם:

ממריו דרך שבעם ימיס, ולמ נממר וירדוף ממריו שבעם ימיס): רחוק מלבן ששה ימים, ובשביעי השיגו לבן, למדנו שכל מה שהלך יעקב בשבעה ימים, הלך לבן ביום אחד, (שנאמר וירדוף (23) אח אחיו. קרוביו: דרך שבעח ימים. כל אימן ג'ימיס שסלך סמגיד לפגיד ללצן סלך יעקב לדרכו, נמלא יעקב

(24) מטוב עד דע. כל מובקן של רשעים רעם היא אלל הלדיקים (יבמוח קג:):

(26) בשביות חרב. כל מיל סבא למלממס קרוי מרב:

خَمَٰمُكُلِ بَحُمُكُ، لَا خَنْكُ بَحُدُولِ بَا

زخجنير لاوت הوجزي يإشأن

וֹהַלַר מִמּוֹר הַּגַ_נֶּה: كאמר השַׁמֶר לְךָּ מִיבַּבֶּר מֶם_ נאַקְנִי, אַבּיכָּם אָמָמְחוּ אַמָּר אַלַיִּ מִּמְּכִּוּן בּּיִמָּא נִאַלְנִיא נַאַבּוּכוּן ָּהְבְלָאָּלְ וֹבְיִגְ לַהֹּמִּוִע הֹפִּבֶּם בַּת

יוֹלִבֹשׁ אָנוַ אֶּבְנֵוֹיג נְבְּסְבְּּמְה לְבֵּיִת אָבְיִרְ לְמָה חַמֵּיִדְמָא לְבִית אֲבוּך לְמָא

בנוטוב מהטו: יְבָאָטִי כַּיִּ אַׁמְבַׁטִּי פּּוֹבְיִמִילָּיִלְ אָטִב בְּחַוּלִיִּה אָבִּיִּ אָמָבִיה דִּלְמָאָ וּלֹתן וֹהֹעִׁר וּגְאמִר לְלָדֹוֹ בֹּי וֹאִטִיר וֹהֹעִר וֹאִמּר לְלָדֹּוֹ אָנִי

ַבֿי, בַבוֹץ אָנְבְּתַבּי ממּבׁו וֹלַעַבְיָב וֹלָאַ וֹבָה וֹהֹלֶב בי יְחְיֶה טָגֶּר צַּחַיְנוּ חַפֶּר־לְףְ מֶּה עם אַשֶּׁר הִנְּצְאָ אָת־אָל הַיָּרְ לָאַ

±×2° † ±4° מְצְּאַ נַיּבָּאָ מָאָנִילַ לַאָּר נַיָּבָאָ ँ दंश्नेत स्वरंत्र कृत्य कृत्य पृष्ठेत र्द्रेश्न

> al thits thintil tual מֹנֹּג וֹלְאָ עַנֹּגע לָג וֹמָּלַעִשֹּׁבּ كِٰמֵא אֹמִׁמִּבְשַׁא לְמִיזַכְ וֹכַפִּיהָא

۲۵۵۲: جريزا なられんじょ نْجُم مُحَكَّنَة كِرْهُكُم كِخُرْر

נְעָּלְבַ מִּמֶּב עַּרַ בִּישׁ: אַסְהְּעָתְר כְּלֵב מִלְמִלָּא מִם בוֹבֹמֹמָא אֹמֹר לִי לִמִימֹר אַנן טולא לובו למהבע

לַמְיבְּטִא נִת בַּעַלְתִי: إلامِمَا بَرَاَّ بَرَاَّ مِن جِدَبَهِ جِدَبَةِ فِلَا يَدِينًا مِن إِيرَامِه هِذِه يَقِيِّهِ

שננום לנו בלנוף מנו:

<u> ئەرتىلىنى</u>: לְבַ וֹלָא וֹבַה וֹהַלָּד אָבוּ, בִבוֹל אַמִּטְׁמִוְגַת בְּנִי מִא בַּמִּטִּי וֹסִב וטלוום פבס אָעוֹגא אַסֿר דְּתַשְׁכַּח יָת דַּחָלְמָף

בְּמַמְכֹּנֹא בַרְעַב: נלפֿל ממַמָּכֹּלא בַלְאָנו וֹמֹאַל LūLūd dūdām idm mādēu ולמַמְבּׁלֹא בַבְאָר וּבְמַמְבּלֹא تأجه خَجَا خَهْثَ مِ يَمْكِدَ الْخَهْثَامِ لَمُعْمَ خِدًا خَمْمُخْتُمْ لَانَمْطِدَ

> with tabret and with harp; eway with mirth and with songs, me, that I might have sent thee and outwit me; and didst not tell Wherefore didst thou flee secretly,

thou done foolishly. sons and my daughters? now hast and didst not suffer me to kiss my

not to Jacob either good or bad. Take heed to thyself that thou speak spoke unto me yesternight, saying: you hurt; but the God of your father It is in the power of my hand to do

stolen my gods? father's house, wherefore hast thou because thou sore longest after thy And now that thou art surely gone,

30

daughters from me by force. said: Lest thou shouldest take thy Laban: 'Because I was afraid; for I And Jacob answered and said to

stolen them.— Jacob knew not that Rachel had with me, and take it to thee.'-For brethren discern thou what is thine gods, he shall not live; before our With whomsoever thou findest thy

Rachel's tent. out of Leah's tent, and entered into he found them not. And he went tent of the two maid-servants; but and into Leah's tent, and into the And Laban went into Jacob's tent,

(עב) וחגוב אחי. גננת לת דעתי:

- (92) יש לאל ידי. יש כח וחיל בידי לעשוח עמכס רע. וכל אל שסוא לשון קדש, על שס עווו ורוב אוניס הוא:
- (36) נכספחה. ממדמ, והרבה יש במקרא נְבְמָפְה וְנַס בְּלְמָה נַפְשָׁי (מהלים פד, ג), לָמַעֲשֶׁה יָדֶיוּ מִבְמֹף (אֿיוִב יד, מוֹ):
- (IE) כי יראחי וגוי. סשיבו על כאשון כאשון, שאמר לו ומנסג אם בנומי וגוי:
- (25) לא יחיה. ומלומס קללס ממס רמל נדרך (נ"ר עד, ע): מה עמדי. משלך:
- ויבא באהל רחל. כשילה מההל להה חור לו לההל רחל קודם שחפש בההל ההמהוח (מ"ה השפחות), וכל כך למה, לפי שהיה (33) באהל יעקב. סום מסל רחל, שסיס יעקב מדיר מללס, וכן סום מומר בְּנֵי רָמֵל מִשֶׁם יַעַּקֹב, ובכולן לה נממר משם יעקב:

מכיר בס שסיה משמשנים:

בַאָבור וֹלָאַ מָּלֵּא: هَجْرَيْكُ لَنْمَهُم خُبُّلًا \$ بِعَلَاقِحٍ لِيرَادِ لَهُ جَرِيبًا لِمَهْبِمَ خُبُلِيْكُ ± נקשמם בְּכָר וְרָהֵגֹל לְקְחָוֹר אָת־תַהְּבְפִּים וְרָהֵל נְסִיבַת יָת צַלְטָנֵיִא

رَنْيَاقِمَ نُرِي مُمُي يُعِن يَنْكُ عُن يَنْكُ فَي اللَّهِ مِنْ لَكُونِ اللَّهِ مِنْ لَكُونِ اللَّهِ مِنْ اللَّهُ مُنْ اللَّهُ مِنْ اللَّالِي مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّا لِمُعْلِمُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ اللَّهُ مِنْ الل לְפֿנֶם מִפּּנְּנִי בִּי בְּנֵבְי נְמִים לִי לְמִפָם מִן פֹּנִמָּרְ אָנִר אִנִרח י בְּעָּיִנְיִ אָּבְיָּרִ בָּיִר לְוָאַ אִנְכַלְ, בִּעָּהָיִנְ וַבְּוָנִי אָבִי לְאַ אִכּוָלְ

מַּׁע חַמָּאִטָּוּ כָּי דְּלַלְמָּ אַּחַבֶּי: יְנְבְי הַאַמְר לְלְבְּׁן מִּעְ־פִּאָמִי וְאָמִר יַצְּמָר יְצְבָּן מָא מִיּרְחָנִי אָבִי רְדַפְּמָא יַנְבִי מָאַ מִּיּרְחָנִי אָבִי רְדַפְּמָא

מֹבוֹבני: בה גגר צהי וצהיף וייקיהי בין מְּאָעִׁ מִכָּּלְ כִּלְיִרְבִיּטְוֹּבְ מִּיִם אַמִּכּוֹשִׂא מִכָּלְ מִנִּיְ בִּיטִּוֹּב מִּיִם جْدِ صَهَرَهُمْ אָנו בּَלְ حَزَر מִנו אָנו מִשִּּישִׁמֹא נֵנו כֹּלְ מִנִּי מִא

האלף לא אַבֶּלְטִׁי: זַר עַשְּׂרִים שְׁנָה אָנֹכִי עַּמָּף

יְנִם נִעְנְבְנִינִי בְּנִבְּנִינִי المُعَافِقِةُ لَا يُذَكُرُ لِيُحَكِّفُهُوْلِ الْأَخْلَادِ لِلْأَخْلَادِ لِلْأَخْلَادِ لِلْأَخْلَادِ מְבַפַּעַ כַאַבִיבַרָאָנוּ אָבֶּיִבּ אָנָבֿוּ

> בֿל מַמְבַּׁלָא וֹלָא אַמְבַּע: עּלָמֶל נִשְּׁמֶּב וֹמֻוּגִאַּטִוּנוּ בַּהַּבוּמֹא צַנִּמָלָא

הַּלְמֶנוֹא: לְּמִּגְן לְנִי וּבְּלְמָח וֹלְאִ אַּמִּכִּם וֹעַ אָל־אָבִיהָ אַל־יִּחַר נְאָמִיה לְאָבוּהָא לְא יִהְקּר

تَنْسَد خُرَمُكُم تَنْشُد خُخُكُا تَنَمَّا يَنْعَيْكَ خِيْمُود يَثَمَّهُ مُن خُخُا

בון תַּרְנִלָּא: הקא קרם אַתי נאַקף וְיוֹכְחוּוֹ

וֹבְבְבוּ מְּנִבְ לֵא אֶבַלִינוּ: בלן הסבון שוון אלא השב

נימבוני לביביא: אַט פֿמֿג לַע נֹמּבונו פֿגמֿמֿאַ מֹמֹנוֹנֹא בְּטִבֹינֹא לָא אָיטִינִינִי

> tent, but found them not. them. And Laban felt about all the saddle of the camel, and sat upon teraphim, and put them in the Now Rachel had taken the

> teraphim. searched, but found not the women is upon me.' And he up before thee; for the manner of my lord be angry that I cannot rise And she said to her father: 'Let not

hast hotly pursued after me? trespass? what is my sin, that thou and said to Laban: 'What is my with Laban. And Jacob answered And Jacob was wroth, and strove

betwixt us two. brethren, that they may judge before my brethren and thy thy household stuff? Set it here stuff, what hast thou found of all Whereas thou hast felt about all my

rams of thy flocks have I not eaten. have not cast their young, and the thee; thy ewes and thy she-goats These twenty years have I been with

stolen by night. require it, whether stolen by day or loss of it; of my hand didst thou brought not unto thee; I bore the That which was torn of beasts I

6٤

במבימין, והן מבימי גמלים, בקמ"ו בלע"ו: (48) בכר הגמל. לשון כרים וכסמום, כמרגומו בעביעל דגמלל, וסיל מרדעם סעשוים כמין כר, ובעירובין (מז.) הקיפוה

(9٤) דלקח. רדפת, כמו עַל מֶסְרִיס דְּלְקְנוּ (חֿיכס ד, יע), וכמו מִדְּלֹק מַּמַבֵּי פְלָשְׁמִיס (שמוחל-חֿ יו, נג):

(עב) ויוכיחו. ויבררו עם מי הדין, אפרובי"ר בלע"ו:

מכאן אמרו (בבא קמא סה:), איל בן יומו קרוי איל, שאם לא כן מה שבחו, אילים לא אכל אבל כבשים אכל, אם כן גולן הוא: (35) לא שכלו. לא הפילו עינורס, כמו בֶמֶם מַשְׁבִּיל (הושע מ, יד), מְפַּגַמ פְּרְמוֹ וְלֹא מָשַבֵּל (איוז כא, י): ואילי צארך.

ק' כטְ)' טַכַּבְּטִׁי לְצוּבְ (טִוִבַת יִ' יִטְ): לילה. גנוצת יום או גנוצת לילה הכל שלמתי: - גנבתי. כמו רַבְּמִי צַּגּוֹיָם שֶׁרָמִי בַּמְּדִינּוֹת (אֿיכה אָ, מְנָבַּמַּי מִשְׁפָּע (ישעיה שגים ממנינה, שסימה נפקדה ומהוסרה, כמו וְלֹהׁ נְפְּקַד מִמֶּנוּ הִישׁ (במדבר לה, מע), הרגומו ולה שגה: - גובחי יום וגובחי שַּמְּמִיס (מנכיס־סֿ חֿ, כחֿ), מסריס, חֿנכי חֿמסרנה, חֿס מסרה, מסרה ני, צמידי מבקצנה: – אַברי אַחשַנה. - מרגומו דסומ (95) שרפה. על ידי ארכי אוברי אחשוה. לשון קלע בְּשָׁבֶן שֶׁלְ הַשַּׁעְרָה וְלֹה יַמַעָה (שופעים כ, מו), פַּנִי יִּבְנִי שְׁלֹתֹה

בּּבְּינְלְע וֹשׁבַּע הָּוֹעָי. מְהָנָי. °+ בְּיֵלְנִי בְּיָּוֹם אֲבְּלְנִי חִבְּרֵ וֹמֵבוּ

וֹנַבַע הַּגוֹעִי מִהָּגַּי: וּנֹלְינָא נְחַת מָּלָי בָּלִילְיָּא בוניו בוממא אַלַנו הַּבַּא

night; and my sleep fled from mine consumed me, and the frost by Thus I was: in the day the drought

ದ‡'□: رَمَتُكُمُ الْمُعْرَانِ الْمُعْرَانِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْمُثَاثِينِ الْم خَمُنَّ، خُرِثِ،كَ نُمُّمَ مُأْنُهُ خُمِيْنًاكُ ı+ atlul xlta adılı atı זַבַבַּי עַשְּׁרָים שָׁנָדַ בָּבַימָּבַ

בהלב וֹאַהֹנוֹשׁ וֹנו אַנֹבו הֹסַב בַּלְטְתָּף צַּרְבַּע עַסְרֵי שָׁנִין בלו לו עסביו שניו בביסה

changed my wages ten times. years for thy flock; and thou hast years for thy two daughters, and six thy house: I served thee fourteen These twenty years have I been in

וגיע פפי ראָה אֵלהום ניוֹכַח ב. ב הַבְּטַׁנֹינ מָטַ הֹּנְיָנ וֹמָטַ בּ וּפְחַד יִצְחָל הָיָה לִּי בָּי עַהָּה حرية الأحية الأحرية الأحية الأحرية الأ

נאוכַח בָּרַמְשָּא: ווט קואוט ובו לקו שבם וו להן בולן הַבְּטִׁטִּינוּ זִטְ הַמָּלִי ליה יצְקוֹל הַנָּה בְּסַעָּרִי צָּרֵי XXILL FXCTOO FFTOIC אַלוּ לָא פֿוֹן אֵלְהֵיה דַּאַבָּא

yesternight.' hands, and gave judgment affliction and the labour of my empty. God hath seen mine now hadst thou sent me away Isaac, had been on my side, surely God of Abraham, and the Fear of Except the God of my father, the

تإباه لاب خديديا لالإلاات بجاء: עַנְאַ נְלְבִּנְהֵי מֶּעַ־אָמֶמֶהְר לְאָלֶּרְ וְלְבִּנְתִּי מָא אָצְבִּיר לְאָלֶּין אַנְיִּ וְכָּבְ אַמְּרַ־אַמָּר רֹאָר לִי־ מגיעי הַבְּנְוּת בְּנְתַי וְהַבְּנָים בְּנַי וְהַצָּאַן וּנְּמּוֹ בַּלְּוֹ וּנֹאָמָר אֶבַוֹהַבָּר

יוֹמָא בּין אוֹ לְבְּנֵיהוֹן דִּילִידָא: מֹנו וֹכִלְ בַּאַנִי עוֹנִי בִּילִי עוּאָ שׁנֹעֹא שׁנֹעֹו וּבְנוֹא שׁנוּ וֹמֹנֹא וֹאָטִוּר לְבוֹ וֹאַמָּר לְוֹהֹלִר

And now come, let us make a children whom they have borne? for these my daughters, or for their mine; and what can I do this day flocks, and all that thou seest is children, and the flocks are my daughters, and the children are my Jacob: The daughters are my And Laban answered and said unto

نْݣُفُك نْكَانُك خُمَّك حُنْدُ بَحْنَدُك : ** וְעַּמְׁיִר לְבֶּנִר נִבְּרְתָּר בְּרָיִת אֲנֵי

וובו לסביר בינא יבינה: וכהן אַנהא נגור פונים אַנָא נאַה for a witness between me and thee.' covenant, I and thou; and let it be

ΧĊĮ

למא: נוֹנוֹמִים וּמֹכִר זֹמֹלָר אַבֹּוֹא וֹנִלִפַּנִי

up for a pillar. And Jacob took a stone, and set it

ניאָלְלוּ מֶשׁם מַּלְ־תַּגָּלִי: אַבֹּנִים נּיַבְּטוֹנְ אַבְּנִים נַיַּגְמָהְיַנְיַ

ביורא ואַכבו שמו מכ ביורא: אַבְנִין וּנְסִיבוּ אַבְנִין וַעֲבַרוּ וֹאַמֹּר וֹמַּלִר לַאָּעוִנִי לַלוּמוּ

did eat there by the heap. stones, and made a heap. And they Gather stones'; and they took And Jacob said unto his brethren:

97

54

οt

- (0+) אבלני חרב. לשון אם איכלס: וקרח. כמו מַשְּלִיןּ קַרְמוֹ (מסליס קמו, יו), מרגומו גלידא: שנחי. לשון שייס:
- (I+) וחחלף אח משכרחי. סיים משנה מנמי שבינינו, מנקוד לעלול, ומעקודים לברודים:
- ויוכח. לשון מוכמס סול, ולל לשון סוכמס סול: מבאר שבע שַׁנִי ש' שֵׁנֹבְי שַׁבְּרְשָׁם שָׁבִייְדְוַאַנֹבֵי יִנְּמָּן, בשביל שכהו עיניו והרי הוא כממ, ויעקב נמיירא לומר ואלסי, ואמר ופחד: (ב4) ופחד יצחק. לא רלה לומר אלהי ילחק, שאין הקצ"ה מייחד שמו על הלדיקים בחייהם, ואף על פי שאמר לו צלאחו
- (14) מה אעשה לאלה. מיך מעלס על לבי לסרע לסן:
- (44) והיה לעד. מקצ"ס:
- (אי) לאחיו. סס בניו (ב"ר עד, יג), שסיו לו חמיס, נגשים חליו לצרס ולמולחמס:

וֹנֹהַמֶּב עוֹנִא בוִ זּבְהָּג: لا الظلُّه فِي الْحَالِ الْآلِدِ الْمُثَلِّدِينَ الْطَلُّمُ الطَّلْمُ الطَّلْمُ الْمُثَالِّدُ اللَّهُ

نَزُمُمُ الله ** נֵצְאַמֶּר לְבְּׁן תַנְּּלְ תַזֶּה מֶּרְ בִּינָי נִאֲמַר לִבְּן דִּנִּלְ תַזֶּה מֶּרְ בִּינָי נִאֲמַר לִבְּן דִּנִּלְא תַבֵּין סְהִיד ** נְבְינְךְּ תַנְּלְ תַנְּלְ תַזֶּה מֶּרְ בִּינָי נַאֲמַר לִבְּן דְּנִּלְא הַבִּין סְהִיד

בּוֹצוֹבְאַנוּ: בּגוֹנ וְבֹנוֹצְ בַּגְּ וֹסְׁעֵוֹרָ אָנְתְּ בַּגוֹ בּגוֹא וְבַגוֹנִ אָנָג וִשְׁכָּסִּג

בְּאֶע אֶּבְעַים מֶּע בָּינָי וּבִינֶּף: os ייִר מַלְבַּנְעָּׁי אָנוֹ אָנִשְׁ מֹפְּגָנִיּ אָם טְּעָנָי אָת בְּנִתָּי נְאָם טַפַּת

תַּנְּה וְהְנֵּה הַמַּצֵּבְּה אֲשֶׁר יָהֻיִּהִי הַבֵּין וְהָאׁ קְמָהָא וַבּאָּקִימִית בֵּינָא יִבִּינָף: יַּ וַיְּאָמֶר לְבֶּן לְיַעְּקְׁב הַנָּהוּ הַנֵּל וַאֲמַר לְבָן לְיַעֲּקֹב הָא דְּגוֹרָא

וְאָת הַמַּצֶּבָּה הַוּאָת לְרָעָה: עַעָּבר אֵלֵי אָת־תַנָּל תַזָּה אַף לֹא הִעְּבַר לְנְתִי יָת דְּגִּירָא אָת־תַגַּע תַנְּה וְאִם־אַמְּה לֹא־ לִנְתָּךְ נָת דִּגֹרָנָא תָבֵין וֹאָם עָר הַגַּלְ הַזֶּה וְעֶּרֶה הַמַּצֵּבָה סְהִיר דְּגּוֹרָא הְדֵין וְסְהַדְא

نجَتاٰط: וֹנְאֶבׁלָת וֹהֹלֶב בֹפֹטִר אָבָנו בַּאָבוּנְיוָן י ב וְאָפְּאָנ בּינְיִנוּ אֶבְיבִי אַבִּיבִים בּנִּטוִב וֹבִינוּוֹ בּנִנִּגא אֶבְבִּיא

\$\$\\ \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tau \| \tag{\tau} \| \tau \\ \tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\tau} \| \tag{\

וֹנֹהֹּלִב לֹבֹא בֻיִּנִי זַּלְהָּב:

קָרֶא שְׁמֵיה גַּלְעָר:

גְּבַר מֵחַבְּרֵיה: פָּ, וְהַמִּצְפְּּהֹ אֲשֶׁר אֲמַׁר יָצֶף יְהֹוָה וַסְכִּיּהָא דַּאַמַר יִיסַך מֵימָרָא

نڌرڙك: שׁנִּי מִימְרָא בּייָ סְהָיד בּינְא נְשִׁין עַלְּהָ בְּנִים אָנְשׁ עִּמְּנָא אָם שֹׁמִּנִּ נִע בֹּנִעַנִּ נִאָּם שַּׁפַּב

בבול ונים למושא בלא לבישו: עָאַ־אָמְבֶּרֶע אֶלֶּיִּלְּ לַמְּטִא אָם אָּלָּא לָא אָהָבַּר

אֱלֹהַי אַבְרָהָם וַאלֹהֵי נָחוֹר אֱלָהִיה דְּאַבְרָהָם וַאּלְהִיה

בְּדְרָהֵיל כֵיה אָבוּהִי יַצְּהָהָי.

וֹאַכֿלוּ לַשִׁמֹא יבָתוּ בַּמוּרָא:

Galeed. Jegar-sahadutha; but Jacob called it And Laban called it

called Galeed; day.' Therefore was the name of it witness between me and thee this And Laban said: 'This heap is

we are absent one from another. watch between me and thee, when and Mizpah, for he said: 'The Lore

and thee.' us; see, God is witness betwixt me my daughters, no man being with and if thou shalt take wives beside If thou shalt afflict my daughters,

which I have set up betwixt me and this heap, and behold the pillar, And Laban said to Jacob: 'Behold

this pillar unto me, for harm. shalt not pass over this heap and this heap to thee, and that thou be witness, that I will not pass over This heap be witness, and the pillar

by the Fear of his father Isaac. judge betwixt us.' And Jacob swore of Nahor, the God of their father, The God of Abraham, and the God

mountain. and tarried all night in the to eat bread; and they did eat bread, mountain, and called his brethren And Jacob offered a sacrifice in the

45

64

84

/.t

(די) יגר שהדותא. מרגומו של גלעד: גלעד. גלעד.

נקרא שמה מלפה, לפי שאמר כל אחד מהם לחברו, ילף ה' ביני ובינך אם מעבור את הברית: 🗀 בר נסחד. ולא נראה איש את (94) והמצפה אשר אמר וגר. והמלפה אשר בהר הגלעד, וכמו שנאמר ויעבר אח מלפה גלעד (שופטיס יא, כט), ולמה

αι:): (סe) בנחי בנחי. צ'פעמיס, אף גלסס וולפס צנומיו סיו מפלגש: אם חענה אח בנחי. למנוע מקן עונמ משמיש (יומא

(IE) יריתי. כמו יִכְס צַיָס, כוס שסום יורס סמן:

אמה עובר לפרקמטיא (ב"ר עד, מו): (בב) אם אני. סרי אס משמש בלשון אשר, כמו עַד אָס דְּבַּרְמִי דְּבַּרְמִי דְּבַּרְי (בראשים כד, לג): לרעה אי אמה עובר, אבל

(33) אלהי אברהם. קים (שס מו): ואלהי נחור. מול: אלהי אביהם. מול:

GEL TLXMLU - GLMU LMCLU - OLL C - OLL

קמ"מ ניאטר יעקל כּאַשֶּר רְאָם מַחֲנָה נַאַטר יַעְקב כַּר חַזְנִין מַשְּׁרִי מַלְאָּכֹּי אֶלְעַיִם: ביה מַלְאַכּיָא דַייָ: angels of God met him. נֹהֹלֶב עַבְנַב לְגַנַב מִּנִפֹּנִתוּ בֹנִ נֹהֹלֵב אַנֹב לְאִנְנִינִנְי נֹהֹנַתוּ And Jacob went on his way, and the جَعَلَاتِينَ his place. تَرْهُد كِدُا كِمْطِمْنِ: then Laban went and returned to نخخبيئ، تنځيه هنينه تيڅه daughters, and blessed them; and IIXXX morning, kissed his sons and تنَهُٰدُه كَٰجُا فَجَعُد تَنْتَهُمُ كَٰخُثُنَا נאַלבּים לְבָּן בְּצַפְּרָא וַנְשָּׁיק And Laban arose early in the

The Hastara is Hosea 12:13 – 14:10 on page 248. Sepharadim read Hosea 11:7 – 12:12.

מן בום וו דא יקרא שמיה

דְאַקְרָא הַהוּא מַהְנִים:

שֶׁבֶה אֱדְוֹם: בְּשְׁמִנְר לְחַלְּלֵי אֶבוִם: ﴿ هُرَّ ـ مُشِرَ الْمُثَالِينَ الْمُثَالِّ الْمُؤْلِدِ الْمُثَالِينَ الْمُثَالِينِ الْمُثَالِقِينِ ا برعزم וַיִּשְׁלֵח וַעֲּקְב מַלְאָכִים לְפַּנְיו וּשְׁלַח וַעֲּקֹב אָזָנִדִּין קַדָמוֹהִי

הַהְוּא מְהַנְיִם: (פּ)

אָלְהָים זֶהְ וַיִּקְּרָא שָׁם־הַפְּקִוֹם

: الثاثة בַּבוּית וְאוֹחַבִּית עַּד בְּעַוֹּ: והמב הם לבו יְנְנְטִי נְאָנוֹר מַּדְ אָמָר הַבְּיָנִי וֹמָמָר הַם לְבָּוֹ رٍ לַאִּבְנִיּ לְמֹמֹּוִ כִּבִּי אַמִּבְ מַּבְּבַבַּנִי לִמְמִּוֹ כִּנִּינִ לִמְמִּוּ כִּנִּינִ וַנְצָּר אָסָם לֵאמֶר כָּה תאָמְרְוּן וּפַפַּיד יָהָהוֹן לְמֵימַר כְּדֵין

خظمة تاا جعيرات: إَنْ فِي الْهُ ثِهِ ذِل اللَّهِ مِنْ الرَّبِيرِيدِ عِلَىٰ الرَّبِيرِيدِ الرِّبِيدِيرِ الرِّبِيدِيرِي ליהי לי שור נחמור צאן ושבר נהוו לי תורו יחמרין שאו

> land of Seir, the field of Edom. him to Esau his brother unto the And Jacob sent messengers before

the name of that place Mahanaim.

bəllsə ən bnA '.qmsə e'boƏ si sidT'

And Jacob said when he saw them:

until now. sojourned with Laban, and stayed Thus saith thy servant Jacob: I have Thus shall ye say unto my lord Esau: And he commanded them, saying:

in thy sight. tell my lord, that I may find favour maid-servants; and I have sent to flocks, and men-servants and And I have oxen, and asses and

- כמו מַבַּר לְמָם רַבּ (דניאל ה, מ), נַשְׁמִימָה עֵן בְּלַמְמוֹ (ירמיה יא, יע): (44) ויובח יעקב זבח. שמע נסמות למשמה: לאחיו. למוסניי שעם לנן: לאבל לחם. כל דנר ממכל קרוי למס,
- (2) ויפגעו בו מלאכי אלהים. מלאכים של ארן ישראל באו לקראמו, ללומו לארן:
- (E) מחנים. שמי ממנים, של מולה למרך שבמו עמו עד כמן. ושל מרך ישרמל שבמו לקרמתו (ב"ר עה, י. מנמוממ וישלמג):
- המיל לה הכתוב ה"ה בקופה: (+) וישלח יעקב מלאכים. מלחכים ממע (צ"ר עס, ד): ארצה שעיר. לחרץ עעיר, כל חיפס עלריכס למ"ד פתחלחס
- בי. דבר אחר, גרמי בגימטריא חרי"ג, כלומר עס לבן הרשע גרמי, וחרי"ג מלוח שמרחי, ולא למדחי ממעשיו הרעים: (a) גרחי. לא נעשימי שרו משוב, אל אגר, אינך כדאי לשנוא אומי על ברכום אביך שברכני בֶּוֶס בְּבִיר לְשַׁמֶיךָ, שסרי לא נמקיימס
- דרך ארך לומר על שוורים הרבה שור, אדם אומר להבירו, בלילה קרא המרנגול, ואינו אומר קראו המרנגולים: ואשלחה (6) ויהי לי שור וחמור. מבא אמר לי מעל בְּשְׁמִיס וּמִאְמַנֵּי בְּפְבֶּן, וו הינה לא מן השמים ולא מן הארן: שור וחמור.

להגיד לאדני. לסידיע שלני בל לליך: - למצא חן בעיניך. שלני שלם עמך ומבקש לסבקר:

מאוט אגמ ממו: וֹנֹם עִקְבַ לְפַׁנִאִטֹּבְ וֹאִנִבָּמַ לִנִי הֹמָּוֹ וֹאָב אָטִי לְפַּנִּמִיטִּבּ ליי לֵאַנְּוֹר בָּאַנוּ אֶלְ־אָדִוֹּרְיִּ אֶלְ־עֵּשְׁוּ לְּעֵינִיה אָתִינָא לְנְיָּה אַתוּדִּ

خمُدُ مَلَالِينَ עַבּאָן וֹאָטַ עַבְּלֵטֶׁר וַעַיִּנְמָלְיִם הָּנָא וֹנִט טִיִּר, וַנִּמְלְיִּא לְטַרְטֵּגוֹ ้ <u>เร้าๆ ชูก กุษูวิ ชูซู้ตาหล้า เชูก เอ</u>ร์น บุก ชุตูช _กุชุตูเก เบูก ַנּוּרָבֶא וַעֲּקְּב בָּאָב וַיֵּצֶּב בְוֹ וּדְחֵוּל יַעַּקבלַחָדָא וַעַּקַר לִיהָא וַעַּקַר לִיהָ

بَافِرُتُونَ لِيَافِيهُ لِمُ خُورُ مُلِا: עמּטַלָּע עַאַטַע וְעַלָּעוּ וְעָיָנִי עַדְא וִיִּמְטִינִי עַמָּבוּיִם אַ וֹבֶּאָמֶׁר אַם_וֹבוֹא מֹמָּוֹו

بإمانح ٢ به به بود برقاء : יְהְלֶּיִי הַאִּמֶּר אֶלָּי הַּוּב לְאַרְצְּךְ יִי בְּצִּמָר לִי הוּב לְאַרְעָּרִ ישראל אַבְרָדְהַם נאַלְהֵי, אָבֶּי יִצְקְהָן אַבְּרָהָם נאַלְהָים הַאָּבְהָי יִצְּקָהָי.

בּגָּע וֹמַשָּׁע בַּנִיתִּ לִמָּנִי מַבַּנִוֹעִי ב, למלג, אַבָּנִטֹי, אָטַ עַוּנִגַנִין " הְצֵּמֶה צַּשֶׁר עַשְׁיִה אָתִים אָת־עַבְבֶּוְה וּמִפְּל שְבְּוּוֹן <u>הַעַּבְרְהְ</u> עִם كَاهَدُنُهُ، مُحْدًم يَاتَاهُ لِمُنْ فِي الْمُخْدِ الْمُدْدُلِ الْمُدْدُلُ الْمُدْدُلُ الْمُدْدُلُ الْمُدْدُلُ

נאַבבּה מֹאַב װבֿבא המובי: וּוֹאָבוּן עַמּלְאָּלְוּם אֶּלְ_וֹהֻלִּךְ וֹטִבוּ אִוֹּזִּבּוֹא לְוֹט וֹהַּלִּב

דְּהַשְׁהַאַר לְשֵׁינְבָא: אָב_ וֹאֵׁמֹר אִם וֹנִינוּ הֹמִּוּ לַמִּמִּבוּיִם אַ אַ בּינייִ הֹמִּוּ לַמִּמִּבוּים אַ

ילִילַדוּהָךְ וְאוֹמֵיב עִמֶּך: אֶבְעַנִי אָבָּיָר נֹאַמָּר נֹהַלִּב אֶבְעַנִיה דְּאַבָּא

ختدتنا مَمُدُنا: זני זבבלא בבון ולמן בונינו מֹבֹבַב אָב, וְטִוּבוּ מַבַּבוּוִט

> hundred men with him.' cometh to meet thee, and four brother Esau, and moreover he Jacob, saying: 'We came to thy And the messengers returned to

camels, into two camps. flocks, and the herds, and the people that was with him, and the was distressed. And he divided the Then Jacob was greatly afraid and

camp which is left shall escape.' one camp, and smite it, then the And he said: If Esau come to the

6

thee good; and to thy kindred, and I will do unto me: Return unto thy country, father Isaac, O LORD, who saidst father Abraham, and God of my And Jacob said: 'O God of my

csumbs. Jordan; and now I am become two with my staff I passed over this hast shown unto Thy servant; for and of all the truth, which Thou I am not worthy of all the mercies,

(7) באנו אל אחיך אל עשו. שסיים לומר לחי סול, לפל סול נוסג עמך כעשו סרשע, עודנו בשנלתו (פ"ר עס, ו):

- (8) ויירא ויצר. ויכל שמל יסרג, וילר לו, לס יסרוג סול לם למריס (ב"ר עו, ז. מנמומל וישלם ד):
- ד), לשון וכר: והיה המחנה הנשאר לפליטה. על כרמו, כי אלמס עמו. סמקין עלמו לשלשס דבריס, לדורון, למפלס, (מלכים-א ימ, יא), הרי לשון וכר ולשון נקבה. וכן אש, וְפַׁשׁ נְצְׁשֶׁה מֵפֵׁח ה' (במדבר מז, לה), לשון נקבה. פַשׁ לוֹהֵמ (מהלים קד, רוח גְדוֹלֶם בְּפָׁס (חֹיוב חֹ, יע), הרי לשון נקבה. וַיַּגַע בְּפַׁרָבַּע פִּנּוֹח הַבַּיִּח (שם), הרי לשון וכר. וְרוּח גָּדוֹלֶה וְמָזְק מָפְּרֵק הָרִיס מקבה השמים מובְּאוֹ (חהלים ימו, ו), הרי לשון וכר, השַמָּשׁ וְרָחָה עַל הַמָּיִם (מלכים־ב ג, כב) הרי לשון נקבה. וכן רוח, וְהַבָּה שַמְמַנֶּה שַזֶּה (ברחבית לג, ח), לשון זכר. וכן יש שחר דבריס משמשיס לשון זכר ולשון נקבה, שַשֶּׁמֶשׁ יָבְח עַל מְסְבֶן (שס ימ, כג), (9) המחנה האחת והכהו. ממנס משמש לשון זכר ולשון נקבס, אם שַּמַנֶס עַנִי מַמַנֶס (מסליס כו, ג), סרי לשון נקבס.
- ַ וְמֶבְׁיִבְּ מְמֵּבְׁ וִשִם נִילִים שָלִי בשם סמיוחד לבדו, שוחמר וַיֹּחְמֵר ס' שָׁל יַעֲלָב שוּב שָׁל שָׁרֶן שַׁבּוֹשָׁיך וגוי, בשחי הבטחוח החלו חני ם، שֶׁלָבֵי סַּבְּבְּסַׁ סָבִּיךְ וַסְלָבֵי יִלְּמַלְ, ושם אֹמרת לי ושמרמיך בכל אשר מלך, ובבית לבן אמרת לי שוד שָל שֶׁבֶן שַׁבּיֹמָיךְ וּלְמוֹלַדְמַךְ שוב לארלך וגוי, אלא כך אמר יעקב לפני הקב"ה, שמי הבעמות הבעמתני, אמת בלאמי מבית אבי מבאר שבע, שאמרת לי שַּנִי (10) ואלהי אבי יצחק. ולסלן סוא אומר ופַמַד יִנְמָק, ועוד, מסו שחור וסוכיר שם סמיוחד, סיס לו לכחוב סאומר אלי ולמלחמס. לדורון, וחעבור המנחה על פניו. לחפלה, אלהי אבי אברהם. למלחמה, והיה המחנה הנשאר לפליעה:
- عدددا: שהבמחחני: - בי במקרי. לא היה עמי לא כסף ולא והב ולא מקנה, אלא מקלי לבדו. ומדרש אגדה, נחן מקלו בירדן ונבקע נמלכלכמי בחמא, ויגרוס לי לסמקר ביד עשו (שבח לב.): ומכל האמח. אמחם דבריך, ששמרם לי כל ססבמחות (11) קשנחי מכל ההסדים. נממעמו זכיומי על ידי המקדים והאמת שעשית עמי, לכך אני ירא שמא משהבעתתני 59 664r:

171

וְבַבָּנוּ אֶם מַּלַבַּנוֹים: בּי־יָנֵא אָנֹכִי אָעָוּ פּּוֹ־יָנָהַוּא עציקני גא מיַד אָחָי מיַד עַשָּׁי

וּמִּמִטֹּג אָטַ זַבְעָּבְ בַּנַוָּכְ עַיָּם

لْغَفَّكَ غُمِّكُ فَ يَنْمُحَ جُنَمُنِكُ مُقَالًا فَيُعَالِّ

אַשָּׁר לאַ־יִּסְפָּר מֵרְבּ:

يْصُلِّاتِ:

LÜĞ.□

אָבוונ:

אַמָא מַל בָּנוֹא:

מְּנוֹנְלֵנִ כְּמֹן מִנְגַא גַּאָטַנִ

מנוע בַלְמָא ווטו נוֹמָטוּנוֹנוּ מוֹבֹא בֹמֹמִו אַבוּ בַּעוֹבִ אַנֹאַ

and smite me, the mother with the of Esau; for I fear him, lest he come hand of my brother, from the hand Deliver me, I pray Thee, from the

ĊĊζĹ: כולא בולא בלא וטלוון ממש נאמנו זנו שלש סניאון וֹאַטַ אַמֹּבַטַ אוָמָבָא אוָמָיב

לְמֶּשֶׁוּ אֲׁעוּהָוּ: מו ַ עַלַּאַ בַּיְרָנְ מִנְּטַבִּי לְמֵּמָּנִ מו באוטי בידיה הקרובהא איי ניָגֶן שָׁם בַּצַּנְלְה הַהָּוּא נִיפֵֿח יבְת מַמָּן בְּגִילְיָא הַהוּא וּנְסִיב

וֹאָגלַים בּטַלְי מָאַטוֹ וֹדִּבְּבִי מַּסְבִיוֹ: מֹנִּם מֹאַטְּנִם וּטִּיֹמָה מֹמִיבִוֹם מֹנִּג מֹאָטוֹ וֹטֵימָהֹא מֹסִבוּגוֹ

וּבְנֵינִם זַּמְלָ, מֵּנִלִּלִטְא וּבְנִינִוֹ שְּׁלְטִּוֹן

she-asses and ten foals. forty kine and ten bulls, twenty thirty milch camels and their colts,

he-goats, two hundred ewes and

two hundred she-goats and twenty

him a present for Esau his brother:

and took of that which he had with

And he lodged there that night;

sand of the sea, which cannot be

And Thou saidst: I will surely do

thee good, and make thy seed as the

numbered for multitude.'

twenty rams,

٤ī

يَّالًا لَمُ اللَّهُ لِمُ הְּמְּבְׁע אֵּעְדָּע מְמְּבְּנִם וֹמְגֹבֶע אָטִה הַסְבוּנוֹ וֹמְבָּג הַסְבֹּא: هِ، هُجِهُ، عَدُيْنَ عَلَا عَلَا خَمْرَ بَطْلًا عَالِمُ عَلَاجُمْنَا لَعَبَالًا عَنْ فَكُ

בָּוֹאַבַוֹנִם

نظل ظلاد: שַׁמִּנְן בּוֹ מֹבֹבֹא יבוֹ מֹבֹבֹא: לְפַּנָּה וֹנֵנְינִה שַּׁמְּהְמִה בָּנוֹ מֹבֶר לְהַבְּבִּינִה הַנְבַנִי שַּׁבְּמָה וֹנִוֹטָא ¿ לְבֹצִׁי וֹיאָמִׁר אָלְבֹלֹבִיוּ מִבְּבַנִּי מֵבַבִּי מִבְּבַנִי מֵבַבִּי אַ וּנִיטֹן בּׁנִגַ הַּבְּבְּנִוּ הַּבְּנֵב הַבְּנֵינוּ הַבְּרַנִינוּ הַבְּרַנִינוּ הַבְּרַנִינוּ הַבְּרַנִי

betwixt drove and drove.' Pass over before me, and put a space itself; and said unto his servants: hand of his servants, every drove by And he delivered them into the

(שו) מיד אחי מיד עשו. מיד לחי, שלין נוסג עמי כלח ללל כעשו סרשע:

(13) הישב אישיב. סימב בוכוחך, מימיב בוכוח מבוחיך (ב"ר עו, ו): ושמחי את זרעך בהול הים. וסיכן מתרלו כן,

וסלא לא אמר לו אלא וְקִיֶּשׁ זַּרְשֶׁרְּפַּשְׁפַּר סְטְבֶן (בראשית כת, יד), אלא שאמר לו (שס), פִי לֹא טָשֶׁנְדְּ עַד מֲשֶׁר אָס עָשִׁיִּמִי מָת מַשֶׁדִ

בְּבְּרְמִי לְךְ (שׁם מו), ולמֹברהם מתר בַּרְבָּה מַרְבָּה מָת זַרְעָבְרִים מָת בַּרָבָּה מָלְבָּה מָת זַרְעָב

שלדם לר בלרור ונושלם בידו. דבר למר מן הבל בידו, מן המולין, שנעל מעשר, כמה דלת למר עַשֶׁר מַעַשְׁבֶנּוּ לָךְּ, והדר לקת (14) הבא בידו. ברשומו, וכן וַיַּקַמ מֶׁם בֶּל מַׁרֶלוֹ מִיְּדוֹ (במדבר כת, כו). ומדרש מגדה מן הבת בידו, תבנים עובות ומרגליות,

להרבות חשמיש ולעבר עשר נקבות, ובהמה משנתעברה הינה מקבלת זכר, ופרים שעומקין במלהכה, לה מסר לזכר הלה הרבע בכל אדס, אלא לפי עורה המועל עליו, שמזינו כאן שמקר לכל מיש עשר עזיס, וכן לכל איל, לפי שהם פנויים ממלאכה, דרכן לטלטים יוס, הספנים המת לטטה הדטים, והיני יודע לכוין המדרט הוה בכוון, הך נכהה בעיני טלמדנו מכהן, טהין העונה טוה רבה (עו, 1) דורש מכאן לעונה האמורה במורה, העיילים בכל יום, הפועלים שמים בשבת, הממרים אחם בשבת, הגמלים אחת (EI) עזים מאחים וחישים עשרים. מלחיס עויס לריכוח עשרים מישים, וכן כולס, סוכריס כדי לורך סנקנוח. ונברלשיח מנטס:

(16) גמלים מיניקות שלשים. וזנייסס עמסס. ומדרש הגדס (ז"ר שס) וזנייסס, זנהיסס, וכר כנגד נקזס, לפי שלגוע נקבום, ולחמור שהולך בדרך רמוקה, שמי נקבום לוכר, ולגמלים שהולכים דרך יומר רמוקה, נקבה אחם לוכר:

(17) עדר עדר לבדו. כל מין ומין לעלמו: עברו לפני. דרך יוס או פחום, ואני אבוא אחריכה: ורוח חשימו. במשמיש, לה פרקמו הכמוב: ועירים. המורים וכרים:

XÇL ÇÇÇF: خْشَدِ هِنْ لِي الْخُرْلِدِ لِي الْحُرْلِيدِ لِي الْحُرْلِيدِ لِي الْحَرْلِيدِ لِي الْحَرْلِيدِ لِي الْحَرْلِي الجِدْنُ إِنْ مَنْ الْمُعْجُ إِنْ الْمُعْجُ إِنْ جُعْدُاتِ إِنْ إِنْ الْمُعْجُ وَالْمُعْجُ نِ وَالْمُعْجُ وَالْمُعْجُ وَالْمُعْجُ وَالْمُعْجُونِ وَالْمُعْجُونِ وَالْمُعْجُونِ وَالْمُعْجُونِ وَالْمُعْجُونِ وَالْمُعْجُونِ وَالْمُعْجُونِ وَالْمُعْمِ وَالْمُعْمِدُ وَالْمُعْمِقُ وَالْمُعْمِقُ وَالْمُعْمِقِ وَالْمُعْمِقُ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعْمِقُ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِ وَالْمُعِلِي وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ وَالِمُ وَالْمُعُمِ وَالْمُعِلِقُ وَالْمُعِلِي وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمُ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِّ والْمُعُمِّ وَالْمُعُمُ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُلِقِ مِنْ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِّ وَالْمُعُمِ والْمُعُمِ وَالْمُعُمُ وَالْمُعُمِ وَالْمُعُمُ وَالْمُعُمُ وَالِمُ وَالْمُعُمُ وَالْمُعُمُ وَالْمُعِلِمُ وَالْمُعُمُ وَالْمُعِ וּנֹגַּוּ אָטַ טַבֹּאַמְּוּן בַאַמְבַ בַּּנִ יפַּפַּנִב זָטַ פַּבַּעַבְמָנִמָּב אָבוּ

ַנִם_הָוּאַ אַּחֲבֵינוּ: بربغ شِكنتِل كِي الله خِيرِين لِي فِي الله فِي י נאמנש למלגע לינלה היה

はなずじいロ ÄÜĽι oz บุพู่<ַישׁי גַּּם אָת־בָּל־תַּהְלְּכִים וּוֹגֵּו זֹם אַנרַבוּמָנוּ זַּם אָנרַ

נאַמִרְמֶּם גַּם הַנֵּה עַבְּדְּהְ יַעְקֹב ממו במצאַכֶם אָרָו: כּגַבֶּר הַנְּיִנְ טְּגַבָּרָנּן אָכְ

حَالِ هُلَيْكِ فَثِيرَ هِنِيَ نَشِهِ فَثَلَ: בּמּוֹטִׁעְ טַנִיבְנְכֵּע לְפָּוֹּגְ וֹאַטַבוּי־ יז אַחַבְיִנוּ בְּי־אָמַר אֲכַפְּרָה פְּנִיוּ

ڈا פֿבּׂוֹלַבַבַבַנִיאַ פֿמּטַׁדָּבִי: נפּגַלר הַפִּנְחָה עַל־פְּנְיִי וְהָוּאֵ

אָנו מִגְּלַר וֹלֵּל: וֹאָע אַעֹר מֹמִוֹר וֹלִבְוֹיו וֹוֹהַבֶּר ⁵⁵ שְׁתֵּי נְשְׁיוֹ וְאָח־שְׁתֵּי שִׁפְּחֹלְיו נימָםו בַּלַיְלָה הַוּא נִימָּה אָת־

نلتعا عجرا يخترك:

はひしては ここと ĿĸĊĿĿ

אַנוּ בַּנוֹבוֹא:

לְנִבוּנִי לְמֹמִׁי וֹבִיא אַל בייא ドは海ベロメ

ישקחון ימיה: הְבֵּין הְמַלְלוּן עָם עֵשָׁוּ כַּד בַּעַר עַרְיַא לְמֵימַר כְּפִּהָנְמָא שׁלִיתְאָה אַף יָת בָּל דְּאָוְלִין יפֿפֿיד אַף יָה הָּנְיָהָ אַן יָה אָן יָה

וטומבון אַב בא הּבֹבַב וֹהֹפַב

בְאָם וֹסַב אַפּוּ:

בו אָבוּג וּלִנוֹר כּוּ אָבוֹג אַפּוָנִיי לְנוּלִוּנִי בַּטַלְנוּבָטָא בַּאוֹלָא אַנוּ, בַּעַרְנָא אַנוּ, אַמָּנַר אַנִּיחָנָּיה and ye shall say: Moreover, behold,

afterward I will see his face; present that goeth before me, and he said: 'I will appease him with the thy servant Jacob is behind us.' For

manner shall ye speak unto Esau,

followed the droves, saying: 'In this

second, and the third, and all that And he commanded also the

unto my lord, even unto Esau; and,

servant Jacob's; it is a present sent

then thou shalt say: They are thy

whither goest thou? and whose are

saying: Whose arr thou? and meeteth thee, and asketh thee,

saying: 'When Esau my brother

And he commanded the foremost,

behold, he also is behind us.'

him; and he himself lodged that So the present passed over before peradventure he will accept me.'

night in the camp.

when ye find him;

these before thee?

and passed over the ford of the handmaids, and his eleven children, his two wives, and his two And he rose up that night, and took

٤2

07

бτ

Jabbok.

ביואת שלוחה למ"ד משמשת בראש התיבה במקום של, כמו וְכֶל מַשֶׁבְר שַׁמָּה רֹאָה לִי הוּאָ (בראשית לא, מג) שלי הוא, לַה' בְּאַבֶּך (18) למי אחה. של מי אסס, מי שולמך, ומרגוס דמאן אם: ולמי אלה לפניך. ואלס שלפניך של מי סס, למי סמנחס שדר לפני חברו מלא עין, כדי להשביע עינו של אומו רשע, ולמווהו על רבוי הדורון:

נֹהְבֹר וֹט מִהְבֹר וּיִבְקֹא:

בְּמָהֶרִיקָא:

לְנוֹלְנוֹינוּ וֹנִת עַר צָּסָר בְּנוֹהִי

וֹלִם בֹּלִילִוֹא צוּא וּגַבֿר וֹנִי

נוא בנו בגיליא ההוא

נהדבע שלבולשא הג אפוני.

(19) ואמרה לעבדך ליעקב. על האשון האשון ועל אחרון אחרון, ששאלה למי אחה, לענדך ליעקב אני, וחרגומו דענדך ומלואה (מהלים כד, א), של ה":

ידים בססוא גברא, וגם בלעון סמקרא נקראים סמורקים על קדע פָפּוֹבִי זָטָבּ, על עם עסכסן מקנמ ידיו בסן בעפת סמורק: שכל כפרס שאלל עון וחמא ואלל פנים, כלן לשון קנוח וסעברס הן, ולשון ארמי הוא, והרבה בגמרא וכפר ידיה, בעי לכפורי (IS) אכפרה פניו. אלעל רוגזו, וכן וְכָפַּר בְּרִימְבֶם מֶׁמ מָנֶמ (ישעיה כת, ימ), לֹח מּוּכְלִי פַפְּרֶה (שם מז, ימ), ונראה צעיני, דישקב, וששקלם ולמי קלס לפניך, מנחס סיף שלוחס וגוי: והנה גם הוא. ישקב:

(שבי) על פניו. כמו לפניו, וכן מֶמְמִ נְשׁׁרַ יִּשְׁמַע בָּּה עַל פְּנִי מָמִיד (ירמיה ו, ו), וכן הַמַּכְעִימִים מֹוֹמִי עַל פְּנִי (ישעיה סה, ג),

(23) ואח אחד עשר ילדיו. ודינס סיכן סימס, נמנס במיבס ונעל בפניס, שלא ימן בס עשו עיניו, ולכך נענש יעקב שמנעס ומדרש הגדס על פניו, הף סוה שרוי בכעם שסים לריך לכל זם ב"ר (עו, ה):

143

זַּיִּהְבֶּר אָנַר אָהַבּאָהָב לָוִי לי וֹלְפֿׁעִם וֹלֹהֹבֹנֵם אָטַרַנֹּלְעַׁלְ גּּרְבָּרִנּגּּן וֹאַהְבָּרִנּגּּן יָט נִּטְלָא

עַמְוּ עַּד עַבְיוֹת הַשְּׁחַר: יי ווּלִינֹר וֹהַּלִר לְבֹנֵיוְ וֹיֹאִבֶּל אִיִתְּ וֹאָהָטֹאַר הַהַּלִר בּלְטוְנִינִינִי

בְּבַאֶּבְלוּ עִּמְוּ: ובכו נמלמ פרינה ישלה בפתי ורביה ווע פתי ורבא تبله قر كِه نجر كِه تنزم خط التانه عدر كِه نصر كِه الكلام

נּיֵאמִר לָא אֹֹהְלַטֹּוֹיְ כֹּי אִם_ נֹאָמָר לָא אָהַלְטַנּוֹנ אֶלְנִיוּן וַיַּאִמֶּר שַּׁלְחַנִי כָּי עַלְח חַשְּׁחַר וַאֲמַר שַּלְחַנִי אֲבִי סְלֵיק צַפְּרָא

⁸² נַיְּאַמֶּר אֶּבֶּיוּ מַּדִישְּׁמֶּלְ נַיֹּאָמֶר נַאָּמָר בִיה מַן שְּׁמֶּרְ נַאָּמָר

آلانڭے: מְּנֵינִי מִם אֵנְינִים וֹמִם אַנְּמִים אַנִּי בְּנִבִּם וֹנִ וְמִם יַנְּבְּנִגֹּא $_{6z}$ הְּמִּלְבְּ כֹּּג אִם בּוֹהְבְּאֹלְ כֹּג הַמִּלִּבּ אַנִג בֿר הַמִּלִּבּ אָנִג נִבּר בּיב

לְהָּמָׁגְ וֹנְבַּבַבַ אָטַגְ הָּם: שְׁמֶּוֹב וֹיְאִמֶּב לְמֶּב יוֹב שַׁמִּאַל מְמֶב וֹאַמָּב לָמָא בּוֹן אַשַּׁ מִּאָנִב וּנְאָאַלְ וֹהַלְּבְ וּנְאָמֶבְ עַלִּיבַבְּלֹּאַ וּאָאָגַלְ וֹהַלָּב וֹאָמָב עַוֹ כֹּהַלַ

וֹאַמְבָּר יָת דְּלֵיה:

דַּסְלֵיק עַפְּרָא: וֹאַמִּטֹבַּלְ װּבֹבֹא המוני הֹע

<u>בְּיַלְבְ בְּאָהְטַבְּלִינִיה עַמִּיה:</u>

נְּאַמֶּר לְאַ נֹהְלִדְ נֹאַמֶּר הוָדְ נֹאַמָּר לְאַ נַעָּלִד נִיהְאָמָר מוָד

לְאָמִי יּבְּבוּיף יָמִיה תַּמָּן:

which he had. over the stream, and sent over that And he took them, and sent them

breaking of the day. wrestled a man with him until the And Jacob was left alone; and there

wrestled with him. of Jacob's thigh was strained, as he wollow of his thigh; and the hollow not against him, he touched the And when he saw that he prevailed

97

77

let thee go, except thou bless me.' breaketh.' And he said: 'I will not And he said: 'Let me go, for the day

name?' And he said: 'Jacob.' And he said unto him: 'What is thy

with men, and hast prevailed.' thou hast striven with God and called no more Jacob, but Israel; for And he said: 'Thy name shall be

he blessed him there. thou dost ask after my name?' And And he said: 'Wherefore is it that Tell me, I pray thee, thy name.' And Jacob asked him, and said:

מאמיו, שמא מחזירנו למועב, ונפלה ביד שכה (ב"ר עת, ג): יבק. שה הנהר:

(24) אח אשר לו. סבסמס וסמטלטליס, עשס עלמו כגשר, נוטל מכאן ומניח כאן:

al't): לשון עניבה, שכן דרך שנים שממעלמים להפיל היש הֿת רעהו, שחובקו והובקו בורועותיו, ופירשו רו"ל שהוה שרו של עשו (ב"ר שסיו מעלים עפר ברגליסם על ידי גענועם. ולי גראם שסוא לשון וימקשר, ולשון ארמי סוא, במר דאביקו בים, ואבק ליס מיבק (32) ויוחר יעקב. שכח פכים קמנים וחור עליסם (חולין גא.): ויאבק איש. מנחס פירש ויחעפר היש, מלשון הבק,

(קב) בי עלה השחר. ולריך אנילומר שירה ביוס (ב"ר עת, א. מולין לא:): ברבחני. הודה לי על הברכות שברכני אבי, . נמקעקע ממקוס מברמס, ודומס לו פֶּן מַקַע נַפְּשִׁי מִמֵּךְ (ירמיס ו, מ), לשון סמרס, ובמשנס לקעקע בינֿמן, לשרש שרשיסן: (62) ויגע בכף ירכו. קולים סירך סחקוע בקילבוסח קרוי כף, על שם שסבשר שעליס כמין כף של קדירס: וחקע.

כרמו סודס לו עליסן, ווסו ויברך מומו שם, שסיס מממנן לסממין לו ולמ כלס: ועם אנשים. עשו ולבן: וחובל. לסס: ש)י בכש שמלאך ויממנן לו, ומה נממנן לו, בים אל ימְנְצָהׁ יַשְׁבַ יְדַבַּר שִמֶנוּ, הממן לי עד שידבר שמנו שם, ולא רלה ישקב, ושל של ומחליף שמך, ושס סוא מברכך, ואני שס אסיס ואודס לך עליסן, ווסו שכמוב וַיָּשַׁר אֶל עַלְאָדְּ וַיָּכֶל בְּבֶס וַיִּמְתַּנֵן לוֹ (סושע יב, (92) לא יעקב. לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה ורמיה, כי אם בשררה וגלוי פנים, ומופך שהקב"ה נגלה עליך בבית 141.4): שששר מערער עליסן. (וכאן קשס לרש"י מברכני סיס לו לומר, אלא סודס וכו'. וכן אימא בסדיא בווסר פרשמ מוריע עמוד מ"ס

771

(30) למה זה חשאל. אין לנו שם קצוע, משמנין שמומינו (צ"ר עמ, ס), (סכל) לפי מנות עצודת סשליחות שאנו משמלחים:

فرُبِهِ لَكِثِمُ لِمُعْدِدُ فَيُمْدِ: לּגַבְּאָנִיג אָבְיִנִיםְ פֹּנָנִם אָבְיַ פּּנִגאָבְאָבַג שׁנִינִי מַלְאָּבֹא בַּנִי تنظَلَّم تَمْظِر شِّم يَشْظَبِه فَنَهُمْ بِطَنْهُ مَمْظِر شِمْمُ لِمُنْتُمُ

kėl tkėl ikaulitu idal:

preserved. face to face, and my life is place Peniel: 'for I have seen God And Jacob called the name of the

ڔؙڷڂڔ؞ אָט_פֿוּנאָל וֹטִנאַ הָלָהֹ הַּלְ_

פּׁנגאָל וְהוּא מַטְּלָע עַל יִרְבָּיה: וְדְנַח לֵיה שִׁמְשְׁאַ כַּד עֲבַר יָת Therefore the children of Israel eat .dgidt sid noqu passed over Peniel, and he limped

And the sun rose upon him as he

בּבּנַבְינֵבנּ נְגַּמִב בּנִינִ עַנָּמֵשׁנִי: הַּנְבֶּרְ עַּרְ הַנְּיֹם הַזָּהְ כָּי נָגַעֹּ ^स श्रुत-हृष्ट तृष्ट्वेत श्रुध्न यूर्य-द्वा

נְשָׁנְא: בַּפְתוּ וְנְבָּא בְּוֹהַלֶּב בַּנִירָא מַּב יָוּמָא עַבוּוֹ אָבוּי לַבוּיִב נו נובא וֹמִנֹא בַּמֹכְ פַּעוּ וֹבַכֹּא מּלְבְבּוֹ לְאָבִיאָכֹלְנִי בֹנוֹגַוֹמִבֹאָלְ מּלְ כֹּו לִא אַכֹּלְנוֹ בֹנוֹ וֹמִּבֹאָלְ

thigh-vein. thigh, even in the sinew of the touched the hollow of Jacob's thigh, unto this day; because he which is upon the hollow of the not the sinew of the thigh-vein

And Jacob lifted up his eyes and

נינחן אָת־הַיְלְדִׁים עַל־לַאָּה יייאא מַשְׁי בְּא וְעִמְיִי אַרְבָּע מֵאָוּה אָרִשׁ יִי נוּשָּׁא נֹגַלֶּב הֹנְנִו נוּבָא וֹבִינַּב

ݙ<u>ݜ</u>ݫݪݞ בֹּאֹנִ וֹמֹלְ בַנוֹלְ וֹמֹלְ טֹּבְׁטֹּגִּוֹ נובבא ופּבני בי בניא מכ מֹמְוּ אִׁנוֹי וֹמִמִּיִּה אַבְּעָה מִאָּבִי ווֹפלר וַעָּלַר עַינוֹה וַהָּוֹא וְהָא

the two handmaids. Leah, and unto Rachel, and unto And he divided the children unto and with him four hundred men. looked, and, behold, Esau came,

IIIXXX

וֹאָנַ_ווֹטָב אַנַוֹרָנִים: וֹגלבְגעֹ אַנוֹבְגָּים וֹאָטַבְנוֹעַ בּּנִיבָאָוּן וֹנִי נִנוֹכַ וֹנִי יִפַּוּ אָת־הַשְּׁבְּחָוֹת

בְּטִבְאָגוֹ: וֹאַּוּ נֹע לְעֵוֹלִשׁא נֹנִע בַּנִּיעוָן

and Joseph hindermost. and her children after, and Rachel their children foremost, and Leah And he put the handmaids and

לבונים לים לאָר יִבְּנָהָא

And he himself passed over before

לְנֶׁעַ אֲׁעוּנִיגִּי אֹבֹהֹא הֻבֹה וֹמִינוֹ הַב מִלַבְבִינִי ַנְהוּא צַבַר בֶּדְמֵיהוֹן וּסְגִיד עַל

near to his brother. ground seven times, until he came them, and bowed himself to the

עַר־אָּחָיר: אַבְצָהְ שָּׁבַע פְּעָיִם עַרְ־גִּשְׁתָּיִ

and kissed him; and they wept. embraced him, and fell on his neck, And Esau ran to meet him, and

تَنْفِح مَح ـ مَنْهُ لَا يَنْهُكُلِيهِ تَنْكُدُنَ ולפֿל על צוריה ונשקיה ובכו: וּלְבֹא מֹמִּוּ לַלֵבֹאִטוּ וֹנִיםַ בַּקְׁבוּי ירְהַטַ עַשְּׁי לְקַבְּמִיתִיה וְנָפְפָּיה

מבאר שבע, מיסרס לורוח בשבילו: והוא צלע. סיס לולע כשורחס סשמש: ללרכו, לרפלוים לם ללעמו, כמס דמימל שַׁמֶשׁ לְדָקֶס וּמַרְפַּל בְּנְפֶּיִס (מללכי ג, כ), ולומן שעות שמיסרס לשקוע בשנילו כשיל (28) ויזירה לו השמש. לשון בני אדס סוא, כשהגענו למקוס פלוני סאיר לנו סשמר, זהו פשומו. ומדרש אגדס ויזרח לו,

ל), וכן כִּי נַשְׁנִי הֱלַהִיס הֶמ כָּל עֲמָלִי (ברחֹשִים מחֹ, נחֹ): (33) גיד הגשה. ולמס נקרא שמו גיד סנשה, לפי שנשה ממקומו ועלה, וסוא לשון קפילה, וכן נֶשְׁמָס גְצוּרֶמָס (ירמיס נא,

(ב) ואח לאה וילדיה אחרונים. ממכון ממכון מביב:

(3) עבר לפניהם. ממר, מס יבה הומו רשע לסלמס, ילמס בי ממלס:

הלכה היה, בידוע שעשו שונה ליעקב, הלה שנכמרו רחמיו בהוחה שעה, ונשקו בכל לבו (ב"ר שם): בבריימא דמפרי (ספרי בהעלומך מט), יש שדרשו נקודה זו, לומר שלא ושקו בכל לבו (ב"ר עח, מ). אמר רבי שמעון בן יוחאי, (+) ויחבקהו. נמגלגלו רממיו כשרמסו משמחוס כל סשמחוחות סללו: וישקהו. נקוד עליו, ויש חולקין גדבר סוס

571

الجُمُد بَارًا جُدِينَات جُن مَخَيُك: מִי־אֵבֶה קְּדְּ וַיּאִמֶּר תַיְּלְדִּים וַאָּמִר בְּנִיָּא דְּחָן יִיָּ יָה עַּבְּדָּדִּ: ַ עַנְּשִׁים וְאֶת־תַיְלְדִים וַיָּאִמֶּר ַבוּאָּ אָנַרַעַּיִּנְיִוּ וּנִּרָּאַ אָנָרַ

ដែ្រក់ថ្មាំដែះ دوره، زمَوْهَا بَاهُوْبَانِت بَوْت زَرَكِينيًا فَجَدَدُه خُبَادِبَهُ هُوْبًا فَجُدْبَائِلً

וֹאַטַר נֹזָּה ,וִכֹּל וֹבִשׁל נִיּהְשַּׁעַוֹנִי: ﴿ لَعَالُمُ الْمَا يَكُمُ لَا لَذَمُ لَا لَا يَعْلَى الْمُعْلَقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعْلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِي الْمُعِلَّ عِلَيْكِي الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِينَ الْمُعِلِقِ

בְּעֵנֵר אֲבְרָר: בׁמֹּנוֹ. אַבְוֹּנ: אַמֵּׁר פֹּלְמִׁשׁׁ. וֹיֵּאִמֶּר לְמִׁדֵאִ־שׁוֹ טַבְאִ בַּמֹּבֹת נַאַמָּר לְמִּדֵּאִ-שׁוֹ טַבְאִ בַּמֹּבת נִאָּמָר לְאַמִּבּטֹאִ וַבְּאָמֶר מָּג לְנַבְּ בְּּלְ חַמַּחֲנֶת תַזָּה נִאָּמֵר מָא לָנִב בָּלְ מַשְּׁרִיתָא

י נּיִּאָמֶר מַּמֶּוֹ יָמֶבְלֵּי נְדֶׁב אַבְוֹי יְנְהִי נַאָּמֶר מַמִּוּ אָנִת לִּי סִּוּי אָבוּי

لَنْكُمُّ لَذُهُ: מוֹשׁנוֹ מוֹצֹי. כֹּו הַכְ_כָּו בֹאַננוּו ס מָבְּאָטִוּ בוֹן בַּבְּוֹנָגַיִּ נְלַבַּטִּעָּ וּנֹאָמוֹר וֹמַלְּב אַּגְרַנֹּאָ אָם ַנְּא וֹאֶמוּר וֹמַלְב פַּבָּמוּ אָם כַּמַּוֹ

כְּלְ וֹיִפֹּגַּרַ בּוֹי וֹיִפֹּעִי: לְנַ בּׁי עַנְּנִי אֶלְעַיִּם וֹבִּי יִּמְּיִלִים וֹבִּי יִמְיִם בְּנִי בְּעָנִינִאָּט לְנַ אָּבִי בִּעִים

> ווֹט בּׁנוֹא נֹאַמֹּר מֹאוֹ אֹבָוּוֹ לַשַּׁ וּוֹבּל יִנ מִנוְנִי וֹנִוֹא יִנ לָמִּוֹא

וֹבְתַבְ יִפְגִיבוּ: יסְנִידוּ וּבְתַּר בֵּן קְבִיב יוסף

אַגַּקְע בָּדִילְהָ:

אַפּֿג בֿבְבַבֹּגֹא נֹאִטַבֹּגנע לָג: מכן כו שוויטוון לאפון לשוווי יטַלבּיל שַלְרוּבָשׁי מָן יִדִּי אָבִי אַהְכַּטִית רַחֲמָין

נאַניבונ בוצ ובביג: הֹלִג וֹל וֹאֹבׁוּ אִנע לִּג כוִלְא בור מושלים מישור בילאים שלים ליים מישלים בילים ביל

> servant. God hath graciously given thy And he said: 'The children whom said: 'Who are these with thee?' the women and the children; and And he lifted up his eyes, and saw

bowed down. they and their children, and they Then the handmaids came near,

and they bowed down. after came Joseph near and Rachel, came near, and bowed down; and And Leah also and her children

of my lord. he said: 'To find favour in the sight by all this camp which I met?' And And he said: 'What meanest thou

brother, let that which thou hast be And Esau said: 'I have enough; my

and thou wast pleased with me. face, as one seeth the face of God, hand; forasmuch as I have seen thy sight, then receive my present at my now I have found favour in thy And Jacob said: 'Nay, I pray thee, if

urged him, and he took it. because I have enough.' And he dealt graciously with me, and brought to thee; because God hath Take, I pray thee, my gift that is

- (a) מי אלה לך. מי אלס לסיומ שלך:
- עיניי אומו רשע, אעמוד כנגדס ואעכבנו מלסממכל בה, מכאן זכה יוסף לברכה עלי עין: (ד) נגש יוסף ורחל. בכלן האמהום נגשום לפני הבנים, אבל ברחל, יוסף נגש לפניה, אמר, אמי יפת מואר, שמא ימלה בה
- עליו, אמיו של יעקב הוא, אומרים להם אם כן משלנו אמם: . אומרים הכו הכו, ואלו אומרים הניחו, בנו של ילחק הוא, ולא היו משגיחים עליו, גן בנו של אברהם הוא, ולא היו משגיחים ומדרשו, כסום של מלאכים פגע, שהיו דוחפין אוסו ואת אלשיו, ואומכים להם, של מי אתם, והם אומכים להם של עשו, והן (8) מי לך כל המחנה. מיכל הממנה השר פגשמי שהוה שלך, כלומר למה הוה לך. ופשומו של מקרה על מוליכי המנחה.
- (9) יהי לך אשר לך. כמן מודה לו על הברכום (ב"ר עח, ימ):
- בטום לפיים ולרלוח, וכן שַׁפְּמֵי לַדִּיק יַרְשׁוֹן בְּלוֹן (משלי י, לב), יודעים לפיים ולרלוח: וחרצני. נמפייסחלי. וכן כל רצון שבמקרא לשון פיום, אפיצומנ"ע בלע"ו, וכן פִי לֹה לְבֶלוֹן יִהְיֶה לָבֶס (ויקרא כב, כ), הקרבנות לי למחול על קורחני. ולמה הזכיר לו ראיים המלאך, כדי שיחיירא הימנו, ויאמר, ראה מלאכים ונילול, איני יכול לו מעחה: כדאי והגון לך שמקבל מנחמי, על אשר ראימי פניך, והן חשובין לי כראיים פני המלאך, שראימי שר שלך ועוד, על שנחרלים (10) אל נא. אלנא מאמר ליכן: אם נא מצאחי חן בעיניך ולקחח מנחחי מידי כי על כן ראיחי פניך וגוי. כי

خلتلا

خَاتُكُكُ : נּי נּיֹאַמֶּר נִסְעָּה וֹנְבֻלְבָּה וֹאֵלְבֶּה נִאָּמַר נִשִּׁיל יַנְהַרְּ

וְמֶעוּ כְּלְ־תַצְּאוֹ: מְלַנְעַ מְלֵגְ וּבְפַּלִּנִם נָנִם אָּטָב " הַיִּלְהַים רַבְּים וְהַצְּאָן וְהַבְּקָר וּנֹאָמֶר אֶלַנוּ אַבְּוֹנ יִבְּתַּ כֹּנַיַ

אָמָב אַבֹא אָב אָדָנִ*ו* מָמֹּיִבָּׁי: אַּמָּב_לְפֿוֹּ, וּלְבַבוֹנִץ בַוֹּלְבְיִם מָּב ** אֵהְנְהַלְּה לְאִפִּי לְרֶנֶל הַמְּלְאַבֶּה וֹמְבֶׁר נָאֵ אֶּבְנִי לְפַׁנָּוֹ מַבְּצִׁי וְאֵלֶי וֹמִבּר כַּמוֹ וַבַּנִינִ צְּבָׁם מַבְּצִינִי

¿ יַנְאַמֶּר עֵשֶׁׂי אַצְּיגָּה־בָּאַ עִּמָּדִּ מִן־

אָמֹּאַעוֹן בַּהְנוֹנ אַעַלוּ:

شظرك

בְּמֶב אִמֶּר אִנִירְ נְאָמֶבְ לְמֵּב זְּב מִן מִמָּא בַּמִּמִּ נִאָמָב לְמָא בַּנִּן

אמבע בשמו למני בבוני: וֹאַמֹּר מַמִּוּ אָמִבוּכו כָּעוֹ עַמָּוּ

מַב בַּאִימֵי לְנִת בִבּוָנִי לַמָּמִיב:

הֹבוֹבׁיִא בַלְבַתוּ וּלְבַרָּיִ וֹלְלַהָּא

וֹאָלֹא אָבַבֿר בּוֹנִם לַנִינִ

יוֹמָא חַד וִימוּתוּן כָּל עָנָא:

מולטטא הֿלו אם אַבעוטנון

זומיא בכיכין וְעָּנָה

נאַמַר לֵיה רְבּוֹנִי יָדַעּ אָבִי

לאורחיה לסמיר: י וֹנְאָבְ בֹּנְוִם עַעַנִאַ מַּאָּנָ לַבַּבַבֹּן נַעָּב

> before thee.' journey, and let us go, and I will go And he said: 'Let us take our

71

all the flocks will die. and if they overdrive them one day, herds giving suck are a care to me; tender, and that the flocks and knoweth that the children are And he said unto him: 'My lord

unto Seir.' children, until I come unto my lord and according to the pace of the pace of the cattle that are before me journey on gently, according to the before his servant; and I will Let my lord, I pray thee, pass over

sight of my lord. needeth it? let me find favour in the with me.' And he said: 'What with thee some of the folk that are And Esau said: 'Let me now leave

way unto Seir. So Esau returned that day on his

דבר בלשון גאוס, יש לי רב, יומר ויומר מכדי לרכי: כוני"ן, שסים לו לומר חננני, שאין חנן בלא שני נוני"ן, והשלישים לשימוש, כמו עשני, ובדני: יש לי כל. כל ספוקי, ועשר מרחם בה, ואני יגעחי להגיעה עד שבאה לידך (ב"ר עח, יב): - הגני. נו"ן ראשונה מודגשת, לפי שהיא משמשת במקום שחי דמועי מלך מממ, כולס לשון ברכח שלוס סן, שקורין בלע"ו שלודא"ר, אף זו ברכחי, מו"ן שלו"ד: אשר הובאח לך. לא ַ פּניס, כגרן וַיִּצְּבֶרְ יַשְׁלַבְ מֶׁמ פַּרְשֹׁה, עֲשׁרְ מִּמִי צְּרֶבֶה (מלכיס־ב ימ, לה), דסנמריב, וכן לִשְׁמָל לוֹ לְשָׁלוֹס וּלְבֶּרְכוֹ (שמוחל־ב מ, י), (II) ברכחי. מנחמי, מנחס זו סבאס על ראיים פניס, ולפרקים אינה באה אלא לשאילם שלוס, וכל ברכה שהיא לראיים

מול (נ"ה נמל) ונסך, עשו המר לישקב נסע מכהן ונלך: ואלבה לנגדך. בשוה לך, מובה זו העשה לך, שההלריך ימי מהלכתי (בו) נסעה. כמו שְׁמֶעֶה, שְלְמֶה, שהוא כמו שמע, פלח, אף כאן נפעה כמו נפע, והנו"ן יפוד בחיצה, ומרגוס של אונקלום

יא), עול נְמִיס (ישעיה סה, כ), שְׁפֵּי פְּרוֹח עֶלוֹח (שמואל-או, י), וצלע"ו אנפיעי"ש: - ודפקום יום אחד. (ואס ידפקוס יוס (13) עלוח עלי. הלאן והבקר שהן עלות, מועלות עלי לנהלן לאט. עלוח. מגדלות עולליהן, לשון עוֹבֶל וְיוֹנֶק (אֹיכה ב, ללכם לאט כאשר אפה לריך, וזהו לנגדך, בשוה לך:

לגדה יש לפרשה זו רבים: הלך, ואימת י ילך, בימי המשיח (ב"ר עת, יד), שואמר וְעַלוּ מוֹשָׁעִים בְּהַר לִּיוֹן לִשְׁפֹּע מֻׁת הַר עַשָּׁו (עובדיה הֿ, כה). ומדרשי ללכת אלא עד סוכות, ואמר עד אשר אבוא אל אדוני שעירה, אמר, אם דעתו לעשות לי רעה, ימתין עד בואי אללו, והוא לא ולרגל הילדים. לפי רגליסס שסס יכוליס לילך: עד אשר אבא אל אדני שעירה. סרמיג לו סדרך, שלה סיס דעמו סלמ"ד מן סיפוד ואינה משמשם, אמנהל נחם שלי: להגל המלאכה. לפי צורך הליכם רגלי המלאכה המועלם עלי להוליך: בּּבְרַבְּה, אַשמיבה לאַשי. לאַע שלי, לשון נחת כמו קַהוֹלְכִיִּה לְּשַׁע (ישעיה ת, ו), לְּשַׁע לִי לַנַּעַר (שמוחל־ב ית, ה). לאַעי, (+1) יעבר נא אדני. מל ממריך ימי הליכמך, עזור כפי דרכך, ומף מס ממרמק: אחנהלה. ממנהל, ה"מ ימירה, כמו אחד) ליגעם בדרך במרולה, וממו כל הלאן: ודפקום. כמו קול דוֹדִי דוֹפַק (שיר השירים ה, צ), נוקש בדלם:

(16) וישב ביום ההוא עשו לדרכו. עשו לנדו, וד' מאות איש שהלכו עמו נשמעו מאללו אחד אחד (נ"ר עת, עו), והיכן (15) ויאמר למה זה. מעשס לי מונס זו שליני לריך לס: אמצא הן בעיני אדני. ולה מעלס לי עתס עוס גמול:

※ムば、i為は※ム:(a) מַלוְנִי, בַּנְים °° ניאָּבַ מָּם מּוֹבַּעׁ נִיְלֵבַאַ בְּוָ אֶלְ נִאָּלֵים שַּמּוֹ מַנַבַּעׁ נִפָּלִע בְּמְאָר חוּרְפָּן: אָבָר שְׁכֶּבְם בְּמִאָּה קִשִּׁים הָ ÄTĿĽ נְמְהַ שְּׁהֵלְוֹ מִיּנִר בְּנֵי־הַמִּוֹר בְּפְרָסֵיה מִּמִּן לְמִשְׁבְּנִיהַ מִיַּר וּיָבּן אָת־חָלְקַת תַשְּׁבֶּׁר אֲשֶׁר יּוְּבַּוֹ کان ÄÜÖÜÜ אַבְיִם נּיִּטוֹ אָנַרַפְּנָי הַמְּיר: למוטור מפּדּן אָרָם וּהָבֹא אַהָּרְ בַּאָבוֹ בְּנָתוֹ בַּבָאוּ מִפַּבוֹן בּאַבֹאַ בּאַבּאַ וּנֹבאַ וֹהֹלֵב הִלִם הֹנַ הַלְּם נאטא נהפר הפנם לפנטא פכנע: קְרָא שֶם־הַמְּקוֹם סְבְּוֹת: (ס) מֿכן כֿן לַבָּא מִּמִיה דַּאַנִיבָא ילְמִלַנְעוּ מְּמֶּע סִבָּע מַּלַ_בָּוֹ בּוֹטֹא וֹלִבֹמֹינִיה מַּבֹּר מִסְּבָּוֹ נְיַנְשְׁלֶבְ לְּסְׁתְּעִי נְיָבֶּלְ לְנִ בְּיִנִי נְיַהְּלְכִי נְסָׁתְ נְלְסְׁבִּוְעִ וְּבְּנָאִ כְּיִנִי

יְלְבְּנִע לְנְהַּעָׁב לְנִאַנְע בּבְנָנִע לְנִהַּלִב לְמִעוֹיִ בִּבְנָע אַּבְעָּא: נמצא דינה בת־לאָה אַשֶּר הָפַקה דִינָה בַּת לַאָה דִּילִידַת ١١٨١٪٤

אַנוֹשׁ וּוֹמֹפּׁעוֹי

立常亡才:

נְשָּׁיא הַאָּבֶל וַיִּמָּה אָהָה וַיִּשְׁכָּב

עוֹאַע וֹבֹּא בַאַבֹּהֹא וּבַבַר וֹטַע וּנְּבֹא אָטְבּׁי הַּבְּכֹּם בּּלַ בַּעְבַיבַ בְּיִבּיבַ בַּבְבַיבַ בַּבְבַ בַּבַבַ בַּבַבַ בַּבַבַ

ישְכִיב יְתַה וְעַנְיַה:

name of the place is called Succoth. booths for his cattle. Therefore the and built him a house, and made And Jacob journeyed to Succoth,

before the city. Paddan-aram; and encamped Canaan, when he came from of Shechem, which is in the land of And Jacob came in peace to the city

hundred pieces of money. Hamor, Shechem's father, for a tent, at the hand of the children of ground, where he had spread his And he bought the parcel of

called it El-elohe-Israel. And he erected there an altar, and

saw her; and he took her, and lay the Hivite, the prince of the land, And Shechem the son of Hamor

went out to see the daughters of the

whom she had borne unto Jacob,

And Dinah the daughter of Leah,

 $\Lambda IXXX$

with her, and humbled her.

(שנילס יו.): (דו) ויבן לו ביה. שסט שם י"ם מדש, קין ומורף וקין, מכום קין, בים מורף, מכום קין (מגילס יו.): פרע להם הקצ"ה צימי דוד, שנאמר פִי אָם שַׁרְצַע מֵאוֹח אִישׁ נַעַר אֲשֶׁר בְּבָּצוּ עַל הַבְּתַּבִּים (שמואל־א ל, יז.):

העיר. ערב שבת סיס, בשחלמות דרב חתחי: למבירו, יצא פלוני מבין שיני אריום ובא שלם, אף כאן ויבא שלם מפדן ארם, מלבן ומעשו שנודווגו לו בדרך: ויהן אה פני מלמודו בבים לבן: עיר שכם. כמו לעיר, וכמוסו עד בוֹסְנֶס בִּים לְמָס (רוֹם הֹ, יע): ∟באו מפרן ארם. כחודס סחומר (13) שלם. שלם בגופו, שנחרפה מגלעמו, שלם בממונו, שלה חסר כלום מכל הומו דורון, שלם במורמו (שבת לג:), שלה שכת

בכל מקוס, כגון עבר לַפַּמָר): (91) קשיטה. מעס. אמר רבי עקיבא, כשהלכחי לכרכי הים היו קורין למעה, קשימה. (וחרגומו חורפן מובים, חריפים

ממחלקים לכמה מעמים, ואני לישב פשומו של מקרא באחי: ברוך סוח, ס' סוח נמי. ורצומינו דרשו (מגילס יה.), שסקדוש ברוך סוח קרחו ליעקב חל, ודברי חורס בְפַּמִּישׁ יָפֹגַן שָלַע, מלינו במשס, וַיִּקְרֶם שְׁמִוֹ ס'נִמֵּי (שמות יו, מו), לה שסמובה קרוי ס', הלה על שם סנם קרה שם סמובה, לסוכיר שבהו של סקדוש על שם סנם, לסיום שבחו של מקום נזכר בקריאם סשם, כלומר, מי שסוא אל, סוא סקב"ס, סוא לאלסים לי, ששמי ישראל, וכן (OS) ויקרא לו אל אלהי ישראל. לא שהמובח קרוי אלהי ישראל, אלא על שם שהיה הקב"ה עמו והלילו, קרא שם המובח

פ, א), (ועליה משלו המשל פְּאָמֶה פְּצִּמֶּה): (צ) (I) בה לאה. ולה צמ יעקצ, הלה על שם יליהמה נקרהם צמ להה, שהף היה ילהנים היחה, שנהמר וַהַּגַה לַהֶּה לְהְרְהֹחֹי (צ"ר

(ג) וישכב אוחה. כדרכס: ויעוה. שלמ כדרכס (יוממ עו:):

בר בוּהַבּ": נְיֹאֶבֶרְ אָּטַ עַנְּהְּלְ נְיִּבְבֵּר הַּלְ בְּיִבְּעִר בְּיִבְיִנִים נִטְ הַנְּכְּיָהָטֹא וּמִּדְבָּק נַפְּשׁׁוֹ בְּדִינְה בַּת־יַעַקְב וְאָהָרְעִיאָת נַפְשִׁיה בְּדִינָה בַּת

ַבּנְאָ**ת** לְאָּשֶּׁר: לְאַמְּׁר שְׁכֶּׁם אֶלְ-חֲמָוֹר אֶבְּיוּ נְאֲמָּר שְׁכֶם לַחֲמוֹר אֲבּוּהִי גְאַמֶּׁר שְׁכֶּׁם אֶלְ-חֲמָוֹר אֶבְיוּ נְאֲמַר שְׁכֶם לַחֲמוֹר אֲבּוּהִי

בּאַבי וְבַבְּאָם: בּגוֹנִ בְּשׁוּ וּבְּנְוֹו בְוֹוּ אָּעַבְמִלֵנִנִינּ י נוקקב שְׁמָת כָּי מְמֵּא אָם וְנְעָּקב שְׁמָת אָרֵוּ סָאָיב וָתְּ

וּגְּלָּב לְגַבּּר אָטִׁוִי º וּנֹגָא שַׁמָּנֶר אָבֹּרְשָׁכֵם אֶלַ נּוֹפַל שַמְנָר אָבוּנִי, דַּמָּבֶם לָנִי

נעלב ובן לא נעשה: מְשְׁרֵ בְּיִשְׁרָאֶלְ לְשְׁכַּבְ אָתְ־בָּתִר בְּיִשְׁרָאֵלְ לְמִשְׁכַּב זֶת בַּת וֹנִינִר לְנִים מֹאָר בִּירְנְבְלְּאֵי נִיִּמֵּנִ לְנִינִ לְנִינִּ אָנִרְ מִלְנָא ע כַּאַמְׁמְאַם נוֹעַהַּגַּבוּ בוֹאֵלָהָוּם ילני נעלב באו מורהשָרה

अंद्रात दो देश्रंथ्वतः בַּנְגַ עַשְׁאַלַע נַפַּאָנְ בַּבַעַבָּם עַנְגַ לָּאָ ניְרְבֶּר חֲמִיר אִמָּם לֵאמִר שָׁבֶם

לְנוּ וֹאָעַ בּׁנְעַוֹנוּ שַׁלְּעַוֹּ לְכֶּם: ⁶ וֹבֵיטִבּטִּנוֹי אָטָׁוּוּ בִּּלְנִיגַכֹּם ְ שִּׁטִּוּיַ

는止: خفترث شحر بۇنادىن ئالىغائد נאטני פּשָּׁבִי וֹבַאָּבָאְ פַבְּיֵבוּ וֹמַמָּלָא פַּבְּרוּ וֹאַבְעָא פַבּיַר

וֹאַמֶּׁב שַאַמֶּבוּ אָבָוּ אָשַׁוּ: בְעַנִיכָה אָשְׁכַּח אָמֶגֹא_בווֹן ŽÜΊ̈ וּגֹאַמֶּר הֻכִּם אָבְאַבָּוֹי נֹאָבְ

ימֹלִיל מַל לְבַּה דָּמוּלִימָּטָא:

בְּבַא לְאָטַנִּי:

ער מיהיהון: אַינוּיוּי בְּחַקְלְא יִשְׁמֵיק יַעְּלִב בינה בְרַמֵּיה וּבְנוֹהִי הַוֹּוֹ עִם

יַעַּקֹב לְמַלְּלְאַ עַּמֶּיה:

זהקב וכו לא לשר דוקעביר: בּג הֻמַתוּ וֹאִטְנְסִיסוּ וּוּבְרַיָּא יבני וַעַּלֶב עַאָלי מון חַקלָא

ذېلان: בּבְרַהְכִין הַבוּ כְּעָן יָהַבּ בִיה ÁCO ÉL, XÚLKIÐU TÉMIL ימביל חַמוֹר שִּמְּהוֹן לְמֵימַר

לָנֹא וֹנִע בֹּנְעַנֹּא שַׁפַּבוּן לַכְּוָן: נאטבשנו פלא פלטכנו שטנון

קְרְמֵיכִוּן הִיבֹּוּ וַעַּבִּיֹרוּ בָּהּ סְחוֹרְהָא וְאַהְסִינוּ בַּהּ:

יבולובון לו אַנוּון: こ口はい וֹאַמֹּע מֻבּׁם לַאַּבוּבִא וּלַאַּבוּבֹא

> comfortingly unto the damsel. the damsel, and spoke the daughter of Jacob, and he loved And his soul did cleave unto Dinah

to wife. Hamor, saying: 'Get me this damsel And Shechem spoke unto his father

and Jacob held his peace until they sons were with his cattle in the field; defiled Dinah his daughter; and his Now Jacob heard that he had

went out unto Jacob to speak with And Hamor the father of Shechem

thing ought not to be done. lying with Jacob's daughter; which wrought a vile deed in Israel in were very wroth, because he had the men were grieved, and they the field when they heard it; and And the sons of Jacob came in from

you give her unto him to wife. longeth for your daughter. I pray saying 'The soul of my son Shechem And Hamor spoke with them,

take our daughters unto you. give your daughters unto us, and And make ye marriages with us;

6

8

ŧ

possessions therein.' trade ye therein, and get you land shall be before you; dwell and And ye shall dwell with us; and the

ye shall say unto me I will give. find favour in your eyes, and what and unto her brethren: 'Let me And Shechem said unto her father

וכל שדומים: (3) על לב הגערה. דברים הממיישבים על הלב, ראי אביך בחלקם שדה קענה כמה ממון בובו, אני אשיאך ומקנה העיר

(7) ICJ $\forall x$ ruwn. Lucia da ozarlia, zodrara krcr utaj aj oucrea ul rrr oazil (ϵ "c ϵ , ϵ):

(8) ⊓쌀Ҁ다. 여연(다:

بنادية، אַנַר בַוּנְצָּבָ לְאָמֶּב: لْجُفَٰدُكِ حَجَّمُكَ سَعَمُكُ، جَكِٰ يَمَفَدُا لَعُقَيَا خَمَّعَ لِمَنْدُكِ لَمِ הַרְבֹּנ עָלֵי מְאָרַ מָּהַר וּמַמְּן צַּסְנִּוּ עֵלֵי לַחָדָּא מוּהְרִין

וּנֹמֹנְוּ ב'נוֹ..נֹמֹלֶב אָּט.מִּלְם וֹאָט. נֹאָט.כוּ ב'נוּ נֹמַלְב זֹט מָכֹם וֹנֹט

رَبِهِمُلُانِ كُمْرَيْتِ كُمْ يَرْجَعِ رَبُقَمَانِ خُلِياً كُمْ يُحْبِطِ خُمُشَّتِهِ אַשָּׁר שִּמֹא אָת דִינָה אַחֹהֶם:

עְּרְלְיִה בְּיִי חָרְפָָּה הָוֹא לְנוּי: אָנוּ אַׁנִינְתּי לְאָּיִהְ אַֹּהְיִים לְאָיִהְ אַהְיִים בְּיִּבְיִי בְּיִּבְרִי בְּיִבְרִי בְּּיִבְיִי בְּיִבְי * לְעֲשׁׁיֹת תַדְּבֶר תַנְּה לְתַתְ פְּתְּנְמָא תְּדֵין לְמִיפַּן יָת אֲחָתַנְא

 בְּמָתוּ לְעִמֹּל לְבֶּם בְּלְ-זְבֶּר:
 " אַרְ־בְּיָאַת גַאַוֹת לְכָּם אָם מִהְיַנִי בְּרַם בְּּדָא נִשְּׂפַס לְכִּיוֹ אָם

וְבְיִנִינִי לְעָם אָבֶוֹר: בּּנִינִיכֶּם זְּמֵּעַבְלְיָנִי וְיִמְּבְנִי אִשְׁכְּם בּּנִיכִוּן נַפַּב לְנָא וִנְתַּיִב מַּמְּכִוּן וֹלְעַנּנּ אָעַבַּלְנִעָנִנְ לַכְּם וֹאָעַב וֹנִעַּוּו זִע בּׁלְעַנָּא לְכִּוּן וֹזִעַ

וֹלְלַטְׁנִוּ אֶטַבַּטִּנוּ וְעַלְלָרוּ: בוֹ אִם לַאִ שֹמִּלֹמֹה אֵלְוֹנוּ לְטַמֹּוֹרְ וֹאִם לַא שַׁלַבְּׁלְוּוֹ מִנֹּלָא לְמִנֹוֹרַ

יִבְעָּינִי שְּׁכֶּם בָּן־חַמְיר: ⁸¹ נּגְּיִם בְּבָּנִים בְּבָּנִים בְּבָּנִים בְּבָּנִים וְּשִּׁפְּרִוּ פְּתְּנְּמִירוּוֹ בְּצִּינִי חֲמִוֹר

מפֿל בַּית אַבְיוּ: בָּי חָפֵּץ בְּבְתְ־יַצְבְּלִב וְתַּיּא נִכְבָּר וֹלְאִ־אָּעַוֹר עַנָּמָר לַמְּשָּׁוִע עַבְּרָר

וֹעַבוּ לְי וֹעַ מִּילְיִמְעָאַ לְאָּעוּ:

₽סמיב יִת דִינָה מַחְתְּהֹוֹ: שׁמִּוָר אַבּוּנוּ בַּמִּבְמָּנו וֹנִבבּבוּנוּ שַמִּוּר אַבּוּנוּ בַּטַבְמָא וּמַבְּיִבוּ

ווא לַנָא:

فيدبا خثمته خملاتد خحبا خد

װְהֵי לְעַמְאַ חַר:

וֹנֹבְבַּב נִינִ בַּבַעַּלֹּא וֹנִינִיגִי:

ולמנו מַכַם פֿר חַמוָר:

ÄŢĿĽ.: וֹהַלְּב וֹנוּא וֹלּוֹנ מִכָּלְ בָּוֹנוּ פּטִינֹמָא אָב, אַטַּבְּה, פַּבַע וֹלָא אִוִעַר מוּלְוּמָא לְמָהְבֹּר

> damsel to wife.' shall say unto me; but give me the gift, and I will give according as ye Ask me never so much dowry and

had defiled Dinah their sister, with guile, and spoke, because he Shechem and Hamor his father And the sons of Jacob answered

٤ī

a reproach unto us. that is uncircumcised; for that were this thing, to give our sister to one and said unto them: 'We cannot do

circumcised; are, that every male of you be consent unto you: if ye will be as we Only on this condition will we

people. with you, and we will become one daughters to us, and we will dwell unto you, and we will take your then will we give our daughters

our daughter, and we will be gone.' to be circumcised; then will we take But if ye will not hearken unto us,

and Shechem Hamor's son. And their words pleased Hamor,

his father. was honoured above all the house of delight in Jacob's daughter. And he do the thing, because he had And the young man deferred not to

(SI) CITT. COIEC (401):

(13) בגורנוה. במכמס: אשר שנוא. סכמוצ אותר שלא סימס רמיס, שסרי עמא אם דינס אחומס (ב"ר פ, א):

אל יושבי עירס, הפכו הדברים, את בנותם נקח לנו לנשים, ואת בנותינו נתן להם, כדי לרצותם שיאותו להמול:

- (15) נאוח לכם. ימרלה לכה, לשון וַיּמוֹמוּ הַפְּבְּיִים (תלכים־ב יב, ע) (ביהידע): לחמול. להיות ותול, הינו לשון (14) חרפה הוא. שמן פסול סום לולני, סבל לחרף מברו סול לומר לו, ערל לחס, לו בן ערל. מרפס בכל מקוס, גדוף:
- ימנו לסס לפי דעמס, דכמיב ונמנו את בנומינו, לפי דעמנו, ואת בנומיכס נקח לנו, ככל אשר נמפון, וכשדברו ממור ושכס בנו במנאי שאמר חמור ליעקב ובחשובם בני יעקב לחמור, שחלו החשיבות בבני יעקב, ליקח בנוח שכס את שיבחרו להס, ובנוחיהם (16) ונחנו. נו"ן שנייס מודגשת, לפי שסיל משמשת במקוס שתי נוני"ן, ונתנוו: ואח בנחיכם נקח לנו. לתם מולל לפעול, אלא לשון להפעל:

٢٨٢: מּגנִים זְגִיבַבּנִג אָקַאַנְאָּג מִגנִים לַעִּבַת פֿנִטַּעוּן נְמַכּּנְגַנְ מִם

אָלֹמֵּג עַבשִׁבעוּ לִמִּגמַב: رَبْحُهُ لِيَوْنَا الْهُوْلِ خِرَا هُمْ - فِيْوَا لَا يُهْلِهُ لِيَمْنَا الْهُوْلِ خِيرَامَ

city, saying: and spoke with the men of their came unto the gate of their city, And Hamor and Shechem his son

לַלְּמָּוֹם וֹאָּעַ_כֹּינִעַוּנוּ נִעָּוֹ לַעָּם: לְפַּנְיָטִׁם אָּעַ־בְּּנְטַׁםְ נַאַּעַרְלֶנֵיִ בְּנְיָּטִבְּוֹ נָפַבּ לַנָּאִ לְנָּאָּוּ וֹנִיִּנִ אַנְה וְהְאָּנֶץ הַנָּה רָהְבָּת־יָנָיִם יי אטרו ונאלו לאָבאַ ווֹסְעוֹנוּ بالمُرْشِرَا بَاهُكُمُ السَّاكِرُورَاتِ اللَّهِ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

בְּנְתַנְא נְמֵין לְחַוּן: בה סחורקא וצרעא המלא נוטבון באבהא נוהבנו

daughters. wives, and let us give them our let us take their daughters to us for the land is large enough for them; land, and trade therein; for, behold, therefore let them dwell in the 'These men are peaceable with us;

ta;2.0: בְּחִמָּוֹלְ לְּנִוּ בְּלְ-זְלְר בַּאֲשֶׁר חֲם לְעַמָּא חַד בְּמִנְּזַר לַנָּא בְּלֹ ב לְשֶׁבֶת אִמְּנוּ לִהְיִוֹת לְעָם אָחָד אַדְ־בְּזֹאַת יֵאָתוּ לֶנוּ הָאֲנְשִׁים

لحدثه خمّه لهدرا فألارا: ינולבוֹא לִמִטַּד הֹמַּלֹא לַמִּטַׁנִי בום בוא ושפסון לנא

substance and all their beasts be Shall not their cattle and their they are circumcised. male among us be circumcised, as

us, to become one people, if every

men consent unto us to dwell with

Only on this condition will the

ours? only let us consent unto them,

and they will dwell with us.

וואבו אטנו: הַלִּוֹא לָנוּ הָם אַרְ נַצִּוֹמָה לָהֶם מלונים ולולום ולק_לבימים

מַעַּבָּא: בְּרַם נְמְפַס לְחֵוֹן וְיִמְּבוּוֹ בְּמִירָהוֹ הַלָּא הִילָנָא אָנוּוּן

went out of the gate of his city. every male was circumcised, all that went out of the gate of his city; and Shechem his son hearkened all that And unto Hamor and unto

77

٤٢

77

בּלְ וֹלְנ בֹּלְ יִגְּאֵׁי הָּמָּנ מִירְוּי בְּנְוִ כְּלְ-יִצְּאֵי שָׁעַר עִירָוֹ וַיִּמָּלִוּ נּיִּמְׁלֵּמִּי אָּלְ_שַׁמִּיִרְ וֹאָּלְ_אָבֶּם

מֹלְ כַּנְישָׁא בִּיִּשְׁבָּא לְנִישָּׁבָּוֹ אָבוּ, בּינָה וְּבָר חַרְבָּיה וְעָּאַלוּ שבון בני ועלם שמעון ולוי שליפו עליהון ביביהון ונסיבו וְהַנְה בְּיוֹמָא הָּלִיתָאָה בַּר

ולוונו פֿל גַבוּנֹא פֿל נפֿטּי

לביה כָל נְפָבוּ הָרַע קרְהַיה

לפבלי מו שמור ימו שהכם

males. the city unawares, and slew all the each man his sword, and came upon and Levi, Dinah's brethren, took two of the sons of Jacob, Simeon day, when they were in pain, that And it came to pass on the third

עוֹבְיָנִ וֹּלָאִי מֹלְעוֹמִיר בּמֹטִוּ هَٰمُمِيا لَكِنِد كُتِن لَـــــرُلِ خُدِهِ ا ⟨אַלִים וֹנְלֵטַוּ חֵהָנִּרְבַנְיִנְהַלְּבַרַ يربر حذاه بإهارائها جباناروه

ית דינה מבית שֶּכֶם וּנְפַּקוּ: אָנו בּינְהָר קְפָּלְיִּ לְפָּהְנָם בְּחָרֶב יוֹבְרוּ וֹאָט שַׁמוּר וֹאָט אָכֶם בֹּנִוּ עַבְּוֹנִי שָׁמוֹר וֹנִט אָכִם בַּבַּנִי ולמגו לג גבולא:

house, and went forth. . and took Dinah out of Shechem's his son with the edge of the sword, And they slew Hamor and Shechem

מבנע מכם ניצאו:

פרקמטיא הרבה באה לכאן ואין לה קונים: (IS) שלמים. זעלוס וצלצ עלס: והארץ הנה רחבת ידים. כחדס עידו רחבת יותרנים, כלומר, חל מפקידו כלוס,

(בב) בהמול. נסיות ומול:

(33) אך נאותה להם. לדנר זס, ועל ידי כן ישנו המנו:

י): אחי דינה. לפי שמסרו עלמן עליס נקרלו למיס: בטח. שסיו כולביס. ומדרש לגדס, במומיס סיו על כמו של זקן (25) שני בני יעקב. בניי היו, ואף על פי כן נהגו עלמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו, שלא נעלו עלה הימנו (צ"ר פ,

(gg):

אַרוהָם: בוו והקר באו על־הַהַוֹחַלְלְיוֹם בְּנִי וַעַּלִב עָאלוּ לְחַלְּצָא

אַבְיִרוֹן: אַמוֹר שִּמְאָי קשִילוֹא וּבַזּוּ קרְהָא דְּסַאִּיבוּ

they had defiled their sister. slain, and spoiled the city, because The sons of Jacob came upon the

אַשֶּׁר בַּשְּׁבֶּה לְּקְּחוּ: עַמְבִינִים וֹאָט אַמְּבַבּבֹּמִיב וֹאָט בּים בּבַּבניטא וֹנִים אָט בּאָלֶם נֹאָט בַּלֵבֶם נֹאָט זָט מֹלִטְוֹן נִנִּט שִנִינִינוּן נִנִּט

בְבְחַלֶּלְאִ בַּוּוּ:

and all their wealth, and all their which was in the field; which was in the city and that herds and their asses, and that

They took their flocks and their

little ones and their wives, took

בֿלַ אַמָּר בּבּוֹני: וְאָת־נְאֵיהָם שְּׁבֵוּ וַיְּבְוּוּ וְאֵת שִפְּלְחוֹן וְיָת נְאֵיחוֹן שְׁבוּ וּבִוּוּ

וֹנִע כַֿלְ צַבְּבָּנִעָא: נאט בּלק בולְם נאט בּלק מּפֿם נוֹט בּלן נכֹסוביוּן נוֹט בּלן And Jacob said to Simeon and Levi: that was in the house. they captive and spoiled, even all

וְנַבְּנִי, וֹנְאֶמֹבִנִי, אָּנָ, יִבְּינִי,: تَكْثِر مُكِّد مُوْجِد لْتُكُوفِد مُكِر לישׁב האָבוּץ בְּכִּנְעָנִי וּבַפְּרוּיִי ··· אָנֹי, הַּכֹּוֹשִׁם אָנִי, לְנַדֹּאִיּמְּנִי, הַּכּוֹנִיוּ וֹנִי. לְמִטּוֹ גַּבֹרי בּּינִיאִ آبِهِمُاكِ يَمُّرِكُ هُمُرِيمُوْمُهِا لَهُمِي يَهُمُكِ يَمُّرُكُ خَمِفُمِياً بَكْرَانِ

וֹאָמִשׁיגוּ אָלֹא וֹאָלַמ בּיטִוּ: יּבְפָּרוּאָר וֹאָנָא עַם דִּמָנָין יבון ומוב אַבְעָא בּכְנַעָּנְאָר

and my house. smite me; and I shall be destroyed, I themselves together against me and number, they will gather the Perizzites; and, I being few in land, even unto the Canaanites and odious unto the inhabitants of the Ye have troubled me, to make me

אָחוֹהֵנוּ: (פּ) יּ נּיאַמְרָוּ עַבְּוֹוְלְּע נִעְּשֶׁע אָת נַאָּמָרוּ עַבְּנָבְּסָת בָּרָא יִהְעָּבִיר

ַבְא<u>ֵ</u>וֹעוֹלָא:

with our sister as with a harlot? And they said: 'Should one deal ΛXXX

тε

Lτ

خَذَلْ لَلَّهُ مَا خُلُلُكُ لِهُ خُلُلُكُ لِمُ خُلُلُكُ لِمُ خُلُلُكُ لِمُ خُلُلُكُ لِمُ خُلُلُكُ خ אָם מּוֹפְּטַ לְאָלְ עַנּוֹבְאָּע אָלְיִּנְ עַפָּוֹ מִנְבָּט לְאָלְ בַּאִּטִּנְּלְ, לְנַ אניב של העראל ושב שם וצשר לבית אל והיב השו וצביר נּוֹאָמָר אֶּלְנִיםְ אֶּלְנִהֹלֶּך לַנִּם נַאָּמָר נִיָּ לְנַמַּלִּד לַנִּם סַל

במהבלב מן בבם משי צחור:

brother.' flee from the face of Esau thy appeared unto thee when thou didst make there an altar unto God, who up to Beth-el, and dwell there; and And God said unto Jacob: Arise, go

נּגְאַמֶּר נַמְּלְדָ אֶּלְבַנִינְוּ נְאֵּלְ נַאָּמָר נַמְּלִד לְאֵּלָהְ בּנִינִינִי

ַ בְּלְ־אֲשֶׁר עִּמְּוֹ הַסְרוּ אֶת אֶלְהַיִּ וּלְכָל דְּעִמֵּיה אַעְּדּוֹ יָה טְעַנִוֹת

וֹעַעַלְיפוּ מִּמְלְעָנִיכֶּם: עַנְּכֶּר אָמֶּר בְּעִלְכְּם וְהְשִּׁבְּי מִּמְתָּגֹּא בְּבִינִיכִוּן וֹאַבַּכִּי וְמִּנִּי

among you, and purify yourselves, away the strange gods that are and to all that were with him: 'Put Then Jacob said unto his household,

בסותכון:

and change your garments;

(92) חילם. ממונס, וכן עַשְׁה לִי מֻׁת הַמַּיִל בַּאָה (דבריס ת, יו), וִישְׁרָמֵל עֹשֶׁה מָיִל (במדבר כד, יח), וַעַּוְבוּ לַמַמַרִיס מֵילָס (22) על החללים. לפשמ את התללים, וכן תרגם אונקלום לתללא קמיליא:

קנשים מועמים: הימה ביד כנענים שיפלו ביד בני יעקב, אלא שהיו אומרים עד שַּׁשֶׁר מִּפְרֶה וְנָמַלְמָ אֶׁמְ הַשְׁבֶּר, לפיכך היו שומקין: – מהי מספר. (92) עברחם. לשון מיס עכוריס, מין דעמי ללולה עכשיו. ואגדה, ללולה הימה המבימ, ועכרמס אומה, (מנמומא). מסורמ (מהלים ממ, יא): שבו. לשון שביה, לפיכך מעמו מלרע:

(וצ) הכזונה. ספקר: אה אחוחנו. ימ מממנמ:

(I) קום עלה. לפי שלחרם בדרך (מנמומל וישלם מ), נענשמ ובל לך ולם מבמך:

עבודת הלילים: (s) הנכר. שיש ביירכס משלל של שכס: והשהרו. מעבידת הלילים: והחליפו שמלחכם. שמה יש ביידכס כקות של

בּצַבְרְ אֲמֶב הַלְבְּהִי: אָטֹי, פֿוֹנִם אָבֿטָי וּוֹטִי, מֹמֹּבִי, ן אָצֶשֶׁר־שָּׁם מִוְבַּחַ לָאֵל חַעַּנָה

₩\$ וּהַלֵּב עַּעַת הָאָלָע אָּמָּר עִם־ אַמָּב בֹאוֹנונים ווּסֹמָן אָשִׁם הַנְּכְרְ אֵשֶׁרְ בְּיָדְם וְאָתַ הַנְּזְמֵים ניטלני אָלְנַלַב אָנוּ כַּלְאָלְנֵוֹנ

בובו אַנונו פול והלכו: בְּמְּבִים אָמֶּבְ סְבִּיבַּוִים וְלָאְ מַלְ מַּמְמִּיֵּא צִּבְמָבִוּי סְטִבְנִינִיוּן ְ וַיְּּסְְעֵּי וְיְתְיִיוּ חְתַּת אֱלְהִים עַּלְ־ וּנְשָּׁלִי וַהָנָת דַּחְלָא מִן בֵּדָם יִיָּ

בַּוֹמֶׁם אַׁמֶּב_הֹפֹּוָ: בְּלְּהֹן עוֹא בַּירֹח־אֵלְ עוֹא וֹכְלְ בְ דִּכְּנָהַן הָיִא בִּירִ אֵלְ עוּא וֹכְלִ וּנֹרָאִ וֹהֹלֶּב לְנִוֹנִ אַהֶּבְ בֹּאָנֹוֹ וֹאָנֹא וֹהַלִּב לְלְנִוּ בַּבֹאַבֹהֹא

تِهُدِينِهِ خَدُلُهُ لِي مُغَرِّر هُنَارِ: אָל בַּית־אָל בַּי שָּׁם נִגָלוּ אָלָיוּ

בַּבְוּת: (פּ) שַּׁטִּע שַׁאַבְּוּן נִיּקְרָא שָּׁמִּוּ אַבְוּן ĠΞ,U_₩ς <u>L`L</u>ċċ⊔ נמָטָת דְּבֹרֶת מִינֶקָת רַבְּאָת

> F%17'11: הגוט, בוומא *ב*הלט, ובוע שמו מובט לאַל הקביל בית־אַל וּנְקוּם וְנְפַּל לְבִית אָלְ וֹאַהְבִיּר

₩Ǥ: שונו בומלא דעם トロスドレビュー LāāL מּמְמִיּא בּבְיוֹבְעוּן וֹנִים כַּבְּמִּיּא וועבו לוֹהֹלִב וֹט כֹּל סֹהֹוֹט

וֹלֵא בֹבפּוּ לַטַב לַנָּוּ וֹהַּלְב:

עַּמְאַ דְּעָמֵיה:

בוובין: אַטְגָּלְ, בִיה וְיִ בְּמִאָּנְבִייה מִן ַלְאַּטִּבְאַ אֶבְ בָּיִנִי אֶבְ אֶבוּי תַּמֶּוֹ וּבְּבָן שְׁם מִוֹבְּטַ וּבְּבַרָא כְמִּלְנִם וּבְּנָא טַמָּן מַגַּבָּטָא וּקָרָא

נלבא המנע מנהב לכנטא: לְבָּוֹע אָלְ בַּמִּפּוָלֵו מִוּמָבֹא

> with me in the way which I went.' in the day of my distress, and was altar unto God, who answered me Beth-el; and I will make there an and let us arise, and go up to

> Shechem. under the terebinth which was by their ears; and Jacob hid them hand, and the rings which were in foreign gods which were in their And they gave unto Jacob all the

not pursue after the sons of Jacob. round about them, and they did God was upon the cities that were And they journeyed; and a terror of

were with him. Beth-el—he and all the people that the land of Canaan—the same is So Jacob came to Luz, which is in

prother. when he fled from the face of his there God was revealed unto him, called the place El-beth-el, because And he built there an altar, and

was called Allon-bacuth. under the oak; and the name of it and she was buried below Beth-el And Debotah Rebekah's nurse died,

- (+) האלה. מין לילן קרק: עם שכם. ללל שכס:
- (5) חתת. פמד:
- נוכר בלשון רביס, אבל אחד מכל שאר השמוח לא חמלא בלשון רביס: הרבה יש שם אלהים ואדנים בלשון רביס, כמו אַדֹּגֵי יוֹשֵף, אָס בְּשְּלֶיו שָמוֹ, ולא נאמר בעלו, וכן אלהים שהוא לשון שופע ומרום בֶּן עַמִּימֵל (שמוחל־בּט, ד), כמו בביח מכיר, בֵּיח מְבִיךְ (ברחשים כד, כג), כמו בביח חביך: - נגלו אליו האלהים. במקומות (ק) אל ביח אל. סקב"ס בבים אל, גילוי שכייםו בבים אל. יש חיבס חסרס בי"ם המשמשת בראשס, כמו הגם סיא בַּים מֶכִיר
- (ולפי ש) שעלימו אם יום מוחה, שלא יקללו הבריוח כרם שילא ממנו עשו, אף הכחוד לא פרסמה: היי קוריץ לו אלון. ואגדה (פ"ר פא, ה), נמבשר שם באבל שני, שהוגד לו על אמו שממה. ואלון בלשון יוני (אבל), [אחר] ולפירך ברגלי ססר: - חחח האלון. בשיפולי מישרא, שסיס מישור מלמעלס בשפוע ססר, וסקבורס מלמעס, ומישור של בימ אל לפדן אכס ללאת משס, ומתס בדרך, מדברי רבי משס סדרשן למדתים: - מחחת לבית אל. - סעיר יושבת בסר, ונקברס (8) וחמות דבורה. מס ענין דבורס בנים יעקב, אלא לפי שאמרס רבקס ליעקב וְשֶׁלְמָּמִי וּלְמַמְמִיּךְ מָשֶׁס, שלמס דבורס אללו

בַּבְאַן מִפַּבוֹן אָנִים וּנִבּיבוֹ אָנִינִי: לב נילא אֵלהָים אֵל־יַעַּקבׁ עַּוֹד

למוטונו מפּבּוּ אָנִם וּלַבוּנַ **よられて**

Paddan-aram, and blessed him. again, when he came from And God appeared unto Jacob

אָנוַ_אָּלוּ וֹאָבְאָל: אִם ـ نَصْدُ אִלְ نَكَيْلًا مُثِلًا لَنَظُلُّا * نَصْدُهُمْ نَتَدْ مُصْلًا فَقَدُ * نَتَدْ مُثِلًا فَقَدُ * نَتَدُ י לא יקרא שטוף עוד יעלב בי יהקרי שטף עוד יעלב אלבין ניאמר לו אַלהום שִּמְףַ יַשְּקָב

שְׁמֵיה יִשְׂרָאֵל: נֹאָמֹר לֵיה וְן שְׁמְּךְ לֵא

his name Israel. shall be thy name'; and He called called any more Jacob, but Israel is Jacob: thy name shall not be And God said unto him: 'Thy name

مَقُلَا نَمْحُكُمُ عَلَيْكُمُ مُنْ فَقَالُمُ خُدُلًا يَجْعِينَ ځتن بنټ ډېر بځتر ډېره بنټه

برفك نقطيا: منك بمخدرا كيفخمرا كمثمتنه יסני עם וְכִּנְשָׁת שִׁבְּטִין יְהוֹן رَّهُ كُلْ لِي الْأَرْبُ لِي الْأَرْبِ الْأَرْبِ الْأَرْبِ لِيْ الْأَمْلِ لِيْنَا لِيْنَا لِيَاكُمُ لِي الْأَنْ الْأَرْبِ الْأَرْبِ اللَّهُ الْأَرْبِ اللَّهُ اللَّ

come out of thy loins; shall be of thee, and kings shall a nation and a company of nations Almighty. Be fruitful and multiply; And God said unto him: 'I am God

ולַזּבֹהוֹנִ אַנֹוֹנִיאַ אַנוֹן אָנַרַ ששי לְאַבְרָהָהָם יּלְיִצְּהָהָ קְּהַ אֲהָנָנָה וְאֶבַרַבְאָבֶ ڋڷڬڹ XÃL

בּטְרָרְ אָמֵין יָת אַרְעָּא: بذنخنط ځك هفنتك نخځنك ווֹט אַבֹּמֹא צַייַבִּיִּה לְאַבְּרָהָם

will I give the land.' give it, and to thy seed after thee Abraham and Isaac, to thee I will and the land which I gave unto

אַמֶּר דּבֶּר אָהָני פּ וֹנִמַּלְ מִמְּלְוּנִ אֵּלְנִינִם בַּמָּלַנִם נִאָּסְׁטַבְּל מִמְלְּנִינִי נְקָּבָא בַּיִּיָּ

באַטוֹבא בַּמִבֶּיִל מִמִּיה:

place where He spoke with him. And God went up from him in the

ַנְעָבַ עַבְּבַי בַּמָּלַנִם נַאָּפַנם נַהַּלָב פֿטָטָא בַּאַטָּרָא

oil thereon. drink-offering thereon, and poured of stone, and he poured out a where He spoke with him, a pillar And Jacob set up a pillar in the place

المُشَّالة أروا مِرْبِن ثِول رَيْفِط مُرْبِن أَرْوَلَ لِأَرْبِ بَوْدِا لِهُدِيم مُرْبِ

place where God spoke with him, And Jacob called the name of the

#.U_\$<: אַשֶּׁר ְ דַּבֶּּר אָתִּי שָׁם אֶלְהַים דְּמִלֵּיל עִּמֵּיה חַמָּן יְיָבֵית אֵל: ניקלא נעלב אָר שָׁם הַפְּּלוֹם וּקְרָא נַעָּלִב יָח שָׁמֵיה דְּאַהָרָא

Beth-el.

(9) עוד. פעס שני במקוס סוס, מחד בלכמו ומחד בשובו: ויברך אחו. ברכת מבליס (ב"ר פל, ס):

(10) לא יקרא שמך עוד יעקב. לשון ארס סבא במארב ועקבס, אלא לשון שר ונגיד:

(13) במקום אשר דבר אחו. ליני יודע, מס מלמדנו: וכן כל המנהדרין שבעים. דבר אחר, שעמידים בניו להקריב בשעת אימור הבמות, כגוים בימי אליהו (ברש"י ישן): סיס סקב"ס אומר ליעקב וְמֶלְכִיס מֵמַלְבֶּיף גַבְּאוּ: גור וקהל גוים. שגויס עמידיס בניו ליעשות כמנין סגויס, שסס ע'אומות, וקרבו בנימין, דכמיב מיש משָפּי לֹחׁ יַמַּן בְּמֹי לְבִּנְיָמִיין לְחָשֶׁה (שופעים כחׁ, חֹ), וחזרו וחמרו, חלמלה היה עולה מן השבעים, לח שלול ואיש בשם (שס), שסיו משבט בנימין שעדיין לא נולד ופסוק זס דרשו אבנר כשסמליך איש בושם, ואף סשבטים דרשוסו נמעברה ממנו: גווי. בנימין: גווים. מנשה ואפרים (שם פד. ד), שעמידים ללאח מיוסף, והם במנין השבמים: ומלכים. (II) אני אל שדי. שלני כדלי לברך, שהברכוח שלי: פרה ורבה. על שם שעדיין לה נולד בנימין, והף על פי שכבר

	ألأكُا	ـُــــًاح لَـكُ	ට්ක ቲ්ථ	: ناڭ ــــْ
	•	•		######################################
91				
	لنطمهز	CIE'R	Ŗς	تائك،_شبك

<u>t□-j⊓ Ç⊨ ≘</u>f:

בּוֹבֹא_לוָ בֹּוֹמֹוֹוֹי: ושפרא המו בואוני ואבו ופרה המוה פר דוני ואבוהי וּיִהְי בְּצֵאָת נַפְּשְׁהֹ בָּי מֶתְה וַהַנָה בְּמִפָּק נַפְשָׁה צָּרִי מְיָהָאַ

אָפְּרְׁמָה הָוֹא בֵּית לֶמֶם: יי נטֹמִט בווֹל נטֹפַבר בּבַבר בּבַבר ימיתת

בוא מַבּבוּני לבני בוֹבְלַ מַּב בּבוּנִים בּיִא פֿמַט פֿבוּנִיא נוּאָב נֹהַלָּב מִאָּבָּע הַגְשַׁבְּנִנִישׁ נִאָּטִּים נֹהַלִב לַמָּטִא

מִנְלְאָנ לְמִלִּבַּלְ מִּנִבּי יי ניסָע ישְׂרָאָלְ נַנָּטְ אְּהָלְיִר יּנְּשָׁלְ

ECLLIL: לְאָפֹּבוֹע וֹנְלֵיגִע בִוֹיַלְ וֹלַאָּנִאָּע מוד פרוב אַרְעָא לְמֵיעַל ונמלו מבות אל

المحتاد المحتا

לבא לוה בנימו:

בָּאוָרַח אֶפְּרָת הִיא בִּית לָחָם: ئىلام ואטלדבע

<u>בְּרְהַלְ עַּר יוֹמָאַ בִּין:</u>

خْمَمُحُدُن مَانَحُمُن خُمُنُكُمُ

i À L X C

: الْمُنَا

tent beyond Migdal-eder. And Israel journeyed, and spread his

> Rachel's grave unto this day. grave; the same is the pillar of

> > Beth-lehem.

And Jacob set up a pillar upon her

the way to Ephrath—the same is

his father called him Benjamin.

she called his name Ben-oni; but

in departing—for she died—that

said unto her: 'Fear not; for this

in hard labour, that the mid-wife

And it came to pass, when she was

travailed, and she had hard labour.

And they journeyed from Beth-el;

come to Ephrath; and Rachel

and there was still some way to

also is a son for thee.'

And it came to pass, as her soul was

And Rachel died, and was buried in

07

81

Zτ

شَرْت لَهُ لَا: מְנְים מְמֶּב: הְּמְבַאָּלְ (G) נַיְּבְיְנִי בְּנֵי יַמְּלָאֵלְ נַבְּוֹנִ בְּנֵי יַמְּלִב הְּבִּי אָם בּלְנִוֹי פִּילְנֵּשׁ אַבְּיוּ וַיִּשְּׁמִא בּלְנִיוּ לְיִינְּיִא בּאָבוּיִוּ וּשְׁמִּמּ ב בַּיִּלְנֵא נַבֶּלְנֵי בַאַּיבֶוֹ נַנְּמְבֶּבְ הַנִיגִא נַאָזַלְ רַאִּיבוֹ וּמְבֵּיב יָנִי

נומן שם מדם קרקע, כמו מהלך מיל, כברם ארן:

نَّ مُلِيَّ مُنْ الْمُلْسَةِ عَلَيْهُ الْمُلْعَمِ فَعَلَمُهُ

:9vl9w1 of it. Now the sons of Jacob were father's concubine; and Israel heard went and lay with Bilhah his dwelt in that land, that Reuben And it came to pass, while Israel

יס, יע), ואומר אני שהוא שם מדת קרקע, כמו מהלך פרסה או יותר, כמו שאתה אומר צמד בֶבֶם, מֶלְקַת שְׁבֶה, כך במהלך אדם שהניר מלוי, הסמיו עבר, והשרב עדיין לא בא. ואין זה פשומו של מקרא, שהרי בנעמן מלינו, וַיֵּלֶךְ מֵאָפוֹ בְּבְרַת שָׁבֶץ (מלכים-ב (16) כברח הארץ. מנחס פירש לשון כביר, רבוי מסלך רב. ומגדס (ב"ר פב, ו), בומן שסמרן חלולס ומנוקבם ככברס,

(18) בן אוני. כן לערי: בנימין. יראס בעיני, לפי שסוא לבדו נולד בארן כנען, שסיא בנגב כשאדס בא מארס נסריס, (דו) בי גם זה. נוסף לך על יוסף. ורבוחינו דרשו, עם כל שבע נולדם מאומם, ועם בנימין נולדם מאומה יחירה:

כול מלל: כמו שנאמר בַּנֶּגֶב בְּמֶבֶן בְּנְשַׁן, סְלוֹךְ וְנְמוֹעַ בַנְּגָבְיה: בנימין. כן ימין, לשון לַפוֹן וְיָמִין שַׁמָּה בְּרָאָמָם (מהלים פע, יג), לפירך

אסליס, ונמנס באסל בלסס, בא ראובן ומבע עלבון אמו, אמר, אס אחום אמי סימס לרס לאמי, שפחם אחום אמי מסא לרס עליי הכמוב כאילו שכבה. ולמה בלבל וחלל ילועיי, שכשמחה רחל, נעל יעקב מעמו שהיחה נחונה חדיר באהל רחל, ולא בשאר (בב) בשכן ישראל בארץ ההוא. עד שלה בה להפרון הלל ילהק, הרעוהו כל הלה: וישכב. מהוך שבלפל משכנו, מעלה

IAXXX	إيوْرْت مَرْارِتُم يَوْيُدَ بَرَدُم بِهُرَاتٍ:	لْعُجْرًا مَنْלِيْمَ فِيْ تَنَاهُ هِٰتَاٰتَ:	Now these are the generations of Esau—the same is Edom.	IVXXX
6 z	אַנְוּ נְּמְּׁנִ וְיַמְׁלֵּבְ בְּּנְרֵוּ: (פּ) מַּמְּיִוּ זְּקְּן וּשְּׁבָּעִ נְמָּרִם וּיִּקְּבְּרֵוּ אָנְוּ עֵּשְׁיִּ	ְיְמֵהְ מְּמֶּׁוּ וְיִמְּלֶּבְ בְּנְוְטִׁוּ: לְמַּמֵּוּה סִיב וּסְבָע יוֹמִין וּקְבָרוּ הְאָהְנְּיִר יִצְּחָל וּמִית וְאָהְבְּנִישׁ	And Isaac expired, and died, and was gathered unto his people, old and full of days; and Esau and Jacob his sons buried him.	6 7
82	וּשְׁמְנִים שְׁנֵּה יִצְּחָק מְצָּת שְׁנָה וּשְׁמְנִים שְׁנָה:	וַהֵּוֹי יוֹמֵי יִצְּחָק מָאָה וּהְטָּנֵן שְׁנִין:	And the days of Isaac were a hundred and fourscore years.	82
Lz	וּנְבָא וַעֵּלִבְ אָלְ־וִּצְחָל אָבְּוּ מִבְּרְוֹן אֲשֶׁרְ־גָּרְ־שָׁם אַבְרָהָם נּנְבָא יַעְּלְבִי הָאָרְבָּעִ הָוֹא	נּאָטָא נַעַּלְב לְנָת נִצְּחָק אֲבַּנְחָם סְבְּרֵוֹ הְּדָר תַּמָּן אַבְּרָחָם נִאָּטָא מְרָנִת אַרְבָּע הָיא	And Jacob came unto Isaac his father to Mamre, to Kiriatharba—the same is Hebron—where Abraham and Isaac sojourned.	Lz
97	יבני ולפה שפתת לאה גַר וְאָשֵׁר אֲלֶה בְּנֵי יַעֲלִב אֲשֶׁר יַלַר־לִוֹ בְפַּדָן אֲרֶם:	בּאַטְּנְלְיְרִוּ לְיִהְ בְּפָּבּן אָּבְם: מְּרְ וְאָמֶּרְ אִלְּוּן בְּנֵי וְתְּלִּכִּ מְּרְנֵי וְלְפָּׁרְ אַמְתַּהַ בְּלָאָרִ	and the sons of Zilpah, Leah's handmaid: Gad and Asher. These are the sons of Jacob, that were born to him in Paddan-aram.	97
ŞZ	اِنْدِمَ خِرْمِدر بَهُوْمِيم دِمَادٍ يُرَا مُحِيْد خِرْمِدر بَهُوْمِيم دِمَادٍ يُرَا	اَنْغَفْذِر: بَحْدٌ، خَذِفُك هَمْفَك لَـٰكِتَدِ لَـٰا	and the sons of Bilhah, Rachel's handmaid: Dan and Naphtali,	\$7
† 7	לדל בעל יוסף יבנימו:	לני הְחֵל יוֹסְף וּבְּנְיָמִין:	the sons of Rachel: Joseph and Benjamin;	† 7
87	װְבְּלְּוּן: נְשְׁמְעִוּן וְלְנֵרְ וְיִהִּנְּהְתְּ וְיִשְּׁשְׁכֵּר בְּנֵרְ לְאָנִי בְּכִּוֹר יַעְּקְׁבִּ רְאִנְבֵּן	וִישְּׁמְכֵּר וּוְבוּלְנּוּ האיבו וְשִׁמְעוּוּ וְלֵוּי וִיחּידָה בְּנֵי לֵאָה בּוּכְּבֵיה דְּיַעֲּלְב	the sons of Leah: Reuben, Jacob's first-born, and Simeon, and Levi, and Judah, and Issachar, and Zebulun;	£7

לאמי, לכך בלבל (שבת נס:): ויהיו בני ישקב שנים ששר. מתחיל לענין ראשון, משנולד בנימין נשלמס סממס, ומעתס ראיס לסמנת, ומנתן, ורבותינו דרשו, ללמדנו בא, שכולס שוין וכולס לדיקים, שלא תעא ראובן:

נשרים הסומים, ומנים: וו בומינו זו עו, נכמה כו במ, עבוכם ערץ ובוכר בעקב. בכור לנמלס, בכור לעבודה בכור למנין, ולא נמנה (23) בבור יעקב. אפילו בשעת הקלקלה קראו בכור: בבור יעקב. בכור לנמלה, בכור לעבודה בכור למנין, ולא נמנה בתוכה לנותם אלא ליוננו השבנות שנושה לשני שבמות.

בכורה ליומף אלא לענין השבמים, שנעשה לשני שבמים: (S2) ממרא. שם המישור: קרית ארבע. שם העיר. ממרא קרית הארבע, איל מישור של קרים ארבע. ואם מאמר היה לו לכמוב ממרא הקרים ארבע, כן דרך המקרא בכל דבר ששמו כפול, כגון זה, וכגון בים למם אבי עזר, בים אל, אם הוצרך להמיל בו הְ"א, נומנה ברַאש המיבה השניה, בֵּים הַלְּמְמִי (שמואל־א מז, א), בְּעָבְרָם אֲבִי הְעָוְרִי (שופעים ו, כד), בְּנָה מִיהֵל בֵּים הְבֵּלִי

נמלא יעקל במכירמו ק"מ):

בּבְעוֹן הַחָהָי: נאָט אַבְּלֶגְבָׁמִׁנְ פַּטַ מַּלְנִי פַּטַ נֵינֵי אָבַלְגָבָמִנִי בַּטַ מַּלָנִי פַּטַ בְּנְעֵן אֶחַ־עְּדֶׁה בַּתַ־אֵילֹוֹן הַחָהִי בְּנְעַן יְתַ עְּדֶה בַּת אֵילוֹן חִחְאָה

ּ וֹאָטַ בַּאֶׁמִטַ בַּטַ וֹאָמִמֹאַלְ אָטַוִע וֹנִט בַּאָמָט בַּט וֹאָמִמֹאַלְ

יבָשְׁמַׁת יַלְדֶר אָת־רָעוּאָל: וַהַּלֶבְע מִדְנֵי לְמֵמֹּהְו אֵנו־אֶלִיפְּוּ וִילֵידַה מִּדְה לְמֵמָּה יָה אֵלִיפִּוּ

نَجْدِد كِن خَيْدًا خَرْمًا: וְאָתְ קְּנְתְ אֵבֶּתְ בְּנֵיְ מַמְּוּ אֲמֶתְ בְּשִׁרְּיִי בְּשִׁ בְּאַרְנְאִ ַ, יעיש)[קי יְעִישׁ וְאָח־יִעְלָם וְיָה יַעְלָם וְיָה לָבוּ אָלִין בְּנִי لْهُلْأَذْرِدُمُولِ يُذْرِبُون هُلا (در لْهُلُأَذِردُمُو نُزْرِيَا بُن نُمْنِهِ

אָבֶא מִפּׁנֹי נַהַּלֵר אָטַוּנִי בכת באבן בנמן נילף אל באבמא בכנמן נאול לארע בְּהֶלְהִינִ נְאֵעְ כְּלְעְלֵוֹנְיִנְ אַמֶּר בִּמִירִיה וְיָהְ כָּלְ מִנְיִנִיה דְּקְנִא בּיחוֹ וְאָחַ־מִּקְבְּוֹהַ וְאָחַ־בְּלִי בּיִמִיה וְנִים בּּיִ [°] וֹאָטַ בּּׁוָטִׁגַ וֹאָטַ בַּלְ וַפֹּאָנִט וֹנִט בּלִטִיִּט וֹנִט בּלְ וַפֹּאָטַ

לַמָּאַנ אָנִים מִפּׁנוֹ מִלֵּנוֹנִים: ַ יְּחְבְּיִׁ וְּלֵאְ יֶּבְלְּׁׁהְ אֵבֶּׁהְ מִּנְיִבְּיִבְּׁיִם בְּחִבָּּא וֹלָא יִבְּיִלְיִם אֵבָּה בּיר קינה רבישָם בַב משָׁבָה אַני הַנָה קנְנְהַהוֹן סַּגִּי מִלְמִתַּב

בְּבְעוֹן הַנְּצְּה: מַשְׁׁה לַלַח אָּעַ־נְשָׁוּה מִבְּנִוּת מִשְּׁ נָסִיב נָת נְשׁוֹהִי מִבְּנָת

יִבְשְׁמִּט וֹבֻיגַע זִּט בַמּיִּאַב:

ניפֿע מּמֶּי אָּעַלָּמֶּיו וֹאָעַ בּּלָנוּ יִדְּבַר מִמִּי יָתְּלְּמִינִי וֹנִעַ בּּנִיתִי

מו פוב ביתיהון: שומבוטבון לסוברא יהדון

> the daughter of Zibeon the Hivite, Oholibamah the daughter of Anah, daughter of Elon the Hittite, and daughters of Canaan; Adah the Esau took his wives of the

sister of Nebaioth. and Basemath Ishmael's daughter,

and Basemath bore Reuel; And Adah bore to Esau Eliphaz;

him in the land of Canaan. sons of Esau, that were born unto Jalam, and Korah. These are the and Oholibamah bore Jeush, and

Jacob. into a land away from his brother in the land of Canaan; and went possessions, which he had gathered and all his beasts, and all his souls of his house, and his cattle, sons, and his daughters, and all the And Esau took his wives, and his

bear them because of their cattle. land of their sojournings could not for them to dwell together; and the For their substance was too great

- להליבמה מבין שניהם, והודיעך הכמוב שכולן בני ממורום היו: אם בח ענה לא בח לבעון, ענה בנו של לבעון, שנאמר וְמֵּלֶה בְּגֵי לְבְּעוֹן וְשַׁיֶּה וַשֵּׁנְה, מלמד שבא לבעון על כלחו אשת ענה, וילאת סיא יסודית, וסוא כינס שמס יסודית, לומר, שסיא כופרת בעבודת אליליס כדי לסעעות את אביו: 🗀 בה ענה בה צבעון. (ב) עדה בה אילון. סים בשמת בת מילון, ונקרפת בשמת על שם שסיתה מקערת בשמים לעבודת מלילים: אהליבמה.
- נביות. על שם שהוא השיאה לו משמח ישמעאל, נקראה על שמו: שונומיסן, גר שנמגייר, וסעולם לגדולה, וסנושה השה, ולמד סעעם מכאן, לכך נקראם מחלה, שנמחלו עונומיו: אחות (3) בשמח בח ישמעאל. ולסלן קורה לה מחלח, מלינו בהגדח מדרש ספר שמוחל (מדרש שמוחל פי"ו), ג' מוחלים להן
- עם אלופי אליפו בקוף הענין (ב"ר פב, יב): (a) ואהליבמה ילדה וגוי. קרם זם ממזר סים, ובן אליפו סים, שבא על אשם אביו אל אסליבמס אשם עשו, שסרי סוא מנוי
- (6) וילך אל ארץ. לגור במשר ימנה:
- ולה בפרעון השמר, ומפני הבושה שמכר בכורמו: מוב של גוירם פי גר יקנה וקעף, המועל על ורעו של ילחק, אמר, אלך לי מכאן, אין לי חלק לא במחנה שנחנה לו הארך הואם, (ד) ולא יכלה ארץ מגוריהם. לספפיק מרעס לבסמות שלסס. ומדרש הגדס (ב"ר פב, יג) מפני יעקב המיו, מפני שער

- ° נֹגְמֶּב מֹמִּוְ בַּעַוֹר מִמָּגר מַשָּׁו הָוּא וִיחִיב מִשָּׁוּ בְּמוּרָא דַּסִעִיר עַשִּׁי.
- ּ וְאָכֶּׁה תִּלְדְוֹת עַשְׂיִ אֲבָּי אֲדִוֹם וְאִלִין תִּילְדָה עַשְׂיִ אֲבִיהוֹן
- the mountain-land of Seir. Esau the father of a the Edomites in And these are the generations of
- אָלֶר שְׁמָוֹת בְּנִי־עַשְׁוֹ אֶלִיפִּוּ בָּוֹ־ אַלִין שְׁמָדָת בְּנִי עַשְׁי אֶלִיפִּוּ

גפו ונגטם יקנו:

בְּשְׁנִע אָמֶע מַמֶּנ:

בַּבַור שָּעִיר:

מַבְר אַמַּנ מַמְּנ בְּמוּאֶב בָּן בּר מָדָר אַמַנ מַמְּי רַמוּאַל בַּר

בַּאָבוְמָאֵי בַּמוּרָא בַּמִּמִיר:

- בְּשִׁמָּה אָתַּה עַשְּׁהַ בַּיִּ
- אַפּוְ וְנַגְּטִם וּלֵנוּ: וַיְהָרָי בְּנֵר אֱלִיפְּז הַּיְמֶל אֹנְמֶר נְהֲנִי בְּנֵי אֱלִיפִּז הַיְמֶן אֹנְמֶר
- أنظرَه، بَازُنُه فَدِكْرُهِ كَيُكُرفِ أَنظَهُ يَانُ خُلِدُنُ فَيُعْرِفُهُ أَيْكُرِفَهِ
- עַמְלֵלְ אֵּלֶה בְּנֵי עַּדֶּה אֲשֶׁה עַמְלֵל אָלֵו בְּנֵי עָדָה אָתַּה מַשְׁוּ: בּן־עַשְׁוּ וַתַּקְר לָאֶלִיפָּוּ אָתַ־ בּר עַשְׁוּ וִילִידַת לָאֶלִיפִּוּ יָתַ
- בְּשִׁמָּה אָתַּה עַשְּׁהַ בַּיִּ שׁמְּח וּמִיְּח צֵּכֶּה הַיֹּוּ בְּנֵי בְשִׁמָת שַמָּה וּמִיָּה צִּכֵּין הַוּוֹ בְּנֵי ַנֹאָבֶּעְ בְּׁנָגְּ בְּתִּגְּאָכְ לָטַע נִזְנִבע נִאָבְּוּ בְּנִגְּ בְּתִגִּאַכְ נָטַע נִזָּבע נִזָּבע נִזָּבע
- נַהַבֶּר לְמַשֶּׁוּ אָנַד (כי יעיש)[קי t על בת צרעון אָשָׁט מּשִׁנּי ליי אָשָׁט מּשְׁנִי אָשָּׁט מּשְׁנִי אָ וְאֵכֶּה הְיִּי בְּנָּי אָהֶלִיבְמָָה בַתַּ וֹאָבֶּוֹן עַוּוִ בָּנִי אָעַבִיּלִיבָּעָה בַּת
- יַּעְּלְם וֹנִת לִנַוו: וילידת למשו ית ישוש וית הוב בע גבתן אשע המו
- בּבֹא לַנַוּ: שָׁגֹּמוֹ בַבֹּא אַנְמָב בַבָּא הַפַּנִ בְּבָוּר עַשְּׁי אַלְיִף הַיִּטְוֹ אַלְיִף אֶלִיף אָלִים בּוּבְרִיה דִּעִשְׁי רַבָּא אَבְּע אَבְנִפָּׁ, בֹדֵג_מֹמֻׁ, בֹדֵג אֹבְנִפּּן אַבְּגוֹ בַבֹּבַבָּר בֹדָג מֹמָּוּ בַּדָּג
- בְּאָבֶוֹ אֶבְוָם אֶבֶנִי בְּדָּוֹ הַבְּנִי: בּאַבֹּתֹא בַאָּבוִם אַכָּנוֹ בֹנֹנ עַמְלָל אַלָּה אַלּיפָּי אֱלִיפַּוֹ המכש אבון בלבני אבופו هَجْ باء ـ جُرِباء هَجُ باء قَمْ يُناه هَجُ باء בּבֹא לבון בַבֹּא וֹהֹטִם בַבֹּא

Eliphaz Esau's son; and she bore to And Timna was concubine to and Kenaz.

And the sons of Eliphaz were

Esau, Reuel the son of Basemath Eliphaz the son of Adah the wife of

These are the names of Esau's sons:

mountain-land of Seir-Esau is

And Esau dwelt in the

the wife of Esau.

Teman, Omar, Zepho, and Gatam,

- of Adah Esau's wife. Eliphaz Amalek. These are the sons
- Basemath Esau's wife. Mizzah. These were the sons of Vahath, and Zerah, Shammah, and And these are the sons of Reuel:
- Jalam, and Korah. and she bore to Esau Jeush, and the daughter of Zibeon, Esau's wife; Oholibamah the daughter of Anah, And these were the sons of

71

- chief of Zepho, the chief of Kenaz, Teman, the chief of Omar, the first-born of Esau: the chief of Esau: the sons of Eliphaz the These are the chiefs of the sons of
- sons of Adah. in the land of Edom. These are the are the chiefs that came of Eliphaz Gatam, the chief of Amalek. These the chief of Korah, the chief of

(9) ואלה. סמולדות שסולידו בניו משסלך לשעיר:

अंद्रीत श्रदेशि इंद्रो श्रदेशि द्राः

'נְעָרַבּי (אָט_לַבַע: אָנרַבַּלַבַע:

אָמֶת עַשְּׁר:

ناليات

- פילגשו, ווסו וממום לוען ממוע, ולא מואס עס בני שעיר, שסימה אמומו מן האס ולא מן האב: פילגש. ובדברי סימים מונה אומק בבניו של אליפו, מלמד שבא על אשמו של שעיר וילאה ממנע מביניהם, וכשגדלה נעשימ בַּמַׁמוֹת לוּעֶן מְּתֶנֶע, ולומן מחלופי יושבי שעיר היה, מן החורים שישבו בה לפנים, חמרה, חיני זוכה להנשה לך, הלוחי וחהיה (12) וחמגע היחה פילגש. לסודיע גדולמו של אברסס כמס סיו מאביס לידבק בורעו, ממנע זו בת אלופיס סימס, שנאמר
- (15) אלה אלופי בני עשו. לאמי משפחות:

	אָמֶת מַמֶּו:
	בְּצֶבֶּץ צֵּבְוֹם צֵּבֶה בָּנֵי בְשִׁמָה
	אַלְּוּל מֹזְיִׁ אַלְּיֵׁר אַלְּיִבּׁ, בֹמִיאָלְ
۷ī	נַחַת אַלַּיִּף זֶּרַח אַלִּיִּף שַׁמֶּה
	إغْرِّد جِيْر إلى الأخر چرا يولًا لا فِرادِ

בְּנֵי בְשְׁמָת אָתַּר עִּשְׁרִי בתואב באבלא האבום אבון מּמִּע וַבֹּא מִנִּע אַבָּגוֹ וַבַּבְוֹבִי בְבָּא נְטַע בַבָּא זֶבַע בַבָּא וֹאַבְּגוֹ בֹנוֹ בֹתוּאָבְ בַּב תֹמָוּ are the sons of Basemath Esau's wife. Reuel in the land of Edom. These These are the chiefs that came of Shammah, the chief of Mizzah. chief of Zerah, the chief of Esau's son: the chief of Nahath, the And these are the sons of Reuel

בֿע_הֿנֹע אָמִע הֹמֵּנ: קְרַח אֵלֶה אַלּוּפֵּׁי אְהֵלִיבְמָּה לֹרַח אִלֵּין רַבְּרְבֵּי אָהֵלִיבְמָה אַלְּנִּּׁשׁ וֹמִּנְתִּיִּ אַלְנִּיּׁשׁ וֹמִלְם אַלְנִּיּׁשׁ בַּבָּא וֹמִנְתִּ בַבָּא וֹמִלְם בַבָּא لْغَجْ لَا جَيْرٌ خُلِيَارٌ بَجُمْدٍ خَمْدٍ مُهُد الْعُجْرَا جَيْدَ عُلَيْمُ بَجُمْدًا عُمَد مَهُد

בּת עַּנְה אָתַת עַשְׂוּ:

daughter of Anah, Esau's wife. that came of Oholibamah the chief of Korah. These are the chiefs of Jeush, the chief of Jalam, the Oholibamah Esau's wife: the chief And these are the sons of

ە. אַלַה בְּנִי־עַּשֶׂוּ וְאֵלָה אַלּוּפִיהָם אָלֵין בְּנֵי הָוּא אֶּדְיֹם: (ס) רַבְּרְבְּנֵיהוֹן וֹ

בַבְרַבְנִיהוֹן הוא אָרוֹם:

are their chiefs; the same is Edom. These are the sons of Esau, and these

וֹלֵלוֹנו: נְעְּבֶּׁהְיּ לְּיִמְּן וְשִׁיבֶּלְ וְצִּבְעִּיוֹ אַרְעָּאַ לְיִמְּן וְשִׁיבֶלְ וְצִּבְעִוּן הַאָּבְיּה לִימְן וְשִׁיבֶלְ וְצִּבְעִיוֹ ^{מביעי} אַּכְּיה בְּנֵיְ שֵׁעִיר הַחַוְּרִי יִשְׁבֵּי אַכִּין בְּנֵי שֵעִיר חוֹרָאֵי יָהְבֵּי

the Horites, the children of Seir in These are the chiefs that came of and Dishon and Ezer and Dishan.

, And Shobal and Zibeon and Anah, the inhabitants of the land: Lotan

These are the sons of Seir the Horite,

07

81

בַּעָבֶׁוּ בַּלֵּוּ מֻמִּוּב בַּאָבוֹא אָבַנִם:

בַּאַרְעָא הָאָרום: בלבנ שוְבֹאֵּ לֹנִי יי וֹבְּמִוֹ וֹצִּאֵּר וֹבִימֵוֹ צֵּלְנִי צִּלְיִפּֿׁר וֹבַמֵוּ וִאָּגָּר וֹבִימֵוֹ צִּלְּוֹ

Hori and Hemam; and Lotan's And the children of Lotan were the land of Edom.

נְאֲחָוֹת לוֹמֶן הִמְּנֶע: 🚾 ניהיו בני־ליטו הבי והימם נהוי בני ליטו הורי והימם

נאַקהיה דְּלוֹשֶׁן הִמְנְע:

And these are the children of sister was Timna.

ומולץ מפו ואולם: ق لَجُجُر خُرْر مِبْجُح مَجُرًا بَمُرْلَات لَجُجْرا خَرْ مَبْجُم مَجْرًا بَمُرْلَتِ

וֹמִּגבֹל מֻפּוּ וֹאַנִּלִם:

Ebal, Shepho and Onam. Shobal: Alvan and Manahath and

לַגַּבְעָוֹן אָבֶוו: במֹבְבֶּר בִּרְעִיּה אָת־הַהַמַּרִים דוא עַנְר אַשֶּׁר מְצֶא אֶת־הַנִּמִםֹ נאַבְי בֹּנֹי בִּבֹּלְּנְן נֹאָנֵי נֹהֹנִי

שַׁמְבוּא לְצִבְּמִוּן אֶבוּבוּי: במוברא פר הנה רשי רשי היה ענא מֿלַנו בַּאַמֻּכַּנו נִנו עַּבַוֹאַ נאַבון בוו גבתון נאַני נהֹניי

Zibeon his father. the wilderness, as he fed the asses of Anah who found the hot springs in Zibeon: Aiah and Anah—this is And these are the children of

וה לוימים, מלא קנה וה לגפנים, שהיו מועמין ויודעין אי זו נמיעה ראויה לה: (02) יושבי הארץ. שסיי יושבים קודם שבה עשו לשם. ורבוחינו דרשו (שבה פס.). שסיי בקיהין בישובה של הרך, מלה קנה

קא חזינן דחים, אל חקרי וחים אלא וחיחה, כי המכה לא חחרפא לעולם. ברצ"י יצן). ולא הוזקק לכחוד לנו משפחות החורי, שמס ימיס, שאימתן מועלם על הצריות, דאמר רבי הנינא, מימי לא שאלני אדס על מכח פרדה לבנה, וחיה (חולין ז:). (והלא וסוליד את ענס: אה הימם. פרדים. סרביע המור על סוס וילדס פרד, וסוא סיס ממור וסביא פסולין לעולס. ולמס נקרא וַמוּס (מהלים עו, ו): – הוא ענה. האמור למעלה שהוא אחיו של לבעון, וכאן הוא קורא אומו בנו, מלמד שבא לבעון על אמו (24) ואיה ועגה. וי"ו ימירס, וסוא כמו איס וענס, וסרבס יש במקרא, פַמ וַלְדָשׁ וַבְּבָּח מִרְמָש (דניאל ה, גרָדָּס וַבֶּבָב

אלא מפני ממנע, ולסודיע גדולת אברסס כמו שפירשמי למעלס: לבויוא אונוי: Avith. בּמֶבֶר מוּאָב וֹמֶם מּירָוֹ מַּוֹית: מֹבׁנֹאֵי בַּעַלֵי, מִוּאָב וֹחָוִם stead; and the name of his city was אָטַ מִּבְיֵן הַנֵּרְ בַּרְ בְּנֵרְ דְּקַמֵּילִ יָּה <u> Tặ</u>ŒL the field of Moab, reigned in his son of Bedad, who smote Midian in رْيْطِيم הَשָּׁם رَيْظِرَ أَتِ مَاشِدٍ بَيْرِه فَرْدُم مَانَهُم بَهِٰزَاً مِمَانَظُمَرَ And Husham died, and Hadad the מאָבוֹא בַשִּׁיכִּלָּה: שוּמֶם מֹאַבֹּת בַּבוּמָא: land of the Temanites reigned in נֵימִמֹע וּלְבֹר נַיִּמְלְ בַ מַּחְמִּנְת חַמֵּח ימִנְת יוּלְב ימִלְב מַחוֹמוֹת. And Jobab died, and Husham of the בּן־זֶרַח מִבְּצְרֶה: יוקב בַר זֶרַח מִבָּצְרֶה: Zerah of Bozrah reigned in his וֹמֹט דֹלַכְ הַ וֹמִלַ לַ טַטַשְׁיוּ וִלְבַ וּמִיט דַּלָה וּמִלְנַ טַטוִטוִטוּ And Bela died, and Jobab the son of Dinhabah. וְאָם מֹּגנוֹ צַּלְנִיבָּני: וְשִׁיִם קַרְתֵּיה דִּנְהָבְּה: Edom; and the name of his city was וּנִּמְלְנֵּ בַּאֵבְוָם בּלְת בּּן בַּתְּנֵר נִמְלְנֵב בּאֵבוִם בּלְת בּר בִּתִּיב And Bela the son of Beor reigned in خظر نظلظح: \$\dag{\dag{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dag} \text{\dagger} \text{\dagger} the children of Israel. before there reigned any king over جَيْدًا هُدُنِهِ خُوْرٌ، مُخْلِد فَكُلِد فَهُدِنِهِ عَدُهُ دُنُوذِنِكُ مَخْجُهُ reigned in the land of Edom, لْجُكُلِ لَافَارُجُوا كُيْفُكُ فَاكْرُدُ لَهُمْ الْمَرْدَةُ هُ لَمُرْدِهِ فَهَلَمُهُ And these are the kings that land of Seir. לְאַּלְפּֿגנֵים בֹּאָנֵא מִּמֶּגנ: (פּ) خُلَالُةُ لَا ثُمَّالًا خُمَّالًا لَا يُعْلَمُ لَا يُمْمَرِد: according to their chiefs in the هَٰذُكِ هَٰذِيقَٰ، لَالَالُهُ يَٰزِهُا هَٰذِيا لَحُلَحَٰ، لَاللَّهُ، the chiefs that came of the Horites, Ezer, the chief of Dishan. These are אַלְּוּוֹם דִּיֹמָוֹ אַלְוּוֹם אַבֶּר אַלְּוּוֹם נַבָּא דִּיִמְוֹ נַבָּא אַבֶּר נַבָּא the chief of Dishon, the chief of נַבְּיוֹלֵי the chief of Anah, هَذِينَا سِيَرُمُ هَذِينًا هَدُمُنِا هَذِينًا حِيمًا يَدُمُ سِيدُمُ يَدُمُ هَدُمِياً chief of Shobal, the chief of Zibeon, the Horites: the chief of Lotan, the هُدُك هَذِيظَ، يَكِينُ، هَذُيك ذِيضًا هَذِنا لَـٰذَلَـٰدُ، كِبْدُ، لَـٰدُهُ These are the chiefs that came of Uz and Aran. 82 ×<!!

\[\frac{1}{2} \]

\[אַבוּו בַּנוּ בּישָׁוּ מוּא וֹאָבוֹי: These are the children of Dishan: : إِنْ تَمْمًا زيِّرَكِ إِنَّا اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ ال Bilhan and Zaavan and Akan. ¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
¾
<p These are the children of Ezer: Ithran and Cheran. <u>וויללו יללו:</u> أنكأا بخأا: Dishon: Hemdan and Eshban and و لَمُكُولِ خُدْرُ لِيهُا تُصَالِّا لَمُهُكُلُا لَمُحْرَا خَدْرُ لِيهَا تُطَيَّا لَمُهُكُ And these are the children of נְאַבְּלִיבְעָה בַּת עַּנְהָי daughter of Anah. בוז_גַּלָּוו: Dishon and Oholibamah the י װאֹכִּע בֹדִּגַ הַדְּנִע צַהָּוֹ וֹאִנִילִגִיבַמָּע וֹאִכָּגוֹ בַּדִּגַּ Sz 下がむけ And these are the children of Anah:

(33) יובב בן זרח מבצרה. צלרס מערי מולב סיל, שנלמר וְעַל קָרִיּוֹמ וְעַל בְּצְׁרֶס וּגו' (ירמיס מה, כד), ולפי שסעמידס

(13) ואלה המלכים וגוי. שמנס סיו, וכנגדן סעמיד יעקב, ובטל מלכום עשו בימיסס, ואלו סן, שאול, ואיש בשם, דוד ושלמס, רחבעס, אביס, אסא, יסושפט. ובימי יורס בנו כחיב, בְּיָמִיו פְּשַׁע אֱדוֹס מִפַּחַת יַד יְסִידְס וַיַמְלִיכוּ שְֵלֵיהֶס מֶלֶןּ

מלך לאדום עמידה ללקות עמהם, שנאמר פי גַבַּת לַה' בְּבַּלְרֶה (ישעיה לד, ו):

	•0\$2	98ed no 12:1 - 1:1 daibadO si araftaH 9d	L	
વંદ″દ	שׁלִּוּף עַגְּדִּיאֵל שַלָּוּף עִירָם אֵלֶהו שַּלּוּפֵי אֱדִוֹם לְמִשְׁבֹחָם בְּצֵהֶץ צַחְזָּהְם תִוּא עַשָּׁוֹ צַבָּי אֱדִים: (פּ)	ַרְבָּא מַנְדִּיאֵל רַבָּא מִירָם אָלֵין רַבְּרְבִי אֱדִּוֹם לְמֹוֹתָבְנֵיהוֹן בַּאֲרַע אַהְסָנַתְּהוֹן הוּא עֵשָׂו אֲבוּהוֹן דָאֱדוֹמָאֵי:	the chief of Magdiel, the chief of Iram. These are the chiefs of Edom, according to their possession. This is the land of their possession. This is Esau the father of the Edomites.	٤٦
z†	מְבְּגֵּׁר: אַלְּוּב לִׁנָּז אַלְוּב שִׁימָן אַלְוּב	מְבְּצֶּר: בְבָּא מְנֵוּ רַבָּא מֵימָן רַבָּא	the chief of Kenaz, the chief of Teman, the chief of Mibzar;	z ‡
τŧ	خِرْبَّة خِرْبَّة خِرْبَّة جَرْبَة	רְבָּא אָהֵלִיבְטָה רַבָּא אֵלָה רְבָּא פִּינוֹ:	the chief of Oholibamah, the chief of Elah, the chief of Pinon;	17
מפטיר	ْبْيْخْت שְׁמֹוֹת אַלּוּפָי עֵשָׁוֹ לְמִשְׁפְּחֹהְם לִמְלִמֹתָם בִּשְׁמֹתָם אַלְּוּך תִּנְנָע אַלְּוּך עַלְנָה אַלְּוּך יָתֵה:	מּלְנִׁע וַבְּּא יְמֵע: בְּמִּמְעַיְּטְעוּן וַבָּא טִּמָּנָמ וַבָּא לְזַּבְׁמִּיְטְעוּן בַּבָּא טִמָּנָמ וַבָּא נְאִבְּנוֹ מִּמְּנִים: נִאִּבְּנוֹ מִּמְּנִים:	And these are the names of the chiefs that came of Esau, according to their families, after their places, by their names: the chief of Timna, the chief of Alvah, the chief of Jetheth;	04
68	נַלְּמִתְ בַּעַלִ חָבָּן בָּן־עַּכְבּוֹר בַּעִּי וְשֶׁם אִשְּׁתַּוֹ הָהֵרָ וְשֵׁם עִירָוֹ נִיְמְלְּךְ תַּחְמִיוֹ הֲבַּר וְשֵׁם עִירָוֹ נִיְמְלְדְּ בַּתְ מֵי זְהֲבֵּי		And Baal-hanan the son of Achbor died, and Hadar reigned in his stead; and the name of the city was Pau; and his wife's name was Meherabel, the daughter of Matred, the daughter of watred,	68
88	ىپرا چا־עַּבְּוֹר: رېپا چا־עַבְּנִר:	בּמַל חָנָן בַּר עַּכְבּוּר: ימִית שְׁאוּל ימְלַךְּ הְחוֹתוֹהִי	And Shaul died, and Baal-hanan the son of Achbor reigned in his stead.	88
٤٤	رْبْݣِىر שْຕຸݣູ້ກ رْبْضِݣِ الْهِ مَامِئْر ْשْݣِيْدْ شِاجْدْرْت رَبْضِكِ الْهِ مَامِيْرِ	ומית שַמְלָה וּמְלַדְּ הָחוֹתוֹהִי שְׁאִּוּל מֵרְחוֹבוֹת דְּעַל פְּרֶת:	And Samlah died, and Shaul of Rehoboth by the River reigned in his stead.	Z٤
98	ַנּיָמְת הַדְּדִר נַיִּמְלַדְּ תַּחְמְּׁנִ שַּמְלְה מִמַּשְׂרֵקֵה:	וּמִית הַדְּד וּמְלִּךְ הְּחוֹתּוֹהִי שַּׁמְלְה מִמַּשְּׂרַקָּה:	And Hadad died, and Samlah of Masrekah reigned in his stead.	98
	GEL ELNALU – ELAU L'AE – LNALI – LNALI – CENESIS XXXVII – LNALI – LNAL			

לג בָּאֶבֶא בָּנְמוֹ: עי בַּאָבֶּא בַּלְּמְן: הפר הַאָּבֵּא בַּלְנְעָר בָּאָבָא מִינִיבַר אָבְיִר וִימִיב וַעַּמִּר בַּאָבַע מִיִּטִבוּט

Canaan. father's sojournings, in the land of And Jacob dwelt in the land of his

ΙΙΛΧΧΧ

- שהיו מדין ומוחב מריבים וה עם וה, ובימי בלעם עשו שלום להמקשר על ישרחל: (פצ) המכה את מדין בשדה מואב. שבל מדין על מולב למלחמה, והלך מלך לדום לעוור לח מולב, ומכלן לנו למדים,
- (95) בח מי זחב. מסו זסב, עשיר סיס, ומין זסב משוב בעיניו לכלוס:
- למעלה הם שמום מולדומם, וכן מפורש בדברי הימים (א א, נא) ויַמֶמ הַדֶּר וַיִּהִיוּ אַלוּפֵי הֱדוֹם אַלוּף מִמְנָע וגו': (0+) ואלה שמות אלופי עשו. עוקראו על שם מדינומיסס לאמר שממ סדר, ופסקס מסס מלכומ, וסראשונים סנוכריס
- (14) מגדיאל. היא רומי:

בְּעָה אָל־אָבִיהָה: אַלוו וּלָדא וְסָל אָט_צַּבְּטָׁם בְּנֵי בְלְנֵיִנִי וֹאָטַ בְּנָי וַלְפָּנִי וָאָהַ אָנוַ אָּנוֹן בַּאָאן וְהָוּאִ נַעָּר אָנוַ <u>, שְׁבַע־עֶשְׁרֵה שְׁנָה הַיָּה רֹעָה</u> אַכְּהו מֹלְדְוֹת יַעֲּלֶב יוֹסֶבּ בָּוֹן

كر خيزير هوره: בּּלְּנִו בִּיִבְּלְוּוֹמְנִים עִוּאַ לְנִוֹנְמְּמִע בּנִיִנִי אָבוּ בַר טַבִּים עוּאַ לְנִיִּ וֹנֹמִּבְאָב אַבַּב אָנַב אָנַב וּנִמַב מִפַּבְ וֹנִמִּבָּאַב בַבוּם זִּנַ נִיפַב מִפַּבְ

וֹלְאִ וֹכֹלִוּ זַּבֹרוִ לְחֵּלְם: אַביהַם מכְּלְ־אָהְיוּ וְיִּשְׂנְאָוּ אַתְוֹ אַבִּיּהוֹן מכָלְ אַחוֹהִי יִּסְנוֹ יָתִיה וּוֹבְאַנ אָבוו בּיראַבוּ

נייקפו עוד שְנָא אַהָוּ: ¿ נַּנְּבֶלְם יוֹמֶלְם נְנְמֵלְם נַנְגֵּלְ לְאָבְוֹיִוּ נַנְיֵבֶם

> בישא לאַבוהון: אַבוּבוּ וֹאַנְמִי ווֹסָבּ וֹטַ מִּבַּבוּנוֹ לני בלהה ומם בני ולפה נשי אַרוהי בְּעְנָא וְהוּא רָבֵי עִם מֻבּֿג הֹטִבׁוּ מֻּנִין בַוֹנִי בַהָּוֹ הַם אַכֿין הוֹלְדָת יַעָּלַב יוֹסָף בַּר

נעבר ליה כחוןא דפסי:

וֹלָא אַבוֹ לְמַלָּלָא הַמָּוִשׁ הַּלְם: אָבַב וַהַזּוֹ אֲחוֹהִי אֲבֵי יָהֵיה רָהַים

לאַחוֹהִי וָאוֹסִיפוּ עּוֹד סנוֹ יוֹסָר הַלְמָא וְחַוִּי

> them unto their father. na Joseph brought evil report of sons of Zilpah, his father's wives; the sons of Bilhah, and with the brethren, being still a lad even with was feeding the flock with his Joseph, being seventeen years old, These are the generations of Jacob.

a coat of many colours. son of his old age; and he made him all his children, because he was the Now Israel loved Joseph more than

and could not speak peaceably unto all his brethren, they hated him, their father loved him more than And when his brethren saw that

hated him yet the more. he told it to his brethren; and they And Joseph dreamed a dream, and

מת כולם. ברש"י ישן): למטה, אלה מולדום ישקב יוסף, וכחיב וְסָיְה בֵּיח יַשְּׁקֹב בִּשׁ וּבֵים יוֹמַף לֶסָבֶּה וּבֵים עַשָׁי לָקַש, נילוץ יולא מיוסף שמכלה ושורף ממפוח שלך ששורף אם כולו, כך יעקב, ראס כל האלופים הכחובים למעלה, חמה ואמר, מי יכול לכבוש את כולן, מה כחיב ספשמני סוס, נכנסו גמליו עעוניס פשמן, ספחמי חמס, אנס יכנס כל ספשמן סוס, סיס פיקח אחד משיב לו, נילוץ אחד יולא וכוברו בכברה עד שמולה אם המרגלים, ומשמלאה, הוא משליך את הלרורות מידו ונועל המרגלים. (דבר אחר וישב יעקב, דורום שמנח ועד אברסס קלר בסס, ומשסגיע אלל אברסס סאריך בו. משל למרגליח שנפלס בין סחול, אדס ממשמש בחול - סמקום לסאריך בסס, וכן אמה מוצא בעשרה דורות שמאדם ועד נח, פלוני הוליד פלוני, וכשבא לנת האריך בו, וכן בעשרה מלחמותיסס איך סורישו את סחורי, פירש לך ישובי יעקב ומולדותיו בדרך ארוכה, כל גלגולי סבמס, לפי שסס חשובים לפני (I) וישב יעקב וגוי. אמר שכמב לך ישובי עשו ומולדומיו בדרך קלרס, שלא סיו ספוניס ומשוביס לפרש סיאך נמישבו, ומדר

יכול לדבר בסס רעס, סיס מספר: דבה. לשון דוֹבֵב שָׁפְּמֵי יָשֵׁנִיס (שיר סשיריס ז, י): ַלְעֶבֶּר נְתֶפַר יוֹשַף, ועל סעריות שמפר עליסס, וַמִּשְׁח מֻשָׁה מֲלֹנֶיו וגוי: דבחם. כל לשון דבה פרלי"ן בלע"ו. כל מה שהיה מן סמי, וַיִּשְׁמַמוּ שְׁשָׁיר שָּוִּיס במכירמו, ולֹה הכלוסו מי (כדי שילקה צשמיעה) ועל דבה שספר עליהם שקורין להמיהם עבדים, מגיד לאביו, שהיו אוכלין אבר מן החי, ומולולין בבני השפחוח לקרוחן עבדים, וחשודים על העריוח. ובשלשחן לקה, על אבר ורגיל אלל בני בלסס, לפי שסיו אמיו מבוון אומן, וסוא מקרבן. – אח דבחם רעה. כל רעס שסיס רואס באמיו בני לאס, סיס והוא נער. שסיס עושס מעשס נערום, ממקן בשערו, ממשמש בעיניו, כדי שיסיס נכלס יפס: אח בני בלהה. כלומר, מבקשים לישב בשלוה, אומר הקב"ה, לא דיין ללדיקים מה שמחוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוה בעולם הזה: לסרגר, וכן סרבס בבראשים רבס (פד, ו). ועוד נדרש בר, וישב, ביקש יעקב לישב בשלוס, קפץ עליו רוגוו של יוסף, לדיקיס . ליקונין של יוסף דומה לו, וכל מה שהירע ליעקב הירע ליוסף, זה נשמה וזה נשמה, זה החיי מבקש להרגו וזה החיי מבקשים דורש, חלה הכחוב חולדוח יעקב ביוסף, מפני כמה דברים, אחח, שכל עלמו של יעקב לא עבד אלל לבן אלא ברחל, ושהיה זיו שבע עשרה וגוי, על ידי זה נמגלגלו וירדו למלרים, זהו אחר ישוב פשומו של מקרא, להיוח דבר דבור על אופניו. ומדרש אגדה (2) אלה חולדות יעקב. ואלה של מולדות יעקב, אלה ישוביהם וגלגוליהם, עד שבאו לכלל יישוב. מבה ראשונה, יוסף בן

אגדה על שם לרומיו, שנמכר לפומיפר ולקומרים ולישמעאלים ולמדינים: זיו איקונין שלו דומה לו: – פסים. לשון כלי מלח (שבח י:), כמו פַרְפַּס וּמְבַלָּח, וכמו פְּמֹנֶח הַפַּסִיס דחמר ואמנון. ומדרש (3) בן זקנים. שנולד לו לעת וקנתו. ואונקלות תרגם. בר תכים הוא ליה, כל מה שלמד משם ועבר מתר לו. דבר אתר, שהיה

(+) ולא יבלו דברו לשלום. ממון גנומס למדנו שנחם, שלם דברו המת בפס והמת בלב: דברו. לדבר עמו:

בַּבַלִּים בַזָּר צַּשֶּׁר הַלְמָּהִי: ダイ・ドロ

בְּבֵין בַּהַלְמִית: מְּמִתְרַבְּמֶא נֹאַמָּר לְעִוּן מִּמָתִּה כְּתַּן עֵלְמָא

dreamed: pray you, this dream which I have And he said unto them: 'Hear, I

ڔ؉ٚۮڟؙڬ؞۬ به چرفیدچه دینهمییررا が八点に、 لْنَوْلَ كُلْمُكِ ע בַּנְוּרְ הַשְּׁבֵּר וְהַנְּה אֲנָהָנוּ מְאַלְמֶים אֲלֻמִּים

אֹסֹבׁשֹׁכִוּן וֹסֹּוֹבוֹן לַאִּסֹבִעֹיִ: נאַף אַזְּדְּקִיפַת וָהָא מִסְתַּחָרָן בון הַלַלְא וֹהַא לַמָּה אָסָבוֹה, וֹבֹא אַנֹבֹלא מַאַּפַבוּן אַפַבן

my sheaf? round about, and bowed down to and, behold, your sheaves came sheaf arose, and also stood upright; sheaves in the field, and, lo, my for, behold, we were binding

שׁקמָלוו וֹמּק_גַּבּבוּיוּי נייקפי עוד שְנָא אַהו עַל־ ^{ישכאל} עַלְינוּ אָם־מָשִׁיל הִמְשִׁל בְּנִוּ נּיִּאְמֶׁרוּ לְנְ אֶּטְׁיִנְ עַבְּׁלְּבְּ שַׁמְלְבִּ נְאָמָרוּ בְּיִהְ אָּטִיְטִיִּ עַמִּלְכִּיּ

הקמוהי וְעַּל פִּהְנְמוֹהִי: וָאוֹסִיפוּ עוֹד סָנוֹ יָתֵיה עַל הולמו אַשַּׁ סִבְּיִר לְמִשְּׁלַם בַּנָא אַטַ מְדַמֵּוּ לְמִמְלַבְּ עֵּלָגָא אִוּ

and told it to his brethren, and said: And he dreamed yet another dream, words. the more for his dreams, and for his

over us? And they hated him yet

shalt thou indeed have dominion

And his brethren said to him:

Shalt thou indeed reign over us? or

ځږ: נאַטַר עְשֶׁר ְ כְּוֹכְבִים מְשְׁתַּחָוֹנִם חֲלוֹם עּוֹד וְהַנֶּהְ הַשְּׁמֶשׁ וְהַיְּבֹחַ הַא חֲלַמִּית חֶלְמָא עּוֹד וְהָא אָטִוּ לְאָטִוֹנו וַפְּאַמֶּר הַנְּּה חַלְלְמָטֵי וְאִהְּסַמִּי יָמֵיה לְאָחוֹהִי וַאֲמַר ניַםלָם מּוִגְ חַלַּוֹם אַחֲר וֹנְסַפָּּר וַחֲלַם מּוָג חַלְמָא אַטְרָנָא

כוכבוא סגדין לי: מֹמֹמֹא וֹכֹיהַרָא וֹחַר צַּׁכַּר

down to me.' the moon and eleven stars bowed dream: and, behold, the sun and Behold, I have dreamed yet a

הַבָּוֹא נְבִוֹא אַנִי וְאִמְּוֹךְ וְאַמְּוֹרְ הַמֵּיִירָא נִיתִי אַנְא וְאִמְּרְ וֹאֲמְרָ הַחַלְיִם הַנָּיִר אֲשֶׁר הְלְלָמְהַ מָא הַלְמָא הָדֵין דַּחַלַמְּהָא or וְיִּנְעָּרְ בְּּנִ אֶבְיוּ וַלַּאָמֶר לְוִ מָּוֹר וּנִזִּף בִּיה אַבוּהִי וַאֲמָר לִיה آزْمَقْك څُرِغُكري لُجُرِچُكُن لَجُمُفَمَ، كَمَّدَيْد، بَغَمَّيْد،

לְמִסְנַּגַ לְנַבְ מַּבְ אַנְתְּאֵ:

bow down to thee to the earth? and thy brethren indeed come to dreamed? Shall I and thy mother What is this dream that thou hast rebuked him, and said unto him: his brethren; and his father And he told it to his father, and to

אָנַ_נַבְּרָ: " וּנֹטלאַנַבֹּנְ אָּנֵוֹנִ וֹאָבֹנִ אָמָר וֹטֿנִאַנּ בִּנִּי אָּטוְנִי. וֹאָבִנִינִ

לְהִאְּמַבְוֹנִת לְבְּ אֶּרְצְּה:

his father kept the saying in mind. . And his brethren envied him; but

אָבֹגנֵים בֹמִבֶּם: דַאָבוּהוֹן בִשָּׁכֶם: ײּ ניּלְכוּ אַבוֹוּנוּ לְבַׁמַּנִים אָּנִי־צָּאָן נּאַזַלְוּ אַבוּנִבוּ לְמִבְּמֵּי נִים מָּנָא

father's flock in Shechem. And his brethren went to feed their

71

- נועלומכריו: קמה אלומהי. נוקפס: וגם נצבה. לעמוד על עמדס נוקיפס: (ק) מאלטים אלטים. כמכגומו מאסרין אסרין, עמרין, וכן נשאלטיש קני (מסלים קכו, ו), וכמוסו צלטון משנס והאלומות
- (8) ועל דבריו. על דנתם רעה שהיה מביה להביהם:
- נבוק וגוי, כשם שלי לפשר בלמך, כך השלר סול בעל: ורפוסינו למדו מכאן, שאין חלוס בלא דבריס בטליס, ויעקב נמכוון להוליא הדבר מלב בניו, שלא יקנאוהו, לכך אמר לו הבוא שנתם עניו: הבוא גבוא. וסלה אמך כבר ממס, וסוח לה סים יודע שסדברים מגיעין לבלסס, שגדלמו כאמו (ב"ר פד, יה). (10) ויספר אל אביו ואל אחיו. לאחר שמפר אוחו לאחיו, חור וספרו לאביו בפניסס: ויגער בו. לפי שסיס מעיל
- a1), 29 aaay: (II) שמר אח הדבר. סיס מממין ומלפס ממי יצול, וכן שמר שמי כו, צ), וכן לא משמר על מַשְּמֹתִי (מֹיזִּ ידְ,

בַבְּלֵנֵי: רעים בשבם לבה

קבְרוֹן וַיָּבְאִ שְּבֶּמְה: لَلْمُكُذُرُ لَٰكُلُد لَنَمُكُتِلِدِ كَمَّاثُوا مُثَمَّ لَكُنْ نَكُنْ خَلَاثُمُ لَمُكِتَابِدِ שֶׁלְים אַמִּירְדִּ וְאֶת־שְׁלָוֹם תַצְּאוֹ יִת שְׁלִם אַמַּוּ יְיִת שְׁלִם וַנְאַמֶּר לוֹ לֶךְּיַלָּא רְאָה אָת נַאֲמַר לֵיה אִיזֵיל בְּעַן הַזִּיִ

מַע_טַבַּשַׁה: בַּשְּׁבֶּה וַיִּשְׁאָבֶרְה הָאָיִשׁ לֵאִלֶּר בְּחַקְּלְא

עַגְּירָה בְּצֵא לֶי אֵיפָּה הָם רֹעָים: לִי אֵיכָא אָנּוּן רָעַן:

ניקר יוסף אַתַר אָהָיו נִימִּצְאָם לְרֵיהָן נִאָּזַל יוֹסף בְּתַר אָחוֹהִי $_{
m Z_T}$ ۾ ھِرَمُھُر \dot{a} ھُرابِر \dot{a} تَرْكُل \dot{a} لَات \dot{a} ھُرن \dot{a} ھُرن \dot{a} ھُرن \dot{a} ھُرن \dot{a} וּנֹאָמֶר הַאִּישׁ נְסְעָּנִי מִנְּה בָּי נַאֲמַר מּבְּרָא נְמַלִּנִּ מִכָּא

אַבְּיהֶם וֹיִּטְנַבְּלִי אָטִוּ בְּעַׁמִיטִוּ:

ַ הַחֲלִמָּוֹת הַלְּזֶה בֶּא: ני ניאַמֹרוּ אַנישׁ אֶלְ־אָחַוֹיוֹ הַנְּהַ בַּעַלֹּ נִאַמַרוּ נְּבַר לַאֲחוּהִי הָא מָרֵי

װַלְמָטֵיו: בְּעָּהְ אַבְּלְעָהְרִּ וְנְרְאֶבְה מַתְ־יִּהְיִּרִ בְּשִּׁפְּא צָּבְלְתֵּיה וְנְחָוֹיִ מָא יָהֵי oz בְּאַתַּד הַבּּרֹוֹת וְאָמֶּרְנוּ חַיְּה בִּחַר מִן גּוִּבּיָּא וְנֵימֵר חַיְּהָא

رَبِهُمُد نَهُدُهُم هُمِ بَنِفِكَ لِتَكْرِبِهِ تَهُمَد نَهُدُهُمْ خُرِبَفَكَ لَكُمْهِ

ממנשר שברון נאַמא לשכם:

לִמִׁנִמֹּב מֹא אַנִּי בֿהַנִּי וְמַּאַכְיִנִי יוּבְרָא אָישׁ וְהַנָּה הֹעָה וְאַשְׁכְּחֵיה מּּבְרָא וְהָא טָעֵי

" וֹנֵאָמֹר אֵנרַאַנוֹ, אַנְכַּׁ, מִבְּעַׁמְ נֹאָמַר יָּנִי אַנוֹ, אַנֹּי בְּמֵּ, נוּ בְּמַּן

كُلَّات كِٰلْفُكِيا لْكَهِٰرَة مُجْلِينَا 8. נירְאָנּ אֹתִּוֹ מֵרְחָלִּק וּבְטֶּנֶבׁם יִקְּרָב נִחֵזּוֹ יָמִיה שַנִחִיק וְעַּד לְא נאַמְבְּטִוּנוֹ בְּעוּטַוֹ:

لمَقْت حُدِّد لَرْتَكِيْت لِرَهُمُحْدِّت فِي مُعْنَا يُعْتَ لِرَجِّهُمُ ذِيبَ لِرَبِّ مُرْتَدِينًا מׁלְמֹּוֹא בּוֹכִוּ אַמוֹנִי:

בסוף הלמוהי:

him: 'Here am I.' thee unto them.' And he said to Shechem? come, and I will send not thy brethren feed the flock in OU' : Aqosol otau biss losrel baA

to Shechem. of the vale of Hebron, and he came me back word.' So he sent him out and well with the flock; and bring whether it is well with thy brethren, And he said to him: 'Go now, see

saying: 'What seekest thou?' field. And the man asked him, behold, he was wandering in the And a certain man found him, and,

feeding the flock.' Tell me, I pray thee, where they are And he said: 'I seek my brethren.

found them in Dothan. Joseph went after his brethren, and say: Let us go to Dothan.' And departed hence; for I heard them And the man said: 'They are

they conspired against him to slay before he came near unto them, And they saw him afar off, and

'Behold, this dreamer cometh. And they said one to another:

what will become of his dreams.' hath devoured him; and we shall see pits, and we will say: An evil beast him, and cast him into one of the Come now therefore, and let us slay

(בו) לרעות את צאן. נקוד על אם, שלא הלכו אלא לרעות אם עלמן (ב"ר פד, יג): (יג)

(14) מעמק חברון. וסלא מזרון זסר, שנאמר וַיַּעַלוּ זַנֶּנֶג וַיְּנֹא עַד מָבְרוֹן (זמדזר יג, כד), אלא מעלה עמוקה של (13) הגני. לשון ענוס וזריוום, נודרו למלום מביו, ומף על פי שסיס יודע בממיו ששונמין מומו:

שכמה. מקוס מוכן לפורענים, שם קלקלו השבמים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד, שנאמר וַיֵּלֶךְ רְתַּבְּעָם שְׁבָמֶה . אומו לדיק הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבחרים, פִי גֵּר יָהָיֶה וַרָשֵׁך (בראשים מו, יג. שומה יא): 🗆 ורבא

(PI) וימצאהו איש. זה גבריאל (תנתומא וישב ב) שנאמר וְהָאִישׁ נַבְּרִיאֵל (דניאל מ, יא): (((((,0-4,5,4):

בופי ופגל מלכם יולם מידי פשומו: (דו) נסער מוה. ספיעו עלמן מן ספמים: נלכה דוחינה. לנקש לך נכלי דפום שימיפוך נסס. ולפי פשומו, שם מקום

(18) ויהגבלו. נממלאו נכליס וערמומיום: אהו. כמו אמו, עמו, כלומר אליו:

נַּאָמֶר לְאַ נַכּנוּ נַפָּמִי: יי וּיִשְׁמַעַע רָאִיבֶּן וּיַבְּלֶרוּ מִיּּדָר וּשִׁמַע רַאִיבַן וְשִּׁיִבָּר מִיּדַרוֹן

אָטוַ מֹּנֹבְם כַנַהַּהבוּ אָבַ אָּבָיו: אַל הְשְׁלְחִוּ בְּוֹ לְעַעַן הַצְּיֵלְ בִּיה בְּרִילְ לְשֵׁיִוְבָא יָחֵיה הקור הזָה אַשֶּׁר בַמִּרְבָּר וְיָד דִּבְעַרְבָּרָא וָיִד לֹא הִישִׁמוּן בב השְּׁפְּכוּ־דְם הַשְּׁלֵיכוּ אֹהוֹ אֶלִ- דִם רְמוֹ יָמִיה לְגוּבָּא הְדֵין

אָת־כְּתָּנָת תַפַּסָים אֲשֶׁר עָּלֶיו: וַיַפְּשָׁיטוּ אָת־יוֹסָף אָת־כָּחָוָהוֹי בליפי ניהו בְּאַשֶּׁר בָּא יוֹסָף אֶל אָחָיוּ

וְתַבַּוֹר בֻק אֵין בִּוֹ מֶיִם: ₊
ב נֵיִּקְהְוֹרוּ נֵיַשְׁלְכוּ אֹקוֹ הַבְּּרְה וְנַסְבּוּהִי וּרְמוֹ יָמֵיה לְנוּבְא

יאָנֿ. וֹלְמַ צוִלְכָּים לְצוִנֹיג ١٤٠٤٦ יְּמְּמְׁמְּאֶלְוּם בֹּאָב מִנִּלְמָּב הָוֹנִע מּוֹבָאָג אָטִיָּא מִנִּלְמָּב 🧀 מְינֵיהָם וַיִּרְאָּי וְהָנֵּה אֹרְחָת

څلا_لـٰ لٰزاد:

נאָמר לְא נקְמְלְנֵיה נְפַּשִׁ:

ÄŢţĽ.: מַיַּדְהוֹן לְאָמְבוּתֵיה לְנָת لَّهِ هُمُلًا هُمَّاتًا ۚ ١ لَـٰ ١ الْعَامَ لِي هَمِ لَهُمَالَ ذِهِ لِلْهُ لِمَا ذَهِ تَا ذِهِ تَا فِهُ لَا لَ

يَ بِرَالِادٍ: כְּחָוּנֵיה יָת כְּחָוּנְא דְּפַּמֵי אַחוֹהי וְאַשְׁלַחוּ וָת יוֹסָף יָת וְנַוֹנִי כַּגַ אָּטַאָּ יוֹסָּוּ לְנִת

ווולא בולו לוח ביה מיָא:

מַינִיהון וַהַזוּ נַנְשְׁאָנְ נָאַסִעַרוּ ڬڟ؞ڂۜڔ

שִׁמִנוֹן

444710: ילַמּל ילָמִים אַּנְלִין לָאַטִּמָא

And Judah said unto his brethren:

balm and ladanum, going to carry

Ishmaelites came from Gilead, with

they lifted up their eyes and looked,

And they sat down to eat bread; and

empty, there was no water in it.

and they took him, and cast him

coat of many colours that was on

was come unto his brethren, that

And it came to pass, when Joseph

him out of their hand, to restore

upon him'-that he might deliver is in the wilderness, but lay no hand

no blood; cast him into this pit that

And Reuben said unto them: 'Shed

him out of their hand; and said:

And Reuben heard it, and delivered

'Let us not take his life.'

him to his father.

٤٢

77

they stripped Joseph of his coat, the

into the pit—and the pit was

their camels bearing spicery and

and, behold, a caravan of

brother and conceal his blood? What profit is it if we slay our

it down to Egypt.

מלומומיו, שמכיון שיסרגוסו בעלו חלומומיו: וסכמוב מסיים ונראס מס יסיו מלומוסיו, נראס דבר מי יקוס, או שלכם או שלי, ואי אפשר שיאמרו סס ונראס מס יסיו (OS) וגראה מה יהיו הלומוחיו. ממר רצי ילמק מקרל זס לומר דרשני, רום סקדש לומרם כן, סס לומריס נסרגסו,

אַדונְאַ וּנְכַפַּי עַל דְּמֵיה:

(IS) לא נכנו נפש. מכמ נפש, זו סים מימס:

שרש עשב ושמו השמרולוזיה"ה, במק' נדה (ה.):

- בכור וגדול שבכולן, לא ימלה השרחון אלא בי: (22) למען הציל אחו. רוח הקדש העידה על ראובן שלא אמר ואם אלא להציל אוחו, שיבא הוא ויעלנו משה, אמר, אני
- (33) אח כחנחו. וס מלוק: אח כחנח הפסים. סוא שסומיף לו אביו יומר על אמיו (צ"ר פד, מו):
- בו, אבל נחשים ועקרבים יש בו: (24) והבור רק אין בו מים. ממשמע שנאמר והצור רק, איני יודע שאין צו מיס, מה הלמוד לומר אין צו מיס, מיס אין
- וצרי. שרף הנומף מעלי הקמף והוא נמף הנמנה עם סמני הקמורם: ולש. לומימא שמו צלשון משנה, ורצומינו פירשו כל כנומי בשמיס הרבה קרוי נכחת, וכן וַיַּרְמַׁם מֶׁת בֶּלְ בֵּית נְלֹתֹה (מלכים־בּ כ, יג), מרקחת בשמיו. וחונקלום תרגם לשון שעוה: שכרן של לדיקים, שאין דרכן של ערביים לשאת אלא נפע ועערן שריחן רע, ולוה נודמנו בשמים, שלא יווק מריח רע: בכאח. (פג) ארחת. כמרגומו שיירמ, על שס סולכי ארח. וגמליחם נשאים וגר. למס פרסס סכמוב אם משאס, לסודיע ממן

Sgi

ולמס לא גלס לו סקצ"ס, לפי שסחרימו וקללו אם כל מי שיגלס, ושחפו לסקצ"ס עמסס (חנחומא וישצ צ), אצל יצחק סיס יודע (33) ויאטר בחנח בני. סימוו: חיה רעה אבלחהו. נלולס נו רומ סקדם (נ"ר פד, יע), מופו שממגרס נו משמפועיפר.

(וב) שעיר עזים. דמו דומס לצל אדס: הכחנה. וס אמס, וכשסים דבוקס למיבס אמרמ, כגון כמומ יומף, כמומ פמיס,

(29) וישב ראובן. ובמכירמו לא סיס שס, שסגיע יומו לילך ולשמש את אביו. דבר אמר, עמוק סיס בשקו ובמענימו על

(28) ויעברו אַנשים מדינים. זו סיא שיילא אחרת, וסודיעך סכתול, שנמכר פעמיס סלבס: וימשכו. בני יעקב את

נקצל, וכל שסוח שמיעם ספוון, כגון וַיִּשְׁמְעִי פָׁמ קוֹל ס' פֻלֹּסִיס מִמְּסַלֵּךְ צַּגָּן, וְרָבְּמָס שׁוֹעַעַם, וַיִּשְׁמַע יִשְׁרֶבַּמָ שָׁמִעָּמִי יִשְׁרֶבַּמָ מִעָּבַמָּי שָׁמַעָּמִי יִשְׁרֶבַּמָ מִינִים, (22) וישמעו. וקבילו מניה, וכל שמיעה שהיה קבלה דברים, כגון זה, וכגון וַיִּשְׁמַע יַעַּקֹב שָׁל הַבִּיו, נַעֲשֶׁה וָנִשְׁמָע מהורגם

מאלמל אמיל יוסף:

יוסף מן הבור וימכרוהו לישמעאלים, והישמעאלים למדינים, והמדינים מכרו אומו למלרים:

(62) מה בצע. מס ממון, כמרגומו: וכסינו אח דמו. ונעליס את מיממו:

³³ ניבירה ניאטר בְּתְּנָת בְּנָי חַיְּת נִאִּשְׁמִּר בִּתִּנָא

כמנמ בד, נקוד פְמנֶמ:

שבלבל ילועי אביו:

נוא אם_לא:

ĒĽ□:

וּוֹשְׁלְּחֵוּ אָתַ־בְּתָּנָת

(05) אנה אני בא. מנק מברת מנערו של מבת:

כולן ממורגס ושמעו, ושמעת, ושמע, שמיע קדמי:

בְּעֶה אֲבְּלְהָהוּ שָרָף שֹׁרָף יוֹמֶף:

		•	
о{	֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֜֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	לְנְׁעִוְעִׁי, נֹאֵּנֹא לְאֵּוֹ אֵׁנֹא אָעֵי.: נְטִׁר לְנִׁע אַעוְעִי, נֹאָמָר מִּנִלְיִמָא	And he returned unto his brethren, and said: 'The child is not; and as for me, whither shall I go?'
6 7	נֵיֵשְׁב רְאִּיבֵן אֶלְ־הַבְּוֹר וְהָבָּּת מֵין־יוֹסֶף בַּבְּוֹר נִיקְרָע אָתְ־ בְּנְרֵי:	לְבוּמִּוְטִׁי: בְּיִת יוֹסָף בְּגוּבָּא וּבַזַּת יֶת וֹטָב בְּאִיבֵּוֹ לְנִוּבָּא	And Reuben returned unto the pit; and, behold, Joseph was not in the pit; and he rent his clothes.
82	נימִטְרֵוּ אֲנְשִׁים מִדְיִנִים סִׁחֲרִים מִּוְ־תַבּוֹר נִימִכְּוִ אָת־יוֹסָף מִוְ־תַבּוֹר נִימִכְּרָוּ אָת־יוֹסָף נִינְשְׁמְעַאלִים בְּטֶּהְיִים בָּסֶף	לְמָאֶבְׁנִם: בְּמָּאְנְוֹבְּינִנִי זְּטִ יְמָּב נְנְבָּא נְוַבְּינִנִי זְטִ יְמָב לְתָּבְׁאָּי נְנְנְדֵר נְאָסִיקוּ זְטִ יְמָב מָן נְעָבְרֵר נִּאָסִיקוּ זְטִ יִּמָב מָן	And there passed by Midianites, merchantmen, and they drew and lifted up Joseph out of the pit, and sold Joseph to the Ishmaelites for twenty shekels of silver. And they brought Joseph into Egypt.
Ĺτ	בְּשֶּׁבְנִוּ הְוּאֵ וֹּיְאֵׁלֵּמֹּוּ אֲּבְוּוּ וְיְבְנִוּ אַבְ-שְּׁבִי-בְּוִ בִּי-אָבְוּנוּ בְבְיּ וְנִמְבְּבֵנוּ בְּיִּשְׁלֵּמִאבְיִם	אַרתוֹ וּנִיַבְּנְנֵיה לְעַרְבָּאֵי וִידַנָא לְא מְּחֵי בֵיה אֲבֵי אֲחוּנָא בְסָרַנָא הוּא וְקַבִּילוֹּ מָנֵיה אֲחוֹהֵי:	Come, and let us sell him to the Ishmaelites, and let not our hand be upon him; for he is our brother, our flesh.' And his brethren hearkened unto him.
	ספר בראשית -	- פרשת וישב – סדר לג – HV	GENESIS XXX

מְּצְּאֵנוּ תַּבְּרִילָא תַבְּתְּנָת בְּנָךְ בָּאְ אַמְּבְּתְּנָא אָמְהָתְּנָתְ בְּעָּ נֹּבְׁיִאנְ אָבְ אַבִּינִים נּאָמֶבׁנּ זָאָט וֹאִיטִיאַנּ לָנִט אַבוּבּיִנוֹ נֹאַמָּבנּ הפּסִים וְשַׁלַחוּ יָת כִּחּוּנָא דְפַסֵּי

בברי הוקא בשקא צבלמיה

הַכְּהַנְאַ דְּבְּרֶךְ הִיאַ אָם לָאַ:

שְׁמֵּנִר מִּנְּיִם נִיּמְבְּלִוּ אָת־הַבְּהְּוֹנִה צָפִּיר בּר עִּנִּי וּטְבַלְוּיָה בִּחִּנִּיִא

וּנְבְּטְוּנִי אָטַ בְּטָׁנִיטַ נִוְמָלֵב זְנְהָשְׁנַחָנְ נִּנְסָרֵנִי נָטַ כִּשִּנָא בַּנְנָסָב נַּכַסַנִּ

killed a he-goat, and dipped the And they took Joseph's coat, and

coat in the blood;

doubt torn in pieces.'

son's coat or not.'

devoured him; Joseph is without

found. Know now whether it is thy their father; and said: 'This have we

colours, and they brought it to

and they sent the coat of many

son's coat; an evil beast hath And he knew it, and said: 'It is my

67

SE	ַנִּיְלְמֵוּ בְלְ־בָּנְיִר וְכְלִ-בְּנֹתְיִר בְּנְחַתְּנִ נִימָאֵנְ לְהַחֲנִחָם נִּיּאֶמֶר
† £	בבנם: במטלנו נוטאבל הל-בנו ימום נוטבת ועלב שמל'ליו ננשם שק

בּי־אַבַר אָל־בָּנִי אַבֵּל שִׁאָלַה

בְּבֵיה יומִין סַגִּיאָין: הַפֿא בֿעַבוּגיע נאָטאַבֿכן הַכְ יבוּת וֹמֹלֶב לְבוּמִוְנִי וֹאַכֹּר

לְנִׁע בַּבוּ בַּב אָבִּילָנָא לָהָאוָל עַנְרוּמָין וַאָּמָר אָרֵי אָירות לַנַּעַתְּינֵינִי וַסְבַּיִר לַלַבַּלָא וֹשׁמוּ כֹב בֹּנוִנִי, וֹכֹב בֹּנֹנוּנִינִי

GEL TLXMLU - GLMU LLMT - LTLML - LTLML - LTLML - GENESIS XXXXIII - GENESIS XXXXIII - GENESIS XXXIII - GENES

יִבְכְא יְתֵיה אֲבוּהִי:

מצְרָיִם לְפִוֹמִיפַּר סְרַיִּס פַּרְעָּה לְפּוֹמִיפַר רַבָּא דְפַּרְעֹה רַב [%] וְהַמְּדְלִּים ׁ מְכְרָוּ אָטִוּ אֶלְ וּמִּדְיִנְאֵי זִבְּינוּ יָחִיהּ לְמִצְּרָיִם

נְהַנְה בְּעְּבְנָא הַהוּא וּנְחָת לַמוּליָא:

לַנְתְ עָּבְרָא מַּבּוּלָמָאָר וּשְׁמִיה יְהוּדְה מִלְּנְת אֲחוֹהִי וּסְטָא רכימי וַיְהִי בְּעָת הַהָּוֹא וַיֵּבֶר יְהוּדֶה

ַ בַּנְּהְלֵוּ וְאָהַנוּ אָוּהַ וּיִּשְׁטֵבׁ וּנִּבָא בּנְהָנִי וּאָמִיה שִּוּעַ וְנַסְבָּה וְעָּלִ בַּת־אָישׁ נַחַזָּא תַּמָּן יְהוּדָה בַּת נְּבָר

خلتك:

יּ נְטַּבְר נְשַּׁלֶב בַּלְ נִילַבָּא אָט הָאָמִי וֹהַצִּיאָט וִילְיִבִּט בַּר יַלַבָּא נִט

ಅದ್ಗ ಆಗ:

Onan. a son; and she called his name And she conceived again, and bore

And she conceived, and bore a son;

Shua; and he took her, and went in

certain Canaanite whose name was

And Judah saw there a daughter of a

Adullamite, whose name was Hirah.

brethren, and turned in to a certain

Pharaoh's, the captain of the guard.

Egypt unto Potiphar, an officer of And the Midianites sold him into

And his father wept for him.

sid Ils bas snos sid Ils baA

the grave to my son mourning.

he said: 'Nay, but I will go down to

but he refused to be comforted; and

daughters rose up to comfort him;

mourned for his son many days.

put sackcloth upon his loins, and

And Jacob rent his garments, and

that Judah went down from his

And it came to pass at that time,

ΙΙΙΛΧΧΧ

and he called his name Er.

כבוד אב ואס, כ' שנה שהיה בבים לבן, וב' שנה בדרך בשובו מבים לבן, שנה וחלי במכוח וששה חדשים בבים אל (מגילה מו: יו.). היה בעמדו לפני פרעה, ושבע שני השובע ושנתים הרעב כשבה יעקב למלרים, הרי כ"ב שנה, כנגד כ"ב שנה שלה קיים יעקב (44) ימים רבים. כ"ג שנה, משפירש ממנו עד שירד יעקג למלרים, שנאמר יומף גן שגע עשרה שנה וגוי, וצן שלשים שנה שסוא מי, אמכ, סיאך אגלס, וסקב"ס אינו כולס לגלום לו:

יַת שָׁמֵיה אוֹנָן:

בא): אבל שאלה. כפעומו לעון קבר הוא, באבלי אקבר ולא אמנחס כל ימי. ומדרעו, גיהנס, סימן זה היה מסור בידי אל משמשין בלשון על, שָׁל שְׁמוּיל וָשָׁל בֵּית בַּדְּמִיס (שמוחל־ב כח, ה), שָׁל הְּלָּקַת שֲׁכוֹן הָשָׁלֹהִים, וָשָׁל (מות) מְמִיה וְחִישָׁה (שס־ה ד, סמי (פ"ר פד, כא), וספור שמת, שעל סמת נגורס גוירס שישתכת מן סלפ, ולא על סמי: אדד אל בני. כמו על פני וסרפס מסי וכל בנוסיו, כלוסיו, שאין אדס נמנע מלקרוא לחסנו בנו ולכלסו בסו: וינואן להחבחם. אין אדס מקבל מנחומין על (פצ) וכל בנחיו. רבי יהודה הומר, החיום מהומות נולדו עם כל שבע ושבע, ונשהום. רבי נחמיה הומר, כנעניות היו, הלה וום שטענ כלבן גם לי שַברים שְנָה בְּבֵימָן, לי הן, עלי הן, ומופי ללקום כנגדן:

של יעקב, אבל לא סיס ממאבל שסיס יודע שסוא חי: מפי סגבורס, אם לא ימום אחד מבני בחיי, מובעה אני שאיני רואס גיסנס: − ויבך אחו אביו. ילחק סיס בוכס מפני לרמו

σαι: . אביסס, אמרו, אמס אמרה למכרו, אלו אמרה לסשיבו, סיינו שומעיס לך: דיש. מאם אהיו: עד ציש עדלמי. נשחתף (I) ויהי בעה ההוא. למס נסמכס פרשס זו לכאן וספסיק בפרשמו של יומף, ללמד, שסור יידוס אחיו מגדולמו כשר או לכאן (98) השבחים. שוחעי נהמות המלך:

(2) C[U['. akra (E"r er, r):

אָנוַ שִׁמִוּ אַנְנָוֹ:

ۼڴڔ۩۬

וּשְׁמָוֹ חִירֶה:

לד מאַת אָהָיו וַיָּטְ עַדְּאָיִטְ צַּהָיִי

שֶׁר הַשַּבְּחִים: (פּ)

ווֹלֹבְ אַנוֹן אַלָּוו:

- جَٰذِ لِيُنَا كُٰٰمُ اللَّهُ اللَّ אָתַ שְׁמִּוּ שֵׁלְּעִ וְתְיָה בְכְּזִיִר וּקְרָת יָת שְׁמֵּיה שֵּלְה וַהַנָּה וּנִיּסָב מִיִּעְ וַשַּׁכְּעַ בָּן וַנִישַׁבָּע נֹאִיָסִיפַּע מִיָּע וֹיִלְיַנַע בַּע
- ್ಭರ್ಧ ಧರ್ಧ: וְיַקַּח יְהוּדֶה אִשְּׁה לְעֵר בְּבוֹרֶוֹ וּנְסֵיב יְהַוּדֶה אַמְּהָא לְעֵר
- יְהוָה וַיְמִתָּהי יְהוָה: יַ וְיְהִי עֲר בְּכָּוֹר יְהִוּדְְה רָע בְּעָינֵי וְהָוָה עֵר בּיִּכְּרִיה דִּיהוּדָה
- זַרַע לְאָּחָיף: אַמֶּט אַנְינְּלְ בְּאִנְיִּלְ בָּאִ אָבְ וַאָּמָר יְהִיּדְה לְאִנְּן מִיּלְ לְנִים אָמַה אָהַיף וִיַּבֶּם יְתַה נַאָּמִים בּיִּאָמֶר יְהִיּדְה לְאִנְּן מִיּלְ לְנִים
- אָטִייִ וְשְׁתְּעִׁ אַרְצְּהְ לְבְלְטִׁי נְטָּוֹךְ לְנִתְ אָתַּתְ אָתִוּהִי יִנְּיְחַבֵּיִלְ הַּלְּבָׁת וֹבֹיֻנֵע אִם דָּא אֵבְ אֹמָע מִטְבַּנוֹ, זַבְּמָא וֹבִוֹ, כַּב מִבְיִבְיֹ
- וַיָּמֶת נַם־אַתְוֹ: יי נובה בהולו נעלני אַמָּב הֹמִּנִי וּבֹאָנִח בַּבָּים ווֹ בַהַבַּב נאָטִני
- שׁמֶּׁב נִשְׁמֶּב בָּנִע אָבְּנִבִּי: ַנְמִנְיִת נַּם_הָוּא בְּאָּחָיִוּ נַמַּבֶּ ילבק הֹלוַ דֹּלָוּ בֿוּ אֹסָר פּֿוֹ יי מְבֶּיִי אַלְמְּנְוֹי בִיתִּ־אָבִיוּךְ עַּדִּי מִיִּרִי אַרְמְלָא בִּית אַבּוּיִרְ וַיַּאַמֶּר יְּהוּדְּתֹ לְחָמֶּר פַּלְּתֹּוֹ נִאָּמָר יָהוּדָה לִחָּמָר פּלְתַיה
- בעה קעי קעי קקר הקנקה: וַנְּמֹלְ מַלְ־גְּוֹנוֹ, צֹאָנוֹ דְוּא וְחִירֶה מ אָמֶת־יָהוּדֶה יַיִּנְּחֶם ווּבׁבּוּ הַיִּמִים וֹטַמָּה בַּת־שָׁוּגַּ

- בְּבְוֹיִבְ כַּדְ יִבְידַת יָהֵיה:
- בוכְרֵיה וּשְׁמַה חָמָר:
- ביש קדם ין נאַמיתיה ין:
- זַרְעָאַ לַאָּחוּוְדָּ:
- לְאַלַמָא זַרְעָא לַאָּדוּהָי: メドアニュ みん ダアダメ キア・イ デベタ נינות אולן בי לא לו יהנה וודע אולן צבי לא על שְּמִיה
- غات بتريد:
- בֵית אֲבוּהָא: כֹאַעוִנוֹ וֹאַוֹלַנוּ טֹמֶב וֹימִיבַנוּ אַמַר דַּלְמָא וְמוּת אַף הוא מֹב בוֹנְבֹּנ מֻלְנִי בֹּנִוּ אֶנִוּ
- خنفزن וְטִירָה רְחֲמֵיה צָּדֶלְמָאָה יסְלֵיק עַל גַּוְיֵוּ עָנָיה הוּאַ אַטֿע געוּבע נאַטֿנּבם געוּבע וְטְנִאוּ וְנְתֹּוֹא וְמִנִינִע בַּע מָוּהָ

- at Chezib, when she bore him. called his name Shelah; and he was And she yet again bore a son, and
- first-born, and her name was And Judah took a wife for Er his
- and the Lord slew him. wicked in the sight of the LORD; And Er, Judah's first-born, was
- brother unto her, and raise up seed perform the duty of a husband's unto thy brother's wife, and And Judah said unto Onan: Go in

to thy brother.

- to his brother. the ground, lest he should give seed brother's wife, that he spilled it on pass when he went in unto his would not be his; and it came to And Onan knew that the seed
- He slew him also. evil in the sight of the LORD; and And the thing which he did was

Οī

- father's house. Tamar went and dwelt in her he also die, like his brethren.' And son be grown up; for he said: 'Lest in thy father's house, till Shelah my daughter-in-law: 'Remain a widow Then said Judah to Tamar his
- the Adullamite. Timnah, he and his friend Hirah up unto his sheep-shearers to and Judah was comforted, and went daughter, the wife of Judah, died; And in process of time Shua's
- (5) והיה בכזיב. שם המקוס, ואומר אני, על שם שפסקה מלדם נקרא כזיב, לשון הָיוֹ מִהָיֶה לִי בְּמִוֹ חַבְּנָב, חֲשֶׁר לֹח יְבַוְּבוּ
- ער משחים ורעו כדי שלה מחעבר ויכחיש יפיס: (ע) רע בעיני ה׳. כרעמו של מונן, משמים ורעו, שנמתר במונן וימם גם מומו, כמיממו של ער מיממו של מונן. ולמס סיס מֵימֶיו, דמֿס למֿ כן מס צמֿ לסודיענו. וצברמֿשים רבס (פּס, ד) רמֿימי, ומקרמֿ שמו שלס וגו' פּשקם:
- (8) והקם זרע. סילן יקרא על שם סממ:
- (פ) ושחח ארצה. לשמנפנים ווורס מנמון (נ"רפס, ס):
- וושימומו הנשים (יצמום קד:): (II) בי אמר וגרי. כלומר, דוחס סיס אוחס בקש, שלא סיס בדעמו לסשיאס לו: בי אמר פן ימוח. מוחוקת סיא

קבו טמוטי בלו האלו:

ئنِيريم كِيدِينَةُك كِرِيكِهُمِّك: שׁמְּנִעִּׁי בַּי רְאָּמִיו בִּי־נְדַרַ שִּלְיו בְבְּבַיִּם אָאָר עַל־בָּבַרְ די וַהְכָּס בַּבָּמִיף וַהָּהָבָּן וַהַמָּבַ رَفِّور خَرْتِ، هَٰלُמُرِينُك ظِهْرُ.نَ

چر جوړت څړرن: » ניָרְאָה יְהוּדְה וַיַּהִשְׁבֶה לְזּוֹנָה

שׁמוֹ בִּי בֹּי שַׁבוֹא אֹלֶי: יַדִע בָּי כַּלְּחָוֹ הָוֹא וַהֹאִמֶּר עַה־ ⁶¹ הְבְּהִדְּנְאַ אָבָוֹא אֵלַוּךְ בָּי לַאָּ رَدِّم هَجْءِبُ هُج_بَيْدُكُ نَرْهِمُنِ

مَدُحُبِا مَن هَٰذِيُكِ: מוֹעמֹע ווֹשׁמִעוֹ נַּיֵּאָמֶׁר אַנְבָּׁנְ אַהְבַּעַׁ עַּבְׁרִי בְּנִבְּיִי בַּרִי בְּבָּעָּ

וּלֹא אֹלְוֹלִ וֹלַבַר לְוִי بطهك يُجَمَّد حَيْثَكَ يَوْمَا حَبْ لِيوَمَّدُكُ لِيَحْدِيْكِ يَرِيْدِ وَفِي قر خِلِي رَبِهِ مُل بِالْثُمْ لِهُ نَظِيرَ خِل رَهُمَ لِهِ مَا فَا فِي الْهِ فِي اللَّهِ فِي اللَّهُ فِي اللّهُ فِي اللَّهُ لِللَّهُ فِي اللّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي الللَّهُ فِي اللَّهُ اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ فِي اللَّهُ اللَّهُ فِي اللّهُ فِي اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ فِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا لِللللَّهُ فِي ניאַמֶּר מֶּר הַמְּבְּיוֹן אֲמֶּר אַמֵּן נֹאָמָר מָא מַמֶּבְוֹיִא בַאָּמֵוֹ

> מָנוע: שמולה סביק להמנת למנו נֹאַטְׁעַנֹּאַ לְעַמְׁרָ לִמֶּימָר עַאַ

> אָטְיְהָרָת לֵיה לְאָמוּ: עוֹנו אָבוּי רְבָּא שֶׁלָה וְהִיא לָא מינום דְעל אוֹרַח הִמְנָת אָרַי ואטכֿפֿיאַר וֹאַמֹּגוּאַט לִבוּהָוּ אַבֹּטִלוּטִנּי

בָּרָא אָרֵי כַסִּיאָת אַפַּהָא: וְשְׁנְעִי וְעוּגִע וְתַמְּבָּע כִּנְפַּׁלַע

שישול לוחי: וֹאַמֹנע מֹא שֹטֵוּ לָ, אָנַי לא גדע אַבי כַּלְּהַיה היא עלו למן אומול לְנָתִיף אַנִי וַסְמָא לַנְיַנִי לַאִּנְבַנִאַ נְאָנָב

משכונא עד דהשערה: אם שם ממון מולא נאמנע אם ממון

וְמְאֵל קְנְתָה וְעַהִיאָת לֵיה:

to Timnah to shear his sheep.' Behold, thy father-in-law goeth up And it was told Tamar, saying:

not given unto him to wife. Shelah was grown up, and she was way to Timnah; for she saw that entrance of Enaim, which is by the wrapped herself, and sat in the covered herself with her veil, and garments of her widowhood, and And she put off from her the

covered her face. her to be a harlot; for she had When Judah saw her, he thought

What wilt thou give me, that thou daughter-in-law. And she said: not that she was his come in unto thee'; for he knew and said: 'Come, I pray thee, let me And he turned unto her by the way,

pledge, till thou send it?' she said: 'Wilt thou give me a of the goats from the flock.' And And he said: 'I will send thee a kid

mayest come in unto me?

Źτ

91

Þτ

٤t

conceived by him. her, and came in unto her, and she thy hand.' And he gave them to and thy cord, and thy staff that is in give thee? And she said: 'Thy signer And he said: 'What pledge shall I

- (12) ויעל על גווזי צאנו. ויעל ממנחה לעמוד על גווזי לאנו:
- (13) עלה חמנחה. ונשמשון סול לומר וַיֵבֶר שַׁמְשׁוֹן וגו' מִמְנָמָס (שופטיס יד, ל), נשפוע ססר סיתס יושנת, עולין לס
- ספקירה עלמה אלל יהודה, שהימה מתאוה להעמיד ממנו בנים: ורבומינו דרשו, בפתחו של אברסס אבינו, שכל עיניס מלפוח לראוחו (קומס י.): - בי ראחה בי גדל שלה וגוי. לפיכך (14) וחחעלף. כקמס פניס שלמ יכיר גס: וחשב בפחח עינים. בפמימת עיניס, בפרשת דרכיס שעל דרך ממומס. מכפן ויורדין לה מכפן:
- כממס פנים, כשסימס בבימ מתיס סימס לנועס לפיכך לא משדס: (EI) ויחשבה ליונה. לפי שיושנת נפרשת הרכים: ַ כר כסחה פניה. ולל יכול לרלותס ולסכירס. ומהרש רצומינו כי
- נמינה הם: עלמך ודעמך לכך. כל לשון הצה לשון הומנה הוה, מוץ ממקום שיש למרגמו בלשון נמינה, ואף אומן של הומנה קרוצים ללשון (16) ויש אליה אל הדרך. מדרך שסיס נס, נמס אל סדרך אשר סיא נס, ובלשון לע"ו דשעורני"ר: הבה נא. סכיני
- (LI) ערבון. משכון:
- בו, לדיקים כיולה בו: (18) החמך ופתילך. עוקמן וצוציפן. עצעת שלתה חומה בה, וצמלתך שלתה מתכשה בה: והדהר לו. גצורים ביולה

אַלְמֶנוּמֶה: ريوم رشح بريوت لإلاب بولامة

נְשׁלְבֹּהְ בֹּלִצִי הִנפֹּע ׁ מִנִּע נִלְבַהָּע לְרַנְהָּג こならドンない

the garments of her widowhood. put off her veil from her, and put on And she arose, and went away, and

بَالْكُمُّكِ لِنَا בְּעִּבְּיִלְ מִיּנְרֵ בְּאָמְּהָר וְלְאָ מִהְּבִּיִּנְאִ מִיּנִרָא בְּאִנִּיִּהָא וֹלְאַ בּׁנִגְ במֹנוּ עַמְּגַבְלְמָוּ לְלַטַנוּ בּּנִג בָשָׁמִוּש מַגַלְמָאָב לְמָסַב

וַיִּשְׁלַח יְהוּדֶה אָת־גָּדֵי הָשִּיִּים וּשָׁלַח יָהוּדָה יָת גַּדִיָּא בַר שָּיִּי

found her not. from the woman's hand; but he Adullamite, to receive the pledge by the hand of his friend the And Judah sent the kid of the goats

07

бі

הַגְּהֶרְ וַיֵּאִמְרְוּ לֹאַ הְיְתְּה בְּזָּה עֵל אִוֹרְחָא וַאֲמֵרוּ לֵית הָכָא קדשׁה: אַיַרְ הַקְּרַשֶּׁה הָוֹא בְעִינַיִם עַלֹּ־ אָן מְקּנַיִּשְׁמָּא דְּהִיא בְעִינִים

וּנְאָאָלְ אָּנִר אַנְאָנִ מִּלְמָּעִ לֵאמָנִר יִּאָּאָּגְלְ זִׁנ אָנָהָּג אַנַרָב לְמָּנִמָּר

harlot here.' they said: 'There hath been no was at Enaim by the wayside?' And saying: 'Where is the harlot, that Then he asked the men of her place,

אָמְרוּ לאֹ־הְיְמָה בָּזֶה קִּדִּשְׁה: بالإم عَنْشِر بَوْم عَنْشِر بَالْمُحْرَامِ لِهُمْ مِنْدُمُ וַנְּאֶבְ אֶּבְ יִנְינִידְנִי וַנְאָמֶב לָא וֹטִב לָוֹט יִנִינִנִי וֹאָמָב לָא

אַמרוּ לִית הְבָא מִקּדִּשְׁהָא:

been no harlot here.' men of the place said: There hath I have not found her; and also the And he returned to Judah, and said:

הַנְּה וְאַמָּה לְאִ מְצְאַמָה: دِبَرْنِ رَٰجِه، بَوْبَ שُرَّابِمَ ۚ بَهِٰ إِنَّ بَنَا ۖ بَهُ שُوَبَانًا وَبُهُ וּיָאַמֶּר יְהוּדָה הָקַּח לְה פָּן וַאֲמַר יְהוּדָה הָפַּב לַה דִּלְמָא

בְּבֵּוֹ נְאֵשׁ לָא אַהֶּכַּטִּעִי:

her.' this kid, and thou hast not found we be put to shame; behold, I sent And Judah said: 'Let her take it, lest

ننهٰتك: 「いみばし حَجْنُهُ إِيْنَ بَيْنَ بَرْتُ جَائِدِيْنَ خَجْرَهُ ا בּ לֵיהוּדֶה לֵאמֹר וְנְהָהֹ הְמָר לִיהוּדָה לְמִימַר זַנִּיאַת הָמָר رَبْتِرَا جِمْهُكِيِّ لِيَّالِهُمْ رَبُوْلًا

מוּנוֹטַע וֹאַמֹּר יְרוּדָר אַפּּטוּהָא بالابا עא לועדיא וְנְיִנְיִנְ בְּטַבְּטִיִּת וְרָחַוֹּא וֹאִטְחַוֹּא

her forth, and let her be burnt.' by harlotry.' And Judah said: 'Bring moreover, behold, she is with child hath played the harlot; and wel-ni-ronghab ydr remeT' :gniyes months after, that it was told Judah, And it came to pass about three

(וג) הקדשה. מקודשמומוומנמלונומ:

- diai elt, a10 (e"C 00, a): שוד לאמת דברי: - הגה שלחתי הגדי הזה. לפי שרמס יסודס את אביו בגדי שויס, שסעביל כתנת יותף בדמו, כמוסו גס (ES) חקח לה. יסיס שלס מס שבידס: פן נהיה לבוז. אס מבקשנס עוד, ימפרסס סדבר ויסיס גואי, כי מס עלי לעשות
- בשריפה: פְשְׁה בְּרֶה, וכמו בְּרֶה פַּמַמֶּה: וחשרף. אמר אפריס מקשאס משוס רצי מאיר, צמו של שם הימה שהוא כהן, לפיכך דנוה במר וּמִשְׁלַמַ מֶּנִים (אַסְפַר מִ, ימ), מִשְׁלֹיַם יָדֶס, וכן פרגוס אונקלוס כפלפוס ירפיא: הרה לינונים. שס דבר, מעוצרם, כמר (PS) במשלש חדשים. כונו של כלשון, וכונו של לחכרון, ולמלעי שלס (נדס מ:). ולשון כמשלש מדשיס, כהשמלש החדשים.

रित्ववीप प्रदेषः לָא לְמֶּי תַּוֹמָמָת וְתַפְּּתִילִים לו אַנֹכֶי הַרָה וַתֹּאמֶר הַבֶּר־ ح חַמִּיהַ לֵאמֶר לְאִישׁ אֲשֶׁר־אֵלֶה

לְהֵּלְנִי בְּנִי וְלְאִינְסָף עִּיִּדְ לְאִינִיהָהַה לְהֵּלְנִי בְּרִי וְלָאִ gz ἀἀξι ἀντας ας κατισών τὰκυ ἀξι ἀξίκ και ας ἀξ ניבָר יְהוּדְה וּיֹאמֶר צֶּדְקָה וְאִשְׁהְמוֹדִע

ב ניהי בְעַה לַרְהָה וְהַנָּה הָאוֹמִים נַהְנָה בְעִּבְּן מֵילְרַה וְהָא

לאמר זֶה יָצָא רַאִּשָּׂנָה: تَظْرَجْيُنَا لَفَظُهِد مَحْرِـثَلِ هِأَثْرِ يَزْصُرَتِ عَنْضُمُ يَظُمَلِنا مَحْرِ ג ניתי בְּלְדְמָה ֻנִימֶּן־יָּדְ נִתִּפָּח נִהַנָּה פְּטֵּילְנַה וִיהַב יָדָא

פַּבוּל נִיקְרָא שְּטִוּ פָּבוּל: נְיְהְיוֹ כְּמִשְׁיב יִדְוֹ וְהַנָּה יְצְאֵ

אַהִיו וַמַאָמֶר מַר־פַּרָצָהַ עָלֵיף

تَهُدُ رَبَطُكُم هُمُا لِأَلَاكِ (٥) יּ וְצִּחַר יִבֶּא צִּחְיו צֵּשֶׁר עַל⁻יַדִוֹ

וְחוּמְרָא הָאָכָּון: בהן למן הולטא והוהפוא מהבוא ואמבע אהשמובה דאַכון דיכוה מניה אַנא ムロスドロメ くばんなし הַוא מוּצַאַר וְהָיא שֶּלְחָר אֶלְ- הִיא מִתַפְּקָא וְהִיא שְּלִחַת

אוסיף עוד למדעה: نالنيان

עוומין במעקהא:

לפֿל לַבְּנִינִאַ: יִביה זְהוֹרִיקָא לְמֵימָר בֵּין

סוג הֹלְנַ לְמִנִילַ וּלֵנִ אַ הַמָּנִינִ נפֿל אַטוּטִי וֹאָמָנַט מָא שַׁלוּש וְנְיִנְיִ כַּרְ אֲמִיב יְדִיה וְהָא

ţĽIJ: נבוע זעונולא עללא המנע ולטר כן נפק אַחוּהי דִּעַּל

> signer, and the cords, and the staff. pray thee, whose are these, the with child'; and she said: 'Discern, I By the man, whose these are, am I sent to her father-in-law, saying: When she was brought forth, she

her again no more. to Shelah my son.' And he knew than I; forasmuch as I gave her not and said: 'She is more righteous And Judah acknowledged them,

in her womb. her travail, that, behold, twins were Lτ And it came to pass in the time of

saying: 'This came out first.' upon his hand a scarlet thread, and the midwife took and bound travailed, that one put out a hand; And it came to pass, when she

called Perez. thyself? Therefore his name was hast thou made a breach for came out; and she said: 'Wherefore his hand, that, behold his brother And it came to pass, as he drew back

called Zerah. upon his hand; and his name was brother, that had the scarlet thread And afterward came out his

ילבין פני מבירו ברביס: הכר נא. אין גא אלן לשון בקשס, סכר גא בוראך, ואל מאבד שלש נפשומ: . אלה לו, אמרה, אם יודה מעלמו, יודה, ואם לאו, ישרפוני ואל אלבין פניו, מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל (פב) הוא מוצאח. לישרף: והיא שלחה אל חמיה. לא כלמס לסלפין פניו, ולומר ממך אני מעופרם, אלא לאים אשר

ומידד, וְלֹמׁ יַמְפוּי, וממרגמינן ולמ פסקו): בדין עשמס, על אשר לא נממיס לשלס בני: - ולא יסף עוד. יש אומריס לא סומיף, ויש אומריס לא פסק, (ומבירו גבי אלדד לנועס בבים חמים, גורמי שילאו ממוס מלכיס, ומשבט יסודס גורמי לסעמיד מלכיס בישראל: - בי על בן לא נחחיה. כי (26) צרקה. בדברים: - מעני. סיא מעוברת. ורו"ל דרטו, שילאס בם קול ואמרס, ממני ומאחי ילאו סדבריס, לפי שסיחס

מומיס מסר, לפי שהאחד רשע, אבל אלו שניהם לדיקים: (TS) בעה לדחה. וצרצקס סום פומר וַיִּמְלְפֹי יָמֶיִס לְלֶבֶמ, לסלן למלפיס וכפון למפריס: והנה האומים. מלם, ולסלן

(82) ויהן יד. סולים ספחד ידו למון, ולפתר שקשרם על ידו סשני, סמוירם:

(92) פרצת. מוקם עליך מווק:

זרימת מרלית השני: דבריס, שלקח אדרת שנער, ושני חתיכות כמף של מאחים שקליס, ולשון והב (ב"ר פה, יד): ויקרא שמו זרח. על שם (30) אשר על ידו השני. ארבע ידות כתובות כאן, כנגד ארבע תרמיס שמעל עכן שילא ממנו. ויש אומריס כנגד ארבעה

44 ממישי ŸĢT: הַיִּשְׁמְמַאַלְים אַשֶּׁר הוֹרְדֶהוּ דְּעַרְבָּאֵי דְאַחָתוּהִי לְתַּשְּׂוֹי CIKL. קליס פַּרִעָּה וויסף הוכר מצְרָיִמָה נִיקְנֹהוּ

בַּטָּבֶּבׁי: וַיְהָי יְהֹוְהֹ אֶת־יוֹסֶף וַיְהָי אֵישׁ וַהָּנָה שִּישְּׁרָא דַּייָ בְּסְעָּדִיה

ţ;\!: אַשֶּׁר־הָוּא עַשֶּׁה יְהֹנֶה מַצְּלְיחַ בְּסַעֲּבִיה וְכֹל דְּהוּא עָבֵיד יִי נינרא אַדְּלְּנִו כָּנְי נְתְוֹנִי אַמְּוֹ וְכִלְ, נְתִּוֹא רִבּוּנִיה אַבִּי מִימָרָא בּיִי

<u>המרלו בידו:</u> אָעוֹ, וּנִּפְּקְבַרוּן מַּלְבַנִילְוּ וְכַלְבְ וְמִּמֵּנִמִ יִמִינִי יִמִּנִּנִיהַ מַלְ בִּימִיהַ וּוֹמֹּגָא וְכֹלֹב עוֹן בֹּמֹנֹוֹו וֹוֹחֲבֵע וֹאַמֵּבַע וְכֹלַב נַעַמוֹ בַּמֹנוֹנוֹ

אָמֶר יָמִּרְלְוּ בַבְּיִת וּבַשְּׁדֶר: יוסף ויהי ברקת יהוה בכל יְהְנֶה אָת־בָּית הַמִּצְרָי בִּנְלַלֹ ء نمر ځے تجھند تھے، تنگئك וַיִהְי מַאָּזְ הִפְּלְיִד אָהוֹ בְּבֵיהוֹי

יוֹטֶׁף יְפַּה־תָּאַר וִיפָּה עַּרְאָה: עַכְּטִם אַּמָּרַהָּנְאַ אַנְכַלְ וַנְיָהַיּ [°] וְלֹאׁ־נְדֻע אָחּוֹ מְאִוּמֶּה בֶּּי אָם־ ניצור בל אַשֶּר לוֹ בְינר יוֹסְף ישְׁבַק בָל דְלֵיה בִּידָא דְיוֹסֶף

אָלַ יוֹסָלְ וֹתַאָמֶר שִּׁכְּבָּר עַּמֶּי: וֹטֹמָּא אָמָטַבוּנוֹ אָנרַבּמוֹנוֹנוֹ يزبًر אַחַר הַדְּבְּרֵים הָאֵּכֶּה

> ַ מִנַּעַ ַ לַמִּנְלָנֹא װּבְּבָא מִגַּבְאַנ מִנְּבָא פוּטִיפַר רַבָּא דְפַּרְעֹּה רַב נייסף אַמְּחַת לְמִצְרָיִם וְזַבְּנֵיה

ַנִיְהֵי בְּבֵּית אֲדֹנְיוּ דְּיוֹפֶף וַהַנְיה גִּבְרִ עַּצְלֵח וַהַנִּה בְּבִית רְבּוֹנֵיה מִצְּרָאַה:

מַצַלַח בִּידִיה:

וֹכֹא בַאִּית לֵיה מִסָר בִּידִיה:

نْتِلَاكُاكِٰ؉: בּוֹ בֹּכֹלְ בַּאִנע לָוִע בֹּבִיעֹא בּוֹנִי בּוֹבֹינֹא בּוֹבַינֹא ילבוב ול לט פוט מגלגע בְבְימִיה וְעַלְ בְּלְ דָּאָית לֵיה ١٠٠٥١

מּפּׁיַר בְּרֵינְא נְיָאֵי בְּחָוְנָא: לַחְמָא דְּהוּא אָבֵיל וַהֲנָה יוֹסָף ולא גבת המנה מדעם אַלְבוּוֹ

בווסב ואמבע הכוב המו: וּוְקְפַת אָתַת רְבּוֹנִיה יָת עֵינַהאָ וְעַנְעַ בַּעַר פַּעַנְעָנָאַ עַאָּבֶּין

> brought him down thither. hand of the Ishmaelites, that had an Egyptian, bought him of the Pharaoh's, the captain of the guard, Egypt; and Potiphar, an officer of And Joseph was brought down to

XIXXX

Egyptian. was in the house of his master the he was a prosperous man; and he And the Lord was with Joseph, and

his hand. made all that he did to prosper in was with him, and that the LORD And his master saw that the LORD

he put into his hand. over his house, and all that he had And he appointed him overseer sight, and he ministered unto him. And Joseph found favour in his

upon all that he had, in the house and the blessing of the LORD was Egyptian's house for Joseph's sake; that the Lord blessed the his house, and over all that he had, that he appointed him overseer in And it came to pass from the time

and in the field.

beautiful form, and fair to look which he did eat. And Joseph was of knew not aught save the bread Joseph's hand; and, having him, he And he left all that he had in

'Lie with me.' her eyes upon Joseph; and she said: things, that his master's wife cast And it came to pass after these

- שראמה באלמרולוגין שלה שעמידה להעמיד בנים ממנו, ואינה יודעת אם ממנה אם מבמה: - סוכיידוסו מגדולמו. ועוד, כדי לסמוך מעשה אשמו של פומיפר למעשה ממר, לומר לך, מה זו לשם שמים אף זו לשם שמים, (ו) ויוסף הורד. חור לענין ראשון, אלא שהפסיק בו כדי לסמוך ירידחו של יהודה למכירחו של יוסף, לומר לך שבשבילו
- (3) כי ה׳ אתו. שם שמים שגור נפיו:
- (+) וכל יש לו. סרי לשון קלר מפר אשר:
- לני מגרס בך אם סדוב. מיד יפה האר. כיון שראס עלמו מושל, החחיל אוכל ושוחה ומסלסל בשערו, אמר הקצ"ה, אציך מחאצל ואחה מסלסל בשערך, (6) ולא ידע אחו מאומה. לה סיס נומן לצו לכלוס: כי אם הלחם. סיה השמו, הלה שדצר צלשון נקייס: ויהי יוסף

7<u>/</u>1

Ė;Ľ.: בּבּׁנִע וֹכָג אַמֶּבוּיִמְבּגוּ לִעוֹ בַּבִּיטֹא וֹכָג בַּאִינ בִינִ מִּסַּב ַ בוֹן אַבְּוָּנִ כְאַבֹּנֹבֹת אַשׁׁנִ מִּעַב עַא בַבּוּנִג כְאַ נְבַת הֹפֹּג מַאַ וּנֹמֶאֶּוֹו וּנֶאמֶרְ אָּלְ־אַמֶּת אָדְלָּנִו וֹסָבִיב וֹאֵמָר לְאִטַּט וַבּוּוֹיִנִי

נְיִם: אָעֶשֶּׁה הָרְעָה הַנְּדִלָּה הַיָּאָת אِنْكُ حَمِّيْكُ مِنْ عَمُنْ لِمُلْ تَعْدَدُ خُدُرُ لِمُنْ مُفْتِيَةً ه لَـٰج ـ שُمِّك مَا هُذِ مُعِيضًا خَر عُص لَـ لَاحُ عَادَمَ مَاذَا مَكَامَتُ الْأَجْ صَالَةُ مَا الْأَجْ مَا اللَّهُ اللَّالِي اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّلْمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّالِي اللَّا اللَّا اللَّالِي الللَّا اللَّهُ اللَّا الللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّ אַּגְלָפּנּ לּבְגִקְ בַּבּנִים עַנִּעְ מִמֶּנִנְ כִינִי בִּבֹרִ בַּבַּגִּעֹא עַבְּגוֹ מִנִּגִּ

אָבְלְה לְהְיִוֹת עִּמֶּה: ווְם וֹבְאַ הֻּמֹמֹת אֹבְוֹיִם בְהַבֹּב ווִם וֹבְאַ פֿבּוב מִנּע לַמִהָּבּב ַ וֹיְהֵי בְּדַבְּרֶה אֶל־יוֹסֶף יַוֹם ו וַהַוַה כַּד מַלֵּילַת עָם יוֹסָף יוֹם

מֹאַנְשֶׁוֹ הַבַּנִית שָּׁם בַּבּנִית: לְמְּשָׁנְעִ מְלְאִבְעַוּ נְאָנוּ אָנְהָ לְבָּנִיםׁאַ לְמָבְּנַע رْبِيرْ جِيرُونَا بِيَانَا رَدِّجِهُ يَجِرُونَا نَهِدِهُ جَرَّوْهُ بَيَّالًا بَهُمَّاً

נַיִּבֶא הַטִּיִּלָּה: מְמֵּנְ וַנְּמֵּנְׁבְ בַּנְּבְוְ בְּנִבְנִי נְיֹנְסְ מִכִּוִב מִמָּנ וְמַּבְּבֵנִיה לְלְבָּמִּיִּה رَفَانَهُمُّونِ خُدُرُلُهِ كَعُمُلِ مَحُدُّكِ رَجُولُونِ خَرْجُمُنِهِ خُرْدُمُنِهِ كُمْرَمُكُ

בְּיָרְהַ וַיְּנָס הַחִיצְה: פּ וֹנְהֵי כְּרְאִוֹטְהּ בְּיִבְעַוֹּבְ בִּגְּרָוֹ וַהְוָהְ כַּר חַזָּה אָרֵי שַּבְקִיה

خِمُوۡدَ مَفِ، لَهُكَالُهُ خُكْبِحِ ثُلَيْحٍ : אָנְהָ מִּבְינִוּ בְאָבֹּנִי בְּאָבִינִ לַנוּ לַבְּיל לֵאַנוּר רְאָנּ הָבִיא לְנָנּיּ לְנָנִיּ رَنَكُلُهُ كُمُثَمِّرُ حُبُولِهِ رَفِهِمُد

בְּדָא נַאָּחוּב קָּדָם יָיָ: נֹאֵנכֹבׁנוֹ אַהֹּבֹנג בּנהשׁאַ בַבּּטֹא

לְנְתַבּ לְמִבִוּ, מִּמַּב:

בוקא הַמָּן בְּבִיקֹא: עוּהְבּוֹנִע וֹבִיע אָּנָהָ מִאָּנָהָוּ

לידה וְעַרָל וּנְפַל לְשִׁנְאַ:

לְלְבָּׁהְנִי בִּינִי וֹהָנִע לָחִוּלֵא:

בְּלַלְא בַּתְא: מאַג בְוֹטִי בְמִמְפַב מִּמִּי וּבַוֹבִית עַּבְּרָא מִבְּרָאָר לְעַנְּכָא בַּנָא לבון למימר הוו אוָהי לנא וּלֵבְת לְאֵּנְהֵוּ בִּיתַע וֹאָמָבַע

> he hath into my hand; the house, and he hath put all that having me, knoweth not what is in master's wife: 'Behold, my master, But he refused, and said unto his

> against God?' do this great wickedness, and sin thou art his wife. How then can I thing from me but thee, because I; neither hath he kept back any he is not greater in this house than

her, or to be with her. hearkened not unto her, to lie by Joseph day by day, that he And it came to pass, as she spoke to

men of the house there within, his work, and there was none of the when he went into the house to do And it came to pass on a certain day,

π

hand, and fled, and got him out. And he left his garment in her garment, saying: 'Lie with me.' that she caught him by his

hand, and was fled forth, that he had left his garment in her And it came to pass, when she saw

with a loud voice. unto me to lie with me, and I cried unto us to mock us; he came in See, he hath brought in a Hebrew house, and spoke unto them, saying: that she called unto the men of her

- (ד) וחשא אשה אדוניו וגרי. כל מקוס שנאמר אחר, פמוך:
- (9) וחשאחי לאלהים. בנינה נלמוו על סעריות:
- (10) לשכב אצלה. הפילו נלה משמיש: להיות עמה. לעולם הנה:
- מבני עבר (ב"ר מב, ה), (ק"ה מעבר הנהר): (14) ראו הביא לנו. סרי זס לשון קלרס, סבים לנו, ולם פירש מי סביםו, ועל בעלס מומרם כן: עברי. מעבר סנסר, מד אמר מלאכמו ממש, וחד אמר לעשות לרכיו עמס, אלא שנראים לו דמות דיוקנו של אביו וכו', כדאיתא במקכת קועס (לו:): אמרס, אין לי יום סגון לסוקק ליושף כסיום סום, אמרס לסם, מולם אני ואיני יכולס לילך: לעשות מלאבתו. רב ושמואל, (11) ויהי בהיום הזה. כלומר, ויסי כאשר סגיע יוס מיוחד, יוס לחוק, יוס איד שלסט, שסלכו כולס לביח עבודה אלילים,

נוּגֹא בַטִוּגַב:

אָבְלָוֹנ אָבְבַנּוֹטַנְיּ

אַּמֶּעַבְעַדָּאָטַ לְּנִגּ לְגָּעַעַ בֹּגִי رْאرْد ځه_هرْ، نۀڅد ئۀخد، ושֹׁבַלָּנו מֹבְּלָנו כֹּבַבְנוֹם בַאַּכְנוּ

يَيْمُلِكُ جَدِّلًا هُجُكُر يَرْزُهُ يَالِيهُكِ: ⁸¹ וֹגְעֵיִּ כַּעֲׁבִּימָּג לַנְלְּיִ נְאֵּלֵבְׁא וַעֵּנִע כַּב אָבְּנִמָנִע לַלְ, וּלִּבַנִע

تؤلال هَفَا: جَهُدُرُرت بَهُٰمُ ٢ מְשְׁר ֻלִי עַבְּהֶ ךְּ לְמֵימִר פְפִּתְּנְמִיִּא הָאִמְיוֹ עֲבִר אַשְּׁר דִּבְּרֶר אֵלְיוֹ לֵאמֶר פִּהְּנָת אָהְתִיה דָּמַלִילִ עִמִּרה וּוֹטִי כִּמִּׁמָתּ אַבּוֹנִיוּ אָטַ בּבְרֵנוּ וַטִּוֹנִי כַּב מָּמָתּ בַבּוֹנִיהּ וָנַי

וֹנִינִי.ַמֹּם ÄQĿĽ∟□ (כי אסורי)[קי אַסִירָי] הַמֶּלֶּךְ oz אֶלְבַנֵּית הַפֿהַר מְקֹוֹם אֲשֶׁוּ ניקה אַדנר יוסף אתו ניהנהו

TOTL: ווֹסַׁב וּישַּׁן שַׁנְּי בְּמִינִי מָּב בִּיתַ_ ניְהֵי יְהֹנְהֹ אֶת־יוֹפֶׁף נַיֵּט אֵלְיִי

הַסְתַר:

הוא קנה עשה: הַפְּהַר וְאֵּת בְּלְ־אֲשֶׁר עִשִּׁים שְׁם ¿¿ אָנו פֿלַ_עַּאָּסִיּוְם אַּמֶּר בַּבֵּינוּ נימן שָׁר בַּית־הַסֹּהַר בְּיַד־יוֹסֶף

לְנִינִי נְגְּבַע נִנְפָּע לְחִנִּלִאִי וּנְתֵּי בְּשְׁמֵׁמְ בְּרְתְּרִימְתִי קוֹלֶי נִתְּנְי בַּרְ שְׁמֵע צָּבִי צֶּבִימִית

בְּעָאַל רְבוֹנֵיה לְבֵּיהַיה:

לְעַוֹּוֹכְאֵ בֹּוִ: מֹלבֹא מֹלוֹאִנו בַּאִנוֹנוֹא כַנֹא בּישׁבְּגוֹ בְמִנמֹב הַאָּבְ בְנִינִיג **ugil**i

וְאַבְּבוּע לַלְבָּאָנִע לָוֹנִי, וֹאָּבַל

くねばな:

خ، مَحْدُك نَاكَ الْهِ لِنَاذَة بِنَادُة بِنَادُة اللهِ عَالَم اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ اللهِ عَلَيْهِ ال

ידבר רבוניה דיוסף ימיה

שַּׁמֵּן בְּבֵית אֲסִיבֵי: בּאַסִּיבוּ מַלְכַּא אַסִּיבוּן וַנַּוֹנִי līĽĒĽ ĖĒĽ ŠŌĽ, ĀŮĹX

בוע אָסובו: ווטבוע לבטמון למנו בכ וְנַוֹנִי מִוֹמִבֹא בַּוֹּ בַּסַהְּבַוּנִי

אַסׁנבו וֹנִים כֹּלְ צַּמְּבָּבוּנוֹ שַּׁמָּוֹ בּיוֹפְף יָת בָּל אָפִירַיָּא דּבְבָּית ווער בר פוט אָסובו פוּגא

> that he left his garment by me, and that I lifted up my voice and cried, And it came to pass, when he heard

fled, and got him out.'

until his master came home. And she laid up his garment by her,

unto us, came in unto me to mock servant, whom thou hast brought to these words, saying: 'The Hebrew And she spoke unto him according

garment by me, and fled out. my voice and cried, that he left his And it came to pass, as I lifted up

After this manner did thy servant which she spoke unto him, saying: master heard the words of his wife, And it came to pass, when his

put him into the prison, the place And Joseph's master took him, and to me?; that his wrath was kindled.

prison. bound; and he was there in the where the king's prisoners were

keeper of the prison. gave him favour in the sight of the showed kindness unto him, and But the Lord was with Joseph, and

was the doer of it. and whatsoever they did there, he prisoners that were in the prison; committed to Joseph's hand all the And the keeper of the prison

77

91

(16) ארניו. של יומף:

(עו) בא אלי. ללחק בי, העבר העברי אשר הבאח לנו:

(IS) ויש אליו חסד. שהיה מקובל לכל רואיו,לשון כלה נאה וממודה שבמשנה: (19) ויהו בשמוע אדניו וגוי. בשמח משמיש למרה לו כן, וזהו שלמרה, כדברים הללה עשה לי עברך, עניני משמיש כללה:

(בב) הוא היה עושה. כמרגומו במימריס סוס ממעניד:

מַגַּגְיהַ: (פּ) אַתְּרְ וַאֲשֶׁרְ הָוּא עַטֶּה יְהְוָה דִּייִ בְּסְעָּבֵיה וּדְהוּא עָבֵיר יִיִ בּ בֶּלְ־מְאִיּמְתֹ בְּיִלְיוֹ בַּאֲשֶׁר יְחְוָה בָּל סוּרְחָן בִּידִיה בִּדְמֵימְרָא

אַיןן שָּׁר בִּית־תַסְּתַר רֹאֶה אֱתַ־ לֵית רַב בֵּית אֲסִירֵי חָזִי יָת

LORD made it to prosper. him; and that which he did, the hand, because the Lord was with to any thing that was under his The keeper of the prison looked not

ΙἀΝĜΥ

הָאנפָים:

מַבְּבֶוֹם: _{שנים}, ניְהַי אַחַר הַדְּבְרֵיִם הְאַכֶּוֹה נִחֲנָה בָּתַּר פִּהְנְטֵיָא הָאַכֵּיוֹ

خظافك أتناسيفه خلحينسيا خمخفه الثلاث فتاب شئنه لامزخه لامنتانا

בב נושומו: מֹכן מַּוֹע עַפּּוּמִלְיִם וֹמֹכן מַּע בַבְּבַבְנִינִי מַכְ בַבַ מָּפֵי וֹמַכְ וּיקצְר פּרְעָה עַל שָׁנֵי סָריסָיו וּרְנֵיוּ GLAL

אַשֶּׁר יוסָף אָסִיר שְם: הַשַּבְּחִים אֶלְ־בֵּיה הַסְּחַר מְלְוֹם קַשִּׁילִיא בְּבִיה אָסִירִי אַהְרָא וּנְטָּן אָטָם בֹּמֹמָתַב בֹּנִע מַּב וּנִעַר וֹטַבוּן בֹּמַמַבע בּנִע בַב

דיוסף אַסִיר תַּמָּן:

خٰظ۩ؗڟ٦: אַטֶּם וֹגְמֵּנִם אָטַׂם וֹגְעִינִ נֹמִים מֹפּׁעוּן וֹמַמָּגִם נַטַעִן וַטִּעָ וַנִּפְּקֹר שַּׂר הַשַּבְּהָים אָת־יוֹסֶף וּמִנִּי רַב קַמוֹלַיָּא יָת יוֹסֶף

ווְמִוּן בְּמַמָּבְא:

אַסוּבות בַּבוֹע בַסִבוּ: אַמֶּב למָלָשׁ מֹאֹנְוֹם چפּקרוֹן חֲלֹמֵוֹ הַמַּשְׁקָה וְהָאפֶּה וּבִר בִּפּוּשְׁרוֹן הֻלְמֵיה שְקִיִא ÄĻL せらにない נַיָּחַלְמוּ חֲלוֹם שְׁנֵיהָם צָּישׁ וַחַלַמוּ

אַטַׁם וְבַנָּם זְעֲבֶּים:

בּאָסִירין בָּבִית אָסִירִי: אַמֶּר וֹנִישׁוּמֹא צַלְמַלְכָּא צַמֹּגְנִים אָישׁ גָּבַר חֶלְמִיה בְּלִילְיָא חַד 旦人はな

נְחַוֹא נְחָהוֹן וְהָא אָנוּן נְסִיסִין: ٥ ﴿ رَبُّكُم هُمْ رِيْلُ مِنْكُم لِمُقَالِم الْمُقْلِمُ لِمُنْكِمُ لِمُنْكِمُ لِمُنْكِمُ لِمُقْلِمُ ف

> their lord the king of Egypt. of Egypt and his baker offended things, that the butler of the king And it came to pass after these

two officers, against the chief of the And Pharaoh was wroth against his

into the prison, the place where house of the captain of the guard, And he put them in ward in the

butlers, and against the chief of the

Joseph was bound.

TX

٤٢

they continued a season in ward. and he ministered unto them; and charged Joseph to be with them, And the captain of the guard

Egypt, who were bound in the butler and the baker of the king of interpretation of his dream, the night, each man according to the them, each man his dream, in one And they dreamed a dream both of

behold, they were sad. the morning, and saw them, and, And Joseph came in unto them in

(23) באשר ה׳ אחו. נטנילטס' אמו:

- לרור בגלומקין שלו: והאופה. את פת המלך, ואין לשון אפייה אלא בפת, ובלע"ו פימעו"ר: . אלו, שיפנו אליסס ולא אליו, ועוד שחבוא הרווחה ללדיק על ידיהם: 💎 חשאו. זה נמלא זבוב בפיילי פומיריץ שלו, וזה נמלא (I) אחר הדברים האלה. לפי שסרגילס מומס מרורס ממ סלדיק גפי כלס לדצר צו צגנומו, סצימ לסס סקצ"ס מורמוס של
- (+) ויפקד שר הטבחים וגר. לקיות אתם: ויהיו ימים במשמר. שניס עשר תדש:
- **a**(,00: מבירו, ווס ענאמר וירא ער האופיס כי עוב פמר: איש כפחרון חלומו. כל אחד מלס מלוס הדומה לפמרון העמיד לבא (3) ויחלמי חלום שניהם. יימלמי שניסס מלוס, זסי פשימי. ומדרשי, כל אמד מלס מלוס שניסם, שמלס את מלומי ופתרון
- (a) זועפים. עלניס, כמו בַּרְ וְּיְשְׁף (מלכיס־הֹב, ד), זַעַף ס' הֶּשְׁהֹ (מיכה ז, ע):

מבות פניקם דעים: אַשֿוּ בֹמֹמֻׁמֹּב בּנני אַבְּנָנו בַאַמָּב וּיִּשְׁאָל אָר־סְרִיסֵי פַּרְעָּה אָמֶּר

مَقٰدِنِـ رُّیٰ کُر: יוֹסָף הַלְּוֹא לֵאלֹהִים פְּתְּרֹנִים יוֹסָף הַלָּא מוּ בֵּדָם יִיָּ פְּשִּׁרַוֹ י יפֿהָר אַין אֹהָוֹ וַלּאַמֶּר אֲלֵהֶם יפְּשָּר לֵיח לֵיה וַאָּמַר לְהוֹן נּיאִמְרַנּ אַבְּיִנִ שַׁבְּנִים שַׁבְמִנוּ נֹאַמָרנּ בִיִּנִי שַּׁבְמָא שַׁבְמִּוֹא

لْلَابُلِي لِهُمُ لِمُؤْلِدٍ: לְּנִסְנֹּׁ נַנְּאָמֶּׁר כְּנִי בַּנִוֹכְנְמֵּי לְנִסְנּ נִאָמֶּר כְּנִי בַּטְלְמִי נִיֹא נְנְסָבּׁר אָּרִינַמְּאָלֵים אָנִי דֵבְלְמִי נִאָּמִּמַמִּ בַּר אָפִוּ נִי שִׁלְמִי נִיִּא

אַהְבֹּעְנֵינִ הַּלֹּדִים: בְפַּרַחָת עֶּלְחָה נְצְּה הִבְּשִׁילוּ פַּר צִפְּרַחַת צִפֶּיקת לְבְלַבִּין بحَرْقًا שְּׁלְשָּׁה שְּׁרִיגָם וְהָרִא יִּבְּגִּיפְּנָא מְּלְהָא שִׁבְשָׁרוּ וְהָרִא

פּברעה נאַתו אַת־הַקּוֹס על־פָר " הְצְּנְבִים נְאֶשְׁחַט אִהְם אֶלְ־כַּוֹס וְכְיִס פּּרְעָה בְּיָה וְאָפַּה אָתַ־

ᄪᆖ הַּלְמֵּעִ עַ מַּבְּׁבָּעִם הַבְּמָע וֹמִים טַּלְטַא הַבְּמָון טַלְטַא וִמִּין ניּאָמֶר לוֹ יוֹסָף זֶה פַּתְּרֹנָי

בוראשון אַשָּר הַנִיהָ מַשְּקְהוּי: إزريم حنه - فإلان حونه والأروم الإربيم المراه المراع المراه المراع المراه الم المراه ا ق هِمَا لِهُمُّ اللَّهُ بِهِ يَلْ اللَّهُ مِنْ حَوْلًا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا الللَّهُ اللَّاللَّا الللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ ال

> יוֹמָא דֵין: למומר מבון אפוכון בושון בעמיה במטרת בית רבוניה ושָאָיל וַת רַבָרָבֵי פַּרַעֹּה

> חַלְתַּוֹא אָמִּעַמוּ כְעַן לְי:

ינופֿלא פֿבֿלג:

ظئظدا: אווגע ווא פאובו אטפבטא בוו

בְּסָא עַל יְדָא דְפַּרְעֹה: לְכְּסְא דְפַּרְעֹה וִיהַבִּית יָת יָם עְּנְבָּיָא וַעְצָבִיים יָהָהוֹי וְכְסְא דְפַּרְעֹה בִידִי וּנְסֵיבִית

تهمّد جبد بنوك قبا هبهُدُرب

מַמִּכוּ בַיה: כֿבַלַכֿטא פֿבֿמוטא בּבֿווטא tươn cón refun thing פּוֹמִי וֹנִיבִּנִּוֹ מַלְ מִּמִּוּמָּוֹיַ جَوْنَا الْهُرَاقِ بِفِرْتِ بِهِٰ وَلَا مِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْمِنْ الْجَرَافِ

> Wherefore look ye so sad to-day? his master's house, saying: that were with him in the ward of And he asked Pharaoh's officers

it me, I pray you.' interpretations belong to God? tell said unto them: 'Do not that can interpret it.' And Joseph dreamed a dream, and there is none And they said unto him: 'We have

:əw dream, behold, a vine was before to Joseph, and said to him: 'In my And the chief butler told his dream

brought forth ripe grapes, shot forth, and the clusters thereof and as it was budding, its blossoms and in the vine were three branches;

gave the cup into Pharaoh's hand.' them into Pharaoh's cup, and I and I took the grapes, and pressed and Pharaoh's cup was in my hand;

branches are three days; the interpretation of it: the three And Joseph said unto him: 'This is

71

thou wast his butlet. after the former manner when give Pharaoh's cup into his hand, unto thine office; and thou shalt lift up thy head, and restore thee within yet three days shall Pharaoh

CL): מרגוס של פורחת. ין גדול מפרח, כדכחיב ולמר גמל יקיט נוְּסְ (ישעיס יח, ס), וכחיב וַיּצָח פָרַח, וסדר וַיָּצַן לִין (במדבר יו, פורחח, ואחר הפרח עלחה נלה ונעשה סמדר, אשפני"ר בלע"ו, ואחר כך הבשילו, והיא כד אפרחח אפיקח לבלבין, עד כאן (10) שריגם. ומוכום אכוכום שקוכין וידי"ן: והיא כפרחת. דומה לפורחם ודים לפורחם, כומה לי במלומי כאלו היא

(11) ואשחש. כמרגומוועלרימ,וסרנס יש נלשון משנס:

(SI) שלשח ימים הם. מימן סס לך לשלשח ימיס. ויש מדרשי אגדס סרבס (חולין לב.):

מגל ומומגל: (1) ישא פרעה את ראשך. לצון משנון, כשיפקוד שלר עגדיי לשרם לפניי במעודה, ימנה לומך עמהם: כנך. צמים

दां प्ट्रिंप प्रदेगः וְהַוְּכַּרְמַּנִי אֶבְ פַּרְמָּה וְהוֹצֵאַמָנִי מֵיבוּ וְתַּרְכַּר עָּלִי בֶּרָם פַּרְמָה ** יַנשַב לֶּךְּ וְעְשֶׁיתְ־נָּאִ עִּמְּדִי חָסֶד בּׁג אָם וַכֹּבׁעַׂנִג אָשַׂנְּ בּאָהֶבְ אֵּלְנִיגו שַּׁבַּבׁנַתָּג מִמֶּנִ*ו* בַּּגַ

מַּמוּ אָטוּ בּבּוָר: וַנִם־פֹּה לֹא־עַשְׁיהֵי מָאַוּמָה בֶּי־ " בּוֹנְלָּב צְּלְבְטוּ מִאָּבֹא בַּמִּבְנִים

なく_しゃねい בַּחַלְינִייִי וְהַבַּּה שָׁלְשָׁה סַבֵּיי הֹהִי בְּחַלְמִי וְהָא הָלְהָא סַכִּין ٥٠ قَلَالِ لَيْكِمُالِ كُلِّ بَاضُكُ هَكَ لِكَبْرُ فَهَلِ لَكُمُلِ كُبِيضًا لِمَكَا لِكَبْرُهِ נּוֹבֹא הַּבְבַיֹאפֿנּם כּֿג הַּנַר נֹעַזֹא בַר נֹעַטַנְמָג אָבָג גֹאַנַע

אַנָם מִן־הַסָּל מִעָּל רֹאִשֶּׁי: قِلَمُكُمُ لِيَّالًا هُوْلًا لِيَمْلُكُ هُرُكُمُ بحَوْدِ لِيَمْذِيلِ فَجْدِ مَهُرَدٍ

Д□: שׁלשֶּׁת הַפַּלִּים שִׁלְשֶׁת יָמִים ניַעַן יוֹסָךְּ נַיּאַמֶּר זֶה פִּהְרֹגָוֹ

<u>ترځڅرك:</u>: مَح ـ مُمَّا لَهُدُح لَيْمُهُ لَهُ هُلِ خُمُلُكُ جَوْنَا שְּׁלְשֶׁת יָמִים יִשְּׁא פּרְעָּה בְּסִוּף חְּלְתָא יוֹמִין יִעְּהַי פּרְעֹה

خنية لإخيار: עַמַשְּׁלִים וְאָתַ־רָאשִ שָּׁר הָאָפָּים הַּבְּבְינו וּנִמֵּא אָנו*ַ*רַאָמו הַּב מפמיר אָת־פַּרְעָה וַיַּעַשׁ מִשְׁמָה לְכָּלְ וּנְתְיוֹ בַּנִּים תַשְּׁלִישִׁי יָוֹם תַּכֶּבֶת

> וֹטַפַּׁלַנָּוֹו מָן בַּוּעַ אָסִובוּו עַבוּוֹ: ווסר לב וניהדור להו המו

מֹבַאָּם אָבוּ מִנּגאִי וֹטִי בַּבוֹעוּ מֹבְרָאֵי וְאַרְ הַכָּא לָא מַבְּרִית

ئىلاردى ھۆك تابھر:

אַכּיל וְהָהוֹן מִן סַלָּא מִעִּלְּוֹי בְּפַּבְעה עוֹבָר נַחְחִים וְעוֹפָא וּבְסַלָא עַלְאָר מִכֹּל מֵיכְלָא

יומין אַנּוּן: פּוּמִּבוֹנוּע שַׁלְטֹא סֹלָּוּן שַׁלְטֹא

גליקא וניכול עופא יח פשירה

בינו עַבְּדוּווִי: בב מְּבֵׁי וֹנִינִי בִּיִּמְ בַב נָּטִינְמִי לְכַּלְ מַּבְּדוֹה וְאָדְּכַר יָתְ בֵישִׁ ולְבָא בּפּבוֹמְר וֹמְבַר מִמְּטִּיָא ַנְהַנְה בְּיוֹמָא מְּלִיהָאָה יוֹם בֵּית

> Pharaoh, and bring me out of this me, and make mention of me unto show kindness, I pray thee, unto when it shall be well with thee, and But have me in thy remembrance

should put me into the dungeon. yədi isdə Tadihədə ədə İ əvad osla the land of the Hebrews; and here For indeed I was stolen away out of

of white bread were on my head; dream, and, behold, three baskets unto Joseph: 'I also saw in my interpretation was good, he said When the chief baker saw that the

out of the basket upon my head.' Pharaoh; and the birds did eat them was of all manner of baked food for and in the uppermost basket there

Zτ

91

three baskets are three days; is the interpretation thereof: the And Joseph answered and said: 'This

thee.' birds shall eat thy flesh from off shall hang thee on a tree; and the lift up thy head from off thee, and within yet three days shall Pharaoh

chief baker among his servants. chief butler and the head of the and he lifted up the head of the he made a feast unto all his servants; which was Pharaoh's birthday, that And it came to pass the third day,

(14) כי אם זכרחני אחך. אשר אם וכרמני אמן, מאחר שיישנ לך כפתרני: ועשיה גא עמדי חסד. אין נא אלה אלא לצון

בקומן פלים: (16) סלי חורי. פלים של נלרים קלופים מורין מורין, ובמקומנו יש הרבה, ודרך מוכרי פם כפנין שקורין אובלי"ש, למחס

שַנְּנַע (ויקרה יג, נס), שכיפומו על ידי הֿחריס: – וישא אח ראש וגר. מנהס עס שה עבדיו, שהיה מונה המשרחים שישרחו שהמיה מילדם אם האשה, ועל כן המיה נקראם מילדם, וכן ומולדופין: בְּיוֹם הוּלֶבֶם אוֹפְךְּ (ימוקאל מו, ד), וכן שַׁפֵבֵי הֻפַבֵּם אָמ (OS) יום הלדת את פרעה. יוס לידמו, וקורין לו יוס גינוסים. ולשון סולדם, לפי שחין סולד נולד חלם על ידי חמריס,

ZZt

יוסף נישְבָחַרוּ: (פ) ואַנֹאַיייה: remember Joseph, but forgot him. לייי וְלְאָ וֹכֹּר מְּרַ הַמַּמְמֵים אָתַ וֹלְאַ אָּרְכַּר רַב מָּבֵּי יָה יִוֹפַּרַ Yet did not the chief butler چېر ځېه «بوه: הְפַשָּׁר לְהוֹן יוֹמָף: Joseph had interpreted to them. יי נְאָט מָּר הָאִפָּים מְּלְוֹה כַּאֵּשָׁר וְיָה רַב נַּחָמִינִי צְּלַב כִּמָא 77 But he hanged the chief baker, as gave the cup into Pharaoh's hand. מַשְּׁמֵבוּ וַיְּמֵּן הַכִּיֹס עַל־כַּף שַקְיּיִהְיִה וִיחַב בָּסָא עַל יָדָא back unto his butlership; and he נּוֹּמֶּׁב אָּטַמָּב וַפֿמָּמֵלֵים מַּלְ נִאָּטִיב יָט וַב מָּלֵי מַלְ And he restored the chief butler

notes on which Mastir to read. The Hastara is on page??. The Haliara is Amos 2:6-3:8 on page 252. On Hanukka, read the Maliir on page 264. See there for

the river seven kine, well-favoured أنازت ماليزنجد محبر شحم نبهمائنده فخفا فحم مبنا And, behold, there came up out of נובבא: الله المراع المراه الم المراه المراه المراه المراه المراه المراه المراه المراه المراه dreamed: and, behold, he stood by ופּבׁתְר שַׁכִם וֹבִא לַאָּים עַּלַ two full years, that Pharaoh XΓI ממו ניְהַי מִקּץ שְׁנְתַיִם יָמִים וּפַרְעָּה נקַנְה מִסּוֹך מַרְמֵין שָׁנָין And it came to pass at the end of

בּׁמֻּׁר וַמִּרְמֵינִה בָּאֶּרוּ: וֹבֹהֹוֹ בֹאֹבוֹא: פְּרִוֹת יְפִּוֹת עַרְאָה וּבְרִיאָׁת שַפִּירָן לָמִחָנֵי וּפַטִּימָן בְּשַׂר

הַפְּרִוֹת עַל־שְׁפָּת הַיָּאָר: וֹבַלַּוְעַ כֹּמִבֹּ וֹעַהַּבָּוֹנִע אָבָּכִ ַ אַּטַביטָן מִן־הַיָּאָב בָעָית מַּרָאָב וְהְנֶּה שֶׁבַע פְּרָוֹת אֲחֵרוֹת עֹלְוֹת הבת שורן אַבורנון

خىك ئىلى: וֹפֿמֹא לַפֿלַבְעוָן בַּעוָבַעֹא הַּכַ خيمًا خَمَايًا لَيَوْنِيًا خُمَلِ סַבְיקא בְּתְּבִינוּ מִן נַהְרָא

brink of the river. stood by the other kine upon the ill favoured and lean-fleshed; and came up after them out of the river, And, behold, seven other kine

and fat-fleshed; and they fed in the

٤

reed-grass.

נייקא פּרְעָה. הפְּרוֹת יְפָת הַמַּרְאָה וְהַבְּרִיאָת בַּשְּׁפִּירָוֹ הַמַּרְאָר וְדַלֵּט חַבְּשֶׂר אֵט שֶׁבַע נתאכללנה 正遠しい

לְמִעִוֹג יפּּמִימָתָא וְשַׁפִּיבוֹ בְּסַב יִשְ מֻבַּג שַוְבִשְׁאַ בְּבְּנֵעַ נֹאֶבַלָא שַנִבְשָׁא בַּבִּימָוֹ לַמִּשְׁנִי

So Pharaoh awoke. seven well-favoured and fat kine. lean-fleshed kine did eat up the And the ill-favoured and

(ES) ולא זכר שר המשקים. בו ביוס: וישכחהו. לאחר מכאן, מפני שחלם בו יוסף לוכרו, סווקק לסיוח אחר שמי לו בסעודמו, וזכר את אלו במוכס, כמו שָׁאוּ אֶת רֹאָשׁ, לשון מנין:

כשטר טרלום: מפני שכל הארץ עשוייץ יאורים יאורים בידי אדם, וגילום עולה במוכם ומשקה אומם, לפי שאיץ גשמים יורדיץ במלרים מדיר (ו) ויהי מקץ. כמרגומו מפוף, וכל לשון קן, פוף סול: על היאור. כל שלר נסרום לינס קרויס ילוריס, מוץ מנילום, שניס, שנחמר פֿשְׁבֵי פַנֶּבֶר פַשְׁבְי שֶׁם ס' מִבְּעַמוֹ וְלֹחׁ פְנָה פֶל רְקְבִּים (מהלים מ, ה), ולח בעת על מלרים הקרויים רהב:

מריש"ק בלע"ו, כמו ישָׁנֶחׁ סָׁמוּ: (2) יפוח מראח. סימן סום לימי סטובע, טסבריום נכלום יפום זו לזו, טלין עין בריס לרס במברסס: באחו. בלגם,

(צ) ודקות בשר. מינצי"ם בלע"ו, לשון דק:

(+) והאכלנה. מימן שמסל כל שמחת סשובע נשכחת בימי סרעב:

בויאות וטבות: שׁבְּלִים שׁלְוּת בְּקְנֵּה אָחֶר שִׁבַע שָׁבִלִּין סְלְאַן בְּקּנָיִא חַר ַ וּוּישֶׂן וַיִּחַלְם שָׁנְיִת וְהַנָּהו שָׁבַע יִּדְמוּדְ וַחַלִם הַּנְיָנוּת וְהָא

וְהְבֵּע שֶׁבָע שְׁבֶּלְיִם דַּקּוֹת וְהָא שְׁבַע שֶׁבָלִין לְקְיָן וּשְׁקִיפָּן

צקחות קדום צמחן בְּהְרֵיחוֹן:

غثتيثا:

ПÇľа: ְּוְתַמְּלְאָוֹת נַיִּיקַץְ פַּרְעָה וְהָנָה יִשְּלְיָהָא וְאָהָעַר פַּרְעֹה וְהָא ע אָט אֶּלָה עַשְּׁבֶּלְיִם תַבָּרִיאָנִת יָח שְׁבָּע שִׁבְּלִיִא פַּטִּיטָהָא

װְלְמֶׁא:

נאַגן פותר אוּהָם לפַרְעָה: ניספר פרעה להם אַת־חַלמוֹ הַלְמֵיה וְלֵיה דְפְשָׁר יָהְהוֹן נאָנו_כֿל_הַכּֿמְיִנִ ישרפו וּיִשְׁלְּח וּיִקְּרָה אָת־בְּלְ־חַרְטָּמֵיּ

נאָמִשׁמֹּג פּּבֹקע לְעִוּן נִע מֹאַבוֹם וֹנִינו כַּלְ עַכִּימַבְא וּהְאַבְע וּלַבְאָ זִע כָּבְ עַבְּהָהִי حِثْمِاتُ رِمَهِٰوْם דَانَانُ لَيَرْبُ جَعْجَبُهُ اَتَمْوْرَجُهُ تَامَانُهُ

וּנְרַבֶּרְ שָּׁר תַּמָּשְׁלְיִם אָנִי פּּרְעָּר יִמָּלָיל רַב שָּקר עָם פּרַעּר

Ç@Ľ¤T:

רַנְאָמָר אָָרִרקְשָׁאָּי אָּנִי מַוְּבָּיִר לְמִימַר יָה סּיּרְחָנִי אַנָּא מַרְכַר יוֹמָא דֵּין:

פּרְעָה קַצְּרְ עַלְעַבְּרָוֹת וַיְּמֵּן פּרְעֹה רְגֵיז עַל עַבְדּוֹהִי וִיהַב

אָטָג וֹאָע מָּב בַּאָפֿגם: אֹתִׁי בְּמִשְׁנֵּר בֵּית שַּׁר תַשַּבְּחִׁים יִתִּי בְּמִשְּרֵת בֵּית רַב קַטוּלִיָּא אֹתִי וּאַת שַּׁר תַאַבִּים: יְתִי וְיָת רַב נַחְחּוֹמֵי:

interpretation of his dream. man according to the night, I and he; we dreamed each And we dreamed a dream in one

guard, me and the chief baker. the house of the captain of the

of my faults this day:

servants, and put me in the ward of Pharaoh was wroth with his

Pharaoh, saying: 'I make mention

could interpret them unto Pharaoh.

thereof; and Pharaoh told them his

sent and called for all the magicians

that his spirit was troubled; and he

And it came to pass in the morning

Pharaoh awoke, and, behold, it was

And the thin ears swallowed up the

blasted with the east wind, sprung

And, behold, seven ears, thin and

corn came up upon one stalk, rank time: and, behold, seven ears of

And he slept and dreamed a second

seven rank and full ears. And

dream; but there was none that

of Egypt, and all the wise men

a dream.

up after them.

and good.

Then spoke the chief butler unto

אָלָר נְהָוּא אָנשׁ בְּפְּהְרָוֹן הַלְמָנִ אָּנָא נְהִוּא נְּבָר בְּפִּשְׁרֵן הֶלְמָנִה رَوْنَاخِرُوْنِ ثَاكِرُبِهِ خُكِرْخُكِ هُنُكِ رَبُاخِمُوْمُ فَخُرْمُوْمُ فَكِرْخُرُهُ فَكِ

בַבְּלֵלָא:

װַבְּיבוּ:

(a) בקנה אחד. מוליד"ל בלע"ו: בריאות. שיינ"ש בלע"ו:

- כום מוכמים, שקוכין ביש"ם: (6) ושרופות. סטליי"דט בלע"ו. וטקיפן קדוס, מבומות, לטון מטקוף, סמבוע ממיד על ידי סדלת סמכס עליו: קדים.
- (ע) הבריאות. שייי"ש גלע"ו: והנה חלים. וסנס נעלס מלוס עלס לפניו וסוצרך לפומריס:
- בנום ששם לובר (ב"ר פט, ו): . אומס, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנם באוניו, ולא היה לו קורם רוח בפמרונס, שהיו אומרים שבע בנוח אמה מוליד, שבע (מימי סן עלמום בלשון ארמי, ובמשנה בים שהוא מלא ממיא, מלא עלמום): ואין פוחר אוחם לפרעה. פוחרים היו שסיו שם שמי פעימות, שכמם המלוס והעלמת פתרונו (צ"ר פע, ה.): חרשמי. הנתרים בעימי מתים, שצומלים בעלמות. (8) וחפעם רוחו. ומטרפא רומים, מקשקשם במוכו כפעמון, וציצוכדינלר סוא אומר וַאָּהְפְּעָס רוּמוֹ (דניאל ב, א.), לפי
- (11) איש כפחרון חלומו. מלוס הראוי לפתרון שנפתר לנו, ודומה לו:

غَتُد: לנו אָטַ בֿוַקְמָנֻינוּ אָנָחָ כּּבַּבַקְמָוָ مُ بَاهِدِبُانِكِ لَوْمَهِد كُلِّهِ رَبْهُمُ וַמְּם אִטְׁנוּ זֹמֹר מֹבֹרַ. מֹבֹר לַמִּר י

אָטָּר הַשְּׁרַ עַּלְרַבָּנָּר וְאָטִוּ הָלְדְיָ: יִנִי אָטִּרַ עַּלְ שִׁמִּישִׁי וְנִטִּיִּר

وَلُيٰلِ: נְיָהְיִּר נִיּבְאָ אָלְ- וְסַפּּר וְאָנִי בְּטִיתִיה וְעָּאַלְ לְנִים יי יוֹפֶּף וַיְרִיצֶּהוּ מִן־הַבְּוֹר וַיְגַלַּחֹ וֹצִּרְהַשׁוּהִי מִן בֵּיה צְּסִיְבִי וַיִּשְׁלַח פַּרְעֹּה וַיִּקְרָא אָת יִשְׁלַח פַּרְעֹה יִקְרָא יָת יוֹסָף

חַלום לפְּתָּר אָתִוּ: ۿؚڟٞۿؙڬ؞ۿٙڴ؞ڮڔڟڡ؈ۺڟۿۿڡڟڎ؈ڟڴؚڮڂڟڎڟۮ؊ۼڣ ביי חְלַמְהָהִי וּפֹהֶר אֵין אֹהְוֹ וַאֵּנִי חַלְמִית וּפְּשֶּר לֵית לִיה נַאֵּנָא וּיַאְמֶר פַּרְעֹּה אֶל־יוֹסָף חֲלַוֹם וַאֲמַר פַּרְעֹה לְיוֹסַף חָלְמָא

ēĻģĽ: בּלְמַּבְׁי, אֶּלְבְיִים יַמְּנָה אֶנִהשְׁלְוִם לְאַ מִּן חַכְּמָּה, אֶלְבִין מִן בַּוֹם וַנְּמַּן יוֹסָף אָת־פַּרְעָּה לֵאמָר וַאֲמַיב יוֹסָף יָת פַּרְעֹה לְמֵימַר

הְנְנִי עַמֵּד עַל־שְׁפָּת הַיְאָר: ہ ווְיַבְּר פַּרְטָּה אֶל־יוֹסֶף בַּחֲלֹמִי וּמִלֵּיל פּרְטַה עָם יוֹסֶף בְּחַלְמִי

נִהְרָּבְ בְּאֶבוּי: פַּרוֹת בְּרִיאִית בְּשֶׁר וִיפָּׁת תַּאַר פַּטִּימִן בָּסַר וְשָּפִּירֶן לְמִהְוֹי

> ₫ŵL: עלא נת הלמלא גבר פהלמיה וֹטַמּוֹ מִמּנֹא מוִכְים מֹבֹנִי

נְיָהֵי כַּאֵּמֶה פֶּהַרַ לְנִי כֵּן הַיְּהָ וַהַנְה כְּמָא דְפַּשְּׁר לַנְא כֵּן הַנְה

מְּמָת בַּלְמָא נִמְפַּמָּר בִינִי:

ן יקתב שְלְמָא דְפַּרְעֹה:

עא אָלא פֿאַים על בּיף נַהָּרָא:

أناؤل مالتانهد محرب هُرَم نفهما تنده فإقا هُدَه فيدًا

וֹבֹהֹוֹ בֹאַבוֹנֹא:

to his dream he did interpret. our dreams; to each man according told him, and he interpreted to us the captain of the guard; and we young man, a Hebrew, servant to And there was with us there a

was hanged. restored unto mine office, and he interpreted to us, so it was: I was And it came to pass, as he

Pharaoh. raiment, and came in unto shaved himself, and changed his hastily out of the dungeon. And he Joseph, and they brought him Then Pharaoh sent and called

Þτ

٤ī

interpret it. thou hearest a dream thou canst have heard say of thee, that when none that can interpret it; and I have dreamed a dream, and there is And Pharaoh said unto Joseph: 'I

give Pharaoh an answer of peace.' saying: 'It is not in me; God will And Joseph answered Pharaoh,

the brink of the river. In my dream, behold, I stood upon And Pharach spoke unto Joseph:

reedgrass. well-favoured; and they fed in the the river seven kine, fat-fleshed and And, behold, there came up out of

שברי. אפילו לשונו אינו מכיר: שבד. וכמוב בנימוסי מלריס, שאין עבד מולך ולא לובש בגדי שריס. (מ"א שיריס וכן גרם (21) נער עברי עבד. ארורים הרשעים, שאין מונחם שלמה, מוכירו גלשון צויון: נער. שומה, ואין ראוי לגדולה:

שחין בריך לפרש מי השיב, מי שבידו להשיב, והוח פרעה, וכן דרך כל מקרחות קלרים, על מי שעליו לעשות הם מוחמים את (13) השיב על כני. פרעה הנוכר למעלה, כמו שהמר פרעה קלף על עבדיו, הרי מקרה קלר לשון, ולה פירש מי השיב, לפי כח"ס): איש בחלומו. לפי החלום וקרוב לענינו:

(41) מן הבור. מן בים ססוסר, שסום עשוי כמין גומל, וכן כל בור שבמקרם לשון גומל סול, ולף לס לין בו מיס קרוי בור, ۵۲٤۲:

(15) חשמע חלום לפחור אחו. מלוין ומניין מלוס לפמור לומו: חשמע. לשון סננס וסלונס, כמו שמע יוֹפָף, פַׁשָּׁר לֹל פוש"י בלע"ו: ויגלח. מפני כבוד המלכות (ב"ר פע, ע):

(16) בלעדי. אין החכמה משלי, אלא אלהים יענה, יחן ענייה בפי לשלום פרעה: קשְׁמַת לְשִׁנִי, אַנמינדר"א בלע"ו

	Ľu x:	_		
97	שָׁבַע פְּרָה הַמֹבֹה שֻבַע שָׁנִים הַּנְּה וְשֶׁבַע הַשְּׁבֵּלִים הַמּבֹה שֶׁבַע שְׁנִים הַנְּּה הַלִּים צָּחֲר הוא:	הְנִיֹא אִנּגוֹ נְהְבַה הַבְּלִּגֹּא	The seven good kine are seven years; and the seven good ears are seven years; the dream is one.	97
\$7	ַנִּאִמֶּר יוֹסֵף אָל־פַּרְעָּה חַלִּים פַּרְעָה אָחֲר הָוּא אָה אַשֶּׁר הְאֵלֹהֵים עֹשֶׂה הִגִּיד לְפַּרְעָׂה:	נאַמַר יוֹסָף לְפָּרָעֹה חֵלְמָא הְפַּרְעֹה חַד הוֹא יָת דִּייָ עֲהִיד לְמָעֶבַד חַוִּי לְפַּרְעֹה:	And Joseph said unto Pharaoh: 'The dream of Pharaoh is one; what God is about to do He hath declated unto Pharaoh.	ST
† 7	נַהְבְלֵּעְןְ תַשְּבֵּלִים תַדַּלִּת אָת שֶׁבַע תַשִּבֵּלִים תַשֹּבָוֹת וֵאִמָר אֶל־תַחַרְשְמְּים וָאֵין מַגִּיד לֵי:	הְּבֹת הִּבֹלְגֹּא הַבְּעֹא נֹאָמָנִינִי	And the thin ears swallowed up the seven good ears. And I told it unto the magicians; but there was none that could declare it to me.'	† 7
٤٦	וְהְנֵּתִ שֶׁבֵע שִׁבֵּלִים צְּנָמִוֹת רַקּוֹת שְׁרֻפָּוֹת קָדִים צַּמְחָוֹת צַּחֲרִיהֶם:	הְּמִּגִּפּׁן מַדִּיִם צְּמְּחָן בְּתְּבֵינִיהֹוֹ; שְׁמִיפָּן מַדִּיִם צְמְחָן בְּתְּבִינִיהֹוֹ;	And, behold, seven ears, withered, thin, and blasted with the east wind, sprung up after them.	£7
77	מְלֵאָט וֹסְלְוָט בְּלֵלָנִ אָטִר הְבְּלִים מִלְט בְּלֵנָנִ אָטָר מְבְּלִים מִלְט בְּלֵנָנִ אָטָר	ְנְׁמְבְׁנִי בְּטַבְּמָׁו בִּמַּנִּיֶּא עַּר עַּלְּנָו מְבְלְנוּ סִלְמָוּ בִּמַנִּיָּא עַר עַּלְנָוּ נְחָנֵינִי בִּטַלְמִּי וְּהָא מָּבִּע	And I saw in my dream, and, behold, seven ears came up upon one stalk, full and good.	77
ız	רָת כַּאַשֶּׁר בַּהְּחִלְּה וָלָאִ נִידַע בּי־בָאֵי אֶלִ־קּרְבָּנָה יַּעַרְאֵיהָן נַהְבָּאִנָה אֶלִ־קַרְבָּנָה יַּעַרְאֵיהָן	בּׁנְהֵ כִּׁרְ בַּׁלֵּבְׁתְּנִיםׁא נְאִשְׁהָּבִּנִים: אָבְּיִ הַּלְא לְמִׁהֵּנִינִוּ נִּמְשְׁנִינִוּ נְהַּלְא לְמִׁהֵנִינִוּ נִלְא אִשְׁנִּבִּה	And when they had eaten them up, it could not be known that they had eaten them; but they were still ill-favoured as at the beginning. So I awoke.	12
07	וַתּאַכַלְלְנָתֹ תַפָּרוֹת הָרַקּוֹת וְהָרְעָּוֹת אֵת שֶׁבַע הַפָּרָוֹת הָרְאַשׁנְוֹת הַבְּרִיאָת:	לבְתְּיִטְא פּֿמִּימְטְא: יְבִימְּטְא יִנִי מְּבָּת שִיְבִּטְא וּאָכִלְא שִיְבִּטְא טַפִּיכְטָא	And the lean and ill-favoured kine. did eat up the first seven fat kine.	07
61	ڔהנֵּה שֶׁבַע־פָּרָוֹת אַחַרוֹת עֹלַוֹת אַחַבִּיהָן דַּלּוֹת וְרָעָוֹת הָּאַר מְאָד וְרַקּוֹת בָשָׁר לְא־רָאַיִּתִי בְתֵנָּה בְּכְל־אֶבֶץ מִצְרַיִם לְרִעַּ:	אַרְטָּא שְׁבָע תּוֹרָן אָחֵרָנְיֵן בְּטָר לָא חֲזֵיתִּי דְּהָנְהָא וְחַפִּירָן בְּלִיקָא בְּתְּדִּי לִחָהָא וְחַפִּירָן הְלִיקָא שְׁבָע הַיְרָן חַפִּירָן הְלִיקָא הְבָע הַיְרָן אָחֶרְנְיֵן	And, behold, seven other kine came up after them, poor and very ill-favoured and lean-fleshed, such as I never saw in all the land of Egypt for badness.	61

ועל סשנות סמלוס וגוי. בשבע שניס סעובות נאמר סגיד לפרעס, לפי שסיס ממוך, ובשבע שני רעב נאמר סראס את פרעס, (26) שבע שנים. ושבע שנים. כלן הינן הלה שבע, והשר נשנה החלום פעמים, לפי שהדבר מזומן, כמו שפירש לו במוף,

(ES) צנמוח. לונמא בלשון ארמי סלע, הרי הן כען בלי לחלוח, וקשוח כסלע. וחרגומו נלן לקין, נלן, אין בהן אלא הנץ, לפי

(פו) דלוח. כמושומ, כמו מַדּוּשַ מַּמָּס בְּכָס דַּל (שמואל־בּיג, ד.) דאמנון: ורקוח בשר. כל לשון רקום שנמקרא, מסרי

שנטכולנו מל סוכת:

בשר, ובלע"ו בלומ"ש:

נְּרִוּלְ בְּבְלְ_אָבֶץ מִצְּבֶוֹם: בוראָר אָת־פַּרִינְה: פּרְעָּה צַּשֶׁר הְאֶלְהָים עֹשֶׁה פּרְעָה דֵיִי עַמָּר צַּחָוִי רַנּאַ רַבְּּלֶר אָהָוֹר דְּבָּרְהִיּי אֶלְ הוּא פְּהְנָמָא דְּמַלֵּילִית עִם עַפֿעַים יַהְיּי שָּבַע שָׁנָי רָעָבּי نْهُدَم تَاهِٰدُرُ لِم يُتَاكِٰرِن هُلُوٰنِن ـ הִעּٰלַת אַהַרִיהֶוֹ שֶׁבַע שָׁנִים הַנָּה וְאָבַע הַפְּרוֹת הָרַלּוֹת וְהָרָעֹת

בינב מֶבֹת מָנוֹם בֹּאַנִי מָבָׁת בֹא מָבֹת מָנוֹא אַנוֹן סִבֹּתֹא

וְכִבְּר הַבְּעָר אָת־ **さく_**正点され וַבְּׁמוּ מֻּבֹת מִׁנֹו בֹמֹב אַבַוֹבוּבְוֹן וּיקּימוֹן

止ば ひがた: הְרְעָב הַהָּוּא צַּחַבִּי־כֵּן בִּי־כְּבֶר בֵּרָם כַּפָּנָא הַהֹוּא דִּיהַיֹּ בְּחַרֹ لْذِيهِ ـ نَثَلَم لَاهُٰكُم كَغُبُكًا فَاظْتُرْ لَذِيهِ نَتَنَلَم فَخُمَّه خَهَلَمُه فَا

حَمِّمَ لِيَانِي حَمِّمَ لِيَانِي خَمْرَةً مِنْ الْمِنْ الْمِينَانِينَ الْمُنْفِقِينَ الْمُنْفِقِينَ الْمُنْفِقِينَ الْمُنْفِقِيلِ الْمُنْفِقِيلِ الْمُنْفِقِيلِ الْمُنْفِ יִמְמַבַר הָאֶלַהִים פּהֹמֹנֹם כֹּגַנֹלַנְן עַבַּבֹר מִהָּם פּנַפַּוֹן إنفا بالهواب بالبارات لاكافران بوا بالمود براولا بإدراء

تغدُّدُت: لَاكُلًا نشتكك וְעַמְּחֹ בֶּרֶאׁ פַּרְעֹּה אָישׁ נְבָּוֹן וּכְעַן יִהָען יָהַ בַּרְעֹה הָּבָלְתָן

מֹבְנוֹם בַּמְבַת מִנָּו עַמִּבָׁת: וּמֹמֵּע פּבַׁמַע וֹנפֹּעֹב פַּעֹבונים וֹאַכִּיג פּבַמָּע וּנמנוּ מִעוּמֹנוּוֹ

> מְבַת מְנֵי כַפַּנְא: حُكْنُكُم يَصْكِيهُا كَيِينَ يَكُنُلُ הְבֹת הְנֹגֹא אַנֹגן נְהְבֹת הְנִבְלָגֹא ילישְׁלָא דַּסְלִיקָא בָּתָרִיוֹן TQ'ÇQX

لخٰא בֹכֹל אַבְׁמֹא בַּמִגַּבִוֹם:

כפוא זו אַמָא באַבאַ: نشت בְּאָבֶן בְּהְבִירוּוֹן וְיִהְנְשָׁי כְּלְ סְבְעָּא WEU

פְּהְגְמָא מִן בֵּרְם יְיָ וּמוֹהֵי icital XĽ،

כן אַני הַקּיף הוא לַהְדָּא:

אַבאָבא וֹטַכֹּים וִימַנָּינִיה עַל אַבְעָּאַ

בְּמִגְרַוֹם בַּמְּבָת מְנֵּו ְסִבְּתְאֵי נְחַמֵּמִ אָּעַ־אָבֶוּן עַלְ אַרְעָּאָ וִיוָּדְיוּן יָתְ אַרְעָּאָ

> wind; they shall be seven years of empty ears blasted with the east seven years, and also the seven kine that came up after them are And the seven lean and ill-favoured

do He hath shown unto Pharaoh. unto Pharach: what God is about to That is the thing which I spoke

land of Egypt. great plenty throughout all the Behold, there come seven years of

consume the land; land of Egypt; and the famine shall plenty shall be forgotten in the seven years of famine; and all the And there shall arise after them

be very grievous. famine which followeth; for it shall in the land by reason of that sug the plenty shall not be known

God will shortly bring it to pass. the thing is established by God, and unto Pharaoh twice, it is because And for that the dream was doubled

him over the land of Egypt. a man discreet and wise, and set Now therefore let Pharach look out

Egypt in the seven years of plenty. take up the fifth part of the land of appoint overseers over the land, and Let Pharaoh do this, and let him

48

z٤

31

67

Lτ

(05) ונשכח כל השבע. הואפתרון הצליעה: לפי שסים סדבר מופלג ורחוק נופל בו לשון מראס:

(se) terf. anaf: (וצ) ולא יודע השבע. סול פתרון ולל נודע כי בלו לל קרבנה:

(46) וחמש. כמכגומוויזרו,וכן וַמַּמָשְׁיס:

ود خيشرتم بهُدْر بَائَمْت يُخَمَّد يَائِيْرُ لِيَحَالِهُ لِمَالِمُ لِمُحْمَ هُدْر حَظَيْهِ ئْتَزْت بَهُجُمْ جُوْظِينَا جُهُدًا نِيتِ يُقِدِيَا جُمَقِٰهِ בּהֹבות וֹמִלֶּתוּי: בְּר מַחַת יִד־פַרְעָּה אָכֶל פַּרְעָה " הַשְּׁבְוּת הַבְּאָת הָאֵלֶה וְיִצְבְּרוּ־ שְּבְּקָא דְּאָהָן אָלֵין וְיִיצְרוּן וֹנְלַבּׁאָנִ אָּנִי_כֹּלְ_אָכֹלְ נַוֹּמְּוֹנִם וַנֹּבֹּוֹמֵנוֹ זִנִי כַּלְ הַבִּוּר הָּוֹנִאִּ

וְיִםְרוּן:

בְּאָבוֹל פַּבְּמֵּב: וְמִּטֵּנְגִּוֹ מַּמֵּא בַּאַבְּמָא פַבְפַּנְא: בְּאָבוֹל מִבְּבְיִנִם נְלְאָבִיִלְכְּבִינִ בְּיִנְיוֹנִוֹ בְּאַבְמָא בַּמָבְּנִנִם נְלָאִ

יבְמֶינֵי כַּלְ עַבְּדִּיוֹרִי: ⁴⁶ [נְיִּטְּׁבַ עַזְּיְבֶּלֶר בְּעָיִנְיִ פַּרְעָּה וּשְׁפַר פִּהְגָּרָא בְּעִינִי פַּרְעֹּה

נְבוּאָר מִן בֵּרִם ;; בִּיה: הַנְמְצֵא כְזָה אָישׁ אֲשֶׁר רָוּחַ הַנִּשְׁכַּח כְּדֵין וְּכַר דְּרוּחַ וּיִאְמֶּר פּּרְעָּה אֶל־עָּבְרָּיָיִי וַאֵמֶר פּרְעֹה לְעַּבְּדִיהִי

ואַע אָּגוֹ_לָבֶנוֹ וְטַבֶּם בַּמִּנְבַ: הוֹדֵישִׁ אֶלְהָים אוֹהָךְּ אָחַ־בָּלִ דְּהוֹדָשִ יִיְ יָהָרְ יָה בָלְ דָּא לֵית עלישי <u>ויְאַטֶּר פּרְעֹהֹ אֶל־יוֹסֶף אַחֲרֵי</u> וַאֲטַּר פּרְעֹה לְיוֹסֵף בָּתַר

الم الأدام الأداء

ולמנו לַ לַ מַּבֹּלוֹנוּ:

àåĿ: ישַּׁל בְּלְתַּמֵּי רָל הַכַּפָּא אֶנְדַּלְ מִימְרָדְ יִמְּיָן בָּלְ תַּמִּי לְטִיִר °* אַשְׁעִ שִּׁנְיֵּנִי מַּלְ-בֵּיּלִי וְעַּלְ-פִּיף אַהְ הְּהִי מְטְּנִּא עַלְ בֵּיִהִי וְעַּלְ

יְּ וַיְּאַמֶּר פַּרְעָּה אֶלִּ־יוֹסֵף רְאֵה וַאֲמֵר פּרְעַה לְיוֹסֵף הַזִּי

מַבְּבְיהַ:

منخذيا نيخت جيمة:

تظرر بزؤك: כּוּבׁסֹּ, מַלְכוּטֹאַ בַּבוּן אָנִבוּ

הלק פֿק־אָבוּל בְּמִגְינִינִי יִטִּוּ הַקְ פָּק אַּבְּתֹּאִ בּמִנְינִינִי יִטִּוּ הַּקְ פָּק אַבְּתֹּאִ

for food in the cities, and let them up corn under the hand of Pharaoh these good years that come, and lay And let them gather all the food of

through the famine.' of Egypt; that the land perish not famine, which shall be in the land the land against the seven years of And the food shall be for a store to

his servants. of Pharaoh, and in the eyes of all And the thing was good in the eyes

man in whom the spirit of God is?' Can we find such a one as this, a And Pharaoh said unto his servants:

discreet and wise as thou. thee all this, there is none so Forasmuch as God hath shown And Pharaoh said unto Joseph:

throne will I be greater than thou.' my people be ruled; only in the according unto thy word shall all Thou shalt be over my house, and

07

6٤

38

Δ٤

Egypt.' I have set thee over all the land of eact thataoh said unto Joseph: 'See,

לממס בכיונקוד קמן קמן: החח יד פרעה. ברצומו ובפונלומיו: (35) אח כל אכל. שם דבר סוח, לפיכך מעמו בחל"ף ונקוד בפחח קמן, וחוכל שהוח פועל, כגון פִי בְּל חוֹבֵל בֵּלֶב, מעמו

(98) והיה האבל. סלצור, כשלר פקדון סגנוו לקיוס סלרן:

מיבם ונקודם במעף פממ: (88) הגמצא בזה. כמרגומו מישכת כדין, אם נלך ונצקשנו סנמלא כמוסו. סנמלא לשון ממיסה, וכן כל ס"א המשמשת צראש

(95) אין גבון וחכם כמוך. לפקש מיש נצון ומכס שממרם, למ נמלמ כמוך:

(0+) ישק. יחון, יחפרום, כל לרכי עמי יהיו ועשים על ידך, כמו וגן מָשֶׁק בֵּיִהִי (ברחָשִיח מו, ב), וכמו נַשְׁקוּ צַר (חהלים ב,

(וף) נחחי אחך. מנימי ימך, ואף על פי כן לשון נמינה הוא, כמו ולְמִמְּךְ עֶלְיוֹן. בין לגדולה בין לשפלות נופל לשון נמינה

מקנוי כמו לֹפַפֹּי פֶשְׁבֶׁם וֹבִּוֹנִם וּבְּבַּלַנִם (מוְטָבִי בִּי מ):

בְבָר הַנְּהָב עַל־צַנְאָרְוֹ: נילבש אַנון בּגַרִי־שָּׁשׁ נַיָּשֶׂם * יְדְוּ וִיִּהַן אָטָה עַל־יַד יוֹסֶן־ וּנְסֹר פַּרְעָה אָת־שַבַּעְּתוֹ מִעַּלִ

تَاجُلُ'لَتِ: אִנְוּ מֹּלְ כָּלְ־אָנֵא هُمُد إِن إِنْ كُلُّهُ: خُطُّرُا هَا لِنَاكُ اللَّهِ الْمُعْلِدُ لِللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ اللّ וּוֹבְכֵּב אָעַוּ בְּמִבְבֶּבֶת הַמִּשְׁנֵּבְ וַאַּרָבִינִיה בָּרָהִכָּא הִּנְיִיהָא

אַטַ וֹבוּן וֹאָטַ בַּלְּכִוּ בַּבֹּבְ אָבוֹא ** פַּרְעָּה וּבִלְעָבִׁיף לְאַ־יָרִים אָישׁ ryar erán az-rige ar

נוגא ווסף על־אָבֶץ מִצְּבָוֹם: בתיבה אחת) בהון און קאשָה פַּנָהָ פָּנַה (בספרי הימן פִּיִּטִיפֶּרַע * פַּעְנֶעַ וּיִמֶּן לִוּ אָת־אָסְנָת בַּתַ וַיִּקְרָא פַּרְעָה שַׁם־יוֹסָף צְפְּנָת יּקָרָא פַּרָעה שׁוֹם יוֹסַף נָּבָרָא

בְּבֶׁלְ_אָבֶא מִגְּבֶוֹם: יוסף מלפנו פרעה ויינבר رْطَرْدُ هَلَـٰهُ لِيَّالًا لِمَجْلَدُ لَا يَرَاءً لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّالًا عَلَيْهِ لِيَّامًا لِيَّامًا مَا يُوْلِدُ هَلَـٰهُا لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّامًا لِيَّامً נייסף בו שְלְמִין שְׁנְין בְּעְמָרְוֹי וְיוֹסָף בַּר הְלָמִין שְׁנִין כַּד קָם

4444.0: ١٠٠ تَقَمَمُ بِهُدُا خُمُكُم مِثَلًا يَاهُكُم يَخْتُمَا يُخْتُمَا يُخْتُمَا يُخْتُمُ خَمُكُم مِثَلًا

> בנא וְהַנִּג מִנִיכָא בַּבַּעַבָּא הַּבַ בייסף וְאַלְבֵּישׁ יָמִיה לְבוּשִׁין יְדֵיה וִיהַב יָהַה עַל יְדָא וֹאַהְרִי פַּרְעֹה יָח עִּוְקְחֵייה מִעַּל

> כֿל אַרְעָא דָּמִצְּרָיִם: אַבָּא לְמַלְכָּא וּמִנִּוּ וֹטִוּע מַּכְ ביליה ואַכִריזו קדמוהי בין

בַּבְלְ אַבְּאָ דְּמָצְרָוֹם: בולקיה למובב על סוסיא לבר גת יביה למיחד זין וית פַרְעֹה יבְר מִמֵּימְרָךְ לָא יָרִים נאַמר פּרִעה קיוֹסף אַנָא

מַלְ אַרְעָא דְּמָצְרָיִם: דאון לאחו ונפק יוסף שלים נט אַסוט פֿט פּומופּבה בפֿא لخضهضئا فخنا خبد نبتح جبد

ונפל יוסף מן בדם פרעה

וֹהְבַּר בָּבְלְ אַבְּהָא בַּמִּגְבִוֹם:

סְבְּמָא מְבוּנְא לְאִוּגִּבוּנוֹ:

chain about his neck. vestures of fine linen, and put a gold Joseph's hand, and arrayed him in ring from his hand, and put it upon And Pharaoh took off his signet

77

and he set him over all the land of they cried before him: 'Abrech'; second chariot which he had; and And he made him to ride in the

in all the land of Egypt.' 700î sid 10 band sid qu îlil anm on am Pharaoh, and without thee shall And Pharach said unto Joseph: 'I

Egypt.— Joseph went out over the land of of Poti-phera priest of On. And him to wife Asenath the daughter Zaphenath-paneah; and he gave And Pharaoh called Joseph's name

vent throughout all the land of from the presence of Pharaoh, and of Egypt.—And Joseph went out when he stood before Pharaoh king And Joseph was thirty years old

Egypt.

earth brought forth in heaps. And in the seven years of plenty the

מרלפות. בלשון משנה מוקף רובדין של אבן. על הרובד שבעורה והיא רלפה: משיבום הוא במלרים: רביד. ענק, ועל שהוא רלוף במבעות קרוי רביד, וכן לַבַּדְּמִּי עַרְשִׁי (משלי ז, מז), רלפתי ערשי (ב+) ויסר פרעה את טבעתו. נמינם מצעת המלך, היה הום למי שנותנה לו, להיום שני לו לגדולה: בגדי שש. דצר

. אב במכמס ורך בשנים, אמר לו בן דורמשקים, עד ממי אמס מעוום עלינו אם סכמוביס אין אברך אלא לשון ברכיס, שסכל סיו בסשומפין (בבא במרא ד.) לא ריכא ולא בר ריכא. ובדברי אגדה (פפרי דברים פוף פ"א) דרש ר' יהודה, אברך זה יופף, שהוא (34) במרכבת המשנה. ספנים למרכנמו, סמסלכם אלל שלו: אברך. כמרגומו דין אבא למלכא רך צלשון ארמי מלך,

(44) אבי פרעה. שיש יכולת בידי לגוור גורה על מלכותי, ולני גוור שלל יריס ליש לם ידו: ובלעדיך. שלל ברשותך. דבר נכנסון לפניו ויולאין מחח ידו, כענין שנאמר ונחון אוחו וגוי:

מאליו, לפי שחמד את יוסף למשכב זכר (סומה יג:): (אי) צפנה פענה. מפרש הלפונות, ומין לפעות דמיון במקרמ: פושי פרע. הוא פועיפר, ווקרא פועי פרע על שומחק שחר אני פרעס, אני אסיס מלך, ובלעדיך וגו', ווסו דוגמס רק סכסא: אח ידו ואח דגלו. כסרגומו:

בְּתוּבֶה: בולונ אמנ סבובטוב לעו נימן־אָכֶל בָּעְּרִים אָכֶל שָׁבִרַ־ 8+ שְׁנִים אַמֻּר הִיוֹ בְּאָבֶּץ מִצְּבִים וּנִלַבֶּּא אָעַבַלַּגְאַבָּגוּ אָהָבֹה יִכֹּוֹה זִע כֹּגְ הַּדוּר הַבֹּה הִוּוֹא

הַרְבָּר מְאַר עַר כִּי־חָדָל דִימָא סִגִּי לֹחָדָא עַר דִּפְּסַק ניּצְבּׁר יוֹסֵף בָּר כְּחָוֹל חַיָּם יִּרְנִשׁ יוֹסֵף עַבּוּרָא כְּחָלְא

עימן פְּוֹמִיפֶּרַעּ בתיבה אחת) כּהָן פָּרַעּ רַבְּא דְּאֵון: לְן אֶׁסְנְע בַּע_פַּוְמִּג פָּבֹג (בספרי דִּילִידַע לִיה אָסְנָע בַּע פּוֹמִי os מַבְוּא שָׁנָת חַבְּעָּבְ אַשֶּׁר יֶלְבְּדָה עַּדְ לְא עַּלָּה שַּהָא דְּכַפְּנָא יליוסף ילד שני בנים בשנים خفظد خد للالا مفظد:

הֿמֹלְ, וֹאֵנ כּֿלְ_בָּוּנ אַבוּ: י מְנְשֶּׁהְ בְּירְנְשֵׁנִי אֱלְהִיםׁ אָתְ־בְּלִ - מְנַשָּׁה אַרִי אַנְשִׁנִי יִיָּ יָה בְּלִ וּנֹבְרָא יוֹמָף אָת־שָׁם תַּבְּּכִוֹר

XL1:

بنفتن لاجياره خلائا مثنا: יי וֹאָט מֹם בַּמֵּנִ לַבָּא אָפַּבְנִים בַּיִּ

בְיָה בְּאֶהֶל מִצְּהָוֹם: ردرم، زين خُرْدُك شِحَم شِرْدُ لَاشِكُم لَيُشِكُ لِشِكِرِيْكُم شِحَم شِرْدُ مُخْمَهُ

אֶבֶץ מִצְּרַוִם הָוָה לֶחָם: בְּמֶב בְּבֶּלְ בְּנֵעִׁ נְבְבֶלְ בְּבָּלָאְ בָּבָלְ אָבְמְּנִא יְּבָבְלְ יי לְבוֹא כַּאַמֶּר אָמָר יוֹסֶך וֹיָהָי לְמִיהִי בְּמָא בַּאָמָר יוֹסָף וַהָּוָה,

> ווער הדולא לללולא הדונ בּבוֹנֹאַנ פֿאַנֹאָא בּמִגֹנִם

מַלְמִמְנוֹ אָבוּ בִישׁ מִנְיוֹ:

الإبرقاء بخلأذرب لأتدا خزرا

מֹמֹלִי וֹנִינו כַּלְ בִּינו אַבּא: ולבא וופף יח שום בוכבא

ווט מום טווא אבוום

אָבו אַפּׁמּנו וֹן בֹאָבַת מִהֹבּוּבוּ:

בּנִוֹאַנ בֹאַנֹאָ גַּמֹגַנִוֹם:

אַבְעָא בַּמִגְבוֹם בַּוֹנִי כַנִוֹמָא: נשְּׁטַבְּגַלִּי מֶּבְׁתּ מְּנֵגְ עַבְּׁבֹּלְ נְמֶּבִוּאָט מָבָתּ מָנֵגְ כַּפּּנִאָּ

> laid he up in the same. which was round about every city, in the cities; the food of the field, land of Egypt, and laid up the food the seven years which were in the And he gathered up all the food of

without number. left off numbering; for it was of the sea, very much, until they And Joseph laid up corn as the sand

unto him. of Poti-phera priest of On bore came, whom Asenath the daughter sons before the year of famine And unto Joseph were born two

my father's house.' made me forget all my toil, and all first-born Manasseh: 'for God hath And Joseph called the name of the

affliction.' me fruitful in the land of my he Ephraim: 'for God hath made And the name of the second called

an end. was in the land of Egypt, came to And the seven years of plenty, that

٤٤

75

τS

٥S

64

Egypt there was bread. all lands; but in all the land of had said; and there was famine in began to come, according as Joseph And the seven years of famine

(לא) וחעש הארץ. כמהגומו, ופין פלשון נעקר מלשון עשיים: רקמצים. קומן על קומן, יד על יד סיו פולרים:

- (אי) אכל שדה העיר אשר סביבוחיה נחן בחוכה. שכל מרן ומרן מעמדם פירומים ונומנין במצומה מעפר המקום,
- (94) עד בי חדל לספור. עד כי מדל לו סמופר למפור, וסרי זס מקרא קלר: בי אין מספר. לפי שאין ממפר וסרי כי ומעמיד את המבואה מלירקב (נ"ל שהוא דעת רבי נתמיה ואין לריך כלל להגיה ברש"י כאשר עלה בדעת קלתם):
- (05) בשרם חבוא שנח הרעב. מכאן שאפור לאדס לשמש מממו בשני רענון (מענית יא.): משמש בלשון דקם:

יוֹסָב אַמֶּב יאַמָּר לַכֶּם עַזְּמָּוּ: قَلَمْك خُرُح مَجْدَنِهِ خُرِد هُج_ הַמָּם אֶל־פַּרִעָּה לַלָּהָם נּיּאַמֶּר تَنْلُمْ إِذِي كُلُّا لَا يُتَكِّرُنُ لَا يُخْمُرُنُ لَا يُخْمُرُ

ביימר קכון העורון: מֹגֹרְאָּג אָנוֹנְלָנִ לְנָעַ נְוָפָּוֹבַ לְנִימָא נֹאָמָר פּּרִעָּר לְכָּלְ וּצְּנִח עַמָּא קֵרְם פַּרְעֹה עַל ולפונט פֿל אַרְעָא דָּמִצְרַיִם

unto Joseph; what he saith to you, said unto all the Egyptians: Go Pharaoh for bread; and Pharaoh famished, the people cried to And when all the land of Egypt was

ניְּהֶבָּׁב לְמִגִּינִם נִיּםׁזֹע עַבֹּתֹּב ייי ניפְּמָח יוֹטֶף אָת־בְּל־אַשֶּׁר בָּהָם אַרְשָּׁא וּפְּתַח יוֹסֶף יָת בָּלֹ וְהְרְעְלֵּבְ הַלְּיִר עַלְרְ פְּלִרְ פְּנִוֹּ הַאָּבֵין וְכִפְּנָא הַנָּה עַלְ כָּלְ אָפִּי

sore in the land of Egypt. the Egyptians; and the famine was all the storehouses, and sold unto face of the earth; and Joseph opened And the famine was over all the

באבון מגבום:

למגראי יהקיף כפולא הארעא אַגַּבוֹא בַבְּעוָן הַבּוּבָא וֹזַבּוֹ

famine was sore in all the earth. to Joseph to buy corn; because the And all countries came into Egypt

<u>יוֹבְאֶב בַּלַקַעַהְאֶבֶּוֹ</u> څح_بېقاء

שׁבוּנה פַּפּוֹא בַּבֹּלְ אַנְמֹאִי בי_שׁוֹע למוֹבּן הֹבוּבֹא מוֹ ווָסֹב אָבוּוּ מְצְּבְוֹמֶע וֹכֹּלְ בִּיְבִי אַבְעָּא אָתוּ לְמִצְּבִים

in Egypt, and Jacob said unto his Now Jacob saw that there was corn

sous: 'Why do ye look one upon

another?

XLII

LS

לַמֶּׁע שִׁעַבְאָנּ: בְּמִגְּנִנִים נַנְאָמֶר יַעְּלְבָּנְנִי تهٰجٰ ٢

خجينت، خمي مومينا: מוֹנַבּן בֹמֹגֹנִים נֹאָמָר וֹהַלְּב וֹחַ חֲּבֹר וֹשׁוֹא וֹהֹלִר אָבוּ אִנּט הַבוּר

thence; that we may live, and not down thither, and buy for us from that there is corn in Egypt. Get you And he said: 'Behold, I have heard

משֶּׁם וֹנְשְׁנֵע וֹלְאָ נָמִוּע: בְּמִגְּנִנִם בְּדִּרִּ שְׁמְּמִּנְ וְמִּבְרִוּ לְנִימִּוּ וּוְבִּוּנִי לְנָאִ מִעַמָּוּ וְנִּינִי رَ بِهِمُّ لِـ بَاثِلَ شِكِمَ فَن خُر رُمِ مِثَاثُكُ

ולא למוש: מַבור מוְדַבּן בְּמִצְרָוִם חותו וֹאַמֹר הַא מְּמִמֹנִי אָבוּ אִנוּ And Joseph's ten brethren went

בּ נַבּרְרָוּ אֲחֵי־יוֹסֶף עַשְׂרֶה לִשְׁבָּר הַנְחַתוּ אָחַי יוֹסֶף עַסְרָא לְמִוְבַּוֹ

הַבוּבְא מִמִּגַבוֹם:

down to buy corn from Egypt.

בו ממגבום:

מס שם יגזור עלינו ונמום: ששני סרעב באים, אמרו לו אספנו סרבס וסרקיבה, אמר לסם אס כן כל אשר יאמר לכס מעשו, סרי גור על סמבואס וסרקיבה, שסיס יוסף אומר לסס שימולו, וכשבאו אלל פרעס ואומריס כך סוא אומר לנו, אמר לסס ולמס לא צברסס בר, וסלא סכריז לכס (ee) וחרעב כל ארץ מצרים. שסרקינס מנוחמס שחלנרו, מון משל יומף (נ"ר לה, ס): אשר יאמר לכם חעשו. לפי

שם במבושם, שאף ביין ומלב מלינו, ולָכוּ שִׁבְּרוּ בְּלוֹת בֶמָף וּבְלוֹת מָמִיר יַיִן וְמָלֶב (ישעיה נה, תֹ): וישבר למצרים. שבר לשון מכר ולשון קנין הוא, כאן משמש לשון מכר, שָבְּרוּ לָנוּ מָשַׁע אַבֶּל, לשון קנין. ואל מאמר אינו כי (68) על כל פני הארץ. מי סס פני סמרן, מלו סעשירים (צ"ר שם): אח כל אשר בהם. כמרגומו די נסון עינורמ:

(פ) וכל הארץ באו מצרימה. אל ייסף לשנור, ואס מדרשהו כסדרו, סיס לריך לכמוג לשנור מן ייסף:

ומפי אמרים שמעמי שסוא לשון כמישה, למה מהיו כמושים ברעב, ודומה לו ומַכנֶה גַּם הוּא יוֹבֶא (משלי יא, כה): כפשומו למה מחראו, למה יהו הכל מסחכלין בכס, ומחמיהים בכס שאין אחם מבקשים לכם אוכל בטרם שיכלה מה שבידכם). מראו עלמכס בפני בני ישמעאל ובני עשו כאילו אחס שבעיס, כי באוחס שעה עדיין היה להם חבואה (חענים י:). (ולי נראה באפפקלריא של קדש שעדיין יש לו שבר במלריס, ולא סימס נבואס ממש לסודיעו בפירוש שוס יוסף: – למוד וחחראו. למס (1) וירא יעקב כי יש שבר במצרים. ומסיכן כלס, וסלל לל כלס ללל שמע, שנלמר סנס שמעמיוגו', ומסו ויכל, כלס

(ב) דדו שמה. ולה המר לכו, רמו למהחים ועשר שנים שנשהעבדו למלרים כמנין רד"ו:

(3) וירדו אחי יוסף. ולה כתב בני יעקב, מלמד שהיו מתחרעים במכירתו, ונתנו לבם להתנהג עמו בהתוה, ולפדותו בכל

- نَظَلُهُونِ يُعُمُلِا: ַנְעָלֶב אָּעַ־אֶּטְוֹנִוּ בָּנִי אֶלֶּוֹרְ פָּוֹן שְׁלַח נַעֲּלָב עָם אֲחוֹהִי אֲרֵי
- : المَانَّكُ עַבּאָנֶם בּּנְיַבְנְיִע עַבְנָאַ בּאָבוּן מַבְנָאַ בָּנִי מַלְנָאַ אַבּי עַנִינַ
- אַפֿוֹם אֶבוֹת: נַנְבָאנְ אָבוֹר יוֹפָב נַיִּשְׁמַּהָוּי לָוֹ " הוא המשפיר לכל־עַם הָאָהֶץ וְיוֹסֶׁךְ הָוּא הַשַּׁלֵּים עַלְ־הָאָבֶן וְיוֹסֶךְ הוּא שַלִּים עַלְ אַרְעָא
- <u>Ġ</u>ἀ̄⊑_ÿĈς: באטָם נגאַמורו מאָרֶן פָּנָעוֹ ÄĞÜQ לַמָּוִע וֹנִאָמֶר ל וּיְטְוֹכֶּר אָבְינִים וּיִּבְּבָּר אִטָּם ווֹבא ווְמַב אָנוַ אָנוֹ ווֹכִּבוֹם
- ناخدًا ٢٠٠٠ ° נּיַבֶּר יוֹסָר אָת־אָּדְוֹיִוּ וְדָם לְאִ וֹאָהֶטִּמִּיִּדַעּ יוֹסָר יָת אַחוֹהִי
- מֹבׁוֹנו בַאַבוֹם: מְבַנִּגְיִם אַּטְּם לְבַאִּנִי אָם אָשׁנוּ לְמִטִּוּ זִי בּּבַפִּי בַּאָבֹהָא و هِنْهِد بَارَاه كِأَيْهِ رَبِهُمُد هِكَيْهِ مِرْبُهُ فَرَبُهُ خِبَاءً لِهُمَد خُبَاءً هِجْبَكُ، נַיּוְבָּר יוֹסֶׁף אָת תַחָל'מׁוֹת וְאָדְּכַר יוֹסֶף יָת חֶלְמִיָּא דַּהַנְת
- באו לְמִּבָּר־אָכִל: י וֹ אָלְוֹנוּ אֶלְוֹנ לַאְ אָבְוֹנ וֹהֹבֹבוֹנ וֹאַמָּבוּ לִיִּע לָא בִבְּוֹנִ וֹהַבַּבַּ

אַמָר דַּלְמָא יְעָרְיִאָּ: י וְאֶת־בְּנְיָמִין אֲחֵי יוֹסֶף לֹא־שְׁלָח וְיָהְ בְּנִימִין אֲחִיהִי דְּיוֹסֵף לָא

כפוא באַבאָא גַכוֹמן: ׳ נּוֹּבְאִּיְ בְּׁנֹּוֹ וֹמִּבְאָבְ לְמִּבְּׁר בִּעוֹיִנּ נֹאִעִי בּּנִּי וֹמִּבְאַלְ לְמִוֹבּּוֹ

ליה על אַפּיהוֹן על אַרָעָא: באַבְעָא נְאָתוּ אָבוּי יוֹסָרְ וּסְגִּידוּ ענא מוֹבֿוֹ הַבוּבֹא לַכַּל הַמַּא

בובא: נאַמבו מאַבהא בּלַנהו לְמוֹבּוֹ كَمُنَّا نَهُمَد كُدِيا مُثَا هُتَنظِيا غىققىم ھڧىبا بققىم ھڧىبا וֹאַמִּשְׁמִוּבְעִנּוּן نآھر⊏ برقك کای **XLLL**

נאנון לא אַהְּטִׁמִיִבְּהִינִי:

אָמִימון:

אַנוּ לְמִוֹבַן עַבוּרֶא:

harm befall him. for he said: 'Lest peradventure Jacob sent not with his brethren; But Benjamin, Joseph's brother,

famine was in the land of Caanan. among those that came; for the And the sons of Israel came to buy

him with their faces to the earth. brethren came, and bowed down to the people of the land. And Joseph's the land; he it was that sold to all And Joseph was the governor over

Canaan to buy food. And they said: 'From the land of unto them: 'Whence come ye?' roughly with them; and he said strange unto them, and spoke he knew them, but made himself And Joseph saw his brethren, and

they knew him not. And Joseph knew his brethren, but

come.' see the nakedness of the land ye are and said unto them: 'Ye are spies; to dreams which he dreamed of them, And Joseph remembered the

servants come. lord, but to buy food are thy And they said unto him: 'Nay, my

לעשרס, שלה סימה ההבת כולם ושנהת כולם שוה לו, הבל לענין לשבור בר, כלם לב החד להם (בב"ר לה, ב): ממון שיפסקו עליסס: עשרה. מס מלמוד לומר, וסלם כמיב וחם בנימין חמי יוסף לה שלם, חלה לענין סחום סיו חלוקין

- (a) בחוך הבאים. מטמינין עלמן שלא יכירוס, לפי שלוה להם אביהם שלא ימראו כולם בפתח אחד, אלא שיכנם כל אחד (+) פן יקראנו אסון. ובבים לא יקראנו אמון, אמר רבי אליעור בן יעקב, מכאן שהשמן מקטרג בשעה הסכנה (ב"ר שם ט):
- בפתחו, כדי שלה תשלוע בהם עין הרע שכולם נהים וכולם גבורים:
- (a) וישהחוו לו אפים. נשמממולו על פניסס, וכן כל סשממולס פשוע ידיס ורגליס סול (שנועות מז:):
- (ד) ויחובר אליהם. נעשק לקס כנכרי בדבריס לדבר קשות (ב"ר לה, ו):
- יקן. ועכשיו מלאיהו בחסימת זקן. ומדכש אגדה ויכר יוסף אם אחיו, כשנמסרו בידו הכיר שהם אחיו וריחם עליהם, והם לא (8) ויבר יוסף וגר. לפי שהניחם חחומי זקן (ג"מ למ: כחובום כו:): והם לא הבירוהו. שילא מאללם צלא חמימת
- (9) אשר חלם להם. עליסס, וידע שנמקיימו, שסרי סשממוולו: ערות הארץ. גלוי סמרן, מסיכן סימ נומס ליכצש, סכירוסו כשנפל בידס לנסוג בו אמוס:
- בדקא דאכעא, כמו בֶּבֶק סַבַּיִח, רעוע הביח, אבל לא דקדק לפרשו אחר לשון המקרא: במו אָם מִקוֹרָש אַעֶּרָס (ויקראֿ כֹ, יה), וכמו עַרוֹס וְעֶרְיָס (יהוקאֿל מו, ז), וכן כל ערוה שבמקראֿ לשון גילוי. והרגס אונקלים

هُرَانِ دِهِ_نِانِ هُحُثِاكِ مُلَافِّاتِ عَالَىٰ الْمُعَالِمِ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمِ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعَالِمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمِعِلَّمِ الْمُعِلَّمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمِي الْمُعِلِمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَّمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمِ الْمُعِلِمِ " כַּבְּלֵנוּ בְּנֵרָ אִנְתְּ_אָטְׁרַ דְּעֲׁוֹנִוּ בִּנְנִם כּוּבְּלָּאְ בִּנִּר עִּבְּרָבָאְ טַרַ וָּטִּלָּאִ

כּוֹנֵוֹ אַנְטַנָא לָא שַׁנִוּ מּבְּבָּרְ

בְאָנִם לְרָאִנִם: דַּצַרְעָא אַמִיחוֹן לְמָחָזֵי: יי וּנְאָמֶר אַבְנָיִם בֵאָ בַּרַמָּבוֹנִי וּאָמָר לְיוּוִ לִא אֶלְנִיוֹ בּדְקוּי

אַבְינוּ הַיּוֹם וְהָאָחָר אֵינָפוּ: יומא דין וְחַד לְיָּחַוֹּה: בְּצֶבֶץ כְּנְעֵן וְהַנֵּה הַקְּטָן צָּתְ בכלהו ובא והובא הם אַכולא ⁸¹ ¾בֿרַ ו ¾ַנַּבְינוּ בְּנֵרָ אָנְמִרְאֵבְּיַרַ וּ אַנֹעוֹא בּנג עַבֹרָא עַר בּאָרַעַא ניאַמְרוּ שָׁנֵים מַשָּׁר עַבְּרָוּף וֹאַמָּנוּ שַׁנֵי הַסָּנ הַּבַּנִּנְ אַנוּוֹ

אַלִּילִי אַמוּוֹ: يَظُلُفُ لِمُرْتُم كِيمُولِ فُلَاثُمُ لِمَا يُمُجْرُنِ مُفْرِياً خُمْرَا خُمْرَا لِمُعْرَانِ مُفْرِياً ניאָמֶר אֲלַהֶם יוֹמֶךְ הֹוּא אֲשֶׁר נְאַמָּר לְחוֹן יוֹמָךּ

אַרוכון זְעִירָא הָכָא: שׁהְאַנּ מִנְּע כַּנִ אִם בַּבְּנִא אַנונכָם אַם טִפּּטוּן מִפָּא אֶלְנֵיוֹ בְּמִנִים. בְּזָאָת מְבְּחֻנֵנּ חֵי פַרְעֹה אָם־ בְּדָא מִהְבַּחָרוּן חַנֵּי פַרְעֹה

أنفقفدنا ففلاتددنا بتظميم י אַהיכֶם וְאַמָּם הַאָּסְרוּ וְיִבְּחָנוֹיִ נת אַחוכון וָאַמוּן מִתְאַסְרוּן שׁלְּחִוּ מִכָּם אָטִד וְיִקּח אָנַר י שׁלַחוּ מַנָּכוּן חַד וְיָדְבַּר

פַּרְעָה אָרֵי אַלִּילֵי אַתּוּן:

אַשוּן אַמוֹבון וֹאָם לַאִּ עַוֹּנִ

ײַ װּאָסָּׁבּ אִנִּיִם אָּלְ_מִּמְּמִּר הָּלְחֵמִּי יִלְּהָה זִּעִּינוּ לְבֵּיִע מַמָּבָא

שַׁלְעָא יוֹמִין:

מן פֿבם װֹ אָנֹא בַבוּגַ: עַהְּלְנְהָהְוּ וֹאָט הֹמֹהִוּ וֹטוֹנִי אָטַב טַּלְנִיטָּאָט בֿאַ הַבּנִבוּ וֹאָטַלַנִּמוּ אַלַבָּים יוֹסֵף בַּיַּיֹם נַאֲמַר לְחוֹן יוֹסֵף בְּיוֹמָא

> upright men, thy servants are no We are all one man's sons; we are

are come.' to see the nakedness of the land ye And he said unto them: 'Nay, but

behold, the youngest is this day man in the land of Canaan; and, twelve brethren, the sons of one And they said: 'We thy servants are

with our father, and one is not.'

are spies. it that I spoke unto you, saying: Ye And Joseph said unto them: 'That is

brother come hither. forth hence, except your youngest Pharaoh liveth, ye shall not go Hereby ye shall be proved, as

else, as Pharaoh liveth, surely ye are whether there be truth in you; or that your words may be proved, your brother, and ye shall be bound, Send one of you, and let him fetch

ward three days. And he put them all together into

fear God: third day.' This do, and live; for I And Joseph said unto them the

(10) לא אדני. לא מאמר כן, שסרי עבדיך באו לשבר אוכל:

דְּבַּרְמָ (שמוח י, כט), פַן בְּנוֹח צְלְפְמָד דֹבְּרֹח (במדבר כז, ז), וְעֶבְּרָחוֹ נֹח בַן בַּדְּיו (ישעיה טז, ו): (11) כלנו בני איש אחד נחנו. נלנלס בסס רוח סקדש וכללוסו עמסס, שאף סוא בן אביסס: בנים. אמחיים כמו בּן

(בו) כי ערות הארץ באתם לראות. שהרי נכוממה בעשרה שערי העיר, למה לה נכוממה בשער החד (ב"ר לה, ו):

(€1) ויאמרו שנים עשר עבדיך וגרי. ונשניל מומו ממד שמיננו, נמפורנו בעיר לבקשו:

מס מעשו, אמכו לכך באנו, לסכוג או ליסכג, אמכ לסס סוא אשר דברמי אליכס, לסרוג בני סעיר באמס, מנחש אני בגביע שלי, ואילו מלאסס אומו ויפסקו עליכס ממון הרבה, מפדוהו, אמרו לו הן, אמר להם, ואם יאמרו לכם שלא ימוירוהו בשום ממון (14) הוא אשר דברחי. סדבר אשר דברמי שאמס מרגליס, סוא סאמת וסנכון, זסו לפי פשומו. ומדרשו, אמר לסס,

ששנים מכם החריבו כרך גדול של שכם:

(15) הי פרעה. אם ימיס פרעס, כשסי ימצע לשקר סי ימצע בחיי פרעס: אם הצאו מזה: מן סמקוס סוס:

dad: (16) האנות אחכם. אם אמת אתכם. לפיכך ס"א נקוד פתח, שהוא כמו בלשון תימה, ואם לא תביאוהו מי פרעה כי מרגלים

(עו) משמר. בית הלקורים:

בַאָּגַבוּים אָנָּי יָבֶאיּ

एंबेकी प्रदृष्ट

: ◘ڬڰ

עו פּוֹמָע כַּי מְרַנְּלֵים אַמָּם:

בּבְרַיכֶּם תַּאֵמֶת אִיהְכָּם וֹאִם_לַאַ

פמנת יאטר בבית משמרכם ואסם יהאסר בבית משרהכון ואתו

נוּממוַב"ל: נוֹאְמֵׁלֵנִי בַבְּבַנְכֵם נְלָאָ שַׁמִּנְעִי לְנִינִ נִינִּטְּמָתְנוֹ פְּטִּנְמִיכִוְן נְלָאִ נאט אָטוכים עַפּֿסְן שַבּוּאוּ אָלְי וֹנִים אָטוּכּוִן זְעִּיבָא שַנִּטִוּן

אָלֵתוּ עַצְּרֶר עַוּאָע: אַכְינוּ וֹלַאָ הַּמִּמֹהוּ הַּלַ_כּוּ בָּאַ הַ برياد بإراء يون جارارابن تاياته دِبرون بوساء حاراً هُرَّشَدْن ا هُرَّنَادِر مَح عُنِيدِر هُرَّف نَائِحًا هُرَنَائه مَح هُنِيدُه ניאָמְרְוּ אֵישׁ אֶל־אָהִיוּ אֲבָל ׁ וַאֲמָרוּ גָּבָר לַאֲחוּהִי בְּקוּשְׁמָא

ונם במו בנה נדרש: טְּטְׁמָאֵנִ בַּיְּבְיִּ וְלְאָ מְּמָהֹטִׂם לֵא טְטִּטְתוּן בַּתִּנְיִנִאָּ וֹלְאִ בּ אֹמְוֹשׁי אֹֹלְיבֹים ו לְאִמֶּוֹר אַּלְ- עֵיֹלָא אָמָוּנִע לְכִיוֹ לְמִוּמִׁר נַגַּמֹן בְאַנְּבֶּן אַלְּם לְאַנְּבְ בַּלְנִאְ נַאָּטִּר בַאַנְבוּ נִיְּהָבוּן לְמֵּנִמָּר

המקיץ בינהם: יי וִבִם לָאַ גֶּבְׁהְ בָּׁגְ הַתְּמֹהּ נִוֹסֵב בָּנִ וֹאִנּנּוֹ לָא גַּבְהוֹ אָבִּג הָתֹה נִסִבּ

خةرترڭ□: מָאִמִּם אָת־שִׁמְעַלוּ וַנֶּאָסְר אַתְוֹ מִכְּנְתָּחִוּן יָת שִׁמְעוֹן וַאָּסָר תּסָׁב מֹהַבְינִים הּבָּנַ

אווילו אובילו עבורא דחפיר אָם־בַּנִים אַהָּם צַּחִיכֶם צָּחָר אָם בַּינָנִי אַתּוּן אֲחוּכוֹן חַד

שמועון וֹהְבַּרוּ בוֹ:

מַל בוּ אַמָּת לַנָא מָקָתָא הָרָא: מששול בלא ובא פביבלא מניש

نىڭڭى: לבּגלשון ואַב דַמִיה הָא

אָב, מַשוּבׁנִּמוֹ בַּוֹנִע בּינִיהון:

יַנוּיה לְעֵּינֵיהוֹן: אָבְיְם וּיַפֹּע לְוֹטִינִן יִמִּבְּיִלְ הֹמִּעִוּן יִּדְבַּר וְנֵאָה וֹאִסְמִּחַר מִלְנְתָּהוֹו וּבְבָא וָתָב

> for the famine of your houses; prison-house; but go ye, carry corn brethren be bound in your if ye be upright men, let one of your

they did so. verified, and ye shall not die.' And unto me; so shall your words be and bring your youngest brother

this distress come upon us.' and we would not hear; therefore is of his soul, when he besought us, brother, in that we saw the distress are verily guilty concerning our And they said one to another: 'We

also, behold, his blood is required.' and ye would not hear? therefore saying: Do not sin against the child; saying: Spoke I not unto you, And Reuben answered them,

interpreter was between them. understood them; for the And they knew not that Joseph

77

٤z

bound him before their eyes. Simeon from among them, and them, and spoke to them, and took them, and wept; and he returned to And he turned himself about from

שקנימס לרעבון הנשי במיכס: (19) בבית משמרכם. שלתס אפוריס צו עכשיו: ואחם לכו הביאו. אל צימ אציכס: שבר רעבון בחיכם. מס

(10) ויאטנו דבריכם. ימאמנו וימקיימו, כמו שָׁמֵן שָׁמֵן (במדבר ה, כב), וכמו יַשְׁמֵן נָחׁ דְּבֶּרָךְ (מלכים־אֹ ה, כו):

אלינו. מעמו בבי"ח, לפי שהוא בלשון עבר, שכבר באה. וחרגומו אחם לנא: (IS) אבל. כתרגומו בקושעא. וראימי בבראשים רבה (צא, ח) לישוא דרומאה (לשון בני הנגב) הוא, אבל ברם: 🗆 באה

(שב) וגם דמו. למין וגמין רבויין, דמו, וגס דס סוקן:

סיס סמלין ביניסס, סיודע לשון עברי ולשון מלרי, וסיס מלין דבריסס ליוסף, ודברי יוסף לסס, לכך סיו סבוריס שאין יוסף (33) וחם לא ידעו כי שומע יוסף. מנין לשונס, ונפניו סיו מדבריס כן: כי חמליץ בינוחם. כי כשסיו מדבריס עמו

אחו: ויאסר אחו לעיניהם. לא אפרו אלא לעיניהם, וכיון שילאו, הוליאו והאכילו והשקהו (ב"ר לא, מ): סשליכו לבור, סוא שאמר ללוי הַבֶּּה בַּעַל הַמֵּלוֹמוֹת הַלְּזֶה בָּא. דבר אחר, נחכוון יוסף להפרידו מלוי, שמא ימיענו שניהם להרוג (+s) ויסב מעליהם. נמרמק מעליסס, שלא יראוסו צוכס: ויבך. לפי ששמע שסיו מממרעין: אח שמעון. סוא מכיר בלשון עברי: המליץ. וס מנשס בנו:

681

נוֹגה בַבוֹם בוֹ: שַּׁמִּי וְלְמִינִ לְמִיםׁ בְּבִּיבִ לְנִבְּרֵ לְסִבּיה יִלְמִיםוּ לְחִיוּ זְּנִיִּיוֹ ن جَالِ بَرْ لِهُمَا حَفُظَيْكُ اللَّهِ فَمُ اللَّهِ فَلَا اللَّهُ اللَّهُ فَا فَعَالِمُ اللَّهُ فَا فَعَالِمُ اللَّهُ فَا فَعَالَمُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَى اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهُ عَلَيْهِ عَلِي عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَا عَلَاهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَلَيْهِ عَالِمُ عَلَّا عَلَاهِ عَلَاكًا عَلَّا عَلَيْهِ عَلَا عَلَاكًا عَلَ

ניללי משֶּׁם: ⁹² נּגְּמֶאָנּ אָּעַ מִּבְרָבׁם מַּבְ שַׁמְבִּגניִם נּנְמַבְנִּ גֹע מַבּוּבְעַנָּן

XCIULUL: %U_COĞİ LUELLLIN מֹסְפָּוֹא כַעַׁמְעַרְוִ בַּמִּלְוַל וֹנַרָאַ כִּסְּתָא לִטְמָבִיה בְּבִית מִבְּתָא וַיִּפְּמַּׁח הָאֶהְר אֶת־שַּׁפֹּוֹ לְהָת וּפְּחַח חַד יָחשַׁפֵּיה לְמִתַּן

מַּר־נָאַת מְּמֶּר אֱלֹהָים לֶנוּ: נַיֶּמֶרְ אָרְשׁ אָלְ־אָּחִירִ לְאַמֶּרְ לְבָּחִוֹן וּהְנִחוּ בְּבָּר בַּצְּחִוּהִי גם הבה בְאַמְהַהְהָי, וַיִּצְאַ לְבָּׁם וְאָרַ הָאַ בְּטִּיִּעָּיִי וּוְפָּל עַדִּעּ אַרְ הָאַרְ הָאַרְ הָנְפָּל עַדַּעּ וּיָאמֶר אֶל־אֶּחָיוֹ הוּשָׁב פַּסְפָּׁי וַאֲמֶר לַאֲחוֹהִי אָחָתַב פַּסְפִּי

אָנוֹם לאַנְוֹר: בְּנְעֵּן וַיַּגַּיִדוּ לֹוֹ אֶת בְּלְ־הַמֹּרָת לְאַרְעָא דִּבְנָען וְחַוּיאוּ לֵיה יָת נַיְּבֶאוּ אֶבְיַנְאַבְיּאַבִּיהָטִם אַבְּיִבוּן נְאָבוּ לְנִת יַמְּלִב אֶבוּבוּוֹן

לְּאָנְע נִיּתֵּן אִלְנִוּ כְּמְּנִרְנְּלְיִם אָטִר מִפֵּנָא^{, ,} לַמְּגִּין וִינַּב ְ יְנִיּנָא

בַנְינוּ מְרַגָּּלְים: י ּ וֹלַאָמֶׁר אֶּלֶוּ כֹּלִּים אַלְוֹנוּ לָאָ וֹאַמּבוֹלָא לְיִּי כִּינִוּ אַנְטוֹלָא לָאִ

אָנוַ אַבוּנוּ בַאָּבוֹא בְּנָתוּ: אַבְינוּ הָאָהֶר אֵינֶנוּ וְהַקְּטָּן הַיָּוֹם הְּנִים_הֹהָּב אָנָטִנִי אַטִּים בִּנָּי

לאוֹבְהְא וֹמְבַּרְ לְהִוֹן כֵּוֹ: וַוְצָּנִי יוֹסָף וַיְמַלְאַיּ אָת־בְּלֵיהָם וּפָּקִיד יוֹסָף וּמְלוֹי יָת מְנֵיהוֹן

<u>הְמְרֵילוּ וְאֵזְלוּ מְתְּשִׁלוּ וְ</u>

בפום טועניה: בְּפָּר וַחַוְאַ יָת כַּסְפֵּיה וְהָאֵ הֹוֹאַ

לְמֵוּמָר מָא דָּא מֻבַּר וֹן לַנָא:

בָּלְ דְּעְּרַעָּא יָהָהוֹן לְמִימָר:

בּמָאַלְבָר אַבְעָּא: וְהְבֶּר תְאָיִטׁ אֲדֹנֵי תְאָהֶץ אָחָנִי מַלֵּיל מִּבְּרָא רְבּוֹנַה דְּאַרְעָּא

لتارأه هذرذ:

نك خُدُمًا: ווְמֹא בׁוּן מֹם אַבוּנֹא בֹאַבֹמֹא אַּבוּלא עד לְיָמוֹה וּוְמִירָא שבו הפר אַנּהְנָא אַהין בְּנֵי

> the way; and thus was it done unto sack, and to give them provision for restore every man's money into his their vessels with corn, and to Then Joseph commanded to fill

their corn, and departed thence. And they laded their asses with

and, behold, it was in the mouth of lodging-place, he espied his money; to give his ass provender in the And as one of them opened his sack

this that God hath done unto us? one to another, saying: 'What is them, and they turned trembling in my sack.' And their heart failed money is restored; and, lo, it is even And he said unto his brethren: 'My

them, saying: and told him all that had befallen father unto the land of Canaan, And they came unto Jacob their

for spies of the country. spoke roughly with us, and took us The man, the lord of the land,

90

67

upright men; we are no spies. And we said unto him: We are

land of Canaan. . is this day with our father in the father; one is not, and the youngest We are twelve brethren, sons of our

(82) וגם הנה באמחחתי. סכמף פו עס סמפולס: מה ואח עשה אלהים לנו. לספילנו לידי עלילס זו, שלל סושב ללל (27) ויפחח האחד. סוא לוי שנשאר ימיד משמעון בן זוגו: במלון. במקוס שלנו בלילם: אמחחחו. סוא שק: (כמ)

להמעולל עלינו:

נַנְאָמֶר אָלֵינוּ הָאִישׁ אָבְנָי הָאָבֶין

בגלנו לטופס לטו וככו: אַהיכֶם הָאָהְדֹ הַנֵּיחוּ אָהָי וְאָת־

לַכָּם וֹאָע_בַאַבוֹאַבוּא שַּׂסְבוֹרוּ: בָּי בַּוִים אַמָּם אָת־אַָּחִיכֶם אָמַּן ⁺⁵ וְאֵרְעָה בֵּי לְא מְרַגְּּלִים צַּמֶּם וְׁהְבֻׁיאוּ אָת־אֲחִיכֶם תַּקְּטֹּן אֵלִי

בְּמָר נַאֲבִיהֶם נַיִּירְאֵנִּי נּיִרְאָנּ אָתַ־צְּרְרָוֹתְ כַּסְפִּיהָם ي لَيَوْتِ هِنِي جُدِيدٍ حَمْظِيا فَمَظِيا בם מָנִיקַים ھَڙ،ٻٰם

ذَكَأَتُكُ: אَرْثُو لَمُن حَدُرُمًا نَافًا لِللَّهُ مِنْ لِمُعْمِرا كِم لَيْن حُمُ زَن خَدُرُمِرا אָנֻי שִׁכַּלְמָחַ יוֹסֵף אֵינֶנּי וְשִׁמְעַנִּוּן יְתִי צַּתְבָּיִלְחִיּן יוֹסֵף לְיְתִיֹהִי ניֹאָמֶר אֲלַהֶם יַעְּקָר אֲבִיהָם נַאָּמָר לְחוֹן יַעֲקֹר אֲבִיחוֹן

آلْمُدُرُ لَمُرْسُرُونَ مُكْرِيكِ: אַביאָנוּ אַלְיִבְ שׁׁנְּעִ אָעוּ מַּלְ-נִּדְיּ אַנִינִּנִיהַ לְּבַּ חַבּ זְּתִיהַ מַּלְ יִּדִּי ענ אָטַ אָלוּ בֹּנֹן שֹׁמְוּנִי אִם לַאְ זֹנִי שִׁבִּוּן בֹּנִּוּ שַׂמִּוּנִי אִם לַאָּ נגאַמָּר בַאִּבוֹן אַבְאַבֿוּן בַאָּמָר נֹאָמָר בַאִנבוּ בַאָבוּינוּ בְמָנִמָר

אָטַ_הּגַלָנוֹ, בּּגֹּעוֹ הַאָּגַלַנִי: تاخ ۱۲ جُك تشغد نظئغده غوبا خثثك 85 ÇTŸİT ÜR נובנא וּ אָמֶר לאַ . וֹבַר בּוֹנ הַפַּבָּם

سىx ئىئىلات خىنى خىنىا:

סדו וֹאָנוֹנְלָוּ: וֹנִע הַבוּנִא בַּטַסִּגַר בָּבְמַיִּכוָן אַשוּן אַבוּכוּן חַב אָבוּלוּ לְנִינִי באבלא ברא אַבע אַבי ביוני נאַמַר לַנָא װּבָרָא רַבּוֹנָה

בַה סְחוֹרְתָא: אַטון לְכוּן וֹנִים אַבְעָּא טַּהְבָּבוּן אָבׁו כווֹנו אַטוּן וֹט אַבוּכון וֹאָבַת אַבוּ, לָא אַלָּילָ, אַשוּוּ וֹאִיתוֹ זְת אֲחוּכוֹן זְעִירָא לְוָתִי

וֹשְׁזוּ נְתְּ צְּבֶׁבֵוּ כַּסְפָּיהוֹן אָנוּוֹ נְבַא נְּבַר צָבְר בַּסְפֵּיה בְּסַבֵּיה וַבְוֹנִי אָנּוּן מָרִיקִין סַפֵּיהוֹן

שְׁבְּרוּן עְּלֵי הֲוֹאָה כוּלְּהוֹן:

נאָלא אַטִיבְנֵיה לָדְ:

ζάΧιζ: נְעַנְב<u>ְ מַּהַ</u> נֹעַטְּעוּן גֹע סגבער בּבּונגא מולא לאונמא געלכון לע לבעודוה אשמאר ויערעה מונו נוונא וֹאַמֹּר לַאַ "יחוֹת בָּרִי עַמָּכוֹן

أرَفِرُهُ فَكِيلَ خُمُلَمُهِ:

and go your way. corn for the famine of your houses, of your brethren with me, and take that ye are upright men: leave one said unto us: Hereby shall I know

And the man, the lord of the land,

brother, and ye shall traffic in the men; so will I deliver you your are no spies, but that ye are upright unto me; then shall I know that ye And bring your youngest brother

sack; and when they and their man's bundle of money was in his their sacks, that, behold, every And it came to pass as they emptied land.

father saw their bundles of money,

away; upon me are all these things is not, and ye will take Benjamin children: Joseph is not, and Simeon them: 'Me have ye dereaved of my And Jacob their father said unto

they were afraid.

come.'

will bring him back to thee.' deliver him into my hand, and I sons, if I bring him not to thee; owi ym yale ilane uont' :gniyae And Reuben spoke unto his father,

go, then will ye bring down my befall him by the way in which ye dead, and he only is left; if harm down with you; for his brother is And he said: 'My son shall not go

gray hairs with sorrow to the grave.

land. And the famine was sore in the

XLIII

98

4٤

(פצ) צרור כספו. קשר כספו: (42) ואח האדין הסחרו. ממובנו. וכל לשון מומרים וממורה על שם שממורים ומובנים ממר פרקממים:

(35) אחי שכלחם. מלמד שמשדן שמת סרגוסו מו מכרוסו כיוסף: שכלחם. כל מי שניני תבודים קרוי שכול:

(88) לא ירד בני עמכם. לא קצל דבריו של ראובן, אמר, בכור שומס סוא זס, סוא אומר לסמית בניו, וכי בניו סס ולא בני

(£"C \$\$, a):

מְבַרוּ־לְנוּ מְעַּטַ־אָבֶר: נּגְאמֶר אָלְיִםׁם אָבִיהָם אָבר נִאָּמָר לְחִוּן אָבוּחוּן הובּר ַ וַמְּבוֹר אַמָּר וַבוֹאַנּ מִפֹּגַּנוֹם וַיָּהִי כַּאַמֶּר כִּלִּי לֶאֶבֶל אָתַ־

ىنلى ﴿ فَرَرَ خَذِنَ لَا كُنْ لَا يَارَكُمُ الْأَنْ كُلُّ اللَّهُ لَا يُعْلَىٰ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ בער בְּנוּ הַאָּישׁ כֵאמר לאַ־ ַניַּאמֶר אַלְיִנ יְהוּדָה לַאמָר הַעֵּרַ

בּלְטֹּג אַטוּכֶּם אִטַּכֶּם: עַאַישּ אָמָר אַלְינוּי לְאַבעֹרְאַ פּֿנְּר אַרָר נִּבְּרָא אָמָר כַּוֹאַ לָאַ עִּטֹוּיִוּן لْهُمَا يُمَالُكُ فَلِمَكِّلَ كَيْ دُلِّكَ قُلْ لَهُمَ كِأَنْكُ فَلِمَكِّلَ كُمْ دُنايِنَا

לְהַגֵּיד לְאִׁישׁ הַעִּיֹד לָבֶם אֲח:

ې⊓?≱ارچ⊏: הַיְרֵוֹשְׁ נְדִעׁ בֵּי יֹאַמֶּר הוֹרֶידוּ הָאִכֵּין הַמִּידִע הַוֹּיִנְאִ יָדְעִין לְּוֹ עַלְ־פָּׁי תַדְּבְרֵים הָאֵלֶּה וְתַּוּיִנְאַ לִיה עַלְ עֵיעִר פּּתְּנָעִיּ אָבִיכֶם חַיּ הְדֵיִשׁ לְבֶּם אְח וַנְּגָּדְ־ אָבוּכוֹן קַיִּיִם חַאִית לְכוֹן אַחָא ל בְנוּ וּלְמִוּלַדְמְיִנוּ בַאִּמָר תַמָּוֹד וּלְיַלְדוּתַנָא לְמֵימַר תַעַּד בְּעַוֹּ

> זְבוּנוּ לַנְא זְעֵיר עֲבוּרֶא: מְבוּבֹא בַאָנטִנאוּ מִמּגֹבנִם וְהַוֹּע כַּג סִפּּיקוּ לְמֶיכַל יָת

> בר אַחוכון עמכון: לְמֵּימִר לָא שַׁטִּוּוָן אַפּּי אֶלְבֵיוּן אַסְבִיר בַּנָא נָּבְרָא נאַמַר לַיה יהוּדָה לְמֵימַר

> בוּבוּרָא: המלא ניחות ונובון לף אָם אִיקָּך מְשָׁלַח יָת אֲחוּנָא

> אַפּּג אֶלְבֵינוֹ כַּב אָבוּכִנוֹ הֹמֶּכִנוֹ:

לי לְחַנְאָה לְגָּבְרָא הַעּוֹד לְכוֹן

אָבו המַר אַהותוּ נָת אָהוכון: מְאַלְ עָבְאָנְתִּ נֹאֵנְעוּ וַהָּאַלְאַ הַאָּגֹּלְ צִּבְּבֹיבָא לַנֹּאַ

> buy us a little food. father said unto them: 'Go again, brought out of Egypt, that their eaten up the corn which they had And it came to pass, when they had

except your brother be with you. saying: Ye shall not see my face, The man did earnestly forewarn us, And Judah spoke unto him, saying:

us, we will go down and buy thee If thou wilt send our brother with

except your brother be with you. unto us: Ye shall not see my face, will not go down, for the man said but if thou wilt not send him, we

whether ye had yet a brother? so ill with me, as to tell the man And Israel said: 'Wherefore dealt ye

brother down?? that he would say: Bring your words; could we in any wise know according to the tenor of these another brother? and we told him your father yet alive? have ye concerning our kindred, saying: Is straitly concerning ourselves, and And they said: 'The man asked

- כאשר מס האוכל הוא, וממרגמינן כד שיניאו): מפיקו, מועס, פַּמַׁשֶׁר פְּלוּ סַגְּמֵלִיס לִשְׁמּוֹת, ממורגס כד מפיקו, כששמו די מפוקס הוא גמר שמיימס. אבל זה כאשר כלו לאכול, (ב) כאשר כלו לאכול. יסודס אמר לסס סממינו לוקן עד שמכלס פת מן סבית: באשר כלו. כד שליאו (וסממרגס כד
- יישב הדבר על אופנו, ולא דקדק למרגם אמר לשון המקרא: ימ, כא): לא חראו פני בלחי אחיכם אחכם. לא מראוני צלא אמיכס אמכס. ואונקלום מרגס אלסין כד אמוכון עמכון, (3) דעד דעיד. לשון המרחה, שמחם המרחה מחרה צו צפני עדים, וכן הַעִּידֹמִי בָּבֶם (דצרים ל, יע), בֵד הְעֵּד בָּעָם (שמוח
- שטרי כי זה כמו אם, כמו עד אם דַּבַרְמִי דְּבָרָי: בי יאמר. אשר יאמר, כי משמש בלשון אס, ואס משמש בלשון אשר, הרי זה שמוש אחד מארבע לשונות שמשמש כי, והוא אי, עריסומינו גלס לנו: ונגד לו. שיש לנו אב ואמ: על פי הדברים האלה. על פי שאלומיו אשר שאל, סווקקנו לסגיד: (ד) לנו ולמולד חנו. למשפח מינו. ומדרשו, אפילו עניני (נ"א עלי) (יש מפרשים לשון עלה, שמדברים ביחידות וזמו עלי)

אָנַרְוּנְינִם־אַמָּר נִּם־שַּבְּנִי: שְּׁלְחֲוֹר הַנְּעַּר אָהָי וְנְקַוּמֶּר שִׁלַח עוּלִימָא עִמִּי וּנְקוּם, שְׁלַח עוּלִימָא עִמִּי וּנְקוּם ַנַּאַמֶּר יָהּרְּה אֶל־יִשְׁרָאֵל אֶבַיּה יַאָּמַר יָהּרָה לְיִשְׂרָאֵל אֲבוּהִי

₹7_፲;;;'□: لْلَامْرُكُمْ لِأَوْرُلُكُ لِلْكُمْمُ لِللَّهُ لِللَّهُ اللَّهُ َّهُ اللَّهُ נְכֹוְ אָמְבְׁבְּנִּנְּ מִנְבְוֹ, שַּׁבַּלַמְמִנְּנִ אָּנֹא מִמְבַבְּנֹא בּנִעַ מִן נִבִּי

שַׁבְנוּ זֶה פַעַּמְיָם: ב בילא הקמקקקה בי־עפה

نمٰظۃ.ם: ומלמ דבש וכאח ולש בטוום נובובירו לאיש מנחה מעם צרי לעו מוּמֹנֿע בֹאָנֹאָ בֹּכַגַיפָּם " אָם_בֵּן ו אָפּוֹאַ נְאָר עַשׁוֹּ ניאטר אַלהָם ישְּׂרָאַל אַבִּיהָם

Ľ(X: קַשָּׁיבוּ בְיָדְבֶּם אִּילֵי מִשְׁנֶּח בי הַבְּטֶר הַמּוּשְׁב בְּפָּי צִּמְהְּחְהֵיכֶם וְבֶּסֶרְ מִשְׁנֶה קְיָה בְיָרֶבֶם וְאָתַ

\$4_4\$.@: ¹¹ נְצֶּעַ אָּטִוּכֶם לַטְוּ וֹלַנְמִוּ מָּנְבוּ וֹנִיְם אָטִוּכִוּן דְּבָרוּ וֹלִימוּ מִּנְבוּ

הַלְטִׁנְ הַבְּלִטִּנִי هَلَادُ لَهُلَا خَلَامًا لَهُإِدَ خَهُمُّكَ هَلَادِياً هُلَادُهُ لَيْنَ خَلَمْنًا למ האיש ושׁלַח לְבֶּם אָת־אָחִיבֶם בַּרָם גָּבָרָא וִיפְּשַׁר לְכִוּן יָת

אָנְטִּנְאָ אַרְ אַהְּ אַרְ עַבְּיִלְאָ:

וּאַלוּמִנּוּע בוֹבֹמֹב וֹאִנִיוּ חַמִּוּ אַלֶּיךְ הַבְּעִינֵיה אָם לָא אַיָּמִינֵיה לָּדְּ

שַּבְּיבוּגוּ וַבְּיבוּגוּ: אַטְעַפַּבְּנָא אָבוּ כְעָּוֹ תַּבְּנָא דְּנָן אָבו אַבוּ לָא פּוּן בַּבָּא

ילמום ביטמין ושנדין: זמור קטף וזעור דבש שעוף וֹאֲטִוּטוּ לַנִּבְרָא טַלַרוּבָטַא מבמהבע באבהא במנכון אָם כּֿגל עוּא בַא הַבֹּיעוּ סַבוּ נאַמַר לְהוֹן וִשִּׁרָאֵל אַבוּהוֹן

לפם מוגלוכון שטוכון לובכון לנדכון ונת פַספָּא דּאָמָתַב וכַספָּא מַלְ חַד הְּבֵין סַבוּ

לְנְעַ צַּׁבְרָא:

וֹאַלֹא כֹּמֹא צַעַכֿילִית מָבִילִית: نَجْمِ مِيَدِ، نَوْا خُرْثُهُ لَيْنُورُ مِخْدًا لَجْمِ هِنَدَ، نَقِدًا خُرِيًا لَيْتُمْنِا

> thou, and also our little ones. live, and not die, both we, and we will arise and go, that we may father: 'Send the lad with me, and And Judah said unto Israel his

blame for ever. before thee, then let me bear the him not unto thee, and set him shalt thou require him; if I bring I will be surety for him; of my hand

we had now returned a second For except we had lingered, surely

spuomle bae, etun little honey, spicery and ladanum, man a present, a little balm, and a your vessels, and carry down the of the choice fruits of the land in them: 'If it be so now, do this: take And their father Israel said unto

peradventure it was an oversight; carry back in your hand; returned in the mouth of your sacks hand; and the money that was and take double money in your

71

again unto the man; take also your brother, and arise, go

bereaved. bereaved of my children, I am Benjamin. And as for me, if I be unto you your other brother and before the man, that he may release and God Almighty give you mercy

םפק ימפש מפק לה ימפש, והנו כלנו מחים ברעב הם לה גלך, מועב שחניה הה המפק ומחפוש הה הודה: (8) ונחיה. נלגלס בו רוח סקדש, על ידי סליכס זו מחי רוחך, שנאמר וַמְּמִי רוּחַ יַעֲקֹב מַבִּיסֶם: וּ וּלֹא נמוח. ברעב, בנימין

(9) והצגחיו לפניך. שלא אביאנו אליך מח כי אס חי: וחשאחי לך כל הימים. לעולס סבא:

- (סו) לולא החמהמהנה. על ידך, כבר סיינו שביס עם שמעון, ולה נלמערה כל סימים סללו:
- כאימי, פושמליא"ם, ודומה לי שהם אפרסקין (שפירויכע): עליו כשסוא בא לעולם: נכאח. שעוה. בראשית רבה (נא, יא): בעודם. לא ידעתי מה הם, ובפירוש א"ב של רבי מכיר ולבקש אים פה מקנה ועלה להשימכם, ואומר אני ואת עשו: - מזמרה הארץ. מתורגם מדמשבת בארעה, שהכל מומרים (11) אפוא. כל לשון אפוא לשון ימר סוא, למקן סמלס בלשון עברי, אס כן אודקק לעשות שאשלמנו עמכס, לריך אני למוור
- מל סבים שכמו שוגג: (12) וכסף משנה. פי שנים כרלשון: - קחו בידכם. לשנור לוכל שמל סוקר סשער: - אולי משגה הוא. שמל סממונס

מאַבְוֹם נּוֹמֹעוֹנו כִפְּנָי וִיפָּב: לוב ואט לומן וופען וובני רואָנִים אַנ יִמְאָנִת_בָּפֶּר ניקקי האַנִּשִׁים אָט_בַּמִּנֹבוֹע

בְאָלֹמֻים בַּבְּבַבְיבוֹם: שָׁבַּע וַטְבֶּן בָּי אָמָי יאַכְּלִיּ אָט_ביאָלאַנם בּבּוֹטִב נַּמֹבַבּ ממי ניאמר לאַשָּר על־בַּיהוֹ הַבָּא וּנְּרָא יוֹסָן־ אָמָם אָת־בָּנְיָמִין נִחָּנָא יוֹסָף עִּמָּהוֹן יָת בִּנְיָמִין

: حاقا، וַיְּבְא הְאָנשׁ אָהֹ־הְאַנְשָׁיםׁ בַּיהָה וְאַעִּיל הּוּבְרָא יָה הּוּבְרַיִּא

לְהְּבְּרִים וְאָתַ־חָמִרִינוּ: ילְטִעוֹנִשָּׁלְ הַּלְּגִוּי וֹלְלַעוֹע אָעָנוּ ילְאַסְעַּפֹּא הַּלָּגָא ילְמִלִּוּג אַנַקרני מְוּבְאָים לְחָתְּגַלֶּלְ עָּלֶינוּ יוֹסְבֹּ וַיּאָמִרִי מַּלְ בַּבָּר תַכַּמָּב تارلغا تاغزيت قر يابخي قرب

יוסף ויְדַבְּרִוּ אֵלְיוּ פָּתַח הַבָּיִת: יּי וֹנִינְּהָנְ אָבְרַבְּיֹאָנְהָ אַהְוֹר מֹבְבַבּני נְאַנִּהְ בְּנִנִי נִיּבְרָאִ צִּבְּטִתְנִּאָּ

> וֹלַמוּ בַבר יוֹפָר: בלומו ולמו ולוטו למגנום עבא ועל תר הביו כַּספּא וּלֹסִיבוּ וּוּבְּבוֹא נִת שַּׁלֵבוּבִשֹּא

אַכֹּלִון יוּבְרַוֹא בַּמָּורוּהָא: וכום נכטמא ואטפון אבו הטו אַמָּיל יָה גּוּבָרָיָא לְבֵּיהָא וֹאַמֹּב לְבַמְמֹנֹא הֹלְ בִּנִינִינִי

נינַעש הָאָישׁ בָאַשֶּׁר אָמָר יוֹסָף נִעָּבר גָּבָרָא בָּמָא דַאַמַר יוֹסָף

נטלא למבדיון ולמדבר נת מטהלגו לאטנלנלא הנוא בְּטִוּתְנִוֹא בְּלַבְעִוּטִא אַנְטִוֹא CÓĞX יוֹםף וֹאַמָרוּ יגויילו אַנְבָרָיָא אָבִי אָטַמָּלִי

בולגג בולא: מכן בות יוסף ומקילו עמיה

> before Joseph. and went down to Egypt, and stood hand, and Benjamin; and rose up, they took double money in their And the men took that present, and

> dine with me at noon.' prepare the meat; for the men shall house, and kill the beasts, and his house: 'Bring the men into the with them, he said to the steward of And when Joseph saw Benjamin

91

Joseph's house. and the man brought the men into And the man did as Joseph bade;

our asses.' us, and take us for bondmen, and occasion against us, and fall upon brought in; that he may seek sacks at the first time are we money that was returned in our house; and they said: 'Because of the they were brought into Joseph's And the men were afraid, because

unto him at the door of the house, of Joseph's house, and they spoke And they came near to the steward

ומשמעון: שכלחי. מצנימין: אחר. כות הקודש נורקה בו (ב"ר לה, ו), לרבות יומף: ואני. עד שובכה אהיה שכול מספק: באשר שכלותי. מיומף מאסוריו, לשון לַמְפְּשִׁי יְשַׁלְּמָהוּ, ואינו נופּל במרגוס לשון וישלח, שהרי לשם הם הולכים אללו: אח אחיכם. זה שמעון: לבן, לרם עשו, לרח רחל, לרח דינה, לרח יוסף, לרח שמעון, לרח בנימין: ושלח לכם. ויפטר לכון כחרגומו, יפטרנו היכולם בידו לימן, ימן לכס רממיס, זהו פשומו. ומדרשו, מי שאמר לעולס די, יאמר די ללרומי, שלא שקממי מנעורי, לרמ

(14) ואל שדי. מעמה הינכם מקרים כלום הלה מפלה, הריני מתפלל עליכם: ואל שדי. שדי צנהינת רחמיו, וכדי

ממרגמינן ונסיב, ודבר סנקם בסנסגם דבריס ממרגמינן ודבר: (15) ואח בנימין. מחרגמינן ודברו יח בנימין, לפי שלין לקיחח הכסף ולקיחם האדם שוה בלשון ארמי, בדבר הנקח ביד

שירומא (ברכות למ:), אבל כל מרגוס של נסרים מיסרא: בשירומא, שהוא לשון שעודה ראשונה בלשון ארמי ובלע"ז דיזנ"ר, ויש הרבה בגמרא, שדא לכלבא שירומיה, בלע אכולא (16) ושבח שבח והכן. כמו ולמנות מנת ולהכן, ואין מנות לשון לווי, שהיה לו לומר ומנת: בצחרים. זה מתורגם

לשון גַּלַמ סַּוְּסָב (קסלמ יב, ו), וְסַבַּב גַּלְמָס סֹעַלְמָס (נמוס ב, מ), שסוח לשון מלכומ: לשון להמעולל, כדממרגמינן עַלילם דְּבֶּרִיס, מפקופי מלין, ולה מרגמו המר לשון המקרה, ולהמגולל שמרגם להמרצרצה, הוה סוס: - להחגודלה. לסיום מחגלגלם עלינו עלילם סכסף, ולסיוחס נופלם עלינו. ואונקלום שחרגס ולאסחקפא עלנס, סוא בר ללון בבים יוסף כי אם בפונדקאום שבעיר. וייראו שאין זה אלא לאספס אל משמר: אנחנו מובאים. אל מוך הבים (18) וייראו האנשים. כמוז סול בשני יודי"ן, ומרגומו ודמילו: בי הובאו בית יוסף. ולין דרך שלר סבלים לשבור

מַבוּבְא:

.bool indeed down at the first time to buy and said: 'Oh my lord, we came

בְּמִמְלַלְוְ וֹלָמֶב אָעִוּ בִּוֹבְוֹנִי: בקר איש בפי אַמְתַּהָהוֹ בּסְפָּנוּ إبومبت هم عبمبتثرد إجيب هُم_يَـــــُومِ لِل בוַבְאַנוּ

ロンド ロッド せばばばばんだ יפְּתַחְנָא נָת שוּעְנָנָא וָהָא כִּסָר וְנְיִנְיִנְ כַּרְ אֲנֵינָאְ לְבָּיִתְ מְבָּתָא

back in our hand. full weight; and we have brought it mouth of his sack, our money in every man's money was in the opened our sacks, and, behold, to the lodging-place, that we And it came to pass, when we came

وَفِوْدَ جِهِٰ فِي فِي اللَّهِ فِي اللَّهُ فِي الللَّهُ اللَّالِي الللَّهُ اللَّهُ فِي الللَّهُ فِي اللَّهُ الللَّهُ اللَّا لِ לְמִּבַּרְאָבֶל לָאִ יִּדְּתְּנִי מִיִּמָּם

בַּטוּעְנַנָּא:

our sacks. know not who put our money in down in our hand to buy food. We And other money have we brought

ىلا_شۈلىدا: אָט_מִמְנוּ: פֿספֿבט בא אָלְג וֹנּוִגֹא אָלְטִם אָטֹא לְנִטֹּג וֹאָפּֿגַט לְנִטִׁעוָן זִטִּ מַמְמָמְנוּ: לכם מממון באמשנינים לכון סומן במומנוכון פּספּכון צ אָלְעַגיּלָם זֹאלְעַוֹּ, אַׁבֹּיכָם דָּעָן אֶלְעַבוּוּן זִאלְטַא בּאַבוּכוּן יִעַב رَبِهِمُدِ مُجْزِه حُجُه هَج فَدَلِهِ تَهُمَد مُجُه خُدِيا جُه فَلُقَرِياً

he brought Simeon out unto them. your sacks; I had your money.' And father, hath given you treasure in not; your God, and the God of your And he said: 'Peace be to you, fear

נוּבְרְבַלְיהַם נוּמַן מִסְפּוֹא וַאַסְחוֹ בַּגְּלֵיהוֹן וִיחַב בִּסְּחָא بإقاب <u>וְיִטֹּן מַוְם</u> לְבִּיִּנִים ڐؾؙڐٚ؉

خني تريبا: אָנַ וַאָּלָהֵוֹם נֹאַמִּגַל װּבָרָא נָנו װּבָרַנֹּא

and he gave their asses provender. water, and they washed their feet; Joseph's house, and gave them And the man brought the men into

†z

٤2

77

17

كَلَيْلِدِيْتِ:

הְּמִתוּ אֲבוּ שַׁמֵּוֹ אַבְּלִוּ לַשְׁמָא: נַיְּבְינִנְּ אֶת־הַמְּנְהְהַ עַּר־בָּוֹא וְאַהְקִינִי יָת הִקְרוּבְהָא עַר

bread there. for they heard that they should eat against Joseph's coming at noon;

And they made ready the present

מֶם לאָבְלוּ לֶשִׁם: יוסף בְּצְּהָהָרָיִם בַּי שֶׁמְּמִי בִּי־ דִּעָּאֵל יוֹסף בְּשִׁירִיִּם אָ צֵּרִי

ַ לְבִּישָׁא וּסְׁנִידוּ לֵיה עַל אַרְעָאַ: אָמֶּב בֹּגֹבׁם כְּנִע זֹע שׁפֿרוּבִּשׁא צַבֹּגֹבעוָן ַנּוֹבֹאַ נוְסַבְּ עַבְּוֹטַע נַוֹּבוֹאַ וֹמָאַל נִסָב לַבוּטֹא וֹאַמֹּנְלָנִי

bowed down to him to the earth. in their hand into the house, and brought him the present which was And when Joseph came home, they

עַבְּיִנְיִם וּיִּשְׁמַבְוֹיוּ בְּוֹ אֶבְעֹבִי

היינו לפרום אחרים, עכשיו אנו לריכים לך (ב"ר לב, ד): (20) בי אדוני. לשון בעים וממנונים, סום בלשון הרמי בייה בייה (סנהדרין סד.): ירד ירדנו. ירידה סוה לנו, רגילים

(₹2) אלהיכם. בוכומכס, ואס אין זכומכס כדאי, אלהי אביכס, בוכות אביכס נמן לכס מעמון:

נמשכו ובטו טטליו: (24) ויבא האיש. הצאה אחר הצאה, לפי שהיו דוחפים אוחו חון, עד שדברו אליו פחח הציח, ומשאמר להם שלום לכם,

(25) ויכינו. הומינו, עמרוהו בכלים נאים:

(62) הביחה. מפרוזדור למרקלין. (נראס דיוקו דרש"י מסביחס בחראס, ויביאו לו את סמנחס אשר בידס סביחס, דקשס

לו סלא כבר הובאו בימו של יושף, אלא על כרחך לריך לומר מפרוזדור לערקלין, ודו"ק):

אַ*ׁ*מֹבׁבַבַּי בַּמִבְבַּי בַּיִּבּ لَيْضُرُبُو هُجَدَدُو لَيَبْكُلُ هُيْسُكُ لَيْضُرُو هُجَدِدِبَا وَجُعَ يَعْمَلُونَا رينهير كهر بهرات ينههد بهجر جبار بورا يهود

נּוֹמֵשׁנַינוֹ: עוֹדֶנּי חָי וְיִּקְּדִי (כִי וִישׁתוֹדוֹ)[קי עַּדַ בְּעַן קַיָּים וְּכְּרַעֹּי וְּסְנִידוּ: ניאַמְרָוּ מֻּלְוָם לַמַּבֹּבִיבַ לַאָּבָינוּ

هَٰذُرْ رَبْهِٰمِۤ لِهُٰذِينَاتِ نُفْتُكَ فَتُرْ: אַהיכֶם הַקְּמֹן אֲשֶׁר אַמַרְהָם ²⁵ אַחִיוֹ בֶּן־אָמוֹ וַיּּאִמֶּר הַזֶּהֹ וּמֹאָ הֹנְוּו וּגַּבֹא אָעַבַּנֹוֹמָוּן

בַּבַרְ שֶּׁמָה: אָלַאַלְוּו וֹוְבַּאָשָׁה לִבְּבָּוֹת וֹנְבָאָ פניני, וַיְמְבֵּר יוֹמָף בֶּי־נְכְמְרָוּ רַחֲמָיוֹ וֹאַוֹחִי יוֹמָף צָּבִי אִתְּגּוֹלֵלֹוּ

נּיִאָמֶר מִּימוּ לַבָּם: יי ווֹבְעוֹא פּוֹנו ווֹגֹא ווְעֹאפָּט

בוא למגלום: אָטַ עַהְבְּבוֹתְ בְּטִם כִּי עוָהַבָּע בי לא ייקליו המצרים לאֶלָל בּ וְלַמְּגִּיְיִם הָאִּכְלִים אִשִּוֹ לְבַּבְּם נימימו לו לבדי ולהם לבדים

נאַמרו שְׁלָם לַמַּבְרָּהְ לַאָּבוּנָא

נאַמּב מו צוֹבם ג' געַבעם הַּלִּצַ אַבויכוּן וְמִירָא בַּאָמָרָתוּן לִי אַרוּהִי בַּר אָמֵיה וַאָּמָר הַבֵּין ווֹעלב הגווָביו וֹבוֹא זֹנו בֹּנֹוֹמוּן

מהבלא ילכא שַמָּן: למלכי והאל לאדרון בית רַהַמוֹהִי עַל אֲחוּהִי וּבִעָּא

נֹאַמֹר שִׁוּי לַשְׁמֹא: נאַסְהִי אַפּוֹהִי וּנְפַּק וָאָהְחַפַּן

\$441: במאֹנאו בוטלון בוה מבְּנָאוּ מֹלֹנְאֵי כְטַמֹּא אָנִי לַמֹּנִא לכלון מגלאי למוכל מם עמיה בקחודיהון אַרַי לַא خڭىبتىيا نڭھنڭ، ئېخنا i,⊼ني خين ±خ⊔بينن بخيبل

> yet alive? old man of whom ye spoke? Is he and said: 'Is your father well, the And he asked them of their welfare,

obeisance. they bowed the head, and made father is well, he is yet alive.' And And they said: 'Thy servant our

unto thee, my son.' me?' And he said: 'God be gracious prother of whom ye spoke unto son, and said: 'Is this your youngest Benjamin his brother, his mother's And he lifted up his eyes, and saw

wept there. he entered into his chamber, and and he sought where to weep; and heart yearned toward his brother; And Joseph made haste; for his

said: 'Set on bread.' out; and he refrained himself, and And he washed his face, and came

31

82

abomination unto the Egyptians. the Hebrews; for that is an Egyptians might not eat bread with him, by themselves; because the for the Egyptians, that did eat with and for them by themselves, and And they set on for him by himself,

(82) ויקדו וישחחוו. על שאלת שלום. קידה כפיפת קדקד, השתתואה משתעת לארך:

(92) אלהים יהוך בני. צשמר שבמים שמענו מניים, ששלר קנן שֶלקים שֶׁמ עַבְּדֶּךְּ, ובניימין עדיין לא נולד, לכך ברכו יומף

וצלשון ארמי במכמר בשרא (פסחים נח.), וצמקרא עוֹבֵנוּ פְסַנוּר נְבְמָרוּ, נחחממו ונקמטו קמטים קמטים, מִפְּנֵי וַלְעֲפּוֹת בְעָב. כדאימא במס' סומה (לו:), מיד נכמרו רחמיו: - ובמרו. נחחממו, ובלשון משנה על הכומר של זימים (בבא מליעא עד.), ורפש, פֿפי בים ורפשי ביה. מפיס, מפי פֿגי למד. ומפיס, שלפ רפֿה מופסי ולפ רפֿיפי פֿלי מניפור. ופֿרד, שירד לבין הפֿומום, בלע, שובלע בין האומות. בכר, שהיה בכור לאמו. אשבל, ששבאו אל. גרא, שומגייר באכסניא. ונעמן, שהיה נעים ביותר. אחי . אמר לו ומס שמס, אמר לו, בלע ובכר וכוי, אמר לו מס טיבן של שמות הללו, אמר לו כלס על שם אחי והלרות אשר מלאוהו, (30) כי גכמרו רחמיו. שאלו יש לך את מאס, אמר לו את סים לי ואיני יודע סיכן סוא, יש לך בניס, אמר לו יש לי עשרם, במנינה:

(13) ויחאפק. נמסמן, וסום לשון ומוים שפיקים כפה (סיוב יב, כה), וכן שפיקי מגנים (שם מה, ו), מווק: כן בכך כל עור כשמחממין אוחו נקמע ונחכוון:

(28) כי מועבה היא. דבר שנאוי הוא למלרים לאכול את העברים, ואונקלום נתן מעם לדבר:

ĊŔŔĹŮĹ וּהְאַבוּ לְפַּוֹּוִו עַבַּכִּרְ כַּבַּכִבְעָוִ

ינונה גַּבְרַיָּא גָּבַר בְּחַבְּרֵיה: כֹבלויניני וּוֹמִּיבָא כּוֹמִּירוּהַיה كألمريار

according to his youth; and the birthright, and the youngest firstborn according to his And they sat before him, the

בַּבְּם שַׁמָּה גַּבְוּע נַיִּהְשָּׁי נִיִּהְבָּרִי ושָבר מֹמְאַנו בּוֹנֹמוֹ מִפּמֹאָנו رَبْهُم مَشِهُم مَهُم قَيْل فَرْنِ هُرَيْصِ

ಭರ್ಷ: עמשא שולפון ישטיאי יבויאי älliça. וּנֹמַל עוּלְלַגוֹ מִוֹ

drank, and were merry with him. so much as any of theirs. And they Benjamin's portion was five times them from before him; but And portions were taken unto

נִיִּצְיִ אָּת־אַּשֶׁר עַל־בִּיתוֹ לֹאמרֹ بَالِيَا:

וַמַּג כַּסַב יַּבַר בַּפַנִם מוּגַנִינִי: הבובא במא בובלון למסתו למומר מלו ונו סוגנו נולבוא יפַּפַיד יָת דַּטְמוּנָאַ עַל בַּיתִיה

can carry, and put every man's sacks with food, as much as they his house, saying: 'Fill the men's And he commanded the steward of

 $X\Gamma I\Lambda$

46

33

אָנְתְּ בַּבָּוֹ אַמְתַבַּיִם בַּבַּ בּאָאָב ווּכְלוּן אָאָנוּ וָאָנִם בַּטָּר־

ŁËL: ati, ijaa elte jõl käl נאָט ַנְבֹנהָ נִבֹּנה עַכָּפֹנ שַׂהָּוּם

نابقاء نيرزر: בְּסָלְ זְבְינוֹהְי וַעָּבְר בְּפִּהְנְמָא שַׁמִּנִּי בַּפַּנְם מּנִמָּלָא בַּנְמִינָא נִיִּט ווט פֿלידי פַלידא דַּכְּסָפַּא

י עַבְּעָר אָוִר וְהְאָנְעִיִּם שָּׁלְּחִי צַּפְּרָא נָתַר וְנִיבְרַיָּא אָהָפְּעַרִיּ

אַנּגּן יַחְמֶבִירַיוֹן:

their asses. the men were sent away, they and

שׁכַּמְמָם רָעָה מַחַת מוֹבֶה: لتهلافع لغملة لاحبوع خرفت ݞݨݫ*ݫ* ݺݞݪݥݛݠ וווְסֹנֹב אֹמִנְ לַאַהֶּב הֹלַבבּיניוּ

<u>ײַבְּרִים הַאֶּכֶּה:</u>

אַמֶּר עַמִימָם:

חַלְף שְבְּהָא: מל בימיה קום דדוף במר אַנוּן נפֿלוּ מוֹן לַנִעָּא לָא

evil for good? them: Wherefore have ye rewarded thou dost overtake them, say unto follow after the men; and when Joseph said unto his steward: 'Up, the city, and were not yet far off, And when they were gone out of

לְעוּן לְמֹא הַּכִּימִטוּן בֹּהִשֹּׁא אַבְהִיקוּ וְיִמָּבְ אָמָר לְדִּמְמוּנָא

461

(44) משלום.מנום: - ממש ידום.מלקו עס לחיו, ומשלם יוסף ולסנם, ומנשה ולפרים: - וישכרו למו. ומיוס שמכרוהו לה

(33) הצכר כבכרמו.מכה בגביע וקורה, ראוצן שמעון לוי יהודה יששכר וובולון בני אם אחח, הסבו כשדר הזה שהוה שדר

פּטוֹלמוֹא שַאַכָּון:

אַלאָגשִׁטוּן דַעְּבַרְחוּן:

אַבְטָם אָט וֹאַבַבּיפִנּוּן וּמִבָּיל הֹמָּטוּוּן יָט

מולדומיכס, וכן כולס, כיון שהגיע לבנימין, אמר, וה אין לו אס ואני אין לי אס, ישב אללי:

נְבֵנֵא נְבַבְּה נְנָבְהְה בִּנְ בִּוֹבַקְּטִם נְבֵנָא בַּנְבַא מָבַבֵּנִל בָּנָב

הַלַוֹא זֶה אַשֶּׁר יִשְׁמֵּה אֲדֹנִי בֹּוֹ הַלְא דֵין דְּשָׁהֵי רְבּוֹנִי בֵּיה

(ב) גביע. כוס אכוך, וקורין לו מדרינ"ם (רעמר): שמו יין ולה סוה שמס יין, והומו סיום שמו (ב"ר לב, ס)

spoke unto them these words.

And he overtook them, and he

divineth? ye have done evil in so drinketh, and whereby he indeed

Is not this it in which my lord

'.gniob

הְם יְצְאַנּ אָת־הָעִיר לָאִ הִרְהִיקנּ

הַמְּר וַהַמרִיהָם:

As soon as the morning was light,

that Joseph had spoken.

And he did according to the word youngest, and his corn money.'

And put my goblet, the silver

בְּפִלְ אַמְתַּחַת הַקְּמֵּן וָאָת בֶּסֶף

goblet, in the sack's mouth of the money in his sack's mouth.

עלא אָת־אַמְהְּדָה הֱאַנְשִׁיםׁ אֶבֶל

men marvelled one with another.

בְאַנְשִׁים אָישׁ אָלִרַבְעַיּ

رَبِهِمْلُو هَجْرِد كُرْڤِك نُلَقْك تَهُمَدِد جْبِكِ خْمْهُ نَمَجْدِج لَحَبْدُه

« אַלְיְהְדֹּנִיּ הָשֶׁיבְנִיּ הַ אֲלִיבְנִיּ בַּיִּ

הבר וֹאַטֹם טֹבוֹנוּ לַכוֹם:

אַרנִיף בָּסֶף אָי זָהֶב: מֹאָבֹּוֹ בֹּלְגַוֹּ נִאָּנִבְ מִבּּנִנִי בון בָּסֶר צַשֶּׁר מָצְאַנוּן בַבֵּי הָא כַסְבָּא רַאַשְׁכַהְנָא בִּפּוֹם

לְצְּלֶבְיָרְיִרְ מִצְּמְשְׁיִתְ כַּדְּבֶרְ הַנְּבְּרָ הִלְמָצֶבְר בְּפְּתְּנְאָ חָדֵין: אֲדְנִי בַּדְּבָרִים הָאֵלֶה הַלִּילֶה בְפִּהְנְּנִיִּא הָאִלֵּין הַס לְעַבְּדָּדְּ

GEL בראשית – פרשת מקץ – סדר למ – אנוא Genesis XLIV

בֹבֹלֹמן וֹאֵבֹבון זֹלְנִוְכ מִבּוֹע אֹלְיִבְ מִוּהְנֵּהְא אַנִיבְּלְנִי, לְנַבְּ מִאַּבְתָּא

נבולك מונו צלפל או מונו

خلحبن خمخكدا: וֹמִׁע וֹנִם_אַּנְטֹנוּ דֹטַנִיע לְאַבְנֹּי נִטַּׁצֹּמִילִ 'וֹאַב אַנִּטֹנִא נִיִּנִי אַשֶּׁר יִמְצָא אָתָּוֹ מִעְּבְדֶּרֶיף דְיִשְׁהָּכִּח

הוא אַשֶּׁר יִמְצֵא אִתּוֹ יִהְנֶה־לֵּי הוּא דְּיִשְׁתְּכִּח עַמֶּיה יָהֵי לֹי וַגֵּאָמֶר זִּם מַעַּׁי כְּגַלְבוֹנֶכֵם כַּלֹ וֹאָמַר אַב כָּמּוֹ כִּפִּטִּנְמִנְן כַּוֹ

עּבְדְאׁ וְאַהוּן הְּהוֹן וַכְּאָין:

אַמְמַּחַחְמַּלְ אַרְצְּה וְיִּפְּמְּחִי אָנִשׁ אָתִר וְאַנִּחִאִּ וְאַרִיִּטִּ וְּבָּר יָת אַמְמַחְמַלְ אַרְצְּה וְיִּפְּמְחִי אָנשׁ מֵינְעָנִיה לְאַרְעָא וּפְתַחוּ וְּבָר

שועניה:

تنَاهِم حَيْلَيْدٍ يَتِبْدُ يَحَكُمُا يَجْدُم جَنَفِهِ هُنِا يَجَاهُنُهُ

במיענא דבנימין: כֹבַּיְׁע וֹנִמִּגֹאָ עַנִּּלְנָהֹ בַּאַמְעַעַער הָּגִּגּנ

られいしゃ

יי וֹנְלֵּבְרְעִּי שִּׁמְלְנִעָם וֹנְהַבְּעָסְ אָנִה וּבִּזַּמוּ לְבִּוּשִׁיבּיוֹן וּרְמוּ וִּבָּר בַּלְ

עַל־חֲמֹרֹוֹ נְיָּשֶׁבוּ הָעְירָה: הַמְּרֵיה וְמָבוּ לְקַרְמָּא:

בובוני על אַרְעָא: וֹצִיאַ מִנִּבְנִי הְאָם וֹיִפְּלְנִּ לְפֹּנִין יִיפַר וִהִּאַ גִּר כִּמּן הַמָּן וּנִפַּלְנִּ מפמיר נִיְבֹא יְהוּדֶה וְאֶהִיוֹ בֵּיהָה יוֹסֶף וְעָאל יְהוּדָה נַאֲחוֹהִי לְבֵית

the ground.

returned to the city. laded every man his ass, and

in Benjamin's sack.

blameless.

silver or gold?

thing.

π

there; and they fell before him on

to Joseph's house, and he was yet And Judah and his brethren came

And they rent their clothes, and

youngest; and the goblet was found

And he searched, beginning at the

and opened every man his sack.

bondman; and ye shall be

whom it is found shall be my according unto your words: he with

And he said: 'Now also let it be

will be my lord's bondmen.'

be found, let him die, and we also

we steal out of thy lord's house

Behold, the money, which we

land of Canaan; how then should

brought back unto thee out of the found in our sacks' mouths, we

servants that they should do such a

words as these? Far be it from thy Wherefore speaketh my lord such

And they said unto him:

With whomsoever of thy servants it

every man his sack to the ground,

Then they hastened, and took down

eldest, and leaving off at the

בגמרא, מק ושלוס: (ע) הלילה לעבדיך. מולין סוא לנו, לשון גנאי. ומרגוס מם לעצדיך, מם מאם סקצ"ס יסי עלינו מעשות ואם, וסרצס יש

(8) הן בסף אשר מצאנו. זס אחד מעשרם קל וחומר האמורים בחורה, וכלן מנויין בבראשים רבה (לב, ז):

מסס כלס נמפשיס, אבל אני אעשה לכס לפניס משורת הדין, אשר ימלא אחו יהיה לי עבד: (10) גם עחה כדבריכם. אף זו מן סדין אמת, כדבריכס כן סוא, שכלכס מייציס בדבר, עשרס שנמלאת גניצס ביד אחד

(בו) בגדול החל. שלמירגישו שסיס יודע סיכן סומ:

אֶבֶּבֶי:

خذيا:

אַמְעַהַהְהָּיִּ

וסוא אומר העירה, העיר כל שהוא, אלא שלא היחה בעיניהם אלא כעיר בינונים של עשרה בני אדם לעניץ המלחמה: (51) ויעמס איש על חמורו. זעלי זרוע סיו, ולא סולרכו למייע זה את זה למעון: וישובו העירה. מערפולין סימה,

(14) עודנו שם. שהיה מתתין להם:

خْدِرْتَامِ زُرْتَامِ كُنِم كُمْ لِ خُطِرْدِ: عَيْدُ عَيْدُ لَا مُنْكُلُ لِا يُعْرِيْهُ لِلْمُوْتِ لِللَّهِ اللَّهِ اللَّهِ لِللَّهِ لِللَّهِ لِل ربيعيد לֶהֶם יוֹפֶף מֶת־הַפַּעֲשֶׁת

זַּם אַמֶּב_נֹמָגָא בַזַּבְיה בַּוֹבו: עַנָּנִי עַבְּיִרִים קאַדְנִי נַם־אָנַיַרָנִי הְאֶלְהַים מְצְאַ אֶת־עֲּוֹן עֲבָּבֶיוּ or לאדני מַרְ נָּרַבֶּר וּמַרְ נָצְטְרָיִ **ゼニーロッグ・ブ**

לַמֻּלְוָם אָבְ-אָבוּכֹם: (סַ) ְרוּא יִהְנֶה־קָּי עָבֶר וְאַהֶּם עַלִּיּ طم" קאיש אַשֶר נִמְצָא הַנְּבִיעַ בְּיָדִוֹ וַ בְּאִמֶּר חַבְּילָר לִּי מִעֲּשִׂוּת זָאָת

> يَـٰ خُلُكٰر: אָב, בֹבַלא מִבַב,ע עַבַבא בבו בּהֹבּוֹשוּן בַּלֹא יִבהשוּן נְאָמָר לְהוֹן יוֹסְף מָאַ עוּבְּדָא

> אַנְחָנָא אַר דִּאָשָׁהָכָח כַּלִּידָא בא אַנּטוֹלא מּבְינוּ לְנִבּוּנִי אַנַּ אמשכע עולא למלגע מא למבוג ומא נובו מו פבם וֹאַמֹּב גַבוּבַני מֹא נומַב לַבַבוּנִי

> אַבוּכון: נאַמר הס לי מלְמִעֶּבר דָא

> > "Sanivib bəəbni Iliw know ye not that such a man as I deed is this that ye have done? And Joseph said unto them: 'What

whose hand the cup is found.' bondmen, both we, and he also in servants; behold, we are my lord's hath found out the iniquity of thy or how shall we clear ourselves? God unto my lord? what shall we speak? And Judah said: 'What shall we say

91

you up in peace unto your father.' be my bondman; but as for you, get hand the goblet is found, he shall I should do so; the man in whose And he said: 'Far be it from me that

and read the Mastir and Hastara for Shabbat Hanukka. the 6th and 7th aliyot of the parsha, read the Maftir for Rosh Hodesh as the 7th aliya on page 259, for the second Shabbat on page 274. If Shabbat and Hanukka coincides with Rosh Hodesh, combine for notes on which Maftir to read. The Haftara for the first Shabbat on Hanukka is on page 272, and The Hastara is I Kings 3:15 - 4:1 on page 254. On Hanukka, read the Mastir on page 264. See there

להלב"ב לו למוב לפנגני: אַנְנְ וֹבַבְּרְ לָאַ מִּבְּבְּנִ וֹבַבְרַ לָּאַ וַיּגַּשׁ אֵלֶיוּ יְהוּדְה וַלּאמֶר בֵּי יקּבִיב לְנְחֵיה יְהוּדָה וַאָּמַר

בְפַּרְעה בֵין אַהָּ:

thou art even as Pharaoh. anger burn against thy servant; for my lord's ears, and let not thine servant, I pray thee, speak a word in and said: 'Oh my lord, let thy Then Judah came near unto him,

גנבמס הגביע: (15) הלא ידעחם כי נחש ינחש וגוי. פלא ידעמס כי איז מצוב כמוני יודע לנמש, ולדעם מדעת ומקברא ובינה כי אתם

בְּעַמִּי (שמות מ, יו), מגורת דֶּכֶך לֹח בְּלוּלֶה (ירמיה ית, מו): שַּקּוֹת עְמְרִי (מיכס ו, מו), מגורה שמר. וְמָר מֵרֶע מִשְׁפּוֹגֵל (ישעיס נמ, מו), מגורה מוֹלִיךּ יוֹעֲלִיס שוֹלֶל (חֿיוִב יב, יו). מִמְפּוֹגֵל . אם אומיום סעיקר כגון, וְיִּשְׁפַּבֵּל הֶּשְׁבָּב (קהלמ יב, ה), מגורם סבל. מִשְׁפַבַל בַּוִיִּם בְּקַרְנַיֶּא (דניאל ו, ס), מגורם סבל. וִיִּשְׁפַּמֵּר לבע, וַיִּלְשַיֶּרִיּ מגורה גִיר שֻׁמוּנִיס, הְלְשַיַּדְיּ מגורה גַדְה לַדְּרֶךְ. ומיצה שמחלתה ממ"ך מו שי"ן כשהיה מתפעלת, החי"ו מפרדת מי"ר, ואינו נומנה לפני אום ראשונה של יפוד המיבה, אלא באמלע אומיות העיקר, כגון נלמדק מגורם לדק, וַיִּלְעַצַע מגורם מוצו: ומה נצטרק. לשון לדק, וכן כל מינה שמחלם יפודה לד"י והיה בהה לדבר בלשון מחפעל הו נחפעל, נוחן מי"ח במקוס (16) האלהים מצא. יודעים אנו שלא פרחנו, אבל מאת המקום נהיחה להביא לנו ואת, מלא בעל חוב מקום לגבות שער

זו סים שימם עין, שהמכח לשום עינך עליו. דבר החר כי כמוך כפרעה, הם חקנימני, ההכוג הוחך ואח הדוניך (ב"ר שם): פרעס על ידי וקנסי שרס, על לילס אחם שעכבס. דבר אחר, מס פרעס גוור ואינו מקייס, מבעים ואינו עושס, אף אחס כן, ורי קשות: כי כמוך כפרעה. משוב אתם בעיני כמלך, זהו פשומו, ומדרשו (ב"ר שם). מופך ללקות עליו בלרעת, כמו שלקה (18) ויגש אליו. דבר באזני אדני. יכומו דברי באוניך (נ"ר לג, ו): ואל יחר אפך. מכלן למס למד שדבר לליו

×۵۵: יְרְשְׁם בֵּי שְׁנֵיִם יֶלְדְרַרְּלֵי suos oma וֹבֹאֹטוּגוֹ אָבוּו שֹׁבוּגוֹ וֹכְיגַעוֹ כֹּי us: Ye know that my wife bore me ^{עַ} נְנְאָמֶּׁרְ הַּבְּּרֶּבְּיִ אָבְיִנְ אָנֵּיִם נְאָמָרְ הַּבְּּרֶּבְּיִ אַבְּיִּא אַנּוּן And thy servant my father said unto לועורי עמנא: إلإبرية ترقها لايرية لاورية youngest brother be with us. אַפּֿג װּדְּבָא נְאַטוּנָא זְמָגַרָא בּי־לָא נוּכָּל לְרָאוֹתׁ פְּנֵינִ הָאָנִשׁ not see the man's face, except our וֹנִישוִע אָבׁי לָא לכּוָל לַמָּטִוֹי then will we go down; for we may مُ يَسٌ كِبَاٰرَتِ يَرَجَهُا كِمِنَا لِإِنْ إِنَارِانِ ا אָם אָנו אָדוּנָא וְעִינָא מוֹנָא our youngest brother be with us, וְנַאְמֵּג לְאִ וּנכֹלְ לְנִגִינִע אִם. נִאָּמָגוֹא לָאִ זֹכּנִלְ לְמֶּנִנִעִ And we said: We cannot go down; if מְעַּמַתַ-אָכֶּל: וְמֶּוֹר עֲבוּרֶא: us a little food. SZ י^{מנטְן} נֹגְאָמֶׁר אַבְּוֹנוּ הֶשְׁבוּ הֻבְּרוּ נַאָּמָר אַבוּנָא טוּבוּ וְבוּנוּ לַנָּא And our father said: Go again, buy لحرزر: וֹפְּצֹּע_לְוּ אֵט צִבְרָנִי אָבְלָנִי told him the words of my lord. אַלא וֹטוּנוֹא בִנִע וֹט פּטֹוֹמִי up unto thy servant my father, we ⁺² וֹנְׁיִן בָּׁנְ מְּלְוֵנִוּ אֶׁלְ-מַּבְדְּרָּ אָבָיִ וְיַוֹנִי פַּר סְלֵּיִלֵּנָא לְנִׁי מַבְּנִּרִּ And it came to pass when we came הספון לראות פְּנֵי: היקפון למחזי אַפְּי: no more. down with you, ye shall see my face ונג אַנוכָם נַפֿמָן אַנַכָּם לַאָּ אַנוּכָן וֹהֵגֹּא הַפָּכָון לַאַ Except your youngest brother come رَاتِهِمُالِ الْكُرِيَّةُ خُيْرِكَ الْحُمَالِيَّةُ خُمَّتُكُ الْحُمَالِيَّةُ خُمَّةً لِلْمُ الْحَالِيَةِ الْمُ And thou saidst unto thy servants: אָנו_אַבוו וֹמָנו: וְאֶבוּנִי וֹמִינִי: would die. עלמע למֹנָּב אָט אָביו וֹמֹנֹב מּנִלְימָא לַמְמָבַּל זִי אָבוּנִי אִם should leave his father, his father cannot leave his father; for if he וּנְאַמֶּׁוּ אָבְאַדְּוָּ בְאַרוּכָבן וֹאַמּוֹבוֹא בְוֹבַנוּוּ בְאַ וֹפַוּבְ And we said unto my lord: The lad אָלְי וֹאֹמִּיתִי מִּינִי מַּלִיוּ: may set mine eyes upon him. נֹאָמִנּ מֹנֹנ מֹלְנִינִי: Bring him down unto me, that I ﴿ تَظِيمُونِ عُمْ مُكَثِّبِكَ لِينِكُنِ يَعْمُنُكُ خُمْجُنَكَ عَنْصَيْنَ خُرْنَ، And thou saidst unto thy servants: בוום ביה: ÄÜĖL of his mother, and his father loveth נַיּנְהָר חַיּא לְבַדָּוֹ לְאָמֵּוֹ וְאֶבְיוֹ בַּלְחוֹדוֹהִי לְאָמֵּיה וַאֲבוּהִי brother is dead, and he alone is left וֹאַׁעוּנִי, מִית וָאָשָּׁהָאַר הוּא ्र वेदी दिंदीर विदेश विदेश विदेश विदेश his old age, a little one; and his אַבא סבא יבר סיבָּקין זְעִיר a father, an old man, and a child of וּנְאָמֶּׁרְ אֶּלְ-אַּבְּוְֹיִ יֹמִּ-לְנִנְ אֶּרְ וֹאָמָּבְוֹאַ לְנִבּוִּנִּי אִינוּ לְנֹאִ And we said unto my lord: We have : צובוֹצֹּ בְּנִמְבַלְכָּם אָב אִנַאָּנוּ: לְמֶׁנְמֶּׁרְ עַאָּנִעַ לְכִּוָּלְ אַּבָּא אָנָ Have ye a father, or a brother? ּ אָבְּוֹנְ הֵּאָבְ אָּטַ הַּבְּבַבְינִי בְאָמָּבְ נַבְּנֵנִ הָּאָנִ נִי הַּבְּבַנִינִי הַּאָנִי My lord asked his servants, saying:

(20) ואחיו מח. מפני היכלה היה מולים דבר שקר מפיו, למר, לם אומר לו שהוא קיים, ילמר הביאהו אללי: לבדו

(19) אדני שאר אח עבדיו. מחחלה בעלילה באח עלינו, למה היה לך לשחול כל אלה, בחך היינו מבקשים, או אחומנו אחה

(22) ועוב אח אביו ומח. מס יעווג מת מציו, דומגיס מנו שממ ימות גדרך, שהרי ממו גדרך ממה:

מבקש, ואף על פי כן ונאמר אל אדוני, לא כחדנו ממך דבר (ב"ר שם ח):

לאמו. מלומו הלם לין לו עוד למ:

מְבַּוֹב מְבַיֹב וֹלַאָּ בֹאִימִיו מַּב מִפַּמַלְ פֿמִילְ וֹלָא שַׁזִּימִיה עַּב ג ניצא האָקר מָאִלּיר נִאַלֵּר אַן װְפָּק חַד מִלְּוָהִי נַאַעַּר אַן װְפָּק חַד מִלְּוָהִי נַאַעַרִית בְּרַם

: إِيَّاتُ

and I have not seen him since; I said: Surely he is torn in pieces; and the one went out from me, and

מּיבְתָּי בְּרָעָה שְּאָלָה: וְקְרָהוּ אָסִוֹן וְהְוֹרְדְהָהָם אָהֹ יִישְּרִעִּיה מּוֹהָא וְתַהַהִּוֹן יָה

פֿיבְתִי בְבִשְׁהָאַ לִשְׁאוֹל: برٰكَانُاتُم وَصِيمُنِ ثَلْتُ مُمْمَ فَدُرُ الْمُؤْخِرِ لِمَا ذُن يَدِرا مَا كَلْمُرْ

тре grave. down my gray hairs with sorrow to and harm befall him, ye will bring and if ye take this one also from me,

למוננו לופמו: וֹעַנּהַע אָנִינָּנִּ אַטַּׁנִנְּ וֹנַפַּהָוְ אַבֹּא וֹהִילְוִמֹא לָוֹעוְעַוּ הֹמַּנֹא

الْرَفْقِيبَ بَاحَدِجُهُ كِنِي خُرْفَقِيبَ:

our father with sorrow to the grave. down the gray hairs of thy servant will die; and thy servants will bring that the lad is not with us, that he it will come to pass, when he seeth

bound up with the lad's soul; not with us; seeing that his soul is

servant my father, and the lad is

Now therefore when I come to thy

مَحُلُكُ هُجُرِي خُنْزِيا شِهُجُكِ: למוט להולידו שְבְּלֶיף אָח־שִׁיבַׁת וִימוּת וַיָּחַהוּן שַּבְיַף יָת סִיבַּת יי, וְהְיָה בְּרְאִוֹתָוֹ בִּי־אֵין הַנָּעָר וִיהֵי כַּד יִהְיִי אֲבֵי לֵיה עוּלֵימָא

مَحُدُكُ كُلِّ حِينَةُ خُدِينَةً خُمُهُيْحٍ:

ever. I bear the blame to my father for bring him not unto thee, then shall the lad unto my father, saying: If I For thy servant became surety for

הַנְּמֶים: אَجْ لِكَ الْمُطْعَانِ. خُمْكُ، قَامِ الْمُنْ يَالِي مُلْمُ الْمُنْ لِمُعْكَاءِ الْمُنْ لَا مُعْكَاءً الْمُنْ ַ אַבּׁג בְאַמָּוּ אִם לָאִ אַבֹּגאָנוּן מוֹ אַבּּא לָמָנִמּוּ אַם לָאַ בּֿ, מּבְּבַּׁ לְּנֵב אָטַ עַנְּמָּנ מִמָּם אָנוּ, מּבְבַּּנּ מִמָּנִב בַּמוּכְ,מֹא

ומולומא ופל מם אַחוֹהי: עַנְּמָר מָבֶּר לְאִנְיִגְי וְתַנָּמָר יַמָּלְ מִיּכִיְטָּאִ ダロザメ וְעַהְיַה בְּאָב בַּבְּרְרְיִים הַבְּעָר הַ הַבְּעָר הַ בְּעַלְיִים הַבְּעָר הַבְּעָר הַבְּעָר הַבְּעָר הַבְּעַר בָּל יוֹמַיָּא:

lad go up with his brethren. bondman to my lord; and let the pray thee, abide instead of the lad a Now therefore, let thy servant, I

אַנוּנוּ אַנוֹג פּֿן אַבאַב בֹּבָה אַהָּב בּי־אַיּךְ אָטֶּלֶת אָלְ־אָבָי וְתַנִּעַר ಭ□_ÿቪ'バ:

וֹבְאָ אֶנַרַאָּבֶׁוּ:

ΧĖΧ: אָטוֹג פֿבֹמשׁא בּעַמּכַּם נִע ומולימא לוחוהו עמי דלמא אָבו אַלבון אָפַע לָוֹנו אַבּא

on my father. look upon the evil that shall come I real fad be not with me? lest I For how shall I go up to my father,

בֿק אָנְהַ מִּהֹּלְיָׁ. וֹכְאַ הֹמֹנ אִנְהְ אָפּּנִעוּ בֹּן אַנְהְ מִהֹלְנִוּ וֹכְאַ עִׁם איזא הַנּצְּבִים עַלְּיוּ נִיּקְרָא הוֹצָיאנּ וֹלְאַ-יֹכְלְ יוִסְׂנַ לְנִינִאַפְּׁל לְלָלְ וֹלְאַ יִכִּילְ יוִסְנַּ לְאֵנִינִסְּוֹאַ

אַעָּוּ בְּהִהְוַנַעַע יוֹסָף אֶל־אָהֶוִי:

﴿كِيلالِنَادِ: אַלָּה הֹמִיה כַר אָהָיָדַע יוֹסָף לכב בליימין אליוהי יקנא

his brethren. Joseph made himself known unto stood no man with him, while man to go out from me.' And there by him; and he cried: 'Cause every himself before all them that stood Then Joseph could not refrain

 $\Lambda T X$

4٤

78

тε

30

ממנמס בו על סמו ועל סמיו, וסס ימומ זה, דומה עלי ששלמן ממו ביוס סמד: (92) וקרחו אסון. שהשמן מקמרג נשמת המכנה (שם לל, ע): והורדחם את שיבחי וגוי. עכשיו כשהוא לולי, לוני

(13) והיה כראותו כי אין הנער ומת. מביו מלרמו:

מוק לסיום מנודס בצי עולמום: (28) כי עבדך עדב אח הגעד. ואס מאמר למס אני נכנם למגר יומר משאר אמי, סס כולס מבמון, ואני נמקשרמי בקשר

(33) ישב נא עבדך וגוי. לכל דבר אני מעולה ממנו, לגבורה ולמלחמה ולשמש:

י וֹנְשֵׁן אָּעַרַלְלְוָ בַּבַבְיִּרְ וַנְּשְׁמָּמִה וִיהַב זָה קָלְיִה בַּבַבִּיהָא וְשִׁמָּמִה

מֹבְּנִים נִוֹמְמָת בָּנִע פַּבְּמָנִי:

כְהֹּנִוִע אָעָוִ כֹּי נִבְעַבׁי מִפֹּנוֹי: עמוע אַבו עון וֹלאָ וֹכֹלוּ אָעוֹת ניאמר יוסף אַל־אָחָיוֹ אַנַי יוֹסֶף

نخلٰنٰتٰ: אַנוּכֶם אָמֶּבַלְכָּבְנִים ָ אֹלְי וֹיּנְאָמֵּו וֹיָאמֶר אֹנִי יוִסֹב בֹּהֹן לְנִינִי וַלַבורבוּ וֹאָמַר אַנֹא ניאמר יוסף אָל־אָחָיו גִּשׁרְנָא נַאַמר ִיוֹסף לַאַחוֹהִי קרוּבוּ

خۇتىڭت: خْد خَمْنَابُك هَٰخِنَادُد گُخِيَادَه <u>تَحَجَّمُ جُدَ</u>د خِعَادَهُم هَٰخِنَادُ نَنْ , בַּמְּנוֹנִכְם בַּנִי מְכַבַבַּמִים אָטַנִּ בַיֹּנִינַ בַּמָּנִנַכַוּן אָבַנִּ וַבּּנִנְטַנּוּ נִטָּנִ וֹמֹטַבוּ אַּגַבַטֹּמֹּגַבִּיּ וֹאַגַבַיִּטַבַ

אָנוֹ_טַבוֹנִת נֹפֹּלֵננ: בַאַבּא וֹמִיבְ בַבְּמָה מָּנִים אַמֶּב אַבְעָּא וֹמִיב בַּנִים מָּנִוּ בַּכִּים כניני הונים עובלר בעוב אבי דו הוו מרח הניו בפוא ביו

לַכָּם לַפַּבְיּמָּׁנִי נְּדִלְנִי: לְכָּיִם הָאִצְרֵית בְּאָבֶין וּלְנִינִוֹנִית לְכִוּן הָאָרָא בְּאַרְעָּא וּלְפַוֹּיִמָּא تنهُمْ تَانَدُ هُمُ يَدَتِ مُخْتَدَدُت مُهْبِتِ لَهُمُ لَنَدُ ذَا كُلِيْدَدِيا فُهَاهُدِ

نظيم جَجَد ١٤ مُعِدُا مُعِدُاتِ : לפּבׁקנו וּלְאָבוּוֹן לכָּלַ־בּּינְיוּ מליםי הְנְּהַ בֶּי הְאֶלְהַיִּם וַיְשְׁיבֹּי הְלְּבָּׁבְ הַלְּבָּא אֶלְהֵין מִּן בֵּרָם יִיָּ

מֹאֵבְאֵי וּמְׁמַת אֲנָׁמֵ בִּיִּע פַּבְּעִי:

נמוה פַּתְּנָם צַבוּ אָתְבָּהוֹלִי מִוֹ וֹלָא וֹכֹּילוּ אַחוֹהִי לְאַתַּבָּא ווסף העד קען אַבָּא קוִים יוסף לאחוהי אנא

לְמָגֹּבוֹם: יוסף אַחוכון דְיַבּינְתוּן יָתִי

ילהו לא טטלססיו ולא יטלוב

זְרוּעָא וּהְצָרָא:

לכון למוללא נלא:

ללב ביהיה ושלים בכר ialit šės delau lieji וְעַּמְּח לְאִ־אַמֶּם שְׁלַוְחָמָם אֹתִי יִכְּעָּוֹ לָא אָתוּו שְׁלַחָתוּו יָתִי

> Pharaoh heard. Egyptians heard, and the house of And he wept aloud; and the

affrighted at his presence. answer him; for they were live? And his brethren could not 'I am Joseph; doth my father yet And Joseph said unto his brethren:

into Egypt. Joseph your brother, whom ye sold they came near. And he said: 'I am Come near to me, I pray you.' And And Joseph said unto his brethren:

you to preserve life. hither; for God did send me before with yourselves, that ye sold me And now be not grieved, nor angry

neither plowing nor harvest. five years, in which there shall be been in the land; and there are yet For these two years hath the famine

deliverance. save you alive for a great you a remnant on the earth, and to And God sent me before you to give

land of Egypt. all his house, and ruler over all the me a father to Pharaoh, and lord of hither, but God; and He hath made So now it was not you that sent me

בטולעו להם: (ו) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים. לא סיס יכול לפגול שיסיו מלריס נלגיס עליו ושומעין שאחיו מתגיישין

אַבְעָא דִּמְצְרָוֹם:

- מישנ"דה בלע"ו: (ב) וישמע ביה פרעה. בימו של פרעה, כלומר עבדיו ובני בימו, ומין זה לשון בים ממש, מלח כמו בים ישראל, בים יהודה,
- (3) נבהלו מפניו. מפני סנושס:
- מסול (ב"ר לג, מ): (+) גשו גא אלי. כאס אומס נפוגיס לאמור, אמר, עכשיו אחי נכלמיס, קרא לסס צלשון רכס ומחנוניס וסראס לסס שסוא
- (2) למחיה. לסיום לכם לממים:
- (6) כי זה שנתיים הרעב. ענרו מעני הרענ:
- (8) לאב. למבר ולפטרון (לוס בעשיטלער פאטראן):

الأكيانات كَمْكُيا كَرْخُمْ فَالْمَدُنَّاتِ هَلَيْدَ نُدُ كِنْ قِيا كَرْخُمْ فَلَدُلَّا و هَجْرِد خِد هُمَدِ خَدُكَ بِبَصِّكَ شُمِّلُتُ، حَرِيد خَلَدًا هُمَد خَدُك بِبَصَاء

لمعظ بخفلك نخر يُجمُد خِك: هَجْ، هَايَاكِ الْحُدُّنَاكِ الْخُدُّنَاكِ خُلِيدَ خُرِيهِانَا الْخُدُاتِ الْحُدُّالِ الْحُدُّالِ الْحُدُّالِ انْهَٰٰٓ בَٰهُٰدُمٗ بِهَا لَثَنَاتُ كُدِيدٍ لَنَقَادَ خَهَٰدُهُم لَيْهَا الْثَنَاتُ فَلَالًا الْثَنَا

וְכְלְכַּלְמֵּי אָטָדְ שָׁם כִּי־עָּוֹד

דּלְנְמָׁגוֹ בִּגַבּׁנְ עַמְּגַבּׁר אָּגְנִכֶּם: יי וְהַנָּה עִינִיכֶם רֹאָוֹת וְעִינֵי אָהָי

نظنك نظر אָּמֶּר בָּשׁ:

ĽĖĽ: ומֹבוֹבמֹם וֹבונוֹבמֹם אָנוַאָּבֹי בְּמִגְּנְוֹם וֹאֵט בַּלְאָחֶה בֹאִימִם וְהַנַּרְמָם לְאָבָׁי אָתַ־בָּלְ־בְּבִוֹדִי

ווּבְׁבַּ וּבְּנִוֹמָן בַּבַּע מַּבְ_בּנֹאַבַוּוּ: ti iiė̃, מֿן אַנוֹי בֹּוֹנְמֵּן אַנוֹיוּ בַּיּ

וֹאַבוֹנוּ אָבוֹנוּ אָבוֹנוּ אָבוֹנוּ אָבוֹנוּ ײ װֹנְאָשׁׁ לַכֹּٰלְאָשׁוֹיִו וּוֹבִּׁבְ הַבְעִוֹם

עוָע לְוֹטֹּי לָא טִטְעָּכַּב: מּבַבּן נֹאַלְנִ אָּלְאַבֹּן נֹאַמּבַנֹים אִיִבוּ וֹסֹפּנּ לְנִׁנִ אַּבָּא וֹנִיגמִבוּן

لمُثَكَ لَعَبَدُكَ لَحُمْ لَحُكُ لَا يُتَكِيِّ لَهُمْ لَا يُتَكِيِّ لَا يُتَكِيِّ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ لَكُمْ

رَهُرُم قَرْبُكُ لَحُمْ لَـٰكُمْ لَـٰكُكُ أَلَيْنُ فِرْنَا لِأَمْلَ قِالْمِرْدِيِّ كَيْمُ اللَّهِ عِنْمُ مَا فِرِيْ عَلَيْهِ مَا فِرِيْ عَلَيْ فَالْمُورِيِّ فَي וֹאַזוּן וֹטַבְּ טַפּׁן אָבַר מַנָב שַׁפֿוּ

ממבון: בּלוֹמִוֹ אַבוּ בַּלִוּמָוֹכִוּן אַלֹא וֹבַא הֹנוֹכוּן בַּוֹּלֵן וֹהְנוֹי אַנוֹי

בַּלְכַא: لنئاتانا בּבְמֹאֹנוֹם וֹנִט כֹּלְ בַּטֹזִימִוּן וטֿעוון לאַבא זע כֿל וֹלוני

אַנוניני יִבְּבָא יִבְּנְיָמִין בְּּבָא עַּ ולפֿל מַל צַוְרָא דְּבָנְיָמָין

אַבוני מִמֶּיה: וֹנֹמֶּגל לְכֹֹלְ אָשׁנְעִׁי יִּדְׁכֹּא

> tarry not. of all Egypt; come down unto me, son Joseph: God hath made me lord and say unto him: Thus saith thy Hasten ye, and go up to my father,

tyon pust: Hocks, and thy herds, and all that and thy children's children, and thy unto me, thou, and thy children, Goshen, and thou shalt be near And thou shalt dwell in the land of

thou hast. and thy household, and all that lest thou come to poverty, thou, there are yet five years of famine; and there will I sustain thee; for

it is my mouth that speaketh unto eyes of my brother Benjamin, that And, behold, your eyes see, and the

bring down my father hither. have seen; and ye shall hasten and glory in Egypt, and of all that ye And ye shall tell my father of all my

Benjamin wept upon his neck. Benjamin's neck, and wept; and And he fell upon his brother

brethren talked with him. wept upon them; and after that his And he kissed all his brethren, and

Sī

Þτ

π

- (9) ועלו אל אבי. ארן ישראל גבוס מכל סארלות:
- (11) פן חורש. דלמה מממכן, לשון מוֹרִישׁ וּמַעֲשָׁיר:
- י): ועיני אחי בנימין. סשום אם כולם יחד, לומר, שכשם שאין לי שנאם על בנימין אחי, שהרי לא היה במכירמי, כך אין (21) והנה עיניכם רואות. בכבודי, ושלני לחיכם, שלני מסול ככם. ועוד, כי פי המדבר לליכם בלשון הקדש (בב"ר שם
- בכס, פעולה אחם, שלא כמו רק על חורצן אחד, ועיין בביאור חרגום יוומן ששם הוא בדרך דרש): כמיב ויפול ויבך, מרמי משמע, אשני מקדשום ולכך עשה ב' פעולות על זה הרמז, מה שאין כן בנימין, דלא כמיב רק ובנימין ובנימין בכה על צואריו. על משכן שילה שעתיד להיית בחלקו של ייתף ותופו להחרב, (ולענ"ד דייקו של רש"י דבייתף (14) ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך. על שני מקדשות שעתידין לסיות בתלקו של בנימין ומופן להתרב (מגילה מז:): בלבי שנקה עליכם:
- (al) ואחרי כן. מלחר שרלויסו נוכס ולנו שלס עמסס: דברו אחיו אחו. שמחחלס סיו נושיס ממנו:

פּברו יבְעני עָבְעני באו אווו נוסף נויטב בענון למימר אחו אחי יוסף ישפר וְהַפַּׂלְ נִשְּׁמְת בּיִת פּּוֹתְעַ לֵאמֶר וְקְלָא אִשְּׁהְמָת בֵּית פּוֹתִי

אָטַ בֿמּֿגֹבְכָּם נּלְכנַי בֿאַנ אַבֿמָּנ בּמָגַבַנָן נֹאָגוֹגְנָנ אָנִכֹּגְנָנ ען אָלְ אַנוֹע בֿאָנו הֹמֹּנִי סְהֹנוּי בֹאָ הַבֹּיִריִּ הַמִּנִּי נִיִּעִ ربقا علما فحربافك بجفا يغفد علمد كرباعه هنفد

نَكُدُا : אַבוּל מִצְּבְוֹם וֹאַבְלוּ אָנוַ עַבְבָן זִּים מִוּכ אַבַּלֹּא בַמִּבְנִם אַ וּבָאוּ אַלְגְ וֹאִטַּדְּעַ לְכֶּם אָעַ_מוּבָ בַּמַּיכוּן וֹאִימוּ לְוֹמִי וֹאָמַיּוֹ וַלְטַוֹן אָט אָבוּכוּן וֹגִט בַּטוּכֵם וּבַבוּ גִט אָבוּכוּן וֹגִט אָנֹמ : المَانَّكُ

אָבֹגכֶם נְבָאטֶם: ردرم، ݣَرْفُ مِيْهُدُا مَعْرَات مُتَرَعِين كُورِا مُعْلَمْهُ لِمَعْدَات مُتَرَالًا וֹאַטַּׁע אַנוֹטַע וֹאָע הַמָּנִ לַעוּן וֹאַטַּ מִפַּפֿע בַּא הָבוֹנוּ סָבוּ

בּי־טָּוּב בְּלְ־אָבוֹן מִצְּבוֹם לְבָּם אָבוֹ סוּב בָּלְ אַבְעָּא דְּמִצְּבוִם ְנֹמֹּנֹלְכְם אַּלְ_שַּׁעִים מַּלְ_בַּלְנִכִּים נִמּנִכִּוּן לָא שַׁׁשִנִּם מַּלְ מִנִּכִוּן

خَتْت جَيْد حَيْدُك: ، بقك مُتْكِبِه مَحِـق، فَكَمِْه رَنْقَا

٩

במנו פּבמע ובמנו מבעונו:

לאַבְעָא דִּכְנְעוֹ:

וְמִיכְלוּן יָת מוּבָא דְּאַרְעָּא:

אַבוכון וְהֵיתוֹן:

بدرك الدها

הפרעה ויהב קהון זודין לעון ווסף מגלן על מימרא נלֹהְמִּי בּוֹ בְּנֵי וֹמְּבִאָּבְ נִיּשָׁוֹ בְשָׁם נֹהְבִּי בּוֹ בֹּנִי וֹמְבֹאֵבְ וִיִּיִב

אַגַּמְלַנוֹ דַּלְבוּשָׁא: חַלְפָּׁת מְאָה סְלְמִין דִּבְּסָר וְחַמְשְׁא الخظئير بمرت بجحاتهم بخجبين أبيد وك לאֶּישׁ חַלְפַּוֹע לְכוּלְעוּן יִתַב לְיָבֶר אֹבֶּמֶלָוֹן

> Pharaoh well, and his servants. brethren are come; and it pleased Pharaoh's house, saying: 'Joseph's And the report thereof was heard in

the land of Canaan; your beasts, and go, get you unto unto thy brethren: This do ye: lade And Pharach said unto Joseph: 'Say

fat of the land. land of Egypt, and ye shall eat the and I will give you the good of the households, and come unto me; and take your father and your

father, and come. for your wives, and bring your of Egypt for your little ones, and ye: take you wagons out of the land Now thou art commanded, this do

are yours. good things of all the land of Egypt Also regard not your stuff; for the

for the way. Pharaoh, and gave them provision according to the commandment of Joseph gave them wagons, And the sons of Israel did so; and

raiment. shekels of silver, and five changes of Benjamin he gave three hundred changes of raiment; but to To all of them he gave each man

77

91

(16) והקול נשמע ביה פרעה. כמו לנית פרעס, וזהו לצון בית ממש:

(שענו את בעירכם. מנומס:

(18) אח מוב ארץ מצרים. ארן גוצן, ניבאואיני ודע מס ניבא, מופס לעצומס כמלולס שאין בס דגים: חלב הארץ.

(פו) ואחה צויחה. מפילומרלסס: ואח עשו. כך אמרלסס שנרשומי סיא: כל מלב לשון מימב הוא:

ימָּוְוּן לְאַבִּיוּ לַצְּבֶוּי: וֹמֹמִר אַּעְנֶע לֵמִאָע בָּר וֹלִיטִם ²² חַמִּלְים נִשְּׁאָים מִפָּיִר מִצְּרְיִם וּלְאַבְּיוּ שָׁלָח בִּוּאָת עַשְּׁרֶה

☆☆↓↓☆※: ム袋口に止い נֹהֹסָב אַּטַׂלוֹ הָהַנִּלוּ הַבוּב שׁמֹנוֹן מֹמּנוֹן מִמּוּכ מִצִּבוֹם וֹלְאֶׁבוּנִי הֻלְּע כַּבֵּין מַּסָרָא

and victual for his father by the way. she-asses laden with corn and bread good things of Egypt, and ten manner ten asses laden with the And to his father he sent in like

אַבְיָם אַבְשׁבֹּנֵינוּ בּּבַבְיבּי: זְּבֵּ וֹנְשְׁבְּׂנִו אֵּעִר אֵמְן ווֹנֵלְכֵוּ וַנֵּאִמֶר וְשְׁבְּׁנוֹ זְּתְ אֲחוֹהִי וַאֲזַלְוּ וַאֲמַר

לְעִוּן לָא טִטְּלָּגוּן בָּאִוּבְטָא:

the way. them: 'See that ye fall not out by they departed; and he said unto So he sent his brethren away, and

בְּנְתֹּן אֶלְ_וֹהֻלְּכִ אֶּבִׁוּנִים: י וֹנֹהֹלְנִ מִמָּאֹבְוֹיִם וֹנְּבָאנְ אָבוֹא נּסֹלְנִלנּ מִמָּאֹבוֹם וֹאֶטִוּ לְאַבֹּהֹא

בלנען לְנְת יַעְּלִב אָבוּהוֹן:

Jacob their father. came into the land of Canaan unto And they went up out of Egypt, and

מגלנם נופו לקו לו לא האלום ⁶⁵ חַׁר וְבֶּרְ־חָוּא מֹשֵּׁלְ בְּבְּלִ־אֲבֶּץ יוֹפֵרְ קַיִּים וַאֲּבִי הוּא שַּׁלִּים ניגרו לו לאמר שוד יופף וְחוּיאוּ לִיה לְמִימִר עַד בָּעַן

מַלְגָּא פּוֹגִוֹ מַלְ לְבִּיה אַנִי לָא לכֹל אַבְׁמֹא בַמִּגְבִנִם וַעַּוֹאָע

fainted, for he believed them not. the land of Egypt.' And his heart is yet alive, and he is ruler over all And they told him, saying: Joseph

97

ځ۵□:

נוֹבַבּׁנוּ אֶלָנוּ אָנוּ בַּּלְ גַּבְיבַנוּ, וּמִלְּילִוּ מִמִּיבִי וֹע בַּלְ פּּטִׁימִי הימין להון:

revived. the spirit of Jacob their father which Joseph had sent to carry him, them; and when he saw the wagons Joseph, which he had said unto And they told him all the words of

Ä⊏،الٰت לשַאַר אַהְוֹ וַהְחֵוֹי רָוּחַ יַשְּקֹב יָמֵיה וּשְׁרָת רוּחַ קּוּדְשָּׁאַ עַלֹּ אַביהם: אָת־הָעַנְלְיה אֲשֶׁר־שְׁלַח יוֹסֶף שָּגְלְהָא דִשְׁלַח יוֹסֶף לְּמִשַּׁל ב יוֹסֵף אֵשֶׁר דְבֶּר אֲלֵהֶם וַיַּרְאַ יוֹסֵף דְּעַּלִיל עִּמְהוֹן וַחַוָּא יָת

and see him before I die.' And Israel said: 'It is enough;

ממישי ניאֹמֶר יִשְׁרְאֶלְ רָב עּוֹד־יוֹסָף נַאַמַר יִשְּׁרָאֵל סַנִּי לִי חָדְנָא

וְאָטְזִינֵיה עַד לְאַ אֲמוּת: ללו עו אַלְכַּע וֹאָבֹאָתּ לֹמֹנִם הַב לֹהוֹ וִיִּסְנַ לַּנִוּ מַנִּים אָנִיִּכְ

Joseph my son is yet alive; I will go

כי מעולס לא שלח לו עשרה חמורים וי' אמונים, רק הכי קאמר קרא, ולאציו שלח צעגלוח כואח וגו' כלומר כחשבון הוה שהוא (ES) שלח כזאח. כמשנון סוס, ומסו סמשנון, עשרס ממוריס וגוי. (רלונו שמלם כואת סמיומרם, ובל"ף סדמיון, מורס על

משק י' ממוריס וי' אמונות. והשמא אמי שפיר, דלא מלינו נכחב אלא ויכא את העגלות, ולא שום המוריס ואמונות וק"ל. בשם

בר ולחם. כמרגומו: ומזון. ליפמן (כך גירקמ כמ"ס): סגלון מסרש"ל): ממוב מצרים. מלינו בגמרל ששלה לו יין ישן, שדעה וקניס נוהס סימנו. ומדרש הגדס, גריםין של פול:

(24) אל חרגוו בדרך. אל ממעמקו בדבר הלכה, שלא מרגז עליכם הדרך. דבר אמר אל מפמיעו פמיעה גמה, והכימו

זס ולומר, על ידך נמכר, אמה ספרת לשון הרע עליו, וגרמת לנו לשנאמו: בממס לעיר. לפי פשומו של מקרא יש לומר, לפי שהיו נכלמים, היה דואג שמא יריבו בדרך על דבר מכירחו, להחוכח זה עם

(62) וכי הוא מושל. ואשר הוא מושל: ויפג לבו. נחלף לצו והלך מלהאמין, לא היה לצו פונה אל הדברים, לשון מפיגין

מעמן בלשון משנה, וכמו מַפֿין בַּפָּגוֹם (פֿיכה ג, מע), וְרֵימוֹ לֹפֿ נָמֶר (ירמיה מה, יפֿ), מהרגמינן וריחיה לה פג:

(22) אח כל דברי יוסף. מימן ממר לסס, במס סיס עומק כשפירש ממנו, בפרשה עגלס ערופס, זסו שנאמר וירא אח

(82) דב עוד. לבלי עוד שמחס וחדוס, סומיל ועוד יוסף בני חי: . סעגלות אבר שלת יוסף, ולא נאמר אשר שלת פרעה: - והחד רוח יעקב. שרמה עליו שכינה שפירשה ממנו:

לאַל<u>יו</u> אָבָיו וֹבְּעַלי: נּוֹבְאַ בְּאָבְׁע מְּבָׁת נּוּוֹבָּע וֹבְּעָנִם לְבָּאֵב מָבָת וֹבַבַּע בַּבְּטֵנוֹ $X\Gamma\Lambda I$ أنور نشِلهٰن أحَدٍ لِهَمْد إِن يَرْمَعِ نَمْدُهُمْ نَحْدٍ لِدَرِي يَهُمُه

וּגֹאבׁר וּגֹאמָר הַנָּנִי: בְּמַבְאָנַ עַבְּוֹלְעַ וּגְאָמֶב וֹהַלָּב ו בַּבְּנִלָּגֹּא וֹאָמָב וֹהַלָּב וֹהַלָּב آدِيجُمُاتِ يُخْرِيْنِ ا خُرَمُلِيْخِي يَجْمُلُ لَذُ خُرَمُلِيْخِي خَيْلِيْهِ

خرزد بتراح بين بين بين المراب بين المراب ال אַל־הִירֶאׁ מֵרְדֶר מִצְיֹּיְמֶּה בֶּי־ לָא הִדְּחַל מִלְמִיחַת לְמִצְּרִיִם آيِهِمُال هُرِدْر لَهُمْ هُجِيَّار هُجُرك الهُمَال هَنْهُ هُجُ هُجُلُهُ لَهُمَال

\$4_\$\$.t.L: هَمْ ذِلْكَ تِهِ مُؤْمِدُ لَا لَا يَهُدُا لَكُ لِهُدُا هُو مُؤْمِدُ لِمُلْ هُو مُؤْمِدُ لِلْهُالِ مُؤْمِدُ لِل אַנְּכִּי אַבַּר מִמֶּוּ מִאַּבְוֹמֵׁע נִאָּנְכִי. אַנְאַ אַגעוִע מִמֶּוּב לְמִאַבִּוֹם

אַשֶּׁר־שְׁלָח פַּרְעָּה לְשָׁאִה אָהָוֹ: נאָט_ספַּס נאָט_נאַנטָם בּהֹנֹגַנָט , בַּנֵירִישְׁרָאֶלְ אָתִרְיַנְעַבְּלֵבְ אַבִּיּהְוֹם בַּנֵּיִ יִשְּׁרָאֶלְ זָתְ יַעְּבִּי אָבִיּהְוֹן

וְבְלְאַנוֹיִ אָשְׁוֹיִ ְבְּנְּעֵן וַנְּבְאַר מִצְּרְוְמֶה וַעֲּקֹב לְמִצְרָוִם וַעֲּקֹב וְכְל בְּנִיהִי הבל-זרמי אבי , בבוּהֶם אַהָּב בבהן בֹאַבוֹל בבונו בּאַבהא בבוֹהו וֹאַנוּני אָת־מִקְנֵיהֶם _ئالاًا

אַנּוֹ מִצְּרֶוֹמֶׁר: (ס) بخزيد خزر أجز تاخر يخزه بخزه خربن زخر خربن هزند ֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝֝[֚] בְּלֶּגְוֹ וּבְּנֵגִי בְּנָגִיוֹ אָשְׁוֹ בְּנֹתְנִי וּבְנִירִי נִּבְנִי רְּנִוֹהִי עִּמִּיה בְּנָתִיה

בלר וַעָּקר רַאַנּבוֹ: עַבּאָנִם מָאַנְוֹמֶע וֹהְעַב וּבְּנִוֹן בַּמֹאַנִוּ לְמִאָנִינִם וֹהַעָּב וּבְנִוְעִי

לאלְבֹא בּאָבוּנוּ, וֹגָּטַׁלּ:

נֹאַמֹּע בַאַנֹא:

אָבׁוּ לַמַּם סִנּוּ אָּמָּוּנִלְּבַ שַּׁמַּוּ:

וֹאָנּוּ וֹבוִנִיוּ מַלְ מֵּוֹלָב[ּ]:

خمُلاٰخِانِٰ× لَـهُجِ⊔ هَلَـمِك خِمْمَح ונת שפקהון ונת גשיהון נַנְקְם נַעְּבְאָר מִבְּאָר מְּבָת נַנְמְאָנִ נְקָם נַעָּבְר מִבְּאָר שָּבַת נִנְמָרָנִ

יידברי ית גימיהוץ ויה קנינהול

ממוה קמצרום:

בוכבוה דיעלב דאובן: בּוֹנְוֹמְבְאָבְ וֹאִבְוּוֹ מִּמִבִּינוּ בּוֹנִוּ וֹמִבֹּאִבְ

> unto the God of his father Isaac. Beer-sheba, and offered sacrifices that he had, and came to And Israel took his journey with all

ΧΓΛΙ

'Jacob, Jacob.' And he said: 'Here visions of the night, and said: And God spoke unto Israel in the

a great nation. Egypt; for I will there make of thee thy father; fear not to go down into And He said: 'I am God, the God of

his hand upon thine eyes.' thee up again; and Joseph shall pur Egypt; and I will also surely bring I will go down with thee into

which Pharaoh had sent to carry and their wives, in the wagons their father, and their little ones, and the sons of Israel carried Jacob And Jacob rose up from Beer-sheba;

with him; into Egypt, Jacob, and all his seed in the land of Canaan, and came their goods, which they had gotten And they took their cattle, and

he with him into Egypt. daughters, and all his seed brought him, his daughters, and his sons' his sons, and his sons' sons with

Jacob's first-born. Egypt, Jacob and his sons: Reuben, children of Israel, who came into And these are the names of the

יומר מבכבוד וקנו לפיכך מלה בילמק ולה בהברהם: (I) בארה שבע. כמו לבאר שבע ס"א בפוף מיבה, במקום למ"ר במחלמה: לאלהי אביו יצחק. מייב אדם בכבוד אביו

(ג) יעקב יעקב. למון מנס:

- (3) אל חירא מרדה מצרימה. לפי שסיס מלר על שנוקק ללאם למולס לארן:
- (+) ואנכי אעלך. סנטימו לסיום נקבר במרן:
- (6) אשר רכשו בארץ כנען. אבל מה שרכש בפרן ארס נמן הכל לעשו, בשביל מלקו במערת המכפלה, אמר, נכםי מולה

לארך אינן כדאי לי, וזהו שַׁשַׁבַ בְּרִימִי לִי, השמיד לו לבורין של זהב ושל כמף כמין כרי, ואמר לו מול את אלו:

(Y) ובנות בניו. קרמ במ משל ויולבד במ לוי:

	(8) הבאים מצרימה. על שס סשעס קור (10) הי הבמונים הי דעים שנימיל ליני			
81	ۿؚڒؚۧٮ ڿڒۣ؞ڹڒ؋۫ٮۿؚڛڗڋۄؙ ڔ۠ڒٷ۪ٮ ڿڔ؞ڹڒ؋۫ٮۿڛڗ ڔڒٷڂڛڛڛۄڽڔڎؠۅ؈؞	אַלֵּין לְיַנְעָּלִב שֵּׁית עַּסְרֵי נָפְשָׁן: אָלֵאָה בְּרַחֵּיה וִילִּידַת יָת אָלֵין לְיַנְעָּלִב שֵׁית עַּסְרֵי נָפְשָׁן:	These are the sons of Zilpah, whom Laban gave to Leah his daughter, and these she bore unto Jacob, even sixteen souls.	81
Ĺτ	וְבְנֵי אָשֶׁר וִמְנָה וִישְׁנָה וִישְׁנֵי וְבְרִישָּׁה וְשֶׂרֵה אֲחֹקָם וּבְנֵי בְרִישְׁה חֻבֶּר וּמֵלְכִּיאֵל:	בְּרִישָּׁה הָמָלְבִּיאֵל: וּבְרִישָּׁה וְשָּׁרֵח אֲחָהְחוּן וּבְנֵי וּבְנִי אַשֶּׁר יִמְנָה וְיִשְׁנָה וְיִשְׁנִי	And the sons of Asher: Imnah, and Ishvah, and Ishvi, and Ishvi, and the sons of Seriah their sister; and the sons of Beriah: Heber, and Malchiel.	Ľτ
91	מּבׁ, וֹאָבוָבׁ, וֹאַבֹאֵלֶ,: יִבְׁנָּוֹ לְּבַ בִּפְּׁנִוֹ וֹבַעָּ, מִתְּנָּ וֹאָבְּבָּוֹ	וֹאֵגְפוֶן מָרֵי נִאָּרְיָרִי וֹאַרְאָלְי: יִּבְנִי, יָּרַ בִּפְּיִוֹן וְחַיִּי, חָיִנִי	And the sons of Gad: Ziphion, and Haggi, Shuni, and Ezbon, Eri, and Arodi, and Areli.	91
Sī	אַלָּהו בְּגֵר לִאָּה אֲשָּׁר יֵלְדָה לִיצִּלִּבׁ בְּפַּדֵּן אֲבָׁם וָאָת דִּינָה בְתִּוֹ בְּלִדְנָפָשׁ בְּנָנִי וּבְנִיתָּיוּ שְׁלְשֵׁים וְשְׁלְשׁ:	אָפֵּין בְּנֵי לֵאָה דִּילִידַת לְיַעֲּלִב בְּפִּדֵּן אֲרֶם וְיָה דִּינָה בְּרָהֵיה בְּלְ נְפַשׁ בְּנוֹהִי וּבְנָהֵיה הָלְתִין וּהְלְת:	These are the sons of Leah, whom she bore unto Jacob in Paddan-aram, with his daughter Dinah, all the souls of his sons and his daughters were thirty and three.	ςī
† 1	֡֝֝֜֜֜֜֝֜֝֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓֓	֡ װְבְׁנְּגְ וְבִּיּלְנִּוֹ מְבֵּרֵ וֹאָּיִלְנִוֹ מִבְׁרֵוּ	And the sons of Zebulun: Sered, and Elon, and Jahleel.	† 1
٤ī	וְשְׁמְּלֵן: יְבְנֵי וִשְּׁמְבְרַ תּוּלֶתְ וּפְּנֵת וְיִוֹב	וְמִּמְרוְן: ילְנֵי יִשְּׁמִכְר חּוֹלָת יפִּוָּר וְיוֹב	And the sons of Issachar: Tola, and Puvah, and Iob, and Shimron.	ετ
71	וּבְנֵי יְהוּדְה עֵר וְאִוֹּגֵן וִשֵּׁלְה נְפֵּרֵץ נְזְנֵה נִיְמָת עָר וְאִוֹּגַן בְּצָּבֶץ כְּנַען נִיהְוִּ בְּנִי־פֶּרֶץ הַצְּרָן וְחְמִּיּל:	מְצְּרְוֹן וְחְמִּילִ: בְּצִּרְעָּ הְּבְנִעֵּן וַחֲיוֹ בְּנֵי פָּרֶץ וְפָּרֶץ וְזְרֵח יִמִית עֵּר וְאִינָן הְבְנֵי יְהִינְן	And the sons of Judah: Er, and Onan, and Shelah, and Perez, and Zerah; but Er and Onan died in the land of Canaan. And the sons of Perez were Hezron and Hamul.	71
π	يظتر خزن قلهبا ظفع يخذن:	ילוג קנו וּנְהַתְּן טַּטִּט יִמְבָנִי:	And the sons of Levi: Gershon, Kohath, and Metari.	π
OI	בּן־הְבְּנַעֵּנְי וְאָהַד וְיָבֵין וְעָּחַר וְשָּׁאָוּל הְבְנֵי שִׁמְעִוּן יְמוּאַלִּ וְיָמֵין	בּׁנְהְנִיםְׁאִ: וֹאָתַר וֹכִּיוֹ וֹהֵוְתַר וֹהָאִילְ בָּר יִּבְנִי הְּמִׁמִוּן יִמִיאָלְ וֹנִמִיוֹ	And the sons of Simeon: Jemuel, and Jamin, and Ohad, and Jachin, and Shaul the son of a Canaanitish woman.	OI
6	اَحَلَمُ: بحُدُرُ لَهِبِجُّا لِنَائِكِ بِهَدِّهِ لِنَاجُلِا	וְחָצְּרֵוּן וְכַּרְמָי: יְבְנֵי רְאִיבֵּן חֲנֵוֹךְ יִפַּלְיִּא	And the sons of Reuben: Hanoch, and Pallu, and Hezron, and Carmi.	6

(15) אלה בני לאה ואה דינה בחו. סוכרים מלם בלאס ומנקבות מלם ביעקב, ללמדך, אשם מוכעת ממלס יולדת וכר, איש מוריע ממלס יולדת נקבס: שלשים ושלש. ובפרען אי אתם מולא אלא ל"ב, אלא זו יוכבד שנולדס בין סמומות בכניתתן

(10) בן הכנעניה. צן דינס שנצעלס לכנעני. כשסרגו את שכס, לא סיתס דינס רולס ללאת עד שנשצע לס שמעון שישאנס

לעיר, שנאמר אַשְׁרַ יֶלְבֶּס אֹמָשּ לְגֵוּי בְּמִנְּרָיס, לידמס במנריס ואין סורמס במנריס:

(5"(4, 4):

ئَمَّا، خُدْدِ، تَمَّكِٰ حَ خُدِ، ثَغْمَ مَهُ، صَ مَنْمَا، خَدْدَ، تَمْظِحَ خَدِ رَغْمُنْ× wives, all the souls were threescore out of his loins, besides Jacob's sons? מְאֶבְוֹמֶעְ יְאֵאֶׁי יְבַבְוּ מִלְבָּר לְמָאָבִיִם לָּפָּבוּ וְרָבִּוּה בָּר that came into Egypt, that came לַנַעָּלָר כָּלְ נַפְּשָׁהָא דְּעַאלָא עָם יַעָּלִר All the souls belonging to Jacob خُنَمُٰكِ خُدِـ ثَهُم مِخَمُّكِ: אַבְּגוֹ לְנַהַּׁלְב כֹּלְ וָכֹּהָשׁׁאַ הָּבַה: Jacob; all the souls were seven. לְבְׁנֵוֹלְ בְּתְּוֹ נִתְּלְגִר אָנִראֵנֶלְי לְבְּנִוֹלְ בְּנִתִּיהְ וִילִידִתְ יִתּ daughter, and these she bore unto Laban gave unto Rachel his Sz يُخْدِد خَرْبُد خَرْبُد غَيْمُد أَثِنَا حُكًا جُجْرًا خُدْر حَرْبُد يَنْبَح حُجًا These are the sons of Bilhah, whom نھےں: and Guni, and Jezer, and Shillem. ** יבְּרֵגְ וַפְּטֵּׁלְגְ גַּעַׁגְּאָבְ וֹצִיּנֹגְ וֹנֵהָגָ וִיבְרֵגֹ וַפְּטַּבְ, גַעַּגָּאָבְ וִצִּינִ, וֹנִגָּג 77 And the sons of Naphtali: Jahzeel, ני וְבְנֵי דֵוֹ חֲשֶׁים: וְבְנֵי דְּן חֲשִׁים: And the sons of Dan: Hushim. were fourteen. were born to Jacob; all the souls تَّ كَاكُبُ لَٰ لَا لِمَا لَا كَالِم الْمُؤْمِدِ الْخَالِدِ الْمُؤْمِدِيدِ الْمُؤْمِدِيدِ الْمُؤْمِدِيدِ الْمُؤْمِدِيدِ These are the sons of Rachel, who נטפֿים נאָרְדָּ: and Huppim, and Ard. מַפֹּנִם וֹטַפֹּנִם וֹאָבֶבַי: Naaman, Ehi, and Rosh, Muppim, עּבא וֹנֹהֹמוֹ אִנוֹ. וֹבַאָה מֹפֹּנִם וֹאַהָּבֹּלְ עָּבֹא וֹנֹהֹמוֹ אָנוֹ. וֹבאָה and Becher, and Ashbel, Gera, and بختر خبزها كرم نكركد نهمُجع بختر خبرها كجم نكك And the sons of Benjamin: Bela, וֹאֵט_אָפֹּבוֹים: בתיבה אחת) כהַן אָן אָת־מָנַשָּה מְנַמֵּע וְיָת אֶפְּרָיִם: bore unto him. daughter of Poti-phera priest of On פַּוֹמֹן פַּבַת (בספרי תימן פִּוֹמִיפֶּבַע בַּת פּוֹמִיפֶּבַע בַבָּא דָאוֹן יָת Ephraim, whom Asenath the os אַשֶּׁר יֵלְדְּהּלֹוֹ אֶסְנָּת בַּתּ דְּמִצְרֵיִם דִּילֵידָת לֵיהּ אֶסְנָת Egypt were born Manasseh and ikiliğin diliğle talak נוּוֹבֶר לַוּוֹסְלַ בַּאָבוֹא מֹבָנִים And unto Joseph in the land of Joseph and Benjamin. י בול בעל אַשָּׁת יַשְּׁלַב יוֹסָף בְּנֵי בְחַל אִתַּת יַעַלַב יוֹסָף The sons of Rachel Jacob's wife:

(19) בני רחל אשח יעקב. ובכולן לה והתר בהן השם, הלה שהיתה עיקרו של בית.

(32) כל הגפש הבאה ליעקב. שילמו ממרן כנען לבמ למלריס, ומין הבמס זו לשון עבר, מלמ לשון סווס, כמו בְּעֶרֶב הִימֹ בְּמָׁס (מׁמִמֵר בּ, יד), וכמו וְהָבֵּס בְמֵל בִּמּוֹ בְּמַּס עֲס הַלֹמֹן, לפיכך מעמו למעס בּמֹל"ף, לפי שכשילמו לבוח ממרן כנען, למ סיו מלמ ששיס ושש, והשני, כל הנפש לבימ יעקב הבמה מלרימה שבעיס, הוח לשון עבר, לפיכך מעמו למעלה בבי"ח, לפי שמשבתו שם היו שבעיס, שמלמו שם יומף ושני בנייו, ונמומפה להס יוכבד בין המומוח. (ועיין בביחור לתכנוס יונמן ומשס ממלת לכווח מלמהיבויקרת רבה (ה,ו) עשו שש נפשות היו לו, והכתוב קורת הוחן נְפְשׁוֹם בֵּימוֹ לשון רביס, לפי שהיו עובדיין למלהות הרבה. יעקב שבעיס היו לו, והכתוב קורת הוחן נפש, לפי שהיו עובדיים למל מחד:

₩₽₩₽ לְבֵּיח יַעַּאָר הַבָּאָר מִצְרַיִּטְר נַפְּשָׁהָא לְבֵיח יַעַּקֹב דְּעַאלָא ייים בי رد خدم المرابع

אַרְצָה וּשֶׁן: מא יוֹבֶף לְהַוֹּרְתּ לְפְּנָיוֹ גְּשְׁנָה וַיִּבְאוּ יוֹבֶף לְפִּנְאָה בֵּדְמוֹהִי לְגַשֶּׁן ַ ﻣﻤﺪ ﻟﮕﺪﻝ ﺃﻟﺪﺃﭖ ﻟﻪ ﮔﺬﻝ ﻟﺈﻗﻼﺭ ﮔ਼ੜ - ﺃﺋﺪﻝ ﺋﺪﺍﻟﻪ ﻟﻤﺠָט ﮔﺎﻟﻤונָה ﻛָּנִנַ

וּלֵבְׁלֵּ מַּלְ־צֵּנְאֵבְיוּ מְּנְעֵ: נפּבֹא אַבְּינ נפּבּן מּבְ-בּּנֹאַבְינ נֹאַטּטִינִ בְּיִט נּנֹפּבְ מֹבְ בּּנֹבִינִי וֹמֹאַסְׁר וּוְסֵלְ מָוֹבַבֹּשְׁוִ וֹזְהָגַ וֹמַבֿוּס וּוָסַלּ וֹטִבּוִינוּ וּסְבָּוּט

אָנַ פּֿוֹנִבְ בָּיִ מִנְדָּנַ עַוֹיִ: אַמָּניַב בַּפַּמַם אַבַבּי בָאָנָנַי

אַהָּר בַּאָבוֹן בַּנִתוֹ בָּאָנ אַלָּנ: וֹאְמִבְּנִע אָבְּוּנ אַבוֹּנ וּבִּינע אַבֹּנ וֹאֵימָר כִיִּע אַבוּנ וּבִּינע אַבֹּא ַ^װ אָבְיו אָעֶכֶּוֹה וְאַנֵּידָה לְפַּרְעָֹה אַבּיּהִי אֶסַק וַאֲחַנִּי לְפַּרְעֹה וַיּאָמֶר יוֹסָף אֶל־אָטִיוֹ וָאֶלְ־בָּוֹת וַאֶּמָר יוֹסָף לַאָּחוֹהִי ילְבִית

אַמֶּר לָנִים נוּלָיאוּ: מקנה הְיִר וְצֹאָנְם וּבְקְרֶם וְכְלֹ- מֶרֵי צִּיֹםִי הַוֹּוֹ וְעִּנְחוֹן וְתּוֹרִיהֹוֹן וֹבְאַלְהָּגִםְ בָּהָג בָּאַן בַּגַאַלְהָּג וַעִּבְבַנִּאַ בַהַן הַּלָּאַ אָבַנ יַנַבַבַנַּ

וֹאַמֹר מַרַ־מַ*צַּ*עַּיִים: וֹנִילֵנִי בֹּיִנִלְנֵא לַכֵּם פֹּבֹּתְנִי וּיִנִי אָבִי יַלְבִיּוְ פַּבַּתְּנִי

> לְמָבְּבוֹם מִּבְמָּגוֹ: ﴿ هُمُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ

נאָתוֹ לאַרְעָא דְּגַשֶּׁוֹ:

יבְּכְאַ מַּלְ צַּוְרֵיה מוֹד:

בְּעַן קַיִּים צַּהָ: בַּעַר בַּעַוּיִנְינִינִּין לְאַפָּׁרְ אָבִי עַר מְאִית זִמְנָא הַדְּא מְנַחַם אֲנָא نَشِلَكُمْ كُمْ بِإِثَالَا يَقْرَدُ نَشِلُكُمْ خُرِبِوْكَ هُمْ يَأْتُهُ

בלאַנֹמֹא בלומו אָעוּ לַוֹטֹּוּ:

וֹכָל דִילְהוֹן אֵיהִיאוּ:

ונומב מא מולבוכון:

threescore and ten. Jacob, that came into Egypt, were souls; all the souls of the house of born to him in Egypt, were two And the sons of Joseph, who were

the land of Goshen. unto Goshen; and they came into Joseph, to show the way before him And he sent Judah before him unto

neck, and wept on his neck a good himself unto him, and fell on his father, to Goshen; and he presented and went up to meet Israel his And Joseph made ready his chariot,

that thou art yet alive.' let me die, since I have seen thy face, And Israel said unto Joseph: 'Now

of Canaan, are come unto me; father's house, who were in the land say unto him: My brethren, and my go up, and tell Pharaoh, and will and unto his father's house: 'I will And Joseph said unto his brethren,

their herds, and all that they have. they have brought their flocks, and have been keepers of cattle; and and the men are shepherds, for they

say: What is your occupation? Pharaoh shall call you, and shall And it shall come to pass, when

33

31

82

לסורום לפניו, למקן לו בים מלמוד שמשס מלא סוראס: (25) להורות לפניו. נמהגומו, לפנות לו מקוס ולסורות סיאף ימיישצ צס: לפניו. קודס שיגיע לשם. ומדרש אגדס

רבומינו, שסיס קורא את שמע: שליו שילוח נוספוח של חמאיו, אף כאן הרבה והוסיף בברי יוחר של הרגיל, אבל ישקב לא נפל של צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו מביו: ויבך על צואריו עוד. לשון הרצוח בכיה, וכן כִי לֹח עַל חִישׁ עַנִי לַחִיב לֹד, כג), לשון רצוי הוח, חִינו שַ (92) ויאסר יוסף מרכבחו. סוא עלמו אסר את הסוסים למרכנה, להזדרו לכנוד אניו: וירא אליו. יוסף נראה אל

שכינה, והייםי הומר שימבעני הקב"ה מימהך, עכשיו שעודך הי, לה המות הלה פעם החם: (38) אַמוחה הפעם. פעומו כמכגומו. ומדרעו, קצור סיימי למוח שמי מימום. צעולס סוס ולעולס סבא, ענסמלקס ממני

(וצ) ואמרה אליו אחי וגרי. ועוד לומר לו וכלנשים רועי ללן וגוי:

מגבום בַּלַרְעָמה צְאָן: שַּהְבוּ בַּאָבוּ אַ נַהָּוֹ בַּיר תּוֹעַבָּת נם_אֹנֹוֹנוּ נּם_אֹכנוֹנוּ בֹּהַבוּר ± הֹבֹבוֹוִ טִּנְמִוּבוֹנִוּ נְמַּבְ הַטַּׁעִ رَאָמֹרַמֶּם אַנְאָה מִלֵּנְע

מַבְעַבַּעוֹ מִגַּבָאַ, כַּבְ בַמָּ, מִּנֹאַ: אַנֹעוֹלא אַל אַבְעַעַנוֹא בּעַגע מּבְירְ מִיְּמִירָנָא וְעַּרְ בְּעוֹן אַרְ ושומבון נולבי מבי נישי בוו

لنث خَمْدًا بِهَا: אַהָּוֹר לְנְיִם פֿאַ מִאָּנֹא כֹּלֹגוֹן אַלָּג נֹאַטָּג נֹאָצָה נִבֹּלֵנִם נֹכֹּלִ_ ניָבָא יוֹסְף ניַגַּר לְפַּרָעֹה ניֹאַמֶר

ناها: דילהון אַתוֹ מַאַרְעַא אַבָּא וֹאַנוֹ. וֹמֹּנִינִוֹ וֹעִיִנִינִוּן נאַקא יוֹסָף וְחַוִּי לְפַּרִעֹה וַאָּמר

אָלְמִוֹם נוֹאֵנֹם לִפָּׁלָוּ פַּבַּלְּנִי: ַ יִּמְקְצֶּרְ אֶּחְיִר לְקָּח חֲמִשְּׁה יִמְקְצְּה אֲחֹוֹהִי דְּבָר חַמְשְׁא

אַלבון נַאַָּבוּמִנּוּן בַּדְם פּּרְעֹה:

אָבוהָינו: רעַה צאַן עַבְּדֶיף נַם־אַָנַהָנוּ נַם־ ٍ מַּהְמֶּהְכֵּים וֹיּאָמְרֵוּ אֶּלְ_פֹּרְמָּר מּיּבְדִּיכוּן וֹאָמָרוּ לְפַּרְמָר רָהַוֹּ וּיָאמֶר פַּרְעָּה אֶל־אָּחָיוּ עַה־

הלא הלבע אַנ אַנּטוֹלא אַנּ וַאַמַר פַּרִעֹּה לַאַחוֹהִי מָא

אַבְרֵוּה בְּאָרֵץ וְשֶׁוֹ: בְּאָבֶן בְּנְעַוֹן וָעַמָּה בִּעָּ אַהָּב לַהְּבֹיִנְעַ בִּיַבְבָּע עִוֹבְאָב + בָּאנוּ בִּי־אַנוּ מִרְשָׁר לַאַּאוֹ בָּאַרִיּאַ אַנִייִלָּאַ אַנִייִלָּיוּ רִנְיִי רִעָּנִיאַ آء אָמֶרוּ אָלְבַפַּרְמָּע לְנֵוּר בָּאֶבֶוֹ זְ נִאָּמָרוּ לְפַּרָמָע לְאָטוִטְבָא

בושו: וטבון כהן הכבר באבהא

אַבוּנה וְאַמֵונה בָּאוּ אַבֶּוּה: י וַיַּאַמֶּר פַּרְעֹה אֶל־יוֹסָף לֵאַמָּר וַאָּמַר פַּרְעֹה לְיוֹסֵף לְמִימַר

> כפוא באבאא דקנעו יקעו خمر بخري المحالة المح

אָבוּב וֹאַטֹב אָנוּ לִוֹטַב:

the Egyptians. ornu noirsaimods as si brehdest the land of Goshen; for every our fathers; that ye may dwell in youth even until now, both we, and been keepers of cattle from our that ye shall say: Thy servants have

Goshen, and, behold, they are in the land of are come out of the land of Canaan; their herds, and all that they have, my brethren, and their flocks, and Pharaoh, and said: 'My father and Then Joseph went in and told

XLVII

unto Pharaoh. took five men, and presented them And from among his brethren he

fathers.' shepherds, both we, and our Pharaoh: 'Thy servants are occupation?' And they said unto brethren: 'What is your And Pharaoh said unto his

the land of Goshen.' pray thee, let thy servants dwell in land of Canaan. Now therefore, we flocks; for the famine is sore in the there is no pasture for thy servants? sojourn in the land are we come; for And they said unto Pharaoh: 'To

brethren are come unto thee; saying: Thy father and thy And Pharach spoke unto Joseph,

ירחיקכס מעליו ויושינכס שס: - כי חועבה מצרים כל רעה צאן. לפישסס לסס אלסומ: (45) בעבור תשבו בארץ גשן. וסיל לריכס לכס, שסיל לרן מרעס, וכשמלמרו לו שלין למס בקילון במללכס למרמ,

בווקת הברכה כמו בגמרה שלנו: פרעס, ויסודס שסוכפל שמו, לא סוכפל משוס מלשוח, אלא מעס יש בדבר, כדאיחא בבא קמא (לב.). ובבריימא דספרי שנינו רבס (נס, ד) שסים פגדם מרך ישרמל, מבל בגמרם בבלים שלנו מנינו, שמומן שכפל משס שמומן סס סמלשיס, ומומן סבים לפני ְ אֲמַתַ ם, לַוְכְ גְּטִּגְבַס יְנְלְּבַ סְׁמַב בְּבוּוּ מַבְׁטִּגַב בְּבי וּלְכַבְּפַׁמְנִ שְׁמַב בְּלוֹ וְכִל לְמָב בַּלוֹ וּכִל כְשָבִר זִיבוּ לְשִׁב בַּעָשִׁנִּם ו הללה הם, ראובן, שמעון, לוי, יששכר, ובנימין, אותן שלא כפל משה שמותם כשברכן, אבל שמות הגבורים כפל. וְוֹאֹת לִיהוּדֶה (2) ומקצה אחיו. מן ספפומים שבסס לגבורה, שמין נרמים גבורים, שמס ירמס מומס גבורים, יעשם מומס מנשי מלחממו.

لْهَمْنُوْں هُذِر مُكْثُلِ مَحِـهُهُد_ וֹאִם בֹּבְהֹטֹ וֹנִהְ כֹּםְ אַּנָהָוּ בְּוֹכִ וּאָטַ-אַמָיוּך וִשְׁבוּ בְּאָבֶן גַּשָּׁוֹ مخترنم خظتك ĽLX

עיבוו במילא יהענינו בבני בּנְמֵּן וֹאִם וֹבֹמֹטַ וֹאִנִם בַּבוּוָן אַבוּב וֹנִינ אַבוֹב נטִבוּן בֹאַבֹּהֹאַ בֹּגַתְפָּגַר בָּאַנְעָאַ אַנְעָיב יָּעַ אֹנֹהֹא בַמֹּגֹנִם כֹּבַבְּים בּינִא

rulers over my cattle." among them, then make them And if thou knowest any able men land of Goshen let them dwell. and thy brethren to dwell; in the the best of the land make thy father the land of Egypt is before thee; in

יַעָּקב אָר־פַּרְעָּה: נימטבעי לפָּנָן פּּרָאָע נּיְבָּבֶר ְ וַיְבֵא יוֹסְךְ אֶת־וְעְלֵב אֶבְיוֹ וְאֵיְתִי יוֹסָף יָת יְעַלֶּב אֲבוּהִי

וֹבוֹ, הֵלוֹ, עוֹוֹנִב: ניֹאָמֶר פּרַטְּׁר אֶלְ־נַעְּקֹר פַּמְּר נַאָמַר פּרַטַּר לְיַעֲלַר פַּמָּר יוֹמֵי

בּומו מֹנוננום: השָּׁיגוּ אֶת־יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּי אֲבֹחַי וֹבֹמָים בֹיוּיִ וֹמִי חֵּדֵּוֹ בַוְּיִּ וֹבַאָּ מְנוּרַוֹ שְׁלְשֵׁלְהֵוֹם וּמְצִּלְם שְׁנְדְרַ מְעַבְּם ניאָמֶר נְעָּלְבְ אָלְ־פַּרְעָה וְמֵי שְׁנֵּוֹ

ז וְיִבְּלְבֵּלְ וּוְמַבְּ אָעַ־אָּבָּוּוּ וֹאָעַ

למֹנִמָּר שַׂאַבּא בֹּאַבָּא בַּמְּטִׁסִ

שניני נימו לַהֶם אֲחָזָה בְּאֵבֶץ מִצְרַיִם

כַּאָמֶר צַּוָּה פַּרְעָה:

מַבְפָּנֵי פַּבְעָּי:

זמלב ונו פורעה: וּאַלּימיה קרם פּרְעה וּבָרוּף

ھُڌر يَائِركِ:

אַבְרָתִי בְּיוֹמֵי תּוֹתְבוּתְרוֹ: וֹלֵא אַבְׁלֵנלוּ וֹנִי וְנְמֵּוְ חָהָנִ עַנִּי וֹמֹנבׁנוֹ וּבֹנְמֵנוֹ בַּוֹנְתְנִיתְנִיתְ מָּנִּי עַנִּי, שוְעַבוּתִי מִאָּר וּתָלְתִין שָׁנִין וֹאַמֹר וַעְּלִב לְפַּרְעֹּה יוֹמֵי שָׁנֵי

מן בורם פּרעה: י וֹנְבַּבֶּב נְהַעַב אָּעַבּבּבַהָעַ וַנְּבֵּא וּבָבוּב נְהַעַב נִע פּבַּקָּע וּנָפַע

regir efun: בֹאֹבֹמֹא בֹאֹבֹת בֹמֹטִסְס בֹּטֹא talda latia tlati אַּעוָעִי וּיהַב לְהוֹן אַּהְסָנָא ניישב יוסף אָת־אָבָיו וְאָת־אָדִיוֹ ואוטוב ווסף ות צבוהו וות

לפום מפלא: אָטְוּנוּ נֹאֵט כֹּלְ_בָּנִנּנ אָבְנִנּ לְטִׁם וֹנִי כֹּלְ בִּית אֲבוּהִי לְטַמֹא וֹגוֹ ..ְסֹב וֹנו אַבוּנִי, וֹנִנוּ אַנוְנִי,

> And Jacob blessed Pharaoh. father, and set him before Pharaoh. And Joseph brought in Jacob his

> many are the days of the years of And Pharach said unto Jacob: 'How

of their sojournings. of the life of my fathers in the days attained unto the days of the years years of my life, and they have nor and evil have been the days of the are a hundred and thirty years; few days of the years of my sojournings And Jacob said unto Pharaoh: 'The

Pharaoh. went out from the presence of And Jacob blessed Pharaoh, and

commanded. Rameses, as Pharaoh had the best of the land, in the land of possession in the land of Egypt, in his brethren, and gave them a And Joseph placed his father and

·səuo according to the want of their little father's household, with bread, and his brethren, and all his And Joseph sustained his father,

71

Οī

(a) אנשי חיל. בקימין במימימן לרעות למן: על אשר לי. על למן עלי:

(ד) ויברך יעקב. סיא שאילם שלוס, כדרך כל הנראים לפני המלכים לפרקים שלודי"ר בלע"ו:

(9) שני מגורי. ימיגרומי, כל ימי סיימיגר בארן: ולא השיגו. במובה:

לקרממו ומשקס מת סמרן (מנמוממ ישן נשמ כו): לפי שאין ארך מצרים שומה מי גשמים, אלא נילום עולה ומשקה, ומברכמו של יעקב ואילך, היה פרעה בא אל נילום, והוא עולה (10) ויברך יעקב. כדרך כל הנפערים מלפני שרים, מברכים אומם ונועלים רשות. ומה ברכה ברכו, שיעלה נילום לרגליו,

(11) רעמסס. ממרן גושן סימ:

देवं, एकैंदिः

(שו) לפי המף. לפי הלריך לכל בני ביתם:

נאבו לנען מפני הרגעב: הְרָעֶבְ מְאָר וַמְּלְנִי אָבֶין מִצְּרִים הָאָר וַמְּלִנִי אָבֶין מִצְּרִים הָאָר וַמְּלִנִי אָבֶין מִצְּרִים لْكُتُاتِ هِذِلِ خُخُدٍ لِنَهْدُهُ خُدِ خُدْدٍ ا

: ١١٪ المالة ניְבָא יוסָף אָת־הַבָּסֶף בִּיהָה בּׁנָגּוֹ בּמִּברׁ אַמָּבַבְיים מָבַבוֹים וּנְלַבַשָּׁם יוֹסָף אָת־בָּל־הַבָּסֶף

וְלַמָּע לְמִוּת נִינְבֻוֹּה כָּי אָבָּס בְּסֶר: אָבַיוִסָּף כֹאמִר הָבָרַ לָּנִי לֶהַם י ימאָרֶץ בְּנַעוֹ וַיִּבְאוּ כְלִ־מִצְּרָוִם ניפָם הַבְּּסֶף מִצֶּבֶץ מִצְרֵים יִשְּׁלִים

هُظُو خُمُكِ: لْمُنْثَلَ كَكُم خُمْكُرْنَكُم هُمِـ ا יופף הבו מקניבם

מְלַנְנִים בַּמֵּנָה הַנְהָא: بحَلَامِدُ، ◘ וَزَلَاكُم فَجُهُمُ ◘ خُخُمٍ لِيدٍ، بحَنَمُدَهُ لَأَنْهِ الْخَرَامُةِ ילמלנה הצאן ילמלנה הבקר ע ניתן לְהֶם יוֹמֶף לֶהֶם בַּפּוּסִים יוֹמֶף וִיהַב לְהוֹן יוֹמֶף לַהָמָא וּנְבָּראוּ אָת־מִקְנַנִיהָם אָל־יוֹסָף וְאֵיתִיאוּ יָת וּיִתִיהוֹן לְוָת

נְאָאָרְ לְפְּנֵוֹ אַבְּוָּיִ בֹּלְטֵּי אִם - רַבּוָנִי לְאַ אָמְטַאָּר בַּרָם רִבּוָנִי נמלדני עַבְּעַמְּׁע אָּלְ-אָּעְדָיִ לְאָ הָּלְיִם כִּּסְפָּאְ וִנִימִי בִּעִּירָאְלְנִים ְנְכְחֵר מֵאֶבְיָּוְ כֵּׁוּ אִם ַעַּם עַכְּפָר בְּיִהְ לָא נְכִפָּי מִן רִבּוֹנִי אֶלְחֵין בְּמִּלֵינִ נַמְּלִנִי נַמְּלְעֵרֵנְ כְנְ לְאָרֵ לְנְיֵנִינֵי בְּמִּטֹּא טַּלְיִנִים אַנְאַבְנֵּי

> באבלא בכנעו מו קדם פפנא: ממא באבמא בטגבום נממא וֹלַטַמֹא לַיִנוּ בַּבְלָ אַבְּמָא אָבִי

> כַּסְפָּאַ לְבֵית פַּרְעֹה: בּאַנּנו זַבְּנָין וְאַיָּהִי יוֹסָף יָה באהטכט לאנהא במגנום ולפום ווסף ות כל כספא

> ČĊĠX: למוט לַלבֹלַב אָבוּ הָלִים לְמֶׁוֹמָר עַב לַנָּא לַטִמָא יִלְמָא וֹאַׁעוּ כַּלְ מִגַּבְאָ, לְנִע יוֹסָבּ ĿĊŔĹiロ וּמֹאַבֿתֹא اختمتا **ビダレネメ**

ÇÇÇX: לכון ליניניכון אם הלום וֹאַמֹּר יוֹסָף הַבוּ גַּימִיכוֹן וָאָמֵין

בְּבֶל גַּימִיהוֹן בְּשָׁמָא הַהִיא: בְּסוּסְנְתְא וּבְנִיתִי עְּנָא וּבְנִיתִי

אָלִבוּגוֹ צּוֹנִעוֹא וֹאַבֹּתֹּלֹא: וַמִּמִּם בַשְּׁנְרַ הַהַוּאַ וַיְּבַאּוּ אֵלֶיוּ וּשְּׁלִימָת שַּׁמָּא הַהִיא וַאֲתוֹ

> reason of the famine. land of Canaan languished by so that the land of Egypt and the land; for the famine was very sore, And there was no bread in all the

> money into Pharach's house. bought; and Joseph brought the Canaan, for the corn which they of Egypt, and in the land of money that was found in the land And Joseph gathered up all the

presence? for our money faileth.' bread; for why should we die in thy came unto Joseph, and said: 'Give us land of Canaan, all the Egyptians in the land of Egypt, and in the And when the money was all spent

cattle, if money fail.' and I will give you [bread] for your And Joseph said: 'Give your cattle,

their cattle for that year. them with bread in exchange for all herds, and for the asses; and he fed and for the flocks, and for the bread in exchange for the horses, Joseph. And Joseph gave them And they brought their cattle unto

bodies, and our lands. left in the sight of my lord, but our cattle are my lord's; there is nought money is all spent; and the herds of hide from my lord, how that our and said unto him: 'We will not came unto him the second year, And when that year was ended, they

לו פָתְמְלַבְבָּ סַיּבֶה וְפִים (משלי כו, ימ): (13) ולחם אין בכל הארץ. מוזר לענין סרלשון, לממלמ שני סרענ: וחלה. כמו ומללם, לשון עיפומ כמרגומו, ודומס

- (31) אפס. למרגומו שליס: (▶1) בשבר אשר הם שוברים. נומנין לו ממ סכמף:
- (LI) וינהלם. כמו וינהגם, ודומה לו פֿין מְנַבֵּל לָפּ (ישעיה נה, ים), עַל מֵי מְנָהוֹת יְנַבַּלֵנִי (תּהלים בג, ג):
- (18) בשנה השניה. שנית לשני סרעב: כי אם חם הכסף וגור. כי אשר מס סכסף וסמקנס, וצא סכל אל יד אדוני:

בלחי אם גויחנו. כמו אס לא גוימנו (וס"ג כא"ס וכן בדפום ישן ועיין בג"א מישב גירמא שניס):

לאַ שַׁמֶּם: זָבַת וֹלְטִיִבְ וַלַאָּ לֹמָוּנִע וַבְאָּבֹמִנִי إهّ ل مُرترز لِإِجْدَاه الْحَدَامِة الرَّاء الْعَدَامُة لِإِجْدَاء الْحَدَامَة الرَّاء אַבְׁמִּנֵינִ בַּבְּיְטִׁם וֹנִיבְיְטֵב אַנְיַנִּנִּ אַבַּמַנָּא בַּבְטַבָּא וֹנִיבַ, אַנְטַנָּא ⁶¹ עַם אַרְטְהַנוּ קְנֵה־אֹתָנוּ וְאָת־ קְמָּה נְמָיּה קַעֵּינֶרְ בַּם־צְּבַּרְחָנוּ לִמָּא נִמוּה לִעֵּינֶרְ צַּף צְּנָחְנָא

ڔڟ۪ڗ؇ڹ لإِجْرَابُا مَانِهُمُ الْفَائِدِ لَاكُبُدُا لِأَجْرِينِا حَفِيْهِ البَائِلِ خَلَاهُ מֹאַבְנִם אַנְּהָ הַּבְּיִנוּ בִּיִבְעוֹנִל מִאָּנִאָּנִינִי עַּבִּינִי אָבִי שַּׁבִּינִ

كَتُلالِن: מפול ינרוק מגרום ומד כפונ מפונ טעום מגרום וֹאֶטַ עַהְּסְׁ עַהְּבְּׁנֵרְ אָטַוְ כְהַנְּרִים וֹנִיִּטְ הַפּּׂאַ אַהָּבָּר נִטִיִּטְ הַפָּׂרִי

מַּלְבַבֶּן לָאָ מֶבְרָוּ אָנִראַדְמִנְמָם: אָת־חָקִּם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פַּרְעָּה בי חק לַבֹּהַנִים מִאָּת פַּרְעָּה וְאֶבְלָוּ

ងូកក្**ង្អក្**ជុក: לפּרְעָה הַא־לְבֶּם זֶּרַע וּזְרַעְהָה לְפַּרְעֹה הָא לְכֹּוֹ בָּר זַרְעָּא אַטַכֶּם עַיָּוָם וֹאָע_אַבְעַּטְׁכֵּם ניִאִמֶר יוֹסֶרְ אֵלְ־הַלָּם הֵן ְ לַנְיִהִי

> נאַבהא לא טִבוּב: בַר וְרַעּ וְנֵיהֵי וְלָא נְמִוּת אַּב אַבֹּהֹנֹא לַנָּנִ נְעַנִּא נְנִע

לפּבׁמֵע ביַמְבֹבוֹנ בַמִּגנוֹם לפּבַמָע אָנוּ, זַבּינוּ אָנוַ כַּּלְ אַּוֹמָנוּ וּלֵוֹא וּוֹסַבּ זָנו כַּלְ אַּבַּמֹאַ

זְבְּינוּ יָתְ אֲרַעְּהוֹן: היהב להון פּרְעה עַל בֵּן לָאַ פּרִעה וְאָבְלִין יָת חוּלְקְהוֹן אַבי חולָאַא לְכוּמִבוֹא מוֹן צַבְּם רָק אַרְעָת הַפֹּהָנִים לָא קְנָה כִּי לְחוֹר צָּרַע כִּיִּמְרַיָּא לָא קְנָא

וְהַוֹּבְעִי זְּנִי צַּבְעָּא: ושכון יומא דין ונת אַבעכון וֹאַמֹּב ווִסֹב לַתֹּמֹא בֹא לַנִּינִי

> that the land be not desolate.' that we may live, and not die, and unto Pharaoh; and give us seed, we and our land will be bondmen buy us and our land for bread, and thine eyes, both we and our land? Wherefore should we die before

Pharaoh's. them; and the land became because the famine was sore upon Egyptians sold every man his field, Egypt for Pharach; for the To base of the sall the land of

07

other end thereof. the border of Egypt even to the them city by city, from one end of And as for the people, he removed

wherefore they sold not their land. portion which Pharaoh gave them; from Pharaoh, and did eat their he not, for the priests had a portion Only the land of the priests bought

the land. here is seed for you, and ye shall sow and your land for Pharaoh. Lo, Behold, I have bought you this day Then Joseph said unto the people:

שדס בור, שמינו מרוש: ברכה לרגלין, והמחילו לורוע וכלה הרעב, וכן שנינו בחוספחה דמומה (י, ח): לא חשם. לה מהה שממה, לה הצור, לשון (19) והן זרע. לורוע המדמה, ואף על פי שאמר יומף ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקליר, מכיון שבא יעקב למלרים, באה

(02) ותהי הארץ לפרעה. קנויס לו:

גבול מצרים וגוי. כן עשה לכל הערים אשר במלכות מלרים, מקלה גבולה ועד קלה גבולה: לכמוב ואם, אלא לסודיעך שבמו של יוסף, שנמכוין לסטיר מרפה מעל אמיו, שלא יהיו קורין אומס גוליס (מולין פ:): מקצה (IS) ואח העם העביר. יוסף, מעיר לעיר, לוכרון שלין לסס עוד מלק בלרך, וסושיב של עיר זו במברמס. ולל סולרך סכמוב

לכהנים. מק, כך וכך למס ליוס: (22) הכהנים. סכומריס, כל לשון כסן, משרם לאלסים סיא, מוץ מאופן שסט לשון גדולס, כמו פֹשֶן מֶדְיֶן, פֹשֵן אוֹן: חוק

(23) הא. כמו סנס, כמו וַגַּס מַּנִי מֵח דַּלְכַּן בְּלֹחֹם נְמַהִּי (ימוקחֹל מו, מג):

44460 בְבְתֵילֶם ĹĊŔĊſ לכם לוְנַת עַמִּבַיע וּלִאָּכֹלְכָּם

אַדְנְי וְהַיִּינִי עַבְּדָים לְפַּרְעָה: מפמגר ניאַמורו ההווונו ומאָא_הון בְּעִּינוֹ

خولہٰں: הְבְּהָנִים לְבַּבְּם לְאִ הְיְהָה לפַרִעָּה לַהָּמֵשׁ דָּק צַּדְעָת <u>ַניָשָׁם אַמָה יוֹסֶף לִחֹל עַד־</u>

נַיְרְבָּי מָאָר: באָבוֹא וָאָםוֹ נוֹאָםוֹנוּ כָבר נוּפָרוּ ליי נישָׁב ושְּׁבְאֵלְ בָּאָבֶן מִצְּבָוִם

> **₹₫₫₹८٢**₹: چېردازا לבר וְנַת שַלֵּלְאִ יִלְמֶּיכַלְכִוּן נאַנְבְּעָא חולָמון יָבוּר לְכוּוֹ 日は登め וֹבְיִר בּפְבּיאָט וּנִטַפָּם בַּמִּישָּׁים יִיבִּי בָּאַמּיִבִּי צַּלְלְפָא וִמִּהָּוּוֹ

देख्रियः: להונו נובונו ולבו הלצון נֹאַמָּבוּ לַוּגמִשׁנֹא נֹחַכַּע בַּוֹמַגוֹ

בּלְחוֹדִיהוֹן לָא הַנָת לְפַּרְעֹה: לפַּרְעֹה לְחוֹד אֲרַע כּוּמְרַיָּא ביהון יָהְבִין תַר מָן תַמְשָׁאַ וְמֹא בַבוּוֹ מַלְ אַרְעָּא דְמָצָּרִים וְאָּוֹי יְנְסֵוּ לְנִיוֹרֶא אַ בַּ

ZUĽX: ſŸĽĊſſ בה ונפישו וסגיאו ロダーはと いねしなん

> food for your little ones.' them of your households, and for field, and for your food, and for shall be your own, for seed of the arts unto Pharach, and four parts ingatherings, that ye shall give a And it shall come to pass at the

Pharaoh's bondmen.' of my lord, and we will be lives. Let us find favour in the sight And they said: 'Thou hast saved our

alone became not Pharaoh's. the fifth; only the land of the priests this day, that Pharaoh should have concerning the land of Egypt unto And Joseph made it a statute

exceedingly. and were fruitful, and multiplied they got them possessions therein, Egypt, in the land of Goshen; and And Israel dwelt in the land of

The Haftara is Ezekiel 37:15 – 37:28 on page 255.

ומו נמלב שנו חיוהו מאָה

*i*at.l

نائلا: עוֹנו מוֹכֹת מוֹנום וֹאַבְבֹלוֹם וּמִאַנו נימי מְשְׁבֶר שְׁנְּהְ וַנְהָי וְהָהָי וְהָהָי בְּיִבְי שְׁנֵי וּנֹעַה וֹהַּלַכְ בַּאַבוֹא מֹאַבְנִם הָבֹּה וֹעוֹא וֹהַלַב בַּאַבֹּהֹא בַמֹאַבנִם

نَكُا خُلُدُ لَا خُلِيمًا لِيَامًا لِيَامًا لِيَامًا لِيَامًا لِيَامًا لِيَامًا لِيَامًا لِيَامًا لِيَامًا لِي

ΠÖL

נאָבֶוע

מֶּנֶם ַנֹּא גֹֹבְעַ עַּנִע גָנַבְי, וֹמְמֵּנִים

לו אם לא מֹצָאטִי שׁן בַּמִּינִינַ

לא לגו שלבונו. באולב שו קשן ידו קדו ה ליה אם פְעוֹ אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין ود رِبْوَلِ جُربَوْلِ رَبْعُلِد رَبُولِ لِإِنْ الْمُعْلِدِ رَبُولِ لِهُمْدِ لِهُرْدِي جُربُولِ لِهُمْدِ انظر نشِلهٰج حُمس نظرت بيقد نشِلهٰج خِفقه

נֹאַבְבֹּהֹו וֹמִבַה מֹּנוֹ:

with me; bury me not, I pray thee, thigh, and deal kindly and truly I pray thee, thy hand under my have found favour in thy sight, put, must die; and he called his son And the time drew near that Israel

hundred forty and seven years.

And Jacob lived in the land of

87

L٦

Jacob, the years of his life, were a

Egypt seventeen years; so the days of

ın Egypt. Joseph, and said unto him: 'If now I

- (פב) נמצא חן. לעשות לנו ואת כמו שאמרת: והיינו עבדים לפרעה. לסעלות לו סמק סוס בכל שנס, לחק שלא יעבור: (24) לזרע השדה. שבכל שנס: ולאשר בבחיכם. ולאכול סעבדים וסשפחות אשר בבתיכס: שפכם. בנים קמניס:
- (קב) וישב ישראל בארץ מצרים. וסיכן בלרן גען, עסיל מלרן מלריס: ויאחוו בה. לעון למווס:
- שסמחילו לשעבדם. דבר אחר, שבקש לגלוח אח סקן לבניו, ונסחס ממנו (בב"ר לו, א): (82) ויחר יעקב. למה פרשה זו מחומה, לפי שכיון שופטר יעקב אבינו, נסחמו עיניהם ולבה של ישראל מַּבְּרָח הַשָּׁעְבּוּד,

رَبْكِوَلِ كُرْدُرُ كُلْمُشِكِ حَلَٰكِكُكِ וֹמֶּכֹדֹטֹי, מִם_אָּדְעָּוּ

אַמְבֵיר כְפָּהָנְטֶּרָ: נטמבונה ממגבנה נטטפנוני. ڲٚڟؙڷڷ؞

do as thou hast said.' burying-place.' And he said: 'I will and bury me in their thou shalt carry me out of Egypt, But when I sleep with my fathers,

ממגֹנִים ילבֹבניני בלבונים

رْب رَبْمُوْسِ بَمْنَهُمْ مَر لِهِم يَصْرَب نَمْنَهُمْ مَر تِيمَ مَنْصُهُ: וֹנְאָמֶר עַהְּּלְּמֶרְ לְּוְ נִיהְּבֹּת נֹאָמֶר בַּנִים לְוֹ נֹבַנִּם לְנִי

bowed down upon the bed's head. he swore unto him. And Israel And he said: 'Swear unto me.' And

ניאמר ליוסף הנה אביף הקה رْ، رْزْبُرْ كَابِيْرِ بَابَجِيْرَات بَكَرْبُ رَبَابِ جِرَبَ جَرَبُونِهُ بَهَرَاً الْيَابِ جِرَبَ جَرَبُونِهُ بَهَرًا إِ

מְנַמֶּע וֹנִת אֶפָּבוֹנִם: יובבר זת פבין בנוהי עמיה זת נאַמָּר לְיוֹסָף הָא אָבוּף מָרַע

Manasseh and Ephraim. took with him his two sons, Behold, thy father is sick.' And he things, that one said to Joseph: And it came to pass after these

XLVIII

ıε

מְנָשֵּׁר וְאֶת־אֶפְּרֶיִם: וּיַפְּט אָט_אָהָי בֹּלִין הַמָּוִ אָט_

וֹהְבֹאֹל ווִנוֹב מַּלְ מַּבַּסֹא: ربقك جُمْ يَكُرُنُكُ رَبَيْكُ لِنَهُدُ مِنْ فَلَا يُعْتَمُ لَيْكُمُ لِيقَالِ لِمُعْتَمَا لَيْكُمُ لَ ַנַיּעָר לְנַתְּלֶּכְ נַבְּאָמֶר הַנָּה בַּנְלֵב וַ וְמַנָּר הַאָּמֶר הָא בְּרָךְ

in the land of Canaan, and blessed Almighty appeared unto me at Luz And Jacob said unto Joseph: 'God

himself, and sat upon the bed. unto thee.' And Israel strengthened

Behold, thy son Joseph cometh

And one told Jacob, and said:

<u>וּלְבֶּרֶבְ אָטֶׁוּ:</u> ئلگىلىڭر، خۇس خىڭدا خىندا ئىلىدار، درى خىدى كىدائى וּנֹאָמֶר וֹהַּלִּךְ אָּלְ-וִסְּבֹּאָלְ אַבַּוֹ וֹאָמָר וֹהַלִּד לְוִסֹבּ אֵלְ אַבַּוֹ

ريْشِد لاح-ترفقات:

ಗಥಲ್ಲಿಗ: (ಡ)

make thee fruitful, and multiply and said unto me: Behold, I will

אַחַבֶּיף אַחַזָּת עוֹלֶם: לְבְּנְדְּ בְּתְּבֶוֹבְ אֲטְסָנָת מְלַם: لْزُتَابَ، هُن لِنَجْدُ لَم لَائِهُن كُرْلَامُكُ مُؤْمِرا لَهُمَا يُنِ هِلَمْعُ ثِبُهِ معدوم لينالخرنها بائتافاياء خطتاح هَقَاتِ بَهَمَادًا لَهُ لَهُ فَاللَّهُ الْمُحَالِقَاتُ خَطَيْهُا מפּרוּ וֹאַמִר לִי הַאָּנָא מפּישׁ לָרָ

an everlasting possession. this land to thy seed after thee for company of peoples; and will give thee, and I will make of thee a

חקברני במצרים. מופה להיום עפרה כנים (וְתֶנְמַשְׁין מחם גופי,) ושחין מחי מולה לחרן חיים הלה צלער גלגול מחילום, שים גא ידך. וסשבע: - חסד ואנות: מסד שעושין עס המתיס הוא מסד של אות, שאינו מלפה למשלוס גמול: - אל גא קמ"ו, בדוד נאמר קריבה, אביו חי מ' שניס והוא חי ע'): ויקרא לבנו ליוסף. למי שהיה יכולת בידו לעשות (ב"ר שם ה): (92) ויקרבו ימי ישראל למוח. כל מי שנאמר בו קריבה למוח, לא הגיע לימי אבוחיו (ב"ר שם ג), (ינחק חי ק"פ ויעקב

וקברמני בקבורמס, ועוד, מלינו בכל מקוס לשון שכיבה עם אבומיו היא הגויעה, ולא הקבורה, כמו וַיִּשְׁפַּב דֶּוִד עָם מֻבּוֹמָיו, . אבומי, ואמה משאני ממלריס, ואין לומר ושכבמי עס אבומי השכיבני עס אבומי במערה, שהרי כמיב אחריו ונשאמני ממלריס (100) ושכבחי עם אבוחי. וי"ו זו מחוזר למעלה לחחלת המקרא, שים נא ידך חחח ירכי והשבע לי, ואני סופי לשכג עם ושלא יעשוני מלרים עבודת אלילים, ב"ר (שם):

נדרים מ.), שסשכינה למעלה מראשומיו של חולה. דבר אחר על ראש המעה, על שהיחה מעמו שלימה ולא היה בה רשע, שהרי (וצ) וישחחו ישראל. פַעַנְמֹ צְּעִירְנֵיִסְ מְנִיר נֵיס: על ראש המטח. ספך עלמו ללד סשכינס, מכמן ממרו (שנח יב: וטְטַב כְּלְ וֹיִּלְבֵּב בְּמִיר בְּוֹדְ (מִלְכִיסַ-מַ בִּיִי):

ישקב בארן גושן, סלך אפריס אלל אביי למלריס לסגיד לו: ויקח אח שני בניו עמו. כדי שיברכס ישקב לפני מומו: (I) ויאמר ליוסף. אחד מן המגידים, והרי זה מקרא קלר. ויש אומרים אפרים היה רגיל לפני יעקב בחלמוד, וכשחלה יוסף מלך סיס, ועוד שנשבס לבין סגויס, וסרי סוא עומד בלדקו:

שַלְּיִבְוּ וֹיִּשְׁלֵּמְ מִשְׁלִּיִוּ וִדְוּ, (מַלְכִּיִם_שַ יִּם ' מו): היא, אחלק לו כבוד, מכאן שחולקין כבוד למלכוח. וכן משה חלק כבוד למלכוח, וְיָרֶדוּ בָל עַבְּדֶיךְ שֵׁבֶּ חֻבֹּי (שמום יא, ח), וכן (ב) ויגד. סמגיד ליעקב, ולא פירש מי, וסרבס מקראות קלרי לשון: ויחחוק ישראל. אמר, אף על פי שסוא בני, מלך

SIZ

- בראיבן ושממין יהיי־לי: מְצְּרֵיִם אֶפְּרַיִם וְמִּנְאָי מֵיִהָא לְנְתָּךְ לְמִצְּרִים בּילִי , בַּאָבֶּא מִאַבְיִם מַּעַבְאָּג אַלְיוֹבּ לַנֵּ בַּאָּבָּמָא נַמִּאָבִים מַּעַ
- אַבונים ופֿראָנ בּנִהַלְהָם: אַטַבּינָם לְּנַ יִנְיִנִי מַּלַ מֻּטֵּם יִנִוּן מַלְ מִּנִם אַטִּינִין יִנְּקְרָוּ ימולדוקן:
- בוא בַּית לַחָם: نَمُكُونُ لِهُ هُمِ خَثَيْكَ مُخَالِنًا كِمُخْذِنِ نِكَحَلَمَهِ نَمُوا خَمِيدَنِ خَلَلَكِ كُلُّهُ كُولُكُمْ خُلْمُ خُمْيِدٍ خُدِيدٍ خَلَمْهُ خُمْيَدُ ر كبر خَمُّدُا خَرْمَا حَبُدُكَ خَمْرِكَ كُنَادٍ خَمَادُمُ لَحُرْمًا خَمْرِكُ لَهُ تَهُرُا جِكَيْرٌ مُوَبِّا مُّرْبَا فِكُرْ يَهُرُهُ جَمِّرَهُ مُوِّاً مِرْبَا يُؤَرِّ
- ° (زَلْه نَشِلْهُم هُلِخُرْ، بِقِلْ نِلْنَه نَشِلُهُم بُلِ خُرْ، بِقِلْ
- ⁶ נְיָּאָמֶׁר יוֹסֶלּ אֵלְ-אַּבְּיִוּ בַּנֵי נְאֵמֶּר יוֹסֶרּ לַאֲבּוּהִי בִּנִי וּיִאָמֶר מִי־אֵכֶּה:

וּאָמֶר לַטִּם ַלֹּא אָלִי וֹאָּבָרַבֶּם:

בְּם אַּמֶּבְלֵנוּ בְּנוֹנִים בּוֹנִי

- נשמעון יהון בדקי: אַנּגּוֹ אָפַבוֹם וּמִנָּאָב כֹּבֹאנִבוֹ لْمَايُكُ بُهُلِّد كَثِّرَكِ لِدَائِكِ بِذِهِ لِيُحَالِ طَالًا خَدُكَ لِيَهُائِذُ كِيكُ لِيَّالِمُ ا
- בְּאַהְסְנָתְהוֹן: ﴿ كُمُّد _ עוָכَ لُـ فَ فَدُرًا لُـ עוָכَי ܢ בُעُد ، עוָל لــ بَرُكُ
- אָפָּרָת הִיא בֵית לָחָם:
- נאמר מן אַבָּין:
- נֹאַמֹּב בֿבּיבוּוּן בַּמַּן בַּוֹטִי. RELL FILE

- even as Reuben and Simeon, shall are mine; Ephraim and Manasseh, before I came unto thee into Egypt, born unto thee in the land of Egypt And now thy two sons, who were
- their brethren in their inheritance. shall be called after the name of after them, shall be thine; they And thy issue, that thou begettest
- same is Beth-lehem.' there in the way to Ephrath—the unto Ephrath; and I buried her there was still some way to come land of Canaan in the way, when Paddan, Rachel died unto me in the And as for me, when I came from
- said: 'Who are these?' And Israel beheld Joseph's sons, and
- will bless them.' them, I pray thee, unto me, and I given me here.' And he said: 'Bring They are my sons, whom God hath And Joseph said unto his father:
- של בנימין, קסל גויס, סרי שניס לבד מבנימין, ושוב לא נולד לי בן, למדנו שעמיד אחד משבטי ליחלק, ועחס אוחס מחנס אני (+) ונחחיך לקחל עמים. בשכני שעמידיס לנאם ממני עוד קסל ועמיס, ואף על פי שאמר לי גוי וקסל גויס, גוי אמר לי
- (a) הנולדים לך וגר עד בואי אליך. לפני נולי לליך, כלומר שנולדו משָּפְרַשְׁמָ ממני עד שנלמי לללך: לי הם. cial cr:
- שבכורים, מכל מקום לא נקראו שבמים אלא אלו, (להמיל גורל הארץ, למנין שמות השבמים, ונשיא לכל שבט ושבט, ודגלים בשבמיס לענין הנחלה. ואף על פי שנחלקה הארך למנין גלגלוחס, כדכחיב לָרַבּ מַרְבֶּה נַמַלְמוֹ, וכל איש ואיש נעל בשוה חוץ מן (6) ומולדחך וגוי. אם מוליד עוד, לא יסיו במנין בני, אלא במוך שבעי אפרים ומנשה יהיו נכללים, ולא יהא להם שם במשבון שמר בני סס, לימול מלק במרך מיש כנגדו:
- (פ"ח ארץ), ואומר אני שהיה להם קלב שהיו קורין אומו כדי מחרישה אחם, קוריאד"א בלע"ו, כדאמרינן פֶרוּב וְמָבֵי, פְּמָה לא, יד), והקצ"ה משיצה גם שְׁבֶּר לְפְּעַלְמֵּך נְאָם ה' וגו' וְשָׁבוּ בְּנִיס לִבְּבּוּלָס. ואונקלום מרגם כְּרוּצ מַרְשָׁה, כדי שיעור חרישם יום . אומס נבוזראדן וסיו עובריס דרך שס, ילאמ רמל על קברס ובוכס ומבקשמ עליסס רממיס, שנאמר קול בְּבֶשֶׁס נִשְׁשֶׁע וגוי (ירמיס . אפילו לבית לחס לסכניםס לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי סדיבור קברתיס שס, שמסא לעזרס לבניס, בְשָׁיַּנְלֶס שלי גשמיס מלסוליכס ולקברס במברון, עת סַגְּרִיד סיס, שסמרך מלולס ומנוקבת ככברס: ואקברה שם. למ סולכתיס ממוך לבים לחם: - כברה ארץ. מדם ארץ, והם אלפים אמה, כמדם מחום שבם, כדברי ר' משה הדרשן, ולא מאמר שעכבו (ד) ואני בבואי מפדן וגרי. ואף על פי שאני ממרים עליך לסוליכני לסקבר בארן כנען, ולא כך עשימי לאמך, שסרי מחס (10 ((10):
- ובניו ממנשס: ויאטר מי אלה. מסיכן ילאו אלו שאינן ראוין לברכס: (8) וירא ישראל אח בני יוסף. נקש לנרכס ווממלקס שכינס ממנו, לפי שעמיד ירבעס ואמאב לנאת מאפריס, וַיִּסוּא דְּעַמִּיק מְּעָלָט מִבֵּי כַּרְבָּט:

וּוֹמֵּל לְנֵים וּוֹטַבָּל לְנִים: ווכֿל לְבֹאוֹנו וּוֹצֹּהָ אָטַׁם אָלָוו מיי נמנל ישְׁבֹאַלְ כַּבְּרֵנִ מִּנְטוֹ לְאָ

אָנִי אֶלְהָים גַּם אָת־זַרְעֶּדָ: פְּנֵיךְ לֵאֵ פִּלְּלְטִי וְהַנָּה הֶרְאֶה וּיִאָּמָר יִשְׂרְאֵלִ אָלְ-יוֹסָלִּ רְאָנִי

וּיִמְטַּעוּ לְאַפּּוּן אֶבְעַר: ניוֹצָא יוֹמָך אָנִים מִעָּם בֹּרְבָּיִו וֹאַפּּיִק יוֹסָף יְהָהוֹן מִן בֵּדְמוֹהִי

וֹמְבֹאֹלְ וֹנִינְתְ אֹלְוּנִי וְאָת־מְנַשֶּׁת בִשְׁמֹאַלִוֹ ي هُٰڂؙۮڹؗ؈ڿڹۻ؞ڔڔۻۿؙؚڽۼڔڹۿ۪ۮۼ۪ڔ וַיַקַּח יוֹסָוּ אָת־שָׁנֵיהָם אָת־

ĽĖĊLL: . מְנְּשֵּׁהְ שְּבֵּלְ אָתְרַנְדְּׁנְרְ בָּי מְנָשֵּׁה בְּיִבְּנָהַ אַּהְבִּיִמִּנּוּן לִידְוֹהִי אָבִי עּאָקְיר וְאָּרִישְׁמְאַלְוִ מַּלְ־רַאָּשִׁ וְמִירָא וְיָה סְמָאַלְיִה מַלְ רֵישָׁאַ +: וֹנְמֵשׁ מֹלְ בַבְאָמִ אֶפֹבוֹם וֹנִינִא וֹמִוּ מֹלְ בִוּמָא בֹאפֹבוֹם וֹנִינִא 1.ALX4

: كالأنا בְרַעָּבוּ אַנִּי מִעּוּדִי עַּדְ־הַיִּוֹם خفئر هخئيت لنغيظ يهجيدو īċčĽĿ

> ځېږل: خثقيد نتهرط خدبا نثقيه לא וכוע למטוו ופונד וטעון וֹמֹנוֹ וֹמִבֹאָן וֹפֿבֹא מֹפֹּוֹבוּ

> !! אַ**ר** יָה בְּנָרָ: אַפּּוֹב לָא סַבּּבוּנִי וְעַאָּ אַטַּוֹוּ יָנִינִ וֹאַמֹּב וֹמִבְאַב בֹּוּנִפֹּב מִטִּוּ

יובר יוסף ית תרניהון ית וסְגִיד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא:

خلاتين: מַיַּמִינָא בוֹמִבְאָב ווֹנו מִנְמִּנו בֹּסִמֹאַבוני אָפַבום בוֹמִונוּע מפֹמאַלְאַ

מְנַמֵּע בּוּכְרָא: אָת־וָמִינוֹ וֹאוֹשֶׁים וִשְׁרָאֵל וָת וַמִּינִיה

מֹבְאִנְעַנִי מַב נומָא בַּבוּנוּ: ÄŢĽŪ. ילביף ית יוסף נאַמר יי

> them. and he kissed them, and embraced he brought them near unto him; age, so that he could not see. And Now the eyes of Israel were dim for

God hath let me see thy seed also.' not thought to see thy face; and, lo, And Israel said unto Joseph: 'I had

on his face to the earth. between his knees; and he fell down And Joseph brought them out from

hand, and brought them near unto his left hand toward Israel's right Israel's left hand, and Manasseh in Ephraim in his right hand toward And Joseph took them both,

٤ī

71

π

Manasseh was the first-born. guiding his hands wittingly; for left hand upon Manasseh's head, head, who was the younger, and his hand, and laid it upon Ephraim's And Israel stretched out his right

all my life long unto this day, God who hath been my shepherd Abraham and Isaac did walk, the The God before whom my fathers And he blessed Joseph, and said:

אלי ואברכם. זה שאמר הכמוב, וְפְׁנִכִי מִּרְנֵּלְמִי לְפָפְרַיִם קְמָם עַל וְרוֹעֹמָיו (הושע יא, ג), מרגלמי רומי ביעקב בשביל אפרים, (9) בזה. סכלס לו שמר מירומין ושמר כמונס, ונקש יומף רממיס על סדנר, ונמס עליו רומ סקודש: ויאמר קחם נא

(11) לא פללחי. לא מלאני לבי למשוב ממשבה שאראה פניך עוד. פללמי, לשון ממשבה, כמו קבִיפִּי עֵנְה עֲשׁוּ פְלִילָה (ישעיה מג שלקקן על זכועומיו:

(12) ויוצא יוסף אחם. לאחר שנשקם, הוליאם יוסף מעם ברכיו, כדי לישבם זה לימין וזה לשמאל, לסמוך ידיו עליהם a1't):

(13) אה אפרים בימינו משמאל ישראל. סבא לקראת חברו, ימינו כנגד שמאל חברו, וכיון שהוא הבכור מְיָמֶן לברכה: ולברכס: וישוחוו לאפיו. כשמור לממוריו מלפני מביו:

(FI) שבל אח ידיו. כמרגומופַמְפְּמִינוּן, בסשכל ומכמס סשכיל אם ידיו לכך, ומדעם, כי יודע סיס כי מנשס סבכור, ואף

מל פי כן לה שה ימינו עליו:

לוגלו לגר לטבר באבא: ממן ומם אַבטן אַבְרָבָים ווּגִּטִיל ⁶¹ יבֶרְךְּאָתְרַהְנְּעָרִיםׁ וִיִּקְרֵא בָהָםׂ הַמַּלְאָּרְ הַנּאָבְ אָהָי מִכָּלְ־דָׁע

لِאַמ מִנַמוֹשִׁי: אָשָׁע מִמֹּלְ רַאָּמְ_אֶפֹּבוֹים מַּלְ_ בְּעֵינְיִוּ וַיִּהְנְּוֹךְ יַד־אָבִיוּ לְהָסֵיר אַליםי וְמִינָוֹ עַלְרַרְאָמָ אֶפְּרָוֹם וֹיֶנַרַע וּוֹבֹא וּוְמָשׁ בֹּיִבוֹּמָּוּע אַבֿוּו וֹגַב

47-FX4: אָבֶׁי פִּיֹזֶה הַפְּכֹר שִׁים יְמִינְהָּ וּנְאָמֶר יוֹמֶף אֶל־אָבָיו לאַ־בֵּוֹ

הַגּוֹיֶם: יגְיַרַ מִמָּנִיּ וְזַרְעָּי יִהְנֶה מְלָאָ_ בוא ולבל לאולם אַבוּנו בּפַמּן פּי נְדְּעְּמִי נַּם הָנָּא יְהְנָה לְעָם נְנָם - בְּרִי נְדַעְנָא אַךְ הוּא יָהִי לְעָם וּוֹמְאָוֹ אֶׁבְוּו וּיָאַמֶּוּן וֹבֹהֹשׁוּ בֹּוֹן וֹסִבוּר אֶבוּנִיוּ וֹאָמָר וֹבֹהֹוֹא

אָת־אָפַׁרַיִם לְפָּנֵי מִנָּשֶּׁר: لإكربات جهدرات إجهزتي ترتفت مه ځا بېداد نښد هر څهېد نښځانه וַיְבְרְבֶם בַּיַּוֹם הַהוּאַ לֵאמוֹר

%<u>⊏</u>". אַפָּבָם וְעַהָּגַר אָטַבָּם אָלַבְאָבָּא הנה אַנֹכֶי מָת וְהָיָה אֱלֹהִיםֹ ڹڟؙ۪ڶ؉ڮ %4_.<u>,</u>çL

> נַמָּא וֹסִנְּוֹן בַּנִין בַנֵּין אֲנָהָא הַּבְ אַבְרָהַיַּה אַבְרָהָה וְיִאָּהָק וּכְּוּנִינִ ווטטבי בדון שמי לנמֹא וֹלבוֹנ זֹנ מוּלָנמּוֹא מֹלְאָׁכֹא צַפּֿבַע זְטִי

> בוְאָא בּטִנָאַב: בישָא דַאָפַרִים לְאָנָחוּתַה עַל בּאָבוּהוּ לְאַמְּדָּאָר וָתַה מִעַּל ילאָישׁ בְּעִירִי וְסַעְּרַה לִירָא נד נמיניה על הישא דַאָפַרִים וְשַׁנְאַ יוֹסָרְ אֲבֵי שָׁוִי אֲבוּהִי

> על הישיה: אַבֿא אַבו בון בוּכָבא מוּ וֹמִוּלַבַּ וַאָּמָר יוֹסָף לַאַבוּהִי לַאַ בֶּן

מְּלִמֹנוֹ בֹּמֹנִמִּנֹא: זְעֵירָא וֹסְבֵּו מִבּּוּה וּבְּנוֹהִי יָהוֹן וְאַךְ הוּא וְסְגֵּי וּבְרָם אֲחוּהִי

וְאָוּוּ יְנִי אָפְּבוֹם צָבִם מְנָאָּנִי: וֹ כֹאפֹבום וֹכֹמִנֹמֵּע לב וֹלבוב וֹמִּבֹאֵלְ לְמִוּמִּב יבְרַיכְנוּן בְּיוֹמָא תַרוּא לְמֵימַר

לסהגבון ווטוב וטכון לאַנה וֹאַמֹר וֹמִרַאָּל לְיוָפַר הַאָּנָא

> earth.' multitude in the midst of the and Isaac; and let them grow into a the name of my fathers Abraham my name be named in them, and from all evil, bless the lads; and let the angel who hath redeemed me

Ephraim's head unto Manasseh's father's hand, to remove it from displeased him, and he held up his upon the head of Ephraim, it father was laying his right hand And when Joseph saw that his

his head. first-born; put thy right hand upon 'Not so, my father, for this is the And Joseph said unto his father:

multitude of nations.' and his seed shall become a brother shall be greater than he, shall be great; howbeit his younger shall become a people, and he also know it, my son, I know it; he also And his father refused, and said: 'I

Ephraim before Manasseh. and as Manasseh.' And he set saying: God make thee as Ephraim saying: 'By thee shall Israel bless, And he blessed them that day,

land of your fathers. you, and bring you back unto the 'Behold, I die; but God will be with And Israel said unto Joseph:

. פֿגלי סָבּל בֵּית בּל: יברך אַת הנערים. מנשס ואפריס: וידגו. כדגיס סללו שָפְּרִיס וְרָבִיס וֹאין עין סרע שולמת בסס: (16) המלאך הגואל אוחי. מלאך סרגיל לסשמלת אלי בלרמי, כענין שנאמר וַיּאמֶר אַלִי מַלְעַוּ סְאֱלֹסִים בַּמַלוֹס יַעַקֹּב וגוי

(עו) ויחמך יד אביו. סרימס מעל ראש בנו וממכס בידו:

ידו: ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו. שעמיד יסושע לגלס ממנו, שינחיל למ סלרך וילמד מורס לישרלל: וזרעו יהיה (19) ידעחי בני ידעחי. שהוא הבכור: - גם הוא יהיה לעם. ויגדל, שעמיד גדעון ללאח ממנו, שהקב"ה עושה נס על

אח אפרים. בברכמו לפני מושה, להקדימו בדגלים ובמנוכת הושימים: (02) בך יברך ישראל. סבא לברך את בניו, יברכס בברכתס, ויאתר איש לבנו ישימך אלסיס כאפריס וכתושס: וישם מלא הגוים. כל סעולס יממלא בלאת שמעו ושמו, כשיעמיד חמה בְּגָבְעוֹן וְיָרַתַ בְּעַמֶּק שַׁנְּלוֹן:

בְּחַבְבָּי וּבְקַשְׁהֵי: (פּ) אַבוֹוּ אַמְּב לְבַּטְטִי, מִיּגַ בְּאַמְרָי יִמִּיר עַלְּאַבוּ בִּנְסִיבִית מִיּדָא ַנֹאָלֶּי, כְּעַשְׁׁי, כְּלַבַּ אֲבֶּים אַעַוֹר עַּלִך נַאָּנָא יָעַבִּית לְבַּ עוּלָלִ עַרַ

בַּאֹמובֹאַר בַּעַרָבִי וּבַלַמְּטִי:

גוהבה ושכון בסוף וומוֹא: אַטַכֿוֹמָוּ נֹאָטַוּג לַכַּגָּן ולבא ומלב לבווהו ואַמר

אַבוכון: ולבובו אבלפו מו והבאב אַטַבּוֹמָוּ וַמְּטָתוּ בּוֹנִ וֹהֹטַב

שׁלִטֹא שוּלְפֿוּן בֿכּוּנוֹשא שולפו לו דור חוו למסר באיבו בילני אַטַּ בּילִי וֹנִישָּ

בְּרוּנְּתָא וּמַלְכוּתָא:

وجرجابه: לכון אַנוּגְטָא גָּמָּונִי, לָנִי סְלֵנְלַטְאַ בָּנִע מָהָבָּבָנִ אָּבוּנִבַּ ל פֿעז פֿתּוֹם אַלְעוֹינְינַ בֹּי הֹלְינִי בֹא בֹתּהֹא בֹּנִם לְא אַנִינִיעֹא בֹּנִם לָא אַנִינִיעֹא מק באולף לפביל אפּר

> my pow. Amorite with my sword and with I took out of the hand of the aportion above thy brethren, which Moreover I have given to thee one

that I may tell you that which shall said: 'Gather yourselves together, And Jacob called unto his sons, and

XLIX

Assemble yourselves, and hear, ye befall you in the end of days.

Israel your father. sons of Jacob; And hearken unto

and the excellency of power. strength; The excellency of dignity, might, and the first-fruits of my Reuden, thou art my first-born, My

defiledst thou it—he went up to my wentest up to thy father's bed; Then the excellency; Because thou Unstable as water, have not thou

ਨ੍ਹੇਹ: (ਫ) מְּהַבְּדֵּר, אַבְּיִרְ אָנִ עִבְּלְטִ נְבֵּוּהָ, עִוּלְטִ זִּטִּיִר לְאִ עִּסַּד אָבִיּ

אונג וֹטֹב אָאָם וֹנִטֹב אָנִי:

אָלְ_וֹמְּבֹאָלְ אָבוֹכֶּם:

ּ בְאִיבֹן בַּבְבוּ אָטַב בַּטִּי וִבְאָהָית

ப் முற்றி பிறையில் பி

יקנא אָרָכֶם בְּאַנְוֹרִית הַיִּנְמִים:

מי הַאֶּסְפּוּ וְאַנִּירֶה לַבֶּם אָת אַשֶּׁר־

יניתי וּיִלֶבא וֹהַלָּב אָבְבּּנָוֹו וּיָאָמֶר

של שנסנו ליוסף מפני שלקסוסו שמעון ולוי בחרבם ובקשסם, וסלא אדרבה מוה המעם ראוי שינחן לשמעון ולוי ולא ליוסף שמעון ולוי, דסא לא עשו מדעמו, שהרי כעם עליהם על זה. ולעוד"ו בלאו הכי אי אפשר לפרש עליהם, דמה ומינת מעם יהיה שסיס לד אביו באמרי פיו: בחרבי ובקשתי. סיא חכמתו ותפלתו. (ועיין ברא"ס שכתב דאי אפשר לפרש על תרבס של ע) איש מלקו, לְעְבְּדוֹ שְׁבֶס מֻׁמְד (נפניס ג, ע): אשר לקחתי מיד האמורי. מיד עשו, שעושס מעשס אמורי. דבר אמר, במקרא, פִי מְשִׁימֵמוֹ שֶׁבֶס (מהלים כא, יג), משימ שונאי לפני לחלקים, שַׁפַּלְּקֶה שָׁבֶס (שם ם, ח), דֶּבֶך יְרַצְּחִי שְׁבֶּמֶה (הושע ו, מלחמס כנגדן. דבר אחר שכם אחד, סוא סבכורס, שיטלו בניי שני חלקים, ושכם לשון חלק סוא, כחרגומו, וסרבה יש לו דומים על אחיך: בחרבי ובקשתי. כשהרגו שמעון ולוי את אנשי שכה, ותכנתו כל תביבותיהם להזדווג להה, וְמָנַר יעקב כלי עַלְמוֹח יוֹמֵף אַבֶּי הָעֶלוּ בְּנֵי יִשְׁרְבֵּל מִמִּלְרַיִס קַבְּרוּ בִּשְׁבֶס: שבם אחד על אחיך. שנס ממש, סיח מסיס לך חלק חמד ימירס (22) ואני נחחי לך. לפי שלמה מורה להמעפק בקבורהי, וגם לני נמפי לך נחלה שהקבר בה, וליזו, זו שכם, שנלמר וֶפֶׁה

(E) וראשית אוני. סיא מפה כאשונה שלו, שלא ראה קרי מימיו (צ"ר שם ד): אוני. כוחי, כמו מְצָׁאֹמִי אוֹן לִי (סושע יב, (I) ואגידה לכם. נקש לגלות את הקן ונתחלקה ממנו שכינה, והחחיל אומר דברים אחרים (ב"ר לח, ב):

מ), מֵלבׁ חוֹנִים (ישעיה מ, כו), ולָפֵׁין חֹוֹנִים (שם כמ): דחר שאח. רחור פיים להיום יחר על חחיך בכהונה, לשון ושיחו

היה לשון עבר, היה נקוד חליו קמ"ן וחליו פח"ח, ומעמו לממה: יצועי. לשון משכב, על שם שמליעים אוחו על ידי לָבֶדִין ילועי, וסיא סשכינס שסיס דרכס לסיות עולס על ילועי: פחז. שס דבר סוא, לפיכך מעמו למעלה, וכולו נקוד פת"ח, ואלו לימול כל סימכום סללו שסיו כאויום לך, ומסו ספמו אבר פְּמַוְפָּ: - בי עליה משכבי אביך אז הללה. אומו שֵס שעלס על (+) פחז כמים. ספחזיסנסלס אשר מסרח לסראות כעסך, כמיס סללו סממסריס למרולתם. לכך: אל חוחד. אל תרנס כפיס: ויחד עז. במלכום, כמון יָמֶן עוֹ לְעַלְפוֹ (שמואל-ה ב, י), ומי גרס לך להפקיד כל אלה:

מָכֶבעיבּים: ٠ شِمْرَا لَكِنَا هَنَاتِ خَكِرًا لَاثُونَ شِمْمِيا لَكِنَا هِنَا لِاخْلَالًا

אַל־מַחַר כְּבֹרָי כָּי בְאַפָּם הָרָרִי בְּסִבְׁםְ אַּלְ-מָבָאִ נַפְּמָהִ בִּקְהַלְם

אָנְהַ וְבֹּבְׁקְנִם הֹפַּבוּיַהְוָב:

tiál%4: (G) לַמְּשׁׁיִם אַנוּלְעָּם בּוֹמֹּלֵב וֹאִפּוּצִם וּנִינִמִּנִינוּן אָנוּ סַמְּוֹא אָפּּלְנִינּן אַבוּר אַפָּּם בַּי עָּז וְעָבְרָנָטִם בַּי לִים רוּיִזְרוּוּ אָבִי

خَمْدُكُ جِنْدُنَكُ نِمُعَكَانَ ذِلْكُ خَيْرَ نَلُكُ عَمَا خَمْرًا لِحَدُكُ

מַבַרוּ הָבוּרֶא: ĒÄĹſ שוט⊏וטעון

שור קוָאָה: למלי למול יברעיתהון תרעי לַנוּלִית מוּן וֹלֵנוּ, אָבוּ, בּּנוּנִוֹנִינוּן באַתְכַנוֹשֶׁיהוֹן לְמָהָךְּ ۲۶ בנע

לוֹהֹלִר וֹאָבֹגִנוּנוּ לּוֹהָבָאֵר:

كثح كنفك ندبا مكنما نقخديا فثغك نديا مَنْهُد יְהוּבְה צַּמְּה יֹנְרוּף צַּטֶּייף יְרוּך בְּהֵיהָמָא בָּף יוֹדּוֹן צֵתְּךְּ

sons shall bow down before thee. neck of thine enemies; Thy father's praise; Thy hand shall be on the

עלמן בכלי חמם, כמו מְכוֹרוֹמַיִּךְ וּמוֹלְדוֹמַיִּךְ (ימוקאל מו, ג), ווס חרגוס של אונקלום:

ַיּמְדִינִין, וסרבס דומיס לו, מִס זְבַרְמִיף עַל יְנִוּשָי (מסליס מג, ו), מָס מָשֶנֶלֶס עַל שֶבֶשׁ יָלוּשָי (שס קלב, ג):

خْمُمُعَم حَمُكُمُكُ خُدُدُ عُدَكِ:

077

יוכימנו על מעשה ממר), וקרמו יעקב בדברי רלוי, יהודה לא אמה כמומה: ידך בערף איביך. בימי דוד, וַמֹּיְבִּי שַּמָה לִי (8) יהודה אחה יודוך אחיך. לפי שסוכים אם סכאשונים בְּקְנְעוּרָים, סמחיל יסודס לפוג לאחריו (ב"ר לם, ס) (שלא אלה משמעון, כדי שיסיו נפוניס, ושבעו של לוי שַשְׁהוֹ מְחַוֵר על הגרנות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפולתו דרך כנוד: ביעקב. אפרידס זה מזה, שלא יהא לוי במנין השבמים, והרי הם חלוקים. דבר אחר, אין לך עניים ומופרים ומלמדי מינוקות (ד) ארור אפם כי עז. אפילו בשעת מוכמה לא קלל אלא את אפס, וזהו שאתר בלעם עה אָקב לא קבּה אַל: אחלקם

באפס הרגו כל איש שכעםו עליי, וכן וַיִּלְמֵד לְמֶרֹף מֶרֶף מְרֶף מֶבֶף בְּבֶל (יחוקאל ימ, ג): וברצונם עקרו שור. רלו לעקור אח ְּוְסְבִּימָ טֶׁם מִדְּיַן בְּסִישׁ שֶׁסֶד וכן במוכרים פום וְרוֹבְּצוֹ רֶמֶה צַיָּם, וּהו מדרשו. ופשומו, חושים הרבה קורח חיש, כל חחד לעומו, בי באפם הרגו איש. אלו ממור ואנשי שכס, ואינן משובין כולס אלא כאיש אמד (שופעיס ו, מו), וכן הוא אומר בגדעון, כרמך אמה לריך לפרש בְּמֶּדְבֵּר אֹל הכצוד, ואומר אמה כצודי אל ממיחד עמהם, כמו לא מַמַד אָפָט בְּקַצוּרֶה (ישעיה יד, כ): כשנמיסמו בני קרס על סדורן, נאמר בֶּן קֹרַס בֶּן יִנְסֶר בֶּן קַסְס בָּן לֵנִי בָּן יִשְׁרָשׁל: אל חחד כבודי. כבוד לשון וכר סוא, ועל בבודי. שם אל ימימד עמסם שמי, שנאמר קרַם בֶּן יִנְּסֶר בֵּן קְסָמ בֵּן לֵוִי, ולֹח נאמר בן יעקב, אבל בדברי סימים (א ו, כב), כמב בן יעקב (ב"ר למ, ו): בקהלם. כשיקסיל קרמ שסוא משבמו של לוי, את כל סעדס על משס ועל אסרן: אל החד או מוחרח, אס מאמר אטורה, במ יחרו מי החירה לך, אל יוכר שמי בדבר, שנאמר וְמֶרִי בֶּן שֶלוּא נָשִׁיאׁ בֵּים אָב לַשָּׁמְעוֹנִי, ולא (6) בסדם אל חבא נפשי. זה מעשה ומרי, כשנתקבלו שבעו של שמעון להביה הת המדינים לפני משה, והמכר לו זו התורה

הימנו: - מכרחיחם. לשון כלי זיין, ססייף בלשון יוני מכי"ר (מנחומא זיחי ט). דבר אחר מכרחיסם, בארץ מגורמס נהגו אחים: בלי חמס. אומנות זו של רליתה חמק הוא בידכה, מברכת עַשָׁו היא, זו אומנות שלו היא, ואתם המקחה אותה בְּלְׁבֶּׁה ְנְשָׁת בְּגֵי וְלְפְּּה וגו', יששכר וזבולון לה היו מדברים בפני החיסם הגדולים מהם, על כרחך שמעון ולוי הם שקרהם הבייהם כאוצן או יסודס, סרי לא ססכימו בסריגמו, אס מאמר בני סשפחום, סרי לא סימס שנאמן שלמס, שנאמר וְסוּא נַעַר אָם בְּנֵי (a) שמעון ולוי אחום. בעלס אחם, על שכס ועל יוסף, וַיּאֿמְרוּ אִישׁ שֶׁל שָׁמִי וגו' וְעַּמָּס לְכוּ וְנַסַרְגָּסוּ, מי סס, אס מאמר

עֹבֶף (שמואל־בּ כבּ, מא): בני אביך. על שם שהיו מנשים הרבה, לא אמר בני אמך, כדרך שאמר יצחק:

יומף שנקרא שור, שנאמר בְּכוֹר שוֹרוֹ מְדֶר לוֹ. עקרו אשרישו"ר בלע"ו, לשון אָם מוּמִיסֶס מְעַמֵּר (יהושע יא, י):

Judah, thee shall thy brethren

And scatter them in Israel cruel; I will divide them in Jacob, fierce, And their wrath, for it was Cursed be their anger, for it was

their self-will they houghed oxen. their anger they slew men, And in glory not be not united; For in council; Unto their assembly let my Let my soul not come into their

Weapons of violence their kinship.

Simeon and Levi are brethren;

וֹלְוְ וֹפַׁעַׁעַ מַּמֶּיִם: מבו ביליו עד בי־יָבא שִׁילֹה

עַנְבֶים סוּהָה: אַמּנְנִוּ כְבָּכִס בַּנְּיִנְ לְבַבְּמָוּ וּבְרַבַם סְחוֹר סְחוֹר בֵיה וְעָּבְּדֵי

> ٠٠٠٠ ٢٠١٤ כֹאַבֹּוֹא וכֹלְנוֹא וֹלָנוּ מֹלְכוּ סַבְּיַלְּשָׂא וְנִינִוּ וְמִּבִּי, בִּעֹלְוָבּ אָבׁוּ מִצּוּן אַמְּלָא בָּנוּ וָפַּמָּצִּ ַ יִּעְרַבַּא מַלְכָּא מִגְּבִית יְרוּדָת שׁלְמוּן וְהֵי בְשִׁירוּיָא וּבְסוֹפָא

> נשהקעיין עלים לא: בביליה היא מלכותא וליה הב הֹלִמֹא הב בַּנִינַי מָהַוּטֹא أبدئي أوفية ظفت خيبن לא יעהי עביד שולטן מדבית

מולא מולא גבע זהורי אַרְגְּנִין טְב לְבוּשֵׁיה וּכְסוּתֵיה אוָבוֹטֹא פֿאוּלַפּֿוּ הֹמִיִּע וֹנִינ אָסׁבֿו כַּנְּפֹּן הֹוְבֵע וֹכַמֵּבֹעُע בֹּדָּוֹ יִבֹּנִוּן בִיכִּלְיִע יִּעוּן גַּבִּוּכוּאִ יַסְחַר יִשְׂרְאֵל לְקַרְחֵיה עַמְּא

> dn mid And as a lioness; who shall rouse stooped down, he couched as a lion, prey, my son, thou art gone up. He Judah is a lion's whelp; From the

shall the obedience of the peoples come to Shiloh; And unto him between his feet, As long as men Judah, Nor the ruler's staff from The sceptre shall not depart from

grapes; And his vesture in the blood of He washeth his garments in wine, his ass's colt unto the choice vine; Binding his foal unto the vine, And

לְּדְקֶם מִמֶּנִּי, לפּיכך כרש רצן וגוי, זימי שלמס חִישׁ מַמַח גַּפְּנוֹ וגוי (מלכיס־חֹ ה, ס): ַ הַּיָס בְשָׁסְ אֲבְלְמְסוּ, ווסו יסודס שנמשל למריס: 🗈 בני שליה. מִלְקְמָּ מֹת עלמך וממרת תַס בֶּצַע וגוי, וכן בסריגת תמר שסודס ולבסוף אביה, כשהמליכוהו עליהם. וזהו שחבגם שֶׁלְמוֹן יְהֵאֹ בְּשֶׁבוּיִאָּל, בחחלתו: - משרף. ממה שחשדתיך בעֶבֹף עֹבַף יוֹשֵף (9) גור אריה. על דוד נמנבל בממלס, גור, בסיום שלול מלך עלינו למס סיים סמוליל וסמבילו לם ישרלל (שס ס, צ),

(ישעיס יא, י), ודומה לו עַיִן מָלְעַג לְמָב וְמָבֵו לִיקְּסַת מֵס (משלי ל, יו), לקבוץ קמטיס שבפניה מפני וקנסה, ובגמרא דימבי ופירוש אימם מרב וסוא לשון זיין) ואָמוּך שְׁמֶן (מלכיס־ב ד, ב), אף זס יקסם עמיס, אמיפה עמיס, שנאמר אַלִיו גּוֹיָס יִדְרֶשׁוּ כופל, כגון נו"ן של נוגף, ושל נושך, ואל"ף שבפֿקָנָמִי בְּמָּוֹנֵיכֶס (מֹיוב יג, ז), ושבפָבָּמַת מָבֶב (ימזקאל כא, כ), (וסוא לשון מרב השמיס, שהיו"ד עיקר היא ביסוד, כמו יפְעַמֶּך, ופעמים שנופלח ממנו, וכמה אוחיות משמשות בלשון זה, והם נקראים עיקר שלו, וכן מרגמו אונקלום. ומדרש אגדה, שילו, שי לו שנאמר יוֹבִילוּ שֵׁי לַמּוֹבֶא (מהלים עו, יבּ): דלו יקהת עמים. אמיפת על פי המלכות: ומחקק מבין רגליו. מלמידים, אלו ושיאי ארך ישראל: עד כי יבא שילה. מלך המשיח שהמלוכה (10) לא יסור שבש מיהודה. מדוד ואילך אלו כאשי גליום שבצבל (פנהדרין ה.), שרודים את העם בשבט, הממונים

פירשו בגמרא, לשון סממם שכרות, בממכה כהובוה (קיא:), ועל סיין, שמא האמר אינו עַרֶנֶה, הלמוד לומר מוחה: לְבּוּשׁוֹסִי, שֹנִיבּוּשוּ דוֹמִסְ לִיין, ולבּשוניין סוֹסׁ לשון פוסס, שסאשס לובשחן, ומסיחס בסן אֹח סוכר ליחן שיניו בס. ואף רבוחינו אחרים. גפן אלו לדיקים, בני אחונו עַבְּבֵי אוֹבַיִימָא בְּאוּלְפַן, על שם רֹבְבֵי אֲמֹנִים לְחִירִים: בבס ביין. יָבֵא שַׁרְגְּוָון עַצ גַעַעָּמִיף שֹׁרֵק (ירמיה ב, כה): 🛘 בור אחנו. יִבְּנוּן הִיכְנֵיה, לשון שַעַר הָהִּיחוֹ בספר יחוקהל (מ, טו), ועוד חרגמו בפנים קבג, ל), וכן בני אמונו כענין זה. ואונקלום מרגס במלך המשיח. גפן הם ישראל, עירה זו ירושלים, שורקה אלו ישראל, וְאָנֹבִי לשון מין בגד סום, ומין לו דמיון במקרם: אסרי. כמו מוסר, דוגמסו מקימי מעפר דֶל (מסלים קיג, ו), סיִשבי בשָׁמָים (שם . במס, ומשוכק לסד בן לסון לסד: שרקה. ומוכס לכוכס, קוכייי"כל בלע"ו: כבס ביין. כל וס לשון כבוי יין: סוחה. (11) אסרי לגפן עירה. נמנצא על ארץ יסידה שמהא מושכת יין כמעיין, איש יהידה יאמר לגפן עיר אחד, ויעענו מגפן ַּוּמַקְסוּ מַֿקְסְמָׁם בְּשׁוּקֵי דְּנְּסַרְדְשָׁת [דפומבדימה] במקכה יבמוח (קי:), ויכול סיס לומר קסייה עמיס:

ದಿಗಳಿದ: (ಡ) יי עַבְּלְנְלָנְ מִּנְנִים מִּנְיִוֹ נִּלְבָּוֹ הַמִּנִּים

さげに(ほ)

י ושְׁמַבְר שַׁנָּר נְּגָה רבֵּץ בֵּוֹן

לְמַסַ מְבֵּר: (ס) בּי נְעֵּמְה נַיָּט שִׁכְּמוֹ לְסָבֶּל נַיְהָי ניַרָא מְנָחָה בֵּי מוֹב וָאָת־הָאָרֶץ

" בָּן יָבֵין עַמָּוֹ בְּאַחַר שִׁבְּמֵי מְיְבְאֵל:

ומופון נצווהו בּחַמָּר וַהְוֹבִוֹ יסמקון 口に下に下 בכרמוהי

מַמֵּי עַר צִידוֹן: ומוב וַמָּא ווכוֹל ותָחומִיה וָהֵי נבוא וכבות מבונון בספונן זְבוּלֵן לְחָוּף יַמֶּים יִשְׁכֵּן וְהוּא זְבוּלוּוִ עַלְ סְפַּר יִמְשָּׁיָא יִשְׁרֵי

אַבְסְנְתֵיה בֵּין הָּחוּמִיָּא: جززخفرا جاناته ا

יבְשָׁנוֹהִי וַנוּחוּן כַּהָדָא שָׁבְטַיָּא אַלבא בוומוני. וניפבול המוצ מֹבׁנִע בוֹן וֹעַבָּעוֹר וּיקוּם ئىبا خىد فخنىا بمۇي مۇرا: נת בובועו ובומטאבון בבון וכבוה משונו הממיא ווהוגו אַבוּמֹא אָבוּי מַמִּבָּדָא פֿירין נטוא טולא אָבו מָב וֹנִינַ

> his teeth white with milk. His eyes shall be red with wine, And

ships, And his flank shall be upon the sea, And he shall be a shore for Zebulun shall dwell at the shore of

sheep-folds. Couching down between the Issachar is a large-boned ass,

servant under task-work shoulder to bear, And became a pleasant; And he bowed his was good, And the land that it was For he saw a resting-place that it

of the tribes of Israel. Dan shall judge his people, As one

ולשון אֿרמי הוא במסכת עבודה זרה (עד:), נַעַנָה אֿרמתו, יָמַוִירֶן בְּקַעָּמִים תרגם שנים, לשון שני הסלעים: מרגומו עיניס ל' סריס שמשס לופיס למרחוק. ועוד מרגמו בפניס אחריס, לשון מעינום וקילוח סיקביס, גַעֲווֹסִי, יקביס שלו, מרוב מלב, שיסא בארלו מרעה מוב לעדרי לאן, וכן פירוש המקרא, אדוס עיניס יהא מרוב יין, ולבן שניס יהא מרוב מלב. ולפי (בו) חבלילי. לשון מודס, כמרגומו, וכן לְמִי מַכְּלְלוּמ מֵינְיִס (משלי כג, כמ), שכן דרך שומי יין שיניסס ממדימין: מחלב.

המשפחים. כממור סמסלך ביוס ובלילס ואין לו לינס בבים, וכשסוא רולס לנוח, רובן בין סממומין בממומי סעיירות שסוליך (14) יששבר חמור גרם. ממור בעל עלמוח, סובל עול מורה כחמור חוק שמטעינין אוחו משא כבד: רבין בין באסליס (מנמומא וימי יא): וירכחו על צידן. שוף גבולו יסיס סמוך ללידון, וירכחו, שופו, כמו ולַיַרְפָּמֵי שַמִּשְׁפָן: במורס, סוא שאמר משה שְׁמַח וְבּוּלֶן בְּבֵמְשֶׁךְ וִישְׁשַבְר בְּמֹהֶלֶייְ (דברים לג, יה), וצולון יולא בפרקמטיא, ויששכר עוסק במורה במקום הנמל, שאניות מביאות שם פרקמטיא, שהיה ובולון עושק בפרקמטיא, וממליא מזון לשבט יששכר, והם עושקים (13) זבלון לחוף ימים. על מוף ימים מסיס אכלו, מוף, כמכגומו קפַר, מכק"א בלע"ו, וסוא יסיס מלוי מדיר אל מוף אניומ,

שהם יושבים על הקפר, ויהיה האויב כבוש תחתיו למק עובד: שכמו. השפיל שכמו, כמון יֵמ שְׁמַיִס בַּפּוּ מְּוְנֵיכֶס. ומונקלום מרגס צפניס מתריס, וימ שכמו למצול מלחמות, ולכצוש מתוות, מה יַעַשָּׁה יִשְׁרֶהֵל בְּחְשֵׁיהֶם מָחְתַּיִם (דברי הימים־חֹ יב, לג), מחמים רחשי פנהדרחות העמיד, וכל חׁמיהם על פיהם: ריש לכל אמיו ישראל: למס עבד. לפסוק לסס סוראות של מורס וסדרי עצוריץ, שנאמר וּמִצְּנֵי יִשְׁשַׁכֶּר יוֹדְעֵי בִּינֶס לְעַמִּיס לָדַעַת (15) וירא מנוחה כי שוב. ראס למלקו ארן מצורכת ומוצס לסוליא פיכות: ויש שכמו לסבל. עול מורס: ויהי. שם פרקמטים:

ואח כלס ידין, ועל שמשון נבא נבואס זו. ועוד יש לפרש כאחד שבמי ישראל, כמיוחד שבשבמים, סוא דוד שבא מיהודה: (16) דן ידין עמו. ינקוס נקמס עמו מפלשמיס, כמו פִינְדִין ס'עַמּוֹ: באחד שבטי ישראל. כל ישראל יסיו כאחד עמו,

וֹנוֹ צַּבְּרָא בְּוֹטְבְּטִר וּנִלִּם

		יִּמְבְּרְבִין צְּבֵיתוֹן:		
17	נִפְּמָלֵי אַיָּלְת שְׁלֻתָּת תַנֹּתֵן אָמְרֵי־שֶׁפֶּר: (ס)	מַעְבְּרָא פַּיְרִין יְהֹוֹן מוֹדֵן עַרְבָּיה וְאַהְסָנְמִיה הְּחֵי מַקְבָּיה מָבָא יִהְרָמֵי	Naphtali is a hind let loose: He giveth goodly words.	17
07	מִאֲשֶׁר שְׁמִנְּהַ לִהְמִּוֹ וְהָוּאִ יִמֵּן מְאֲשֶׁר שְׁמִנְהַ לִהְמִּוֹ וְהָוּאִ	מְנַבְּנִא עַּפְּנִיפֵּו מַלְכָּוּן: בְּאָמֵּב מָּבָא אַּבְעֵּיה וְהָיִא	As for Asher, his bread shall be fat, And he shall yield royal dainties.	oz
ממישי	נָּר גְּרַיּד יְגִיּדָנִיּ וְהָוּא יָגָר עַקֵב: (ס)	סּנּיאָין יְחִיבוּן לְאָרַעְּהֹוּן: אַחִיהוֹן לְקְּרֶלָא וּבְנָכְסִין יִּעְּבְּרוּן יָח יַרְדְּנָא קֵּדָם הְּעָּרוּן יָח יַרְיְדָּא	Gad, a troop shall troop upon him; But he shall troop upon their heel.	бі
18	לִישׁוּמְחָךְ קוּיִתִי יְהֹנֶה: (ס)	לְפּוּבְׁלֹּוֹבְ סַבּּבִּוּת :::	I wait for Thy salvation, O Lord.	18
	עַלֵּרֹאָרַח הַנַּשָׁרְּ עִקְּבֵּרִ־סֹּוֹס וַיִּפָּׁלְ רֹבְבִוֹ אָחְוֹר:	בְּבְבְּהְעַיְּוּ לְאַטְבְא: הַפְּבְהְשִׁאֵּ פְּבְהָוּ גִּם בִּיִּלְאָוּ הַבְּלְהָטְאֵּ פְּבְהָוּ גִּם בִיִּלְאָוּ הַבְּלְאָנִיִא וּלִפְּנִי עִּהְבְּנִי הַבְּאָנְבְׁטְאַ וּלִפְּטִּדָּא וֹלְמִוּן הַּבְ בַּפְּלְהָטְאֵּ בְּטִוּ טוּנְמָן הַבְּי	biteth the horse's heels, So that his ridet falleth backward.	
Ζτ	بمدعد يوس لالأدغية بودغ	מְּדְּבֵינִהׁ דְּן אֵימְהֵיה תִּחָרָמִי עֵל עַמְעֵיּא יַמְהַבֵּיה תְּחָרָמִי	Dan shall be a serpent in the way, A horned snake in the path, That	Źτ

(TI) שפיפון. היה נחש, והומה הני שקרהו כן על שם שהוה נושף כמו וְהַּמָּה מָשׁוּפָּנּי עָהֵבִּ (בֹרֹהִשׁיִם גִּתְנוֹ): הגושִׁךְ עַקְבִּי סוס. כך דרכו של נחש. ודמהו לנחש הנושך עקבי מום. ויפל רכבו המור. שלה נגע בו, ודוגמתו מלינו בשמשון, וַיִּלְפִּׁם וגוי הָׁם שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַמָּנֶוּ וגוי (שופּמים מו, כמ), ושעל הגג מתו. והונקלום תרגם בְּתִינִי חּוּרְמָן, שם מין נחש שהין רפּוחׁה לנשיכחי, והוה לְפְּעוֹנִי, וקרוי תורמן על שם שעושה הכל תרם, וּבְּמִּהְנָה, כמו פּמּן, יכמון, יחרו:

(81) לישועהך קויהי הי, ימינה שייקרו פלשמים הם עיניו, ומופו לומר וְבָבֵנִי נָה וְמַוְּקֵנִי נָה בַּעַם (שם כח):

- (20) מאשר שמנה לחמו. מאכל הבא מחלקו של אשר יהא שָׁמֵן, שיהיו זימים מרובים בחלקו, והוא מושך שמן כמעין, וכן ברכו משה יְמִוּבֵל בַּשְּׁמֶן רַבְּלוֹ, כמו ששנינו במנחות (פּק:), פַעם אחת הוצרכו אימי לוּדְקְיָּא לִשְׁמֶן וּבוּיִ:
- (12) אילה שלחה. וו נקעם גינוסר, שסים קלס לבשל פירומיס, כמילס וו שסים קלס לרון, מילס שלומס, מילס משולמם לרון: הנחן אמרי שפר. כמרגומו. דבר ממר, על מלממם מימרם נמנבח, וְלְקַקְּפָּ שִמֶּךְ עַשֶׁרֶם מַּלְפִּיס מִּישׁ מִבְּנֵי נַפְּפָּלִי וּגוי

בַּנְוִע בַּעְּבִי מִבְּיִ מִּבְיִי מִּבְיִי ت قل جنر برقك قل جنن مُرْد مُنْل

בּ זְיִמְרָהָרוּ וְרְבּוּ וְיִשְּׁמְטְּהִוּ בַּעָּלֵי

口袋(口:

רְמֶּרְ אֶבֶּן יִשְּׁרָאֶל: יָבְיוּ מִידֵי אָבָּיר יַעַּלְב מִשָּׁם נשמב באיקן קשָׁהוּ וַיָּפָּוּי זְרֹעֵי

> לפלבון שולפא נאטסנטא: שבין שְבַטִין יפָקון מִבְנוֹהִי כנופן דוציב על עינא דמיא ti, ide, jal ti, ixitil

> בּהַלְי פּלְינִינוּיני: نهمرطد خرب يدخدرا يخدرا וֹאִטְמְרַרוּ עִמֵּיה

זְרְעָּא דִיִשְׁרָאֵל: يخقيفتي ألي كخفا يخذرا מן בוב אל הקיפא דיעקב מַלְכוּטָא וּטִבוּל דָא בַוֹנִי בַיה בוב הל דרשוהי צחפין שולפא בוטהדוב לכן וטבתא בלוום אולוטא לסטלא והוו וַתַבַת בְּהוֹן וָבִיוּתֵיה עַל

> over the wall. . vine by a fountain; Its branches run Joseph is a fruitful vine, A fruitful

him, And shot at him, and hated The archers have dealt bitterly with

Shepherd, the Stone of Israel, Jacob, From thence, from the By the hands of the Mighty One of arms of his hands were made supple, But his bow abode firm, And the

יפול מבלו, והוא יודה על מלקו אמרים נאים ושבח: וברק שירה. ורצומינו דרשוהו על יום קבורת יעקב, כשערער עַשָּׁו על המערה, במסכת מועה (יג.). ותרגומו יָמָרֶמֵי עַדְצַהּ, (שופטיס ד, ו), וסלכו שם בוריוות, וכן נאתר שם לשון שלוח, בְּעַמֶּק שֻׁלַּח בְּרַגְּלֶיו. הנחן אַמרי שפר. על ידם שֶׁרוּ דבורס

לגדולס: בנות צעדה עלי שור. לסממכל כך בנאמך על מלכים. ועוד דרשוסו לענין שלא ישלוע בורעו עין סרע, ואף שיניו באמי, ילא לפניה וְשְׁרְבֵּב קוֹמָמוֹ לְכַמּוֹמָה, והוא שברכו אביו בן פורח, הגדלה עלמך יוסף עלי שין של עַשְׁו, לפיכך זכיה קדמו סאמסום ללכם לפני בניסס לסשממוום, וברמל כמיב נגַּשׁ יוֹמֵף וְרֶמֵל וַיִּשְׁפַּמַוּוּ, אֹמר יושף, רשע סוס עינו רמס, שמא ימן ְּבְּרִי דְּיִמְבֵּי יומף, פורמ לשון פריס ורביס. ויש מדרשי מגדס בו סממישביס על סלשון, בשעס שבא עַשָׁו לקראֹם יעקב, בכולן לעדה עלי שור, קְּבֵין שְׁבְּעֵין יִפְּקוּן מִבְּנוֹהִי ובוי, וכחב בנוח, על שם בנוח מנשה, בנוח ללפחד, שנעלו חלק בשני עברי הירדן. . מקון סלשון, כמו עַל דְּבְּרַח בְּנֵי סְמְׁדָס (קסלם ג, יח). שור. כמו לשור.עלי שור, בשביל לשור. וחרגוס של מנוקלום בנוח כאיימו, כמו שְׁשׁוּכְפּוּ וְלֹה קְרוֹב. (במדבר כד, יו) ומדרש אגדס יש רבים, ווס נומס ליישב סמקרא. פרח. מי"ו שבו סוא לעדק כל אחם ואחם במקום שחיכל לראוחו משם. (דבר אחר כנ"ל, כי לפירוש ראשון קוא שור חומה וק"ל). עלי שור. על נְמִיּי עּל סעיץ סרוחׁס חומו: - בנוח צעדה עלי שור. - ננוח מזריס סיו זועדות על סחומס לסקחכל ניפיו, ובנוח סרנס (בב) בן פרח. כן מן, והוא לשון ארמי, אפריון נַמְמֵייִי לרבי שמעון, במוף בבא מליעה (קיע): בן פרח עלי עין. הָנּוֹ

מעלמס, נעשו אנשי ריב, וכן דמו ישְבֵּי אָי, כמו נדמו. וכן מרגס אונקלוס וַנַּקְמוֹאָי: 🗈 בעלי הצים. שלשונס כחך, ומרגומו לשון הורמו, אלא שלשון הורמו והושמו על ידי אחרים, ולשון שמו, רמו, רצו, מאליהם הוא, משוממים את עלמס, נחרוממו . שלים סוא, כן סים לו לסיקד, ואינו אלא לשון פועלו, כמו שמו שמים (ירמיה ב, יב), שהוא לשון הושמו, וכן רומו מעט, שהוא שטיו אנשי ריב, ואין הלשון הזה לשון פעלו, שאם כן היה לו לינקד ובבי כמו הַשָּה מִי מְרִיבָּה שַׁשֶׁר בְבּוּ וגו', ואף אם לשון רביית (23) וימררהו ורבו. וימרכוסו לחיו, וימרכוסו פוטיפר ולשחו ללסרו, לשון וַיְמֶּרָה בֶּח חַיִּיבֶּס: ורבו. נטשו לו כשברך מנשס ואפריס, ברכס כדגיס, שאין עין הרע שולמת בהס:

ַ מֶבֵי פַּלְּגוּסָׁטְ, לשון וַמְּּכִי סַמֶּמֵלְכִי, חומן שהיו כחוים לחלוק עמו נחלה:

ישראל. לשון נומכיקון, אב ובן אבקו ובנין, יעקב ובניו: ורבומינו דרשו ומשב באימן קשמו, על כבישמ ילרו באשמ אדוניו, נבוסמו, בשביל שסימנו של סקב"ס סימס לו לקשמ ולמבעמ, בְּבַן יִמְּרְמֶשׁ דְּסַב עַל דְּרֶעוֹהִי, לכך ויפוו ורועי ידיו, לשון פו: אבן מוספת הוא ולא מלשון עברי שבמקרא, ושוי בְּמוּקְפָּא רוֹמֵלְנֵיפּ, מרגוס של באימן קשמו, וכך לשון המרגוס על העברי, ומשב לשון מלכום, ומונקלום מף סומ כך מרגמו, ומשב. וְמָבַּמ בְּּסוֹן נְבִימוּמִים, סמלומום משר מלס לסס, עַל דְּקַיֵּס מוֹנַיְמָחׁ בְּמִמְרֶמׁ, מופו, ואת היתה לו מידי הקב"ה שהוא אביר יעקב, ומשם עלה להיות רועה אבן ישראל, עקרן של ישראל, לשון אָבֶן הָרֹאֹשָה, (24) וחשב באיחן קשחו. נמישבס נמווק: קשחו. מוקו: ויפוו זרעי ידיו. זו סיל נמינם עבעם על ידו, לשון וְסָב

בּוֹכְט מֻּגַּיִם וֹנֵטִם: בּוֹכְט טַטִּיִם נִבָּגָט טַטַט וּנְבָּוֹבְ בִּוֹכְט מֻמָּיִם מִמְּכְ מִאָּכְ אָבְוֹב וֹגִמִּוֹבְוֹ

בְּרְבָׁת אָבִׁיךְ גָּבְרִוּ עַלְ־בִּרְבָׁת מִּהְיָּין לְרַאִּשׁ יוֹסֶׁף וּלְקַּדְּקֹּד נְיִיר אָהְיוּ: (פּ)

מנ. מֹע וֹלְמֹנֵׁר וֹשִׁלֶּל מִּלְלְ: aa, פֹּנִוֹמִּגוֹ זִאָּר וֹמִּלְּל פַּפְׁפֿר וֹאָכַּלְ

> בּוֹכְלֵיא נַאָּבוּנְ נְוֹאַמֵּנֵּ: מִּמְּהַמְּצִּׁ צִּוֹבְּהָּ מִלְּנַהְ מִלְהַּלְּא בִּוֹבְלוּ נִּמְּנִּהְ בּוֹבְלוּ נִּיְנְיִיטְׁוּ מִמְּלָּא נַּמְּתִּנִּּא בּסְתְּנִוּנִ נִיְנִי מְּנֵּנִ נִּבְּנִינִּ מִנְתִּנִי אֵלְנִיא נַאָּבוּנִּ נְיִנִי מִנְתִּנִי אֵלְנִיא נַאָּבוּנּ נְיִנִי

> פּׁנְינֶא נַאַנְינִי: אַלְּנְן לְנִינְאָא בִּינְסָנֵּ יִנִּלְנָא נַלְנְלֵּנִיְא בַּנִן מִּלְמָא וַנִּינִן פָּר אַלְנִינִי בְּנַלָּנָא בִּלְיִ לְנִינִן מַּלְ פַּנְלָנֵא בִּלְיִ לְנִיכִּי פַּנְלָנֵא בַּאַׁרֵינִּ יִנִּיִסְפָּׁן לְנִּ

מנער הגלמהו משאר הלעין במשא יהון מפלגיו ההון מקרביו בהניא הקרנהא בצפרא הבפניא שכינהא בצפרא הבפניא הכינהא בצרמה השהר בנימין הארמיה בנימין משאר

Blessings of the deep that coucheth beneath, Blessings of the breasts, and of the womb.

The blessings of thy father Are mighty beyond the blessings of my

With blessings of heaven above,

Almighty, who shall bless thee,

Even by the God of thy father, who

shall help thee, And by the

The blessings of thy father Are mighty beyond the blessings of my progenitors Unto the utmost bound of the everlasting hills; They shall be on the head of Joseph, And on the crown of the head of the prince among his brethren.

Benjamin is a wolf that raveneth; In the morning he devoureth the prey, And at even he divideth the spoil.

Lτ

וקוכלו קשם על שם שסוכע יורס כמן. ויפוז וכועי ידיו. כמו ויפולו, שילל סוכע מבין ללבעום ידיו. – ויפוז זרועי ידיו. כמו יפולו, שילל סוכע מבין ללבעום ידיו. – מידי אביר יעקב. שנכלסם לו דמום דיוקני של לביו זכו, כדלימל במומס (לו:): (פב) מאל אביך. סימס לך ולם, וסול יעורך: – ואת שדי. ועס סקב"ס סיס לבך כשלל שמעם לדברי לדונמך, וסול יברכך: ברכת שדים ורחם. ברכמל דלבל ודלמל. כלומר ימברכו סמולידים וסיילדום, שיסיר סוכרים מורישין עיפס סרלויים לסריון, וסנקבום לל ישכלו לם כמס שלסן לספיל עובריסן: – שדים. ילס יייל מתכגמיון לישקה ליישקה לה שדים בלועל מובריסן: – שדים.

לוּדְשֶׁיָא:

שם שסוכע יורס כמן:

(35) ברכח אביך גברו וגוי. סברכום שברכני סקב"ס גברו וסלכו על סברכום שבירך אם סרני: עד חאות גבעת עולם.
(35) ברכח אביך גברו וגוי. סברכום שברכני סקב"ס גברו וסלכו על סברכום שבירך אם סורי: עד חאות גבעת עולם.
לפי שסברכום שלי גברו עד מוף גבולי גבעום עולם, שנמן לי ברכס פרולס בלי מלרים, מגעם עד די קלום סעולם, שומת הקיף
נְמָסְ נְמֵּדְ עָּסְ וִגוּי, מס שלה מתר להברסס הבינו ולילחק. להברסס התר לו שָׁה עַינִיךְּ וּרְהָסׁ וִגוּי פִּי סְׁםְּ בְּלְ סִּטְּרִ וְשָׁבְּ בְּמִי עַּלְ בְּלָבְ עַבְּ בְּלָבְ בְּבָּ בִּי לְּדְּ בְּבָּר בִּלְים הְנִי יִשְׁי בְּבָּ בְּמָבְ בִּלִי וֹלִי סִמְּ בְּבָ בְּבָּ בִּלְיִ שַּׁ בְּבָּ בְּבָּר. לילחק התר לו פִי לְּךְּ וּלְנִיְ שָׁםְ בְּלְ סִבְּלְ נִשְׁי בְּשָׁר בְּבָּר בִּלְהַ בְּבָּר בִּלְהַ בְּבָּר בִּלְבִי בְּבָּר בִּבְּר בִּלְבִי בְּבָּר בִּלְהַ בְּבָּר בִּלְבִי בְּבְּבְ בְּבָּר בִּלְבְּ בְּבְּבְ בַּבְּר בִּלְבִי בְּבְ בְּבָּר בִי בִּלְבִי בְּבְּבְ בְּבְי בִּבְי בְּבְּבְ בְּבְי בְּבְ בְּבְּר בְּבְּבְ בְּבְי בִּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְּר בִּבְי בִּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְבְי בְּבְי בְי בְבְי בְּבְי בְיבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּבְי בְּב

\$\$\\ (וסס סברכות) שמתדמן אמו וסוקיקמו לקבלס:

(S2) □נינמין זא⊆ ישרף. ואב סימ אשר ישרף. נבא על שיסיו עמידין לסיות מעפנין, וַשַעַּפָּס לָבֶס אִישׁ אִׁמִּי (שופעיס כּל, כא), בפלגש בגבעס. ונבא על שאול שיסיס נוצח באויביו סביב, שנאמר וְשָׁאוּל לָבַד סַמְּלִּבֶּס וְגִי יַיִּלְּשָׁט בּמוֹאֹב וּבֶּמֵּׁר וֹה בבקר יאבל עד. לשון בייס ושלל, סממורגס עַּדְפָׁס. ועוי יש לו דומס בלשון עברית, אָ וַ מַלְק עַד שְּלֶל (ישעיס לג, כד). ועל שאול סוא אומר, שעמד במחלת בּוֹקְרָן (מ"א פרימתן) וורימתן של ישראל: הלערב יחלק שילל. אף משתשקע שמשן של ישראל, על ידי נבוכרנולר שיגלס לבבל: יחלק שילל. מרדכי ואמתר שסס

לבבלנו בבצ אנים: אַבובים ווֹבַבר אוִנִים אָנָה אָהָב הַמְּבׁר לְהָאָם אַמְּבּר בְּבָה כְהָה מְבַר נְדָאָ דְּמַבַּיִל לְהַוֹּן בּלַ אַבְּׁע הַבְּׁמֹּג וֹהְבֹאֹב הְנִוֹם בּלִ אִבְּעוֹ הַבֹּמֹגֹא צִּוֹהְבֹאִב

מפרון הההי: אָבְעָּיִ, אָבְ_עַמְּמְּבְּעַ אַמְּעַ בַּמְּבֵע יָטִ, כְוָנִי אָבְעַטִּי, בּמָמָּנִטִּאַ ثَمُّكُ \$ \$ مِنْ كَلَدُ كِنَ كُمْ عَنْ كَلَا مَنْ خَرِّهِ مَنْ خَرِّهُ مَا خَرِّهُ مَا خَرِّهُ مِنْ וּנֹאָנֹ אַנְטַּׁם וּנֹאָמָר אַבְטַׁם אָנֹן וּפּפּגר וֹטַבוּל וֹאַמָּר לְבוּוִל

אָת־הַשְּׂבֶר מִאָּת עָפְּרָן הַחָהָי المثأث קנָר אַבְרֶדְם ÄÄL. ه هُمُّد مَر فَدُر مَمُكُم فَهُلُمُ حَفَمْرُكِ لِي هُمُكِ حَمُلِكُ لِ لِمَوْدُوكُمْ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَلِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعَالِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلِمُ الْمُعِلَمُ الْمُعِلَمُ الْ

לאָטוּנוַ לַבְּר:

שְּׁרֶה אִשְׁתֹּוֹ שֻׁמְּה קַבְרַוּ אָת־ שָׁמְּע עַבְּרֶנְיִ אָּעַ־אַּבְרָהָם וֹאָעַ

<u> לבלוטו אָט_באָט:</u> نجْبَط لَمُن لَجُكُب مُشْفِر لَهُوْب

מאָט בּוֹגַעוֹי: قَ مُكِّرِّتُ يَاهُيُّ لِيَظِمُّ لِي يُحَمِّدُ لِي إِحْدِي مَا خُرِي لِمُمْلِيَّةِ لِمُحْدِيةِ مَا

ניאָפור אָל־עַּמְיוּ: ريهوا ربزأد هراتهمت يبزيع اجنق وبأناد أيووه بعوبدت וֹכֹל זְהַלְּכִ לְהַּוֹּט אָטַ בֹּלְוּו וְהָּוּהֵוּ וֹהַלִּכִ לְפַּפֹּבֹא נִט בֹּנִוִטִּוּ

ה*ב*ליו וּיִשְּׁכו לְוִי ٦ أنظِم بنقك مَم طَدُّرُ لِمُكْنِدُ النَّكُكُ لِأَهْمِ بِنقُكُ مَمْ لِمُعَالِبُ لِمُناتِدِ

> לבולמיה בביף יקהון: אַבוּבוּן וּבְּבוּיךְ נְהָבוּ וְהָבוּוֹ הְבִּרוֹ

דבחַקל עפרון חקאָה:

בהל אַפּֿן מַמִבא בּאַבהאַ בּמָמְבְׁטַא בַבְּטַבַלָ בָּפָגַלָטַא

نخثط نئب نككب يخفتيد نبتقا שְּׁנְה אָהְּהֵיה הַמָּן קְבָּרוּ יָה שַּׁמּוֹ לַבַרוּ וָת אַבְּרָהָם וֹנִת

לַבַּרִית יָת לַאָּה:

Isaac and Rebekah his wife; and Sarah his wife; there they buried There they buried Abraham and

therein, which was purchased from The field and the cave that is

possession of a burying-place.

from Ephron the Hittite for a

Abraham bought with the field in the land of Canaan, which

in the cave that is in the field of

fathers in the cave that is in the

And be charged them, and said

he blessed them.

unto my people; bury me with my unto them: 'I am to be gathered

every one according to his blessing

spoke unto them and blessed them;

Israel, and this is it that their father

All these are the twelve tribes of

field of Ephron the Hittite,

Machpelah, which is before Mamre,

there I buried Leah.

his feet into the bed, and expired, charging his sons, he gathered up And when Jacob made an end of the children of Heth.'

And Joseph fell upon his father's and was gathered unto his people.

Т

kissed him. face, and wept upon him, and

לומר ברך אומס, לפי שנמן ליסודס גבורם ארי, ולבנימין מטיפמו של ואב, ולנפמלי קלומו של אילה, יכול שלא כללן כולם בכל בברכחו. ברכס סעמידס לבא על כל אמדואמד: ברך אחם. לא סיס לו לומר אלא איצ אצר כברכמו ברך אומו, מס מלמוד דבר לסס אביסס מס שנאמר בענין, יכול שלא ברך לראובן שמעון ולוי, מלמוד לומר ויברך אומס, כולס במשמע: איש אשר (82) וואח אשר דבר להם אביהם ויברך אותם. וסלא יש מסס שלא ברכס אלא קנערן, אלא כך פירושו, וואת אשר מבנימין, יחלקו אח שלל סמן, שנאמר הַבֵּה בֵיח בְּמֶן נְחַפִּי לְהֶשְׁפֵּר. ואונקלום חרגם על שלל הכהנים בקדשי המקדש:

וּבְכָא עַלוֹהִי וַנַשְּׁיק לֵיה:

וֹאִטְבְנִישׁ לְעַמִּיה:

בְּנֵי חִתְּאָה:

סכנסחס לביח מפני הגשמיס, בְּחָׁשְׁפְּבֶס אָׁח מַעֲשֵׁיבֶס, וכל חֿסיפה החמורה במיחה אף היח לשון הכנסה: אל אבחי. עס מָמַשָּׁף חוֹמָם סַבּּיְמֶׁה (שופּמיס ימ, מו), וַמַּשַׁפְּמּוֹ מָל מּוֹךְ בִּימָדְ (דכריס כב, ב), בְּּמָשְׁבֶּס מָת מְּבּוּחַת סָטָרֶן (ויקרח כג, לט), (92) גאסף אל ענוי. על שם שמכניםין הנפשוח אל מקוס גניוחן, שיש אפיפה בלשון עברי שהיא לשון הכנפה, כגוון וְמִין אִישׁ שבנכום שלמוד לומר ברך שושם:

(33) ויאסף דגליו. סכנים כגליו: ויגוע ויאסף. ומימס לה יהמכס בו, והמכו רו"ל יעקב הבינו לה מה (העניה ה:):

נּיִעוֹלְמִי עַבְּפֹאָים אָעַ־יִּמְבָאָב: ガローダベニ

מֹגֹנוֹם מִבֹּגֹנם גִּים: ומֹלְאִׁי וֹמֹוֹ עַעַוֹלְמֹוֹם וֹוּדְבָּי אָעַוֹּ וּנֹמְלְאִנַ עַנְ אַבְבָּמָנִם יְנִם כָּנ כַּוֹ

בְּאָנְרָי פַּרְעָה לַאִּמְר: מֹגֹאטו שון בּמֹנוֹכָם בּבּבוּנַא → אֶל־בֵּית פַּרִעָּה לֵאמָר אָם־נְאַ נוֹמֹלְבוּן וֹמָוֹ לְבֹינְיוָ נֹוֹבַבָּב וְנְמָּב

אָבְי וְאָהִוּבְרִי: لَمْضِك كُمُّ مُنْ الْكُلِّ الْكُلِّ الْكُلِّ الْكُلِّ الْكُلِّ الْكُلِّ الْكُلِّ الْكُلِّ الْكُلِّ בְּאָבוֹן כְּנַעוֹ שֶׁמְּה הַקְּבָּוֹיִי הַ ، מע לללנו אָּמָּר כֿוֹנוֹנוּ לִי אָבֶׁ. נַאָּמָר נִינָּר אָנָכֹי אֶנְכִי

هُدُركِ حَمَّمُكُ لِيَهُدُرِيُّكُ اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّا اللَّاللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّهُ اللَّا اللَّاللَّا اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ الللَّهُ اللَّهُ ניֹאָמֶר פּרְעָֹר עֲלֵר וּלְבָר אָתַר נֹאָמֶר פּרְעֹר סַל וּלְבַר יָת

וֹלֵלָנִ בֿיִעָּוִ וֹלְלְ וֹלֵנָנִ אֶבֶוֹּ בְּבֹנִינִי וֹכְלְ סִבֵּנִ אַבֹּהֹא ر رير المراد به المراد و المراد المراجعة المراجع נוֹהֹל יוֹסָל לְשַׁבָּׁר אָט אַבְּיוֹ יִסְלִיל יוִסָּבּ לְמִעַבַּר יִט אַבוּנִי.

جَيْدًا بَهَا: لَـط صَعْصَ لِعَمْدُتُ بَحُظُرُتُ مَّالِحُهُ مُحَدِّثُهُ كُنْ يُكَالِدُ مُغَرِّبِاً لَمُثْنِياً ^{*} וֹכִּלְ בָּנִע 'וִסְּׁבּ וֹאֵטַוּנִי וּבָּנִע אַבְּנִוּ וֹכִלְ בִּנִע יִסִּבּ וֹאַטוּנִי. וּבָּנִע

וְעַוֹלָמוּ אַסְוֹעֹא יָת וְמָּבָאָב: אַסְנְיִם לְמִשְׁנָת בָּע אָבוּבִינִ וַיְצַּוּ יוֹסָף אָת־עַּבְדָיוֹ אָת־ וּפַקּיד יוֹסָף יָת עַּבְּדּוֹהִי יָת

יוֹקין: ילכו וֹטוֹשׁ מֹצִּבְאָּו מָּבֹמִוּן אַבׁו כו מָלַמון ווָמו שׁנוּסוֹאַ והאלימו ליה אַרְבָּעוֹן יוֹמִין

פּרְעֹה לְמֵימָר: למונוכון מלולו למן אבי אָם כַּאַן אַהְכַּטִית בַּחַמִין יוסף עם בית פַרעה למימר וַמְּבַרוּ יוֹמֵי בָבִיתֵיה וּמָבֵּיל

ַנְאָבוּב: ילהו אַסַע בַּהו וֹאַלַבַּר זֶת אַבָּא לאּבֹלא בּכוֹתוֹ שַׁמַּוֹ שַׁלַבְּבוֹתוֹ מאונו לצלבו, באַטַבוּנונו אַנ אַלא לוום הֹלו לְמִוֹמָר בַּאָנֹא

אַבוּב בֹּמֹא בַבּוּנִם הַּלְב:

נטוביהון שָּבַקוּ בָּאַבְעָּא דַּגַשֶּׁן:

embalmed Israel. his father. And the physicians servants the physicians to embalm And Joseph commanded his

wept for him threescore and ten embalming. And the Egyptians him; for so are fulfilled the days of And forty days were fulfilled for

Pharaoh, saying: eyes, speak, I pray you, in the ears of now I have found favour in your the house of Pharaoh, saying: 'If him were past, Joseph spoke unto And when the days of weeping for

come back.'. thee, and bury my father, and I will Now therefore let me go up, I pray Canaan, there shalt thou bury me. digged for me in the land of Lo, I die; in my grave which I have My father made me swear, saying:

thee swear. thy father, according as he made And Pharaoh said: 'Go up, and bury

the land of Egypt, of his house, and all the elders of the servants of Pharach, the elders father; and with him went up all And Joseph went up to bury his

the land of Goshen. flocks, and their herds, they left in only their little ones, and their brethren, and his father's house; and all the house of Joseph, and his

(ב) לחנט אח אביו. ענין מרקחת בָּשְׂמִיס הוֹח:

לפי שבאה להם ברכה לרגלו, שֶׁבֶּנְה הרעב והיו מי נילום ממברכין: (ε) וימלאַו לו. סשלימו לו ימי מניממו עד שמלחי לו חרבעים יום: ויבבו אוחו וגור. חרבעים למנימס ושלשים לבכים,

לבן, ועשה אומו כרי, ואמר לעשו, מול זה בשביל חלקך במערה: שקיבה כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה. ועוד מדרשו לשון פְרִי, דְּגוּר, שנעל יעקב כל כמף וזהב שהביה מבית (a) אשר כריחי לי. כפשומו, כמו פִי יָכְבֶה מִּישׁ (שמוח כח, לג). ומדרשו, עוד מחישב על הלשון כמו משר קניחי, ממר רבי

dιας (ζι:): על שבועה שנשבעתי לך, שלה הגלה על לשון הקודש שהני מכיר עודף על שבעים לשון, והמה הינך מכיר בו, כדהימה במסכת (6) כאשר השביעך. ואס לא בשביל סשבועה לא היימי מנימך, אבל ירא לומר עבור על השבועה, שלא יאמר אם כן אעבור

וּנְהָי הַפַּהְנָה בְּבֶּר מְאָר: י נינעל עמו נם־הקב נם־פָּרִשִּׁים

לְאַבָּוו אַבְל מִבְעָּנו וֹמִים: מספר גרול וְכָבֶר מָאָר נַיַּעַשׁ o בעבר הירדן ייספרי־שָׁם וַיְבַאוּ עַדְּוֹרֶן הַאָּטָּד אַשָּׁר וַאָּחוּ עַד בַּית אָדְרֵי דְּאָטָר

להלר תַּוֹבוֹנו: לבא המב אבל מגנום אהב אַבֶּלְ בָּבָּר זֶנִי לְמִּגִּנְיִנִם מַּלְ בַּוֹ ײ הַאַבֶּל בְּגֹרֶן הָאַמְּר וַיַּאִמְרִיּ נַּבְּׁא יִנְמֶּבְ עַאָּבְא עַבְּנַהָּלָי אָעַ

יי נוֹהֹמִוּ בֹּלוֹו צְׁוָ כֵּוֹ כֹּאֵמָּוֹר בּוֹם:

مُخَلِل لَاللَّهُ، مَحِ خَتْرَ مَمُلَّهُ: אָט_עַמְּבְיע כַאָּטוּנע_פֿבּע מִאָּט הַמַּכְפַּלְת אֲשֶׁר קְנָּה אַבְּרְהָם ה וֹלַלַבוֹנ אָעַן בֹּמֹמֹנִע מִבֹּעַ וּנְשְׁאָנ אָעַוֹּ בַּנְיוֹ אַבְּצָר כְּנָתַּן

אַבוּ אַבור לַבּרוּ אָנראַבוּי וֹבֹּלְ עַבְּלִים אַטַּוּ לַלַבָּר אָטַ וַיְּשְׁב יוֹסָף מִצְרַיְמָתֹ הַוּא וְאֶחָיוּ

> **₹**₩: פֿבהון נהנת משריתא סוּיאָה וסליק עמיה אף רתביו אף

לְאָבוּהִי אָבְלָא מִּבְעָּא יוֹמָין: מספר רב וַתַּקּיף לַחָּדָא נַעָּבַר בבהבנא בנבבלא וספרו המו

מְּמִע אָבֶע מִגְּנִוֹם צַבְּמִבְּנִא בון למגלמו מכן כו ללא באמר נאמרו אבל הקוף XLL,

בלנען יקברו ימיה במערת ונטלו יהוה בנוהי לאַרעא

וֹמְבַרוּ בְנוֹהִי לֵיה בֵּן כְּמָא

מַפְּרוֹן חַמְּאָה עַל אַפּי עַטְרָא: נט שַפֿלָא לָאַשַׁסִּנָּט פֿבוּבָא מִן שׁכֹל כָפַלְטָא צּוָבוֹ אַבְרָבִים

בּלַבֿר יָת אָבוּהִי: נו אָבוּוֹוּ נאָטוְנִי וֹכָל דִּסְלִיקוּ מִּמֶּיה יוֹסָף לְמִצְרַיִם הוּאַ

> very great company. chariots and horsemen; and it was a And there went up with him both

for his father seven days. wailing; and he made a mourning wailed with a very great and sore beyond the Jordan, and there they threshing-floor of Atad, which is And they came to the

Jordan. Abel-mizraim, which is beyond the name of it was called to the Egyptians.' Wherefore the said: 'This is a grievous amourning mourning in the floor of Atad, they land, the Canaanites, saw the And when the inhabitants of the

according as he commanded them. mid otnu bib enoe eid baA

Hittite, in front of Mamre. burying-place, of Ephron the field, for a possession of a which Abraham bought with the the cave of the field of Machpelah, land of Canaan, and buried him in For his sons carried him into the

٤٦

71

after he had buried his father. up with him to bury his father, and his brethren, and all that went And Joseph returned into Egypt, he,

של קולים: למלחמה, וכיון שראו כחרו של יוסף חלוי בארונו של יעקב, עמדו כלן וחלו בו כחריהם, והקיפוהו כחרים כגרן המוקף סייג (10) גרן האשד. מוקף שַׁעָדִין סיס. ורצומינו דרשו (סוטס יג.) על שם המאורע, שצאו כל מלכי כנען ונשיאי ישמעאל

(בו) כאשר צום. מקו אבולוס:

ממטו: האכון. ויושף לא ישא, שהוא מלך. מנשה ואפרים יהיו מחמיהה, ווהו איש על דגלו באוחות, באוח שמשר להם אביהם לישא וקבע לסס מקוס, ג' למורח, וכן למרבע רוחוח, וכסדרן למסע מחנס של דגליס נקבעו כאן. לוי לא ישא, שסוא עחיד לשאח אח (13) וישאו אחו בניו. ולה בני בניו שכך לוס, הל ישהו ממחי לה היש מלרי ולה החד מבניכם שהם מבנות כנען, הלה החם,

בטכונו של יעקב, נסגו בסס כבוד: שנאמר ויעלו אחו כל עבדי פרעה וגו' ואחר כך כל בים יוסף ואחיו, אלא לפי שראו כבוד שעשו מלכי כנען, שחלו כחריהם (14) הוא ואחיו וכל העולים אחו. בחורמן כאן הקדים אחיו למלרים העולים אמו, ובהליכמן הקדים מלרים לאחיו,

גַּנוֹלְנוּ אָטַוּ: יִשִּׁיב לְנִי אֲׁנו פְּלִ-הְנִיְנְשְׁי אֲשֶׁר דְּבָּבוּ וְטְּרְ וְאָהָבְא יְהִיב לַנָּא י וַיַּאַמְרוּ לְוּ יִשְּׁמְמֵנוּ יוֹסֵךְ וְחָשֶׁב אֲבוּהוֹן וַאֲמַרוּ דִּלְמָא יִשִּר לַנָּא

אַנְּע לְפָּנֵרְ מִוְעַוֹּ לֵאִמֶּר: ٥٠ زنقيد څرينكك ځېښد څڅنك

בְּבַבְרָם אֶלֶונ: מלבו אָלוּב ווֹלב ווֹסב למְלֵיף וְעַמְּה שָׁא בָא לְפָּשִׁע ע פּשׁמַע אַבְוּלְדְּ וְבַּשְׁאַלִּם כִּיַבְעָּלָּבִי בְּת־תאִמְרַוּ לְיוֹסָף אָנְאַ שָׂא נְא

וּגאַמֹרְוּ בַיּנוּנוּ לַבַּ לַהַּבֹּבוּים: 8 تَيْجُرِدِ لِآهِ **كَيْلِيد** لِيُظْكِيد كِظْئِيْدِ لِيَّالِيدِ لِيَّالِيدِ لِيُطْكِيدِ كِظْئِيْدِ ا

בָּי הַתַּחַת אֶלְהָים אֶנִי: י וּנַאָמֶר אַבְבָבָם וּנִסָּף אַבְיַנִירָאוּ וּאַמַר לְחִוּן וּנִסָּף לָא מִדְּחַבָּוּן

בֿב: צַשְּׁה כַּיִּוֹם תַגָּה לְתַחֲיָת עַם־ בְּרֵיל לִטְמֶבֵר בִּיוֹמָא תְדֵין S אֵלהים הַשְּבֶה לְטַבְּה לְטַבְּה לְטַבְּה לְטַבָּה לְטַבָּף מִן הֵדְּםְיְיִיְ אִחְחַשִּׁיבִּה לְטָבָא נְאַטֶּם בַּהַבַּטָּם הַבְּי

יָר בֶּלְ בַּשְׁמַא צִּיְנְתַּלְנָא יָתִיה: נּוֹרְאָּי צְּחֵיר־יוֹסְרְ כִּי־מֵת צְּבִיהָם נִחַזוֹ צַּחֵי יוֹסָר צָּרֵי מִית

جُيْريد: אַבוּך פַקיד קָרָם מוֹתֵיה יפקידו לנת יוסף למימר

יּבְכָא יוֹסְף בְּעַלְלָחָהוֹן עִּמֵּיה: לַטוב, מַּבְבוּ אֶלַטָּא בַּאָּכוּנַ بزذردك إخرتإ שבוק בְעַן ける位と שְבוק בְעַן Ċμιι. לבול שומרון ליוסף בבעו

\$\$\disp\:\! שַׁבְּעִיהִי וֹאָמָרוּ הָא אָנָהְנָא לָבִּ נאַזלו אַף אַחוֹהִי

אָב, בַּנוֹלָא בַּנְלָא:

לַלַנְמָא מַם סַנּוּ: בְּלֵע וֹאַטוּו בַּהָּבְּטוּו הַּלָּי בִּישָּׁא

> which we did unto him.' and will fully require us all the evil It may be that Joseph will hate us, that their father was dead, they said: And when Joseph's brethren saw

command before he died, saying: Joseph, saying: 'Thy father did And they sent a message unto

wept when they spoke unto him. God of thy father.' And Joseph transgression of the servants of the now, we pray thee, forgive the that they did unto thee evil. And of thy brethren, and their sin, for I pray thee now, the transgression So shall ye say unto Joseph: Forgive,

'Behold, we are thy bondmen.' down before his face; and they said: And his brethren also went and fell

not; for am I in the place of God? And Joseph said unto them: Fear

бі

81

91

day, to save much people alive. good, to bring to pass, as it is this against me; but God meant it for And as for you, ye meant evil

יָסִי כְּדְּבֶּבֶּךְ. ויש מולי לשון מס, מולי יש מַתִּשִׁים לַדִּיקִס: שְׁלַּגְ לַטַ שְׁלְּוֹ בְּׁטַׁאֲׁם סְּשְׁבֹּגִי לְחֵוּן שִמְטַ בּוּטַי וּגִּש טָוּלָג וְלַמוּ בּלִשִׁבּי לַכִּוּן טָּוּלָג וּלַטָּבָּם, בּּׁמָּלִגִי לְמָוּן שִמָּטַ בּנוּלִ בּלִי בְּנוּ הְקְשַׁבְּמָּ לְמִלְּוֹמֶי, ולוּחׁ סְׁלִכִי שֹׁקֵל עַל כַּפַּי. ויש לו משמש בלשון שמח, לו יִשׁמְמֵנוּ, וחֹין לו עוד דומה במקרח, והוח לשון חולי, כמו בלשון בקשה ולשון הלופי, כגון לוי יְהִי כְּדְּבֶּבֶךְ, לוּ שְׁמְעַנוּ, ולוּ הוֹפַלְנוּ, לוּ מְמְנוּ. ויש לו משמש בלשון פֿס ופֿולי, כגון לוּ מְבְמוּ, לוּ מְבְמוּ, לוּ וסיס מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן: לו ישטמנו. שמא ישממנו. לו מחחלק לענינים הרבה, יש לו משמש (EI) ויראו אחי יוסף כי מח אביחם. מסווילאו, סכיכו במיחחו אלל יוסף, שסיו רגיליס לסעוד על שולחנו של יוסף,

שינו בדבר מפני השלוס, כי לא לוה יעקב כן, שלא נחשד יומף בעיניו (יבמוח סה:): לסיום שלים אל יושף לומר לו כן. ואם מי צוו, אם בני בלסס, שסיו רגילין אללו, שנאמר נְסוּא גַעַר אֶם בְּנֵי בָּלְסֶם: אביך צוה. (16) ויצוו אל יוסף. כמוניְצֵוֹם מֶל בְּנֵי יִשְׁרָמֵל, לוה למשה ולחהרן להיום שלוחים אל בני ישראל, אף זה, ויצוו אל שלוחם,

(עו) שא נא לפשע עבדי אלהי אביך. אס אניך מת אלוסיו קייס, וסס ענדיו:

(18) וילכו גם אחיו. מוסף על השלימות:

משבמס עלי רעה והקב"ה משבה למובה, והיאך אני לבדי יכול להרע לכם: (91) בי החחח אלחים אני. שמא במקומו אני, בממיה, אם היימי רולה להרע לכם כלום אני יכול, והלא אמם כולכם

וּגְבַבר מָּקַ_לְבָּּם: אָטְכֶם וְאֶתְ שְׁפְּכֶם וַיְנְתַם אִיתְם יִתְּכִוֹן וְיָתְ שְׁפְּלְכִוּן וְנָתִים שניעי וְעַקְּהְיִלְאֵי אָנְבֶּי אֲבַלְבֶּלְ וּכְעַן לָא תַּדְחָלִין אָנָא צָּזִיוּן

לטבון ומכול שנחומון גל

kindly unto them. And he comforted them, and spoke sustain you, and your little ones.' Now therefore fear ye not; I will

نْمُدُٰںٰت: מְּנִים: אַבְּיִּר יַיִּמְר מֵאָה נְעֵּשֶׁר יִבֵּיה אֲבִּיהִי וַחֲיָא יוֹסֵף מָאָר

נישֶׁב יוֹסֶף בְּמִצְרַיִם הַוּא וּבֵית וִיחֵיב יוֹסֶף בְּמִצְרַיִם הוּא

a hundred and ten years. his father's house; and Joseph lived And Joseph dwelt in Egypt, he, and

أَخُدُه هَم خَلَحْه بِقَلَة: הְּבְּהְהִים זְּם בֹּדֹוֹ מֹכִירְ בַּוֹ בְּנֹוֹ הַבְּיִר בַּרִ בְּרִי בַּרִי בַּרִי בַּרִי בַּרִי בַּרִי בַּרִי بنقلم كهُفَدَنه

מְנַמָּע אָטַוֹּלִידוּ וְרַבִּי יוֹסָף: ושוא יוסף לאפרום בניו

which He swore to Abraham, to out of this land unto the land remember you, and bring you up 'I die; but God will surely And Joseph said unto his brethren:

Manasseh were born upon Joseph's

children also of Machir the son of of the third generation; the

And Joseph saw Ephraim's children

Isaac, and to Jacob.'

kuees.

לאּבֹבׁבֹם לִיגִּםׁ וּלְיִגּּׁלָב: עּוּאָט אָלְעַבְאָבוּא אָהָבר נִהְבָּעַת אַנְתְ וֵאַלְהַיִם פְּקַּד יִפְּקַד אֶהְבֶם וֹיִן מִדְּבְּר דְּכִיר יְהְכוֹן וַיַּפֵּיק

בּלונם לַאַּבְנִים לָנִגִּטַׁלַ عُنْدُو مَالِيَعْدُمُ يَنْدِيا مَا غَلَمْهِ يَنْهِ ذِهْلَمْهِ رَبْهُشِد بَامِاءٍ هُجٍ هُبُرِد هُرَكُر رَهُمَد بَامِاء كَهُلِينَد هُنُهُ مُهُدِي

surely remember you, and ye shall children of Israel, saying: 'God will And Joseph took an oath of the

ÇÇÎL: וֹעֹהֹֹלִטֹּם אָטַ הַּגֹּמְעֹוּ $\hat{x}\dot{\Box}\hat{\Box}$ ده کیمرار چنا بهزار پیارآبرات ווְאָבָּה וְיִסְב אָעַרַבָּוֹיִ וֹאָבָאָב

וֹעַסְׁלֵוּן יְּעְ זָּבְׁתָּ, מִכָּא: למומר מגלר גביר וו וניכון נאומו ווסף ות בנו ושְׁבָאַל carry up my bones from hence.

خُوٰجُٰدُٰ۔ٰت: מְּנִים נַיַּחַנְּטָּי אָרָוְ נַיִּישָּׁם בָּאָרָוֹן

נְחָנְטִּי יָמֵיה וְשְׁמִוּהִי בַּאָרוֹנָא יוֹסֶׁף בָּוֹ־מֵאָה וָעֶשֶׁר וּמִיה יוֹסָף בַּר מָאָה וַעָּסַר שָׁנִין

coffin in Egypt. embalmed him, and he was put in a and ten years old. And they So Joseph died, being a hundred

The Haftara is I Kings 2:1 - 2:12 on page 257.

⁽²³⁾ על ברכי יוסף. כמרגומו. גדלן בין ברכיו: יש לך אח שסורג אח אחיו. דבר אחר, עשרס נרוח לא יכלו לכבוח נר אחד כוי: בן מוכין, ואס אני הוכג אמכס, מה הבכיום אומכות, כם של בחורים כאה, ונשמבם בהם, ואמכ אמי הם, ולבסוף הכג אומס, (IS) וידבר על לבם. דברים המחקבלים על הלב, עד שלא ירדחם לכאן, היו מרננים עלי שאני עבד, ועל ידיכם נודע שאני

פרשת שמות למוחה בשבת ויחי

- NOW THESE are the names of the sons of Israel, who came into Egypt with Jacob; every man came with his household:
- Reuben, Simeon, Levi, and Judah;
- Issachar, Zebulun, and Benjamin;
- Dan and Naphtali, Gad and Asher.
- And all the souls that came out of the loins of Jacob were seventy souls; and Joseph was in Egypt already.
- And Joseph died, and all his brethren, and all that generation.
- And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and waxed exceeding mighty; and the land was filled with them.
- Now there arose a new king over Egypt, who knew not Joseph.
- And he said unto his people: 'Behold, the people of the children of Israel are too many and too mighty for us:
- come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, when there befalleth us any war, they also join themselves unto our enemies, and fight against us, and get them up out of the land.
- Therefore they did set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh store-cities, Pithom and Raamses.
- But the more they afflicted them, the more they multiplied and the more they spread abroad. And they were adread because of the children of Israel.
- And the Egyptians made the children of Israel to serve with rigour.
- And they made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field, in all their service, wherein they made them serve with rigour.
- And the king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, of whom the name of the one was Shiphtah, and the name of the other Puah;

- ع_{מום} וְאֵׁכֶּה שִׁמוֹת ְבְּנֵי יִשְׁרָאֵל הַבָּאָים מִצְּרֶיִמָה אָת יַעַלְּב אָישׁ יְבֵיקוֹ בְּאִי:
- ב באובן שִׁמְלֵּוֹן בֵנֵי וּיהוּבֶה:
- נ הַאַמבר וָבובְוֹן וּבֹלִנֹטִוּ:
- + エイトセョウネィチェムネネ.
- ְּלְפְׁהֵּ וֹנִיְטֵּלֵ עִׁלְנִי בְּמִּגֵּרְנִם: זְיִינְיִ כְּלְבְנָפָּהְ וָבְּאָנִ יִבְרָּ בִּהְבָּלָּנִם:
- נֵגֶּמְׁנוּ וּמְלֹן וֹלֵלְ אֵּנְוּנוּ וֹלְלְ נַבּנְוּנְ נַבְינִאּ:
- בְּמָאָׁר מָאָׁר וַהִּמְּלֵא הָאָּהֶץ אָהֶם: (פּ) בְּמָלָּי יִשְׁרָאֶלְ פְּהָרִ וִיִּשְׁרָאֵ יִּיִּהְרָּי וַיִּעְּצְּלִי
- יַרָע אָת־יוֹסְף: גַּקְם מֶלֶּף־חָדָשׁ עַל־מִצְּרָוִם אַשֶּׁר לְאַ־
- ر. رَبُهْ الْهُوْد هِذَ سَوْمَ بَوْمَ هِوْرُ رَهُٰرٍ هُٰرً رَحَ رِنِعِدَت مِهِود:
- הָבָה וָנִלְחַם־בָּנּנּ וְעָלֶה מָן־יָהְאָר נְיִלְּה הִקְּהָאנְה מִלְחָמֶת וְנִיסָף נַם־הּנּא עַל־ מְּנְאֵנְה וָנְלְחַם־בָּנּנּ וְעָלֶה מָן־הָאֶהֶץ:
- פּטִׁם נֹאָט_נַהַּמְטֵׁס: בּסבַׁלְטָׁם נֹיָבוֹ הִבֵּי מִסבּׁנִוּעְ לְפּּבֹּהָע אָט_ נֹּהָּהִׁמִּ הַּלְּוֹן הָבֵּי מִסבּׁנִוּעִ לְפּּבֹּהָע אָט_
- וּלְאֵה מפֹנּג פֿוֹג וֹמְלֵאֵבְ: " וֹכֹאַמָּבְ וֹמּוֹנִ אָעָוָ כַּוֹ וֹבַפָּע וֹכֵוֹ וֹפֹּגַאֹ
- مدور تنقضد مغشت هدختر نهدهم خقشك:
- וִיְמְרָרֹוּ אָת־חַיֵּיהָם בַּעַבְּרָה קַשָּׁה בְּחֹמֶר וּבְלְבֵּנִים וּבְכְל־עֲבֹרֶה בַּשָּׁדֶה אֲת כְּל־ עֲבַרְהָם אֲשֶׁר־עְבְרָוּ בָהֶם בְּפְּרֶף:
- וּאִמֶר מֵלֶך מִצְרַוֹם לַמְוּלְדִת חֵשִּרִוּת אַשֶּׁר שֵם הֲאַחַת שִפְּרְה וָשֵׁם הַשֵּׁנִית פּוּמֶה:

פרשת שמות למנחה בשבת ויחי

91

- and he said: When ye do the office of a midwife to the Hebrew women, ye shall look upon the birthstool: if it be a son, then ye shall kill him; but if it be a daughter, then she shall live.
- But the midwives feared God, and did not as the king of Egypt commanded them, but saved the men-children alive.
- וְאִם-בָּת תַוֹא וְחֵיְה: מַּלְ-חָאָבְנְיֵם אִם-בֵּן הוּא וַחֲמָתֵּן אִתָּו נּאִמֶּר בְּיַלְּבֶלְ אָת-חֵמְבָּרִּיּוֹת וּרָאִיתֵּן
- אָטַבְּנִגְלְגִים: פּאָאָב צַּבָּר אָּלְנִנֵּן מָּלְצַ מִּגָּנִנִּם וֹלַאִ הַּמָּנ וֹטִּינֵאוֹ טַמִּוֹלְבִעְ אָטַבְּנֵדָּאִלְנְיִם וֹלָאִ הַּמָּנִ

LEULL LLXW'R

The Hastarah is Isaiah 42:5 - 43:10.

Thus saith God the Lord, He that created the heavens, and stretched them forth, He that spread forth the earth and that which cometh out of it, He that giveth breath unto the people upon it, And spirit to them that walk therein:

I the LORD have called thee in righteousness, And have taken hold of thy hand, And kept thee, and set thee for a covenant of the people, For a light of the nations;

To open the blind eyes, To bring out the prisoners from the dungeon, And them that sit in darkness out of the prison-house.

I am the Lord, that is My name, And My glory will I not give to another, Neither My praise to graven images.

Behold, the former things are come to pass, And new things do I declare; Before they spring forth I tell you of them.

Sing unto the LORD a new song, And His praise from the end of the earth; Ye that go down to the sea, and all that is therein, The isles, and the inhabitants thereof.

Let the wilderness and the cities thereof lift up their voice, The villages that Kedar doth inhabit; Let the inhabitants of Sela exult, Let them shout from the top of the mountains.

Let them give glory unto the Lord, And declare His praise in the islands.

The Lord will go forth as a mighty man, He will stir up jealousy like a man of war; He will cry, yea, He will shout aloud, He will prove Himself mighty against His enemies.

I have long time held My peace, I have been still, and refrained Myself; Now will I cry like a travailing woman, Gasping and panting at once.

I will make waste mountains and hills, And dry up all their herbs; And I will make the rivers islands, And will make the rivers islands, And

«אווא פֿר־אָמַר הָאֵל וּ יְחֹוָה בּוֹהָא הַשִּׁמִּיִם יְנַוֹשִׁיהָם רֹקִע הָאָרֶץ וְצָאֵצְאָיִהְ נֹהֵן נִשְׁמָר לְעָם עְלֶיה וְרִיּה לַהֹלְבָים בֶּה:

ڶۿڿؙڶڮؚڶۿڡؙٛڎڬۮڂڎڽڽۺػڂۿڽڔ؈ڹڽڽ: ڰڗؙ؞ڹٮڹۣٛڽٷڶڰڞ۫ڮڂڰؿٷڵۼڹؾٷڂڹؿڮ

לפְּקֹחַ עֵינֵוִם עִוְרֵית לְחִיצִּיא מִמַּסְנֵּר אַסְּיר מִבֵּית בֶּלֶא יִשְׁבֵי חִשֶׁךְ:

אָבֶּוּ יְהְהָהְלָתִּי לַפְּסִילִים: אָבָּי יְהְנְהִלְתִּי לַפְּסִילִים:

בַּמָנִם שַּׁגְּמָטְנִע אַּמֶּמָנִּתְ אָּטְבֶּם: (פּ) בַּנִאַמְנִע בַנִּינַ אָמָנִיתְ אָנָּיִ נַנַּוֹבַמָּנִעְ אָנָּיִ

שָּׁירוּ לֵיהֹנְהׁ שַּׁיר חָלְשׁ מְּהִלְּתִוֹ מִקְצֵּה הְאָּרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאֵוֹ אִיּים וְישְׁבֵיהָם:

ְּיִרְנְּיְ וְּאֲבֵׁרְ סְׁלְתְּ מִּרְאָחָ חַׁנְרִים נִאָּלֵרוּ: יִאָּאִּי מִּדְבָּרְ וְמִּלְוִי חַצֵּרִים שַּׁהָּב בַּנְרִי

ېښىدىد كىدىزىت چچنى دېټېۈلېد چېږىם يېدىد:

יְהֹנְהֹ כַּגּבָּוֹר יִצֵּא כְּאָישׁ מִלְחָמִוֹת יְעַיֵּר קְנְאָה יְרִיעַ אַף־יַצְרִיתַ עַל־אֹיָבֶיוּ יִתְּנַבֶּר: (ס)

אָפַּקְּׁע אָמִָּם וֹאָמָּאַל "נְטַג: בְּטֵׁמָנִי, קֵמנִלְם אַנִוֹגִים אָנִאַפָּׁל כַּיּנְכִבָּנִע

لْمَمْكُ، ثَلَدِينِ كُهُذِيهِ لَهُرَقُيهِ هِيَخُيمِ: هَلَكُيحِ ثَلَدِهِ لِأَخْمِينِ لَخُخِيمُهُمُ هِيَخُيمِ

71

- And I will bring the blind by a way that they knew not, In paths that they knew not will I lead them; I will make datkness light before them, and rugged will make datkness things will I do, And I will not
- They shall be turned back, greatly ashamed, That trust in graven images; 'Ye are our gods.'
- Hear, ye deaf, And look, ye blind, that ye may see.
- Who is blind, but My servant? Or deaf, as My messenger that I send? Who is blind as he that is wholehearted, And blind as the LORD'S servant?
- Seeing many things, thou observest not; Opening the ears, he heareth not.
- The LORD was pleased, for His righteousness' sake, To make the teaching great and glorious.
- But this is a people robbed and spoiled, They are all of them snared in holes, And they are hid in prison-houses, They are for a prey, and none delivereth, For a spoil, and none saith: 'Restore.'
- Who among you will give ear to this? Who will hearken and hear for the time to come?
- Who gave Jacob for a spoil, and Israel to the robbers? Did not the LORD? He against whom we have sinned, And in whose ways they would not walk, Neither were they obedient unto His law.
- Therefore He poured upon him the fury of His anger, And the strength of battle; And it set him on fire round about, yet he knew not, And it burned him, yet he laid it not to heart.
- But now thus saith the LORD that created thee, O Jacob, And He that formed thee, O Jarael: Fear not, for I have redeemed thee, I have called thee by thy name, thou art Mine.
- When thou passest through the waters, I will be with thee, And through the rivers, they shall not overflow thee; When thou walkest through the fire, thou shalt not be burned, Weither shall the flame kindle upon thee.

- ָהוֹלְבְּחֵיִי עִּוְרִים בְּדֶּבֶרְ לֵאׁ יָדְעִּיּ בְּנְתִּיבָוֹת לֹאִ־יָדְעִּיּ אַדְרִיכֵם אָשִׁים עַחִשָּׁךִּ לִפְּנִיטֶׁם לְאִוֹר יִמְעַקִּשִׁים לְמִישׁוֹר אֲלֶּה הַדְּבְרִים עֲשִׁיהָם וְלְאׁ עֲזַבְתְּים:
- ַ נְּסְגִּי אָחִוּר ֵיבָשׁיּ בַשָּׁתִּ חַבּּשְׁחָיִם בַּפְּּסֶל הְאִמְרִים לְמַסְבֶּח אַמָּם צֵּלֹהֵינּי: (פ)
- אָהְּלְוֹע מִּי מִּנִּעְ כַּמִּהְּלְּם וֹמִנִּע בֹמֵלֵאַלֵּי מּ מִּי מִנּעְ כַּּי אִם מַּלִּגְי וִׁעִוֹנִה בַּמִּלְאָלֵי.
- פֿלוִנוּ אַּוֹנִים וֹלְאִ יִּהְמֶּה: (כִּ, רַאִּנִים)[לַ, בַאִּנִים] בַּבַּנִים וֹלָאִ טִהָּמָרַ
- ְיִהְנָה חָפֵּץ לְמָעַן צִּדְּקִוֹ יַנְבֵּיל תּוֹרֶה יַיְאָבִּיר:
- ְּנְהֵאָ מֶּם_בָּוֹנִי וְשֶׁסִּי, חָפָּׁחַ בַּחִיּרִים כְּלֶּם יִבְבְתֵּי בְלְאָים חָחְבָּאִי חָיָי לְבַּי וְאֵין מַבְּּיל הְשְׁפְּחַ בְּעִי הְשְׁ
- e מו בבם יאַזון זאָט זַלְמָב וִימְּמָת לְאָטִוּר:
- בְּתִּוְבְׁלֵּוְ: בְּנִוּ נְלָאִ-אָּבְנִּ בִּגְרַבְּנִוְ חַלְּנָאִ נְּתְּמָׁהַ וֹנִלְאִ חָּמָאָנִּ בְּנִוּ נְלָאִ-אָבְנִּ בִּגְוֹנִם חַלְנָאִ נְּתְנְיִׁ זְנִּ חַמָּאָנִּ בּתִּבְנִינִוּ:
- נְאַגְּמֶּנִם מַּלְ_לֶּב: נִשְּׁלְנִמֶּנִנִּ מִפְּבִּנִתְ נְלָּאִ זִּבְּתְ נִשִּׁבְתַּנִ נִיּאָפְּנִׁ מִלְנִוֹ עִפְּׁנִתְ
- בְּמִּמִּׁנֵּ לְּגְּאֵטִּׁנֵי: הֹמְּבִאָּרְ אַּלְ-שִׁינִאְ בָּּג יִּאַלְשָׁינִּ פַֿנִאִּנִּ הַמְּשִׁר בְּעַאְמִּר וְּעִוֹּעְ בִּרָאָנַ הַמְּטִר הָּבִּנִּ

XLIII:1

- For I am the Lord thy God, The Holy One of Israel, thy Saviour; I have given Egypt as thy ransom, Ethiopia and Seba for thee.
- Since thou art precious in My sight, and honourable, and I have loved thee; Therefore will I give men for thee, And peoples for thy life.
- Fear not, for I am with thee; I will bring thy seed from the east, And gather thee from the west;
- I will say to the north: 'Give up', And to the south: 'Keep not back, bring My sons from far, and My daughters from the end of the earth;
- Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him.
- The blind people that have eyes shall be brought forth, and the deaf that have ears.
- All the nations are gathered together, and the peoples are assembled; who among them can declare this, And announce to us former things? Let them bring their witnesses, that they may be justified; And let them hear, and say: 'It is truth.'
- Ye are My witnesses, saith the LORD, and My servant whom I have chosen; that ye may know and believe Me, and understand That I am He; before Me there was no God formed, neither shall any be after Me.

- בְּי אֲנִי יְחְנָה אֱלִהֶּיף קָרִוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁישֶּף נָתָהִי כְפְּרָף מִצְּרַיִם כָּוֹשׁ יִּסְבָּא מְיְהֵינִיף:
- . : גאָשׁׁן אָבִׁם טַּטִּטְּרָבּ גּלְאָׁפּּֿגִם טַּטִּע זָּפֹּאָּ : מָאָאָר זַשְׁרָשׁׁיִ בּּגִּינִ נִּלְבָּלִבִּי
- זְּבְׁמְּׁבְּיִנְמְׁמְּהְּנֵרֵ אֶּפַלּאֵּבֵּ: אַבְיַנִּנְאָ בָּּנְ אִטַּׁוּ אָנָּנְ מִמְּוֹנִין אָבָּנָא
- בְבְּיִאִּ, בְּנַּ, מִבְשְׁנְעֵ יְבְנִינִי, מִלְּצֵּע בַּצְּבְוּלְ אָמָר לַבָּפוּלְ שְׁנִי יִלְיִנִימָּן אַּלְשַבְּלָאִי
- וְאָנְנִים לְמְנִי: * בּיְלְמִנִי:
- و چל־הגווים נקבצו יחדו ויאספו לאָמִים מֵי בָהֶם יֵנֵיד זֹאת וְרִאשׁנִוֹת יַשְׁמִיצֵוּ יִהְנִּי מְדִיהֶם וְיִצְיִדְ זֹאת וְרִאשׁנִוֹת יַשְׁמִינִי
- אַמָּם מֶרֵי נְאָם־יְהֹוֹה וְעַבְּיָרִי אֲשֶׁר בְּחָרָהִי " לְמַעַּן מֵּדְעֵּי וְתַאֲמָינִי לֵי וְתָבִינִי בָּי־ יְהְנֵּא לְפְּנִי לִאְ־נִּיצִּי לֵי וְתָבְינִי בְּיִּ

הפטרת נח

The Haftarah is Isaiah 54:1 - 55:5. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 259.

- Sing, O barren, thou that didst not beat, Break forth into singing, and cry aloud, thou that didst not travail; For more are the children of the desolate Than the children of the married wife, saith the LORD.
- Enlarge the place of thy tent, And let them stretch forth the curtains of thy habitations, spare not; Lengthen thy cords, and strengthen thy stakes.
- בייות רְבָּי עַקְרֶה לָא יָלְרֶה פִּצְּחָי רִבָּה וְצַהֵלִי לֹא חְלָה בִּי־רַבַּים בְּנִי־שׁוֹמִמָּה מִבְּנֵי בְעוּלְה אָמָר יְהוְה:
- מְּנִיבְּנְוּ וְנִיבְּנְוּ מְצֵּׁנְם אֵּבְׁבַּוּ וְנִיבּגּּנְיִנִי מְּהְּבְּנִינִינִּוּ זְּמִּוּ אַּבְ-שַּׁנִהְמָּכִּי בּוֹנְיִבִיוּ מִּמִּוּ אַבְיַשַּׁנִהְמָּבִּי

- For thou shalt spread abroad on the right hand and on the left; And thy seed shall possess the nations, And make the desolate cities to be inhabited.
- Fear not, for thou shalt not be ashamed. Weither be thou confounded, for thou shalt not be put to shame; For thou shalt forget the shame of thy youth, And the reproach of thy widowhood shalt thou remember no more.
- For thy Maker is thy husband, The Lord of hosts is His name; And the Holy One of Israel is thy Redeemer, The God of the whole earth shall He be realled
- For the Lord hath called thee As a wife forsaken and grieved in spirit, And a wife of youth, can she be rejected? Saith thy God.
- For a small moment have I forsaken thee, But with great compassion will I gather thee.
- In a little wrath I hid My face from thee for a moment; But with everlasting kindness will I have compassion on thee, Saith the LORD thy Redeemer.
- For this is as the waters of Noah unto Me; for as I have sworn that the waters of Noah should no more go over the earth, so have I sworn that I would not be wroth with thee, nor rebuke thee.
- For the mountains may depart, and the hills be removed, but My kindness shall not depart from thee, neither shall My covenant of peace be removed, saith the LORD that hath compassion on thee.
- O thou afflicted, tossed with tempest, and not comforted, behold, I will set thy stones in fair colours, And lay thy foundations with sapphires.
- And I will make thy pinnacles of rubies, and thy gates of carbuncles, and all thy border of precious stones.
- And all thy children shall be taught of the Lord; and great shall be the peace of thy children.
- In righteousness shalt thou be established, be thou far from oppression, for thou shalt not fear, And from ruin, for it shall not come near thee.
- Behold, they may gather together, but not by Me; Whosoever shall gather together against thee shall fall because of thee.

- ַנְיבְּׁהְ וֹמְבִים לְהָּפּׁוְעַ יְוָהֶּיבּוּ: בּי־נָמִין וּשִׁמֹאָנִל הִפְּרָצִי וְזַרְעֵּדִּ גִּיִנִם
- ָּבָּי בְּעֵּלֵיִךְ עִּשְּׁיִךְ יָהְנָת צְּבָאָנִת שְׁמָוּ וְגְּאֲלֵךְ קְדַוֹּשׁ יִשְׁרָאֵל אֱלֹהֵי בְּלִ־הָאָהֶץ יִּקְּהְא:
- , בְּיַבְאָשֶׁר נְעִּירָים בָּי תִּמָּאָס אָטָר אְלְהִירָּיִם נְעִירָים בָּי תִּמָּאָס אָטָר אְלְהִירָּיּ
- \$≥±\$±: בבנת פסן מולטוב ולנטמום ליכנים
- چ جَשָׁצֵף קֹצֵף הִסְמַרִּתִּי פָּנֵי הֻנַעַ מִמֵּף יִּבְחֲסָד עוֹלֶם רִחַמְתִּיף אָמָר גֹּאֲלֵך יְהֹוְה: (ס)
- מְלְנְנֵ נְמִנְּהְּרֵבְנֵנִי מִּגְבָּהְ מִּגְ בְּלִ נְאָבָּהְטֵּי מִפְּלָּרִ בּיבְתִי נְתַ וֹאָם לִי אֲמָוֹר נִשְּבָּהְטִּי מִפְּלָרִי
- בָּי הָהָרִיםׁ יַמֹּוּשׁוּ וְהַגְּבָעִוֹת הְּמִוּשֵׁינָה וְחַסְדִּׁי מֵאִתַּךְ לֹא־יָמׁוּשׁ וּבְרֵית שָׁלוֹמִי לָא הַמְּוּשׁ אֲמֶר מְרַהַנֵּוּךְ יְהְנְה: (ס)
- עַנְיָה סְעֲרֶה לֵא נָחֲמָה הַנָּה אָנֹלִי מַרְבֶּיץ בַפּוּהְ אֲבְנַיְה וֶיסְרְתֵּיף בַּסָפִּירֶים:
- אَكَٰثُنَا لَحُرِ فَحَدِكُكَ خُمَحُدٌ._تَاهُا: لَمَظَنَّد خَلَحِدٍ هَطُمِنِنَكَ بَهُمُنَنَكَ خُمَحُدٌ.
- ق لَحْمِ حُرْنَك خِصِينَا، نَائِنَا لَلَا شِكِيهَ خُرْنَا خُرْنَا:
- טּירְאָּ וּמְמִּטׁשְׁר בָּי לְאַ_טִלְּנֵר אֶלְּוֹבּ: בּגִּגַלִּער טִּכּוּדָנִי בַחַׁעִּׁ מִמְמֵּלְ בִּיַלָּאָ
- מְלְוֹשׁ וֹפִּוּלְ: בוּן גִּוּרְ זְגָּוּרְ אֵפֶׁסׁ מִאִנְעָיִ מִּרְדָּרִ אִמֵּּוּ

Behold, I have created the smith That bloweth the fire of coals, And bringeth forth a weapon for his work; And I have created the waster to destroy.

Mo weapon that is formed against thee shall prosper; And every tongue that shall rise against thee in judgment thou shalt condemn. This is the heritage of the servants of the LORD, And their due reward from Me, saith the LORD.

Ho, every one that thirsteth, come ye for water, And he that hath no money; Come ye, buy, and eat; Yea, come, buy wine and milk Without money and without price.

Wherefore do ye spend money for that which is not bread? And your gain for that which satisfieth not? Hearken diligently unto Me, and eat ye that which is good, And let your soul delight itself in fatness.

Incline your ear, and come unto Me, Hear, and your soul shall live, And I will make an everlasting covenant with you, Even the sure mercies of David.

Behold, I have given him for a witness to the peoples, A prince and commander to the peoples.

Behold, thou shalt call a nation that thou knowest not, And a nation that knew not thee shall run unto thee; Because of the Lord thy God, And for the Holy One of Israel, for He hath glorified thee.

הפטרת לך לך

(כִּ, הַן)[קִּ, הַנָּה] אָנִכִּי בְּרֵֵאִהִּי חַבְּשׁ נִפִּתַּ בְּאֵשׁ פָּחָׁם ימוֹצִיא כְּלֵי לְתַּצְּשֵׂהוּ וְאָנֹכֵּי בְּאֵשׁי מַשְׁהָים יִמּיִהַ

בְּלְבַבְּלֵי יוּצָר עָלִיִּהְ לָאִ יִּצְלָח וָבָּלִ נְחָלִתְ עַּבְּדִי יְהְזָּה וְצִּהְקָהָם תַּאָּהָי נְאָם יְתְּיְהִי (ס)

בְּטָּב יְבְלְוָא מְטֵיר יֵנִן וְחָלֶּב: בְּטָּב לְלִּי שִׁבְרוּ יֶאֵבְלִי וּלְכַּי שִׁבְרִי בָּלְוָא הוי בְּלְ-צְּמָא לְכַנִּ לְפָנִם וַאִּשֶׁר אָּוֹ-לְוָ

מְנִּד וֹטִטְׁמִּנֵּי בַּצֵּ'מֵּּו נַפְּמֶּכֵּם: בְּלַנְא לְמְּׁבְמִּׁר מִּמְׁמִּ מִּמְנִּ אֵלָ, וֹאִבְלִיַ מְנִד וֹטִמְּלֵלְיִּ בַּמָמוֹן בִּלְנִאַ בְּמָטִם וֹנִינִּמְכֵּם

הַנְּאֶׁמֶּלְּיִם: הַאָּבְׁרְמָּה לְכָּם בְּרֵיִה עּוִלְם חַסְׁבֵּי דָוֹר הַאָּבְרְמָּה לְכָם בְּרֵיִה עּוֹלְם חַסְבֵּי דָּוֹר

לְאַמֶּום: בּוֹן מָּג לְאִנּמִּוֹם דִּטַעַוֹּנוּ דָּנִיג וּמָבְּנֵוֹנִי '

نَّهُلِيَّامِ خَد قَمَّتُك: (a) مَّكُرَّك نُدِّد خِمَرَمَا نُعَلِّك مُّكِبِّك لَخِكَدِيه تَنَا لَأِيد خِمِ تَنَدَم نَكَاتِه لَالِيد خِمِ نُدُه

.01:14 – 72:04 daiad is Isaiah 40:27

∠τ:ηχ

Why sayest thou, O Jacob, and speakest, O Israel: 'My way is hid from the Lord, and my right is passed over from my God'?

Hast thou not known? hast thou not heatd That the everlasting God, the Lorp, The Creator of the ends of the earth, Fainteth not, neither is weary? His discernment is past searching out.

לְּמָּה תֹאָמֶר יֵנְאֶלֶב יִּהְדָּבֶּר יִשְׂבָּמָּר נִסְתְּרֶ דַרְבִּי מֵיְהְנָה יִמְאֶלְהַי מִשְׁבָּמָי יְצְּלְהַיּ

ַ הַלֵּוֹא נַדַעָּהָ אָם־לַאִּ שִׁמְעָהָ אֱלִהַי עּוֹלָם הְהְנָהֹ בּוֹבֵאִ קִצְּוֹת הַאְּבֶּץ לָא יִיעַּף וְלָא הְנְגַע אֵין הַקֶּר לְהְבִּוּנְהְוֹ:

67

- He giveth power to the faint; And to him that hath no might He increaseth strength.
- Even the youths shall faint and be weary, And the young men shall utterly fall;
- But they that wait for the Lord shall renew their strength; They shall mount up with wings as eagles; They shall run, and not be weary; They shall walk, and not faint.
- Keep silence before Me, O islands, And let the peoples renew their strength; Let them draw near, then let them speak; Let us come near together to judgment.
- Who hath raised up one from the east, At whose steps victory attendeth? He giveth nations before him, And maketh him rule over kings, His sword maketh them as the dust, His bow as the driven stubble.
- He pursueth them, and passeth on safely; The way with his feet he treadeth not.
- Who hath wrought and done it? He that called the generations from the beginning. I, the LORD, who am the first, And with the last am the same.
- The isles saw, and feared; The ends of the earth trembled; They drew near, and came.
- They helped every one his neighbour; And every one said to his brother: 'Be of good courage.'
- So the carpenter encouraged the goldsmith, And he that smootheth with the hammer him that smiteth the anvil, Saying of the soldering: 'It is good'; And he fastened it with nails, that it should not be moved.
- But thou, Israel, My servant, Jacob whom I have chosen, The seed of Abraham My friend;
- Thou whom I have taken hold of from the ends of the thereof, And said unto thee: 'Thou art My servant, I have chosen thee and not cast thee away';
- Fear thou not, for I am with thee, Be not dismayed, for I am thy God; I strengthen thee, yea, I help thee; Yea, I uphold thee with My victorious right hand.
- Behold, all they that were incensed against thee Shall be ashamed and confounded; They that strove with thee Shall be as nothing, and shall perish.

- יָעָן לְיָשֶׁךְ בְּחַ יִלְאָן אִיָּנִים מְּצְּעָה יָרְבֶּה:
- نَّةُ شَكِّد: شانَةُ فَا لَمْكَانِ الْنَكْمَةِ الْكَالِدُاتِ كَهْلِكِ الْمُ
- יריצי וְלְא יינְמי יֵלְכִי וְלְא יִינְפוּ: (ס) בּ וְקוֹיֵ יְהֹיִה יַהְלִי יִנְּמִי יֵלְכִי וְלְא יִינְפוּ: (ס)
- עּלְבְּלְמָּ נִצֵּלֵב מַמְּשְׁנִּ: יִמְּן לְפִּׁנְּנִוּ נִּנִים נְּמִלְכָּנִם וְּלֵב יִמֹּן בֵּמִּפִּר מַּג עִמִּגר ִ מִּמִּוֹלְט בִּצִּב יִלִּבִּצִּעוּ לְבִּנִּלְוִ
- יְבְוֹא: י וֹנְיְפְׁם וֹתְּבָּוִר מִּלְוָם אָנִם בּּנִילְּלְיִוּ לְאִ
- מִי־פִּעַל וִעְשֶׂה אַרֵא הַדּרָוֹת מֵרָאִשׁ צֵּנִי יְהֹנְת רַאשׁוֹן וְאֶת־צַּחֲרֹנִים צֵּנִי־הָוּא:
- » אָישׁ אָת־רֵעָהוּ יַעְּלְאָהָיוּ יֹאַעָּר הָזָקר הָזָק:
- ַ וַיְחַזָּק חָרָשׁ אָת־צֹרָף עַחֲלֵיק פַּמָישׁ אָת־ הַוֹּלֶם פָּעַם אֹמֶר לֹדֶלֶבֶל מַוֹּב הָנּא וַיְחַזָּקָהנּ בְעַסְמְרֵים לְאִ יִמְּוֹשׁ: (ס)
- וּבׁת אַּבְּבְבְנִים אָנִיבָּג: * אַמַּבְיָ הַהְבָּאַר אַנִּבָּג:
- لْحْمَ مُمَّمُنْدَكِ: كَالْمُكَنَّدَكُ بَغُمَّدَ خُلِكِ مَحْكَدَ جَهَنَّهُ خَتَلَانُدَكَ مُمَّدُد ثَاثَانَكُنْدِكِ مُكَامِّيْنَ بَغُثِمُ الْمُعَمَّدُنِيُ
- שְׁמִּבְשְׁגֵּה בִּימָּנוּ אַנְּאָנְיּ אַבּ הַּזִּנְיְנְיּ אַבּ אָנָר אָבְיְנִינְּ אַמָּאָטְוִבְּ אַבּ הַּזִּנְיְנְיָּ אַבּ אַבְשִׁנִּרְאָ בָּר הַמְּנִּבְּאָנָר אַבְשַׁמְּטִּה בָּיִרַ
- באון ויאברו אַנְשָׁי בִּיבְ הַנְּמָהְיּ בון יבְשִׁי וְיפַּלְמֶי כִּלְ הַנִּמָהִים בָּוֹי יִהְיִּיִּ

- Thou shalt seek them, and shalt not find them, Even them that contended with thee; They that warred against thee Shall be as nothing, and as a thing of nought.
- For I the Lord thy God Hold thy tight hand, Who say unto thee: 'Feat not, I help thee.'
- Fear not, thou worm Jacob, And ye men of Israel; I help thee, saith the Lord, And thy Redeemer, the Holy One of Israel.
- Behold, I make thee a new threshing-sledge Having sharp teeth; Thou shalt thresh the mountains, and beat them small, And shalt make the hills as chaff.
- Thou shalt fan them, and the wind shall carry them away, And the whirlwind shall scatter them; And thou shalt rejoice in the Lord, Thou shalt glory in the Holy One of Israel.

- خَيْرًا بِخَيْقُو عَنْشَا مَذِيْلَ مَثَيْكَ : نَارُهُ فَحَكَمْتِ نَكْمِ فَمُغَيِّهِ عَنْشًا مَغُثُكَ نَارُهُ
- לְנֵּ אַלְ-מִינֶרְא אֲנֵי מִּזְרְמִינֵירָ (O) בּׁי אֲנֵי יְהְעָּמֶר
- מַלַ שִּׁיבִּי הַיִּבְלֹב הַ נִימָּבְוֹב בְּבִיהַ הַמְּבֹאֵלְ צִּבְּי
 מַלַ שִׁיבִּי הַיִּבְלַבּ הַבְּי הַמָּבְאַלְ צִּבְּי
 מַלַ שִׁיבִּים הַיִּיִּם הַמְּבַּ בְּבַּי הַמָּבְ אַבְּי
- ָּ הְבֵּה שַׁמְהִיךְ לְמוֹרַגֹּ חָרָיִץ חָדָשׁ בָּעַל פִיפִינִּה מְדַיִּשׁ הָרִים וְחָדֵּׁק וּגְּבָעָוֹת כַּמָּץ מְשֶׁים:
- ִּמִּיְבִים וְרֵיּתִ מִּשִּׁאָם וּסִעְּרָה מִּפָּיץ אּוֹתָם וְאַמְּדֹ מְּנֵיל בִּידְנְׁה בִּקְרָוֹשׁ יִשְׁרָאֵל הְתְּבְּלֵּ: (ס)

הפטרת וירא

.78:4 - 1:4 sgnjy II & daratlah AdT

- Mow there cried a certain woman of the wives of the sons of the prophers unto Elisha, saying: 'Thy servant my husband is dead; and thou knowest that thy servant did feat the Lord; and the creditor is come to take unto him my two children to be bondmen.'
- And Elisha said unto her: 'What shall I do for thee? tell me; what hast thou in the house?' And she said: 'Thy handmaid hath not any thing in the house, save a pot of oil.'
- Then he said: 'Go, borrow thee vessels abroad of all thy neighbours, even empty vessels; borrow not a few.
- And thou shalt go in, and shut the door upon thee and upon thy sons, and pour out into all those vessels; and thou shalt set aside that which is full.

- נִאָּשָּׁר אַתַר מִנְּשָׁי אָת־שָׁגֵּי יָלְתָּי לִּ יַלְּשָּׁר בָּא לְלַחַר אָת־שָׁגֵי יָלְתָּי לִּי יַלְשָּׁר בָּא לְלַחַר שָּׁרִ יָּרָא אָת־יָּהֹוָ לְשָׁבְּיִים:
- ניאטר אַלֶּיהָ אֵלִישָׁעַ מָּה אָצֵּשָׁה־לָּּךְּ הַגֵּיִדִּי לִּי מַה־יָּשׁ־(כִּי לֹכִי)[קִי לֶּךְ] בַּבָּיִת נִהְאָטֶר אֵין לְשִׁפְּחָהָךְ כֹל בַּבָּיִת כֵּי אָם־ אְסִיּךְ שְׁמֵן:
- בלום אַלְנַמּמְמֶּנְהֵנ: מִאֵּט פַּלְ-(כִּ, מִכִּנְכִּנִ)[לִ, מִּכִּנְיָּנִּוּ] פַּלָנִם נִּאָמָר לְכָנ מִּאֵלִנִ-לָּב פַּלָנִם מִּוֹ_טִיְנִּוּ
- ילָאַט וֹסְגָרְהְ הַבִּלְיִם הָאֵלֶּט וְהַמֶּלְאִ וִיִּבְּקְהִ מָּלְ כְּלְ-הַכֵּלְיִם הָאֵלֶּט וְהַמֶּלְאִ הַסְּיִּהִי:

- So she went from him, and shut the door upon her and upon her sons; they brought the vessels to her, and she poured out.
- And it came to pass, when the vessels were full, that she said unto her son: 'Bring me yet a vessel.' And the oil said unto her: 'There is not a vessel more.' And the oil stayed.
- Then she came and told the man of God. And he said: 'Go, sell the oil, and pay thy debt, and live thou and thy sons of the rest.'
- And it fell on a day, that Elisha passed to Shunem, where was a great woman; and she constrained him to eat bread. And so it was, that as oft as he passed by, he turned in thither to eat bread.
- And she said unto her husband: 'Behold now, I perceive that this is a holy man of God, that passeth by us continually.
- Let us make, I pray thee, a little chamber on the roof; and let us set for him there a bed, and a table, and a stool, and a candlestick; and it shall be, when he cometh to us, that he shall turn in thither.'
- And it fell on a day, that he came thither, and he turned into the upper chamber and lay there.
- And he said to Gehazi his servant: 'Call this Shunammite.' And when he had called her, she stood before him.
- And he said unto him: 'Say now unto her: Behold, thou hast been careful for us with all this care; what is to be done for thee? wouldest thou be spoken for to the captain of the host?' And she answered: 'I dwell among mine own people.'
- And he said: 'What then is to be done for her?' And Gehazi answered: 'Verily she hath no son, and her husband is old.'
- And he said: 'Call her.' And when he had called her, she stood in the door.

- נִמְלָבְׁ מֵאִטְּוִ נִטִּסְׁנָּר תַבְּּלְנִי בַּגִּדְרֵי יִבְעָּר בְּנִיְהְ הָם מַנִּיִּמָּים אַלְיִהְ וְהָיא (כּי מיצקת)[קי מוֹצְקָהוֹ
- אָר בֶּלְי וֹיהֵׁמָׁר תַּשְּׁמֵּו: הַיְּיִּשְּׁר אֵלִי מִוּר ְ בְּלִי וֹיִּאִמֶּר אֵלְיִהַ אֵּל וֹיִנִיוּ בִּמִּלְאִט הַבֵּלִים וֹעַאָמָר אֵלְ-בִּוֹּשִ
- נִקְבֹא נִתַּגֵּר לְאָישׁ הָאֵלֹהִים נִיּאמָר לְכִי מִבְרֵי אָת־תַשְּׁמֶן וְשִּלְּמֵי אָת־(כ׳ נשיכי)[ק׳ בַּנִּיתֶר: (פ)
- וִיְהִי תַיּוֹם וַיִּשְּׁבָּׁר אֱלִישָׁשׁ אֶלִ־שׁוּנִם וִשְׁם אִשְּׁת גִּדוֹלְת וַתַּחֲזָל־בָּוֹ לֶאֶבְל־לֶחֶם וֵיְהִי מְהֵֵי שְּּבְרוֹ יְסֶר שָׁמָּת לֶאֶבְל־לֶחֶם:
- , נתאמר אַל־אִישְׁה הַנֵּה־נֵָא יָדִיׁעְהִי כֵּי אֵישׁ אֵלהִים קְדַוֹשׁ הַוּא עַבֶּר עָלֵינוּ הְּמְיִד:
- ٍ נַעַּשָּׁה־נָּא עַּלִיַּת־קִיר קטַנָּה וָנָשִּׁים לִוּ שָׁם מְּמְה וְשֶׁלְחָן וְכִּפָּא וּמְנוּרֶה וְחָיֶה בְּבֹאָוֹ אֵלֵינוּ יָסְוּר שְׁמְּה:
- ניָהָי הַוּוֹם נַנְּבָאִ שְׁמָּה נַנָּסָר אָל־הְעַּלְיָּה נִישְׁכַב־שְׁמָּה:
- בּיִּאָט וֹיְלֵבֹא_לְבִי וֹטַהְּטָׁב לְפַּׁלֵּנִי: וֹיָאָמִרְ אָלְ־יִּנִםׁזֹוֹ נֹהֹרְוִ לַבֹּא לָמִּוּנֹמִּוֹנִי
- וַנְאָמֶר לֹוֹ אֵמֶר־נָאַ אֵלֶּיהָׁ הִנָּה חָהָרָהָ וּ אֵלֵינוֹ אֶת־פְּלְ־חַחֲרָדָה חַזּאָתֹ אֶת לַשְׁשָׁת לְּךְּ חֲיֵשׁ לְרַבֶּר־לְךְּ אֶלִ-חַמֶּלֶךְ אָוֹ אֶלִ-שָׁר חַצְּבָא וַהֹאמֶר בְּחָוֹךְ עֵמִּי אָנֹבִי יִשְׁבֶת נְּאמֶר וּמֶּה לַעְׁשְׁמָר
- בּן אֵין־לָה וְאִישָׁה זָקן: נּאָמֶר קרָא־לָה נִּקרָא־לָה וַמַעַּמָר
- בּפְּטַּע: נּאָמֶב פֿבָאַבְיַשׁ נּיָפַבָּאַבְיָשׁ וֹשַּׁהַּמִּע

π

- And he said: 'At this season, when the time cometh round, thou shalt embrace a son.' And she said: 'Nay, my lord, thou man of God, do not lie unto thy handmaid.'
- And the woman conceived, and bore a son at that season, when the time came round, as Elisha had said unto her.
- And when the child was grown, it fell on a day, that he went out to his father to the reapers.
- And he said unto his father: 'My head, my head.' And he said to his servant: 'Carry him to his mother.'
- And when he had taken him, and brought him to his mother, he sat on her knees till noon, and then died.
- And she went up, and laid him on the bed of the man of God, and shut the door upon him, and went out.
- And she called unto her husband, and said: 'Send me, I pray thee, one of the servants, and one of the asses, that I may run to the man of God, and come back.'
- And he said: Wherefore wilt thou go to him today? it is neither new moon nor sabbath.' And she said: 'It shall be well.'
- Then she saddled an ass, and said to her servant: 'Drive, and go forward; slacken me not the riding,
- So she went, and came unto the man of God to mount Carmel. And it came to pass, when the man of God saw her afar off, that he said to Gehazi his servant: 'Behold, yonder is that Shunammite.
- Run, I pray thee, now to meet her, and say unto her: Is it well with thee? is it well with thy husband? is it well with the child? And she answered: 'It is well.'

- رد، (د، אָמִר לַמּוֹעֵר הַנָּה בָּעֵּה חַנָּה (כי אתי)[קי אַמַּ] הֹבֶּקָה בֵּן וַמִּאָמֶר אַל־אַדֹּנִי אַישׁ הְאֶלֹהִים אַל־חְכַנֵּה בְּשִׁפְּחָהֶף:
- ى نۇب ھۆلەت تۇڭ ھۆرىڭ ھۆرىڭى ئۇلىر خىرى تۇب ھۆلەت ئۇڭ ھۆرىڭ ھۆرىگەت
- אָלְ_บַפְאָבְׁינִם: ** נּיִּגָבַלְ טַנְּצָבְ נִנְיֵבַנִ עַנְּיָם נִיּאָא אָלְ_אָבָנִי
- אָלְ_חַנְּמָּר אָלְ_אַבְּיוּ הַאָהָּוּ וּ רַאָהָּ ה נִּאָמֶר אָלְ_אַבִּיוּ רַאָהָּוּ וּ רַאָהָּוּ נַּיָאמֶרִ
- בּוְבֶּיהְ עַּדְ־הַצְּהָה אָלְ־אִמָּוֹ וַיֵּשֶׁב עַלְ־ וַיְּשְּׁאֲהוּ וַיְבִיאָהוּ אָלִ־אִמָּוֹ וַיִּשְׁב עַלְ
- ַנִּהִסְגָּרְ בַּעַּדְרוּ עַלְ־מִּשָּׁה אִַישׁ הְאֵלְיָהָים נַתַּעָלְ נַתַּשְׁכְבֶּהוּ עַלְ־מִשָּׁה אַישׁ הְאֵלְיָהָים
- וַהִּקְרָאׁ אָל־אִישָׁהֹ וַהֹּאמָר שִׁלְחָׁה נָא לִיֹּ אָתָד מִן־הַנִּעְּרִים וְאַתַּת הָאֲהֹנָיִה וְאָרָיצָה עַד־אָישׁ הָאֶלֹהָים וְאַשְׁיּבָה:
- ַנּיֹאמֶר מַּדְּנִעַ (כִי אַתִּי)[קִי אַתִּן (כִּי הלכתי)[קי הֹלֶכֶת] אַלְיִּרֹ הַיּּוֹם לֹאֹ־חָדֶשׁ וְלֵא שַבְּתְ וַתְּאִמֶר שְׁלְוֹם:
- לְנֵּי וֹמִנְׁ אַּלְ עַּהֵּהֹּרְ בְּיִּ לְנִבְּרֵ כִּּי אִם אָמָנִנִּי וֹטַנִּדְתָּ נִאִּלְנִוֹ וֹטַאָמָר אָבְ-וָהַנִּנִי
- ַ וַמַּלֶּךְ וַמְּבָאׁ אֶל־צִּישׁ הָאֵלֹהָים אָל־ הַר הַפַּרְמֶל יֵּיְהִי פִּרְאִּוֹת אִישׁ־הָאֵלֹהָים אֹהָהׁ מִנְּנֶד וַיּאִמֶר אָל־נֵּיחָזֵי נַעֲרֹוֹ הַנָּה הַשִּׁוּנְמֵית הַלְּזִּי
- تَنَهُمْد هُذِبَت: تَهُمْرِنَه كِنْكَ تَهُمْرِنِه خُهُنَهُكَ تَهُمْدِيْهَ تَنْهُمُد هُذِبَة

- And when she came to the man of God to the hill, she caught hold of his feet. And Gehazi came near to thrust her away, but the man of God said: 'Let her alone; for her soul is bitter within her; and the LORD hath hid it from me, and hath not told Me.'
- Then she said: 'Did I desire a son of my lord? did I not say: Do not deceive me?'
- Then he said to Gehazi: 'Gird up thy loins, and take my staff in thy hand, and go thy way, if thou meet any man, salute him not; and if any salute thee, answer him not; and lay my staff upon the face of the child.'
- And the mother of the child said: 'As the LORD liveth, and as thy soul liveth, I will not leave thee.' And he arose, and followed her.
- And Gehazi passed on before them, and laid the staff upon the face of the child; but there was neither voice, nor hearing. Wherefore he returned to meet him, and told him, saying: 'The child is not awaked.'
- And when Elisha was come into the house, behold, the child was dead, and laid upon his bed.
- He went in therefore, and shut the door upon them twain, and prayed unto the ${\tt LORD.}$
- And he went up, and lay upon the child, and put his mouth upon his mouth, and his eyes upon his hands; and he stretched himself upon him; and the flesh of the child waxed warm.
- Then he returned, and walked in the house once to and fro; and went up, and stretched himself upon him; and the child sneezed seven times, and the child opened his eyes.
- And he called Gehazi, and said: 'Call this Shunammite.' So he called her. And when she was come in unto him, he said: 'Take up thy son.'
- Then she went in, and fell at his feet, and bowed down to the ground; and she took up her son, and went out

- וַמְבֵאׁ אָל־אֵישׁ הְאָלֹהִים אָל־הָהְׁרִ וַמַחָוֵק בְּרַגְּלְיֵׁר וַיִּנִּשׁׁ גֵּיחֲלִי לְהְדְּפָׁה וַיִּאֹמֶר אִישׁ הְאָלֹהָים הַרְפָּה־לָהׁ בְּי־נַפִּשָׁה מֶרָה־לָה וַיהנְהֹ הָשְּׁלִים מִמֶּנִי וְלְאׁ הִנִּיד לְי:
- גּ וּהֹאמֶר הַשְׁצִלְהִי בֵּן מֵצֵּת צֵּדִינִי הַלָּא מְּלְרְהִי לְאִ תַּשְׁלֶר אִתִּי:
- مَرٍ خَدِّدُ نَائِمَ لَـ ثَاثِدَ مُنْ ثِبُكُ لَا مُمْمَّدُنَا. اَحْدَ ـُذَكِّكُ خَدَ ـُنَائِمُ لَا لِمَثَلِثَ لَمُمْمَّدُنَا. تَنِهُمُد كُدُّدَائِد نَائِد مُنْ ثَبُهُ خَمِ نَاحُكُونِهِ
- נאאמר אַם הַנָּעַר חִי־יָהוָת וְחִי־נִפִּשְׁרֵּ אִם־אָמֶוֹלְ אַם הַנְּעָר חִי־יְהוָת וְחִי־נִפְּשְׁרֵּ
- עלקר אָבָר לְפְנֵיהָם נֵיֶשֶׁם אָת־הַמִּשִׁעֶּהָר על־פְּנֵי הַנַּעַר וָאֵין קִיל וָאֵין קַשֶׁב נִיֶשֶׁב לְקְרָאִתוֹ נַיַּנֶּד־לָוֹ לֵאמֹר לְאִ הַקִּיץ חַנְּעַר:
- ַ װְּבְאַ אָּלִישָׁע הַבְּיִּהָה וְהַנָּה הַנַּעַר מָת מְשְׁבֶּר עַל־מִשְּׁתְוּ:
- מָלְגִי נֹיֵטְׁם בֹּמָּׁב נַיֵּלְב: פָּגו וֹמִנְנוּ מַּלְ_מֵּנִנוּ וְכַפָּׁנוּ מַּלְ_כַפָּׁוּ וֹיִּנְעַוֹב נַנְּמַלְ וֹיִמִּפָּׁד מַּלְ_נַיִּבְּמָׁב וַּנְּמָּםְ פָּנוּ מַלְ
- ַנִּיְשֶׁׁב וַיֵּלֵדְ בִּבָּוִת אַתָת תַּנָּת וָאָתַת תַּנָּת וַיָּשָּׁל וַיִּגְתַר עְּלְיִׁו וַיְזּוֹרֶר תַנַּשָׁר עַד־שֶׁבָע פְּעְּמִים וַיִּפְּקָח תַנַּעַר אָת־עֵינֶיו:
- ַנּיְאָמֶר מְּאָּג בֿדֵּב: הַמְּזָּמָּנ הַיְאָט נִיּלַבְאָט נִטַּבָּא אָלְיִנ נִילַבָּא אָלְ-נִּיחַוְּג וּיָאָמֶר לַבָּאָ אָלְ-
- נְטְׁמֶּא אֶנִי בְּנְנִי נְנִיהֵא: (פּ) נַסְׁבַאָ נַטִּפָּׁלְ מַּלְ בַנִּלְּיִנְ נַטִּמְּטַּׁעוּ אָנְדְּ

הפטרת חיי שרה

The Haftarah is I Kings 1:1 – 1:31.

- Now King David was old and stricken in years; and they covered him with clothes, but he could get no hear.
- Wherefore his servants said unto him: 'Let there be sought for my lord the king, and be a companion unto him; and let there lie in thy bosom, that my lord the king may get heat.'
- So they sought for a fair damsel throughout all the borders of Israel, and found Abishag the Shunammite, and brought her to the king.
- And the damsel was very fair; and she became a companion unto the king, and ministered to him; but the king knew her not.
- Now Adonijah the son of Haggith exalted himself, saying: 'I will be king'; and he prepared him chariots and horsemen, and fifty men to run before him.
- And his father had not grieved him all his life in saying: 'Why hast thou done so?' and he was also a very goodly man; and he was born after Absalom.
- And he conferred with Joab the son of Zeruiah, and with Abiathar the priest; and they following Adonijah helped him.
- But Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and Vathan the prophet, and Shimei, and Rei, and the mighty men that belonged to David, were not with Adonijah.
- And Adonijah slew sheep and oxen and fatlings by the stone of Zoheleth, which is beside En-rogel; and he called all his brethren the king's sons, and all the men of Judah the king's servants;
- but Nathan the prophet, and Benaiah, and the mighty men, and Solomon his brother, he called not.

- פַּבְּגְדְים וְלְאִי יַחַם לְיִ: וְתַּמֶּלֶבְ דְּוִדִּ זְּמֵוֹ בָּאִ בִּיִּמִים וַיְכַּסָּׁתִּי
- ڗڔڝקשו נעבר יִפְּה בָּכִל גָּבָוּל יִשְׂרָאֵל בּיִקּאָוּ אָת־אָבִישׁוֹ הַשִּׁוּנִמִּית נַיָּבָאוּ אֹתָה למֵלְף:
- אָנְהְ בְּגִּנְהַ בְּלְפַּׁנְּנֵי: אָמְלְגַּ וַנְּהַתְּהְ לְנִי בְּלִבְ נִפְּּבְהְּהִם וַחֲמִהָּהִם באָלָר אָנִיִּ
- וְלְאִ־עֵּצְּבֹוֹ אַבְּעִי מִיְּמָיוֹ לֵאִמָּר מַדִּינִּ בְּבָּח עִּשִּׁיִם וְנִם־הָוּא מִּוֹב-הַאַּר ִמְאָר וְאִתִּוּ יְלְאִ־עַּאַר מַדְּיִי
- אָבְיְנְיֵר הַפְּבֵין וֹיִּהְּוֹרְיִּ אֲּנִדֶּרִ אֲבִּיּנְיֵר וְמִם בּיִרְיִּר בְּבְּרִר אָם יִאָּב בָּן־צְּרִיּיָר וְמָם
- בְאָ בְּיִנְ מִם_אָבְנְיֶבנִּי בַּּלְבִיאָ וְאָמִהֹ, וְבַהְּי וְהַנִּבִּוְרִים אָאֶהַ לְבִוֹר (אָ בִּינִבְ הֲפִבֵּין וּבְּלִּיְרִנִּ בָּּן יִבִּינִבָּה וֹלִבֵּוֹ
- מּבְבֵּר אַבְּנְיְרוּ צֵּאִן וּבְקָר וּמִּרִא אָם אָבִּן הַזִּיְמְלֵע אַשֶּׁר־אָצֶּלְ מֵּוֹ רִנֵּלְ וּיִּלְבָּר אַנְשָּׁי יְהוּדֶר הַיִּחְלְע אַשֶּׁר־אָצֶלְ מֵּוֹ רִנְלְ
- الْمُسَافِّةُ مِنْ يَعْدُرُهُ مَا يَاهُمَا لَهُمَا لَهُمَا الْمُمَالِيَّةُ وَالْمُعَا الْمُسَافِّةُ مِنْ الْمُعَالِيَّةِ الْمُعَالِيَّةِ الْمُعَالِيَّةِ الْمُعَالِيَّةِ الْمُعَالِيَّةِ الْمُعَالِي

- Then Mathan spoke unto Bath-sheba the mother of Solomon, saying: 'Hast thou not heard that Adonijah the son of Haggith doth reign, and David our lord knoweth it not?
- Mow therefore come, let me, I pray thee, give thee counsel, that thou mayest save thine own life, and the life of thy son Solomon.
- Go and get thee in unto king David, and say unto him: Didst not thou, my lord, O king, swear unto thy handmaid, saying: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne? why then doth Adonijah reign?
- Behold, while thou yet talkest there with the king, I also will come in after thee, and confirm thy words.
- And Bath-sheba went in unto the king into the chamber.—Now the king was very old; and Abishag the Shunammite ministered unto the king.—
- And Bath-sheba bowed, and prostrated herself unto the king. And the king said: 'What wouldest thou?'
- And she said unto him: 'My lord, thou didst swear by the Lord thy God unto thy handmaid: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne.
- And now, behold, Adonijah reigneth; and thou, my lord the king, knowest it not.
- And he hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the sons of the king, and Abiathat, the priest, and Joab the captain of the host, but Solomon thy servant hath he not called.
- And thou, my lord the king, the eyes of all Israel are upon thee, that thou shouldest tell them who shall sit on the throne of my lord the king after him.
- Otherwise it will come to pass, when my lord the king shall sleep with his fathers, that I and my son Solomon shall be counted offenders.
- And, Io, while she yet talked with the king, Nathan the prophet came in.

- וַנֵּאִמֶּר נְּחָוֹן אֶלְ־בַּח־שֶׁבַע אֵם־שְׁלִמִּר לֵאמֶר חֲלַוֹּא שְׁמַעַהְּ בָּי מָלֵןְרְ אֲדִנִיְּחַוּ בֶּן־ חַנְּיִת נַאֲדֹנְיֵנִי דְוָּד לְא יָדֶע:
- روضُّه رَجْد אִינְצֵף גָא עֵצָה וּמַלְטִי אָת־ נְפְשֶׁר וְאֶת־נֶפָשׁ בְּגֵף שְׁלֹּלְה:
- לְבֵׁי וּבָּאִיו אָלְ־תַּמֶּלֶף דְּּוֹּד וְאָמֶרָהְ אֵלִיוֹ הַלְאִ־אַמְּׁה אָדְנָי הַמָּלֶף נִשְׁבָּיִה לַאֲמֶהִי מְאִמְּר בְּי־שְׁלְמִׁה בְּנֵּף יִמְלָּךְ אַחֲבָּי וְהִיּא מְּבְּיִה הְּבְּיִה אָלִי הַמְּבְּיִה בְּאָמֶרְהִי
- אַבָּוֹא אַחַבְּוֹב מִנְבֶּבֶר מִּסְ מִם בַּמֶּכֶּבְ וֹאָנִיּ אַבַּוֹא אַחַבְּוֹב מִנְבַבֶּר מִּסְ מִם בַּמָּכֶּב וֹאָנִיּ
- אָעַ-עַמֶּלְבּ: װְעַמֶּלְבִּ זְּלֵּוֹ מִאָּב וָאִּבִּיִּמִּעְ עַמָּוּנַמְּיֵע מִאָּרָת נִּסְבְאַ בַּעַ-מִּבִּמ אָלִ-תַמָּלֵבְ עַעָּבִּרִ
- ײַ נִהְּקָּר בַּּת־שֶׁבַע נִהִשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶדְ וַיָּאִמֶר הַמֶּלֶדְ עַּה־לֶּדְּ:
- אַּטַבְׁי, וְטִיּא יֵמֶּב מַּלְ_כַּסְאָּי: אָלְטָּלִּיךְ לְאָּמִּטְׁדִּ בִּי־שָּׁלְמִָּר בָּנָדְ יִמְלָּדִּ מַּטַאָּמָר לְוִּ אָּדִּיִּי אָמָּׁי וֹשִׁבְּּמִּׁיִ בַּיִּיוֹיִר
- ױַמְּלְּוּ לְאִ יְבֵּהְמִּי: הַמְּלְוּ לְאִ יְבֵּהְמִי:
- ڒڹڹڞٙ۩؆ڹڎۦڹڽڗ؞؉ڗۼؠڷۦڮ۫ڂڎ (פ) ڹڔۧڹۑڎۦٷڎۦڣڍڔ؈ۿڮ؋؞ڔٛۑڿڹؠڎؗ؈ڣؿڔ ڇڇ؉:
- װְאַמָּהֹ אֲדֹנֵי הַמֶּׁלֶּךְ עִינֵי כְלִ־יִשְׁרָאֵל עָּלֶיִרִּ לְחַנֵּיד לְהָׁם מִּי יִשֶּׁב עַּל־כִּסָּא אֲדֹנִי־ הַמֶּלֶךְ אַהַרֶיוּ:
- ְּיִהְיָּה בִּשְׁכָב אֲדִּנִּי חַמֵּלֶךְ עִּם־אֲבֹתִָיוּ יְהְיִיהִי אֲנֵי יּבְנֵי שְׁלֹלָה חַמְּאִים:
- ַ וְהַנָּה עֹיְהֵנָּה מְיַבֶּבֶּה עִם הַמָּלֶּךְ וְנְתֵּן הַנְּהֵיא בְּא:

- And they told the king, saying: 'Behold Mathan the prophet.' And when he was come in before the king, he bowed down before the king with his face to the ground.
- And Nathan said: 'My lord, O king, hast thou said: Adonijah shall reign after me, and he shall sit upon my throne?
- For he is gone down this day, and hath slain oxen and fatlings and sheep in abundance, and hath called all the king's sons, and the captains of the host, and Abiathat the priest, and, behold, they eat and drink before him, and say: Long live king Adonijah.
- But me, even me thy servant, and Zadok the priest, and Benaiah the son of Jehoiada, and thy servant Solomon hath he not called.
- Is this thing done by my lord the king, and thou hast not declared unto thy servant who should sit on the throne of my lord the king after him?
- Then king David answered and said: 'Call me Bath-sheba.' And she came into the king's presence, and stood before the king.
- And the king swore and said: 'As the LORD liveth, who hath redeemed my soul out of all adversity,
- verily as I swore unto thee by the Lord, the God of Israel, saying: Assuredly Solomon thy son shall reign after me, and he shall sit upon my throne in my stead; verily so will I do this day.'
- Then Bath-sheba bowed with her face to the earth, and prostrated herself to the king, and said: 'Let my lord king David live for ever.'

- ַניַגִּידוּ לַמֶּלֶדְ לֵאמֶר חַנָּּה נָתָּן חַנְּבִיא נְיָבאַ לְפְּנֵר חַמֶּלֶדְ נִיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶדְ עַלִּ אַפֶּיו אָרְצְה:
- ٠٤ يَّ تَعْمُاتُ دِمَالُ هِكَارِد مَفْكُامَ هِمِوَ مِخْدَمِهِد: هِنَابِيَهُ دِمِكُامَ هِيَارِد مَفْكُمُ فَي هِيَا مِخْدَمِهِد:
- ڎ؞١ۦ ﺋַבֶּר הַנְּיִם וְנִּיְבָּר שִׁיָּר וְמָּבְרִּ הַצְּּבְּאִ יִלְאָבִיִתָּר הַכִּהָּן וְהִנָּם אָכְלִים הַצְּבָא יִלְאָבִיתָר הַכִּהָּן וְהִנָּם אָכְלִים הַאָּלְיִם לְפָּנְיִי יְנִיאָמְרְיִּ יְחִי הַפִּנְּוֹ הַמָּבְוֹ
- خلانبنٹھ نظمرض مخلاك كم كته: نظر هُدُر مُدَيْك نظمُر مَا مَحْدُلُا نظمُنْكَ الْطَائِيَةِ الْمُحَدِّنُاتِهِ
- אָם מֵאֵת אֲדֹנִי חַמֶּלֶךְ נְחָיָה חַדְּבָר תַּזָּה וְלָא הוֹדִינְיִּתְּ אֲתְר(כִי עבדיך)[קִי עַבְיְּלְּּ מִי יִשֶׁב עַל־כָּסָא אֲדֹנִי־חַמֶּלֶרְ אַחֲרֶיו: (ס)
- ڽڟ۪ڔٛڬ: ۺٚڎؚڽڔڽڟڿۼڔڂ۪؋ڗڔ؈ڟ۪ڔڮڐڔ؈ٙڟڮڔڂڂ؋ڗڔ ڗۅۧۿڶ؈ڟڮۼڔڂڂڎڔ؞ڂ۪؋ڽ
- װּשָׁבָע הַמֶּלֶף וּיאַמָר חַי־יְּהִוֶֹה אֲשֶׁר־ פְּדֶר אָת־נַפְשָׁי מִכְּל־צְרֶה:
- בּֿי בַּאֲשֶׁר וִשְׁבַּעְּחִי לֵךְ בַּיחִלָּה אֵלִהִּי יִשְׁרָאֵל לֹאמֹר בִּי־שָׁלֹמָה בְּנֵרִ יִמְלַרְּ אַתֵּשֶׁה הַיִּהְא יֵשֶׁב עַל־בִּסְאָי תַּחְתָּי בֶּי בֵּן אָעֵּשֶׂה הַיִּים הַזְּה:
- ַ וַמִּקּד בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אָבָיִץ וַמִּשְׁתָּחוּ לְּמֵּלֶך וַתְּאִמֶּר יְחִי אֲדֹנָי חַמֵּלֶךְ דְּוָד לְעַלֶם: (פ)

הפטרת תולדות

The Haftarah is Malachi 1:1 - 2:7. On Evev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 262.

- The burden of the word of the Lord to Israel by Malachi.
- I have loved you, saith the Lord. Yet ye say: 'Wherein hast Thou loved us?' Was not Esau Jacob's brother? Saith the Lord; Yet I loved Jacob;
- But Esau I hated, And made his mountains a desolation, And gave his heritage to the jackals of the wilderness.
- Whereas Edom saith: 'We are beaten down, But we will return and build the waste places'; Thus saith the LORD of hosts: They shall build, but I will throw down; And they shall be called The border of wickedness, And The people whom the LORD exectateth for ever.
- And your eyes shall see, And ye shall say: 'The LORD is great beyond the border of Israel.'
- A son honoureth his father, And a servant his master; If then I be a father, Where is My honour? And if I be a master, Where is My fear? Saith the Lord of hosts Unto you, O priests, that despise My name. And ye say: 'Wherein have we despised Thy name?'
- Ye offer polluted bread upon Mine altar. And ye say: 'Wherein have we polluted thee?' In that ye say: 'The table of the Lord is contemptible.'
- And when ye offer the blind for sacrifice, is it no evil!
 And when ye offer the lame and sick, is it no evil!
 Present it now unto thy governor; will he be pleased
 with thee? Or will he accept thy person? Saith the
 LORD of hosts.
- And now, I pray you, entreat the favour of God That He may be gracious unto us!— This hath been of your doing.— Will He accept any of your persons! Saith the LORD of hosts.
- Oh that there were even one among you that would shut the doors, That ye might not kindle fire on Mine altar in vain! I have no pleasure in you, Saith the LORD of hosts, Weither will I accept an offering at your hand.

- מּלְאּכֵׁי: מּמָּא בַבַריִינְהַנָה אָלִינִּשְׁבָּאָלִ בָּנִרִ
- אָטַבְּמִּי אֵטַ־יַנְּאָם אָמָר יְחִוֶֹּה וַאָּמַרָמֵּם בָּמָּר אַתַבְמָּנִי תַּלְוֹא־אָׁח עַּמָּי לְיֵנְעָלֵב נְאָם־יְחֹוֶֹּה הְאַתַּב אֶתְ־יִּמְלֵב:
- וֹאָטַ־נְּטִׁלְטִׁוּ לְטַנִּוָטַ מִּגַׁבֶּׁר: ' נֹאָטַ־מִּמֵּׁוּ מִּצָּאָטִי נֹאָמָּים אָטַ טַבְרֵין מִּמָּלָטִי
- בִּי־תֹאמֵר אֱדִוֹם רֻשַּׁשְׁנִּי וְנְשִׁיבֹ וְנְבְנֵּה

 תַּרְבֹוֹת כְּה אַמֵר יְהֹנָה צְבְאׁוֹת חֵמָּה יִבְנִּי

 נַאַנַי אָהֶרִוֹס וְקְרְאִי לְחָם גְּבָּוֹל רִשְׁעְׂה

 וְהְעָם אֲשֶׁר־זָעָם יְהֹנָה עַר־עוֹלֶם:
- ְּיִבְיְיֵבְ מִמְּלְ לְיִּלִיּלְ יִמְּבִׁאֵלְ: הוֹתְנִבְּם טֹבְאָנִנִי וֹאָטֵּם שִׁאִמֶּבוּ יִיִּבַּלְ
- בּן יִכּבָּד אָב וְעֵבָּד אַדֹּנְיֵי וְאָם־אָב אֵנִי אַנֵּה כְבוֹדְׁי וְאִם־אַדוֹנָים אָנִי אַנֹּה מוֹרָאִי אָמָרו יְחְנָה צְבְאׁוֹת לְכֶם הַבְּנֵנִים בּנֹזֵי שְׁמְי וַאֲמַרְהֶּם בַּמֵּה בְזִינִי אֶת־שְׁמֶךְ:
- בּמֵּט נִאּלְנִיּוּ בִּאָּמֶוֹבֶם אִּלְטוֹ יִתְּטִׁ נִבִּזִיִ בּמֵּט נִאּלְנִיּוּ בִּאָמֶוֹבֶם אִלְטוֹ יִתְּטִׁ נִבִּזִיִ מִּיִּא:
- ېدر تودتغدا بيرد كېځتر يود څه كېڅېښه چون بنځت يود چه تېد چه كېڅېښه پررچې په پرښه چېد پېد بدېد چچېنه:
- וְעַמָּה חַלּוּנָא פָנִיאָל וֵיחָנֵּוּ מִיֶּדְכָם הַוְּחָה זְּאָת הַוִּשָּׂא מִכֶּם פְּנִים אָטָר יְהֹוָה צְבְּאִוּת:
- מִי גִם־בָּכֶם וִיִסְגַּׁר דְּלִתַּיִם וִלֹאֹ־תָאִירוּ מִוְבְּחָי חִנְּחַ אֵין־לִי חֻפָּץ בְּכָּם אָמַר יְחֹנָת צְבְאִוֹת וּמִנְחָת לֹא־אֶרְצֶת מִיֶּרְכֶם:

- For from the rising of the sun even unto the going down of the same My name is great among the nations; And in every place offerings are presented unto My name, Even pure oblations; For My name is great among the nations, Saith the LORD of hosts.
- But ye profane it, In that ye say: 'The table of the LORD is polluted, And the fruit thereof, even the food thereof, is contemptible.'
- Ye say also: 'Behold, what a weariness is it!' And ye have snuffed at it, Saith the Lord of hosts; And ye have brought that which was taken by violence, And the lame, and the sick; Thus ye bring the offering; Should I accept this of your hand? Saith the Lord.
- But cursed be he that dealeth craftily, Whereas he hath in his flock a male, And voweth, and sacrificeth unto the Lord a blemished thing; For I am a great King, Saith the Lord of hosts, And My name is feared among the nations.
- And now, this commandment Is for you, O ye priests.
- If ye will not hearken, and if ye will not lay it to heart, To give glory unto My name, Saith the Lord of hosts, your blessings, Yea, I curse them, Because ye do not lay it to heart.
- Behold, I will rebuke the seed for your hurt, And will spread dung upon your faces, Even the dung of your sacrifices, And ye shall be taken away unto it.
- Know then that I have sent This commandment unto you, That My covenant might be with Levi, Saith the Lord of hosts.
- My covenant was with him Of life and peace, and I gave them to him, And of fear, and he feared Me, And was afraid of My name.
- The law of truth was in his mouth, And unrighteousness was not found in his lips, He walked with Me in peace and uprightness, And did turn many away from iniquity.

- בֵּי מִמִּזְרַח־שָׁמָשׁ וְעַּד־מִבוֹאֹוֹ גִּדָוֹל שָׁמִי בַּגּוֹלִם וּבְכְל־מָלִוֹם מִקְמָר מָגָשׁ לִשְׁמִי וּמִנְחֲח שְּהוֹרָה בֵּי־נְדַוֹל שִׁמִּי בַּגּוֹלִם צְּמֵר יְהְוָה צְבְאִוֹה:
- ر אַמָם מִחַלְלֵים אוּתִוּ בָּאֵמְרָכָם שָׁלְתַן ﴿ אַנִּאָלְיִי אִבְּלְוּ:
- וּאַמִרְמָם ׁ הַנָּה עַהְלָאָׁה וָהַפָּחָמָם אֹוֹהֹוּ אָטַר יְהְזָה צְבְאׁזֹת וַהֲבֵאמָם נָזִּיל וָאָת־ הַפְּסָׁהַ וְאָת־תַחוֹלֶה וַהֲבַאמָם אָת־הַמִּנְחָה הַאָּרְצֶה אוֹתֶה מִיֶּדְכֶם צָּעָר יְהֹזֶה: (ס)
- וְאָרֵוּר נוֹכֵל וְיֵשׁ בְּשָּׁרֵוֹ זְבְּר וְנִבֵּר וְזִבָּת מְשְׁחָת לַאִּרְנִי כִּי מֶּלֶבְ נְּדְוֹל אָנִי אָמֵר יְתְנְׁת צְבְּאִוּת וּשְׁמֵי נוֹרֶא בַּנּוֹים:
- ···· וְעַמְּׁה צְּלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַוּאָה הַכֹּהַוָּים:
- אִם־לָא הִשְׁמְשׁנִּי וְאָם־לֹאׁ הָשִּׁימִי עַלִּ־ לְהַ לְהָה בְּבָוֹד לִשְׁמִּי אָמַר יְהְוָה צְּבְאִוּת בְּרְכוֹהַיבֶם וְּגַם אָת־הַמְּאֵרְה וְאָרוֹהָי אָת־ בְּרְכוֹהַיבֶּם וְּגַם אָרוֹהְיִהְ בָּי אֵינְבֶם שְׁמָים עַל־לֵב:
- אָלְ,נ: מַּלְ-פְּנִילְם פּּבְׁמִּ חַזִּיכִים וֹנְמָּא אָטַׁכֵם הַנְּלָּי יָמֵּר לְכָם אָטַ-חַזְּרַת וְזִרַיִּטִּ פָּבָמִ
- ױַדִּעְמֶּם בֻּי שִׁלַחָּחִי אֲלִיכֶּם אָת חַמִּצְוָּה הַזְּאָת לִהְיָוֹת בְּרִיתִי אָת־לֵּוִי אֲטָר יְהֹוָה צְבָאִוֹת:
- בְּרִיתַּיו הַיְּתָה אִמֹּוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלֹוֹם נְאָהָנְם־לְוֹ מוֹהֶא וַיִּירְאֵנִי וּטִפְּנֵי שְׁמָי נִחָה הְוּא:
- מּנְרֵת אֵמֶת הַיְמָה בִּפְּיהוּ וְעַנְלֵה לִאִּ נְמְצָא בִשְׂפְתָיו בְּשֶׁלְוֹם וּבְמִישׁוֹר הַלַּךְ אָהְי וְהַבְּיִם הַשָּׁיב מִעְּוֹן:

For the priest's lips should keep knowledge, And they should seek the law at his mouth; For he is the messenger of the LORD of hosts.

קרשׁבְּתָּי כֹחֵל יִשְׁמְרִיּדַעַת וְתֹּיָה יְבַקְשָׁי מִפְּיְהִי בֶּי מַלְאָּךִּ יְהְיָה־צְּבָאִית הוא:

הפטרת ויצא

The Haftarah is Hosea 12:13 - 14:10.

I:IIIX

Þτ

And Jacob fled into the field of Aram, And Israel served for a wife, And for a wife he kept sheep.

And by a prophet the Lord brought Israel up out of Egypt, And by a prophet was he kept.

Ephraim hath provoked most bitterly; Therefore shall his blood be cast upon him, And his reproach shall his Lord return unto him.

When Ephraim spoke, there was trembling, He exalted himself in Israel; But when he became guilty through Baal, he died.

And now they sin more and more, And have made them molten images of their silver, According to their own understanding, even idols, All of them the work of the craftsmen; Of them they say: 'They that sacrifice men kiss calves.'

Therefore they shall be as the morning cloud, And as the dew that early passeth away, As the chaff that is driven with the wind out of the threshing-floor, And as the smoke out of the window.

Yet I am the Lord thy God From the land of Egypt; And thou knowest no God but Me, And beside Me there is no saviour.

I did know thee in the wilderness, In the land of great drought.

When they were fed, they became full, They were filled, and their heart was exalted; Therefore have they forgotten Me.

Therefore am I become unto them as a lion; As a leopard will I watch by the way,

ניקר ישְׂרָאִי אָרָם וּיִעְּלָר יִשְׂרָאִלָּ בְּאִשְּׁר יּבְאִשָּׁר שְׁמֶר:

ממאלנום ילולנא וֹמְמֶׁנֵי: ילוֹלְנֵא טַמֵּלָט יֹעוֹנָט אָנַרַוֹמְּנַאָּרָ

יִּסְוָתֵּ וְטְׁוַבְּּלֵינִ יָּהָּגֶּר לְנִ אֲּבְלֵּגֵי: יַבְלֵּגִיס אָפַבְוֹיִם טַּמְרִנְיַגִּם וְדָבְּגִיוּ

נּגְאָהָם פּפֿגַּלְ נּיִּמְׁנֵי: בּבַבַּר אָפַּבְנִם בִּטְיַנ וֹּהָאָ עִּיּאִ בִּיִּהְבָאַלְ

וְעַהַּוּ יוֹסָפּוּ לַחֲמֹא וַיַּצִּשָּׁוּ לָחָם עַּפָּלָּח מִכַּסְפָּם כִּתְבוּנָם עַצַּבָּים מַעֵּשָׂה חָרָשָׁים בְּלֵּה לָחָם תַם אֹמְרִים זִבְתַּי אָדְׁם עֵּגָלִים יִשְּׁקְוּוּ:

לַבָּן יִהִיוּ פַעֵּנִן־בַּמָר וְכַּשָּׁל מַשְּׁבָּים הֹלֵדְּ בְּמִץ יִסְעֵּר מִנְּבֵן וּבְעָּשָׁן מֵאַבְּבָּר:

ן אָנבֶּי וְהַנְה אֵלְהֵיף מֵאָרֵץ מִצְּרָיִם נאל'הַים זּוּלְחִי לֵא תַּדְׁע וּמוֹשָׁיעַ אַיִּן בְּלְחֵי:

אָלוּ, וֹבֹהְטַׁוּבַ בַּמִּבְבַּׁיבַ בַּאָבֶאְ טַבְאָבַוִּנִי:

قل ۿِحَنَادِنِ: ° خَمَّلَـمْدِنُصِ نَذَهُٰجُمِدِ هُخُمُدِ نَذَٰلُـم خِجُّهِ مَجِــ

אָּמִּיר: נְאָבְרִי לְנִוֹם בִּמִיִּמְטַׁלְ בִּּנְמֵר עַּלְבִּינִ

I will meet them as a beat that is bereaved of her whelps, And will rend the enclosure of their heart; And there will I devout them like a lioness; The wild beast shall teat them.

It is thy destruction, O Israel, That thou art against Me, against thy help.

Ho, now, thy king, That he may save thee in all thy cities! And thy judges, of whom thou saidst: 'Give me a king and princes!'

I give thee a king in Mine anger, And take him away in My wrath.

The iniquity of Ephraim is bound up; His sin is laid up in store.

The throes of a travailing woman shall come upon him; He is an unwise son; For it is time he should not tarry In the place of the breaking forth of children.

Shall I ransom them from the power of the nerher-world? Shall I redeem them from death? Ho, thy plagues, O death! Ho, thy destruction, O netherworld! Repentance be hid from Mine eyes!

For though he be fruitful among the reed-plants, An east wind shall come, the wind of the Lord coming up from the wilderness, And his spring shall become dry, and his fountain shall be dried up, He shall spoil the treasure of all precious vessels.

Samaria shall bear her guilt, For she hath rebelled against her God; They shall fall by the sword; Their infants shall be dashed in pieces, And their women with child shall be ripped up.

Return, O Israel, unto the Lord thy God; For thou hast stumbled in thine iniquity.

Take with you words, And return unto the LORD; Say unto Him: Forgive all iniquity, And accept that which is good; So will we render for bullocks the offering of our lips.

Asshur shall not save us, We will not ride upon horses, Weither will we call any more the work of our hands our gods, For in Thee the fatherless finderh mercy.

I will heal their backsliding, I will love them freely; For Mine anger is turned away from him.

אָבְגָם מִּםְ בְּלְבְגא חַיּנִע חַמָּבְע שְׁבְּלֵּמֹם: אָבִּוּמִםְ בְּרַב מִּכְּוּלְ וָאֶלֵרָע סְנִּוּר לְבָּם

ه مَثَنَكَ نَمُلَكُمْ خَيِثَ خَمُنُكُكَ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْكُ عَلَيْك

رَضِّدُ مِرْخُكِ هُجُنَّه رِنَاسِائِة جِجِرًا عِرِبَ بِنُوْضِيَّة هِنِيَّ بِنَسِائِةِ جِجِرًا هُرَّهُ مِرْجُهُ فِي هُخُنِّهُ رِنَاسِائِةِ جِجَرًا

 בְּמֶבְנֵינֵי (פּ)

 אָמֵּנִ לְנַי מְלָנַ בְּאָפְּנ נֹאָפַׁנוּ

יי – אַרוּרֹ עַּנֵוֹ אָפְּרָיִם צִפּוּנָה חַשְּאָהָוֹי:

הָבְלֵי יוֹלֵדֶה יָבָאוּ לְוֹ הוּא־בֵּן לָא חָלָם בִּי־עֵת לְא־יַעֲּמָד בְּמִשְׁבָּר בְּנִים:

מעיני שָאוֹל אָפְּדִּם מִּמָּנִת אָנִאָלֵם אָהִי דְבָּהִיף שָׁנֵת אָהִי קִּשְּׁרָּ שְּׁאִיל נָחַם יִּפְתַּר מעיני:

בֵּי הִוּא בֵּין אַחָים יִפְּרִיא יָבָוֹא קְדִיםֹ הֹוּחַ יְחִנְּה מִמְּרְבָּר עֹלֶה וְיִבְּוֹשׁ מְקּוֹרוֹ וְיָחֲרַב מַעְיָנִוֹ הַוּא יִשְׁסֶׁה אוֹצֵר בְּלְ־בְּלֵי חָמְדֶּה:

יְבְקְּמְנִּי (פּ) בְּחֲרֵב יִפְּלִי עֹלְלִיהָם יְרָשְׁשִׁי וְחָרִיוֹתָיוֹ מְאָשָּׁם שִּׁמְרְוֹן בָּי מְרְתָּה וְחָרִייִּהְ

שׁׁנְבְּה יִשְׂרְאֵּל עַּר יְהֹנָה אָלֹהָיִף בָּי בְשִׁלְהַּ בַּעַּינֵף:

קַחָּיִּ עִּמְּכֶם ְדְּבָרִּיִם וְשִׁיּבִּי אָלִ־יְתֹוְגִּה אָמְרַיּ אֵלְיִר כְּלִ־הִּשָּׂא עִּיֹּן וְקַח־מֹּיִב וְּנְשִׁלְמֶּה פְּרֵים שְׁפְּחֵינִי:

אָמֶּוּרוּ לְא יוֹשִׁיעֵּוּנִי עַלִּסִּעָּׁתִּי יָבֵינִוּ וְלֹאַ־נָאָמָר עָּוֹד אֶלִבֵּינוּ לְמַעֲשָׁה יָבֵינוּ אַשְּׁוּרוּ לָא יוֹשִׁיעָּנוּ עַלְ־סִּיסׁ לָא נִרְּבֶּׁר

ַ מְּמֶננ: אָרְפְּאָ מְשָׁנִיבְׁטְם אָנַבֶּם וְנִבְבָּר בָּי שֶׁב אַפּׁי

τ:ΛΙΧ

- I will be as the dew unto Israel, He shall blossom as the lily, And cast forth his roots as Lebanon.
- His branches shall spread, And his beauty shall be as the olive-tree, And his fragrance as Lebanon.
- They that dwell under his shadow shall again Make corn to grow, And shall blossom as the vine; The scent thereof shall be as the wine of Lebanon.
- Ephraim [shall say]: 'What have I to do any more with idols?' As for Me, I respond and look on him; I am like a leafy cypress-tree; From Me is thy fruit found.
- Whoso is wise, let him understand these things, Whoso is prudent, let him know them. For the ways of the Lord are right, And the just do walk in them; But transgressors do stumble therein.

- ھُلَھُد حَذِٰکُٹیا: * هُكُنُك حَمَّر ذِنهُكَةِدِ نَظْكَ لَا حَمِيهَةُكَ لَنَكَ
- בַּלְבַלְּנְגָוֹ
 בַלְבַנְ יָלְכֹוְיִלְּנִנ וֹנְיֵנֵנ בַּנְּנִנ עוִגַוֹ וֹנְנִנוֹ בְנְנִ
- نخكب ختدا خٍخئبا: نَهُرتهِ بِهُدَّد خَمَجٍهِ نَعَنْهُ لَـٰذًا لَنَظَلَـٰكَهِ حَهُظًا
- נְמְאָא: נְאָׁמִּינְיִנִּי אָׁנִּי ְ כִּבְּרֵנְיִמְ רַמְּלָּוְ מִמֶּנִּי פָּרִינְ אַפְּרֵיִם מִעַרַלִּי אָנִר לְהָּגִּבָּיִם אָנָּי מָנִּיִּנִי
- י מָּג טַבְּׁם: **בְּבֶּג נְיבְנָע נְגָּגַעִּם דְּבָּגו נְּבָם נְּפָּאָּמָּנִם *** מָג טַבְּם נְיֵבֵּן אָבֶּט לִבְּנִן נִיגַבְּאָם בָּגַּגִּאָנִהָם

הפטרת וישלח

The Haftarah is Obadiah 1:1 – 1:21.

- The vision of Obadiah. Thus saith the Lord God concerning Edom: We have heard a message from the LORD, And an ambassador is sent among the nations: 'Arise ye, and let us rise up against her in battle.'
- Behold, I make thee small among the nations; Thou art greatly despised.
- The pride of thy heart hath beguiled thee, O thou that dwellest in the clefts of the rock, Thy habitation on high, That sayest in thy heart: 'Who shall bring me down to the ground?'
- Though thou make thy nest as high as the eagle, And though thou set it among the stars, I will bring thee down from thence, saith the LORD.
- If thieves came to thee, if robbers by night— How art thou cut off!— Would they not steal till they had enough? If grape-gatherers came to thee, Would they not leave some gleaning grapes?
- How is Esau searched out! How are his hidden places sought out!

- חַזִּוֹן שְׁבַרְיָה בְּה־אָמֵרֹ אֲדִּנִׁי יֵהִוֹּה לָאֵדִּיִם שְׁמִּיִּמִׁה שְּמֵּׁמְנִוּ מֵאָת יְהִוֹּה וְצִירֹ בַּגּּיִנִם שְׁלֶּח קְּיִמוּ וְנְקִּיּמָה שְּלֶיה לַמִּלְחָמֶה:
- הַנָּה קַּטֶּן נְתַּמֵּיף בַּנּוֹ, בַּנּוֹם בְּזִיּ צַּמָּה מְצְּר:
- קרור לקף השיאף שקני בחגני אֶרֶץ: יוְדְיֹר שְׁבְתָּי אַמֶּר בְּלְבֹּוֹ מֶי יוֹרְדֵנִי אֶרֶץ:
- אָםַ-מִּלְּבֵּיהַ כַּנְּמֶב וֹאִם_נֵּין כִּוְכָבִים מָּים מַּגַּדְ מִמֶּם אִיְבִירָךְ נְאָם_וְהַוְּה:
- אָם־נַּנְבֶּים בָּאִּיּ לְּךְּ אָם־שָּׁיִּדְיֵרִ לֵּיְלָּה אָיף נִדְּמִיתָה הַלִּיא יִנְּנְבִּי בַּיָּם אָם־בְּצְּרִים בָּאִי לְךְּ הַלְּיֹא יַשְׁאָירוּ עַלְלְוּת:
- אול װְשְׁפְּׁהְ מֹמֶּׁר וֹבְעָׁה מַגְּפְּׁדְרוּ:

- All the men of thy confederacy Have conducted thee to the border; The men that were at peace with thee thave beguiled thee, and prevailed against thee; They that eat thy bread lay a snare under thee, In whom there is no discernment.
- Shall I not in that day, saith the LORD, Destroy the wise men out of Edom, And discernment out of the mount of Esau?
- And thy mighty men, O Teman, shall be dismayed, To the end that every one may be cut off from the mount of Esau by slaughter.
- For the violence done to thy brother Jacob shame shall cover thee, And thou shalt be cut off for ever.
- In the day that thou didst stand aloof, In the day that strangers carried away his substance, And foreigners entered into his gates, And cast lots upon Jerusalem, Even thou wast as one of them.
- But thou shouldest not have gazed on the day of thy brother In the day of his disaster, Weither shouldest thou have rejoiced over the children of Judah In the day of their destruction; Weither shouldest thou have spoken proudly In the day of distress.
- Thou shouldest not have entered into the gate of My people In the day of their calamity, Yea, thou shouldest not have gazed on their affliction In the day of their calamity, Nor have laid hands on their substance In the day of their calamity.
- Neither shouldest thou have stood in the crossway, To cut off those of his that escape, Neither shouldest thou have delivered up those of his That did remain in the day of distress.
- For the day of the Lord is near upon all the nations; As thou hast done, it shall be done unto thee; Thy dealing shall return upon thine own head. .
- For as ye have drunk upon My holy mountain, So shall all the nations drink continually, Yea, they shall drink, and swallow down, And shall be as though they had not been.
- But in mount Zion there shall be those that escape, And it shall be holy; And the house of Jacob shall possessions.

- ער הגנבול שקהוף בל אַנְשֵׁי בְרִימָף השׁיאָוּף יְבְלִוּ לְףְ אַנְשֵׁי שְׁלֹמֵף לַחְמָף יִשִּׁימוּ מְזוֹר מַחְמִיף אֵין הְבוּנָה בְּוֹּ:
- » הַלְּוֹא בַּיִּוֹם הַהִוּא נָאָם־יִּהְנָָה וָהַאָּבַרְתֵּיּ הַכְּמִיםׁ מֵאֱדֹּוֹם וּהְבוּנֶה מֵתַר עֵשֶׂוּ:
- פּ וְחַתִּי גִּבּוֹהֶיוִךְ הַּיִּמֶוֹן לְטָּעַן יִבֶּהֶר אָיִשׁ מַתַר עַשָּׁי מִקְּטֶל: מְחַתְּה אְחִיךְּ הַיִּמְלֵּר הַרְהַּיּ רְּנְשָּׁה ווכרה
- ، מחַמָס אָחִיף יַשְּקֹב הְּכַפְּהַ בּיּשָׁה וָנְרְרָהָ לְעוּלְם:
- קיום עַמְּדְרֵ מִנְּגִר קִּינִם שְׁכִוֹת זָרָים חֵילִוֹ וְנְּכְרִׁים בָּאִי שְׁעְרָׁו וְעַל־יְרוּשְׁלַםׁ יַדְּוּ גוֹרְל נִם־אַמְּה פְאַתַר מֵחֶם:
- ַ עַּלְבֵּיִ בְּיִנִם אָבְנִים לְּבְּיִנִם אָבְנִים וְאַלְ הַשְּׁמֵּח לְבְנֵי־יְחוּדֶח בְּנִים אָבְדָם וְאַלְ הַיְּבְּיִם צְרֵים
- מִהְלְטִׁנְת בְּטֵּגְלְ בְּנְוֹם אֵגְדְוֹ בְּצְלְם מַּבְא נִּם־אַמָּת בְּרָשְׁלִוֹ בְּנִוֹם אֵידְוֹ וְאַלְ מִהְלִים בְּיִנִם בְּלִוֹם אֵידְוֹי
- ְּבְּלִּיְמְּגִׁי וְאַּלְ־תַּסְגֵּרְ שְׂרִידֶּיִוּ בְּּוֹנִם צֶּרֶה: בְּלִימְגִי וְאַלְ־תַּסְגֵּר שְׂרִידֶּיוּ בְּוֹנִם צֶּרֶה:
- چי־קָרִיֹב יוֹם־יְחִוָּה עַל־בְּלִ־חַגּוֹיָם פַּאֵשֶׁר עִשִּיתִ יֵעֲשֶׁה לֶּךְ גָּטֶלְךָּ יָשִׁיּב בְּרֹאִשֶּׁך:
- בִּי בְּאֲשֶׁר שְׁתִיתָם עַל־תַּר קְּדְשִׁי יִשְׁתָּי בְל[ַ]תַגּּוֹיָם מְּמָיִד וְשְׁתַּי וְלְמִּי וְתִיִּי בְּלִוֹא הְיְיִּ:
- וּבְתַר צִּיָּוֹן מִּהְגָה פְּלֵיטָה וְתָיָה אָדָטׁ וְיֵרְשׁוּ בֵּית יַעֲלְב אָת מוֹרֶשִׁיהֶם:

- And the house of Jacob shall be a fire, And the house of Joseph a flame, And the house of Esau for stubble, And they shall kindle in them, and devour them; And there shall not be any remaining of the house of Esau; For the Lord hath spoken.
- And they of the South shall possess the mount of Esau, And they of the Lowland the Philistines; And they shall possess the field of Ephraim, And the field of Samatia; And Benjamin shall possess Gilead.
- And the captivity of this host of the children of Israel, That are among the Canaanites, even unto Zarephath, And the captivity of Jerusalem, that is in Sepharad, Shall possess the cities of the South.
- And saviours shall come up on mount Zion To judge the mount of Esau; And the kingdom shall be the Lord's.

- ئېزىر چىد-نېڅد يېھ بچرى بنوا- كېڅد: بېرى يېۋىز كېھ ئېدكې خىت يېچكىد: ئېزى پېدىد كېچىدى يېۋى خىنى يېچىد:
- מְּבֵר מִּמְרֵוּ וּבְּנְיֵמֵן אָת-מִּגַר אֶפַּרָּוֹם וֹאֵת פְּלְמִּיִּנִם וֹנֵרְמִּוּ אָת-מִּבַר אֶפַרָּוֹם וֹאֵת זי וֹנְרְמִּוּ תַּנְּיֶּר אָת-תַר מִמָּו וִתַּאָפַלָּת אָת-
- בּספַּבְר יְרְשֵּׁי אָט מִבֵּי, עַזֶּנֶב: בְּנְצְּנִים מַבְ_צֵּרְפָּט וֹלְלָט יִרִישָּׁלְם אָשֶּׁר וֹלְלָט עַמַלְם אָשֶּׁר
- ְנְשְׂלִי מְוֹשִׁשִׁיםׁ בְּחַר צִיּוֹן לִשְׁפִּׁט אָת־חַר עַשָּׁי וְחִיְמָח לִיהוָה הַמְּלִיבֶּה:

הפטרת וישב

.8:8- 8:15 Haftarah is Amos 2:6-3:8.

9:II

- Thus saith the LORD: For three transgressions of Israel, Yea, for four, I will not reverse it: Because they sell the righteous for silver, And the needy for a pair of shoes;
- That pant after the dust of the earth on the head of the poor, And turn aside the way of the humble; And a man and his father go unto the same maid, To profane My holy name;.
- And they lay themselves down beside every altar Upon clothes taken in pledge, And in the house of their God they drink The wine of them that have been fined.
- Yer destroyed I the Amorite before them, Whose height was like the height of the cedars, And he was strong as the oaks, Yet I destroyed his fruit from above, And his roots from beneath.
- Also I brought you up out of the land of Egypt, And led you forty years in the wilderness, To possess the land of the Amorites.

- בּכֵּסֶׁלְ גַּּגְּיִל וְאֶבְיִוֹן בַּעָּבְיִּר נַעֵּלְיִם: וְעַּלְ-אַרְבָּעָר לְאִ אָּמִּיבָנִּוּ עַלְ-מִכְרָם בּבְּטָלִ צִּיִּיל וְאֶבְיִוֹן
- הַנְּהְּרֶׁה לְמָתּוֹ הַכֵּּלְ אָּנַ ְאָה לַּרָּאָה בַּלְּים וְצֵבֶּנִי הְּנְגִים וֹאִּי וְאָּבִּיוּ הֵלְכִּי אָלְ הַאָּאָפָּים מַלְהֵפָּר אָבָוֹ לְּבָּנִאָה בַּלְּים
- زیرا بیدشات نشطه چات پیچاک چکافیوں ایوک چنهات بیککات نشه پیچک چکافیم
- ېڅنځ، השטרהי אָח־קאָמֹרִי מִפְּנִיהָם אַשֶּׁר פְגָּבַה אַבְיִים נְבְּהֹוֹ וָחָסָׁן הָוּא פְאַלוֹנָים וָאַשְׁמֵיד פּּרְיוֹ מִמַּעַל וִשְׁרָשָׁיוּ מְחֲחַת:
- לְנֵתְּטׁ אַּעַבְאָנֵוּ בְּאָנְלֶוּ אַנְלֶבְּיּ זֹאִנְלֶוּ אַטַׁכֵּם כּּמָּבְלֵּנִ אַּבְבָּׁהָנִם הָּזְּנֵ זֹאִנְכָּוּ נִאָּנְלֵנִי אַטַׁכִּם מָאָנֵוּ מִלְּנִים זֹאָנְכָּוּ נִיאָּנְלִינִי אָטַבָּם מָאָנִוּ מִּאָנִים

- And I raised up of your sons for prophets, And of your young men for Nazirites. Is it not even thus, O ye children of Israel? Saith the Lord .
- But ye gave the Mazirites wine to drink; And commanded the prophets, saying: 'Prophesy not.'
- Behold, I will make it creak under you, As a cart creaketh that is full of sheaves.
- And flight shall fail the swift, And the strong shall not exert his strength, Neither shall the mighty deliver himself;
- Neither shall he stand that handleth the bow; And he that is swift of foot shall not deliver himself; Neither shall he that rideth the horse deliver himself;
- And he that is courageous among the mighty Shall flee away naked in that day, Saith the ${\tt LORD}$.
- Hear this word that the LORD hath spoken against you, O children of Israel, against the whole family which I brought up out of the land of Egypt, saying:
- You only have I known of all the families of the earth; Therefore I will visit upon you all your iniquities.
- Will two walk together, Except they have agreed?
- Will a lion roar in the forest, When he hath no prey?
 Will a young lion give forth his voice out of his den,
 If he have taken nothing?
- Will a bird fall in a snare upon the earth, Where there is no lure for it? Will a snare spring up from the ground, And have taken nothing at all?
- Shall the horn be blown in a city, And the people not tremble? Shall evil befall a city, And the Lord hath not done it?
- For the Lord God will do nothing, But He revealeth His counsel unto His servants the prophets.
- The lion hath roared, Who will not feat? The Lord Gop hath spoken, Who can but prophesy?

- נְאַלַּגִּם מַלֵּנִגְלָּגִּם נְמָבַּעִּנְגָּגָם נִמְבַּעִנְגַנְלֵּאִם נְאָלַגִּם מַלֵּנִגְלָהְ נְאָלַגִּם מִלְּנִגָּגָם נִמְבַּעִנְגַנְ
- מּוֹנִינֶם לְאִמֶּר לְאִ שׁנַּּבְאַנִּי:מַּמְלֵנִ אָטַרַעַנְּוֹנְרִים זְיֵוֹן וֹמַּלְרַעַנְּבְיִאִּים
- ַ הַנָּה אָנֹבִי מִעִּיק מַּהְמִּיבָם כַּאֲּשֶׁר הָּעִיקֹ הְעַּגְלְה הַמִּלְאָה לָה עָּמִיר:
- וּגִּבְּוֹר לֹאֵ־יְטְנִיסׁ נִפְּשְׁוֹיִּ יי וְאָבָּר מְנִיסׁ מִקְּל וְחָזָק לֹאִ־יְאַמֵּץ פֹחָוֹּ
- יַם נִיפָּשׁ הַפָּשָׁת לָאִ וֹמְמֶע נַלֵּאְ פָּהַנְּלָיוּ לָאִ יי נִיפָשׁ הַפָּשָׁת לָאִ וֹמְמֶע וַלֵּלְ בָּרַנְלָיוּ לָאִ
- וּ וְאַמִּיץ לְבָּוֹ בַּגִּבּוֹרֵים עְרָוֹם יָנָוּס בַּיּוֹם־ הַהְוּא נְאָם־יְהְוְה: (פּ)
- אַמָּׁר הַמֶּלְיָהִי מִאָּרֶא מִּגְרִים לְאַמָּר: מִּלְיָבֵם בְּנֵּר יִמִּבְאַלְ מִּלְ בְּלְ-חַמִּמִּפְּהָיִר מִמְּמָה אָתִרְהַבְּבָּר הַנִּיִּה אַמָּר בִּבָּר יִתְּיָׁר
- מּלְ_כֹּן אֶפַׁלַּע מְּלֶּיְם אֵט כַּלְ_מִּינִינִיכֶּם: בא אָטַבָּם יָדַמִּטִּי מִפָּל מִמָּפַּטִּיִּט טִאָּדַמִּי
- בְּיִלְכִּנְ אָלֵיִם יַבְּבְּׁיִנְ בָּלְטִּגְ אִם ַנְוָמֶּבְנִיּ
- בְּפֶּיר קוֹלוֹ מִמְעָּנְיִוֹ בִּלְּחָי בִּלְחָי אָם־לְבֶּר: * הַנִישְׁאָר אַרְנִילְ בִּיְּתָּר וְשֶׁנִר אָם־לְבֶּר:
- ָ הַהִפָּל צִפּוֹר עַל־פָּח הָאָּהֶץ וּמוֹקִשׁ צֵּין לְּה הַנְעֲלֶה־פַּחׁ מִן־הֲאֲדְמָּה וְלֶכָּוֹד לִא יִלְּבְּוֹד:
- אָםַ יִּהְּלֵּא נְהֵּבְ בְּמְּנִר וַעְּהָר לְאִ מְשֵּׁה: אָם יִהְקָע שׁוּפְּר בְּמְּנִר וַעְּהָ לְאִ מְשֵּׁה:
- ל בְּנְ לַאְ נַהְמֵּטְ אָבְוֹּנְ יִינִינְע בַּלָּב בַּנְ אָם. בּנְ לַאְ נַהְמֵּטְ אָבְוֹּנְ יִינִינְע בַּלָּב בַּנְ אָם.
- » אַרְיֵר שְׁאָג מָי לַא יִירָא אַרֹנֶי יֵהוֹתֹ דִּבָּר מִי לַא יַנְּבֵא:

הפטרת מקץ

1:4 – 21:5 egyiJ I &i daratlaH 5dT

- And Solomon awoke, and, behold, it was a dream; and he came to Jerusalem, and stood before the ark of the covenant of the Lord, and offered up burnt-offerings, and offered peace-offerings, and made a feast to all his servants.
- Then came there two women, that were harlots, unto the king, and stood before him.
- And the one woman said: 'Oh, my lord, I and this woman dwell in one house, and I was delivered of a child with her in the house.
- And it came to pass the third day after I was delivered, that this woman was delivered also; and we were together; there was no stranger with us in the house, save we two in the house.
- And this woman's child died in the night; because she overlay it.
- And she arose at midnight, and took my son from beside me, while thy handmaid slept, and laid it in her bosom, and laid her dead child in my bosom.
- And when I rose in the morning to give my child suck, behold, it was dead; but when I had looked well at it in the morning, behold, it was not my son, whom I did beat.
- And the other woman said: 'Nay; but the living is my son, and the dead is thy son.' And this said: 'No; but the dead is thy son, and the living is my son.' Thus they spoke before the king.
- Then said the king: 'The one saith: This is my son that liveth, and thy son is the dead, and the other saith: Nay; but thy son is the dead, and my son is the living.'
- And the king said: 'Fetch me a sword.' And they brought a sword before the king.

- ניקץ שְׁלְמָה וְהָבָּה חֲלִים נִיָּבֹוֹא יְרִוּשְׁלִם נִיצְּמָדוּ לְפְּנֵוּ אֲרַוֹּן בְּרִית־אֲדֹנִי נִיַּעַל עַלוֹת נִיַּעַשׁ שְׁלְמִים נַיַּעַשׁ מִשְׁמָּה לְבְלְ עַבְּדְיוּ: (פּ)
- ، אָז קְבֹאנִה שְׁתֵּיִם נְשִׁים זֹּנִוֹת אֶלֹ־תַמֵּלֶךְ וַתַּעַמְדְנָה לְפְּנֵיוּ:
- וַאַאָמָר הָאִשָּׁה הָאַחַתִּ בָּי אֲדִּנִּי אֲנִי הְאִשְּׁה הַוּּאָת יִשְׁבָׁה בְּבָּיִה אָחָד נָאֵלֶד עְמָה בַּבְּיִה:
- ַנִיְהֵי בַּיָּוֹם תַשְּׁלִישִׁי לְלִדְּהִּי וַהַּלֶּד נַם־ הָאִשְּׁה הַזָּאִה נַאֲנָהָנִי יַהְדִּר אֵיִרְזָר אִמְּנִיּ בַּבְּיִת זּוּלְתָּי שְׁתַּיִם־אֲנָהְנִי בַּבְּיִת:
- مَجْرَد: تَرْقُط جُالِتِهِهُد تَهُهِد جُرِّجُد هُهُد هُذَيْتِ
- וַמְּׁמִׁםְ בְּעִוּף חַלֵּיִלְּה וַתִּּמָּח אָת בִּנִי מֵאָצְלִי וַאֲמֶּחְףׁ יְשִׁנְּה וַתַּשְׁכִּיבָהוּ בְּחֵיקֵה וְאָת־בְּנָה חַמֵּת הִשְׁכֵּיבָה בְחֵיקֵי:
- אָמֶּׁב נְלֶבְׁשׁנִּי נֹאֵטִׁפְנִינֹּן אֵלְנִן פֿפֶּפֿב וְשׁיִּּנִי לְאָבִנֹיֵנִ בֹּנִי נֹאֵפֿם פֿבָּפֿב לְשׁנִינִּיל אָעַבַּבָּנִי וְשִׁיִּּנִי
- ַוּמֹאמֶר ׁ הָאִשָּׁה הָאַטֶׁרֶת לָאׁ כִּי בְּנָי הַחַל יְבָּנֵךְ הַמֵּׁת וְזָאת אִמֶּרֶת לָאׁ כִּי בְּנֵךְ הַמֵּת יְבְנֵי הֶחֶיִי וַמְּדַבֶּרְנָה לְפְנֵי הַמֶּלֶרְּ:
- וּבְנֵי הַמֵּת וְזְאָת אִמֶּבֶת לָאָ כִּי בְּנֵךְ הַמֵּת יִבְנֵךְ הַמֵּת וְזְאָת אִמֶּבֶת לָאָ כִּי בְּנֵךְ הַמֵּת יבְנֵי הַמְיי (פ)

And the king said: 'Divide the living child in two, and give half to the one, and half to the other.'

Then spoke the woman whose the living child was unto the king, for her heart yearned upon her son, and she said: 'Oh, my lord, give her the living child, and in no wise slay it.' But the other said: 'It shall be neither mine nor thine; divide it.'

Then the king answered and said: 'Give her the living child, and in no wise slay it: she is the mother thereot.'

And all Israel heard of the judgment which the king had judged, and they feared the king; for they saw that the wisdom of God was in him, to do justice.

And king Solomon was king over all Israel.

נּאָמֶר הַמֶּלֶּךְ גּּוְּרָי אָת־הַנָּלֶר הַחַי לְשָׁנְיֵם יִּהְנָי אֶת־הַחַצִּי לְאַהַת וָאֶת־הַחַצִּי -

ַּרָאִמֶּר הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר בְּנָה הַחַּׁי אֶל הַמָּלֵף בּי־נִבְמְרַוּ רְחֲמֵּיהִׁ עַל־בְּנָהׁ וַתַּאִמֶרוּ בָּי אֲדֹנִי הְנִיּ־לְהֹּ אֶת־הַיְּלָּוּד תַחַּי וְהָמֶת אַל־ הְמִיתֻהוּ וְיְאָת אִמֶּהֶת נַּם־לָי נַם־לְּדָּ לֹא יְהְיֶהׁ נְּּזְרוּ:

ַנַּפַן תַמֶּלֶד נַיֹּאמֶר הְּנִּרִלָה אָת־תַּיָלִיּד תַחַׁי וְתְמֶת לָא הְמִיתֻּהוּ הָיא אִמְּוֹ: (ס)

رَبْשִׁמְעָנִי כָּלְ־יִשְׂרָאֵׁל אָת־חַמִּשִׁפְּטֹ אֲשֶׁר שְׁפָּט חַמֶּלֶךְ וַיְּרְאָי מִפְּנֵי חַמָּלֶךְ כָּי רְאִׁי בִּי־חְּכְעָת אֵלֹהָים בְּקְרְבָּיׁ לַעֲשָׂית מִשְׁפֶּט: (ס)

رببر بيهرځة سِائمت هاچه لاخ-چا-

نَصْلَةُح: (٥)

הפטרת ויגש

The Haftarah is Ezekiel 37:15 - 37:28.

ι:VΙ

L٦

STORD came unto me, saying:

And thou, son of man, take thee one stick, and write upon it: For Judah, and for the children of Israel his it: For Joseph, the stick of Ephraim, and of all the house of Israel his companions;

and join them for thee one to another into one stick, that they may become one in thy hand.

And when the children of thy people shall speak unto thee, saying: Wilt thou not tell us what thou meanest

וְאַהָה בָּן־אָבָם קַח־לָּךִּ עֵּץְ אָהָׁד וּכְּהָב עַלְיוֹ לֵיהוּדְה וְלְבְנֵי ִשִּׁרָאֵל חֲבָרָוִ וּלְקַתֹּ מֵץ אָהְד וּכְהַוֹב עָלְיו לְיוֹסִףׁ עֵץ אָפְּנִים וְכְלִב אַהְם אַתְד אֵלְ-אַתְד לְהַ לְנִיְּ אָתְד הכלב אַהְם אַתְד אֵלְ-אַתְד לְהַ לְנִיְּי אַתְד

ې نېږ⊂ خېن څڼه څڼه څې څڼه ځلا ځلا څڼه څڼه څڼه څڼه څڼه څڼه څڼه څڼه ځلا ځ

י וְבְאָשֶׁר יאִמְרַר אֵלֶיִר בְּגַר עַמְּךְּ בִּגַר עַמְּךְּ בְּלְנִאְ־תַּנְּיִר לְנִר מְּתִראֵלֶר בְּגָר עַמְּךְ

say into them: Thus saith the Lord God: Behold, I will take the stick of Joseph, which is in the hand of Ephraim, and the tribes of Israel his companions; and I will put them unto him together with the stick of Judah, and make them one stick, and they shall be one in My hand.

And the sticks whereon thou writest shall be in thy hand before their eyes.

And say unto them: Thus saith the Lord GOD: Behold, I will take the children of Israel from among the nations, whither they are gone, and will gather them on every side, and bring them into their own land;

and I will make them one nation in the land, upon the mountains of Israel, and one king shall be king to them all; and they shall be no more two nations, neither shall they be divided into two kingdoms any more at all;

neither shall they defile themselves any more with their idols, nor with their idols, nor with their detestable things, nor with any of their transgressions, but I will save them out of all their dwelling-places, wherein they have sinned, and will cleanse them; so shall they be My people, and I will be their God.

And My servant David shall be king over them, and they all shall have one shepherd; they shall also walk in Mine ordinances, and observe My statutes, and dotherm

And they shall dwell in the land that I have given unto Jacob My servant, wherein your fathers dwelt, and they shall dwell therein, they, and their children's children, for ever; and David My servant shall be their prince for ever.

Moreover I will make a covenant of peace with them; them—it shall be an everlasting covenant with them; and I will establish them, and multiply them, and will set My sanctuary in the midst of them for ever.

My dwelling-place also shall be over them; and I will be their God, and they shall be My people.

דַּבָּר אֲלֵהָם פֹּה־אָמַר אֲדִּנָי יֶהוֹהֹ הִנֵּהֹ אֲנִי לֹקַׁתַ אָת־עֵּץ יוֹסֵף אֲשֶׁר בְּיַד־אָפְּרִַּיִם וְשִׁבְּמֵי יִשְׂרָאֵל חֲבָרָוּ וְנְתַּמִּי אִוֹּהָם עְלֶיוּ אָת־עֵּץ יְהוּדְה וַעֲשִׁיִּהִם לְעֵּץ אֶהְׁד וְתִיִּיּ אֶתֶד בְּיָדִיּי:

לְמִּגִנִנִים: בּ נִבְּנְנִ טִמְּּรָגִם אָמָב_טַבְּטָּׁב מִּכְגִינִם בִּּנִבָּבּ

וְהַבֵּר אֲלֵיהָם כֹּה־אָטָר אֲדִּנָי יֵחוִֹה הַנָּר אֲנָי לֹקֹתׁ אֶת־בָּנֵי יִשְׁרָאֵל מִבָּין תַּנִּיוֶם אֲשֶׁר הֶלְכִּוּ־שָׁׁם וְקִבָּצִּתִּי אֹתָם מִפְּבִיר הְהַבְּאתִי אוֹתָם אֶל־אַדְטְּהָם:

וְלֵאׁ יִשִּׁמְצִּׁרִ עִּוֹדִ בְּגִלִּילִיהִם וִבְּשִׁקִּרֵצִיהָם מוּשְׁבְּחֵיהָם צִּשָּׁרִ חָמְצִּרִּ בָּהָם וְמִחַרְתָּי אוּקם וְחַיִּרְלֵי לְעָּׁם וַצִּגְּרִ צֶּהְנֶת לְחָם לֵאל'הֵים:

نېژن ځکځت بځدېغڅټ. تېد، ئنک ننټ ځکځت بځدېغڅټ. تېد، ئنکان نېژن ځکځت بځدې

אָּטַ-מִּלְבְּהָּ, בַּטִּיְכֶם לְתִּיְלֶם: יִהְיָה אִיְהָם וּנְסַמִּים ְוְהִרְבִּיתַּ, אִיִּלְם וֹנְסַמַּ. אָטַ-מִּלְבְּהָּ, בַּטִּיְכִם לְתִּיְלֶם:

לאליה, משְׁבְּנִי שְׁבֵיהָם וְהָיִיִּהִי לְהָם בְאַלְהָיִם וְהַשְּׁה יִהְיוּ־לֵי לְעֶם:

And the nations shall know that I am the LORD that sanctify Israel, when My sanctuary shall be in the midst of them for ever.

נְיֵלְתִּילְם: (פּ) מְּחִיִּשְׂרְאֵלְ בִּהְיָוֹת מִקְּדְּשָׁי בְּחִילָם לְעִּילְם: (פּ)

הפטרת ויחי

The Haftarah is I Kings 2:1 - 2:12.

Now the days of David drew nigh that he should die; and he charged Solomon his son, saying:

I go the way of all the earth; be thou strong therefore, and show thyself a man;

and keep the charge of the LORD thy God, to walk in His ways, to keep His statutes, and His commandments, and His ordinances, and His testimonies, according to that which is written in the law of Moses, that thou mayest prosper in all that thou doest, and whithersoever thou turnest thyself,

that the LORD may establish His word which He spoke concerning me, saying: If thy children take heed to their way, to walk before Me in truth with all their soul, there shall not fail thee, said He, a man on the throne of Israel.

Moreover thou knowest also what Joab the son of Zeruiah did unto me, even what he did to the two captains of the hosts of Israel, unto Abner the son of Mer and unto Amasa the son of Jether, whom he slew, and shed the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the blood of war in peace, and put the slew, and in this shoes that were on his feet.

Do therefore according to thy wisdom, and let not his hoar head go down to the grave in peace.

But show kindness unto the sons of Barzillai the Gileadite, and let them be of those that eat at thy table, for so they drew nigh unto me when I fled from Abaalom thy brother.

בּנוֹ לֵאַמֶּנֵ: בּנוֹ לֵאָמֶנֵ: בּנֹלֵבְרֵבׁ וֹמֶּרֵבְנֵיִר לַמִּנִּים וֹוֹאָּנִ אָּטַבְאָּבְמָּנִי

וְשְׁמִרִהָּ אָת־מִשְׁמָרֵתוּ יִחְוָּה אֵלֹהִיף לְלָבֶת בְּדְרָבִיוֹ לִשִׁמֹר חָמִּתִּי מִצְיֹתִיוֹ יִמִשְׁפְּמָיִ וְעֵּדִיֹלִיִ כַּבְּתִּיב בְּתִּרָת מֹשֵׁת לְמַעַן חַשְּׁכִיל אֲת בְּל־אֲשֶׁר חַצְּשֶׁה וְאָת בְּל־אֲשֶׁר חִפְּנֶה שֶׁם:

לְמָּהֹן וֹלְּיִם וִחִוָֹּה אָת־דְּבִּרוֹ אָמִה דִּבָּרִ לְלֵכֶת לְפָּנִי בָּאֵמָׁת בָּבְלִ־לְבָבֶם וּבְבָלִ לְלֵכֶת לְפָּנִי בָּאֵמָׁת בָּבְלִ-לְבָבֶם וּבִבְלִ בּפָא וִשְּׁרָאֵים בּפָא וִשְּׁרָאֵים בּפָא וִשְּׁרָאֵים בּפָא וִשְּׁרָאֵים בּפָא וִשְׁרָאֵים בּפָא וִשְׁרָאֵים בּפָא וִשְׁרָאֵים

خَمَّرُهِ مَهُرِ: لَمْمُنتُ خَتَخَمُثَكَ لَرُهِ بِرِيَّهِ مَرِحُنْهِ

מפׁנֹ, אַבְמֶּלְנִם אִטְׁ,וּב: פֹאָכִלְ, מִּלְטַוֹּנִי פֹּ, כַּן פֿוֹבָרָ, אֵלְ, פֹבֹּרְטֵי, וֹלְבַׁנָ, כַּנִּוֹלָ, נַיִּגְלְמָּב, טִּמְּמִטִי חְׁסָב וִטִּי,

- And, behold, there is with thee Shimei the son of Gera, the Benjamite, of Bahutim, who cursed me with a grievous curse in the day when I went to Mahanaim; but he came down to meet me at the Jotdan, and I swore to him by the LORD, saying: I will not put thee to death with the sword.
- Now therefore hold him not guiltless, for thou art a wise man; and thou wilt know what thou oughtest to do unto him, and thou shalt bring his hoar head down to the grave with blood.'
- And David slept with his fathers, and was buried in the city of David.
- And the days that David reigned over Israel were forty years: seven years reigned he in Hebron, and thirty and three years reigned he in Jerusalem.
- And Solomon sat upon the throne of David his father; and his kingdom was established firmly.

- ְנְעַקְּתְ אֵלְ חְּנָפְתוּ כֵּי אָיִשׁ חָבֶם אָתָּח וְנְרַעְּתְּ אֵת אַשֶּׁר תִּעֲשֶׂת־לֹּוֹ וְחְוֹרַדְתְּ אָת־ שֵּיבְתַוֹּ בְּדֶם שְׁאִילִּ:
- בוֹנה: (פ) יי נישְׁכַּר בִּוֹנִה מִם אָבְטָנו נּיִלַבָּר בָּמָּנִה
- יבּירְוּשֶׁלֶם מִּלְּוּ שִׁלְשֵׁים וֹשִּׁלְשֵׁ מִּנִים: אַּרְפָּׁמִים אָּנְיִׁנ בְּטִבְּרָוּן מִלְוּ שָּׁבָּת אָּנִים וְעִּיִּמִים אַמֶּר מִלְוּ בִּוֹרְ מַּלְוּ הָּנִים
- ַ װְשְׁלְמֵּׁה יְשֵּׁב עַל־כִּסֵא דְּוֵד אָבָיו וַחִּכָּן װְשְׁלְמֵּה יְשְׁב עַל־כִּסֵא דְּוֵד אָבָיו וַחִּכָּן

מפטיר לשבת ראש חודש

The Mastir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 - 15.

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the Lord: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the the the sand the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

And one he-goat for a sin-offering unto the Lord; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

«אוועג» וּבְיוֹם תַשִּׁבְּת שְׁנֵי־כְּבָשָׁים בְּנֵי־שָׁנָה הְמִימָם וּשְׁנֵי שָשְׁרֹנִים סָּלֶת מִנְחָה בְּלּילֶה בַּשֶּׁמֶן וְנִסְבְּוֹּ:

י עלַר שַבַּר בִּשַבַּהִוֹ עַל־עֹלָר הַהְּמָיִר נְנְסְבֶּה: (פּ)

ְּ בְּנִי־שְׁנָה שְׁבְּעָה מְּנִים הַקְּרִיבוּ עַלְּה כִּרְשָׂים פְּרִים בְּנִי־בָקָר שְׁנִים וְצָּיִל אָהְד כְּבְשָׁים בְּנִי־שְׁנָה שְׁבְּעָה מְּנִים הַקְּרִיבוּ עַלְּה בְּבְשָׁים

نهْدَسِّر مِعْدَرُت حَهْدًا كُمْرَ مَبْتِت جَدَرِت حَهْدًا ذَهِد بَعْبَهِ نَهْدُ مِعْدَدَ كَذَرِ مَثْمَا ذَهِد بَعْبَهِ نَهْدُ مِعْدَدَ

, ןִשְּשְׁרֵּוִ שִּשְׁרֹוֹן סָׁלֵח מִּנְחָת בְּלִּיּלֶת בַשִּׁמֵן לַבֶּבֶשׁ הָאָחָד עֹלְתֹ הֵיחַ נִיחֹׁתַ אִּשֶׁת לַיהְוָה:

וְנִסְבֵּיהָם חֲצֵי חַהִין ִיִהְיָה לַפְּׁר יִשְׁלִישָׁת הַהֵין לְאַיִל יִּרְבִיעָת הַהֵין לַבֶּבֶשׁ יָיֵן זֵאת עֹלֶת חֹבֶשׁ בְּחְדְשׁׁי לְחְדְשֵׁי הַשְּׁנֶה:

על־עַלַת הַמְּעֶיר נִעְשֶׂה וְנִסְבְּוֹ: (ס)

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66.1 - 24.

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the Lord; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

בואאו בְּר אִמָּר יְחִנְּה הַשִּׁמָּיִם כִּסְאִּי וְהַאָּבֵץ הַדְּם רַנְלְי אִי־זֶּה בַּיִּתִ אֲשֵּׁר מִּבְנִּי־לִי הַצְּזֹ מָקְוֹם מְנִיהְתָי:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as thay have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproat from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the Lord; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

שׁוֹחָט חַשּׁוֹר מַבֶּח־אִׁישׁ זּוֹבֶחַ חַשָּׁחֹ עָּבֶרְ בְּלֶב מַעַּלֵּה מִנְחָהֹ זַּם־חֲזִּיר מַזְבָּיר לְבֹנֶה מְבֶרְךְ אֵנֶן גַּם־הַמְּה בְּחֲרוּ בְּדַרְבֵיהָם וּבְשְׁקּוּצֵיהָם נַפְשָׁם חָפֵּצְה:

נְם אָלָג אָבׁטַר בְּטַעֵּלְלָגִיטָם וּמְּגִּוּרִים נְלָא מְּמָעִי נִיּמְמִּי טַרַעִּ בְּמִינָּי וּבַאְמָּר לאַ־חָבְּיִי אָבְחַר בְּחַעָּי וְצֵּין עּוֹנְיִי וּבַּאְמָּר לאַ־חָבָּיִי אָבְחַר בְּחַעַּלְּלָי מִיּנְיִם וּמְּגִּיוּים

שׁמִעּנִ דְּבָר יְהִוֹּה הַשְּׁמִחַהְבָם אָל דְבָרִוֹ אְמִרוּ אֲחֵולֶם שׁנְאֵילֶם מִנַּדִּילֶם לְמָעַן שְׁמִּי יְבְפַּר יְהְוְּה נְנְרְאֵה בְשִּׁמְחַהְבֶם וְתֵם יֵבְשׁוּ:

מְתֻּבְּׂם וּמִירִ לְאִּוֹבֵּיו: פֿוּל שְׁאֵוֹן מִמְּיר קוֹל מִהִיבָּל קוֹל יְהֹוָה

ئىن خۇرمى ئىد: خۇرە ئىنىد ئىلاپ خۇرە ئىدىدى تاخد ئىد

מִּרִשְׁמַע בִּיֹאָת מֵי רָאָת בָּאָכָׁת הַיִּיִּחַל אֶבֶץ בְּיִוֹם אֶחָׁד אִם־יִנְלֵד גִּיִּי פַּעַם אֶחָת בִּי־חֲלָת גַּם־יָלְדֶת צִיּיִּן אֶת־בָּנֵיתָ:

יאַבּוּאָנִי הַמּוּלֵיִר וְעָּצִּוְרָיִי אָמָר אֶלְנִין: אָם־אָנָי הַמּוּלִיר וְלָא אִנְלִיד יִאָּמָר אֶלְנִין: (ס)

שְּׁמִשְׁי אָּמִי יְרוּשְׁלֵם וְגִּילִי בָּה בְּלִ־אֹחַבֵּיִהִ שְׁישׁי אִמְּהִ בְּלִיהִ בְּרִי בְּלִי אַנְבָיִיהַ

לְמָמָן מִּינְלֵנְ וּמְּבַמְּנִיםׁ מִאָּג מַּנָטִמְּיִם לְמָעַן מִּנְלֵבֵּוּ וְיִטִּלְתַּנִּיִּטִּם מִאָּג מַנְטִמְיִ (ס)

פִּי־בָּחוּ אָמָר יְחֹנָה הִנְנִי נִשֶּׁה־אֵבֶּיהִ פְּנִהָּר שְׁלְוֹם וְּבְנָחַל שׁוֹשֶּׁךְ פְּבָוֹד גּוֹיָם וְינִקְתֵּח עַלְ־צֵּד הְנְשָׁאוּ וְעַלְ־בְּרְבָּיִם הְשְׁעֵּׁמֵנּ:

אַנְהַמְלְם יִבִירְישְׁלְם הְנָהְרָהִ בְּאֵישׁ אַשָּׁר אִמִּי הְנָהְהָנִי בְּאֵישׁ אַשָּׁר אִמִּי הְנָהְהָי

And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass, and the hand of the Lord shall have indignation against His errants, and He will have indignation against His enemies.

For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

For by fire will the Lord contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the Lord shall be many.

They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the Lord, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the Lord, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the Lord.

And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the Lord.

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

ירְאִימָם וְשָׂשׁ לִבְּבֶם וְעַּצִמוֹתִיכֶם כַּדֵּשָׁא תִפְּרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהֹנְהׁ אֶת־עַּבְּדְיוּ וְזָעָם אֶת־אֹּיְבֶיוּ: (ס)

בִּי־חַנֵּח יְחֹנָח בָאֵשׁ יָבֹוּא וְכַסּוּפָּח מַרְכְּבֹתְּיִוּ לְחַשְׁיִב בְּחֵמָח אַפּֿוּ וְנַעֲרָתִּיּ בְּלְחֲבֵּי־אֵשׁ:

אָנַרְ בְּּאָתְ יְהְוָהְ נִשְּׁמְּ יִּבְחַרְבָּוּ בְּיִ בְאָתְ יְהְוָהְ נִשְׁפְּׁמִ יּבְחַרְבָּוּ

המתקקדשׁים וְהַמְּשַהֵרִים אָל־הַנּנֹּוֹת אַתָּר (כ' אחד)[ק' אַהַתֹּן בַּמְּנֶך אָּכְלֵי בְּשַׂר הַחַזִּיר וְתַשֶּׁקֵּץ וְהְעַּכְבָּר יַחְדֶּר יָסֻפּּרּ נְאָם־יְהְנְה:

אָטַ-פְבוּגֵי: לְאַבָּא אָטַ-פְּלְ-חַנּנִיִם וְחַלְּמָנִיִט וּבָּאוּ וְרָאִנּ אָטַ-פְּבוּגִי:

וְשִׁלִיתִּי בְּחָׁם אִוֹת וְשִׁלִּחְתֵּי מִחָם וּפְּלִיטִים אֵל־תַּגּוֹיִם תַּךְשִׁישׁ פִּיּל וְלָּיִּד מִשְׁבִי קָשִׁת אָת־שְׁמְעִי וְלֹא־דֶצִּי אָת־בְּבֹוֹדִּי וְחִגִּידִי אֶת־פְבוֹדֶרִי בַּגּוֹיְם:

וְחַבָּיאּ אָת־בְּלֹאַחִיכֶם מִבְּלִרֹתִּנִיםוּ מִנְחָחוּ לִיחֹנְה בַּפּוּלִים וּבְנֶבְנִים וּבַפְּרָיִים וּבַכְּרְבָּרִוֹת עַּלִ חַר קְּדְשָׁי יִרוּשְׁלָם אָמַר יְחֹנְה בַּאֲשָׁר יָבִּיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אָת־חַמִּנְחָה בִּכְלִי שָׁחָוֹר בֵּית יְחֹנְה:

וְגִם־מֵהֶם אָמֶּח לַכֹּהָנִים לַלְוֹיָם אָמָר יְהְוָה:

جِد حَهِٰשֵׁר חَשְׁמָוִם ثَחָדִשְׁׁים וְחָאָׂרֶץ חַחֲדַשְׁׁה אֲשֶׁׁר אֲנֵי עֹשֵֶּׂה עַמָּדִים לְפָּנֵי נְאָם־יְהֹוְה בֵּן יַעֲמָּד זַרְעֲבֶם וְשִׁמְבֶם:

- And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the ${\tt LORD}.$
- And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorting unto all flesh.
- וְהִיְה מְבֵּי־הֹבֶשׁׁ בְּחְדְשׁׁוֹ וּמִבֵּי שַּבֶּתּ בְּשַׁבַּתִּוֹ יְבְוֹא כְל־בָּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָּנֵי אָמָר יְהוְה:
- וְיָצְאָנּ וְרָאֵנִ בְּפִּגְרֵי הָאֲנְשָׁים הַפּשִׁעָים בָּר בֵּי תּוֹלַעְמְּם לְאׁ תְּמֹנּת וְאָשָׁם לָאׁ תִּכְבֶּׁת וְהָיָנּ דֵרָאָוֹן לְכְלְ־בָּשֶׂר: והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר יהוה

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Mahar Hodesh is I Samuel 20:18 – 42.

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

- And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.
- And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.
- And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the Lord liveth.
- But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the Lord hath sent thee away.
- And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the Lore is between me and thee for ever.
- So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal
- And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

- سر وجرات المنابع المنابع المنابعة الم
- ַנאָלִי שְׁלְשֶׁת הַחִצִּים צִּבְּה אֹנֶהָה לְשְׁלַּח־לִי לְמַשְּׁרֶה:
- וְתְּבֵּּׁתֹ אֵשְׁלֵח אָת־תַּנְּעַר לֵוָך מִצָּא אָת־תַחָצִים אִם־אָמֹר אַמָּר לַנָּעַר תַנָָּּׁר תַחָצִיםו מִמְךְ וָתַּנְּה קָתְָנִּיוִנְבָּאָה כִּי־שָׁלִוֹם לְךְּ וְאֵין דְּבֶּר תַי־יְתְנְה:
- ןאָם כָּה אִמַר ֹלְמֶּלֶם הִנֵּה הַהִּצִּים מִמֶּךְּ נְהָלְאָה לֵּךְ כִּי שִׁלַהַךּ יְהְנֶה:
- ְנְתַבְּׁרְ אֲשֶׁר דִּבָּרְנִי אֲנֵי וְאֻמָּה הִנָּה יְהוֹנֶה בְינֵי וּבֵינְךְ עַּד־עוֹלֶם: (ס)
- ፲਼ੁੰਕ੍ਰੀਖ਼ (c, ਕ੍ਰ)[d, ਝੇਰ੍ਰ] ਟ੍ਰੈਝੋਵੇਸ਼੍ਰ: ਹਿੰਦੇਸ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ
- ریس ترشار برخار برنیاد، چوبوه، چفوه هراهانسد ترغاد رنجها زرنها ریس هجیر مور نهباد ریوها برجانه بازد:

- Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is not clean.'
- And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'
- And Jonathan answered Saul: 'David carnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;
- and he said: Let me go, I pray thee, for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.
- Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?
- For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.
- And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'
- And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.
- So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month, for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.
- And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

- וְלֹאֹ־דְבֶּר שְׁאָנִל מְאָנִמָּה בַּיַּוֹם תַהָּנִא כָּי אָמַר מְקְבֶּה הֿנּא בִּלְתָּי שָׁתָּוֹר הָנּא כִּי־לְאׁ שְׁהְוֹר: (ס)
- ַנְיָהִי מִמְּחֲרֵת הַחֹהֶשׁ הַשִּׁנִי נִיפְּקָר מָקִוֹם הָיְדִּ (פ) נַיְאִמֶּר שָׁאִּוּל אָל־יְהוֹנְתֵּן בְּנֹוֹ מַדְּוּעַ לֹאׁ־בֵָא בָן־יִשָּׁי גַּם־הָּמָוֹל גַם־הַיּוֹם אָל־הַלְּחָם:
- מְמְּמֶּבְׁ, מַּגַבְנֵית לְטִׁם: ניַמָּן יְּהְגָּלְ נִהְאָלְ נִהְאָלְ בִּנֵּג
- ַנְיֹאמָר שַּלְחֵנִי נְאַ בָּי זֶּבַחֹ מִשִּׁפְּחָׁר לְנִי בְּעִּיר וְהְוּאַ צִּנְּה־לִי אָחָׁי וְעַהָּׁר אִם־מִצְאַהִי חֵן בְּעֵינִּיף אָמֶּלְטָה נָּא וְאָרְאָָה אָת־אָהָי עַל־בֵּן לֹא־בָּא אֶל־שָׁלְחַן הַמֶּלֶף: (ס)
- בֵּר בְלְדַנִּמָּרִם אֲשֶׁר בָּן־יִשִּׁלִ תַּרִּ עַלְ־תָאֲדְמָּת לְא תִּכְּיוֹ צַּמָּת וּמֵלְכוּתָדְּ וְעִּמְּת שְׁלָח וְקַח אֹתוֹ צֵלֵי בָּי בֶּן־מֶוֶת הְוּא: (ס)
- ַנַּעַן יְהַוֹּנְמָן אָת־שָּאִּיל אָבָיו וַיַּאִמֶּר אֵלֶיוּ לְמָּה יּיַטָּת מֶה עְּשֶׂה:
- וַיָּטֵל שְׁאַוּל אֵח־הַחֲנֵיח עָלָיו לְחַבּתִּוּ וַיֵּדַעַ יְתַוֹּנְמָן כִּי־בֶּלָח תָיא מֵעָם אָבֶיוּ לְהַמָּיח אָת־דְּוֶד: (ס)

- And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.
- And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'
- And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.
- But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.
- And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'
- And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.
- And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the Lord, saying: The Lord shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

- וַיַּאִמֶּר לְנְעֲרֹוֹ רָוֹן מִצָּא נָאׁ אָת־תַחִאִּים אַשֶׁר אָנֹכֶי מוֹהֶה תַנַּעַר דָּוֹן וְתוּא־יָרֶה תַחֵצִי לְתַעְּבְרְוֹ:
- رْجَקֶלֵא יְהְוֹנְמָן אֲחֲבֵי תַּנַּעַר מְחֵבֶר חָוּשָׁר אָבַר יִהְוֹנְמָן אָת־(כּי אָרֹבְיָר יִהְוֹנְמָן אָת־(כּי הַהְצִיר)[קי תַּחְצִּים] וַיָּבְאׁ אֶל־אָדֹנֶיוּ:
- ַּ נְתַנְּעֵר לֹאֹ־יָרֵע מְאַיִּמָה אַךְ יְהְוֹנְחָן וְדָּוֹר פּ וְתַנַּעַר לֹאִ־יָרֵע מְאַיּמָה אַךְ יְהְוֹנְחָן וְדָוֹרִי
- ** נּיִּמֵּר לְנִ כְּלְּב בַּלְּנִי אָלְ_תַּדָּמָר אָֹמֶּרַ-לְנִ ** נִיּמֵּל יִּשְׁנְלִילְ אָתַ-בַּלְנִי אָלְ_תַּדָּמָר אָמֶּרַ-לְנִ
- הַנַּעַר בָּא゚ וְדָוֹּד קָם מִאֵצָל הַנָּגָב וַיּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁחַּוּ שָׁלַשׁ פִּעָּמִים וַיִּשְׁקַוּו אַישׁ אָת־בַעַהוּ וַיִּבְכּוּ אַישׁ אָת־בַעַהוּ עַד־דְּוָד הִגְּדִּיל:
- ַנְאָמֶר יִחֹנְהָן לְדָוָד לֵךְ לִשְׁלִוֹם אֵשֶׁר יְחִנְּה יְהְנֶהוּ אֲנָחְנִּוּ בְּשֵׁׁם יְחִנְּה לֵאמֶר יְחִנְה יִהְנֶהוּ בִּינֵי וּבִּינָּף וּבֵּין זַרְעֵּי וּבֵּין זַרְעֲּךְּ עַּרִ־עּוֹלֶם: (פּ)

מפטיר לשבת חוכה

The Maftir for Shabbat Hanukka corresponds to the day of Hanukka. When Shabbat occurs on the first day, read from the beginning through the portion of "the first day". On subsequent days, read only the portion corresponding to that day. On the eighth day and continue to the end.

109,

- And it came to pass on the day that Moses had made an end of setting up the tabernacle, and had anointed it and sanctified it, and all the furniture thereof, and the altar and all the vessels thereof, and had anointed them and sanctified them;
- that the princes of Israel, the heads of their fathers, houses, offered—these were the princes of the tribes, these are they that were over them that were numbered.
- ַנִיְהִי בְּיִּוֹם בַּלּוֹת מֹשָׁה לְחָקֵים אָתִּ הַמִּשְׁבָּן וַיִּמְשָׁה אֹתִׁוֹ נִיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ וְאָתִ בְּלְ־בֵּלְיוּ וְאָתִ-הַמִּוְבֶּתַ וְאָתִ-בְּלִ-בַּלְיִוּ נִיָּמְשְׁחֵם נִיְקַדֵּשׁ אֹתֶם:
- נַפְּקְּדִים: הַם נְשִׁיצֵי הַפַּּפְּת הָם הַעִּנְגָרִם עַּלִ הַפְּקְדִים:

- And they brought their offering before the Lord, six covered wagons, and twelve oxen: a wagon for every two of the princes, and for each one an ox; and they presented them before the tabernacle.
- And the Lord spoke unto Moses, saying:
- Take it of them, that they may be to do the service of the tent of meeting; and thou shalt give them unto the Levites, to every man according to his service.
- And Moses took the wagons and the oxen, and gave them unto the Levites.
- Two wagons and four oxen he gave unto the sons of Gershon, according to their service.
- And four wagons and eight oxen he gave unto the sons of Merari, according unto their service, under the hand of Ithamar the son of Aaron the priest.
- But unto the sons of Kohath he gave none, because the service of the holy things belonged unto them: they bore them upon their shoulders.
- And the princes brought the dedication-offering of the altar in the day that it was anointed, even the princes brought their offering before the altar.
- And the LORD said unto Moses: 'They shall present their offering each prince on his day, for the dedication of the altar.'
- And he that presented his offering the first day was Nahshon the son of Amminadab, of the tribe of Judah:
- and his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;

- ניִלִיאוּ אָת־קְּרְבָּנִׁם לִפָּנֵי יְתִּוָֹת שֵׁשִׁ-עָּגְלְת צָּבֹ וּשְׁנֵי עָשֶׁר בָּלֶּר עַגְלֶּת עַל־שְׁנֵי הַפְּשְׁאָים וְשְׁוֹר לְאָחֻד נַיִּקְרִיבוּ אִיחָם לִפְּנֵי הַמְּשְׁבֶּן:
- ÷ וַיָּאִמֶּר יְּהְוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאִמֶּר:
- ַ אַר מֵאִמְּם וִּהְיֹּי לַעֲבֹּר אָה־עֲבֹרָה אַיִּשׁ בְּבִּי מוֹעֵּד וְנְתַהָּה אִיהָם אֶל-הַלְוֹּיִּם אָישׁ בְּבָּי עֲבֹרְהְיִי
- נִיפַּׁח מֹמֶּׁה אֶת־הְצָּנִלְה וֹאֶת־הַבָּּבְּקְר נִיהַן
- ְלְבֹלוֹ, נִגְּאָוְן כַּפּׁ, מִּבְגַעִם: אַנוּ אִּטֹּ, נִמֹּלְלְוִנִי וְאָנִ אַבַבּּמִנִ נִבּלְבִ וֹנִוֹן
- قُلْ هَلَانًا يَحِتَّا: ثَنَا ذِخَتَّ مُلَكِّ، خُخَرِ مُّجَبُّتِ خُنَهِ هُرَنَهُد نَهْنَا هَلَـقَم يَشَرُّذِين نَهْنِ هُمِرَنَ يَخَكِّد
- פּ וְלִבְנֵי קְהָה לָא לְהָן בִּי־עֲבֹרָת הַפֹּהָשׁ מְלְהָנֵי קְהָה לָא נְתָן בִּי־עֲבֹרָת הַפִּרָשׁ
- לפָּנֵי חַמִּוְבֵּחַ: " נִשְּׁיא אָחָד לַיּוֹם יַקְרִיבוּ אָת־קְרְבָּנְׁם לְחַנְכֵּת חַמִּיְבֵּחַ: (ס)
- ַ ַ יִּיְהִי הַפַּקְרֶיב בַּיִּיֹם הָרִאשִׁיֹן אָת־קַרְבָּנִיּ הַ יְהִיּיִן בָּן־עַמִּינְדֶרַב לְתַמָּה יְהוּדֶה:
- ڔקרָבְנֵי קעַרַת־בָּסָף אַחַת שָלְשָׁים וּמִאָּה משְקַלִה מִזְרֶק אָחָד בָּסָף שִׁבָעִים שָׁקֵל בְּשֶׁקֵל תַאַּדֶשׁ שְׁנֵיחֲםו מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה:

97

one male of the goats for a sin-offering;

one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering;

שְׁמִּגר־עִּזְּים אֶחֶד לְחַשְּאִת:

פּר אָטֶׁר בְּּלְבְּלֵּר אָנִל אָטָר בֶּבֶשׁ־אָטָר

בַּף צַּתָת עַשְׂרֶה זָהֶב מְלֵצֵה קִשְׂהָת:

בּוֹשְׁלְנִי לְמִלְנִי:

جَادِرُت جَهُمًا خَمَرُتِت:

his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary, both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;	\$z	קְרְבְּנֵוֹ קִעָּרַת־בָּסֶף אַחַׁת שְׁלִשָּׁים וּמִאָּדֹ מִשְׁקֵלְהֹ מִזְּרֶל אָחָר בָּסֶף שִׁבְעָים שָׁקֵל בְּשְׁקֵל תַאָּדִשׁ שְׁנֵיתָםו מְלֵאִים סָלֶת בּלּילְה בְּשִׁתְּ לְמִנְחִה.
On the third day Eliab the son of Helon, prince of the children of Zebulun:	מסד,	ڤا_تاخْلا: ڤىرى تىھْخىھ، ئھىھ خِڭتْ، ئەدخْلا ھُخ،ھُد
and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Methanel the son of Zuar.	Ez	‹‹﴿ يُكِـٰ תَשָׁלִמִּים ۚ قِبِوَ لَ שְׁנֵּיִם ۚ אֵילֵם חֲמִשְׁׁת עַּהְּדֵים חֲמִשְׁׁה כְּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנֶה חֲמִשְׁׁה پِה קְרְבַּן נְתַּנְאֵל בָּן־צִינְּר: (פ)
one male of the goats for a sin-offering;	77	מְּמִּגְרַבְּמִּגִּים אָטֵוֹרְ לְטַמֶּאִנִי:
one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;	17	פָּר אָהְיִר בָּן־בְּאָר אַנִל אָחָד בֶּבֶשׂ־אָחָד פַּר אַהְיר בְּלִלְה:
one golden pan of ten shekels, full of incense;	07	בַּף אַתָּת עַשְׂרֶה זְהָב מְלֵאָה קִּשְׁרֶה:
he presented for his offering one silver dish, the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;	61	הקרׁב אָת־קְרְבָּנֹוֹ קִעָּרַת־בָּּסֶף אַחַׁת שְׁלִשָּׁים וּמֵאָה מִשְּקְלָה מִזְרֶל אָחָד בָּסֶף שִׁבְעָים שֵׁקֵל בְּשֵׁקֵל תַקְּדֶשׁ שְׁנֵיתָם מְלֵאִים סָלֶת בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֶה:
On the second day Nethanel the son of Zuar, prince of Issachar, did offer:	410 E1	نۿؚڡڎٮ: قير بَهْز، بَكْدُر دَ نُعَنْهُمْ قَالِمَنْدُ لَهُم
and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Nahshon the son of Amminadab.	Źī	ּילְזָבַח תַשְּׁלְמִיםׁ בְּקֵר שְׁנֵּיִםׁ אֵילָם חֲמִשְׁר עַּתּידֵים חֲמִשְּׁה כְּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשְׁה זֶה קְּרְבַּן נַחְשִׁין בֶּן־עַמִּינְדֶב: (פ)
one male of the goats for a sin-offering;	91	שְׁמִּיר־עִּזִּים אֶחֶד לְחַמְאִתּ:
one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;	Śī	פָר אָחֶׁד בָּן־בְּקֹר אַנִל אָחָד בָּבָשׁ־אָחָד בָּן־שְׁנְּחָי לְעֹלֶה:
מפטיר לשבת חנכה		

This was the offering of Eliab the son of Helon.
rams, five he-goats, five he-lambs of the first year.
and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

of the children of Reuben: On the fourth day Elizur the son of Shedeur, prince

seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; was a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof

meal-offering; both of them full of fine flour mingled with oil for a

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

This was the offering of Elizur the son of Shedeur. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

prince of the children of Simeon: On the fifth day Shelumiel the son of Zurishaddai,

meal-offering; both of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; was a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

Zurishaddai. This was the offering of Shelumiel the son of rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

> îŭ ἀμτί καικα τοι αίμος (ב) وَرَبِينَ لِيَوْمُنُ وَجُوْنُ لَا جِدِرَ لِهُذِلَ لِيَوْفُلَ يَخَاتَدَ يَاهُجُمُنِي قُطُّد هَٰتِيَاتِ جُنْجُهِ يَامُهُدِ

בוֹשְבוּאָנוַ: 10 L בּּיּוֹם ְטַבְּבִימָּי נְשָּׁיא לְבָּנֵוֹ בְּאִיבֵוֹ אֶלִיצִּיר

جَهُمُور بَغِيْهِ هُدَيْتِهِ بُرَيْهِ، فَحُرْب מהמלבע מולב אטר בסר שבעים שקל קְרְבְּנֵוֹ קְעֲרֵת־בֶּסֶף אַתַּת שֶׁלֹשֵׁים וּמֵאָתֹ

בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה:

בּר אַתַת עַּשְׁרֶת זָהֶב מָלֵאָת קַשְׁרֶת:

בּוֹ שְׁנְתִי לִמְלָוִי: פַר אָהְׁר בָּן־בָּקְר אַיִל אָחָר בֶּבָשׁ־אָחָר

<u>שְׁמִּירַ־עִּגִּים אֶּחָד לְחַמָּאַתּי</u>

الخرثوب بي فرضات جروا بين في خرف بيض با

װַ בּוֹבְלוּ אֵּבְוּגוּנִר בָּוֹבְיִּשְׁבִּוּאַנָר: (פּ) עּהָּרִים חַמִּשְׁה בְּבָשִּׁים בְּנֵי־שְׁנָה חַמִּשְּׂה

הַבְּׁנִיאָב בּוֹרַצִּינִישָּׁרִי: בּיִּוֹםְ בַּוֹבְעֹיִהְיִּ נַּהְּיִּאַ לַבְּנָוֹ הָּמִלְּמִוֹן

לַנְבְּנֵי קְעָּבְתַ בָּסֶף צַּחָת שָׁלְשָׁנִם ימִצְּתֹ

בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה: خَشَوْدِ بَغِيْمِ مُدْبَيْنِ لَمُ خُرِير

כַּף אַתָּת צַשְׂרֶת זְהָב מְלֵאָת קִשְׁרֶת:

בּן־שְׁנְתִּי לְעִלְת: قِر هُپُد چُا جُجُد هُزَم هُبُد چُچُه هُبُد

מְּמִּגְרַ_מִּצִּים אָבוֹע לְחַמָּאִנּ:

זְנֵי בְּנְבְּנֵוְ מְבְנְנִיגִּצְׁלְ בִּּנְרֵינִישְׁבֵּי: (פּ) עּמְּדָים חֲמִשְּׁה בְּבְשִּׁים בְּנִי־שְּנָה חֲמִשְּׁה بَرَاتِ بَهَٰزُمْنِي قِيْكِ هُرْتِ هُرَاتِ لِمُهْدِرِ لَا يَنْهُدِر

100,

- On the sixth day Eliasaph the son of Deuel, prince of the children of Gad:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first
- one male of the goats for a sin-offering;

one golden pan of ten shekels, full of incense;

- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Eliasaph the son of Deuel.
- On the seventh day Elishama the son of Ammihud, prince of the children of Ephraim:
- his offering was one silver dish, the weight thereof was a hundred and thirty shekels, one silver basin of seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; both of them full of fine flour mingled with oil for a meal-offering;
- one golden pan of ten shekels, full of incense;
- one young bullock, one ram, one he-lamb of the first year, for a burnt-offering;
- one male of the goats for a sin-offering;
- and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rams, five he-goats, five he-lambs of the first year.
 This was the offering of Elishama the son of Ammihud.
- On the eighth day Gamaliel the son of Pedahzur, prince of the children of Manasseh:

- ייסי. בּיּוֹם תַשִּׁשְׁי נְשִׁיא לִבְנֵי גָּדְ אֶלְיָטָר בָּוֹ־ דְּעִיאֵל:
- קְרְבְּנֵיׁוֹ קִעַּרַתַ־בָּסֶף אַחַת שִׁלִּשִִּים וּמִאָּהֹ * מִשְׁקַלְהֹ מִזְרֵק אָחָד' בָּסֶף שִׁבְעַים שֵׁקֵל בְּשֶׁקֵל חַאַּׁדֶשׁ שְׁנֵיתָםו מְלִאִּים סָלֶת בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה:

- ÷ שְׂעִיר־עִּגִּים אֶחָד לְחַמָּאת:
- ַּ וּלְזָבַח תַשְּׁלְמִים בָּבָּר שְׁנָּים אֵילָם חֲמִשְּׁה עַתְּדִים חֲמִשְּׁה בְּבָשִׁים בְּנֵישְׁנָה חֲמִשְׁה זֶה קְרְבַּן אֶלְיָסֶף בָּן־דְּעּיאֵל: (פ)
- אֶלְוּמְּמֶת פּֿוֹ_תַּמִּוּטִינִי. יים : פּֿיִּנִסְ טַמְּלִינָהְ נָמְּיִא לִבְּנֵוֹ אָפָּבְוֹיִם

- פַר אָהַיר בָּן־בָּלִר אַנִל אָחָד בֶּבָשׂ־אָחָד בָּן־שְׁנְּהִי לְשֹּלֶה:
- אָמֹגר־עַּוִּים אָקָד לְחַשָּאָנוּ:
- ילְזָבָח חַשְּׁלְמִיםׁ בָּקֵר שְׁנֵּיםׁ אֵילָם חֲמִשְּׁה עַּתְּדֵים חֲמִשְּׁה כְּבְשָׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשְׁה זֶה קְרְבַּן אֵלִישְׁמָע בָּן־עַמִּיהְיּד: (פ)
- چּוֹ־פְּדָהְצִיּר:

100,

meal-offering;

89

٤9

one golden pan of ten shekels, full of incense; meal-offering; both of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; was a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof

one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

בּוֹשְׁלְנוֹי לַמְלָנוי: פּר אָהֶׁר בָּן־בָּקְר אַנִל אָחָר בֶּבָשׁ־אָחָר جِّ אַנַוּט מַּשְׁרֶׁט זְנָוֹב מִלְאָנִט לַּשְׁנָנִט: בְּלוּלֶה בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה: خُمُلُام لِنَاكِم اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللَّهُ اللّ من عرب منائد المناب إلى المنافعة المنا קְרְבְּנֵוֹ קְעֲרֵת־בֶּסֶף אַתַּת שֶׁלֹשֵׁים וּמֵאָתֹ

rams, five he-goats, five he-lamb of the first year. This and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

one male of the goats for a sin-offering;

year, for a burnt-offering;

was the offering of Gamaliel the son of Pedahzur.

of the children of Benjamin: On the ninth day Abidan the son of Gideoni, prince

meal-offering; both of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; was a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

This was the offering of Abidan the son of Gideoni. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

prince of the children of Dan: On the tenth day Ahiezer the son of Ammishaddai,

both of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; was a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof

one golden pan of ten shekels, full of incense;

מהמלבע מולכ אטע פפר הדמים המכר קְרְבְּנֵיוֹ קְעְּרַת־בָּסֶף אַתַּת שְׁלֹשָׁים וּמֵאָתֹ

جَهُمُ لَ يَقِيُّهُ هُدُيْتُهِ الْمُعْنِي وَكُن

מַטוּמַבּ:

لاَفْرَاهُ لَا يَامُهُد خَجُهُ لِم خَرْدُ لَمُثَلِّ لَا لِمَهُد

الخرثوب بي فرضات جروا بيني هركِم يوضية المرابية المرابية المرابية المرابية المرابية المرابية المرابية المرابية

ود هِبُّه چا-چَخِد هِنِّه هِبِه چَچْف هِبَهِ حِ

جَهُرُكُم يَكِّنُهُ هُدُيْكُم الْمُرْكِمِ الْمُكِيِّنِ الْمُكَانِي الْمُكانِي الْمُعَانِي الْمُكانِي الْمُعَانِي الْمُكانِي الْمُكانِي الْمُكانِي الْمُكانِي الْمُكانِي الْمُعالِي الْمُكانِي الْمُعَانِي המלבע מולכ אטע פפר הדמים המכר

לַבְבְּיֵוּ קַעְּרַת־בָּסָף אַחַת שָלשָׁים ימִאָּדֹ

قيرص يتظهرن تهري خركت كثنتا لاحبئا

وَرَبِيَ لِي الْمُؤْلِ وَجُوْنِ فِي خِيرَ لِهُذِلِ لِيَوْفِي الْمُؤْلِدِ فِي مِنْ فِي الْمُؤْلِدِ فِي مِنْ فِي

الْجُائِدِت بَاهُٰكُمْ مِن فِيْ لَا الْهُلِيْتِ مِنْكُم يَامُهُ لِي

זְנֵׁי בְּׁנִבְׁלֵּוְ זְּמִׁלְנְאֵׂרָ בָּּלְ בַּּבְּרָבְאָנָר: (a)

ַ מִּמִׁנֶר בְּנַהַ אָּחָר לְחַמָּאָת:

جِّ عِيْمَ يَاضِرُهِ يَٰتُكُ مِٰكِيُّهُ مِٰضِيَّةٍ:

حَدِيطِ بَامُمْرِدِ، رُمُنِهِ خِطْرٌ، لِمُا يُحَادِمُنْدِ هُلِـ

זַב בַּבְלוּ אָבִידָן בָּן־וּדְעַבְּנִי: (פּ)

- אָהוֹעַ בְּעַהָּאָנוּ אַנוֹעַ בְעַהָּאָני:

בּוֹשְׁלְנוֹי לִמְלָנוי:

בווידעני:

בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲת:

בַּף אַתָת עַשְׁרֶה זָהֶב מְלֵאָה קִּטְרֶת:

בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲה:

18

94

SZ

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

To not out the offering of Ahiezer the son of rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

Ammishaddai.

of the children of Asher: On the eleventh day Pagiel the son of Ochran, prince

both of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; was a hundred and thirty shekels, one silver basin of his offering was one silver dish, the weight thereof

meal-offering;

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

This was the offering of Pagiel the son of Ochran. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five

the children of Naphtali: On the twelfth day Ahira the son of Enan, prince of

his offering was one silver dish, the weight thereof

meal-offering; both of them full of fine flour mingled with oil for a seventy shekels, after the shekel of the sanctuary; was a hundred and thirty shekels, one silver basin of

one golden pan of ten shekels, full of incense;

year, for a burnt-offering; one young bullock, one ram, one he-lamb of the first

one male of the goats for a sin-offering;

שְׁמִּגְרַ מְּנָהַ אֶּחָדְ לְחַמֶּאִנִי:

בּן־שְׁנְתִּי לְעַלְת:

אָבוּנבֿה בּוֹבהנדֹנ:

בּוֹ שְׁנְתִי לִמְלֵוני:

בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲת:

פּגּמִנאֶל בָּן־עְּבְּרָן:

قِر هُيُد قِرْ فَإِد هَٰزَم هُنَاد قَحُم هُنَاد

כַּף אַתָּת צַּשְׂרֶת זָהֶב מְלֵאָת קַשְׁרֶת:

جَهِمِم بَهْدِتُ فِي فِيدِيَهِ، فِرْهُدَ وَكُبَ

מהמלבע מובל אטר בפר שבעים שקל לְרְבְּנֵוֹ קְעְּנַרַת־בֶּסֶף צַּחַה שֶׁלֹשָׁים וּמִצְּדֹוֹ

ثن كُلْخَا هَنْمُنهُمْ قُلْمُخُلَّا: (ھ)

- שְׁמִּגַרַ מִּנִּים אָבוֹרַ לְחַמָּאִנוּ:

בְּלוּלֶת בַשֶּׁמֶן לְמִנְחֲת:

בּיוֹם שְּׁנֵנִם מַשְּׁר יוֹם נַשְּׁיאַ לְבָּנֵנַ נַפְּּמַלִי

وَمِرِينَ لِيَوْنِي حِدِثِينَ جِدِرَ مِنْ لِي الْمُؤْلِدِ لِيَرْفِي الْمُؤْلِدِ لِيَرْفِي الْمُؤْلِدِ لِيَوْفِي

الزيريد برنور فرات چور توزية يجرأه بيمنهدر

פַּר אָחֶׁד בָּן בְּלָר אַיִל אָחָד בֶּבֶשׁ־אָחָד

خُشُوْم بَوْتُم مُدْيَثُوا مُحْيَات وْجُنِ الْمُ

مفغزي مائد همتا څهه هخمت هغد

לַרְבְּנֵוּ קַעְּבַרת־בָּסֶף אַחָת שָׁלשָׁים ימִאָּדֹ

בּיוֹם מַמִּשׁׁי מַמַּר יוֹם לַמִּיא לְבָּנָר אָמָר

مَفُلَاتِ لِيَمْ فِي خَدُهُ لِي خَرْدُ لِي لِي الْمُهُلِدِ لِي فَالْمُوالِدِ لِي الْمُؤْلِدِ لِي فَا

الخرثوب بي فرضات جروا بين الله في الأم والانهاب

ثِلَ كُلُخًا كُنَائِمُيْدِ قُلْ مَقْنِهَكُنْ ﴿وَ}

שְׁמִּגר־עִּזְּיִם אֶחָד לְחַשְּׁאִת:

جِّ عِيْمَ يَاضِرُهِ يَٰتُكُ ضِرَيِّهُ خَضِرُهُ:

قِر مُٰ إِنَّا قُلْ فِكُد مَنْ لَمْ مُثَلَّد قَحْمَ مُثَلَّد

בּוֹשְׁלְנוֹי לַמְלָנוי:

and for the sacrifice of peace-offerings, two oxen, five rear. rams, five he-goats, five he-lambs of the first year. This was the offering of Ahira the son of Enan.

This was the dedication-offering of the altat, in the day when it was anointed, at the hands of the princes of Israel: twelve silver dishes, twelve silver basins, twelve golden pans;

each silver dish weighing a hundred and thirty shekels, and each basin seventy; all the silver of the vessels two thousand and four hundred shekels, after the shekel of the sanctuary;

twelve golden pans, full of incense, weighing ten shekels apiece, after the shekel of the sanctuary; all the gold of the pans a hundred and twenty shekels;

all the oxen for the burnt-offering twelve bullocks, the rams twelve, the he-lambs of the first year twelve, and their males of the goats for a sin-offering twelve;

and all the oxen for the sacrifice of peace-offerings twenty and four bullocks, the rams sixty, the he-goars sixty, the he-lambs of the first year sixty. This was the dedication-offering of the altar, after that it was anointed.

And when Moses went into the tent of meeting that He might speak with him, then he heard the Voice speaking unto him from above the atk-cover that was upon the ark of the testimony, from between the two cherubim, and He spoke unto him.

And the Lord spoke unto Moses, saying:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light in front of the candlestick.

And Aaron did so: he lighted the lamps thereof so as to give light in front of the candlestick, as the LORD commanded Moses.

نْجَيْكِت הَשְּׁלְמִיםׁ בָּקֵר שְׁנֵּיםׁ אֵילָם חֲמִשְּׁה עַּהְרֵים חֲמִשְּׁה כְּבָשִׁים בָּגִּ־שְׁנָה חֲמִשְּׁה يَّה קְרְבָּן אֲחִירַע בָּן־עֵינֵן: (פ)

رَعُمَا بَيْرِجِمَ بَهَاتِكِمَ جَرَاطُ بَهِٰשِّهَ عَظَٰهُ يَعِمَ بِשَٰرِيَّ رَשְׂרָצֵלُ جَيِدُم چُوا שَٰٰوَرَه يَשְׂיֵרׁ מְיִּרְקֵי בֶּסֶׁן שְׁנֵים עַשְּׁר כַּפָּוֹת זָהָב שְׁמֵים עַשְׁרֵה:

שְׁלְשָּׁיִם וְאַרְבַּעִ־מֵאָוֹת בְּשֶׁקֵל תַּאָתַת בְּטֶר וְשִׁבְעָים תַּמִּוְרֵל תַאָּתָד בָּל בָּטֶר תַבֵּלִים אַלְפָּים וְאַרְבַּע־מֵאָוֹת בְּשֶׁקֵל תַּקְּדֶשׁ:

כּפּוֹת זָהָב שִׁמִּים־עָשִׁרֵּת מְלֵצִּת קַטֹּרֶת עַשְׂרָת עַשְׂרָת הַכָּף בְּשָׁקֵל הַקְּדָשׁ כְּלִ־ זְהָב הַכּפּוֹת עַשְׂרָים וּמֵאֶה:

ْرَكْرُ جِקַרוּ זָבָּח תַשְּׁלְמִּים עָשְׁרֵים וְאַרְבְּעָּה פְּרִים אֵילֶם שִׁשִּׁים עַּהְּרֵים שִׁשִּׁים כְּבְשָׁים בְּנֵי־שְׁנָה שִׁשִּׁים וְאֹת חַנְכַּת הַמִּוְבֶּׁח אַחֲרֵי הִמְּשָׁה אֹתְוֹ:

יבְבֹא משָׁה אָל־צִּהָל מוֹעֵד´ לְדַבָּר אָחּוֹ וִיִּשְׁמַע אָח־הַפִּוֹל מִדַּבַּר אֵלִיו מִעָּל הַכַּפַּהָת אֲשֶׁר עַל־אֲרָן הָעֵדְה מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבָים וַיְדַבֶּר אֵלְיוּ: (פּ)

ניְדַבֶּר יְהְוָה אֶל־מֹשֶׁה לַאִּמְר:

ײַבּר אֶל־אַהַרוֹ וְאָטַרָהָ אֵלִיוּ בְּהִעָּלִיהָר אָת־הַנַּרְת אֶל־מוּל פָּנֵי הַמָּנוֹרָה יָאָירוּ שְׁבְּעַר הַנְּרְוֹת:

تَعْمَ حَالَ هَيَاتًا هِاكَ صَدَرٌ جَيْرٍ بَضِنَاتُهَ بَيْعِأَهُ يَدَيْرِنِ جِهِيْوِدِ عِبِي بَيْنِهِ هِيَ مَضِيَةً:

I:IIIV

And this was the work of the candlestick, beaten work of gold; unto the base thereof, and unto the howers thereof, it was beaten work; according unto the pattern which the Lord had shown Moses, so he made the candlestick.

ְיָנֶה טַעַּשָׂה הַמָּנֹרֶה מִקְשָָׁה זָהָב עַד־ יְבֵבָה עַּד־פִּרְחָה מִקְשָׁה הַוֹא כַּמַרְאָׁה אֲשֶׁר חָרְאָה יְהֹנְה אָת־מֹשֶׁה בֵּן עָשֶׂה אָת־ הַמְּנֹרֶה: (פ)

הפטרת הנכה (שבת ראשון)

Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the Lord.

And many nations shall join themselves to the LORD in that day, and shall be My people, and I will dwell in the midst of thee'; and thou shalt know that the LORD of hosts hath sent me unto thee.

And the Lord shall inherit Judah as His portion in the holy land, and shall choose Jerusalem again.

Be silent, all flesh, before the LORD; for He is aroused out of His holy habitation.

And he showed me Joshua the high priest standing at before the angel of the Lorp, and Satan standing at his right hand to accuse him.

And the Lord said unto Satan: 'The Lord rebuke thee, O Satan, yea, the Lord that hath chosen Jerusalem rebuke thee; is not this man a brand plucked out of the fire?'

Now Joshua was clothed with filthy garments, and stood before the angel.

And he answered and spoke unto those that stood before him, saying: 'Take the filthy garments from off him.' And unto him he said: 'Behold, I cause thine iniquity to pass from thee, and I will clothe thee with robes.'

And I said: 'Let them set a fair mitte upon his head.' So they set a fair mitte upon his head, and clothed him with garments; and the angel of the LORD stood by.

בְּתוֹכֵּךְ נְאָם־יָתֹּוֹת: בְּתִּיכֵּךְ נְאָם־יָתְנְת:

, וְנְחַל יְחֹוְה אָת־יְחוּדְתׁ חָלְלֹּוֹ עַל אַדְעָת הַקְּדֶשׁ וּבְחַר עּוֹד בִּירוּשְׁלֶם:

رەد ئىزد ھەھ-بەدئىڭى بەھتىرا بەدئەدك قىقە جاھىرد ھەڭيى بەئىد بەرشى بەھتىر قىد قەئ-بەدئ جاھىمىد:

ַניּאִמֶּר יְחִנְׁה אֵל־הַשִּׂטָּן יִגְעַּר יְהֹנָה בָּוּדִּ הַשְּּטְׁן וְיִגְעַר יְהֹנְה בִּוּ הַבֹּחֵר בִּירִוּשְׁלְבֵׁ הַלַּוֹא זֶה אָיּר מָצְּל מֵאֵשׁ:

ْ וּיהוֹשֶׁעַ הָוֶה לְבָּשׁ בְּגָּרֵים צוֹאָים וִעֹמֶר לְבְּנֵי הַמַּלְאֶּרְ:

וַיַעַן וַיּאִמֶר אָל־חָעִמְדָים לְפָּנִיוֹ לֵאמֹר הַסֶּירוּ הַבְּגָדִים הַצַּאָים מִעָּלָיוּ וַיַּאִמֶר אַלְיוּ רְאָׁה הָעֶבֶרְהִי מִעְלֶיוּ עֲעָבֶׁי אַהְךְּ עַהַלְצְוֹה:

ېغقّد ېښتمه پېښتو پېښت پخ-دېښت رېښتمه تېښتو توئنت پخ-دېښت ریېچښته چېښت بیښت پښت:

I:III

- saying:
- Thus saith the LORD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My courts, then I will give thee free access among these that stand by.
- Hear now, O Joshua the high priest, thou and thy fellows that sit before thee, for they are men that are a sign; for, behold, I will bring forth My servant the Shoot.
- For behold the stone that I have laid before Joshus, upon one stone are seven facets; behold, I will engrave the graving thereof, saith the LORD of hosts: And I will remove the iniquity of that land in one day.
- In that day, saith the LORD of hosts, shall ye call every man his neighbour under the vine and under the fig-tree.
- And the angel that spoke with me returned, and waked me, as a man that is wakened out of his sleep.
- And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;
- and two olive-trees by it, one upon the right side of the bowl, and the other upon the left side thereof.'
- And I answered and spoke to the angel that spoke with me, saying: 'What are these, my lord?'
- Then the angel that spoke with me answered and said unto me: 'Knowest thou not what these are?' And I said: 'No, my lord.'
- Then he answered and spoke unto me, saying: 'This is the word of the Lord unto Zerubbabel, saying: Not by might, not by power, but by My spirit, saith the Lord of hosts.

- נִנְּעַר מַלְאַּף יְהוָֹה בִּיהוֹשֶעַ לֵאמָר:
- מִנְילְכְּיִם בֵּין הַמְּמִנֵים הַאֵּבְּנֵי: אָנַבְּיִּהְיִּ וֹזָם מַאָּמָרָ אָנַרְ הַצְּבָרָי וֹזָהַהָּ, לְּדָּ הַנְאָם אָנַרַמָּאָמָרָהָיִ הַשְּׁמְרָ וֹזָם-אַטָּׁרָ הָבָרָ בְּיִבְאָמָר וֹיִנְיִר אַבְאָנִר אָפַרְבִּיִּהְיִּ
- ײֵמְמִר בְּירֹהְנְנִי מִבָּיא אָת־עַבְּרֵי צֵמָה: וְרֵעֵּיוֹדְ חַיִּשְׁבָּיִם לְפְּנִיףְ בִּי־אַנְשָׁי מוֹפָּת הַמְּה בִּי־הַנְנִי מִבָּיא אָת־עַבְּרֵי צֵמַה:
- جر ا הגַה הָאָבֶן אַשֶׁר נִתִּמִּי לִפְּנֵי יְחִישִׁעַ פְּתְּלִהְ נְאָם יְהְנָה צִּבְאָנִה יִּעִשְׁתֵּי אָת־עֵּוֹן הְאָבֶן אַחַה שִׁבְעָּה עֵינְיָם הָנָנִי מְפַתַּה הְאָבֶן הַהָּיִא בְּוֹים אָחֲר:
- בַּיִּוֹם תַּהַוֹּא נָאָם יְהַוְּהַ צִּבְּאָוֹת הָקָרָאָוּ צֵישׁ לְרֵעֵהוּ אָלְתַחָת גָּפָּן וָאָלִתְּחָת הְאָנְהוּ
- אַּמִּגְינִלְינִי מִּמְּלִשְׁינִי: ייִאוּ וֹנְּחֶּׁר עַמִּלְאָּבׁ עַבְּדֵּר בָּי וֹנִמִּינְדִּי בָּאִּיִּמִּ
- ַנִּאִמָּר אֵלֵי מָה אַמָּה רֹאָה (כִּי וִיאִמִר)[קּי יַּ נְאִמַּר] רָאַיִּהִי וּ וְהַבָּּה מְּנִירַת זָּהָׁב כָּלְּה וְגָּלְּה עַל־רֹאִשְׁה וְשִׁבְעָה בַּנִרָּה אֲשֶׁר עַלִּ יִאִּשְׁה:
- ، יְשְׁנֵיִם זִימִים עָּלֶיִהְ אָחָדִ מִימֵּין הַנָּּלֶּה יִשְׁנַיִם זִימִים עָלֶיִהְ אָחָדִ מִימֵּין הַנָּּלֶּה:
- , נُوْעו הַמַּלְאֶּדְּ הַדִּבֶּר בִּיֹנִיּאִמֶּר אֵלִי הַלִּוֹא יָדֶעְהְ מָה־הֵמָּה אֵלֶה וָאִמָּר לֹא אֲדֹנִי:
- בּ, אִם_פַּרוּטְ, אַמָּר יְחֵלֶּה אַבְאִנִּה: אָּלְ-וְּהַפָּבֵל לֵאמִר לָא בִּתַּיִלְ וְלָא בִּכְּחַ נַּמְּן נַיִּאמֶר אָלַ, לֵאמֶר זְחִי דְּבָּר-יְחִוֹּה

o4:IIV

Who art thou, O great mountain before Zerubbabel? thou shalt become a plain; and he shall bring forth the top stone with shoutings of Grace, grace, unto it.'

ײַר אַמָּר תַר־תַגּּרָוֹל לִפְּנֵי זְרָבָּבֶל לְמִישָׁר וְהוֹצִיאׁ אָת־תָאֵבֶן תָראִשְׁׁר מְשֶׁאֹנת תַן תֵן לְה: (פ)

הפטרת הוכה (שבת שני)

And Hiram made the pors, and the shovels, and the basins. So Hiram made an end of doing all the work that he wrought for king Solomon in the house of the Lord:

the two pillars, and the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars, and the two networks to cover the two bowls of the capitals that were on the top of the pillars,

and the four hundred pomegranates for the two networks, two rows of pomegranates for each network, to cover the two bowls of the capitals that were upon the top of the pillars,

and the ten bases, and the ten lavers on the bases;

and the one sea, and the twelve oxen under the sea;

and the pots, and the shovels, and the basins; even all these vessels, which Hiram made for king Solomon, in the house of the Lord, were of burnished brass.

In the plain of the Jordan did the king cast them, in the clay ground between Succoth and Zarethan.

And Solomon left all the vessels unweighed, because they were exceeding many; the weight of the brass could not be found out.

And Solomon made all the vessels that were in the house of the LORD: the golden altar, and the table whereupon the showbread was, of gold;

ریون חירום אָת־חַבּיּרוֹת וָאָת־חַנִּטִים וְאָת־חַמִּוְרָקְוֹת וַיְבָל חִירָם לְשָׁטֹּת אָת־ בְּל־חַמְלְאלְה אַשֶׁר עְשֶׂה לַמֵּלֶךּ שְׁלֹמָה בֵּית יְהַוְה:

עַמָּדֵים שְׁנַּיִם וְגָּלָּה הַפֹּהָרָה אֵשֶׁר־עַל־ רְאִשׁ הָעַמּוּדִים שְׁמִָיִם וְהַשְּׁבְּכָוֹת שְׁתַּיִם לְכַסׁוֹת אָת־שְׁתֵּי וְּצְּלְוֹת הַפֹּהָדֶת אֲשֶׁר עַל־ רְאִשׁ הָעַמּוּדֵים:

וָאָת־הָרִפֿגָים אַרְבָּע מֵאָוֹת לִשְׁבָּרָ הַשְּׂבְּכִוֹת שְׁנֵי־מּוּרָים רָפּֿנִים לַשְּׁבְבָּת הָאָהָת לְבַסֹּוֹת אָת־שְׁמֵי גָּלָּוֹת הַכֹּהָרֹת אַשֶׁר עַל־פְּנֵי הְעַמּוּדְים:

ַ נְאָטַ הַמִּׁכְנְוָט מְאָהַ נָאָטַ הַכִּּיְרָט מֵּשְּׂנֵט בּלְבַנִּוֹט מְאָבָר נָאָטַ הַכִּיּרָט מַשְּׁנָטִי

וְאָת־הַיָּם הָאָחָד וְאָת־הַבְּּבֶּר שְׁנֵים־עִּשֶׂר הַחַת הַיֵּם:

نهم تودانه بهم تونونه بهم تونوزدةنم بهم چِל توچِزه (د، האהל)[م، بهٔچُم] پوش بوش مدیه خورهٔ توخهٔ چرم بمزیر بانهم بهدیم:

בְּאָבְמָנִע בָּגוּ סְׁכִּנְע וּבָגוּ צְּבְתָּוֹבָּנ בְּבְכָּבְר הַוֹּבְּגוֹ סְׁכִּנִע וּבָנוּ צְּבְּמָנִבְּרֵע

ַנַיַּנָּח שְׁלְמִּחֹ אֶת־כְּלִ־חַכֵּלִים מֵרָב מְצִּׁר מְאָד לְאִ נֶחְקַר מִשְׁקַל חַנְּחְשֶׁת:

וַיַעַשׁ שָׁלְמֹה אָת בְּלְ־הַבֵּלִים אֲשֶׁר בֵּיתּ יְהְנְׁה אָת מִוְבָּח הַנְּהָב וְאָת־תַשְׁלְחָוֹ אֲשֶׁר עְלֶיו לֶהֶם הַפְּנִים זְהֶב:

64

and the candlesticks, five on the right side, and five on the left, before the Sanctuary, of pure gold; and the flowers, and the lamps, and the tongs, of gold;

and the cups, and the snuffers, and the basins, and the pans, and the hinges, both for the doors of the inner house, the most holy place, and for the doors of the house, that is, of the temple, of gold.

ןאָת־הַפִּגרֹית חַמָּשׁ מִיָּמִין וְחַמֵּשׁ מִשְּׁמָאִרל לְפְנֵי תַדְּבָיר זְחֲב סְגִּיר וְתַפָּרַח וְתַנֵּרָת הְשָּׁלְקַחַיִם זְחֲב:

ְּוִהַסְפּׁוֹת וְתַמִּזִמְּרָוֹת וְתַמִּזְרָקָוֹת וְתַכַּפָּוֹת וְתַמִּחְתִּוֹת זְתָב סְגִּוּר וְתַפֹּתִּוֹת לְדַלְתִּוֹת תַבָּיִת תַבְּיִמִּי לְלַנִישׁ תַפֵּדְשִׁים לְדַלְתֵּי